

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2024

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2024 (RP 41/2023 rp)

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2024 (RP 41/2023 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2024 (RP 41/2023 rp) (RP 86/2023 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Utskottet har sambehandlat propositionerna och ger ett enda betänkande om dem.

Budgetmotioner

I samband med propositionen/propositionerna har utskottet behandlat följande motioner BM 1-378/2023 rd. En förteckning över motionerna ingår som bilaga till betänkandet.

Utlåtanden

Enligt 38 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning kan ett fackutskott på eget initiativ lämna utlåtande om budgetpropositionen inom sitt behörighetsområde till finansutskottet inom 30 dagar från det budgetpropositionen remitterades till finansutskottet.

Utlåtande har lämnats av

- förvaltningsutskottet FvUU 17/2023 rd
- lagutskottet LaUU 14/2023 rd
- kommunikationsutskottet KoUU 12/2023 rd
- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 11/2023 rd
- försvarsutskottet FsUU 4/2023 rd
- kulturutskottet KuUU 6/2023 rd
- social- och hälsovårdsutskottet ShUU 2/2023 rd
- miljöutskottet MiUU 14/2023 rd
- framtidsutskottet FrUU 2/2023 rd
- ekonomiutskottet EkUU 22/2023 rd

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Allmän motivering**

- utrikesutskottet UtUU 3/2023 rd
- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 3/2023 rd

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets samtliga delegationer enligt sakinhåll.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Ekonomiska utsikter

Budgetpropositionen för 2024 baserar sig på finansministeriets prognos från oktober¹. På basis av den beräknas den ekonomiska tillväxten i Finland ligga nära noll 2023 och stiga till 1,2 procent 2024. I början av regeringsperioden har det ekonomiska läget försämrats av att priserna och räntenivån stigit, vilket har minskat den privata konsumtionen och investeringarna. Prishöjningen och räntenivån syns också i utgifterna för de offentliga finanserna, liksom många av de åtgärder som höjer utgiftsnivån och som infördes redan under förra valperioden.

Finansministeriets ekonomiska prognos ansågs vid utskottets sakkunnigutfrågning vara mer optimistisk än de övriga ekonomiska prognoser som offentliggjorts under hösten. Allmänt taget uppskattades den ekonomiska tillväxten enligt höstens prognoser vara mellan cirka 0 och 1 procent. Exempelvis Finlands Bank förutspår en tillväxt på 0,2 procent 2024².

Under hösten har de ekonomiska utsikterna blivit svagare än tidigare. Till exempel nivån på nybyggandet är rentav lägre än under finanskrisen 2008, och också orderstocken inom industrin har sjunkit. Dessutom sjönk värdet av varuexporten enligt bytesbalansen redan under andra kvartalet 2023 med 9 procent från året innan och visade ett underskott på 3,3 miljarder euro³.

Även om sysselsättningsgraden har ökat betydligt under de senaste åren är arbetslöshetsgraden fortfarande hög samtidigt som det råder brist på kompetent arbetskraft. Det vittnar om de strukturella problemen på arbetsmarknaden. I oktober 2023 var sysselsättningsgraden 73,6 procent och arbetslöshetsgraden 7,5 procent⁴. Det bör också noteras att antalet arbetslösa arbetssökande och långtidsarbetslösa har stigit från året innan samtidigt som antalet nya lediga jobb har minskat.⁵

Däremot är det positivt att årsförändringen i det harmoniserade konsumentprisindexet i oktober var 2,4 procent och enligt preliminära uppgifter i november 0,7 procent⁶, så inflationen avtar snabbt. Också räntenivån har stabiliserats.

1 Ekonomisk översikt hösten 2023. Finansministeriets publikationer 2023:65.

2 Finlands Banks interimsprognos 15.9.2023

3 Bytesbalansen 18.9.2023. Statistikcentralen

4 Arbetskraftsundersökning 2023, oktober. Statistikcentralen

5 Sysselsättningsöversikt, oktober 2023. Arbets- och näringsministeriet.

6 Konsumentprisindex 30.11.2023. Statistikcentralen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Allmän motivering

Hushållens stärkta köpkraft samt investeringarna i anslutning till hållbar tillväxt förutspås påskynda den ekonomiska tillväxten från och med 2024.

Utsikterna för de offentliga finanserna. Inom de offentliga finanserna finns en permanent strukturell obalans mellan utgifter och inkomster. Finansministeriet bedömde i oktober 2023 att hållbarhetsunderskottet var cirka 3 procent i förhållande till BNP (dvs. 10 miljarder euro) på 2027 års nivå.

Enligt samma prognos stiger den offentliga sektorns bruttoskuld i relation till BNP till cirka 77 procent 2024. Skuldkvoten i de offentliga finanserna har alltså påtagligt fjärrmat sig från de övriga nordiska länderna. Av undersektorerna i de offentliga finanserna uppvisar statsförvaltningen det största underskottet och skuldsättningen fortsätter 2024. Även lokalförvaltningen beräknas fortfarande uppvisa underskott — och det gäller både välfärdsområdena och den kommunala ekonomin. Arbetspensionsanstaltens överskott beräknas uppgå till cirka 1 procent av BNP, och saldot för övriga socialfonder beräknas ligga nära balans.

Utskottet uttrycker sin oro över den försämrade konjunkturen och över den ekonomiska utvecklingen i vidare bemärkelse och över de betydande osäkerhetsfaktorer som hänför sig till den, bland annat världsekonomin utveckling, kriget i Ukraina och andra konflikter i världen. På grund av osäkerheten är det ännu viktigare att balansera de offentliga finanserna än tidigare. De allt mer skuldsatta offentliga finanserna står inför utmaningar som redan tidigare funnits, såsom utgiftstrycket till följd av befolkningens åldrande och minskade skatteinkomster när befolkningen i arbetsför ålder minskar.

Det bör därför beaktas att den ekonomiska situationen i Finland och den offentliga ekonomin kan utvecklas sämre än vad finansministeriet förutspådde i oktober 2023.

Mål och regler för finanspolitiken

Regeringen har som mål att stärka de offentliga finanserna och vända skuldsättningstrenden i Finland. Målet är att det nominella saldot i de offentliga finanserna ska förbättras så att underskottet är högst en procent i förhållande till BNP 2027.

Regeringen utfäster sig att under valperioden permanent stärka de offentliga finanserna med 6 miljarder euro på 2027 års nivå. Avsikten är att genom regeringens beslut anpassa utgifterna till ett nettobelopp på cirka 4 miljarder euro. Dessutom strävar man genom strukturpolitiska åtgärder efter att stärka de offentliga finanserna med cirka 2 miljarder euro.

Utskottet konstaterar dock att lägesbilden för Finlands ekonomi är så allvarlig att Finland även med de riktlinjer som nämns ovan fortfarande överskrider det referensvärde för skulden (60 procent i förhållande till BNP) som uppställts i stabilitets- och tillväxtpakten under hela valperioden. Även när det gäller referensvärdet för underskottet (3 procent av BNP) är risken uppenbar att Finland kommer att överskrida referensvärdet. Det bör noteras att det pågår ett arbete för att utveckla de finanspolitiska reglerna inom EU, och det är ännu öppet hur det nya regelverket kommer att förhålla sig till överskridningar. Sannolikt skulle också i den nya ramen en överskridning på 3 pro-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Allmän motivering**

cent av referensvärdet för underskottet vara en grund för att igångsätta ett förfarande för alltför stort underskott.

Utskottet hänvisar till sitt betänkande om planen för de offentliga finanserna (FiUB 7/2023 rd — SRR 1/2023 rd) och uttrycker sin tillfredsställelse över att regeringen har åtagit sig att iaktta ramförfarandet för statsfinanserna. Utgiftsramen för statsfinanserna är ett centralt verktyg för styrning av regeringens finanspolitik och utgör grunden för en trovärdig ekonomisk politik.

Den finanspolitiska linjen

Utskottet anser det nödvändigt att vända skuldsättningsutvecklingen och anser utifrån inkomsten utredning att det också finns ett brett samförstånd om regeringens mål.

Som det konstateras ovan är de ekonomiska utsikterna dock förenade med betydande osäkerhet, vilket försvårar uppnåendet av målen. Utskottet välkomnar därför att regeringen avser att aktivt följa upp genomförandet av åtgärds paketet och har förbundit sig att vid behov sätta in ersättande åtgärder.

Enligt planen för de offentliga finanserna (FiUB 7/2023 rd — SRR 1/2023 rd), som utskottet behandlade under hösten, skapar regeringens sysselsättnings- och tillväxtaktioner i kombination med direkta anpassningsåtgärder förutsättningar för att få de offentliga finanserna i balans 2030. För att utvecklingen med avseende på skuldsättningen ska kunna bromsas förutsätts det att de offentliga finanserna stärks målmedvetet under flera valperioder.

Regeringens mål är att minska utgifterna inom statsfinanserna med sammanlagt cirka 2,5 miljarder euro på 2027 års nivå. Av utgiftsbesparingarna i netto hänför sig cirka 0,7 miljarder euro till 2024. Den framtida ekonomiska tillväxten påskyndas å sin sida bland annat genom satsningar på FoU-verksamhet och kompetens. I anslutning till investeringsprogrammet föreslår regeringen cirka 0,7 miljarder euro i anslag och fullmakter för 2024, varav anslagen för 2024 är knappt 0,4 miljarder euro.

Regeringen fattar inga beslut om att skärpa totalbeskattningen, utan strävar genom sin skattepolitik efter att förbättra hushållens köpkraft, förbättra incitamenten för arbete och stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. I överensstämmelse med regeringsprogrammet görs en indexjustering i beskattningsgrunderna för skatten på förvärvsinkomster på samtliga inkomstnivåer. Dessutom lindras beskattning av arbete med betoning på låg- och medelinkomsttagare. År 2024 beräknas statens skatteinkomster öka med 2,4 miljarder euro (dvs. cirka 3,7 procent) jämfört med den ordinarie budgeten för 2023.

Den rådande konjunkturen talar enligt utskottet för regeringens finanspolitiska inriktning, som enligt finansministeriet kommer att vara stimulerande 2024. Också vid utskottets sakkunnigutfrågning ansågs detta i stor utsträckning gå i rätt riktning.

Utskottet hänvisar dessutom till sitt betänkande om planen för de offentliga finanserna (FiUB 7/2023 rd — SRR 1/2023 rd) och anser det motiverat att anpassningen i huvudsak sker genom att dämpa utgifterna. Vid utskottets utfrågningar framfördes det dock att i synnerhet nedgången i

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Allmän motivering

Finlands skatteuttag, som är kopplad till hur styrningseffekten av punktbeskattningen av exempelvis fossila bränslen fungerar, försvårar uppnåendet av regeringens finanspolitiska mål.

Regeringen har också som mål att effektivisera produktiviteten och kostnadseffektiviteten inom den offentliga förvaltningen. Här gäller kärnfrågan välfärdsområdena, vars finansiering täcker mer än en fjärdedel av statsbudgeten. Utskottet granskar välfärdsområdenas utsikter och den statliga finansieringen närmare under finansministeriets huvudtitel (kapitel 28.89). Utskottet granskar under samma huvudtitel också utsikterna för den kommunala ekonomin samt statsbidragen till kommunerna för 2024 och de senaste justeringarna av överföringskalkylen i anslutning till social- och hälsovårdsreformen (se kapitel 28.90).

Stärkt ekonomisk tillväxt

Utskottet håller med regeringen om att det viktigaste sättet att stabilisera de offentliga finanserna är att påskynda den ekonomiska tillväxten och höja sysselsättningen.

Höjning av sysselsättningsgraden. Regeringen har som mål att höja sysselsättningsgraden till 80 procent fram till 2031 och antalet sysselsatta med 100 000 senast 2027, vilket beräknas stärka de offentliga finanserna med mer än 2 miljarder euro.

Målnivån är hög, så det behövs ett brett urval av metoder för att förbättra sysselsättningen och arbetsförmågan i olika åldersgrupper och befolkningsgrupper samt i synnerhet åtgärder som påverkar den strukturella arbetslösheten. I det rådande läget betonar utskottet också vikten av att skapa nya jobb. Utskottet välkomnar att regeringen har vidtagit åtgärder som förbättrar sysselsättningen och främjar incitamenten för arbete tidigt under valperioden, så att konsekvenserna blir synliga så snabbt som möjligt. Ärendet behandlas närmare under arbets- och näringsministeriets huvudtitel (kapitel 32.30) och social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel (ht 33).

Forskning och utveckling (FoU-verksamhet). Finlands mål är att höja FoU-utgifternas andel till fyra procent av bruttonationalprodukten före 2030. Den privata sektorn avses täcka två tredjedelar av utgifterna och den offentliga sektorn en tredjedel. Lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet (1092/2022) trädde i kraft vid ingången av 2023 och enligt den stiger det sammanlagda beloppet av statens FoU-fullmakter och anslag i statsbudgeten till 1,2 procent av BNP fram till 2030. Det innebär en ökning på cirka 2 miljarder euro jämfört med budgeten för 2023, vilket motsvarar en årlig höjning på i genomsnitt cirka 280 miljoner euro.

Budgetpropositionen för 2024 innehåller alltså en betydande ökning (cirka 280 miljoner euro) av anslagen för FoU-verksamhet, som uppgår till sammanlagt cirka 2,6 miljarder euro 2024. Regeringen har föreslagit tillskott särskilt till stöd för företagets FoU-verksamhet, pilotförsök med forskarutbildning, fullmakt för Finlands Akademis forskningsprojekt och nationell medfinansiering av EU-projekt. Dessa teman behandlas närmare under undervisnings- och kulturministeriets (kapitel 29.40) samt arbets- och näringsministeriets huvudtitlar (moment 32.20.40), men också i jord- och skogsbruksministeriets (moment 30.01.05) och social- och hälsovårdsministeriets huvudtitlar (moment 33.60.32).

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Allmän motivering**

Utöver direkt finansiering understöds FoU-verksamheten också genom beskattningen. Åren 2021—2027 gäller ett extra skatteavdrag för forskningssamarbete. Dessutom infördes 2023 ett kombinationsavdrag för forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Utskottet har gjorts uppmärksam på att FoU-finansieringen för 2024 i reella tal är cirka 4 procent lägre än 2010—2011, då den var som högst. Utvecklingen har också gått i olika riktning: Forskningsinstitutens finansiering är reellt 36 procent lägre och Business Finlands 33 procent lägre. Universitetens finansiering har ökat reellt med omkring 10 procent och Finlands Akademi (inkl. rådet för strategisk forskning) med 26 procent.

Utskottet anser att FoU-satsningarna är ett centralt instrument för att stödja den framtida tillväxten och betonar vikten av att bedöma finansieringens effekter vid valet av inriktning. Utskottet anser det vara viktigt att valet av strategiska prioriteringar för den framtida FoU-verksamheten bereds under ledning av det förnyade forsknings- och innovationsrådet och i samarbete med aktörer som företräder alla FoUI-aktörer en ⁷. Den åttaåriga finansieringsplan för forskning och utveckling som bereds ska ligga till grund för en stabil och förutsägbar finansiering och samtidigt bör man också fästa uppmärksamhet vid att öka den tillgängliga FoU-arbetskraften och den vetenskapliga kompetensen.

Utskottet framhåller att uppnåendet av det nationella målet på 4 procent förutsätter att den offentliga finansieringen blir en ”hävstång” för ökade privata FoU-satsningar. För att nå det långsiktiga målet är det därför viktigt att regeringen noga följer utvecklingen av den privata sektorns FoU-investeringar. Utskottet instämmer dessutom i ekonomiutskottets åsikt (EkUU 22/2023 rd) att Finlands FoUI-verksamhet bör samordnas och följas systematiskt också på parlamentarisk nivå.

Investeringsprogram. Regeringens investeringsprogram av engångsnatur ger förutsättningar för en hållbar tillväxt i hela Finland i årtionden framöver. Programmedel riktas 2024 särskilt till transportprojekt och till att åtgärda det eftersatta underhållet av trafikledshållningen. Utskottet anser att detta budgetavsnitt som stöder förutsättningarna för tillväxt är av stor vikt. Programmet granskas närmare under kommunikationsministeriets huvudtitel (ht 31).

Dessutom riktas investeringsprogrammets tidsbundna satsningar bland annat till att öka social- och hälsovårdstjänsternas genomslag och avveckla vårdköerna. Utskottet betonar betydelsen av kunskapsledning för att effektivisera införandet av verkningsfulla metoder och bästa praxis inom social- och hälsovården samt för att stävja kostnadsutvecklingen. Frågan behandlas närmare i samband med finansieringen av välfärdsområdena (kapitel 28.89) och under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel (ht 33).

Tillståndprocesserna för investeringar. Regeringens mål är att påskynda investeringar genom att göra tillståndprocesserna smidigare och genom en myndighetsreform. Utskottet välkomnar att sammanlagt 12,7 miljoner euro av EU:s REpower-medel föreslås för ändamålet 2024 under finansministeriets, arbets- och näringsministeriets samt miljöministeriets huvudtitlar. Reformen

⁷ Flerårig plan för användning av finansieringen av forsknings- och utvecklingsverksamhet. Slutrapport från den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen 2022. Statsrådets publikationer 2023:13.

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Allmän motivering

stöds också av tillskottet för rättsvården (huvudtitel). Det påskyndar de rättsprocesser som ofta förekommer i samband med ansökningar.

Utbildning och kompetens. En hög kompetens- och utbildningsnivå stärker den samhälleliga resiliensen och skapar förutsättningar för ekonomisk tillväxt. Därför är utskottet mycket tillfreds med de permanenta ökningarna som trots det allmänt svåra läget för de offentliga finanserna syftar till att stärka de grundläggande färdigheterna, kompetensen och utbildningen. Utskottet granskar budgeten för 2024 ur ett utbildnings- och kompetensperspektiv särskilt i samband med undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel (ht 29).

Arbetskraftsinvandring. Invandring på grund av arbete och studier är en förutsättning för ekonomisk tillväxt och tillgång på arbetskraft. Olika aktörer i Finland och utomlands bör också intensifiera samarbetet så att allt fler internationella studerande stannar kvar i Finland. Utan ökad invandring minskar befolkningen i arbetsför ålder med 5 000—10 000 personer varje år under hela nästa decennium. Utskottet behandlar ärendet under utrikesministeriets (moment 24.01.01) och arbets- och näringsministeriets (kapitel 32.50) huvudtitlar.

Hållbar utveckling

Finland har som en del av Europeiska unionen förbundit sig till klimatavtalet från Paris, och syftet med Finlands klimatlag är att uppnå klimatneutralitet senast 2035. Propositionen främjar målen för klimatneutralitet med stöd av ett anslag på sammanlagt cirka 2,3 miljarder euro, vilket är 20 miljoner euro mindre än 2023. Anslagsnivån sjunker på grund av regeringens anpassningsåtgärder för de offentliga finanserna och till följd av att den föregående regeringens åtgärder av engångsnatur upphör i slutet av 2023.

De största satsningarna föreslås på förnybar energi och energieffektivitet (762 miljoner euro), jord- och skogsbruk samt markanvändningssektorn (637 miljoner euro) samt forskning och utveckling (301 miljoner euro). I budgetpropositionen ingår liksom under tidigare år förvaltningsområdesspecifika motiveringar till satsningarna på hållbar utveckling.

Utskottet hänvisar senare till det som sägs under miljöministeriets huvudtitel (ht 35) och konstaterar att markanvändningssektorn sannolikt inte kommer att uppnå de klimatmål som uppställts för sektorn 2021—2025. Däremot kan riktningen vändas under de kommande åren, och för att målen ska nås är det viktigt att regeringen i enlighet med regeringsprogrammet bereder en ny energi- och klimatstrategi som eftersträvar negativa koldioxidutsläpp. Utskottet betonar att för att klimatmålen ska nås och för att undvika köp av utsläppsenheter från andra EU-medlemsstater behövs det aktiva tväradministrativa åtgärder, och utskottet har behandlat helheten förutom under miljöministeriets huvudtitel också bland annat under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel (ht 30).

Statens finansiella åtaganden och risker

Delområdena i statens största exponeringar består av statsskuld (budgeterad statsskuld: 163 miljarder euro i slutet av 2024), pensionsåtagande (97 miljarder euro 2022) samt statsborgen och

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Allmän motivering**

statsgarantier (68 miljarder euro per 30.6.2023). Staten kan dessutom åläggas ansvar till exempel för att trygga kontinuiteten i samhällsfunktionerna.

Utskottet (liksom också FiUB 7/2023 rd — SRR 1/2023 rd) uttrycker sin oro över att statens ekonomiska åtaganden ökar och särskilt över att statsskulden och räntekostnaderna stiger kraftigt. Enbart ränteutgifterna beräknas uppgå till cirka 3,2 miljarder euro år 2024. Åtgärderna för att balansera de offentliga finanserna är nödvändiga också ur denna synvinkel. Ekonomiska beslut som blir bindande för staten samt hanteringen av åtagandena och riskerna måste följas och bedömas noggrant.

Utskottets ändringar

Finansutskottet ökar budgetutgifterna med 50 miljoner euro. Ökningarna riktas bland annat till minskning av det eftersatta underhållet av trafikleder, stärkande av försvaret och den övergripande säkerheten, höjning av kompetensnivån, främjande av uteliv och motion i naturen samt höjning av fronttillägget för veteraner. Utskottet har också beaktat riksdagens ändring av regeringens proposition RP 74/2023 rd (ShUB 14/2023 rd), som ökar statens utgifter med 9,5 miljoner euro netto. Dessutom har tekniska ändringar gjorts under moment 28.90.35, 31.01.01, 33.10.54, 33.10.57 och 35.01.01 samt en ändring av behovskalkylen under moment 33.30.60.

Balansen inom statsfinanserna och statsskulden

Finansutskottets förslag till statsbudget för 2024 uppgår till cirka 87,9 miljarder euro, vilket är cirka 6,5 miljarder euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Ökningen av anslagsnivån förklaras bland annat av de lagstadgade och avtalsbaserade indexjusteringarna 2024 (1,7 miljarder euro), ränteutgifterna (1,6 miljarder euro) och ändringarna i den statliga finansieringen av välfärdsområdena (3,4 miljarder euro utan indexjusteringar). Därtill kommer de satsningar på den inre och yttre säkerheten som förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön kräver samt av det fortsatta stödbehovet i Ukraina. Dessa behandlas mer ingående under inrikesministeriets (ht 26) och försvarsministeriets huvudtitel (ht 27). Däremot sänks utgiftsnivån till följd av de reformer och utgiftsbesparingar som ingår i regeringsprogrammet.

År 2024 uppskattas inkomsterna i den statliga budgetekonomin utan nettoupplåning uppgå till cirka 76,4 miljarder euro. Inkomsterna utan upplåning ökar med 3,3 miljarder euro.

Budgeten uppvisar ett underskott på cirka 11,4 miljarder euro, vilket finansieras genom lån. Statskulden (inklusive skulden inom fondekonomin) i enlighet med budgeten beräknas uppgå till cirka 163 miljarder euro vid utgången av 2024. Ränteutgifterna för statsskulden uppgår till 3,2 miljarder euro, vilket är 1,6 miljarder euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 24

DETALJMOTIVERING

Huvudtitel 24

UTRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Utrikesförvaltningen

Utrikesministeriets förvaltningsområde föreslås få cirka 1,3 miljarder euro 2024, vilket är cirka 42,6 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. De största ändringarna i fråga om såväl ökningar som minskningar görs i anslagen för det internationella utvecklingssamarbetet. Det internationella utvecklingssamarbetet står med sina 60 procent för den största delen av anslagen, följt av utrikesförvaltningens 22 procent, krishanteringens 6 procent och övriga utgifter 12 procent.

Utskottet betonar i likhet med utrikesutskottet (UtUU 3/2023 rd) att det har skett en grundläggande förändring i Finlands och Europas säkerhetspolitiska omgivning sedan Ryssland inledde sitt anfallskrig mot Ukraina. Säkerheten i Europa är utsatt för det allvarligaste hotet på årtionden och det finns ingen ljusning i sikte. Utskottet välkomnar att stödet till Ukraina fortsätter och att man i budgetpropositionen också beaktar de kostnader som Natomedlemskapet medför. Inom förvaltningsområdet föreslås sammanlagt cirka 12 miljoner euro under olika moment för utgifter som hänför sig till Nato.

De viktigaste målen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är fortsättningsvis att trygga Finlands självständighet och territoriella integritet, förhindra att Finland hamnar i en regional konflikt och garantera finländarnas säkerhet och välfärd. Det är också essentiellt att utrikes- och säkerhetspolitiken också i fortsättningen bygger på rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna, jämlikhet och demokrati.

01. Utrikesförvaltningens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 256,1 miljoner euro, vilket är cirka 2,5 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Minskningarna beror huvudsakligen på överföringar mellan momenten och slopandet av tidsbundna tillägg, såsom anslagen för att stärka nätverket Team Finland och bygga upp serviceplattformen Virtual Finland. Utskottet välkomnar att omkostnadsmomentet inbegriper de extra kostnader som Natomedlemskapet medför för beskickningarna. För att täcka kostnaderna föreslås under momentet sammanlagt cirka 2 miljoner euro. Anslaget är 700 000 euro större än för 2023.

Beskickningarna. Största delen av anslaget under momentet, 152 miljoner euro, anvisas för att täcka utgifterna för beskickningsnätets 93 verksamhetsställen. I enlighet med regeringsprogrammet genomförs under ramperioden en översyn av utrikesförvaltningen till stöd för den nya utrikes- och säkerhetspolitiska era som inleddes i och med Natomedlemskapet och för de nya förpliktelser som medlemskapet medför.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 24

Utskottet betonar att det i det nuvarande utrikes- och säkerhetspolitiska läget är än viktigare än tidigare att utveckla och upprätthålla beskickningsnätets funktionsförmåga på lång sikt, med framförhållning och utifrån en bred, övergripande bedömning. Beskickningsnätet belastas av de ökande globala spänningarna. Utöver det anfallskrig som Ryssland inlett har bland annat situationen i Israel och Gaza konsekvenser både regionalt och globalt. Beskickningarna har en central roll i verkställandet av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och i skötseln av de politiska uppgifterna och myndighetsverksamheten i allmänhet. I den rådande föränderliga omvärlden måste det säkerställas att beskickningarna får tillräckliga medel. Hänsyn måste då också tas till att de ökande säkerhetshoten kräver kontinuerliga satsningar på informationssäkerhet.

Arbetskrafts- och utbildningsinvandring. Utskottet lyfter fram att beskickningarna har en viktig roll när det gäller att i linje med regeringsprogrammet öka arbetskrafts- och utbildningsinvandringen. Deras insats för att förebygga olaglig invandring och missbruk av systemet är rentav avgörande. En smidig och kontrollerad process för uppehållstillstånd förutsätter utöver kontinuerlig utveckling också tillräckliga personalresurser. I synnerhet har de ambulerande arbetskraftskonsulerna en central, avlastande roll när inreseärendena är många och belastar beskickningarna. Det är dessutom angeläget att olika aktörer i Finland och vid beskickningarna intensifierar samarbetet för att allt fler internationella studerande jobbar kvar i Finland efter studierna.

Främjande av export. Beskickningar är fortfarande viktiga också för exportfrämjandet, som är av stor betydelse för Finlands exportdrivna ekonomi. Enligt regeringsprogrammet ska regeringen i samarbete med näringslivet under ramperioden se över verksamheten i och ledningen av det exportfrämjande nätverket Team Finland så att det stöder Finlands strategiska intressen. Frågan utreds som bäst och avsikten är att utredningen ska bli klar under 2023.

Utskottet ser det som viktigt att de exportfrämjande funktionerna ses över och effektiviseras så snabbt som möjligt utifrån utredningen. Det är då angeläget att beakta att företagen har varierande stödbehov, oberoende av om de är små, medelstora eller stora. Det är ytterst viktigt att verksamheten är öppen och resultatnriktad, liksom också att de offentliga medlen riktas till de mest effektiva projekten.

Uppmärksamhet bör också fästas vid att Finland eftersträvar ett angeläget medlemskap i FN:s säkerhetsråd för perioden 2029–2030. Enligt den nordiska rotationsprincipen nomineras ett nordiskt land till valet till säkerhetsrådet vart fjärde år. Den öppna kampanjen kan inledas först när den danska kampanjen avslutats i juni 2024. Finland fortsätter också som ordförande i FN:s råd för mänskliga rättigheter (2022–2024) och i Östersjöstaternas råd (2023–2024) samt förbereder sig inför ordförandeskapet i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) 2025. Utskottet anser att det är viktigt att dessa ordförandeskap bereds och handhas väl och att de tilldelas tillräckliga resurser, så att påverkningsmöjligheterna kan utnyttjas maximalt.

74. Husbyggen (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 12,0 miljoner euro, varav 4,0 miljoner euro har reserverats för flyttningen av Finlands ständiga representation vid Nato till Natos högkvarter. De årliga anslagen (8,0 miljoner euro) är bundna till fastigheternas balansvärde (cirka 5 procent av balansvärdet), och fastighetsrenoveringarna har planerats i enlighet med detta.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 24**

Utskottet lyfter fram att renoveringarna dock har fördröjts i och med covid-19-pandemin och betonar vikten av att beskickningarnas fastigheter sköts och underhålls i tid. Det bedöms att flera renoveringsprojekt kommer att infalla under ramperioden och att särskild finansiering sannolikt måste ökas för dessa projekt.

10. Krishantering

20. Utgifter för underhåll av Finlands krishanteringsstyrkor (förslagsanslag)

Under momentet föreslås cirka 53,1 miljoner euro. Inom försvarsministeriets förvaltningsområde (mom. 27.30.20) föreslås dessutom ett anslag på cirka 66,1 miljoner euro för materiel- och förvaltningsutgifter inom militär krishantering. Antalet personal som deltar i operationerna beräknas uppgå till högst cirka 400 årsverken 2024. I motiveringen till användningen av momentet ges dock beredskap för 450 årsverken. Deltagandet i FN:s UNIFIL-insats i Libanon utgör Finlands största truppstyrka med cirka 200 soldater (cirka 19,0 miljoner euro). Andra stora truppstyrkor finns i Irak och Kosovo. Finland deltar dessutom med en betydande insats i utbildningsstödet till Ukrainas väpnade styrkor (cirka 5,3 miljoner euro).

Utskottet påpekar att det under momentet för krishantering finns så kallade beredskapspengar på endast 721 000 euro för 2024. Om Finland beslutar delta i nya insatser eller utökar deltagandet i de nuvarande insatserna krävs därför en tilläggsbudget.

21. Civilpersonalens deltagande i krishantering (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås cirka 19,5 miljoner euro. År 2024 beräknas 140 experter delta i insatserna, och största delen av Finlands deltagande gäller EU:s operationer. Inom civil krishantering görs de största enskilda insatserna i Ukraina, Sydsudan, Georgien och Somalia.

Utskottet lyfter dessutom fram och välkomnar att nästan hälften av Finlands experter inom civil krishantering är kvinnor.

66. Fredsmedling (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 3,9 miljoner euro, alltså 1,4 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Av anslaget används cirka 75 procent i enlighet med kriterierna för det offentliga utvecklingssamarbetet (ODA).

Utskottet anser att ökningen är viktig och konstaterar att den under de pågående internationella kriserna återspeglar Finlands engagemang för att lösa konflikter. Utrikesministeriets fredsmedling är särskilt koncentrerad till västra Balkan, Mellanösternregionen och Afrikas horn. Målet är att särskilt i fråga om kvinnor och unga främja meningsfull delaktighet i fredsprocesser och fortsätta stödja fredsmedlingsnätverk för kvinnor. Vattendiplomatin utgör också en prioritering. Den har utvecklats systematiskt och den internationella efterfrågan på finländsk kompetens inom sektorn har ökat betydligt.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 24

30. Internationellt utvecklingssamarbete

Finlands offentliga utvecklingssamarbete föreslås uppgå till sammanlagt 1,2 miljarder euro, vilket motsvarar cirka 0,42 procent av den uppskattade bruttonationalinkomsten 2024. Beloppet omfattar utöver ett moment för det egentliga utvecklingssamarbetet också ett moment för lån och investeringar och även andra poster som ska rapporteras som utvecklingssamarbete inom de olika ministeriernas förvaltningsområden, däribland de förpliktande finansieringsandelarna i EU-medlemsavgiften för finansministeriet samt de andelar av utgifterna för flyktingar som ingår i utvecklingssamarbetet.

Utskottet välkomnar att en av prioriteringarna i regeringens utvecklingspolitik också i fortsättningen är att stärka kvinnors och flickors ställning, självbestämmanderätt samt sexuella och reproduktiva hälsa, som också är avgörande för att bromsa befolkningstillväxten. Andra prioriterade områden är utbildning och klimatåtgärder. Inom utvecklingssamarbetet ska i enlighet med regeringsprogrammet också sambandet mellan handel och utvecklingsinsatser stärkas ytterligare. Finländska företags villkor i utvecklingsländer och företagens förutsättningar att söka finansiering av FN, EU och utvecklingsbankerna främjas och företagen utnyttjas i högre grad i utvecklingssamarbetet och i investeringar som stöder utveckling.

Utskottet betonar att de olika formerna av utvecklingsfinansiering kompletterar varandra. För en resultatrik utvecklingspolitik behövs finansiering såväl i form av donationer som lån och investeringar. Med hjälp av offentlig finansiering kan man skapa förutsättningar, men för att få till stånd bestående förändring krävs det privata aktörer, investeringar och kapital.

Internationella rekommendationer och åtaganden. Enligt regeringsprogrammet har regeringen förbundit sig till den nivå på utvecklingsfinansieringen som FN rekommenderar, det vill säga 0,7 procent av bruttonationalinkomsten. Som ett led i åtgärderna för att balansera de offentliga finanserna måste anslaget för egentligt utvecklingssamarbete dock sänkas med 118—283 miljoner euro under perioden 2024—2027 och finansieringen i form av lån och investeringar minskas med 60 miljoner euro, varvid den årliga anslagsnivån sjunker till 70 miljoner euro.

Utskottet välkomnar att anpassningsåtgärderna genomförs stegvis med beaktande av de åtaganden som gjorts. Utskottet betonar också vikten av att medlen används effektivt. Det är fortsättningsvis nödvändigt att enligt internationella rekommendationer eftersträva minst 0,2 procent av utvecklingsfinansieringen till de minst utvecklade och bräckliga staterna (LDC-länderna) och hålla fast vid åtagandet i enlighet med EU:s riktlinjer om att 85 procent av de nya utvecklingssamarbetsprojekten ska innehålla mål som främjar jämställdheten mellan könen.

66. Egentligt utvecklingssamarbete (reservationsanslag 3 år)

För egentligt utvecklingssamarbete som förvaltas av utrikesministeriet föreslås ett anslag på 629 miljoner euro och fullmakt att ingå förbindelser på 464 miljoner euro, vilket gör utgifterna förutsägbara för åren efter 2024.

Som villkor för Finlands utvecklingssamarbete fastställs i linje med regeringsprogrammet att partnerlandet tar emot sina egna medborgare och stöder den internationella regelbaserade ord-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 24**

ningen. Finland beviljar inte heller bistånd till regeringar eller aktörer som stöder Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Enligt utredning till utskottet är detta beslut dock inte kategoriskt i fråga om frivilligorganisationer i dessa länder. Dessutom är riktlinjerna för missbruk av finansiering striktare än tidigare. Missbruk leder till att stödet skärs ned eller dras in samt i mån av möjlighet till återkrav.

Tyngdpunkten i utvecklingssamarbetet kommer att förskjutas från bilaterala mellanstatliga landprogram till inhemska civilsamhällesorganisationers utvecklingssamarbete. Det innebär att antalet landprogram kommer att minska. Inriktningen av sparåtgärderna preciseras i samband med planeringen av ekonomin och verksamheten under 2023.

Utskottet anser det motiverat att inga nedskärningar görs i stödet till finländska frivilligorganisationer. Anslaget förblir oförändrat, cirka 88 miljoner euro. Momentets relativa andel av det sammanlagda anslaget stiger däremot till 14 procent, medan nivån tidigare har varit cirka 11—12 procent. Organisationernas arbete har ansetts vara effektivt, resultatrikt och mångsidigt och de anses nå de mest utsatta människorna på gräsrotsnivå. Stödet till organisationerna anses dessutom ofta stärka civilsamhället och stödja demokratiutvecklingen i mottagarländerna.

För humanitärt bistånd föreslås 83 miljoner euro, alltså 9 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Det humanitära biståndet kanaliseras via FN-organisationer, de internationella federationerna Röda korset och Röda halvmånen samt inhemska humanitära biståndsorganisationer som certifierats av Europeiska kommissionen. Utskottet anser liksom utrikesutskottet (UtUU 3/2023 rd) att det är viktigt att Finland har beredskap att vid behov höja anslagen för humanitärt bistånd. Också de medel som anslås specifikt för vissa länder och regioner (sammanlagt cirka 139 miljoner euro) bör vid behov riktas till humanitärt bistånd, med beaktande av de stora humanitära behoven i världen, bland annat i Gaza och Sudan.

Det multilaterala utvecklingssamarbetet är fortfarande det största användningsområdet under momentet. Anslaget föreslås uppgå till cirka 204 miljoner euro. En stor del av dessa anslag används till Finlands betalningsandelar av tilläggsfinansieringen för Världsbanken och de regionala instituten för utvecklingsfinansiering. Utskottet välkomnar att nedskärningarna inte riktas till organisationer som främjar teman som är viktiga för Finland, såsom FN:s befolkningsfond UNFPA, jämställdhetsorganisationen UN Women eller barnfonden Unicef. Det är också viktigt att lyfta fram finansieringen till FN:s organisation för industriell utveckling UNIDO, som är en viktig partner, och till miljöprogrammet UNEP.

69. Stöd till Ukraina (reservationsanslag 3 år)

Utskottet anser det vara tydliggörande att det under huvudtiteln har öppnats ett eget moment för stödet till Ukraina. Ukraina är den största mottagaren i Finlands utvecklingssamarbete under regeringsperioden. Under momentet föreslås sammanlagt 32,8 miljoner euro. Det är viktigt att det under momentet bland annat anvisas cirka 20 miljoner euro för humanitärt bistånd och att anslaget också kan användas för att stödja beredningen och genomförandet av återuppbyggnaden av Ukraina. Utskottet betonar dessutom att stärkandet av rättsstatsstrukturerna och bekämpningen av korruption bör beaktas i allt stöd som beviljas.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 24**

88. Höjning av Finnfunds (Fonden för industriellt samarbete Ab) kapital (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 35,0 miljoner euro, varav 25 miljoner euro är avsett för investeringar och lån i Ukraina. I budgetpropositionen reserveras också fullmakt för Finnfunds förluster i anslutning till specialriskfinansiering, där det är fråga om att risker i anslutning till investeringar kan realiseras.

Finnfunds investeringsportfölj uppgick till 810 miljoner euro vid utgången av 2022. När investeringsbesluten och betalningsförbindelserna läggs till beloppet stiger investeringsbeloppet till cirka 1,2 miljarder euro. De medel som investeras i Finnfund går i sin helhet direkt till utvecklingsländerna utan extra förvaltningskostnader. Förvaltningskostnaderna betalas av rörelseintäkterna. Den statliga finansieringen kan ge en hävstångseffekt för finansieringen av hållbar utveckling, eftersom Finnfund har kunnat styra också privat kapital till utvecklingsländer till exempel genom att emittera privata masskuldebrev eller erbjuda finländska investerare möjlighet att investera i projekten.

Utskottet betonar att Finnfunds verksamhet bör stödja Finlands utvecklingsmål i enlighet med Agenda 2030. Därför är det bra att utrikesministeriet uppställer årliga offentliga ägar- och utvecklingspolitiska mål för Finnfund. Det är likaså viktigt att verksamheten följer principerna för samhällsansvar och att den utvärderas öppet bland annat i de internationella evalueringar som utrikesministeriet låter utföra, i EU:s pelarbedömning och i Statens revisionsverks granskningar.

89. Utvecklingspolitiska lån och investeringar (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 70 miljoner euro, med vilket stödet till utvecklingsländerna fortsätter genom utvecklingssamarbetsfinansiering i form av lån och investeringar. Anslaget får användas till finansiella investeringar som en del av Finlands utvecklingssamarbete. Avsikten är att anslaget ska användas till objekt som inte ökar underskottet i statsfinanserna inom nationalräkenskaper och där man kan förvänta sig återbetalning.

Utskottet anser att anslaget är betydande och betonar att det är centralt för uppnåendet av målen att privata investeringar deltar i finansieringen av utvecklingssamarbetet. Därför är det viktigt att man i enlighet med regeringsprogrammet betonar utvecklingspolitiska finansinvesteringar som främjar att kapital riktas till företagsverksamhet.

90. Övriga utgifter inom utrikesministeriets förvaltningsområde

50. Vissa statsunderstöd och statsbidrag (fast anslag)

Under momentet föreslås cirka 1,2 miljoner euro, vilket är 1,0 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Minskningen föranleds av att anslaget för civilsamhällesorganisationers Europainformationen överförs till statsrådets kansli (moment 23.01.50) och av att riksdagens tillägg av engångsnatur slopas. De statsunderstöd som beviljas under momentet ska anknyta till Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska riktlinjer och internationella åtaganden samt allmänt

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 24**

till utrikesministeriets ansvarsområde. Tyngdpunkterna ligger på regelbaserat internationellt samarbete, konfliktförebyggande, krishantering och fredsmedling, mänskliga rättigheter och mänsklig säkerhet, Europeiska unionen som global aktör, omfattande transatlantiskt samarbete samt säkerhetshot i samband med klimatförändringen.

Utskottet anser att anslaget under momentet är angeläget för att främja i synnerhet civilsamhällsorganisationernas viktiga arbete. Understöden har ofta en betydande hävstångseffekt för organisationernas verksamhet. Det är positivt att fördelningen av understöd fortfarande bygger på separata ansökningsomgångar. Vid beviljandet av understöd är det viktigt att fästa uppmärksamhet vid följande organisationer: Artists at Risk, Student at Risk och Wider Security Network WISE ry.

Utskottet ökar momentet med 125 000 euro.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 1 321 000 euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 41/2023 rd)

Huvudtitel 25

JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

För justitieministeriets förvaltningsområde föreslås anslag på sammanlagt cirka 1,2 miljarder euro, vilket är 97 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023, då man bortser från valutagifterna, som varierar från år till år.

Rättsvårdens resurser. Statsrådets redogörelse för rättsvården (SRR 13/2022 rd) behandlade i stor utsträckning rättsvårdens verksamhetsförutsättningar och tog ställning till finansieringsunderskottet inom rättsvården. I fråga om de nuvarande uppgifterna konstaterades underskottet vara 75 miljoner euro, varav två tredjedelar täcktes i det tekniska rambeslutet våren 2023. Vid fördelningen av ökningarna har man beaktat bland annat hur brådskande resursbehoven är samt aktörernas möjligheter att använda anslag som överförs. En betydande del av ökningarna har riktats till domstolsväsendet. Utöver dessa höjningar innehåller rambeslutet för 2024—2027 från oktober 2023 i enlighet med regeringsprogrammet en ökning på 25 miljoner euro från och med 2025. Denna ökning har tills vidare inte fördelats enligt moment. Därigenom kan finansieringsunderskottet täckas fullt ut.

I det rådande läget behöver de offentliga finanserna anpassas, men den inre och yttre säkerheten måste prioriteras. Regeringsprogrammet konstaterar att Finland är ett förtroendebaserat samhälle där säkerhet och rättvisa förverkligas. Det är av vikt att var och en kan lita på att hans eller hennes rättigheter tillgodoses och på att alla är jämställda och lika inför lagen. Finansieringen av straffprocesskedjan ses över som en helhet för att det inte ska uppstå flaskhalsar. Rättsvårdskedjan måste fungera effektivt. I bekämpningen av brottslighet satsar man på att förebygga och identifiera de bakomliggande orsakerna och förverkliga straffansvaret.

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Huvudtitel 25

Finansutskottet, liksom också lagutskottet (LaUU 14/2023 rd), har i sina tidigare betänkanden lyft fram vikten av finansiering av rättsvården och välkomnar nu de betydande tilläggsfinansieringar som görs för att trygga rättsvården och hålla handläggningstiderna skäligen. Enligt utredning till utskottet möjliggör tilläggsfinansieringen 1 200 årsverken under ramperioden och hundratals årsverken redan 2024. Med tilläggsfinansieringen kan man stabilisera finansierings- och personalramarna för aktörerna inom rättsvården. Bland annat kan de visstidsanställningar som gjorts för att minska antalet icke avgjorda ärenden ombildas till fasta arbetsförhållanden, ny fast anställd personal rekryteras, varvid personalomsättningen och det kontinuerliga behovet av introduktion och utbildning kan dämpas. Utskottet konstaterar att personalresurserna bör stå i fokus vid tilldelningen av tilläggsfinansiering, men fäster uppmärksamhet vid utmaningarna i fråga om rekrytering och tillgång till personal också inom detta förvaltningsområde.

Tilläggsresurserna för rättsvården gör det möjligt att gradvis förkorta handläggningstiderna. Utskottet anser att detta är ytterst angeläget, eftersom det är viktigt att trygga vars och ens grundläggande och mänskliga rättigheter till en rättvis rättegång inom skäligen tid. Det ökar stabiliteten i samhället och upprätthåller förtroendet. Att rättsprocesserna är smidiga och tillförlitliga har också betydelse som attraktionsfaktor i den internationella konkurrensen om investeringar.

Kampen mot grå ekonomi. Enligt regeringsprogrammet fortsätter arbetet för att bekämpa kringgående av skatt och grå ekonomi. Det anvisas dock inte separat tilläggsfinansiering för detta på samma sätt som under föregående valperiod. Utskottet konstaterar att det är viktigt att fortsätta bekämpa den grå ekonomin. I många ämbetsverksfunktioner, såsom utsökningen, är det en del av vardagen. Resurserna för bekämpning av svart ekonomi och behandling av ekonomiska brott förbättras också inom justitieministeriets förvaltningsområde i och med att finansieringsunderskottet inom rättsvården åtgärdas. I bekämpningen av grå ekonomi har också myndigheterna inom inrikesministeriets, finansministeriets och arbets- och näringsministeriets förvaltningsområden en central roll.

01. Ministeriet och förvaltningen

50. Understöd (fast anslag)

Utskottet välkomnar att många understöd, bland annat till offer för människohandel, Flyktingrådgivningen rf och Kvinnolinjen, har hållits på samma nivå som efter riksdagens höjning av anslaget i samband med behandlingen av budgeten för 2023. Dessutom har understödet till Brottsofferjouren höjts med 0,1 miljoner euro.

Brottsofferjouren ger stöd och rådgivning till brottsoffer. Enligt uppgift uppvisar Brottsofferjouren fortfarande ett underskott, och utan tilläggsfinansiering kan tjänsterna 2024 inte hållas på samma nivå som tidigare. Det har att göra med det ökade antalet klienter (mellan 2018 och 2022 fördubblades antalet klienter och ökningen fortsatte 2023) samt den stigande löne- och kostnadsnivån. Man har strävat efter att effektivera verksamheten bland annat genom telefonrådgivning. Utskottet anser att arbetet för att stödja brottsoffren är ytterst viktigt och hoppas att finansieringen kan stabiliseras på en tillräcklig nivå.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 25

Utskottet fäster också uppmärksamhet vid vikten av arbetet mot våld i nära relationer (se även moment 33.03.04 i anslutning till genomförandet av Istanbulkonventionen och moment 33.60.52 i anslutning till skyddshemsverksamhet). Det har föreslagits att finansieringen av Kvinnolinjen och Nollinjen hålls på 2023 års nivå. Enligt uppgift till utskottet har basfinansieringen för telefonjouren vid Nollinjen varit oförändrad sedan 2020, medan chatttjänsten har finansierats genom tidsbundna tillägg. På grund av det otillräckliga anslaget finns det risk för att öppettiderna för den andra telefonlinjen måste inskränkas ytterligare och chatttjänsten stängas.

Utskottet anser att de föreslagna tilläggssatsningarna på förebyggande av brott är viktiga. Efter regeringsprogrammets tillägg på 1 miljon euro och den interna tyngdpunktsöverföringen står 2 miljoner euro till förfogande 2024 för understöd till brottsbekämpningsprojekt. Utskottet betonar särskilt förebyggandet av ungdomsbrottslighet och gängbrottslighet, som kräver rätt riktade och omfattande åtgärder samt samarbete mellan myndigheterna. Till detta hänför sig såväl hårda som mjuka metoder inom justitieministeriets förvaltningsområde, den multiprofessionella ankarverksamheten samt även i övrigt det multiprofessionella stödet, där också kommunerna och välfärdsområdena har en central roll.

Justitieministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för att bereda ett åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa ungdoms- och gängbrottslighet. Utskottet anser det vara viktigt att olika program som gäller unga och ungas välbefinnande samordnas till en tväradministrativt integrerad helhet. Till exempel inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde bereds ett understödspaket för detta (se moment 33.70.50). Utskottet behandlar i detta betänkande de ungas välbefinnande också i samband med kapitel 29.91.

Utskottet betonar också vikten av arbetet mot människohandel. Justitieministeriets samordning av arbetet mot människohandel har enligt utredning till utskottet gjort det möjligt att ta itu med nya utmaningar. Arbetet mot människohandel har också inkluderats i arbetet mot ekonomisk brottslighet, organiserad brottslighet och våld i nära relationer. Arbetets genomslag har förbättrats, vilket syns i utvecklingen av myndigheternas kompetens, i det ökade antalet identifierade fall av människohandel och i ett effektivare förverkligande av straffansvaret. Utskottet fäster också i detta sammanhang uppmärksamhet vid det förvaltningsövergripande samarbetet och vid att gränssnittet mot välfärdsområdena måste fungera. Det är angeläget att inom social- och hälsovårdstjänsterna utveckla arbetet för att identifiera och hjälpa offer för människohandel. Också integrationen kan i hög grad bidra till att förebygga människohandel.

Utskottet ökar momentet med 300 000 euro, varav

- 100 000 euro till Förbundet för mänskliga rättigheter rf
- 200 000 euro till understöd för Brottsofferjourens verksamhet.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 15 078 000 euro.

(Stycke 2 som i RP 41/2023 rd)

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 25

Dispositionsplan (1 000 euro)

Understöd till sammanslutningar som producerar stödtjänster till brottsoffer (högst)	6 125
Understöd för upprätthållande av samernas kulturella autonomi (högst)	5 218
Övriga understöd och bedömning av understödsprojektens konsekvenser (högst)	3 735
Sammanlagt	15 078

20. Betalningsstörningar, utsökning och konkursbevakning

01. Utsökningsväsendets och konkursbevakningens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås ungefär 110 miljoner euro, vilket är ungefär lika mycket som i den ordinarie budgeten för 2023.

Enligt utredning till utskottet är Utsökningsverkets personal tungt belastad och verket har ett finansieringsunderskott som åtgärdas med anslag som överförts från tidigare år. Genomförandet av sanktionerna med anledning av Rysslands anfallskrig i Ukraina sysselsätter i hög grad Utsökningsverket. Bland annat undersöker och utreder verket möjliga kopplingar mellan föremålen för sanktionerna och tillgångar i Finland (penningmedel, lös egendom, fast egendom). Kostnaderna för detta arbete har inte beaktats separat i anslagen för 2024.

Utskottet anser liksom lagutskottet (LaUU 14/2023 rd) att det är viktigt att följa utsökningsverkets resursläge.

40. Verkställighet av straff

01. Brottpåföljdsmyndighetens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås ett anslag på cirka 284 miljoner euro, vilket är cirka 39 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för innevarande år. Anslagsökningen föranleds bland annat av byggnadsprojektet vid Vanda fängelse (13,1 miljoner euro), planering av fängelseprojekt och uppdatering av säkerhetstekniken i fängelserna (5 miljoner euro, varav 1,7 miljoner euro för planering), tryggande av rättsvården (3,6 miljoner euro) samt lagstiftningsändringar som gäller totalreformen av lagstiftningen om sexualbrott (4,15 miljoner euro) och rökförbud inomhus i slutna fängelser (1,1 miljoner euro).

Enligt utredning till utskottet ger anslagen goda utgångspunkter för att upprätthålla den nuvarande nivån på verksamheten. Den tilläggsfinansiering på 5 miljoner euro som anvisats för 2024 för planering av nya fängelseprojekt och uppdatering av säkerhetstekniken kommer att behövas,

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 25

även om det behövs en klart större ökning för att höja verksamhetsnivån till den nivå som lagstiftningen kräver.

En stor del av fängelsebyggnaderna är gamla, och mer än hälften av fängelserna är på grund av sin hustekniska ålder i behov av ombyggnad fram till 2030. Kapaciteten i slutna fängelser utnyttjas fullt ut och det beräknas att antalet fångar kommer att öka också utan ny lagstiftning. I en analys av fängelsenätet 2022 uppskattades det att antalet fångar i genomsnitt kommer att vara 3 100 per dag år 2030 (2022 var antalet cirka 2 900). De ändringar i lagstiftningen som lyfts fram i regeringsprogrammet kommer ytterligare att öka antalet klienter vid Brottspåföljdsmyndigheten, vilket förutsätter att antalet fängelseplatser och personalen utökas.

Utskottet uttrycker sin oro över utmaningen med antalet fängelseplatser och över att lösningarna när det gäller fängelseutrymmen tar tid. Fängelsenätverket och utvecklingen av det bör noggrant bedömas så att den regionala tillgången till tjänster tryggas, men samtidigt bör kostnadseffektiviteten i hela verksamhetskedjan optimeras. Det är också oroväckande att det sedan en längre tid har varit utmanande att få utbildad övervakningspersonal. Det finns skäl att satsa på branschens attraktionskraft och hållkraft, eftersom alla jobb inte har kunnat tillsättas trots att antalet platser i examensutbildningen för fångvaktare har utökats. Också fängelsernas placering inverkar på attraktionskraften.

Utskottet fäster i likhet med lagutskottet (LaUU 14/2023 rd) uppmärksamhet vid kontinuiteten i tjänsterna under verkställigheten och efter avtjänandet av straffet. I det sammanhanget är samarbetet med välfärdsområdena av stor vikt. Om kontinuiteten i tjänsterna inte fungerar, kan verkningarna av det rehabiliteringsarbete som utförts under straffverkställigheten, såsom missbrukar-rehabilitering, gå förlorade. Kontinuiteten i tjänsterna är viktig för att förebygga återfall i kriminalitet. Enligt utredning till utskottet avtalar Brottspåföljdsmyndigheten separat om samarbete med varje välfärdsområde. Eftersom välfärdsområdena helt nyligen inlett sin verksamhet finns det dock regionala skillnader i hur omfattande och välfungerande samarbetet är. På riksnivå inleds samarbetet sannolikt i takt med att styrningen av välfärdsområdena struktureras. Utskottet konstaterar att förebyggandet av återfallsbrottslighet är en effektiv verksamhet som betalar tillbaka sig till samhället.

Utskottet ökar momentet med 500 000 euro för främjande av missbrukarrehabilitering under fängelsetiden.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på 284 542 000 euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 41/2023 rd)

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 26**

Huvudtitel 26

INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Under inrikesministeriets huvudtitel föreslås anslag på ungefär 2,6 miljarder euro, vilket är ungefär 85,9 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023.

Utskottet anser att budgetpropositionen och den plan för de offentliga finanserna 2024–2027 som ligger till grund för den är en betydande satsning på den inre säkerheten och välkomnar de permanenta höjningarna av anslagsnivån. Behovet av att höja anslaget har orsakats av finansieringsunderskottet inom förvaltningsområdet i förhållande till tryggheten av den nuvarande nivån på verksamheten, av att tidigare beviljade anslag är av engångsnatur, av betydande och nödvändiga investerings- och utvecklingsbehov, av det eftersatta underhållet av lokalerna samt av nya lagstadgade skyldigheter och deras permanenta konsekvenser.

Den förändrade säkerhetspolitiska miljön förutsätter stark kapacitet hos de myndigheter som svarar för inre säkerhet och migration. Av den här orsaken har inrikesministeriet inlett flera utrednings- och utvecklingsprojekt för att främja cybersäkerheten, förbättra beredskapen samt skydda kritisk infrastruktur och befolkningen. Regeringsprogrammet skapar en stabil grund för att upprätthålla och utveckla de tjänster inom den inre säkerheten som hör till statens grundläggande uppgifter.

Inrikesministeriets förvaltningsområde är i likhet med många andra myndigheter i allt högre grad beroende av fungerande IKT- och övervakningssystem, och underhålls- och utvecklingskostnaderna för systemen ökar kontinuerligt. Särskild uppmärksamhet bör således fästas vid hanteringen av IKT-systemens driftskostnader under hela deras livscykel och ledningen av utvecklingsprojekt. Det bör också sökas övergripande lösningar där till exempel tungrodda IKT-system ersätts med mer lätthanterliga och flexibla lösningar. Kostnadsökningen inom förvaltningsområdet påskyndas också av lokalkostnaderna.

Trots höjningen av anslagsnivån är det ytterst viktigt att aktivt fortsätta utveckla verksamheten hos alla aktörer inom den inre säkerheten och söka synergifördelar för att dämpa kostnadsökningen.

Uppmärksamhet bör också fästas vid förvaltningsområdets förutsättningar att locka och hålla kvar arbetskraft när konkurrensen om arbetskraften ökar. Tillräckligt med personal ska kunna utbildas för uppgifterna så att antalet utbildade anställda motsvarar de aktuella behoven inom respektive sektor. Ökningen av utbildningsvolymen syns med en viss fördröjning i antalet anställda. Därför måste de kommande personalbehoven förutses i tid. Det är också viktigt att trygga den svenskspråkiga utbildningen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 26

01. Förvaltning

50. Vissa understöd (reservationsanslag 2 år)

I enlighet med regeringsprogrammet ska verksamheten vid Finlands skjutbanor tryggas och grundandet av nya skjutbanor främjas. Utskottet anser därför att det är viktigt att det under momentet kan beviljas investeringsunderstöd för att stödja säkerhetsmyndigheternas räddnings- och skjutövningsverksamhet. Det bidrar till att stärka både den inre och den yttre säkerheten. Utskottet behandlar i sitt betänkande frågor som gäller skjutbanor också inom försvarsministeriets (moment 27.10.50) och jord- och skogsbruksministeriets (moment 30.40.50) förvaltningsområden.

Utskottet ökar momentet med 1 495 000 euro, varav

- 500 000 euro riktas till stiftelsen för Västra Finlands räddningsövningsområde för projektet Luotitalo i Björneborg
- 300 000 euro riktas till investeringar som stöder sportskytte och försvarsarbete vid Hälvälä skjutbana
- 300 000 euro riktas till investeringar som stöder sportskytte och försvarsarbete på Muuko skjutbana i Villmanstrand
- 300 000 euro riktas till investeringar som stöder sportskytte och försvarsarbete vid Ruutikankaan ampumaurheilukeskus
- 50 000 euro riktas till svenskspråkig räddningsutbildning vid Helsingfors räddningsskola
- 45 000 euro riktas till Finlands Sjöräddningssällskap.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 3 775 000 euro.

(Stycke 2 som i RP 86/2023 rd)

10. Polisväsendet

01. Polisväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 946,2 miljoner euro, vilket är cirka 82,6 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Av tillägget föranleds 32 miljoner euro av att bibehålla nivån på polisens verksamhet (inkl. (hyreseffekter av stora lokalprojekt i Uleåborg och Tammerfors).

Utskottet välkomnar att det i anslagen ingår ett tillägg på 17,5 miljoner euro för att gradvis öka antalet personer i operativa uppgifter så att det finns 8 000 årsverken före utgången av ramperioden. År 2023 beräknas antalet poliser omfatta cirka 7 590 årsverken och den sammanlagda personalen cirka 10 300 årsverken. Anslagsökningen gör det möjligt att öka antalet personer i operativa uppgifter med 100 årsverken 2024.

Polisutbildning. För att öka antalet poliser förutsätts det att polisutbildningen utvecklas och utvidgas. Enligt utredning till utskottet har situationen inom polisutbildningen förbättrats jämfört med året innan. Alla kursplatser har fyllts och antalet lämpliga sökande är rentav fler än antalet

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 26

nybörjarplatser. Det är också viktigt att påpeka att det inom Polisen dessutom finns arbetsuppgifter för personer med väldigt varierande utbildningsbakgrund, såsom IKT-experter och anställda vid Polisens kriminallaboratorium.

Utskottet anser det vara viktigt att Polisen är en attraktiv arbetsgivare där arbetstagarna vill stanna kvar. Det är en förutsättning för att man även i fortsättningen ska kunna rekrytera personer med olika bakgrund och språkkunskaper när den internationella brottsligheten ökar. Det pågår också en utredning om hur polisutbildningen i fortsättningen kan svara mot de behov som följer av utvecklingen i arbetslivet och samhället, och vilka strukturella utvecklingsmöjligheter utbildningen erbjuder. Det är också nödvändigt att fästa uppmärksamhet vid upprätthållandet av polisens yrkesskicklighet bland annat genom tillräckliga övningsområden.

Ungdomsbrottslighet och förebyggande verksamhet. Det anvisas 5 miljoner euro genom ett tillägg av permanent karaktär för att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet. Anslaget ger också polisen ökade möjligheter att i anslutning till detta ingripa i brottslighet bland gatugång. Genom ökade resurser för brottsutredningen kan man snabbare än tidigare reagera på problem, vilket ökar verksamhetens genomslagskraft. Det är särskilt viktigt att satsa på förebyggande åtgärder, till exempel den mångprofessionella ankarverksamheten. Ankarverksamheten är enligt utredning underdimensionerad och också organiseringen av verksamheten bör utvecklas för att man ska kunna öka dess genomslagskraft. I ankarverksamheten ingår också förebyggande och bekämpning av våldsbejakande radikaliserings och extremism.

Utskottet betonar också allmänt att fungerande förebyggande åtgärder är de mest kostnadseffektiva åtgärderna. Ju tidigare man identifierar risker, desto effektivare kan man ingripa i dem, vilket gynnar såväl den enskilda individen som samhället. Det här förutsätter ett brett samarbete mellan hem, skolor och myndigheter. En lyckad integration och invandringspolitik är likaså viktig. Utskottet lyfter dessutom fram behovet av att fästa särskild uppmärksamhet vid tillräcklig laglighetsfostran för unga.

Synlighet och jämlika tjänster. Polisens närvaro måste tryggas i hela landet och den föreslagna höjningen av omkostnadsnivån måste förbättra polisens synlighet också i glesbygden och utanför landskapscentrumen. Medborgarna ska i enlighet med det uppställda målet på lika villkor få polistjänster som håller hög kvalitet. Det här framhävs i synnerhet i nödsituationer. Polisens synlighet på fältet får inte försämrats trots att kostnaderna stiger.

Andra satsningar. Det är också viktigt att man med anslagen kan stärka brottsbekämpningen och utredningen av dagliga brott för att öka medborgarnas säkerhet och förtroendet för myndigheterna. Dessutom kan man bland annat öka anskaffningen av fordon, trygga icke-behovsprövade IKT-utgifter samt genom ett temporärt tillägg på 0,5 miljoner euro utveckla aktionsberedskapen för polisens beredskapsenhet (Karhu). Likaså är det viktigt att fortsätta bekämpningen av svart ekonomi och cyberbrottslighet.

Tillräcklig finansiering och utveckling av verksamheten. Utskottet anser att den anslagsnivå som föreslås för polisen är skälig med tanke på helheten. Finansieringen för polisväsendet stiger permanent under ramperioden så att den uppgår till cirka 1 miljard euro 2027. Finansieringen fås på så sätt långsiktigt på en hållbar nivå som medger strategisk planering av verksamheten och däri-

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 26

genom en systematisk förbättring av produktiviteten. Det motsvarar utskottets tidigare anmärkningar om problemen med tidsbunden finansiering. Med avseende på en fungerande helhet är det viktigt att regeringen också har ökat resurserna för rättsvärderna, vilket gör det möjligt att gradvis förkorta behandlingstiderna och effektivisera verkställigheten av straffen.

För att bromsa ökningen av kostnadsnivån bör man dock målmedvetet fortsätta utveckla verksamheten. Liksom inom hela förvaltningsområdet höjs också polisväsendets utgifter särskilt på grund av IKT- och lokalkostnaderna samt de förändringar i omvärlden som ökar behovet av tillräcklig aktionsberedskap.

Utskottet håller med förvaltningsutskottet (FvUU 17/2023 rd) om att det behövs också andra åtgärder för att minska kostnaderna, eftersom polisens verksamhetsförutsättningar bygger på många faktorer (såsom resurser, lagstadgade uppgifter, servicenivån, processer kring och produktionen av tjänster samt befogenheter). Endast på så sätt kan polisen även i framtiden producera säkerhet, bekämpa brott och producera tillståndstjänster i en omvärld som ständigt förändras. Därför är det positivt att regeringsprogrammet innehåller flera riktlinjer med hjälp av vilka man kan effektivisera till exempel förundersökningen och informationsutbytet mellan myndigheterna samt även i övrigt den yrkesmässiga och organiserade brottsligheten och bekämpningen av terrorism. Dessutom utreds det vilka polisuppgifter eller uppgiftsområden som inte behöver skötas av polisen, och polisen avlastas i förekommande fall dessa uppgifter. Utskottet påskyndar beredningen av lagstiftningsändringar som berör dessa helheter.

Utskottet ökar momentet med 200 000 euro för att öka antalet skolpoliser på heltid (3 årsverken) i Nyland, Egentliga Tavastland och Norra Österbotten.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på 946 436 000 euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 41/2023 rd)

02. Skyddspolisens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 66,8 miljoner euro, vilket är cirka 21,3 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Av det föreslagna tillägget föranleds 15,5 miljoner euro av utrustandet av nya lokaler som tas i bruk 2025. Projektet med de nya lokalerna anvisas sammanlagt 16,5 miljoner euro. Projektet har fördröjts av orsaker som inte beror på ämbetsverket. På grund av dröjsmålet hinner bland annat tilläggsanslaget för tillfälliga lokaler upphöra innan byggnaden blir färdig, och byggkostnaderna har stigit kraftigt.

Enligt utredning till utskottet kommer finansieringen för 2024 att medföra utmaningar för upprätthållandet av verkets funktionsförmåga. Skyddspolisen har under de senaste åren varit föremål för betydande ändringar i och med att underrättelselagstiftningen trätt i kraft och ämbetsverkets roll har förändrats. De senaste förändringarna i omvärlden och det internationella säkerhetsläget har ytterligare framhävt vikten av verkets arbete för att trygga den nationella säkerheten.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 26

Utskottet anser det vara viktigt att regeringen ser till att skyddspolisen har tillräckliga resurser och att den befintliga verksamheten och tekniska kapaciteten upprätthålls.

20. Gränsbevakningsväsendet

01. Gränsbevakningsväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 333,6 miljoner euro, vilket är cirka 28,6 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023.

Målet enligt regeringsprogrammet är att höja antalet gränsbevakare till 3 100 årsverken. År 2024 ökar antalet från nuvarande 2 900 årsverken till cirka 3 000 årsverken. För detta har anvisats finansiering på cirka 3,3 miljoner euro. För att höja antalet gränsbevakare föreslås ett permanent tillägg på 1,5 miljoner euro för de följande åren av ramperioden.

Gränsbevakningsväsendet anvisas också ett permanent anslagstillägg på 4 miljoner euro för att höja nivån på grundhyran, i syfte att trygga att lokalerna underhålls och är användbara. Den största enskilda ökningen för 2024 utgörs av lönejusteringar (cirka 10,5 miljoner euro). Det föreslås också tillägg bland annat för upprätthållandet av hinder vid östgränsen (1 miljon euro), cyberkapaciteten (0,4 miljoner euro) och kostnader som föranleds av Natomedlemskapet (0,3 miljoner euro).

Utskottet delar förvaltningsutskottets oro (FvUU 17/2023 rd) över att det enligt utredning finns betydande underskott i Gränsbevakningsväsendets basfinansiering redan för den nuvarande verksamheten. Anslagsramen för omkostnaderna utgör en helhet som bygger på balansen mellan personalutgifterna och övriga omkostnader (60/40). Det mål att trygga antalet gränsbevakare som skrivits in i regeringsprogrammet förutsätter därför att tillägg riktas också till andra omkostnader. Finansieringsunderskottet kommer från och med 2025 att påverka den operativa prestationsförmågan. Enligt uppskattningar skiljer det 150 årsverken mellan den personalmängd som säkerhetsituationen förutsätter (3 100 årsverken) och den mängd som ramen möjliggör. Det finns dessutom behov av tilläggsfinansiering bland annat för IKT-utgifter och de ökande kostnaderna för verksamhet och underhåll i och med investeringar samt för förändringar i hyreskostnaderna som följer av grundliga lokalrenoveringar på grund av problem med inomhusluften.

Utskottet ser det som nödvändigt att regeringen när den utarbetar nästa plan för de offentliga finanserna ser till att Gränsbevakningsväsendet har kapacitet och beredskap att reagera på oförutsedda förändringar i den säkerhetspolitiska miljön och vid behov återgår till resurserna för 2024 också i tilläggsbudgetpropositionerna. Gränsbevakningsväsendet har en betydande roll i det nuvarande säkerhetsläget, där gränssäkerheten prövas. Gränsförvaltning, säkerheten i havsområdena samt den territoriella integriteten och försvarsberedskapen måste kunna tryggas under alla förhållanden, också med hjälp av tillräcklig teknisk övervakning.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 26**

70. Gränsbevakningsväsendets investeringar (reservationsanslag 5 år)

Under momentet föreslås 179 miljoner euro, alltså 146 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Anslagsminskningen är i huvudsak en följd av anslag som tidigare beviljats för anskaffning av nya spaningsplan. Tilläggsfinansiering föreslås bland annat för byggande av hinder vid östgränsen till ett belopp av 20 miljoner euro, varvid den totala kostnaden för hindret är 159,0 miljoner euro 2024.

Enligt utredning till utskottet kan EU-finansiering inte användas för att bygga gränshinder. EU-finansieringen kan däremot användas bland annat till kostnader för övervakningsutrustning och andra kostnader som berör gränssäkerheten. Exempelvis under EU:s finansieringsperiod 2021–2027 har Finland anvisats cirka 81 miljoner euro ur instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik. Utskottet anser det vara viktigt att det förändrade geopolitiska läget i Finland tas i beaktande också i EU-finansieringen.

Utskottet påpekar att den föreslagna finansieringen under momentet är motiverad, men konstaterar ändå utifrån erhållen utredning att anskaffningen av tung materiel och hanteringen av livscykelkostnaderna försvåras av att oljeskyddsfonden har tagits ur bruk. Ur fonden betalades kostnader för materiel för bekämpning av olje- och kemikalieskador.

30. Räddningsväsendet och nödcentralerna

01. Räddningsväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås cirka 4,6 miljoner euro för styrning och utveckling av räddningsväsendet. Ordnandet av räddningsväsendets tjänster överfördes till välfärdsområdena vid ingången av 2023.

Utskottet betonar att genom inrikesministeriets strategiska styrning kan jämlikheten, kvaliteten och kostnadseffektiviteten i fråga om tjänsterna främjas. Det är därför viktigt att sörja för ministeriets permanenta finansiering, med vilken man bland annat kan genomföra ett på riksnivå enhetligt förebyggande av olyckor, e-tjänster samt informationshantering och underhåll och utveckling av informationssystemen för kunskapsledning. För att i enlighet med regeringsprogrammet halvera antalet bränder fram till 2030 krävs bland annat nationell styrning och att medborgarna aktiveras. Dessutom är det viktigt att noga följa att välfärdsområdenas finansiering av räddningsväsendet genomförs planenligt.

Avtalsbrandkårer. Avtalsbrandkårerna har en central betydelse för servicesystemet inom räddningsväsendet som helhet och deras verksamhet är också mycket kostnadseffektiv. Avtalsbrandkårsverksamheten och det riksomfattande nätverket av brandstationer bör förbli livskraftiga också i framtiden och räddningsväsendets tjänster bör förbli närservice. Därför behövs det kraftigare satsningar än tidigare på att värva nya avtalsbrandkårister och det måste säkerställas att personerna så snabbt som möjligt får utbildning. Antalet frivilliga inverkar för sin del på tillgången på räddningsmän i framtiden, eftersom vägen till räddningutbildningen ofta går via hobbyverksamhet.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 26

Utskottet uttrycker oro över att antalet avtalsbrandkärer enligt erhållen utredning minskar och att det i områdena råder ett sammanlagt underskott på mer än 800 frivilliga och yrkesutbildade personer 2030. Det förekommer redan betydande utmaningar vad gäller tillgången på räddningspersonal, särskilt i glesbygden. Situationen gäller också dem som arbetar inom avtalsbrandkärerna och som behövs för att organisera den lokala verksamheten så att prestationsförmågan kan tryggas. Man bör aktivt söka lösningar för att åtgärda underskottet, med beaktande också av riktlinjerna i betänkandet av den parlamentariska kommitté som utredde utvecklandet av den allmänna värnplikten⁸

Utbildningen av räddningsmän och nödcentraloperatörer behandlas under moment 26.20.03.

02. Nödcentralverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås omkring 77,1 miljoner euro, vilket är cirka 6,6 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Tillägget innehåller anslag bland annat för att trygga nivån i fråga om antalet årsverken (1 miljon euro), lönejusteringar (2,3 miljoner euro) och pågående projekt som gäller informationssystem. Sammanlagt föreslås 5,2 miljoner euro för finansiering av utvecklingsprojekt.

Utskottet anser det vara viktigt att Nödcentralverket kan uppnå resursmålet på 630 årsverken. År 2023 beräknas antalet årsverken öka till 610. För att personalbehovet under de kommande åren ska kunna tillgodoses (bland annat i och med att pensionsavgångarna ökar) måste utbildningen för nödcentraloperatörer utvidgas från 24 studerande till 30 studerande. Det är också viktigt att se till att de regionala behoven tillgodoses och att det finns tillräckligt med operatörer som har kunskaper i de båda inhemska språken.

Den stora arbetsbördan för personalen återspeglas ofta också i antalet sjukfrånvarodagar. Utskottet har under de senaste åren fäst uppmärksamhet vid den höga sjukfrånvaron vid Nödcentralverket (19 dagar/årsverke år 2022). Det har genomförts satsningar för att främja personalens välbefinnande, bland annat genom att ta i bruk en modell för föregripande hälsofrämjande ledarskap och utveckla den öppna kommunikationen inom organisationen. Utskottet ser det som positivt att Nödcentralverket 2023 har kunnat minska sjukfrånvaron med uppskattningsvis 2 arbetsdagar per årsverke. Det är en minskning på cirka 3 500 sjukfrånvarodagar. Åtgärderna för att förbättra personalens välbefinnande i arbetet bör fortsätta.

Utskottet anser det vara viktigt att resurserna för Nödcentralverket, liksom också för andra aktörer inom den inre säkerheten, tryggas under hela ramperioden. Enligt utredning till utskottet ser de disponibla medlen ut att räcka till under planeringsperiodens första år med hjälp av medel som överförs från tidigare år.

⁸ Yleisen asevelvollisuuden kehittäminen ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttäminen. Betänkande av den parlamentariska kommittén. Statsrådets publikation 2021:91.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 26

03. Räddningsinstitutets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 20,3 miljoner euro, alltså 2,3 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Tillägget riktas till att öka antalet personer som får räddningsutbildning och till att utveckla utbildningen innehållsmässigt. Den riksomfattande yrkesinriktade utbildningen inom räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten ordnas av Räddningsinstitutet i Kuopio.

Regeringen svarar på den akuta bristen på räddningsmän genom att anvisa anslag för att utvidga räddningsutbildningen (3,5 miljoner euro). Anslaget fördelas mellan Räddningsinstitutet (2,5 miljoner euro) och Helsingfors räddningsskola (1 miljon euro under moment 26.01.50). Avsikten är att antalet nya räddningsmän som utbildas ska uppgå till 1 000 personer före utgången av 2032. Målet har senarelagts med två år, vilket enligt uppgift till utskottet baserar sig på inrikesministeriets utredningar.

Antalet studerande vid Räddningsinstitutet kan höjas till 180 studerande 2024 och till 240 studerande från och med 2025. Antalet utexaminerade ökar då med 96 räddningsmän från och med 2027. Vid Helsingfors räddningsskola är det möjligt att fördubbla antalet kurser som ordnas, varvid två kurser med 18 studerande i respektive kurs kan inledas från och med hösten 2024. Svensk-språkig räddningsutbildning blir en del av verksamheten vid Helsingfors räddningsskola och den svenskspråkiga utbildningen ska ordnas på regelbunden basis. Utskottet framhåller att nästa svenskspråkiga kurs bör ordnas under 2025. Hur finansieringen och antalet studieplatser fördelas mellan aktörerna preciseras slutgiltigt efter att behövliga utredningar har gjorts.

Utskottet betonar att när statens ekonomiska resurser är knappa måste särskild uppmärksamhet fästas vid utbildningens kostnadseffektivitet. Samtidigt måste man dock beakta den skärpta konkurrensen om tillgången på arbetskraft och då kan det ha betydelse var utbildningen ordnas. Därför är det förnuftigt att intensifiera verksamheten vid redan befintliga läroanstalter och koncentrera utbildningen till dem. På det här sättet kan målet uppnås så snabbt som möjligt. För att sänka kostnaderna för Helsingfors räddningsskola är det viktigt att bland annat förenhetliga läroanstalternas läroplaner och utbildningens längd. Om detta görs och antalet studerande vid räddningsskolan fördubblas, är de årliga kostnaderna per studerande enligt ministeriets utredning desamma vid bägge läroanstalterna. Utskottet betonar att man noggrant måste följa att resurserna utnyttjas effektivt och att man vid behov bör utvärdera verksamheten på nytt.

Utskottet lyfter dessutom fram att man på riksnivå bör fästa uppmärksamhet vid kvaliteten på utbildning som gäller räddningsarbete i ruiner och vid skred och ras. Det är också nödvändigt att i enlighet med regeringsprogrammet bedöma behovet av att utbilda fler nödcentralsoperatörer än i nuläget.

Utskottet ökar momentet med 100 000 euro för utbildning av nödcentralsoperatörer.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på 20 445 000 euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 41/2023 rd)

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 26

40. Invandring

01. Migrationsverkets och statliga förläggningars omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås omkring 102,0 miljoner euro, vilket är cirka 37,1 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. För migrationsförvaltningen föreslås sammanlagt 525,6 miljoner euro, vilket är på samma nivå som i år.

Utskottet välkomnar regeringens mål att förkorta handläggningstiderna för tillstånd i anslutning till invandring i syfte att effektivisera hela processen. Tillståndssystemet utvecklas bland annat med tillräckliga personalresurser och ökad automatisering.

Avsikten är i enlighet med regeringsprogrammet att bland annat asylansökningar ska behandlas inom sex månader, vilket sparar resurser inom mottagningsverksamheten. Också efterhandskontrollen av arbetsrelaterade tillstånd effektiviseras, vilket permanent ökar anslagsbehovet med 6,8 miljoner euro. Det görs möjligt att med hänsyn till allmän ordning och säkerhet ta en person i förvar och tiden för hållandet i förvar förlängs till tolv månader i stället för nuvarande sex månader. För ändamålet reserveras ett permanent tilläggsanslag på 5,5 miljoner euro. Genom ändringen av utlänningslagen ändras det internationella skyddet till sin karaktär temporärt och tillstånden för internationellt skydd förkortas till det minimum som EU-rätten möjliggör, vilket permanent ökar anslagsbehovet med 3 miljoner euro. Dessutom anvisas ett tillägg på 2 miljoner euro för frivillig återresa och avlägsnande ur landet.

Åtgärderna enligt regeringsprogrammet minskar mottagningsutgifterna med cirka 44 miljoner euro per år och beloppet av de stöd som betalas till mottagningskunderna med cirka 15 miljoner euro. Antalet personer som omfattas av mottagningsverksamheten beräknas minska från i genomsnitt 40 000 personer till 7 000 personer 2024–2027. Åtgärderna omfattar också en minskning av det årliga antalet kvotflyktingar till 500 personer.

Antalet ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete och antalet utländska studerande väntas öka i enlighet med riktlinjerna i regeringsprogrammet. Antalet asylsökande beräknas öka måttligt. Den kraftiga ökningen av asylsökande inom EU-området har ännu inte berört Finland i någon större skala, trots att systemet redan har satts på prov. Det beräknas att det kommer sammanlagt cirka 80 000 personer från Ukraina till Finland 2022–2024, av vilka en del kommer att ansöka om uppehållstillstånd för sin familj efter kriget.

Enligt utredning till utskottet möjliggör de föreslagna tilläggsresurserna den pågående processförändringen vid verket. Med de föreslagna tilläggsresurserna kan man säkerställa tillräckliga resurser när antalet ansökningar ökar på det sätt som avses ovan. Det är viktigt att verket i likhet med andra aktörer inom den inre säkerheten också bereder sig på förändringar i den säkerhetspolitiska miljön, försök till påverkan från främmande makter samt hantering av massinvandring.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 27

Huvudtitel 27

FÖRSVARSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Försvarsministeriets förvaltningsområde föreslås få cirka 6,0 miljarder euro 2024, vilket är cirka 173,7 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Under ramperioden stannar anslagsnivån på 6,2 miljarder euro år 2025 och sjunker till cirka 5,8 miljarder euro år 2026 och 2027. Förändringen i förvaltningsområdets anslag beror i huvudsak på årsvariationer i anslaget för upphandling av multifunktionella jaktplan.

Försvarsutgifternas andel av bruttonationalprodukten i beräknas år 2024 vara 2,3 procent enligt Natos räkneseätt. Då beaktas också militär krishantering, Gränsbevakningsväsendets kostnader för det militära försvaret samt militär- och civilpensioner. Försvarsutgifternas andel av den uppskattade årliga bruttonationalprodukten stannar på två procent under hela ramperioden, vilket är i linje med Natos rekommendationer. Medlemsländerna i Nato har också förbundit sig att använda 20 procent av försvarsbudgeten för materielanskaffningar. Finland har traditionellt överskridit detta mål rejält.

År 2024 är Finlands första hela år som medlem i Nato. Finlands försvar baserar sig på en stark nationell försvarsförmåga som en del av Nato-alliansens kollektiva försvar och avskräckning. Finland deltar fullt ut i planeringen av Natos försvar och genomförandet av den kollektiva avskräckningen. Den nationella försvarsförmågan grundar sig också i fortsättningen på allmän värnplikt, försvar av hela landet och en hög försvarsvilja.

Utskottet betonar också med tanke på anslagen Finlands förmåga att samarbeta med de viktigaste partnererna och ett starkt försvarssamarbete överlag. Det är också viktigt att i samarbete med andra aktörer bereda sig på omfattande påverkan som riktar sig mot Finland i enlighet med principerna för den övergripande säkerheten. Försvaret upprätthålls och utvecklas i enlighet med regeringsprogrammet och försvarsredogörelserna så att det svarar mot kraven och möjligheterna i en omvärld som förändras snabbt.

Kostnader för medlemskap i Nato

I budgetpropositionen ingår inom försvarsministeriets förvaltningsområde endast identifierade och direkta kostnader för Natomedlemskapet, vilkas sammanlagda belopp uppgår till cirka 86,6 miljoner euro.

För försvarsmakten föreslås det med stöd av bland annat regeringsprogrammet ett årligt tillägg på 50 miljoner euro 2024—2027 för omedelbara behov som medlemskapet medför. Avsikten är att tillägget ska användas för utgifter för den ökning av personalen som behövs på grund av Natomedlemskapet, för utgifter för utveckling av övningsområden och ökning av övningsverksamheten samt för behoven som gäller utveckling och byggande av nödvändig infrastruktur. Dessutom anvisas anslagsökningar för andra kostnader som föranleds av att försvarsministeriets och försvarsmaktens personal- och uppgiftsmängd ökar (inkl. nationella experter i Natoorganisationen), Finlands direkta finansiella bidrag i anslutning till Natomedlemskapet (Natos militära budget, Natos investeringsprogram och initiativet Diana) samt för kostnaderna för ledningssystemet.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 27

Utskottet konstaterar utifrån inkommen utredning att anslagsbehoven i anslutning till Nato hela tiden preciseras och kompletteras, varvid det finns utmaningar med att få de anslag som skrivits in i regeringsprogrammet att räcka till. Det bör beaktas att förvaltningsområdets finansieringsram för 2024—2027 och budgetpropositionen inte innehåller bland annat skapande av förmågan att ta emot stöd av partnererna, alltså det så kallade värdlandsstödet (RSOM), som bedöms vara en betydande utgift vid sidan av prestationsmålen för försvarsplaneringen. Dessutom kräver Natos fredstida uppgifter om vilka det fattas politiska beslut långvarig tilläggsfinansiering enligt besluten.

Utskottet betonar också det samarbete kring upphandling som medlemskapet möjliggör. Natos medlemmar har tillgång till bland annat ett program för säkerhetsinvesteringar som utskottet uppmuntrar till att utnyttja fullt ut. År 2022 har det funnits tillgång till finansiering till ett belopp av sammanlagt 790 miljoner euro, varav till exempel Norge, Danmark och Estland har dragit avsevärd nytta. Dessutom pågår eller planeras det flera rymdrelaterade initiativ och projekt för att utveckla kapaciteten.

10. Militärt försvar

01. Försvarsmaktens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås nästan 2,4 miljarder euro, vilket är cirka 238,9 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Nivåhöjningen till följd av förändringarna i omvärlden är 71 miljoner euro, och dessutom ingår största delen av de merkostnader som Natomedlemskapet medför för förvaltningsområdet i det aktuella momentet, såsom det ovannämnda årliga tillägget på 50 miljoner euro.

Under momentet föreslås dessutom en ny beställningsfullmakt på 150,2 miljoner euro. Med fullmakten anskaffas främst service- och underhållstjänster för underhåll av systemen samt reservdelar med lång leveranstid åren 2024—2028. Utskottet tillstyrker fullmakten.

Med anslaget kan man utbilda cirka 25 000 reservister. Försvarsutskottet (FsUU 4/2023 rd) anser dock att antalet är för litet och uppställer som minimimål 30 000 reservister. Enligt budgetpropositionen kan antalet flygtimmar och fartygsdygn däremot genomföras på 2023 års nivå och utskottet välkomnar också ökningen av antalet kontraktsanställda militärer till 500 årsverken.

Utskottet välkomnar också att den påskyndade ökningen av personalen med 500 årsverken i enlighet med försvarsredogörelsen 2021 har kommit väl i gång. Det innebär i praktiken att den årliga rekryteringsvolymen höjs till 125—130 personer. Även medlemskapet i Nato medför betydande behov att öka antalet anställda, vilket redan har beaktats i budgetpropositionen. Utskottet betonar dock fortfarande vikten av att sörja för personalens välbefinnande och anser det vara bra att frågan har beaktats i riktlinjerna i regeringsprogrammet.

Militärtjänst för diabetiker. Regeringsprogrammet innehåller också en skrivning enligt vilken regeringen med beaktande av tjänstgöringssäkerheten gör det möjligt för diabetiker att fullgöra beväringstjänsten och delta i repetitionsövningar. Utskottet påskyndar genomförandet av skrivningen och anser att tillräckliga resurser bör reserveras för ändamålet.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 27

Civiltjänstsystemet. Utskottet anser också att det är viktigt att i enlighet med regeringsprogrammet utveckla civiltjänstsystemet på ett mer ändamålsenligt sätt med hjälp av den parlamentariska arbetsgruppens rapport och att den tydligare än för närvarande kopplas till verksamhetsmodellen för den övergripande säkerheten. Vid genomförandet av reformerna bör man således också beakta de möjligheter att fullgöra tjänstgöringen som erbjuds av aktörerna inom den inre säkerheten, såsom räddningsväsendet inklusive avtalsbrandkåren.

FoUI-finansiering. Upprätthållandet och utvecklandet av den kunskapsbas som försvaret och den militära försörjningsberedskapen förutsätter baserar sig i stor utsträckning på det kunskapskapital som det nationella FoUI-systemet genererar. Den offentliga finansieringens roll som finansierar av grundforskning och som utvecklare av kunskapsbasen är mycket viktig för försvaret. För att trygga Finlands säkerhet och konkurrenskraft måste man således förstå betydelsen av kompetens också som en strategisk resurs för staten. Den tekniska utvecklingen ändrar för sin del krigsbilden och påverkar utvecklingen av militära lösningar, där man måste beakta både hot och möjligheter.

Utskottet välkomnar att statens tilläggsansatningar på FoUI-verksamhet enligt erhållen utredning också gör det möjligt att stärka kunskapskapitalet i Finlands försvar och utnyttja det för att bygga upp försvarets prestationsförmåga. För det krävs dock att säkerhetsaspekterna beaktas i den långsiktiga FoUI- och teknikpolitiken och vid allokeringen av finansieringen. Också samarbetet mellan industrin och försvarsförvaltningen, och förvaltningen överlag, måste intensifieras så att den finansiering som erbjuds ska motsvara de identifierade behoven.

Utskottet lyfter också fram Europeiska försvarsfonden (EDF) som är ett viktigt FoUI-instrument inom försvaret på EU-nivå. Med hjälp av fonden kan man utveckla den finska och europeiska försvarsindustrins och forskargemenskapens konkurrens- och prestationsförmåga på lång sikt. Fonden har också främjat de finska små och medelstora företagens tillträde till den europeiska marknaden. Finlands utdelning ur fonden har tills vidare varit betydligt bättre än den motfinansiering som riktats till företagen. Åren 2021—2022 har de inhemska aktörerna fått något under 60 miljoner euro med en satsning på 7 miljoner euro. Utskottet anser således att det är ytterst viktigt att regeringen även i fortsättningen ser till att den nationella EDF-finansieringen räcker till.

18. Anskaffning av försvarsmateriel (reservationsanslag 5 år)

Under momentet föreslås cirka 1,5 miljarder euro, vilket är 36,4 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Under momentet föreslås också en ny beställningsfullmakt på 116,0 miljoner euro, vilket medför utgifter för åren 2024—2028. Genom beställningsfullmakten utvecklas bland annat logistiksystemets prestationsförmåga och marinens röjningsförmåga. Utskottet tillstyrker fullmakten.

Den globala marknaden för försvarsmateriel är överhettad och tillgången på komponenter har försämrats. I och med den ökade efterfrågan har leveranstiderna blivit längre för alla produkter oberoende av tillverkningsland, och upphandlingsproblemen har annars också ökat.

Således måste staten fortfarande i tilläggsbudgetarna för 2024 bereda sig på att kostnaderna för försvarsmateriel stiger och dessutom på valutakursförluster i handeln i dollar. Det har dock sä-

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 27

kerställts att försvarsbudgeten räcker till också i en situation med hög inflation och ofördelaktiga valutakurser eftersom köpkraften tryggas av de index- och valutakursjusteringar som enligt vedertagen praxis görs i försvarsbudgeten.

Försörjningsberedskap. En livskraftig och internationellt konkurrenskraftig inhemsk försvarsindustri och dess internationella nätverk och exportverksamhet möjliggör upprätthållande av den militära försörjningsberedskapen och främjar försvarets funktionsförmåga. Den inhemska försvarsindustrin spelar en viktig roll både i underhållet av vapensystem och andra system och i utvecklingen av nya kapaciteter.

Utskottet anser det vara viktigt att Försvarsmakten tillsammans med Försörjningsberedskapscentralen och industrin upprätthåller och ökar produktionskapaciteten för den viktigaste krigstida materielen, såsom krut och ammunition, och säkerställer att behövlig teknisk utbildning och kompetens bevaras i Finland i fråga om kritiska kapacitetsområden. Utskottet betonar också fortsättningsvis vikten av industriellt samarbete särskilt under de stora strategiska upphandlingarnas (projekten F-35 och Flottilj 2020) hela livscykel.

I det rådande läget med försämrad materialtillgång anser utskottet att det är ännu viktigare än tidigare att man i försvarsmaterielanskaffningar alltid väljer inhemskt när det bara går. Bestämmelser om förutsättningarna för inhemsk direktupphandling finns på det sätt som förutsätts i EU-direktivet i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling, vars möjligheter ska utnyttjas fullt ut. Det är också viktigt att försvarsförvaltningen har tillräckligt med kompetent personal för att genomföra upphandlingarna.

Främjande av export. Försvarsindustrin i Finland behöver också export för att bevara livskraften. I fråga om exportmöjligheterna bör alla EU-länder ha en så enhetlig och konsekvent politik för exporttillstånd som möjligt, eftersom alla medlemsländer är bundna av samma exportbestämmelser.

Utskottet betonar försvarsförvaltningens betydande roll i främjande av export och anser det vara viktigt att försvarsförvaltningen har ett nära samarbete med försvars- och luftfartsindustrin vid planeringen av åtgärderna. Det är också viktigt att försvarsförvaltningen vidtar aktiva åtgärder för att främja bilaterala och multilaterala gemensamma projekt. Exporten inom försvarsindustrin stöds genom mellanstatliga arrangemang genom G2G-köp (Government to Government) av den så kallade hybridmodellen, där försvarsförvaltningen vid sidan av ett köp som industrin gjort erbjuder stödelement för genomförandet av köpet.

Utskottet lyfter dock fram behovet av att staten deltar i exporthandeln i större utsträckning än tidigare och anser det vara viktigt att de administrativa processerna vidareutvecklas. Enligt utredning till utskottet förutsätter en del av affärerna och också finansieringen av FoUI-samarbetet redan direkt mellanstatligt samarbete, varvid statens delaktighet är ett villkor för affärerna.

Stöd till Ukraina. Utskottet anser det vara viktigt att försvarsförvaltningen planerar och förbereder sig för att fortsätta med att ge långvarigt materiel- och utbildningsstöd till Ukraina. Det är också nödvändigt att ersätta Försvarsmakten det materielstöd som överlåtits till Ukraina fullt ut.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 27

Ukrainas behov av utländskt försvarsmaterielstöd är kontinuerligt och växande. Det uppskattade anskaffningsvärdet för de ersättande kapaciteterna för de försvarsmaterielpaket som Finland levererat till Ukraina uppgår till cirka 1,5 miljarder euro. Vid utlämnandet beaktas i princip de ukrainska myndigheternas begäran om behövligt materiel samt Ukrainas förmåga att använda det materiel som överläts. Principen har också varit att sådant materiel som är nödvändigt för det nationella försvaret inte lämnas ut. Det är också viktigt att det redan i överlåtelsefasen har planerats ersättande kapacitet för det materiel som ska överlätas och att nyanskaffningar genomförs snabbt också med tanke på de stigande priserna.

Såsom andra EU-länder ansöker Finland om återbetalningar för materiel som överlåtits till Ukraina från den europeiska fredsfaciliteten (EPF) i enlighet med gemensamt överenskomna kriterier. Utskottet anser det vara viktigt att Finland aktivt försöker verka för att ersättningsnivåerna i fråga om återbetalningarna gör det möjligt att till Ukraina överlåta även sådan materiel som är kritisk med tanke på dess prestationsförmåga.

19. Anskaffning av multirollflygplan (reservationsanslag 5 år)

För anskaffning av multirollflygplan föreslås 1 502 miljoner euro, vilket är 96,6 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Finansieringsprofilen under momentet har uppdaterats med nästan 140 miljoner euro, vilket motsvarar upphandlingskontraktet för F-35-systemet. Indexutgifterna ökas med cirka 106 miljoner euro och köpkraftsjusteringen är cirka 23 miljoner euro, vilket korrigerar det anslag som överförs som oanvänt så att det motsvarar prisnivån under det år då kassautgiften realiserar. Den uppskattade valutakursutgiften är cirka 132 miljoner euro (en euro skulle vara cirka 1,09 USD).

Enligt utredning till utskottet går upphandlingen enligt planerna.

50. Stödjande av försvars- och veteranorganisationernas verksamhet (fast anslag)

Under momentet föreslås ungefär 8,5 miljoner euro, vilket är 300 000 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Avsikten är att cirka 7,6 miljoner euro av anslaget under momentet ska anvisas Försvarsutbildningsföreningen som ska fördela stödet vidare till sina medlemsorganisationer.

Utskottet anser det vara viktigt att verksamhetsförutsättningarna för det frivilliga försvaret förbättras i enlighet med regeringsprogrammet och att aktörernas roll och ställning utreds. Samordningen av repetitionsövningar, Försvarsmaktens frivilliga övningar och utbildningen inom det frivilliga försvaret fortsätter således både nationellt och lokalt. I enlighet med ett mål som Försvarsmakten ställt upp har antalet årliga utbildningsdagar som anordnas av Försvarsutbildningsföreningen som offentlig förvaltningsuppgift etablerats till 100 000 dagar. Med denna verksamhet kan man också delvis kompensera det minskade antalet repetitionsövningar.

Enligt utredning till utskottet möjliggör den finansiering som föreslås för Försvarsutbildningsföreningen inte upprätthållande av den nuvarande nivån på verksamheten och antalet utbildningsdagar. För att täcka de ökade kostnaderna och svara på medborgarnas växande utbildningsbehov behöver Försvarsutbildningsföreningen en tilläggsfinansiering på cirka en miljon euro. Utskottet

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 27

anser det vara viktigt att regeringen ser till att Försvarsutbildningsföreningen kan sköta sina uppgifter och betonar att den frivilliga försvarsutbildningen och frivilliga aktörer har stor betydelse för samhällets övergripande säkerhet.

Stöd till veteraner inom militär krishantering. Utskottet lyfter fram att det inte föreslås några anslag för rehabilitering av veteraner inom militär krishantering 2024. Utskottet ser det som viktigt att regeringen ser till att de som deltagit i krishanteringsinsatser får rehabilitering och psykiskt stöd på lång sikt i enlighet med skrivningarna i regeringsprogrammet. Eftersom behovet av stöd är bestående bör stödet finnas i regeringens budgetproposition och det kan inte grunda sig på riksdagens tillägg.

Utgångspunkten är att stödåtgärderna hör till social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel på samma sätt som andra motsvarande understöd. Försvarsministeriet har dock ansett att frågan är ytterst viktig och har därför frivilligt understött rehabiliteringsverksamheten under sin egen huvudtitel 2022 och 2023 och är redo för detta också 2024. Likaså har man identifierat behovet att slopa den nuvarande tidsgränsen på sex månader vid posttraumatiskt stressyndrom hos dem som tjänstgjort i krishanteringssupdrag, och kamratstödet har lyfts fram som en resurs också utifrån forskningsrön⁹. Utskottet påskyndar genomförandet av behövliga lagstiftningsändringar.

Skjutbanor. Utskottet lyfter också fram skjutbanornas användbarhet och täckningen av nätverket av skjutbanor, som är av mycket stor betydelse för försvaret. Banorna möjliggör både vapen- och skytteutbildning samt sportskytte, vilket stöder totalförsvaret och upprätthållandet av reservens kapacitet. Försvarsmakten använder i allt högre grad sin skjutbanekapacitet själv. Skytteutbildning i anslutning till frivilligt försvar måste således kunna genomföras också utanför Försvarsmaktens skjutbanor. Det finns 670 sådana banor, av vilka en stor del saknar ett giltigt miljötillstånd.

Utskottet anser det vara viktigt att antalet skjutbanor ökas till 1 000 i enlighet med regeringsprogrammet. Det är också viktigt att påskynda arbetet med att underlätta och förenhetliga miljötillståndsförfarandena genom lagstiftningsändringar. Ärendet har också behandlats under inrikesministeriets (moment 26.01.50) och jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel (moment 30.40.50), där ansökan om miljötillstånd, iståndsättning av skjutbanor och investeringar stöds.

Utskottet ökar momentet med 1 280 000 euro, varav

- 800 000 euro anvisas till Försvarsutbildningsföreningen
- 200 000 euro till Finlands Fredsbevararförbund rf
- 100 000 euro till Reserviläisliitto – Reservistförbundet ry
- 100 000 euro till Suomen Reserviupseeriliitto – Finlands Reservofficersförbund ry
- 50 000 euro till Vammautuneet Kriisinhallintaveteraanit ry för kamratstöd
- 30 000 euro till Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry för DNA-analyser av de stupade hjältarna.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 9 795 000 euro.

⁹ Sotilaallisessa kriisinhallintatehtävissä palvelleiden kokonaisvaltaisen kuntoutuksen ja tuen tarve Suomessa. Oulunkylän kuntoutuskeskus sr:n julkaisut nro 1. 2022.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 28

Anslaget får användas

(Punkt 1—4 som i RP 41/2023 rd)

(Punkt 5 som i RP 86/2023 rd)

Huvudtitel 28

FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Beskattningen och Tullen

02. Tullens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 207,7 miljoner euro, vilket är cirka 14,2 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. De största ökningarna görs för en fortsatt totalreform av tullklareringssystemet (11,2 miljoner euro), lönejusteringar (7,0 miljoner euro), tryggnad av den tekniska kapaciteten hos Tullens verksamhet (4,5 miljoner euro), genomförande av mekanismen för koldioxidjustering (1,9 miljoner euro) och utvecklande av hanteringen av Tullens uppgifter (1,6 miljoner euro). Ett viktigt tillägg är också att säkerställa en effektiv tillsyn och verkställighet av förhindrandet av penningtvätt (600 000 euro).

Enligt utredning till utskottet har de faktiska omkostnaderna för Tullen ökat kraftigt 2023. Bruttoutgifterna ökade under januari–september med nästan 12 procent jämfört med motsvarande period år 2022. I synnerhet IKT-, lokal- och löneutgifterna har ökat. De sammanlagda omkostnaderna beräknas stiga till över 220 miljoner euro 2023. Tills vidare har man för de ökande kostnaderna kunnat använda den post som överförs till momentet (28 miljoner euro från 2022 till 2023). Beloppet minskar dock så att uppskattningsvis 11–15 miljoner euro överförs 2024.

Utskottet uttrycker sin oro över hur Tullens omkostnader ska räcka till och betonar att Tullen har verksamhet vid alla gränsstationer och konfronteras med förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön på samma sätt som andra säkerhetsmyndigheter. Regeringen bör i enlighet med regeringsprogrammet trygga verksamhetsförutsättningarna för alla myndigheter som samarbetar inom Polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet. Samtidigt understryker utskottet vikten av att verksamheten kontinuerligt utvecklas och att man söker efter kostnadsbesparingar.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 28

89. Finansiering av välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen

31. Finansiering av social- och hälsovården och räddningsväsendet inom välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen (förslagsanslag)

Generell finansiering för välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen

I början av 2023 överfördes ansvaret för att ordna social- och hälsovården och räddningsväsendet från kommunerna och samkommunerna till 21 välfärdsområden. Ett undantag är Helsingfors stad, som fortfarande har organiseringsansvar för dessa tjänster. HUS-sammanslutningen har dessutom organiseringsansvar för uppgifter i anslutning till den specialiserade sjukvården inom sitt eget område. Syftet med reformen är bland annat att trygga jämlika och högklassiga social- och hälso-tjänster samt räddningsväsendets tjänster, men också att dämpa kostnadsökningen.

Den generella statliga finansieringen till välfärdsområdena är cirka 24,6 miljarder euro 2024, vilket är cirka 4 miljarder euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Ändringen förklaras av följande faktorer:

- Cirka 1,9 miljarder euro av finansieringen för 2023 betalades redan i december 2022.
- Justeringen av överföringskalkylen för social- och hälsovården (650 miljoner euro) samt den engångspost som justerar finansieringen för 2023 (531 miljoner euro)¹⁰.
- Den uppskattade årliga ökningen av befolkningens servicebehov inom social- och hälsovården, som ska beaktas vid finansieringen, höjs dessutom bland annat på grund av kostnaderna under övergångsperioden med 0,2 procentenheter åren 2023–2029 (291 miljoner euro, när också korrigeringen av kostnadsbasen för 2023 beaktas).
- Indexjustering (2,53 %), som ökar den statliga finansieringen med 617 miljoner euro när även korrigeringen av kostnadsbasen för 2023 beaktas.
- Tillägg för universitetssjukhus.

Enligt lagen justeras nivån på välfärdsområdenas generella finansiering i efterhand med två års fördröjning så att den motsvarar de faktiska kostnaderna i hela landet. Den första justeringen i efterhand görs i finansieringen för 2025 utifrån uppgifterna om utfallet för 2023.

Enligt bokslutsprognoserna uppgår välfärdsområdenas sammanlagda underskott till cirka 1 miljard euro och enligt de nyaste uppskattningarna som baserar sig på regionernas delårsrapporter till hela 1,28 miljarder euro 2023.

Utskottet anser att välfärdsområdenas omvärld är svår. Utmaningar utgör bland annat tillgången på personal, stigande lönekostnader, kostnader för köpta tjänster och det ökande servicebehovet i och med att befolkningen blir äldre. Välfärdsområdena har dessutom inlett sin verksamhet 2023 i en situation där det dels efter coronaepidemin har funnits en uppdämd efterfrågan på tjänster, dels har finansieringen varit bristfällig, vilket korrigeras i efterhand. Det har skett förändringar i omvärlden som välfärdsområdena inte har kunnat påverka.

¹⁰ I enlighet med lagen om välfärdsområdenas finansiering justeras basen för den statliga finansieringen för 2024 så att den motsvarar de kostnader som överförts från kommunerna till välfärdsområdena utifrån de faktiska kostnaderna 2022. Finansieringen för 2023 korrigeras med en engångsersättning (681 miljoner euro, varav 150 miljoner euro betalades ut till välfärdsområdena på förhand våren 2023).

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Huvudtitel 28

En förutsättning för att trygga högklassiga tjänster trots de utmaningar som nämns ovan är välfärdsområdenas reformarbete. Utskottet anser det vara ytterst viktigt att social- och hälso-tjänster av hög kvalitet finns tillgängliga på lika villkor, men med beaktande av läget och utsikterna för de offentliga finanserna i Finland är det lika viktigt att dämpa kostnaderna. Som det konstateras ovan är syftet med social- och hälsovårdsreformen att trygga jämlika och högklassiga tjänster, men också att dämpa kostnadsökningen. Efter den administrativa ändringen ligger fokus på reformer och ändringar som garanterar högklassiga och tillgängliga tjänster på en kontrollerad kostnadsnivå.

Det är viktigt att statens styrning av välfärdsområdena lyckas. I styrningen bör man fästa uppmärksamhet vid en långsiktig reform i stället för kortsiktiga ändringar. I den statliga styrningen finns det skäl att lägga vikt vid så verkningfulla och kostnadseffektiva lösningar som möjligt och spridningen av dem samt att slå fast ramarna för tjänsteutbudet. Utskottet betonar vikten av att främja välfärd och hälsa, främja arbets- och funktionsförmågan och vidta förebyggande åtgärder. Välfärdsområdena har en viktig roll i dessa uppgifter, ofta som en del av det sektorsövergripande samarbetet. Ett fungerande samarbete med till exempel kommuner, organisationer och församlingar för att främja välfärd och förebygga problem betalar sig tillbaka i de totala kostnaderna för samhället.

Utskottet konstaterar i likhet med social- och hälsovårdsutskottet (ShUU 2/2023 rd) att det rör sig om en omfattande reform och att välfärdsområdenas verksamhet nyligen först har inletts. Alltså finns det ännu inga erfarenheter av finansieringsmodellen eller av de förfaranden för granskning, tilläggsfinansiering eller andra funktioner som hänför sig till den. Finansutskottet välkomnar regeringens allmänna linje att det inte görs några betydande ändringar i finansieringsmodellen för välfärdsområdena under de första åren av verksamheten och att inga nedskärningar görs i indexhöjningarna.

Välfärdsområdena ska i enlighet med lagen om välfärdsområden täcka underskott i välfärdsområdets balansräkning inom högst två år från ingången av det år som följer efter det att bokslutet fastställdes. Det skapar ett incitament att bereda förändringsprogram för att effektivisera verksamheten och söka besparingar. Utskottet anser att det är ytterst viktigt att effektivisera välfärdsområdenas verksamhet för att dämpa kostnadsökningen och trygga tillgången på personal. Till utskottet har dock framförts en oro över att kravet på att täcka underskott i vissa välfärdsområden också kan leda till kortsiktiga lösningar som på längre sikt är oändamålsenliga. Utskottet understryker att välfärdsområdena bör införa hållbara förfaranden och strukturer som främjar målen för social- och hälsovårdsreformen.

Utskottet hänvisar till social- och hälsovårdsutskottets utlåtande (ShUU 2/2023 rd) och förvaltningsutskottets utlåtande (FvUU 17/2023 rd), där det betonas att man ska följa hur finansieringen räcker till och hur regleringen av finansieringen fungerar. Finansutskottet anser det också vara ytterst viktigt att finansieringen av välfärdsområdena måste trygga ordnandet av tillräckliga social- och hälsovårdstjänster och räddningsväsendets uppgifter på det sätt som grundlagen förutsätter. Det är också viktigt att budgetrestriktionen inte mjukas upp. Ändringar i finansieringsmodellen ska göras med eftertanke och basera sig på kunskap. I enlighet med regeringsprogrammet har arbetet för att utveckla finansieringsmodellen inletts i syfte att trygga finansieringsbasen för social- och hälsovårdstjänsterna, förbättra modellens sporrande effekt och stödja kostnadsdämpningen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 28

Välfärdsområdesindex. Finansieringen av välfärdsområdena höjs med ett index vars vikt till 60 procent består av förändringen i den allmänna inkomstnivån, till 30 procent av förändringen i konsumentpriserna och till 10 procent av förändringen i arbetsgivarens socialskyddsavgift. Det index som används för finansieringen för 2024 baserar sig på finansministeriets prognos från oktober 2023.

Utskottet påpekar att prognoserna för inflationen från hösten 2023 är förenade med betydande osäkerhet, vilket ökar risken för att finansieringen för 2024 fortfarande kan bli underdimensionerad i förhållande till den faktiska inflationen. Det beaktas på nationell nivå i samband med justeringen av finansieringen i efterhand 2026. Också löneutvecklingen i välfärdsområdena är betydligt högre än den allmänna förändringen i inkomstnivån. Dessa faktorer försvårar välfärdsområdenas situation 2024 och ökar risken för underskott samt medför utmaningar när det gäller att uppfylla kravet på att täcka eventuella underskott.

Uppgifter och skyldigheter. År 2024 ökar de uppgiftsrelaterade lagändringarna välfärdsområdenas finansiering med cirka 5 miljoner euro netto jämfört med den ordinarie budgeten för 2023. På basis av tidigare lagändringar föreslås ett tillägg på sammanlagt cirka 110 miljoner euro. De åtgärder som vidtas av regeringen Orpo minskar i sin tur finansieringen av välfärdsområdena med sammanlagt cirka 105 miljoner euro jämfört med den ordinarie budgeten för 2023.¹¹ Följande åtgärder har skrivits in i regeringsprogrammet:

- Ikraftträdandet av minimidimensioneringen för omsorgspersonal (0,7) skjuts upp till den 1 januari 2028 (-89 miljoner euro).
- Vårdgarantin inom primärvården hålls kvar vid 14 dygn (-5 miljoner euro).
- Åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet sänks till 23 år (-12 miljoner euro).
- Rättsskyddet säkerställs för patienter som får psykiatrisk vård oberoende av sin vilja (cirka 0,7 miljoner euro).

Utskottet välkomnar regeringens riktlinje att skyldigheterna inom verksamheten inte ska skärpas 2024 i fråga om vårdgarantin eller minimidimensioneringen av omsorgspersonalen. Detta ger välfärdsområdena större möjligheter till flexibel och kostnadseffektiv verksamhet för att tillgodose servicebehovet. Det är också skäl att bedöma andra möjligheter att lätta upp regleringen, bland annat när det gäller att utnyttja teknik och digitalisering och möjliggöra effektiv arbetstid.

Ledning genom information. Utskottet betonar också betydelsen av kunskapsbaserad ledning och understryker vikten av att utveckla kunskapsunderlaget och statistikföringen så att välfärdsområdena har tillgång till aktuell och jämförbar information bland annat om servicebehovet, tillgången till service samt kostnaderna för och effekterna av servicen. Lika viktigt är det att kunskapsunderlaget utvecklas för att inom välfärdsområdena effektivisera ibrukttagandet av effektiva metoder och de bästa rutinerna. Enligt regeringsprogrammet ska den systematiska produktionen, analysen och utnyttjandet av jämförbara data om kvalitet, verkningsfullhet och kostnadsnyttoeffekt effektiviseras. Utskottet granskar utvecklingen av data om verkningsfullhet i samband med moment 33.03.04.

¹¹ Jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2023 minskar regeringen välfärdsområdenas uppgifter med cirka 130 miljoner euro.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 28**

Övrig finansiering av välfärdsområdena

Utöver den generella finansieringen får välfärdsområdena statsunderstöd, klientavgifter och andra verksamhetsinkomster samt finansieringsintäkter.

Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde anvisas 2024 statsunderstöd till ett belopp av cirka 260 miljoner euro. De största statsunderstödsbeloppen är avsedda för specialiseringsutbildning för social- och hälsovårdspersonal (sammanlagt 108 miljoner euro), pelare 4 i Finlands program för hållbar tillväxt (38 miljoner euro) samt forskning på universitetsnivå inom hälso- och sjukvård och socialt arbete (35 miljoner euro). Finansieringen för forskning på universitetsnivå inom hälso- och sjukvård och socialt arbete höjs 2024 med 5 miljoner euro som en del av höjningen av nivån på FoU-finansieringen.

Utskottet välkomnar de föreslagna tilläggsåtgärderna på forskning på universitetsnivå inom hälso- och sjukvård och socialt arbete, som utskottet har ansett vara viktiga också i sina tidigare betänkanden. Frågan behandlas också i samband med moment 33.60.32.

Tillgång på personal

Rekryteringen av kompetent personal inom social- och hälsovården medför i praktiken utmaningar i hela Finland. Svårigheter i fråga om tillgången till personal förekommer särskilt inom äldreomsorgen, men också till exempel inom mentalvårdstjänsterna och barnskyddet. Bristen på kompetent personal utmanar tillgången till, kvaliteten på och utvecklingen av lagstadgade tjänster i välfärdsområdena.

Inom social- och hälsovårdssektorn är pensioneringarna fler än i genomsnitt och antalet personer som utbildar sig inom branschen räcker inte till för att kompensera för det tomrum som pensionerade arbetstagare lämnar, i synnerhet inom äldreomsorgen. En utmaning är också att inom vissa yrkesgrupper blir situationen inte bättre genom att antalet utbildningsplatser ökas eftersom nybörjarplatserna inte ens i nuläget har tillsatts. Medelåldern på personalen inom räddningsväsendet stiger också och bland annat ändringarna i tolkningen av arbetstidslagen ökar behovet av personal och utbildning inom branschen.

För att trygga tillgången på personal och att personalresurserna är tillräckliga inom social- och hälsovården och räddningsväsendet har regeringen dragit upp riktlinjer för ett program för gott arbete, som anvisas sammanlagt 9 miljoner euro (varav 3,5 miljoner euro för 2024 under moment 33.03.63). Tyngdpunkterna i programmet ligger bland annat på att förbättra kunskapsunderlaget, öka antalet utbildningar och utveckla utbildningsstrukturerna, minska uppgifterna bland annat i fråga om skriftliga utlåtanden och intyg, förtydliga arbetsfördelningen mellan personalen, stödja branschens attraktions- och hållkraft samt utvidga rekryteringen.

Utskottet anser att det är viktigt att det startas ett program för gott arbete. Utskottet betonar att det behövs mångsidiga åtgärder för att trygga en kompetent, tillräcklig och välmående personal genom vilka tillgången på personal säkerställs på såväl kort, medellång som lång sikt. Det behövs bland annat riktade utbildningsplatser, granskning av arbetsfördelningen mellan olika yrkesgrupper, utnyttjande av teknik och digitalisering och nya verksamhetssätt, bättre ledarskap och välbe-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 28**

finnande i arbetet samt internationell rekrytering. Det är också viktigt att aktivt följa genomförandet av programmet för gott arbete genom att utvärdera effekterna av de åtgärder som finansieras inom ramen för programmet. Också social- och hälsovårdsutskottet (ShUU 2/2023 rd) har fäst uppmärksamhet vid dessa teman, och även betonat behovet av att öka antalet utbildningsplatser inom de yrkesgrupper inom social- och hälsovården som lider brist på arbetskraft.

De uppgiftsändringar som beslutades under förra valperioden ökar avsevärt behovet av social- och hälsovårdspersonal. Enligt utredning till utskottet minskar personalbehovet något i och med riktlinjerna i regeringsprogrammet. Till exempel personaldimensioneringen på 0,65 inom heldygnsomsorg för äldre (jfr. 0,7) minskar temporärt behovet av ytterligare personal med cirka 1 000 personer. Utskottet välkomnar regeringens förslag om att skärpa vårdgarantin och tjänsterna inom heldygnsomsorgen för äldre med beaktande av utmaningarna med tillgången på personal.

Välårsområdenas lånefullmakter

Statsrådet fastställer årligen för välårsområdena kalkylmässigt utifrån välårsområdenas förmåga att sköta lån en fullmakt att uppta långfristiga lån för att finansiera investeringar (fullmakt att uppta lån) i enlighet med 15 § i lagen om välårsområden. Statsrådet fattade beslut om fullmakterna att uppta lån för 2024 i början av juni 2023. Enligt det beslutet har endast Norra Karelen välårsområde ny lånefullmakt. Välårsområdena eller HUS-sammanslutningen kan dock ansöka om ändring i den fastställda fullmakten att uppta lån, om investeringen är nödvändig för kontinuiteten i de tjänster som omfattas av välårsområdets organiseringsansvar eller för att trygga de tjänster som förutsätts i lagstiftningen och investeringsbehovet inte kan täckas på något annat sätt. Före ingången av december 2023 har statsrådet beslutat om ändringar i fullmakten att uppta lån för sju välårsområden. Ändringen av välårsområdenas långfristiga lån påverkas också av fullmakterna att uppta lån 2023, av vilka sammanlagt 4,8 miljarder euro används för investeringar som pågår eller inleds under 2023 och för avtal som motsvarar investeringar.

Utskottet välkomnar att det finns möjlighet att av särskilt grundad anledning ansöka om ändring av fullmakten att uppta lån. Det är nödvändigt för att den kalkylerade låneramen inte ska utgöra ett hinder för viktiga, nödvändiga investeringar, som i många fall också stöder områdenas förändringsprogram. Det är också viktigt att man i samband med beslut om ändring av fullmakterna att uppta lån gör en samlad bedömning av situationen i området också med beaktande av potentialen att dämpa kostnadsökningen.

I överföringsskedet var ansvarsstocken för välårsområdenas (inkl. HUS-sammanslutningens) låne- och finansieringsavtal omkring 5 miljarder euro. Lånestocken beräknas uppgå till cirka 5,5 miljarder euro i början av 2024 och till mer än 11 miljarder euro i slutet av ramperioden. Välårsområdena svarar själva för återbetalningen av lånen med sin allmänna finansiering.

32. Tilläggsfinansiering till välårsområdena(förslagsanslag)

Statsbudgeten innehåller ett särskilt moment för förslagsanslag med hjälp av vilket man bereder sig på situationer där staten beviljar välårsområdet tilläggsfinansiering enligt 11 § i finansieringslagen på basis av förfarandet enligt 26 § i finansieringslagen. Det är då fråga om en situation

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 28**

där en otillräcklig finansieringsnivå äventyrar ordnandet av social- och hälsovårdstjänster och räddningsväsendets tjänster. För beslutet om tilläggsfinansieringen kan det ställas villkor som gäller tjänsternas verkningsfullhet, kvalitet, mängd eller organiseringens effektivitet.

Tilläggsfinansieringen budgeteras genom tilläggsbudgetförfarandet, vilket också tryggar riksdagens budgetmakt.

90. Stöd till kommunerna

30. Statsandel till kommunerna för ordnande av basservice(förslagsanslag)

Utsikterna för den kommunala ekonomin. I och med social- och hälsovårdsreformen föll det utgiftstryck som föranleds av en åldrande befolkning bort ur den kommunala ekonomin. Trots detta råder det obalans mellan inkomster och utgifter inom den kommunala ekonomin. År 2023 ser fortfarande ganska ljust ut på grund av de skatteintäkter som fås in i efterhand till följd av social- och hälsovårdsreformen. Detta fenomen som stärker den kommunala ekonomin med cirka 1 miljard euro upphör från och med 2024. Den kommunala ekonomin belastas bland annat av omfattande investeringar och ökade personalkostnader. Den svaga ekonomiska tillväxten och den allmänna osäkerheten syns också i kommunernas ekonomi.

Kommunerna har i och med att uppgiftsfältet krympt mindre möjligheter än tidigare till utgiftsanspassning, vilket ökar trycket på att höja skattesatserna. I hela Finland (inkl. Åland) har 202 kommuner höjt och 97 kommuner sänkt sin kommunalskatt för 2024. Största delen av ändringarna i kommunalskattesatsen beror dock på att kommunernas inkomstskattesatser i samband med vårdreformen i början av 2023 sänktes med 12,64 procentenheter och från och med 2024 avrundas skattesatserna för kommunerna i Fastlandsfinland till en tiondels noggrannhet, varvid skattesatsen ändras åtminstone något i alla kommuner i Fastlandsfinland.

Differentieringen inom den kommunala ekonomin syns tydligare än tidigare. Till skillnad från den normala lägesbilden står också stora städer inför utmaningar, även om de största utmaningarna finns bland de minsta kommunerna.

Överföringar i anslutning till social- och hälsovårdsreformen. I och med social- och hälsovårdsreformen har 70 procent av statsandelarna för kommunal basservice överförts till finansieringen av välfärdsområdena. Även skatteinkomster har överförts. En utmaning för överföringen har varit att de slutliga uppgifterna om den beskattning som blev klar i slutet av oktober 2022 erhöles först i mitten av november 2023. Till följd av nedskärningen i de kommunala skattesatserna uppgår de förvärvsinkomstskatter som överförs från kommunerna till staten till cirka 13,2 miljarder euro, vilket är cirka 300 miljoner euro mindre än vad som beräknades i budgetpropositionen för oktober. Enligt de gällande författningarna skulle detta ha inneburit ytterligare en betydande minskning av kommunernas statsandelar särskilt år 2024.

Kommunerna har inte kunnat förbereda sig på en så omfattande förändring, och därför föreslog regeringen i samband med den kompletterande budgetpropositionen att konsekvenserna för 2024 ska lindras. Det föreslås att den minskning av statsandelen som görs i efterhand och som gäller

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 28

2023 överförs så att den görs 2025–2027 i stället för 2024 och 2025. Dessutom görs i statsandelen för 2024 ett tidsbestämt tillägg på 192 miljoner euro, vilket motsvarar den andel av statsandelsavdraget för 2024 som ökat till följd av att de slutliga uppgifterna om skatteinkomsterna beaktats. På motsvarande sätt minskas statsandelarna för basservice med 64 miljoner euro per år 2025–2027.

Även om den ovan beskrivna lindringen av effekten 2024 innebär att statsandelarna under de följande åren minskar betydligt i förhållande till det som bedömts i planen för de offentliga finanserna 2024–2027, anser utskottet att lösningen är bra för att kommunerna ska ha mer tid att anpassa sig till situationen.

På riksnivå är förändringen i social- och hälsovårdsreformen neutral i fråga om de inkomster och kostnader som överförs, men i fråga om enskilda kommuner kan det förekomma stora skillnader. Nivån på skatteinkomsterna och statsandelarna efter reformen är inte begriplig för alla kommuner. Sakkunniga har framfört att såväl större städer som mindre kommuner och i synnerhet kommuner med negativ statsandel upplever fördelningen som orättvis. Det kan dock påpekas att en negativ statsandel är en följd av att mer kostnader än inkomster överförs från dessa kommuner och att utjämningsmekanismerna korrigerar det faktum att balansen i dessa kommuners ekonomi inte stärks mer än vad som har ansetts skäligt i samband med beredningen av vårdreformen.

Statsbidrag till kommunerna och statsandel för kommunal basservice. För statsbidragen till kommunernas driftsekonomi allokeras totalt ungefär 5,1 miljarder euro 2024. De kalkylerade statsandelarna uppgår till cirka 3,7 miljarder euro, varav statsandelen för kommunal basservice är cirka 2,49 miljarder euro. Dessutom uppgår ersättningarna för kommunernas skatteförluster till cirka 0,8 miljarder euro och övriga statsbidrag till cirka 0,6 miljarder euro.

Statsandelen för kommunal basservice minskar jämfört med 2023, vilket beror på justeringen av de kostnader och inkomster som i samband med social- och hälsovårdsreformen överfördes från kommunerna till välfärdsområdena. I och med justeringen minskar statsandelen permanent från och med 2024 (437 miljoner euro). Dessutom görs 2025–2027 ett årligt tidsbundet avdrag på cirka 167 miljoner euro i statsandelen, vilket i fråga om 2023 föranleds av utjämningen av de inkomster och kostnader som överförs från kommunerna. I anslutning till minskningen av kommunernas beskattningskostnader i samband med social- och hälsovårdsreformen minskas därtill statsandelen med 64 miljoner euro. Statsandelen för basservice påverkas också av den så kallade indexbromsen som skrivits in i regeringsprogrammet (som har en minskande effekt på cirka -24 miljoner euro).

Statsandelarna till kommunerna inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde beräknas uppgå till ungefär 1,2 miljarder euro, vilket inbegriper en indexhöjning till fullt belopp (cirka 30 miljoner euro). Den finansiering inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde som riktas till kommunerna behandlas mer ingående i samband med huvudtitel 29.

Nya uppgifter och skyldigheter. Regeringen påför inte kommunerna några nya uppgifter eller skyldigheter för år 2024. Statsandelen ökar på grund av de nya och mer omfattande uppgifter som det beslutats om redan tidigare, av vilka de viktigaste är engagerande arbete i skolgemenskapen och ökningen av undervisningen i B1-språket med en årsveckotimme. Regeringen har åtagit sig

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 28**

att kompensera kommunerna för de nya och utvidgade uppgifterna genom att finansiera uppgifterna fullt ut eller genom att avveckla andra skyldigheter.

Utskottet ser det som viktigt att kommunerna ges arbetsro och att de inte påförs några nya uppgifter och skyldigheter. Det är också viktigt att alla förändringar i statsandelsuppgifterna och andra uppgifter kompenseras fullt ut. Utskottet välkomnar att regeringen har slagit fast att den också ska fästa uppmärksamhet vid en realistisk konsekvensbedömning av förändringarna i statsandelsuppgifterna och vid konsekvenserna för personalen. Också förvaltningsutskottet (FvUU 17/2023 rd) har betonat vikten av att nya uppgifter kompenseras fullt ut och av att det görs en realistisk bedömning av ändringarna i uppgifterna.

Effekterna av statens åtgärder. Sammantaget stärker statens åtgärder den kommunala ekonomin 2024 något jämfört med den ordinarie budgeten för 2023, även om den kommunala ekonomin under valperioden drabbas av en så kallad indexbroms, som innebär att statsandelen minskar med en andel som motsvarar indexhöjningen på 1 procentenhet. Å andra sidan stärker höjningen av den nedre gränsen för fastighetsskatten på mark den kommunala ekonomin.

Även indexfrysningarna och besparingarna i fråga om de olika sociala förmånerna har olika konsekvenser för den kommunala ekonomin. De minskar direkt kommunernas utgifter, men ökar å andra sidan behovet av utkomststöd och minskar skatteintäkterna. På längre sikt bedöms åtgärderna öka sysselsättningen, vilket i sin tur ökar kommunernas skatteinkomster och minskar utgifterna för social trygghet, när allt fler får sin utkomst från arbete. Sammantaget är bedömningarna förknippade med betydande osäkerhet. Dessutom beräknas sänkningen av arbetslöshets- och sjukförsäkringsavgifterna öka kommunernas skatteinkomster och minska kommunarbetsgivarernas betalningsbörda 2024.

Reformen av arbets- och näringsbyråerna. Den kommunala ekonomin förändras avsevärt när arbets- och närings tjänsterna överförs på kommunerna och kommunernas finansieringsansvar för utkomstskyddet för arbetslösa ökas från och med 2025. När kommunerna får ansvar för arbets-, utbildnings- och närings tjänsterna eftersträvas snabbare sysselsättning än tidigare. Reformen ökar kommunernas statsandel från och med 2025. Dessutom kommer sysselsättningsutvecklingen i fortsättningen att ha en större inverkan än tidigare på kommunernas ekonomi.

Utskottet påpekar att den ovan beskrivna reformen är ytterst viktig, men att det är utmanande för kommunerna att på mycket kort tid genomföra en andra betydande reform. Därför är 2024 ett centralt år i beredningen av reformen för att säkerställa att den kan genomföras kontrollerat. År 2024 har 34 miljoner euro reserverats för kommunernas ändringskostnader till följd av reformen av arbets- och närings tjänsterna.

Reformen av statsandelssystemet. En övergripande översyn av den kommunala finansieringen och statsandelssystemet genomförs så att de motsvarar kommunernas nya roll och läget efter att social- och hälsovårdsreformen trätt i kraft och arbets- och näringsreformen genomförts. Enligt regeringsprogrammet är målet att säkerställa att kommuner av olika storlek har förutsättningar att ordna lagstadgad basservice överallt i Finland, beakta behoven hos kommuner med flyttningsförlust och den demografiska utvecklingen i olika regioner samt stärka förutsättningarna för de växande kommunerna och städerna att investera i tillväxt och hantera sociala problem.

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Huvudtitel 28

Utskottet anser i likhet med förvaltningsutskottet (FvUU 17/2023 rd) att det är nödvändigt att se över kommunernas finansiering och statsandelssystemet. Tidsplanen för reformen är ambitiös, eftersom beredningen kräver omfattande utredningar, förståelse och en genuin dialog med kommunerna. Reformen är förknippad med stora förväntningar och kommunerna har väldigt varierande utmaningar som behöver lösas. Det är bra att man i reformen också fäster uppmärksamhet vid incitamenten för att främja välfärd och hälsa.

Främjande av hälsa och välfärd. Slutligen vill utskottet betona kommunernas viktiga roll i främjandet av hälsa och välfärd. När det gäller att främja hälsa och välfärd samt sysselsättningen är det viktigt med samarbete mellan kommunerna och välfärdsområdena samt tydliga kontaktytor. Det framhävs bland annat i frågor som gäller elev- och studerandevården samt i verksamhet som upprätthåller arbetsförmågan.

Utskottet välkomnar också att regeringen som en del av investeringsprogrammet har anvisat ett tillägg på 2 miljoner euro under moment 33.03.31 för genomförande av ett nationellt, förvaltningsövergripande hälso- och välfärdsprogram, som också genomförs tillsammans med organisationerna. Syftet med det treåriga programmet är att göra det hälsofrämjande arbetet mer verkningfullt genom ibruktagande av metoder som har bedömts vara verkningsfulla. Inom programmet utvecklas också nya lösningar som baserar sig på totalekonomisk nytta och kostnadsnyttoeffekt.

35. Statens kompensation till kommunerna för förlorade skatteinkomster till följd av ändringar i beskattningsgrunderna(fast anslag)

Utskottet minskar momentet med 13 000 000 euro. Minskningen är en följd av en ändring som gjorts utifrån remissvaren i anslutning till propositionen med förslag till inkomstskattelag för gårdsbruk (RP 78/2023 rd), och som medför att inverkan på kommunalskatten är mindre än vad som uppskattats i budgetpropositionen.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 848 000 000 euro.

(Stycke 2 som i RP 41/2023 rd)

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

För undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde föreslås det cirka 8 miljarder euro, vilket är cirka 306 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023.

Utskottet är mycket tillfreds med att regeringen har identifierat vikten av grundläggande färdigheter, utbildning och forskning samt även en motionsinriktad livsstil i det svåra läget för de ofrentliga finanserna som helhet och inte riktar omfattande nedskärningar till förvaltningsområdet. Också kulturutskottet (KuUU 6/2023 rd) har fäst positiv uppmärksamhet vid att man satsar på un-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 29**

dervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde trots behovet av att balansera ekonomin. Kulturutskottet betonar också vikten av långsiktig utveckling av finansieringen så att man kan trygga tillräckliga och högklassiga tjänster inom utbildning, kultur, idrott och ungdomsarbete samt vidareutveckling av dem. Finansieringen ska stödja en hållbar utveckling och kortsiktiga projekt ska undvikas. Finansutskottet instämmer i kulturutskottets synpunkt.

01. Förvaltning, kyrkliga ärenden och gemensamma utgifter inom verksamhetsområdet

Det sker ändringar inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde som också återspeglas i momentstrukturen.

För att trygga verksamhetsförutsättningarna för undervisnings- och kulturministeriet och ämbetsverken inom dess förvaltningsområde och för att stärka kulturförvaltningens genomslag har ministeriet startat utvecklingsprojektet Bildningsförvaltningen 2030. Projektet genomförs 2023—2026. Ämbetsverksstrukturen utvecklas utifrån riktlinjerna i regeringsprogrammet. För att skapa en uppfattning om bildningsförvaltningens ekonomi som helhet och för att stärka transparensen har ämbetsverkens alla omkostnadsmoment tagits in i samma kapitel 29.01 i budgeten.

Den nya finansieringsmodellen för allmännyttiga funktioner som finansieras med penningsspelsintäkter införs vid ingången av 2024. I fortsättningen intäktsförs penningsspelsintäkterna till staten som allmänna medel utan öronmärkning om användningsändamålet. På grund av reformen har momentstrukturen reviderats så att momenten för användningsändamål för penningsspelsintäkterna har strukits och anslagen överförs till de allmänna momenten.

Utskottet välkomnar att förvaltningsområdets ämbetsstruktur och övergripande styrning bedöms för att trygga verksamhetsförutsättningarna, gallra bland överlappningar och stärka effektiviteten, eftersom den nuvarande ämbetsverksstrukturen är tämligen splittrad och flera ämbetsverk står inför ekonomiska utmaningar. I fråga om de verksamheter som tidigare finansierats med penningsspelsintäkterna anser utskottet att budgetpropositionen för 2024 är svår att förstå och önskar att ministeriet i den fortsatta utvecklingen bedömer hurdan momentstruktur och hurdana helheter som styrs genom beslutsdelar som i fortsättningen är mest ändamålsenliga.

02. Utbildningsstyrelsens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Läskunnighet. Barns och ungas läskunnighet stärks i enlighet med regeringsprogrammet. Genomförandet av Nationella läskunnighetsstrategin 2030 fortsätter och man utvidgar Läsrörelsen, vars mål är att främja läskunnigheten i alla åldrar. Huvudmålet för Nationella läskunnighetsstrategin är att hitta metoder för att stärka läskunnigheten särskilt bland barn, unga och vuxna med svag läskunnighet. Läskunnighetsstrategin innehåller konkreta åtgärder för att stärka mångsidig läskunnighet i alla åldrar. I budgetpropositionen för 2024 anvisas 0,7 miljoner euro under Utbildningsstyrelsens moment för att fortsätta Läsrörelsens verksamhet. Också modellen En läsgåva till barnet (som inkluderar en bokkasse som delas ut via rådgivningsbyrån till varje barn som föds) etableras och den får en finansiering på 350 000 euro under moment 29.80.50.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 29

Utskottet är mycket tillfreds över att modellen En läsgåva till barnet och finansieringen av den har etablerats. Utskottet anser att läskunnighet är en central kärnkompetens och har i budgetarna för 2020—2023 anvisat tilläggsfinansiering för åtgärder som främjar bättre läs- och skrivkunnighet, såsom genomförandet av Läskunnighetsstrategin. Arbetet för att stärka läskunnigheten, multimediala färdigheter och den språkliga medvetenheten måste fortsätta i enlighet med riktlinjerna i Nationella läskunnighetsstrategin 2030 och tillräcklig finansiering måste tryggas för detta. Särskild uppmärksamhet bör också fästas vid att stärka läskunnigheten hos andra än finsk- och svenskspråkiga barn.

Enligt den nuvarande trenden har också svenskspråkiga elever i allt högre grad inlärningssvårigheter. Undersökningar visar att det är viktigt att på ett tidigt stadium identifiera och ge förebyggande stöd till barn som riskerar att drabbas av framtida inlärningssvårigheter. Niilo Mäki-institutet är en forsknings- och utvecklingsenhet specialiserad på inlärningssvårigheter. Syftet med institutets NAPP-projekt är att utveckla material för kartläggning och uppföljning av inlärningsförhållandena inom småbarnspedagogiken för finlandssvenska barn i åldern 5 och 6 år.

Utskottet ökar momentet med 100 000 euro för att identifiera riskerna för läs- och skrivsvårigheter hos svenskspråkiga barn under skolåldern.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på 66 334 000 euro.

Anslaget får även användas

(Punkt 1—3 som i RP 41/2023 rd)

(Punkt 4 som i RP 86/2023 rd)

(Punkt 5—14 som i RP 41/2023 rd)

15) till ett belopp av högst 800 000 euro till betalning av utgifter för åtgärder som främjar läs- och skrivkunnigheten

(Punkt 16 som i RP 41/2023 rd)

(Stycke 3 som i RP 41/2023 rd)

50. Vissa understöd (fast anslag)

Utskottet ökar momentet med 30 000 euro, varav 15 000 euro riktas till Livets mars rf och 15 000 euro till Holokaustin uhrien muisto ry.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 1 577 000 euro.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 29

Dispositionsplan (euro)

1.	Statsunderstöd enligt lagen om Svenska Finlands folkting (1331/2003)	773 000
2.	Paasikivi-Samfundet	10 000
3.	Traditionsförbundet Eklövet	63 000
4.	Programmet för att vitalisera det svenska teckenspråket	131 000
5.	Understödjande av den minoritetsspråkiga tidningspressen	500 000
6.	OKKA-stiftelsen	60 000
7.	UKK-samfundet	10 000
8.	<i>Livets mars</i>	15 000
9.	<i>Holokaustin uhrien muisto</i>	15 000
	Sammanlagt	1 577 000

51. Understöd för kyrklig och religiös verksamhet (fast anslag)

Utskottet ökar momentet med 1 010 000 euro för kyrklig och religiös verksamhet och anvisar understöden enligt följande: Finlands Evangelisk-lutherska Folkmission rf (Hausjärvi) 400 000 euro, Iso Kirja ry 250 000 euro, Suomen Pelastusarmeijan säätiö sr 210 000 euro, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys ry (Helsingfors) 100 000 euro och RESA-forumet rf 50 000 euro.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 4 551 000 euro.

Dispositionsplan (euro)

1.	Understöd till ortodoxa kyrkan (Lag 985/2006, 119 §)	2 771 000
2.	Understöd till Finlands Sjomanskyrka	134 000
	— varav i byggnadsunderstöd och understöd för skötsel av byggnadslån till sjömanskyrkor (högst)	52 000
3.	Understöd för skötseln av vissa av den förflyttade befolkningens hjältegravar och iståndsättning av begravningsplatser i det avträdda området	32 000
4.	Understöd till registrerade religionssamfund	524 000
5.	Understöd för främjande av dialogen mellan religioner	80 000
6.	<i>Understöd till Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys ry</i>	<i>100 000</i>
7.	<i>Understöd till Finlands Evangelisk-lutherska Folkmission rf</i>	<i>400 000</i>

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 29

8.	<i>Understöd till RESA-forumet rf</i>	50 000
9.	<i>Understöd till Suomen Pelastusarmeijan säätiö sr</i>	210 000
10.	<i>Understöd till Iso Kirja ry</i>	250 000
	Sammanlagt	4 551 000

10. Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning och fritt bildningsarbete

Till småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och det fria bildningsarbetet anvisas cirka 818 miljoner euro, vilket är cirka 106 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Anslagsminskningen påverkas av att utgifter av engångsnatur faller bort (bl.a. -60 miljoner euro för tilläggskostnader inom småbarnspedagogiken på grund av flyktingarna från Ukraina och -72 miljoner euro för tilläggskostnader för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen). Utskottet konstaterar att det har varit svårt att förutse utgiftsbehoven i fråga om flyktingar som anlant från Ukraina, liksom det har varit svårt att förutse hur ansökan om hemkommun för ukrainare framskrider. Frågan bör följas upp också i fortsättningen.

20. Gemensamma utgifter för grundläggande utbildning, småbarnspedagogik och fritt bildningsarbete (reservationsanslag 3 år)

I basfinansieringen av småbarnspedagogiken samt förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ligger statsandelarna för basservicen till kommunerna inom finansministeriets förvaltningsområde i fokus. I statsandelarna har man beaktat de ändringar som den föregående regeringen dragit upp riktlinjer för, såsom ökningen av undervisningen i B1-språket (för vilket det har reserverats 4,135 miljoner euro och för beredningsarbetet 1 miljon euro). Utskottet granskar statsandelarna för kommunal basservice närmare i samband med moment 28.90.30.

Regeringen har dragit upp riktlinjer för att stegvis stärka finansieringen av den grundläggande utbildningen under regeringsperioden så att tilläggsfinansieringen 2027 är på en nivå av 200 miljoner euro. Satsningar på grundläggande färdigheter görs och minimiantalet timmar inom den grundläggande utbildningen ökas med 2—3 årsveckotimmar utan att läroplanen utvidgas. Som en del av denna helhet, som stiger till 200 miljoner euro, har det för 2024 föreslagits 50 miljoner euro för utveckling av förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och småbarnspedagogiken (moment 29.10.20). Med denna finansiering etableras jämställdhetsfinansieringen av småbarnspedagogiken samt förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. För jämställdhetsfinansieringen anvisas totalt 65,2 miljoner euro som ska delas ut i understöd 2024. Enligt uppgift till utskottet motsvarar finansieringen anställning av cirka 1 000 lärare inom den grundläggande utbildningen eller anställning av 1 300 lärare inom småbarnspedagogiken. Finansieringen möjliggör stöd särskilt till områden där familjernas socioekonomiska situation kan utsetta barnen för sämre inlärningsresultat.

Utskottet är mycket tillfreds med att man även under svåra ekonomiska tider satsar på kompetens och inlärning och att det för den grundläggande utbildningen stegvis anvisas tilläggsfinansiering

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 29

som uppgår till 200 miljoner euro. Grundläggande färdigheter är läs- och skrivkunnighet och matematiska färdigheter, men i vid bemärkelse också färdigheter som stöder bland annat motivation, studiefärdigheter, sociala färdigheter och förmåga att ta hand om sig själv samt digital kompetens. Utskottet betonar vikten av att stärka de grundläggande kunskaperna och färdigheterna, och här spelar småbarnspedagogiken samt förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen en central roll. När den grundläggande utbildningen avslutas ska var och en ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för att slutföra studier på andra stadiet. Högklassig småbarnspedagogik samt förskoleundervisning och grundläggande utbildning är grundläggande element i främjandet av jämlikhet i utbildningen.

Utskottet anser det vara viktigt att specialunderstödet för åtgärder som främjar jämlikhet och likabehandling i utbildningen fördelas på ett mer långsiktigt sätt, för flera år i sänder, vilket är möjligt tack vare den lagändring (489/2022) som trädde i kraft vid ingången av 2023. När det gäller de kommande åren finns det också skäl att se till att finansieringsnivån hålls så stabil som möjligt och att den inte varierar kraftigt från år till år.

Utskottet anser det vara viktigt att den tilläggsfinansiering som uppgår till sammanlagt 200 miljoner euro riktas till det vardagliga arbetet i skolor och daghem på ett så långsiktigt sätt som möjligt som stärker förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och stödet för lärande samt genom en så liten (projekt)förvaltning som möjligt. Utskottet välkomnar regeringens plan att öka antalet årsveckotimmar för att satsa på grundläggande färdigheter (läs- och skrivkunnighet och räknefärdighet) utan ändringar i läroplanen. Dessutom betonar utskottet vikten av att förtydliga stödet för lärande och av tillräckliga resurser. Med tanke på barns och ungas välbefinnande är det också viktigt att kontakterna mellan daghem och skolor och välfärdsområdena fungerar smidigt bland annat i fråga om dataöverföring. Multiprofessionellt stöd ska tillhandahållas med låg tröskel och utan dröjsmål.

Utskottet betonar att varje barn har rätt till småbarnspedagogik av hög kvalitet och att småbarnspedagogik av hög kvalitet också är ett viktigt verktyg för att jämna ut senare skillnader i inläring. Regeringen har som mål att öka deltagandet i småbarnspedagogiken särskilt för barn över 3 år, eftersom deltagandet i Finland fortfarande ligger efter de övriga nordiska länderna. Särskild uppmärksamhet ägnas åt barn med invandrarbakgrund. Utskottet välkomnar detta eftersom deltagande i småbarnspedagogiken stärker kunskaperna i finska och/eller svenska och integreringen av hela familjen i samhället. Utskottet noterar dock den svåra personalsituationen inom branschen, som särskilt i fråga om utbildningen av lärare inom småbarnspedagogik granskas närmare i samband med kapitel 29.40.

31. Statsandelar och statsunderstöd för driftskostnader för läroanstalter för fritt bildningsarbete (förslagsanslag)

För det fria bildningsarbetet föreslås ett anslag på cirka 168 miljoner euro. I anslaget ingår ett tillägg på 3 miljoner euro för folkhögskolornas läropliktsutbildning och ett tillägg på 1 miljon euro för att stärka utbudet av integrationsutbildning på svenska. Utifrån regeringsprogrammet minskas statsandelarna för fritt bildningsarbete med 20,5 miljoner euro, varav en minskning på 12,5 miljoner euro riktas till medborgarinstitut, 3 miljoner euro till studiecentraler, 2 miljoner euro till

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 29

folkhögskolor och 1 miljon euro till sommaruniversitet samt 1,5 miljoner euro till idrottsutbildningscenter (moment 29.90.30).

För språk- och integrationsutbildning inom fritt bildningsarbete har det reserverats 16,8 miljoner euro för 2024. Utskottet välkomnar att integrationsutbildningen på svenska stärks med 1 miljon euro. Regeringen har för avsikt att göra en totalreform av integrationen och språkkunskaperna, vilket under de följande åren torde påverka utbildningen i läskunnighet för invandrare (UMA-KO) vid läroanstalterna för fritt bildningsarbete. Utskottet anser det vara viktigt att man i samband med reformen också fokuserar i synnerhet på läs- och skrivkunnighetsutbildningen för de invandrare som överskridit integrationstiden, vilket förbättrar sysselsättningen bland annat för föräldrar som länge varit hemma och för personer som står utanför arbetslivet. Språkkunskaperna är en förutsättning för att integrationen ska lyckas och utvecklingen av språkkunskaperna bör stå i centrum för de åtgärder som syftar till att främja integrationen.

Utskottet välkomnar tillägget på 3 miljoner euro för utbildning för läropliktiga, vilket är viktigt med tanke på jämlikheten i utbildningen och för att minska skillnaderna i inläring. Enligt utredning till utskottet gör tilläggsfinansieringen det kalkylmässigt möjligt att öka antalet studerande med cirka 580 studerande till en nivå på cirka 1 230 studerande.

Utskottet anser att det inom fria bildningsarbetet finns möjligheter att öka verksamhetens kostnadseffektivitet och göra prioriteringar, men är ändå oroat över hur nedskärningarna i det fria bildningsarbetet påverkar förbättringen av kompetensen och de grundläggande färdigheterna i alla åldrar, jämlikheten i utbildningen, livskompetensen, den fysiska aktiviteten och välbefinnandet samt utbildningens regionala tillgänglighet. Det fria bildningsarbetet spelar en viktig roll bland annat när det gäller att främja de grundläggande färdigheterna hos de vuxna och att förebygga utslagning. Även kulturutskottet har uttryckt oro för detta i sitt utlåtande (KuUU 6/2023 rd). Enligt uppgift till utskottet kan det uppstå utmaningar särskilt på små orter.

Utskottet anser det vara viktigt att besparingarna riktas särskilt till det utbud av fritt bildningsarbete som föredras av betalningsförda användare, det vill säga till dem som har möjlighet att svara för sina egna kostnader för studier och hobbyer. Man bör också följa upp de sammanlagda effekterna och återspeglingsarna av nedskärningarna i finansieringen av det fria bildningsarbetet.

51. Statsunderstöd för organisationer (fast anslag)

Distansskolan Kulkuri och Nomadskolan. Distansskolan Kulkuri och Nomadskolan är webbskolor för elever som bor utomlands. Antalet elever i dem och behovet av deras verksamhet har ökat årligen. Den distans- och nätundervisning för personer i grundskoleåldern som utvecklats av Kulkuri och Nomadskolan kan utnyttjas också i distansundervisning som ordnas i hemlandet. För nästa år föreslås endast 148 000 euro för finansieringen av distansskolan Kulkuri och Nomadskolan, vilket enligt uppgift till utskottet skulle leda till att verksamheten avvecklas.

Utskottet ökar momentet med 300 000 euro till distansskolan Kulkuri.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 29**

Finlandsskolornas verksamhet. Under de senaste 10 åren har 579 000—729 000 euro anvisats för stödjande av Finlandsskolornas verksamhet. I beloppet ingår riksdagens årliga tillägg på 150 000—300 000 euro. Nästa år föreslås Finlandsskolornas verksamhet få 429 000 euro.

Utskottet anser det vara viktigt att man säkerställer att Finlandsskolornas verksamhet fortsätter och att deras finansiering ökas till en tillräcklig nivå på lång sikt. Det globala nätverket av Finlandsskolorna har cirka 120 skolor i 30 länder och antalet elever är nästan 4 000.

Utskottet ökar momentet med 350 000 euro för Finlandsskolornas verksamhet.

Därtill anvisar utskottet följande tillägg: Kristillisten koulujen ja päiväkotien liitto ry 250 000 euro, vetenskapsolympiaderna 50 000 euro och Karjalan Liitto ry 50 000 euro.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 9 123 000 euro.

Anslaget får användas

(Punkt 1 och 2 som i RP 41/2023 rd)

3) till ett belopp av 2 268 000 euro till betalning av understöd till organisationer som handhar samarbetet mellan hem och skola, till Utvecklingscentralen Lärarik rf, till stödjande av fri hobbyverksamhet i skolor, till Förbundet för konstskolor för barn och unga i Finland rf, till Föreningen för miljöfostran FEE Suomi rf, till Kesälukioseura ry, till Suomi-koulujen tuki ry, till Karjalan Liitto ry, till Sofia-opiston kannatusyhdistys ry, till *Kristillisten koulujen ja päiväkotien liitto ry* samt till Kriittinen korkeakoulu och till verksamheten i och utvecklingen av Finlandsskolorna samt till hemgrundskoleverksamheten och till utbyteselevsorganisationer och till stödjande av verksamheten för deltagande i vetenskapsolympiader för gymnasieelever.

20. Yrkesutbildning och gymnasieutbildning

För yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen föreslås sammanlagt cirka 1,4 miljarder euro, vilket är 75 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023.

Läroplikten och avgiftsfriheten på andra stadiet fortsätter, och redan den fjärde årskullen börjar omfattas av dem. Anslagsnivån stiger till 129 miljoner euro. Målet med läropliktsreformen är att alla unga ska avlägga examen på andra stadiet. Utskottet har underrättats om att samtidigt som reformen ökar jämlikheten i utbildningen har en del av de studerande svaga färdigheter att genomföra studier på andra stadiet. I och med läropliktsreformen har antalet studerande som behöver särskilt stöd för lärandet och studierna på grund av inlärningssvårigheter, skada, funktionsnedsättning eller sjukdom eller någon annan orsak ökat betydligt på andra stadiet.

De ovannämnda satsningarna på förskoleundervisning, grundläggande utbildning och grundläggande färdigheter kommer förhoppningsvis att bidra till att förbättra situationen på längre sikt. Det centrala är dock att utveckla systemet för stöd för lärande. Utskottet välkomnar därför att budgetpropositionen innehåller ett tillägg på 10 miljoner euro för att utveckla systemet för stöd för lä-

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Huvudtitel 29

rande. Avsikten är att stödja utvecklingen och ibruktagandet av ett tydligt och kontinuerligt system för stöd för lärande som sträcker sig från övergångsskedet till avläggande av examen på andra stadiet. År 2024 fördelas finansieringen till hälften mellan yrkesutbildning och gymnasieutbildning. Till förfogande står också de understöd på sammanlagt 15 miljoner euro som i slutet av 2023 beviljas anordnare av gymnasie- och yrkesutbildning för utveckling och införande av systemet för stöd för lärande.

Utskottet anser liksom kulturutskottet (KuUU 6/2023 rd) att det är ytterst viktigt att stärka stödet för lärandet och studiehandledningen. Utskottet betonar att stödet för lärande avser en mycket omfattande helhet som består av personlig tillämpning av studierna, studiehandledning, särskilt stöd och specialundervisning samt åtgärder som stöder den studerandes studiefärdigheter och välbefinnande. För att förbättra stödet för lärandet behövs det efter perioden med projektfinsiering i startfasen en väl genomtänkt reglering och tillräcklig basfinansiering. Det behövs nya arbetsätt, men också tillräckliga personalresurser. Systemet för stöd bör inte öka den administrativa bördan, utan resurserna bör riktas bland annat till specialundervisning (på deltid), tilläggs- och stödundervisning samt studiehandledning. Utskottet betonar att det ska finnas tillräckligt med undervisningspersonal, speciallärare och studiehandledare.

Finansieringen av Hux-utbildning som handleder för examensutbildning och som inleddes år 2022 finansieras också genom pengarna för yrkesutbildning och gymnasieutbildning. Antalet studerande i Hux-utbildning har ökat och många olika slags studerande deltar i den, varvid också grupperna kan ha blivit stora och oenhetliga. Utskottet välkomnar utarbetandet av en övergripande utredning om hur Hux-utbildningen fungerar (avsikten är att utredningen ska bli klar våren 2024). En fungerande Hux-utbildning kan också minska behovet av stöd för lärande på andra stadiet.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid kommunernas allmänna ekonomiska situation (som diskuteras närmare i samband med moment 28.90.30) samt vid den minskning av statsandelarna som beror på att åldersklasserna minskar. Dessa faktorer kan i fortsättningen försvåra anordnandet av utbildning i kommunerna. Finansieringsläget för gymnasieutbildningen utmanas också av den fortsatta pågående nedskärningen av finansieringen av priset per enhet för gymnasieutbildningen. Anordnarna av gymnasieutbildning blir således tvungna att anpassa sin verksamhet eller öka sin egen finansieringsandel, vilket innebär att skillnaderna i kommunernas ekonomiska situation kan öka ojämlikheten i utbildningen.

40. Högskoleundervisning och forskning

Anslaget för högskoleundervisning och forskning är 3,7 miljarder euro, vilket är cirka 236 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023.

Finlands mål är att höja forsknings- och utvecklingsutgifternas (FoU-utgifterna) andel till fyra procent av bruttonationalprodukten före 2030. Denna helhet beskrivs närmare i den allmänna motiveringen till betänkandet. Regeringen föreslår ny finansiering för ett pilotprojekt för forskarutbildning, som beskrivs närmare i samband med moment 29.40.50. Fullmakterna för Finlands Akademis forskningsprojekt behandlas i samband med moment 29.40.51. Till undervisnings- och

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 29**

kulturministeriets förvaltningsområde riktas också ökning av den nationella motfinansieringen av EU-finansierade FoU-projekt som betalas till olika aktörer.

Målet är att antalet högskoleutbildade unga vuxna höjs till så nära 50 procent som möjligt före 2030. För att främja detta mål föreslås 11,7 miljoner euro för 2024 för att öka antalet nybörjarplatser vid högskolorna. I ramarna har det också reserverats finansiering för de kommande åren. Avsikten är att nybörjarplatserna ska riktas särskilt till branscher där det råder brist på arbetskraft. Under hösten 2023 ska man åstadkomma en mer detaljerad plan för den branschvisa fördelningen.

Utskottet anser det vara ytterst viktigt att satsa på högskoleutbildning och forskning, eftersom det är nödvändigt att satsa på tillväxtfrämjande åtgärder för att vända riktningen för de offentliga finanserna. Utskottet anser att de tilläggsansatningar som anvisats till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde är betydande. Liksom framtidsutskottet (FrUU 2/2023 rd) betonar utskottet vikten av att utveckla humankapitalet. Endast ett tillräckligt stort och välutbildat befolkningsunderlag möjliggör konkurrenskraftig forskning, utveckling och innovationer.

Utskottet anser det vara bra att man utöver allokeringarna till FoU tryggar även högskolornas basfinansiering och att indexnedskärningarna inte utvidgas till statlig finansiering av högskolorna. Också kulturutskottet (KuUU 6/2023 rd) lyfter i sitt utlåtande fram tryggheten av en tillräcklig basfinansiering för högskolorna.

Utskottet konstaterar att målet om att 50 procent ska ha avlagt högskoleexamen är krävande och att det krävs omfattande åtgärder för att uppnå det (bl.a. tryggad basfinansiering, tillräckliga och ändamålsenligt riktade nybörjarplatser, tidigareläggning av studierna och påskyndande av studiernas framskridande, minskning av s.k. ackumulering av examina, att fler utländska studerande ska stanna kvar i Finland). Utskottet välkomnar tillägget till finansieringen av nybörjarplatserna och anser att åtgärden går i rätt riktning. Enligt utredning till utskottet är tilläggsplatserna dock inte den enda lösningen på problemet, eftersom det redan nu finns många nybörjarplatser i förhållande till åldersklassernas storlek – utmaningen ligger i den regionala och branschvisa riktningen av dem samt ackumuleringen av flera examina. Utskottet anser det vara viktigt att regeringen bereder ett åtgärdsprogram för att frigöra utbildningsplatskapacitet för unga sökande som ska avlägga sin första examen. Dessutom bereds en ny finansieringsmodell för högskolorna och målet är att skapa incitament för att förbättra ställningen för förstagångssökande vid antagningen av studerande.

20. Gemensamma utgifter inom högskoleväsendet och vetenskapens område (reservationsanslag 3 år)

Forsknings- och utvecklingsinfrastrukturerna spelar en viktig roll i & FoU-verksamheten i sin helhet. Enligt regeringsprogrammet ska de samhällsekonomiska effekterna av FoU-finansieringen ökas bland annat genom finansiering av FoUI-infrastrukturer som kan samutnyttjas. Dessutom konstateras det att finansieringen av forskningsinfrastrukturer ökas som en del av ökningen av FoU-finansieringen och att man förbinder sig att säkerställa kontinuiteten i fråga om kapaciteten för högpresterande datorsystem (anskaffning av en EuroHPC-superdator).

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 29

Utskottet anser liksom framtidsutskottet (FrUU 2/2023 rd) att det med tanke på FoUI-politikens kvalitet och genomslag är viktigt att långsiktigt utveckla forskningsinfrastruktur som kan samutnyttjas. Som exempel kan nämnas bland annat Superdatorn LUMI, utveckling av kvantdatorer samt kompetenscentrum (såsom cancercentrum och neurocentrum).

Utskottet ökar momentet med 450 000 euro för utveckling av väteinfrastruktur för forsknings- och innovationsplattformen VEBIC vid Vasa universitet.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 39 249 000 euro.

Anslaget får användas

(Punkt 1—5 som i RP 41/2023 rd)

(Punkt 6 som i RP 86/2023 rd)

(Stycke 3 som i RP 86/2023 rd)

50. Statlig finansiering av universitetens verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Statlig finansiering av universitetens verksamhet uppgår till cirka 2,2 miljarder euro 2024, vilket är cirka 173 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Förändringen förklaras närmast av indexhöjningarna, finansieringen av pilotprojektet för forskarutbildning samt den andel av den nationella motfinansieringen som är avsedd för EU-finansierade FoU-projekt. Att de högsta avgifterna för öppen högskoleutbildning höjs och att terminsavgifterna för studerande från länder utanför EU och EES fastställs utifrån självkostnadsprincipen ökar universitetens inkomster, men å andra sidan minskar den statliga finansieringen av universiteten i motsvarande mån.

Pilotprojekt för forskarutbildning. Universiteten anvisas 40 miljoner euro för 2024 för ett tidsbundet pilotprojekt för att utbilda tusen nya doktorer. Sammanlagt ska pilotprojektet få 262 miljoner euro 2024—2027.

Utskottet anser att pilotprojektet är ytterst viktigt också med tanke på reformeringen av forskarutbildningen och påskyndandet av utexamineringen. Enligt utredning till utskottet tar det i Finland i genomsnitt betydligt längre tid att avlägga doktorsexamen än på andra håll i Europa och i Förenta staterna. Det är också bra att en betydande del av platserna hänförs till branscherna inom Finlands Akademis flaggskeppsprogram. Dessa helheter har vid den internationella referentgranskningen konstaterats vara högklassiga och de har betydande samhällelig och ekonomisk genomslagskraft.

Nybörjarplatser vid högskolorna. Utskottet uttrycker sin oro över hur universitetens nybörjarplatser fördelar sig regionalt och i förhållande till branscherna med brist på arbetskraft. Brist på arbetskraft råder inom många branscher, såsom social- och hälsovårdstjänster, där det råder brist på till exempel läkare, tandläkare, talterapeuter, sjukskötare, socialarbetare och psykologer.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 29

Utskottet har tidigare fäst särskild uppmärksamhet vid huruvida nybörjarplatserna inom utbildning för lärare inom småbarnspedagogik motsvarar behoven enligt lagen om småbarnspedagogik (FiUB 37/2022 rd). Också kulturutskottet betonar behovet av att se till att det finns tillräckligt med kompetent personal inom småbarnspedagogiken (KuUU 6/2023 rd). Enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) ska minst två tredjedelar av daghemspersonalen i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter år 2030 ha behörighet som lärare eller socionom inom småbarnspedagogik, och minst hälften av de senare ska ha behörighet som lärare inom småbarnspedagogik. Särskilt de stora städerna har utmaningar med att få tillräckligt med personal, men bristen på lärare inom småbarnspedagogik berör hela landet.

Enligt utredning till utskottet kommer det med beaktande av de senaste årens ökade finansiering av nybörjarplatser (tilläggsfinansiering på 35 miljoner euro från och med 2018) att utexamineras uppskattningsvis 900 lärare inom småbarnspedagogiken under de närmaste åren. Utmaningen har varit att antalet sökande har minskat under de senaste åren.

I regeringsprogrammet konstateras det att antalet nybörjarplatser för lärare inom småbarnspedagogik ökas vid universiteten. Varje år ska minst 1 400 nya lärare inom småbarnspedagogiken utbildas så att behovet inom båda nationalspråken beaktas. För dem som redan arbetar inom branschen tryggas möjligheterna att kvalificera sig för uppgifter enligt lagen om småbarnspedagogik genom examensinriktad fortbildning och hybridutbildning.

Utskottet betonar att högklassig småbarnspedagogik stöder utvecklingen av de grundläggande färdigheterna och förutsätter kompetenta lärare inom småbarnspedagogik. Det är viktigt att inte pruta på det utbildningsmål som fastställts i regeringsprogrammet. Utskottet konstaterar att det årliga målet om 1 400 nya lärare inom småbarnspedagogik inte kan uppnås utan att finansieringen av nybörjarplatser ökas betydligt och riktas till regioner där det finns efterfrågan på nybörjarplatser. Även om det tillägg på 1,7 miljoner euro som föreslås för 2024 endast skulle användas för nybörjarplatser för lärare inom småbarnspedagogik, vore det inte tillräckligt i förhållande till målet. Utskottet anser att också möjligheterna till examensinriktad fortbildning och hybridutbildning är viktiga.

Utskottet ökar momentet med 800 000 euro i finansiering enligt prövning för att öka utbildningsvolymen för lärare inom småbarnspedagogik (pedagogie kandidat). Utskottet betonar att nybörjarplatserna ska i enlighet med regeringsprogrammet riktas i synnerhet till tillväxtcentrum och regioner där antalet nybörjarplatser i förhållande till antalet unga är lågt samt till regioner där det förväntas uppstå betydande brist på arbetskraft. Utskottet hoppas att utbildningen i mån av möjlighet ska ordnas som hybridutbildning så att man snabbt ska kunna svara på den mycket svåra bristen på kompetent arbetskraft.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 2 173 351 000 euro.

Anslaget får användas till finansiering i enlighet med universitetslagen (558/2009) enligt följande:

(Punkt 1 och 2 som i RP 41/2023 rd)

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 29

3) högst 67 957 000 euro för prövningsbaserad finansiering av universiteten.

51. Finlands Akademis forskningsanslag (förslagsanslag)

För fullmakten för Finlands Akademis forskningsprojekt (inkl. finansieringen av rådet för strategisk forskning, 29.40.54) anvisas cirka 516 miljoner euro, vilket är knappa 33 miljoner mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Tilläggsfinansiering riktas bland annat till forskningens flaggskepp (40 miljoner euro), till att främja forskningens genomslag (10 miljoner euro) och till den nationella forskningsinfrastrukturen (5 miljoner euro). Å andra sidan upphör tidigare temporära anslagsökningar (bl.a. RRF-finansiering).

Utskottet välkomnar vikten av flaggskeppsprojekt, eftersom dessa internationellt kända helheter medför värdefullt samarbete mellan högskolorna och företagen, vilket också ger privat FoU-finansiering en hävstångseffekt och omfattande ekonomisk och samhällelig genomslagskraft.

55. Statlig finansiering av yrkeshögskolornas verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 1,0 miljarder euro, vilket är cirka 47 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Höjningen föranleds närmast av indexhöjningar samt av ett tillägg på cirka 10 miljoner euro som riktas till nybörjarplatserna.

Utskottet välkomnar att tilläggsfinansiering anvisas för nya nybörjarplatser. De sakkunniga har dock framfört att tilläggsfinansieringen inte nödvändigtvis medför något nytt tillägg till nybörjarplatserna, utan snarare uppmuntrar yrkeshögskolorna att bibehålla nuvarande nybörjarplatsnivå när den förra regeringens temporära tillägg slopas. De ansåg att tryggheten av en permanent basfinansiering är viktigare än tidsbegränsad tilläggsfinansiering. Yrkeshögskolornas basfinansiering minskas med 12 miljoner euro på grund av överföringen av ersättningar för social- och hälsovårdspraktik. Enligt uppgifter till utskottet hade yrkeshögskolorna före ändringen betalat praktikavgifter till ett belopp av endast cirka 8 miljoner euro, vilket försämrar basfinansieringens nivå.

Yrkeshögskolornas FoU-verksamhet spelar en central roll i tillämpad FoU-verksamhet som stöder bland annat arbetslivet, små och medelstora företag och den regionala näringsstrukturen. Vid utfrågningen i utskottet har det ansetts positivt att Business Finland har ålagts att utveckla en mekanism för att säkerställa att FoU-finansieringen kanaliseras också till den tillämpade forskning som yrkeshögskolorna driver i samarbete med företag.

70. Studiestöd

I anslagen för studiestödet (exkl. bostadsbidraget som hör till social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel) föreslås 875 miljoner euro, varav cirka 532 miljoner euro orsakas av utgifterna för studiepenning och bostadstillägg (moment 29.70.55).

Enligt regeringsprogrammet görs det under 2024—2027 inga indexjusteringar i beloppen av grundtrygghetsförmånerna, varvid också eurobeloppen av studiepenningen fryses för valperioden. I studiepenningens försörjningsförhöjning görs dock en nivåhöjning på 30 euro från och med

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Huvudtitel 29

den 1 januari 2024, vilket beräknas kosta 5 miljoner euro per år. Dessutom höjs beloppet av statsborgen för studielån från och med den 1 augusti 2024 och antalet uttag av studielånet för andra än högskolestuderande ökas. Syftet är att trygga förutsättningarna för heltidsstudier.

När det gäller stödet till de studerande har studielånet blivit allt viktigare sedan reformen 2017. För närvarande ligger lånestocken på cirka 6 miljarder euro. Utgifterna för statsborgen för studielån (moment 29.70.52) är 200 miljoner euro år 2024, vilket är cirka 67 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Detta beror på att beloppet av de lån som staten ska betala i egenkap av borgensman, beloppet av betalningsbefrielse och utgifterna för räntebidragen har ökat. Det beror att lånebeloppen har ökat och räntenivån höjts. Däremot är beloppet av studielånskompensationerna ganska konstant.

Utgifterna för måltidsstödet för högskolestuderande är 39,5 miljoner euro (moment 29.70.57), vilket är cirka 4 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. För utgifterna för stöd för skolresor reserveras cirka 104 miljoner euro (moment 29.70.59). Det är cirka 37 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023 med beaktande av bland annat ökningen av andelen kollektivtrafik som omfattas av biljett- och betalningssystemet Waltti. Utgifterna för stödet för skolresor har ökat betydligt i och med den utvidgade läroplikten och det avgiftsfria andra stadiet.

Det ekonomiska stödet för studier har i olika länder ordnats med hjälp av olika modeller och prioriteringar, vilket försvårar direkta jämförelser. Utskottet konstaterar att trots indexfrysningen av studiestödet ligger det ekonomiska stödet till studerande som helhet fortfarande på en god nivå i Finland jämfört med de övriga nordiska länderna.

Regeringen avser starta en totalreform av studiestödet där man ser över studiepenningens nivå, studielånets storlek och studielånskompensationens belopp, gränserna för de fria inkomsterna, ställningen för studerande med familj och stödet till boendet. Avsikten är att trygga försörjningen under studietiden, stärka de sporrande elementen i studiestödet och stödja slutförandet av studierna inom målsatt tid. Utskottet anser att totalreformen är ytterst behövlig, eftersom den nuvarande modellen har uppkommit genom olika splittrade reformer. Utskottet anser det vara viktigt att stödet som helhet nu och i framtiden möjliggör heltidsstudier utan en oskälig skuldbörda.

Utskottet anser det också viktigt att stödja de studerandes allmänna välbefinnande, där bland annat Studenternas hälsovårdsstiftelse, som producerar studerandehälsovårdstjänster för högskolestuderande på riksnivå, spelar en central roll. De ungas välbefinnande behandlas i sin helhet i samband med kapitel 29.91.

80. Konst och kultur

Anslaget för konst och kultur är cirka 553 miljoner euro år 2024, vilket är cirka 12 miljoner mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Delvis beror minskningen på att den tidsbundna finansieringen upphör, såsom att RRF-finansieringen till företag inom kultur och kreativa branscher minskar med 6 miljoner euro. Av anslagsminskningen beror 4,2 miljoner euro på de beslut om att inte kompensera minskningen av intäktsföringen från Veikkaus till fullt belopp som fattades våren 2022.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 29**

Av de nedskärningar i statsunderstöden för 2024 som fastställts i regeringsprogrammet är kulturens och konstens andel 4 miljoner euro. Av detta riktas 2,9 miljoner euro till moment 29.80.50 för slopande av understöden för utveckling av kommunernas kulturverksamhet och den regionala kulturverksamheten, halvering av understöden för reparation av föreningshus och för rådgivning och handledning samt halvering av understöden för vänskapsföreningsverksamhet. Också stödet för anskaffning av litteratur med liten upplaga slopas (en besparing på 0,86 miljoner euro under moment 29.80.30).

Det görs inga nedskärningar i de lagstadgade stödformerna för Centret för konstfrämjande. Konstnärstipendierna höjs i enlighet med statens tjänstekollektivavtal och de extra konstnärspensionerna i enlighet med indexhöjningar. I statsandelarna för konst och kultur överlag inkluderas lagstadgade indexhöjningar (bland annat till nationella konstinstitutioner, för vilka den nya finansieringslagen (942/2022) trädde i kraft den 1 januari 2023, samt teatrar och grupper som finansieras via statsandelssystemet för utövande konst).

Utskottet välkomnar att nedskärningarna enligt regeringsprogrammet inte riktas till statsunderstöd som hänför sig till barnkultur, kulturupphovsmän och konstutövning och inte heller till statsunderstöd som beviljas av Centret för konstfrämjande, Museiverket, Finlands filmstiftelse eller Nationella audiovisuella institutet. Utskottet konstaterar att situationen för aktörerna inom det så kallade fria fältet och den regionala kulturverksamheten inte är lätt med beaktande av att också bland annat finansieringen av kulturverksamheten i glesbygdsområden (HAMA) samtidigt upphör och dessutom kan besparingar inom det fria bildningsarbetet medföra sammantagna konsekvenser för situationen i sin helhet. Utskottet anser det vara viktigt att följa upp och analysera helhetsbilden så att man får faktaunderlag för inriktningen av besparingarna i statsunderstöden inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde under de kommande åren. Dessutom anser utskottet att det är viktigt att följa upp vilka konsekvenser sloandet av stödet för anskaffning av litteratur med liten spridning har bland annat för produktionen av litteratur inom branschen.

Utskottet anser att konstens och kulturens positiva effekter för hälsan och välbefinnandet är ytterst viktiga och gläder sig över att skapande, produktion, konsumtion och användning av konst och kultur håller på att återhämta sig från coronapandemin och till vissa delar redan har gjort det. Utskottet betonar att utöver inverkan på välbefinnandet har konst och kultur också en tydlig stödjande effekt på ekonomin och sysselsättningen.

Utskottet välkomnar att regeringen i november 2023 inledde beredningen av en kulturpolitisk redogörelse och att redogörelsen bereds i brett förankrad växelverkan med aktörerna och intressentgrupperna inom branschen. Enligt uppgift till utskottet bereds vid sidan av redogörelsen också en tillväxtstrategi för de kreativa branscherna i form av tväradministrativt samarbete samt permanenta samarbetsförfaranden särskilt mellan undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet. Utskottet anser att det är viktigt att bereda en tillväxtstrategi, eftersom den finska kulturen och konsten har en enorm exportpotential.

Utskottet välkomnar att produktionsincitamentet för den audiovisuella branschen fortfarande existerar år 2024 och att 12 miljoner euro har anvisats för det under moment 32.20.40, även om nivån sjunker jämfört med år 2023.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 29

41. Vissa dispositionsrättsersättningar (reservationsanslag 3 år)

Kompensation för kopiering för enskilt bruk. För kompensationsavgiften för kopiering för enskilt bruk föreslås 11 miljoner euro även i nästa års budget, vilket motsvarar den etablerade nivån. Utskottet välkomnar detta eftersom kompensationen för kopiering för enskilt bruk har en betydande inverkan på den kreativa branschen.

Utlåningsersättningar. För ersättning till upphovsmän för utlåning och e-utlåning och för utgifter som föranleds av detta föreslås 16,65 miljoner euro.

Utskottet välkomnar att man i budgetpropositionen har beaktat betalningen av ersättningar för e-utlåning med 1 miljon euro. Utskottet hänvisar till de förslag till uttalanden som ingår i kulturrutskottets betänkande (KuUB 3/2023 rd) och anser det också viktigt att regeringen följer upp hur bestämmelserna om ersättning för biblioteksanvändning av e-böcker och e-ljudböcker fungerar och vid behov vidtar åtgärder för att utveckla rätten till ersättning samt utreder möjligheten att inkludera användningen av e-bokhyllor i ersättningen.

För författare och översättare utgör utlåningsersättningen en väsentlig del av inkomsterna, och utskottet har redan i tidigare betänkanden ansett det viktigt att nivån på utlåningsersättningen höjs så att den motsvarar den nordiska nivån. Utskottet vill fortfarande betona vikten av detta.

50. Understöd för främjande av konst och kultur (reservationsanslag 3 år)

Utskottet ökar momentet med 3 180 000 euro som riktas till främjande av konst och kultur enligt följande:

- 300 000 euro till Finlands filmstiftelse för anskaffning av utrustning till biografer i små och medelstora orter
- 250 000 euro till Suomalaisuuden liitto
- 200 000 euro för ombyggnad av en bränd lagerbyggnad i Valamo
- 200 000 euro till centret Muisti för krig och fred rf
- 200 000 euro till Minna Canthin Talo ry, för ombyggnad av Kanttila
- 200 000 euro till informationscentralen Finnish Design Info
- 200 000 euro till Lurens sommar-teater, byggande av läktare
- 150 000 euro till Suomen Seuratanssiliitto SUSEL ry
- 150 000 euro till Pansarmuseet i Parola
- 100 000 euro till Suomen Ilmavoimamuseo
- 100 000 euro för reparation av fartyget Jacobstads Wapen
- 100 000 euro till Jyväskylän Sinfoniaorkesteri
- 80 000 euro till Klockriketeatern, Turnénätverk för scenkonst
- 75 000 euro till Syrjä Seura ry, för utveckling av verksamheten vid Aino Kallaksen talo
- 70 000 euro till Cirko - Centrumet för nycirkus rf
- 60 000 euro till Rauhanturvaamisen ja veteraanityön perinnekeskus ry
- 50 000 euro till Finlands Jägarmuseum
- 50 000 euro till Salpalinja-museo
- 50 000 euro till Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museo
- 50 000 euro till Riuttala allmogemuseum, för reparation av tak

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 29

- 50 000 euro till Raateen Portin talvisotamuseo
- 50 000 euro till Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry för museiverksamhet
- 50 000 euro till Kuopion Musiikinystävään Yhdistys ry för ordnande av violintävlingen i Kuopio
- 50 000 euro till Kuhmon Talvisotamuseo
- 50 000 euro till Jokiosten Museorautatie ry, för restaurering av smalspårslok LWR 6
- 50 000 euro till Infanterimuseet
- 50 000 euro till Ilmajoki musikfestspel
- 50 000 euro till Ukrainalaisten yhdistys Suomessa ry
- 45 000 euro till Ingå kulturförening för kulturcenterprojektet
- 35 000 euro till Hangö museum
- 30 000 euro till Finland-Israel Föreningarnas Förbund rf
- 20 000 euro till Hämeen Reserviläissoittokunta.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 99 535 000 euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 41/2023 rd)

90. Idrottsverksamhet

I anslagen för idrottsväsendet föreslås cirka 165 miljoner euro, vilket är 10,3 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Med anslagen finansieras såväl kommunernas idrottstjänster och byggande av idrottsanläggningar, medborgarverksamhet, elitidrott, utbildning och forskning inom idrott som främjande av olika befolkningsgruppers fysiska aktivitet och olika utvecklingsprojekt.

Regeringen har som mål att få alla åldersgrupper att motionera mer. Det föreslås att det årligen reserveras 20 miljoner euro för att öka idrottsaktiviteten från och med 2024. Med anslaget genomförs det förvaltningsövergripande programmet Mer motion i Finland som främjar funktionsförmågan och en fysiskt aktiv livsstil. I regeringsprogrammet konstateras 16 åtgärder som ska genomföras också genom att fortsätta och utnyttja arbetet av det förvaltningsövergripande samordningsorganet (LIPOKO).

Å andra sidan minskar anslagen för den grundläggande idrottsverksamheten med knappa 10 miljoner euro jämfört med den ordinarie budgeten för 2023. Minskningen gäller bland annat byggande av idrottsanläggningar, föreningsverksamhet, organisationsunderstöd och idrottsutbildningscenter. Det beror förutom på sparbeslut enligt regeringsprogrammet också på tidigare beslut om att inte kompensera minskningen av intäktsföringen från Veikkaus till fullt belopp. Statsunderstöden till kommunerna enligt Finlandsmodellen för hobbyverksamhet hålls på 14,5 miljoner euro (moment 29.01.30).

Utskottet noterar särskilt de kostnader för folkhälsan och samhällsekonomin som orsakas av fysisk inaktivitet. Enligt utredning till utskottet rör sig endast en tredjedel av barnen och de unga, en fjärdedel av de vuxna och bara några procent av de äldre tillräckligt mycket med tanke på hälsan.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 29**

Fysisk inaktivitet har starka negativa konsekvenser bland annat för arbetsförmågan. På hela befolkningens nivå bedöms den fysiska inaktiviteten orsaka samhället kostnader på minst 3 miljarder euro per år.

Utskottet anser att programmet Mer motion i Finland är ytterst viktigt och välkomnar den betydande finansieringen av programmet. Vid genomförandet av programmet bör man ta hänsyn till olika förvaltningsområden och aktörer samt till andra program och mål enligt regeringsprogrammet (bl.a. det nationella programmet för hälsa och välfärd inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde) och skapa en så effektiv tväradministrativ helhet som möjligt för att få människor att röra sig mer i vardagen. Det är viktigt att få barnen att motionera eftersom motionsvanorna bär hela livet. Omfattande hänsyn bör tas till vikten av till exempel skoldagarna och de möjligheter att främja motion och idrott som de ger. Särskilt viktigt är också att beakta funktionsförmågan hos äldre och dem som för närvarande rör sig allra minst. I programmet bör man satsa på anslaget genomslagskraft så att administrativa kostnader undviks och fästa särskild uppmärksamhet vid uppföljningen av de åtgärder som finansieras.

Utskottet betonar att det ändå inte bara handlar om anslag utan om en ändring av verksamhetskulturen överlag och attitydfostran. Viktiga aspekter är vardagen i skolorna och läroanstalterna samt att gymnastiklektionerna ger positiva erfarenheter. Av stor betydelse är likaså familjernas vardag, att människorna uppmuntras till bilfria transporter samt att arbetsplatserna har verksamhetsmodeller som stöder en fysiskt aktiv livsstil. Det finns skäl att starkt identifiera kommunernas och välfärdsområdenas centrala roller och kontaktytorna mellan dem när det gäller livsstilsrådgivning, att främja vardagsmotion samt att vägleda och hjälpa dem som behöver stöd för att röra sig.

Utskottet anser att utöver vardagsmotion är det viktigt med all idrott och motion i alla dess former, såväl föreningsverksamhet som elitidrott. Motionsintressen ersätter inte den fysiska aktiviteten i vardagen, men de är mycket viktiga när det gäller att främja motion och välbefinnande, också tack vare de sociala kontakterna. Elitidrottare är inspirerande förebilder som erbjuder stora upplevelser som också stärker känslan av gemenskap och till vissa delar kan sporra bland annat barn och unga till idrott.

91. Ungdomsarbete

För ungdomsarbetets anslag föreslås cirka 74 miljoner euro, vilket är 4,0 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Anslagsminskningen beror bland annat på att temporära höjningar upphör.

I Finland mår största delen av de unga bra, men det finns också allt fler som mår mycket dåligt. Polariseringsen har ökat. Likaså har de ungas psykiska problem ökat både på basis av skolhälsoenkäter, uppgifterna från Ungdomsbarometern och annan forsknings- och uppföljningsdata. De ungas psykiska problem är ofta förknippade med skadligt hälsobeteende, såsom rikligt alkoholbruk och att man testat droger. Bristerna i välbefinnandet bland unga identifieras i regeringsprogrammet med betoning på betydelsen av förebyggande åtgärder samt med fokus på särskilt utsatta unga.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 29**

De ungas välbefinnande är ett förvaltningsövergripande ärende. Utskottet konstaterar att främjandet av de ungas välbefinnande förutsätter en stark samordning och ett tväradministrativt och multidisciplinärt grepp mellan olika förvaltningsområden – samt mellan kommunerna och välfärdsområdena. Undervisnings- och kulturministeriet har dock det övergripande ansvaret för ledningen av arbetet för de ungas välbefinnande. Det konstateras i regeringsprogrammet att regeringen utarbetar ett omfattande åtgärdsprogram för att förebygga utslagning bland unga och för att avhjälpa bristerna i välbefinnandet och i den psykiska hälsan. Enligt uppgift är ett förvaltningsövergripande åtgärdsprogram för att stärka de ungas välbefinnande under beredning som en del av det riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik (VANUPO).

Utskottet hoppas att man vid beredningen av åtgärdsprogrammet för de ungas välbefinnande också i fråga om finansieringen tar ett aktivt grepp om ledningen av en splittrad helhet. Det behövs tydliga mål, indikatorer för dem och tydliga åtgärder som ska vidtas. Också forskningsrön behövs bland annat om ungdomsarbete så att den befintliga finansieringen i fortsättningen ska kunna riktas så effektivt som möjligt. Det finns skäl att satsa på barns och ungas välbefinnande så förebyggande och i ett så tidigt skede som möjligt när problemen uppstår, eftersom kostnadseffektiviteten är desto större ju tidigare åtgärd det handlar om.

Finansieringen av främjandet av de ungas välbefinnande är vid sidan av anslagen för ungdomsarbete i kapitel 29.91 förknippad med flera helheter i olika förvaltningsområden. Som tilläggsatsningar konstateras bland annat finansiering av utveckling av stöd för lärande under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel, understöd för brottsbekämpningsprojekt och åtgärdsprogram för att förebygga ungdoms- och gängbrottslighet under justitieministeriets huvudtitel och 3,225 miljoner euro under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel för särskild omsorg som gäller unga. (Målet är att bereda en statsunderstödshelhet för att förebygga gatuvåld bland unga och främja säkerheten). Satsningar på mentalvårdstjänster för barn och unga görs genom att anvisa ett tillägg på 20 miljoner euro för neuropsykiatrisk rehabilitering av barn och unga och 1 miljon euro till Studenternas hälsovårdsstiftelse för att stödja de studerandes välbefinnande. Dessutom konstateras det i regeringsprogrammet att lagstiftningen kommer att trygga barns och ungas tillgång till korttidspsykoterapi eller annan effektiv psykosocial vård på basnivå (en så kallad terapigaranti för barn och unga enligt regeringens modell). Trots dessa tilläggsatsningar är utskottet oroat över barns och ungas välbefinnande och att tjänsterna är splittrade.

Ungdomsarbete, uppsökande ungdomsarbete och verkstadsverksamhet för unga. För skol- och läroanstaltsungdomsarbetet anvisas ny finansiering på 3 miljoner euro, vilket är avsett för stöd med låg tröskel i skolor och läroanstalter. Samtidigt minskar dock finansieringen av det uppsökande ungdomsarbetet och verkstadsverksamheten jämfört med 2023 bland annat när de temporära ökningarna upphör. Utskottet inser liksom kulturutskottet (KuUU 6/2023 rd) utmaningen med att finansieringen minskar.

Det uppsökande ungdomsarbetet minskar utslagningen, upptäcker sådana unga som inte omfattas av andra samhällstjänster och ger personligt stöd till unga som befinner sig i en svår livssituation. Eftersom uppsökande ungdomsarbete utförs i nästan alla kommuner i Finland är det en lätt-tillgänglig närservice för unga. Verkstadsverksamheten för unga erbjuder för sin del bland annat stöd för arbetslivsfärdigheter och yrkesval. Ungdomsverkstäder finns i nästan 90 procent av kommunerna i Finland.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 29**

50. Främjande av ungdomsarbete (fast anslag)

Utskottet ökar momentet med 280 000 euro som riktas till ungdomsverksamhet, ungdomsarbete, lokal hobbyverksamhet för unga och främjande av företagarfärdigheter enligt följande:

- 100 000 euro för evenemangsutgifter inom ungdomsdelegat-verksamheten i Allianssi
- 100 000 euro till Ung företagsamhet och ekonomi NYT
- 50 000 euro för mopedverkstadsverksamhet vid Lasten ja nuorten keskus ry
- 30 000 euro för socialt ungdomsarbete vid Regnbågsallians Svenskfinland rf.

Utskottet behåller den punkt i beslutsdelen i motiveringen till momentet enligt vilken anslaget får användas för att främja ungas företagare-, ekonomi- och arbetslivskompetens (som punkt 2 under moment 29.91.52 i budgeten för 2023).

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 35 662 000 euro.

Anslaget får användas

(Punkt 1—10 som i RP 41/2023 rd)

11) till betalning av utgifter för avlönande av visstidsanställd personal motsvarande högst tre år-sverken (*utesl.*)

12) för att främja ungas företagare-, ekonomi- och arbetslivskompetens. (*Nytt*)

(Stycke 3 som i RP 41/2023 rd)

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

För jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde föreslås anslag på sammanlagt cirka 2,7 miljarder euro, alltså cirka 13,2 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Anslagen under huvudtiteln uppgår under ramperioden till i genomsnitt 2,6 miljarder euro per år.

Kriserna under de senaste åren har satt förvaltningsområdets grundläggande uppgift, ett hållbart inhemskt livsmedelssystem, i fokus som en del av försörjningsberedskapen och den inhemska jordbruksproduktionen som grund för den. Ökande betydelse har tillerkänts också förvaltningsområdets övriga uppgifter, såsom livsmedelssäkerheten och tryggheten av rent vatten, hanteringen av djur- och växtsjukdomar, tryggheten av naturresursekonomins hållbarhet och konkurrenskraften hos näringar som baserar sig på dessa samt utvecklandet av landsbygdens livskraft.

Jordbrukets lönsamhet

Utskottet uttrycker sin oro över jordbrukets redan långvariga svaga lönsamhet, eftersom livsmedelsproduktionen är jordbrukets viktigaste uppgift och grunden för försörjningsberedskapen. För att lantbruksproduktionen ska kunna tryggas förutsätts att den är ekonomiskt lönsam för företa-

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 30

garna. Ett basproblem har dock blivit att inkomsterna från gårdsbruket är otillräckliga för att täcka de relativt sett snabbare växande kostnaderna.

Situationen. Enligt Naturresursinstitutets prognos försämras jordbrukets lönsamhet i år jämfört med 2022 bland annat i och med lägre skörd, lägre spannmålspriser och i synnerhet högre gödslings- och energikostnader. Enligt jordbrukets totalkalkyl inflyter 2023 sammanlagt 382 miljoner euro i företagarkomst, vilket är cirka hälften av nivån 2022 och cirka 40 procent mindre än medeltalet för de fem föregående åren. Gårdarnas genomsnittliga företagarkomst är endast 15 000 euro.

Lönsamheten hos gårdar med spannmål och oljeväxter beräknas bli sämre i och med att produktionskostnaderna ökar, producentpriserna sjunker och skörden är svag. Lönsamheten för mjölkproduktionen och andra gårdar med nötkreatur ser ut att vara oförändrad och lönsamheten för gårdar med svin- och fjäderfähus hållning väntas bli något bättre. Prognoserna är dock förenade med stor osäkerhet och skillnaderna mellan gårdarna är stora.

Det sker inga stora förändringar i jordbruksstödens struktur och totalnivå under ramperioden 2024–2027 jämfört med tidigare år. Anslagen för årliga stöd till jordbrukarna är i genomsnitt cirka 10 procent lägre än 2020–2023. År 2024 uppgår beloppet på stöd till jordbrukare till sammanlagt 1 726 miljoner euro, dvs. lika mycket som 2023. Subventionernas reella värde försämras dock av den höga inflationen.

Av jordbrukets totala produktion utgör stöden fortfarande i genomsnitt 25–30 procent, vilket innebär att deras betydelse som ekonomiskt stödnät kvarstår. Det är viktigt att stödåtgärderna är konsekventa och långsiktiga även i fortsättningen. Gårdarnas inkomst- och lönsamhetsutveckling beror dock mer än stödförändringarna på lantbruksprodukt- och insatsmarknaden, som har genomgått snabba förändringar de senaste åren.

Fördelning av stöden. Utskottet lägger vikt vid att jordbruksstöden i enlighet med regeringsprogrammet uttryckligen riktas till livsmedelsproduktion och att man i internationella förhandlingar påverkar en översyn av stödpolitiken så att den främjar livsmedelsproduktionen och förbättrar jordbrukets lönsamhet. Det är särskilt viktigt att påverka programmet för den Europeiska kommission som bildas efter Europaparlamentsvalet nästa år.

Producentens ställning. Utskottet påskyndar åtgärderna för att förbättra möjligheterna att ge resultat och välkomnar att regeringen har förbundit sig till slutrapporten från den parlamentariska utvärderingsgruppen för utsikterna för jordbrukets resultat och utveckling. Avsikten är att åtgärderna för att genomföra förslagen ska inledas omedelbart så att primärproducentens ställning och balansen i hela livsmedelskedjan utvecklas i en rättvisare riktning än för närvarande.

De mest centrala åtgärderna är att se över och ändra livsmedelsmarknadslagen, konkurrenslagen och upphandlingslagen och att förbättra livsmedelsmarknadsombudsmannens rätt att få information. Utskottet påskyndar genomförandet av dessa åtgärder. Det är också viktigt att primärproducenternas avtalsställning förbättras. Utskottet lyfter dessutom fram att icke ersättningsberättigad åkermark i aktiv odling bör bli ersättningsberättigad på det sätt som överenskommit i regeringsprogrammet, vilket förbättrar gårdarnas ställning och lönsamhet.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 30**

Exportfrämjande och förädlingsvärde. Det är viktigt att tillväxten och konkurrenskraften inom livsmedelssektorn och jordbrukets lönsamhet stöds också genom ökad export. Detta höjer samtidigt försörjningsberedskapen, eftersom råvaror som producerats för export kan kompensera det övriga utbudet i störningssituationer. I enlighet med regeringsprogrammet måste den finländska matens potential utnyttjas genom ett effektivt genomförande av det nya tillväxtprogrammet (mom. 30.20.47) och den påskyndas med tillräcklig FoUI-finansiering för att livsmedelssektorn ska få innovationer och investeringar som förbättrar mervärde och sysselsättning.

Investeringar och trygghet av likviditeten. Utskottet uttrycker utifrån erhållen utredning oro över att investeringstakten inom jordbruket avtar och över gårdarnas likviditet. Investeringkostnaderna har stigit med över 20 procent under något mindre än tre år, vilket tillsammans med en betydande höjning av räntorna innebär att i synnerhet investeringarna inom husdjursproduktionen minskar. Avslutandet av husdjursproduktionen ser också ut att fortsätta. Utskottet anser att det är viktigt att man fäster uppmärksamhet vid situationen. Utskottet behandlar de betalningssvårigheter som hänför sig till stöden under moment 30.20.01.

Arbetshälsa och kontinuitet. I det rådande svåra läget måste man se till jordbrukarnas arbetshälsa. Utskottet anser i likhet med jord- och skogsbruksutskottet (JsUU 11/2023 rd) att det är viktigt att projektet Ta hand om bonden blir permanent och att nivån på avbytarserVICEN bibehålls åtminstone i nuläget. Det är också viktigt att generationsväxlingarna främjas i enlighet med regeringsprogrammet. De unga bör uppleva jordbrukssektorn som en attraktiv och ekonomiskt hållbar näring. Särskild uppmärksamhet bör också fästas vid utbildningens kvalitet och på att den lägger fokus inte bara på produktionskompetensen utan särskilt på företagsekonomisk kompetens.

Övrigt. Utskottet lyfter dessutom fram hästhushållningen, som stöder både jordbrukets lönsamhet och landsbygdens livskraft. Den finska hästens ställning som nationalras måste tryggas, vilket kräver ett tillräckligt antal djur för uppfödningens verksamhet och tillräckliga incitament för att stödja den. Det svaga ekonomiska konjunkturläget och den höga inflationen har försvårat situationen avsevärt. Utskottet betonar att regeringen bör bereda åtgärder för att förbättra förutsättningarna för uppfödningens verksamhet för den finska hästen.

Skogsbruket

Verkställandet av skogspolitiken styrs av den nationella skogsstrategin 2035 (KMS2035), om vilken statsrådet fattade ett principbeslut den 19 oktober 2023. Målet med strategin är att Finland ska vara en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för en förnybar och ansvarsfull skogsbransch, att skogarna ska användas aktivt, hållbart och mångsidigt och att skogarnas livskraft, mångfald och anpassningsförmåga samt kunskapsledningen och kompetensen inom skogsbranschen ska stärkas.

Utskottet konstaterar att ett hållbart skogsbruk i årtionden har utgjort grunden för Finlands välfärd, och skogssektorn har en stor samhällsekonomisk inverkan med tanke på såväl ekonomiska, sociala som ekologiska fördelar. De åtgärder som förvaltningsområdet finansierar 2024 hänför sig bland annat till hållbar tillväxt i skogarna, ekonomiskogarnas mångfald, skogsreformen och konkurrenskraften. Som åtgärder som främjar förnyelse och konkurrenskraft förbättras förutsättningarna för tillväxt inom branschen genom utvecklingsprojekt, utveckling av kunskapsunderlä-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 30**

get och genomförande av FoUI-programmet, som också kan bidra till att stödja utvecklingen av produkter med högt mervärde och genomförandet av bioekonomistrategin.

Klimatmål för markanvändningssektorn

Både de klimatmål som överenskommits för Finland i EU och Finlands klimatplaner har utgått från att den brukade skogsmarken förblir en stor kolsänka. Nettosänkan inom markanvändningssektorn har dock minskat betydligt. Enligt Naturresursinstitutets uppdaterade beräkningsmetoder var utsläppen från de övriga markanvändningskategorierna inom markanvändningssektorn i Finland år 2022 nästan lika stora som nettosänkan i skogsmarken. Kolsänkan håller i fråga om 2021–2025 på att bli sämre än de mål som överenskommits för Finland, varvid risken är att utsläppsrätigheter måste köpas av andra länder.

Enligt utredning till utskottet strävar man efter att främja genomförandet av klimatåtgärderna förutom genom statlig finansiering också bland annat genom den frivilliga koldioxidmarknaden och kanalisera annan offentlig och privat finansiering samt EU-finansiering till dem. Det är också viktigt att fortsätta genomförandet av klimatplanen för markanvändningssektorn (MISU) och utnyttja de möjligheter som den nya rena tekniken medför. Även programmen METSO, Helmi och Nonusu bör fortsätta och våtmarksodling och anläggning av våtmarker främjas med finansiering från EU:s gemensamma jordbrukspolitik, även om dess nationella stöd av sparskäl slopas (moment 30.20.42).

Utskottet anser fortfarande också att det är nödvändigt med aktiv påverkan inom EU för att Finlands särdrag inom både jord- och skogsbruket ska beaktas. Det är också viktigt att se till att skogsbruket hålls i nationella händer.

01. Förvaltning och forskning

05. Naturresursinstitutets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås cirka 84,7 miljoner euro, vilket är cirka 4,9 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. År 2023 ersattes verket endast för en del av de allmänna löneförhöjningarna och det föreslås nu ingen finansiering för indexhöjningar av lokalhyrorna. Trots ökningarna är anslagsnivån således cirka 4 miljoner euro mindre än de uppskattade nettoutgifterna.

Naturresursinstitutet producerar tillämpad forskning, utveckling och innovationer som skapar förutsättningar för välfärd och tillväxt. Detta stöder särskilt regeringsprogrammets tillväxtplan och uppnåendet av målen för ren energi. Det är viktigt att verket kan fortsätta bland annat digitaliseringen av produktionssystemen inom primärproduktionen, med hjälp av vilka processerna kan effektiviseras. (t.ex. täckdiken som regleras automatiskt på basis av väderprognoser). Också produktionskedjan och spårningen av råvaror bör vidareutvecklas i enlighet med konsumenternas förväntningar, och reformen av forskningsmiljön för husdjursforskningen i Jockis bör slutföras.

Utskottet välkomnar att regeringen kompletterade sin budgetproposition och ökade momentet med cirka 1,9 miljoner euro för den nationella motfinansieringen av EU-finansierade FoU-pro-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 30**

jekt. Naturresursinstitutets och andra statliga forskningsinstituts viktiga roll i forsknings- och innovationssystemet måste beaktas när de offentliga FoU-satsningarna ökas. Den externa finansieringens andel har vid Naturresursinstitutet varit cirka 42 procent av hela budgeten.

Utskottet ökar momentet med 350 000 euro för upphandling av apparatur för forskningsladugården i Jockis.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på 85 023 000 euro.

(Stycke 2–5 som i RP 41/2023 rd)

10. Utveckling av landsbygden

50. Statsunderstöd för jordbruksrådgivningstjänster och vissa andra utvecklingsåtgärder (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 4,4 miljoner euro, vilket är knappt 1,3 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Största delen av minskningen (1 miljon euro) föranleds av sänkningen av nivån enligt regeringsprogrammet.

Utskottet anser att den rådgivning på finska och svenska som ges med anslaget under momentet fortfarande behövs i den utdragna lönsamhetskrisen inom jordbruket. Flera gårdsbruksenheter behöver sakkunnighjälp inom produktion och ekonomi för att klara av sina svårigheter. Rådgivningen kan avhjälpa och förbättra jordbrukets och landsbygdsföretagens konkurrenskraft och lönsamhet för att trygga försörjningsberedskapen. Lönsamheten är ofta inte beroende av företagets storlek, utan företagarens ekonomiska kompetens intar en nyckelställning. Samtidigt är det viktigt att hjälpa lantbruksföretagarna att orka psykiskt och återställa företagarnas tro på framtiden.

Den nationella rådgivningen har en central och växande roll också när det gäller att minska jordbrukets klimatpåverkan och förankra åtgärderna. Det är således nödvändigt att fortsätta att snabbt överföra de senaste forskningsrönen till gårdarna via ett systematiskt verksamhets sätt som inleddes i nätverket för forskningslokaler 2022 med den finansiering som riksdagen har ökat.

Utskottet betonar också betydelsen av rådgivning om ekologisk produktion och anser det vara viktigt att stödet till Förbundet för ekologisk odling höjs till minst 50 000 euro. Det allmänna marknadsläget har haft en kraftig inverkan på efterfrågan på ekologiska produkter och på gårdarnas lönsamhet, och antalet gårdar som lagt ned ekologisk produktion har således under de senaste åren varit större än antalet gårdar som övergått till ekologisk produktion (JsUU 11/2023 rd). Särskild uppmärksamhet bör således också i övrigt fästas vid den ekologiska branschens situation.

Utskottet ökar momentet med 870 000 euro, varav 800 000 euro anvisas för ProAgria till rådgivningstjänster som främjar inhemsk livsmedelsproduktion och 70 000 för Suomen Hevostietokeskus ry.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 30

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 5 226 000 euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 41/2023 rd)

55. Statsbidrag för 4H-verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås cirka 3,8 miljoner euro, alltså 350 000 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Utskottet välkomnar att regeringen kompletterade sin proposition och utökade momentet med ytterligare 500 000 euro.

Organisationen 4H bedriver ungdomsarbete genom 190 finskspråkiga och 18 svenskspråkiga lokala föreningar runt om i landet. I verksamheten deltog 180 000 barn och unga år 2022. Organisationen skapar hobbymöjligheter och främjar de ungas arbetslivsfärdigheter och företagande med handlingsmodellen tre steg till arbetslivet. År 2022 grundades 1 166 nya 4H-företag för unga, vars omsättning var nästan 3,3 miljoner euro.

Utskottet anser att 4H-organisationens verksamhet är viktig och konstaterar att verksamheten svarar väl mot existerande behov. Statsbidraget har en avgörande hävstångseffekt i arbetet, med hjälp av vilken grundarbetet inom 4H-ungdomsorganisationen kan organiseras runt om i Finland så att organisationens penningrörelse i sin helhet överstiger 29 miljoner euro per år. Med hjälp av avlönad arbetskraft kan organisationen komplettera det kommunala ungdomsarbetet eller på mindre orter sköta det i sin helhet.

Utskottet ökar momentet med 150 000 euro.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 3 955 000 euro.

(Stycke 2 som i RP 41/2023 rd)

63. Utveckling av landsbygden (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 3,0 miljoner euro, alltså 1,3 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Minskningen föranleds av att riksdagens tillägg av engångsnatur slopas och av sparåtgärderna inom statsfinanserna. I anslaget ingår bland annat ett statsunderstöd på 1,1 miljoner euro för främjande av byverksamhet och ett så kallat stöd för bybutiker på 1 miljon euro. Båda formerna av stöd är nödvändiga för att främja byarnas livskraft och öka samhörigheten. Samtidigt stöds också den övergripande säkerheten.

Utskottet ökar momentet med 450 000 euro, varav 250 000 euro riktas till stöd för bybutiker och 200 000 euro till statsbidrag för byaverksamhet.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 3 450 000 euro.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 30

(Stycke 2 och 3 som i RP 41/2023 rd)

20. Jordbruk och livsmedelsekonomi

01. Livsmedelsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 79,6 miljoner euro, vilket är cirka 0,7 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. För stärkande av Livsmedelsverkets verksamhet anvisas 5,0 miljoner euro, och minskningarna föränleds huvudsakligen av att projektfinansieringen upphör.

Stödutbetalningar och dröjsmål med dem. Ett av Livsmedelsverkets centrala uppgifter är att sköta utbetalningen av jordbruksstöden på rätt sätt och i rätt tid. Utskottet lyfter fram de delvis ändrade tidtabellerna för utbetalning av jordbruksstöd i och med EU:s nya finansieringsperiod (CAP2027) hösten 2023 och de stödutbetalningar som fördröjts på grund av tekniska problem, vilket har försvagat gårdarnas likviditet.

Utskottet anser att senareläggningen av betalningarna på grund av tekniska problem är mycket allvarlig och oskälig för jordbrukarna. Verket ska fungera effektivt och se till att stödutbetalningarna genomförs kundorienterat. Verksamheten måste utvecklas bland annat så att verket i fortsättningen informerar om ändringar ännu tydligare än tidigare och också ser till att jordbrukarna inte blir lidande av dröjsmål i myndigheternas verksamhet. Politiskt måste man också söka möjligheter att betala ut stöd snabbare än tidigare. Det är positivt att ministeriet enligt erhållen utredning har väddat till bankerna att erbjuda sina jordbrukskunder flexibilitet i en sådan situation. Också möjligheterna till likviditetslån har utökats och myndigheterna har beredskap att skjuta upp förfallodagarna när jordbrukaren ber om det.

Övrigt. Utskottet fäster uppmärksamhet vid den akuta situationen i fråga om djursjukdomar (fågelinfluensa), hot om djursjukdomar (bland annat afrikansk svinpest) och växthälsan (bland annat Tomato Brown Rugose Fruit Virus, ToBRFV) och anser det vara viktigt att Livsmedelsverkets bekämpningsberedskap är tillräcklig. Samtidigt tryggas försörjningsberedskapen och exporten av livsmedel.

Utskottet välkomnar att man i finansieringen av verket har beaktat både bekämpningen av brottslighet i livsmedelskedjan och tillsynen över distansförsäljning. Livsmedelsverket har en central roll när det gäller att identifiera och utreda brottmål som anknyter till livsmedelskedjan. Genom effektiva kontroller skyddas legitima företag mot illojal konkurrens och konsumenterna mot hälsorisker och vilseledande. Detta är också förknippat med en ökad övervakning av distanshandeln, eftersom det är lätt att genomföra bedrägeri och brottslighet inom distanshandeln.

47. Utvecklande av livsmedelskedjan (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 6,3 miljoner euro, vilket är cirka 3,6 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. I enlighet med regeringsprogrammet föreslås ett tillägg bland annat för livsmedelsmarknadsåtgärder och minskningarna föränleds av att riksdagens tillägg av engångsnatur slopas.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 30

Med anslaget under momentet strävar man efter att påverka utvecklingsförutsättningarna inom livsmedelssektorn och därigenom förbättra hela livsmedelssystemets hållbarhet och konkurrenskraft. Samtidigt stöds regeringsprogrammets mål bland annat vid beredningen och genomförandet av tillväxtprogrammet och strategin för livsmedelsproduktionen samt förbättrandet av livsmedelssektorns handelsbalans bland annat genom att stärka exportvillkoren. Finansieringen används också för de åtgärder som ingår i de utvecklingsprogram som gäller den ekologiska branschen och närproducerad mat samt utvecklingen av naturproduktsbranschen.

Utskottet betonar särskilt kunnandet hos dem som beslutar om upphandling av livsmedel och de aktörer som erbjuder livsmedel för upphandlingar, så att inhemska och lokala livsmedel samt inhemska ekologiska livsmedel finns i de offentliga köken trots kostnadsökningen. Upphandlingen av närproducerad mat stärker samtidigt den regionala ekonomin samt stöder försörjningsberedskapen och den lokala matkulturen.

49. Främjande av återvinningen av näringsämnen genom produktion av biogas (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 5,0 miljoner euro, alltså 1,0 miljoner euro mer än i budgeten för 2023. Produktionsstöd beviljas biogasanläggningar som tar emot husdjursgödsel eller växtbiomassa från vattenvård och av dessa producerar biogas och långt förädlade gödselmaterial som släpps ut på marknaden. Målet är att öka användningen av stallgödsel som råvara och att från områden som är koncentrerade till husdjursproduktion överföra extra näringsämnen till underskottsområden.

Utskottet anser att stödformen behövs och betonar att den kan förbättra lönsamheten för produktionen av organiska gödselmedel och på så sätt höja självförsörjningsgraden i fråga om gödselmedel, och likaså självförsörjningsgraden i fråga om energi och försörjningsberedskapen. Samtidigt kan man minska belastningen på inlandssjöar och kustområden och bidra till att uppnå målen för minskade utsläpp. I jordbrukets biomassor finns en betydande potential som råvara för biogas och återvunna gödselmedel. De mest lovande konsumtionsobjekten är bland annat den tunga trafiken och fartygstrafiken samt ersättandet av naturgas i olika objekt inom näringslivet.

Utskottet betonar att utvecklingen av biogassektorn och främjandet av produktionen av biogas kräver långsiktigt arbete och åtgärder som överskrider regeringsperioderna av flera ministerier. Det är också viktigt att fästa uppmärksamhet vid att biogasanläggningarnas administrativa börda och avgifter minimeras och att utnyttjandet av stöden inte försvåras av att det administrativa ansvaret fördelas mellan olika förvaltningsområden.

62. Vissa statsunderstöd (reservationsanslag 2 år)

Utskottet lyfter fram afrikansk svinpest, som är en allvarlig djursjukdom som ska bekämpas enligt lag. Sjukdomen är dödlig bland tam- och vildsvin, och den sprider sig i Finlands närområden. Den är ett stort ekonomiskt hot mot svinhushållningen och köttindustrin i Finland. Bekämpningen av afrikansk svinpest kräver långsiktigt internationellt och tvärsektoriellt samarbete mellan myndigheter, näringsliv, viltexperter och jägare.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 30

Utskottet ökar momentet med 100 000 euro för att minska risken för afrikansk svinpest, som orsakas av vildsvin.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 6 467 000 euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 41/2023 rd)

40. Naturresursekonomi

22. Främjande av naturresurs- och bioekonomi (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 4,2 miljoner euro, vilket är nästan 10,8 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. De viktigaste minskningarna föranleds av att försöksprogrammet för återvinning av näringsämnen och RRF-finansieringen för klimatåtgärder inom markanvändningssektorn upphör samt av besparingen enligt regeringsprogrammet.

Utskottet anser att anslagsutvecklingen under momentet är beklaglig, men förståelig med beaktande av behoven att anpassa de offentliga finanserna. Momentet har gett goda möjligheter att genomföra utvecklingsprojekt som berör flera branscher bland annat i anslutning till den nationella skogsstrategin, Finlands bioekonomiska strategi och klimatprogrammet för markanvändningssektorn. Genom anslaget kan man förbättra förutsättningarna för konkurrenskraftig affärsverksamhet som baserar sig på ett hållbart nyttjande av naturresurser. Det är också viktigt att beakta möjligheterna inom cirkulär ekonomi.

Utskottet ökar momentet med 100 000 euro för bekämpning av jättegröe i Vanajavesi.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 4 304 000 euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 41/2023 rd)

31. Stödjande av vattenhushållnings- och fiskeriprojekt (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 7,1 miljoner euro, vilket är cirka 1,7 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Minskningen beror närmast på att tilläggsanslaget av engångsnatur för att förbättra driftsäkerheten inom vattentjänsterna samt programmet för tillväxt och export av vattenkompetens upphör.

Av anslaget föreslås nästan 3,9 miljoner euro bli anvisat för vattenhushållningsrelaterade riskhanterings-, istandsättnings-, utvecklings- och försöksprojekt. I och med att extrema väderfenomen ökar riktas det ökande finansieringsbehovet till momentet för att stödja åtgärder enligt planerna för hantering av översvämningrisker, såsom projekt för skydd av bebyggelse mot översvämningar. Också vattenhanteringen på åkrarna har en central ställning med tanke på såväl försörjningsberedskapen som klimat- och vattendragseffekterna.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 30**

Stimulans av vandringsfiskbestånden. Utskottet anser det nödvändigt att man under momentet också finansierar fiskeriekonomiska åtgärder med cirka 3,2 miljoner euro, vilket är nästan 2,5 miljoner euro mer än i år. För genomförandet av det nationella programmet Nousu för vandringsfisk, som ingår i regeringsprogrammet, anvisas 2,0 miljoner euro. Programmet förbättrar vandringsfiskarnas levnadsförhållanden och syftar till att återställa vandringsfiskarnas naturliga förökning i strömmande vatten.

Det är också viktigt att noggrant utreda genomförandet av skrivningen om återställandet av forsarna i Palokki i Heinävesi i regeringsprogrammet. För ändamålet anvisas ett anslag på 450 000 euro. Utredningen bör enligt utskottet också innehålla en bedömning av projektets regionalekonomiska konsekvenser. För genomförandet av projektet reserveras sammanlagt 20 miljoner euro ur regeringens investeringsprogram.

Programmet Skärgårdshavet

Utskottet välkomnar att regeringen fortsätter programmet för Skärgårdshavet, som inleddes 2022 och där syftet är att minska den diffusa belastningen på Skärgårdshavets avrinningsområde så att området kan strykas på Östersjökommissionens (HELCOM) lista över de värsta belastningskällorna (hot spot) senast 2027. Programmet genomförs tillsammans med miljöministeriet.

Valet av åtgärder i programmet fokuserar i enlighet med regeringsprogrammet på en betydande förbättring av näringskretsloppet, såsom kretsloppet av näringsämnen av animaliskt ursprung, markens förmåga att binda näringsämnen och avlägsnandet av näringsämnen från vattendragen. Utöver det momentet finns finansiering för åtgärder tillgängliga från flera andra moment (såsom moment 30.10.40, 30.10.43, 30.20.49 och 30.40.22), vilket innebär att det tekniskt sett finns tillräckligt med finansiering för det årliga behovet på 18 miljoner euro som uppskattats på riksnivå.

Utskottet lyfter dock fram att de riksomfattande stöden och understöden är frivilliga för aktörerna, så det är inte möjligt att exakt bedöma den slutliga fördelningen av finansieringen på Skärgårdshavets avrinningsområde. Det är således fortfarande nödvändigt att ordna evenemang med lantbruksföretagare för att påskynda en effektiv allokering av finansieringen. Ett effektivt genomförande av åtgärderna förutsätter också ett friktionsfritt och smidigt samarbete mellan ministerierna.

Vid sidan av Skärgårdshavet betonar utskottet också vikten av att förbättra tillståndet i andra havsområden och i synnerhet i insjöarna, vilket förutsätter omfattande åtgärder och påskyndande av dem med tillräckliga resurser från både miljöministeriets och jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde.

Utskottet ökar momentet med 210 000 euro, varav 110 000 euro anvisas för att underlätta fiskvandring i Närpes och 100 000 euro för projektet Esse å fisk och pärlor för att förbättra fiskvägen och fortplantningsområdena.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 7 296 000 euro.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 30

(Stycke 2 och 3 som i RP 41/2023 rd)

42. Ersättning för rovdjurs skadegörelse (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås 8,85 miljoner euro som används för ersättning av skador på ren 2023, skador på husdjur, odling och bin (0,6 miljoner euro) samt förebyggande och övervakning av skador (0,75 miljoner euro).

Skadorna på ren beräknas uppgå till cirka 9,5–10 miljoner euro 2023. De ersätts inom ramen för budgeten och det av EU-kommissionen fastställda ersättningstaket på 10 miljoner euro. Därför betalas skador på ren först när skadorna för hela året är kända. Andra skador ersätts i sin helhet och i takt med att de uppstår.

Utskottet ser det som nödvändigt att skador orsakade av skyddade djur ersätts till fullt belopp och att regeringen höjer anslaget under momentet i enlighet med de skador på ren som realiserats i tilläggsbudgetpropositionen för 2024 ända upp till det ersättningstak som kommissionen fastställt.

Utskottet fäster dessutom allvarlig uppmärksamhet vid det växande stora rovdjursproblemet och lyfter fram jord- och skogsbruksutskottets betänkande (JsUB 34/2022 rd — RP 288/2022 rd), som riksdagen godkänt, och där det anses nödvändigt med stamvårdande jakt för att trygga den sociala hållbarheten vid sidan av andra åtgärder som förbättrar samexistensen. Vid skyddet av stora rovdjur ska ekonomiska, sociala och kulturella krav samt regionala och lokala särdrag beaktas.

Finansutskottet anser det vara viktigt för statsfinanserna att regeringen snabbt vidtar åtgärder för att rovdjursersättningarna ska börja minska. Medborgarnas otrygghet, egendomsskyddet och försäkringarna för näringsidkandet bör tas på allvar och problem orsakade av rovdjur måste kunna lösas effektivare än för närvarande. Utskottet påskyndar också överföringen av vitkindad gås och skarv till jaktlagen i enlighet med regeringsprogrammet samt åtgärder på EU-nivå för att överföra arterna till bilaga II till fågeldirektivet. Ekonomiska skador bör också i fråga om dessa arter gå att reducera när stammarna växer. Samtidigt bör också andra effektiva metoder för att bekämpa skador sökas och användas aktivt.

44. Stöd för tryggnad av en hållbar virkesproduktion (förslagsanslag)

Under momentet föreslås cirka 38,4 miljoner euro, vilket är cirka 9,1 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Som bevillningsfullmakt föreslås 15 miljoner euro, vilket är klart lägre än i år (54,5 miljoner euro). Användningen av fullmakten 2023 beräknas uppgå till cirka 42 miljoner euro.

Stödsystemet för skogsbruket ändras i början av 2024, när lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (Kamera) ersätts av incitamentsystemet för skogsbruket (Metka). I det nya systemet övergår man till att använda de minimis-stödmetoden som stödform för arbetslagen inom vården av ungskog. Enligt utredning till utskottet gör denna ändring av stödformen det möjligt att avsevärt sänka nivån på bevillningsfullmakten i budgeten.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 30

Utskottet anser det vara viktigt att regeringen dock bereder sig på att antalet skogsvårdsarbeten ökar i enlighet med regeringsprogrammet. År 2023 avtog marknaden för råvirke när konjunktursiktterna för skogs- och sågindustrin försvagades, men 2024 väntas verksamheten återhämta sig. Också utvidgningen av skogsavdraget enligt regeringsprogrammet bedömdes vid utskottets sakkunnigutfrågning aktivera skogsägarna och genomförandet påskyndades.

Anslaget under momentet är fortfarande ett centralt sätt att trygga ett hållbart skogsbruk och utskottet betonar vikten av att aktivera aktörerna inom skogsbranschen att använda det nya incitamentsystemet. Genom skogsvård i rätt tid främjas skogarnas hälsa och tillväxt. Det är särskilt viktigt att vårda plantbestånd och ungskog, eftersom skogarnas växttillstånd och därigenom skogarnas kolbindning försämras och risken för skadedjur ökar. Dessutom informerades utskottet om att den uteblivna virkesimporten från Ryssland på grund av det anfallskrig som Ryssland inlett har ökat konkurrensen om virkesråvara i Finland och lett till ökad förbränning av förädlingsbart virke. Även ersättandet av torv inom energiproduktionen ökar användningen av trä. Också av dessa orsaker anser utskottet det vara viktigt att vården av ungskog genomförs i tid och att tillgången till energived säkerställs också till denna del.

Växt-, strö- och specialtorv. Utskottet fäster i detta sammanhang dessutom allvarlig uppmärksamhet vid användningen av torv och dess egenskaper, som tills vidare är svåra att ersätta. Enligt regeringsprogrammet ska odlings- och strörtorv konstateras vara en strategiskt viktig råvara, och där fastställs att åkrar på torvmark även i fortsättningen ska användas för att trygga försörjningsberedskapen och livsmedelstryggheten. Utskottet betonar att en ekonomiskt lönsam produktion av växttorv och torvströ är kopplad till uttag av energitorv.

Enligt Försörjningsberedskapscentralen är torvens egenskaper som garant för energisäkerheten mycket goda och den är lätt att upplagra. Om leveranskedjan för bränttorv går förlorad till följd av en snabbt minskande användning försvinner torventreprenörerna från branschen. Vi har inte råd att gå miste om företagarnas kompetens och produktionsmaskiner då det gäller att bevara produktionsförutsättningarna för vårt inhemska bränsle och dimensionera produktionen vid en allvarlig störningssituation och under undantagsförhållanden.

Den snabba minskningen av produktionen av energitorv i syfte att nå målen för minskning av utsläpp påverkar samtidigt tillgången på råvaror till andra torvprodukter. Torven har många egenskaper som gör den till perfekt växtunderlag och strö: den är porös, varm och sur och har god förmåga att binda fukt och näringsämnen. I och med att bakterietillväxt hämmas av surheten har användningen av torv som strö märkbart ökat djurens välbefinnande och minskat bland annat behovet av antibiotika i Finland. Dessutom odlas täckrotsplantor i skogsplantaskolor huvudsakligen i torv. Finland har också kommit längre än många andra länder i utvecklingen av torvbaserade produkter med högre förädlingsvärde, såsom torvbaserat aktivt kol och biostimulerande medel, som har positiva effekter på stresshantering, virusbekämpning och immunsystem.

Utskottet anser det vara viktigt att se till att nyttan av torvproduktutvecklingen under årtionden inte går förlorad och påskyndar samtidigt utvecklingen av ersättande inhemska alternativ med motsvarande egenskaper.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 30

45. Främjande av vården av skogsnatur (reservationsanslag 3 år)

Momentet föreslås uppgå till cirka 11,0 miljoner euro efter det att ett tillägg på 3 miljoner euro enligt regeringsprogrammet har beaktats (till detta hänvisas under moment 30.40.46). Trots detta minskar anslaget under momentet med cirka 6,5 miljoner euro till följd av tilläggen av engångsnatur för 2023.

Målet med METSO-programmet är att genom frivilliga beslut av skogsägarna skydda sammanlagt 82 000 hektar skog. Före utgången av 2023 har 79 procent av jord- och skogsbruksministeriets arealmål uppnåtts. Avsikten är att 2024 av anslaget under momentet använda cirka 9,3 miljoner euro för genomförandet av METSO-programmet, med vilket miljöstödsavtal och naturvårdsarbeten kan ingås på ett område på cirka 3 900 hektar.

Utskottet konstaterar att man med nuvarande resurser inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde inte når upp till målnivån, utan genomförandenivån kommer att vara cirka 85–90 procent av målnivån. Programmet genomförs tillsammans med miljöministeriet, som ser ut att nå sitt mål 2025.

Programmet Helmi. Med anslaget under momentet genomförs också åtgärderna inom livsmiljöprogrammet Helmi med 1,7 miljoner euro. Anslaget används bland annat för restaurering av fågelvåtmarker, återledning av vatten till skyddsmyrar och restaurering av myrar på enskilda markägares mark. Även detta program genomförs tillsammans med miljöministeriet.

Utskottet betonar att programmen METSO och Helmi är centrala metoder för att genomföra EU:s strategi för biologisk mångfald. Programmen kommer att öka den biologiska mångfalden och bidra till att stoppa förlusten av biologisk mångfald i enlighet med internationella åtaganden. Därför anser utskottet att det är ytterst viktigt att se till att dessa frivilliga program får tillräcklig finansiering.

46. Statsbidrag till Finlands skogscentral (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås cirka 43,0 miljoner euro, vilket är cirka 2,0 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Vid ändringen har som avdrag beaktats anslaget för förbättring av vägnätet för enskilda vägar och broar löper ut för innevarande år samt att finansieringen av engångsnatur för genomförandet av programmen METSO och Helmi upphör. Som tillägg har beaktats justeringen av lönerna.

Enligt utredning till utskottet uppvisar Finlands skogscentrals ekonomi underskott. Den erhållna finansieringen har till exempel inte täckt alla kostnader för byggandet av det nya informationssystemet Metka och inte heller de tilläggsbehov som lagändringarna medför. Utöver stödsystemet Metka orsakas kostnader också av övervakningen och utbetalningarna av det slopande Kemera-stödsystemet fram till utgången av 2026. Utskottet har också fäst uppmärksamhet vid att det inte har föreslagits behövliga tilläggsresurser för Finlands skogscentral för skötseln av de åtgärder som genomförs med tilläggsfinansiering från programmet METSO (moment 30.40.45).

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 30**

Vid skogscentralen pågår av ekonomiska orsaker och produktionsorsaker omställningsförhandlingar som kan leda till att högst 80 årsverken sägs upp. I och med förhandlingarna kommer uppgifterna att prioriteras och alla nuvarande uppgifter torde inte kunna skötas i framtiden.

Utskottet betonar att Finland enligt uppgift har världens mest detaljerade information om skogsstillgångar och heltäckande metoder för inventering av skogsresurserna. Finlands skogscentrals finansiering måste även i fortsättningen trygga utvecklandet och upprätthållandet av högklassig information om skogsstillgångarna för att främja bioekonomin, vilket är viktigt också med tanke på Finlands samhällsekonomi. Rådgivningstjänsternas täckning måste också säkerställas med beaktande av de skogsbruksdominerade ekonomiska regionerna och bevarandet av det regionala skogskunnandet.

50. Främjande av vilthushållningen (reservationsanslag 3 år)

Utskottet välkomnar att regeringen kompletterade sin proposition och utökade momentet med 960 000 euro för fortsatt finansiering av projektet för miljötillstånd för skjutbanor. I enlighet med riktlinjerna i regeringsprogrammet bör verksamheten vid Finlands skjutbanor tryggas och inrättandet av nya skjutbanor främjas med beaktande av det regionala behovet, och miljötillståndprocesserna och lagstiftningen för skjutbanor bör göras smidigare.

Målet för antalet utomhusskjutbanor är cirka 1 000 skjutbanor före utgången av decenniet. I Finland finns det cirka 670 skjutbanor, av vilka endast 301 är föremål för miljötillstånd som gäller tills vidare. Flera banor har stängts eller fått sin verksamhet begränsad på grund av bristfällig miljökonsekvenshantering. I de flesta fallen är bristen på information ett problem, så skjutbanorna behöver både handledning i att ansöka om miljötillstånd och understöd för att reparera banorna.

Utskottet anser att det är nödvändigt att upprätthålla och utvidga skjutbanenätet också med tanke på försvaret.

51. Främjande av fiskerihushållningen (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 9,7 miljoner euro, vilket är cirka 1,2 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Anslaget baserar sig i huvudsak på de medel som influtit i form av fiskevårdsavgifter i enlighet med lagen om fiske (379/2015) och vars influtna belopp har minskat. För att öka de influtna avgifterna välkomnar utskottet att riksdagen har höjt den övre åldersgränsen för fiskevårdsavgiften från 64 till 69 år.

Utskottet anser det viktigt att säkerställa ett lönsamt och livskraftigt yrkesfiske så att det är attraktivt också för unga. Det centrala är fortfarande bland annat att ersätta kostnaderna för behandling av sälar som avlägsnats från fångstredskap och de ekonomiska skador som skyddet av saimenvikaren orsakar (finansieras under moment 30.40.62) samt att minska de skador som orsakas av sälar och skarvar. För att trygga fiskbestånden bör uppmärksamhet också fästas vid rådgivning som är viktig med tanke på fiskeintresset och vid tillsynen över fisket. Det finns 1,8 miljoner fritidsfiskare. Fritidsfiske är således en populär hobby och bidrar också till att öka uppskattningen och användningen av inhemsk fisk.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 30

Viktigt är också vårdfisket, som effektivt kan avlägsna fosfor från eutrofierade vattendrag. En del av fångsten från vårdfiske är dessutom svår att nyttja, så stödet till fiskare kommer att behövas. Likaså är det nödvändigt att ytterligare främja användningen av reduktionsfisk som livsmedel och foder.

Utskottet ökar momentet med 400 000 euro, varav 100 000 euro riktas till Centralförbundet för Fiskerihushållning, 100 000 euro till Pyhäjärvi-institutet för vårdfiske, 100 000 euro till Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf och 100 000 euro till Finlands Fiskodlarförbund rf.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 10 139 000 euro.

(Stycke 2 som i RP 41/2023 rd)

Av anslaget används 100 000 euro till bidrag till Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf. (Nytt)

(Stycke 4 som stycke 3 i RP 41/2023 rd)

62. Främjande av fiskerinäringen (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 25,3 miljoner euro, vilket är cirka 5,1 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023.

I anslaget under momentet ingår en EU-andel (cirka 12,8 miljoner euro) och en nationell andel (11,6 miljoner euro) för Finlands program för Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EMKVR). Programmet stöder utvecklings- och investeringsprojekt inom fiskerinäringarna, dvs. fisket, vattenbruket, fiskhandeln och fiskförädlingen samt miljöåtgärder inom fiskerinäringen och övervakar iakttagandet av fiskeripolitiken. Programmet syftar också till att öka konsumtionen av inhemsk fisk, främja en hållbar och ansvarsfull användning av fiskresurserna samt påskynda förnyelse och digitalisering inom fiskerisektorn.

Utskottet välkomnar att de åtgärder som fastställs i programmet för främjande av inhemsk fisk kan finansieras genom EMKVR-programmet. Genomförandet av programmet kräver också andra åtgärder. Exempelvis tredubblingen av produktionen av inhemsk odlad fisk utan att äventyra en god miljöstatus i vattenmiljön kräver att förutsättningarna för vattenbruket förbättras klart och att miljötillståndsförfarandena påskyndas i enlighet med regeringsprogrammet.

Utskottet ökar momentet med 75 000 euro till Savo-Karjalan vesiensuojeluyhdistys för att främja näringsfiske i Savolax-Karelen.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 25 357 000 euro.

(Stycke 2–4 som i RP 41/2023 rd)

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 30

64. Forststyrelsen

50. Vissa av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 7,3 miljoner euro, vilket är nästan 1,5 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Minskningen föranleds av att tillägget av engångsnatur för utvecklingen av turisttjänster i strövområden slopats.

Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter finansieras förutom av jord- och skogsbruksministeriet även under miljöministeriets huvudtitel (moment 35.10.52). Till jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde hör skötsel av rekreationsområden och statens strövområden som är i Forststyrelsens besittning och produktion av tjänster, jakt, fiske, genomförande av vilt- och fiskeriekonomiska projekt, jakt- och fiskeövervakning samt ansvar för fröförsörjningen för träd i Norra Finland.

Utskottet välkomnar att Forststyrelsens eftersatta underhåll i huvudsak har avvecklats också inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde (7,4 miljoner euro 2019). Det är viktigt att Forststyrelsens finansiering sköts under ramperioden så att den genom kontinuerlig verksamhet kan säkerställa underhållet av rutter, byggnader och konstruktioner samt förhindra att det uppstår ett nytt eftersatt underhåll. Klientsäkerheten och en hållbar användning av objekten ska säkerställas.

Utskottet noterar att rekreationsanvändningen av naturen i statens områden har ökat och att efterfrågan på en mer omfattande jakt- och fiskeövervakning har ökat. Övervakningen tryggar lagligheten och lovligheten i användningen av statens mark och vattenområden samt förebygger naturresursbrottslighet. De kostnader som hänför sig till uppgifterna täcks med intäkter av avgiftsbelagd verksamhet, som dock har varit betydligt mindre än väntat.

Utskottet ökar momentet med 100 000 euro för jakt- och fiskeövervakning.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 7 244 000 euro.

(Stycke 2–4 som i RP 41/2023 rd)

(Stycke 5 som i RP 86/2023 rd)

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Förvaltningsområdet föreslås få cirka 3,59 miljarder euro i anslag, vilket är 173 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. En betydande del av anslagen anvisas för att bekämpa ökningen av det eftersatta underhållet och för att utveckla trafikledsnätet.

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Huvudtitel 31

Regeringens budgetproposition för 2024 följer riktlinjerna i regeringsprogrammet. I helheten ingår besparingar bland annat i nya trafikledsprojekt, understöd och klimatbaserad finansiering av kollektivtrafiken. Av investeringsprogrammet i regeringsprogrammet anvisas å andra sidan betydande tillägg till basunderhållet av transportinfrastrukturen och nya trafikledsprojekt redan 2024.

Den första riksomfattande trafiksystemplanen (Trafik 12) utarbetades för 2021—2032. I början av regeringsperioden ska trafiksystemplanen alltid ses över och samordnas med regeringens plan för de offentliga finanserna. Den här uppdateringen pågår som bäst.

Utskottet anser det vara viktigt att planen Trafik 12 uppdateras med beaktande av riktlinjerna i regeringsprogrammet och de förändringar som inträffat efter det att den gällande planen godkändes. Det finns skäl att noggrant fundera på bland annat säkerheten, försörjningsberedskapen och behoven av militär rörlighet. Utskottet anser att det parlamentariska och långsiktiga arbetet i planeringen av Trafik 12 är mycket behövligt. Det är också nödvändigt att se till att planen och dess finansiering är i linje med varandra. Vid valet av de trafikprojekt som ska finansieras bör hänsyn tas till Trafikledsverkets investeringsprogram, som baserar sig på planen Trafik 12, i fråga om prioriteringarna och beredskapen att genomföra projekten. Remissbehandlingen av Trafikledsverkets nya investeringsprogram blir klar snart.

I och med den geopolitiska förändringen anser utskottet i likhet med trafikutskottet (KoUU 12/2023 rd) att det är viktigt att försörjningsberedskapen, inklusive den militära försörjningsberedskapen, och den internationella tillgängligheten under alla förhållanden beaktas i upprätthållandet och utvecklingen av transportinfrastrukturen. Det är viktigt att säkra goda väg-, järnvägs- och datakommunikationsförbindelser till Sverige och Norge under alla omständigheter. Även sjötransporternas funktionssäkerhet och kontinuitet spelar en viktig roll. Mer än 95 procent av Finlands utrikeshandel sker sjövägen, av importen till och med 97,7 procent. Dessutom är det viktigt att se till att hamn- och flygplatsinfrastrukturen utvecklas.

Utskottet lyfter också fram att EU-finansieringen har stor betydelse för utgifterna inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde. Utskottet konstaterar att Finland på senare tid har lyckats väl med att ansöka om EU-finansiering för trafikprojekt, bland annat i fråga om programmet för militär rörlighet. Det är också i fortsättningen viktigt att säkerställa att projektplaneringen och det nationella beslutsfattandet framskrider så att det är möjligt att ansöka om EU-finansiering i takt med processerna för ansökan om finansiering.

Finland har också fått EU-finansiering för byggande av bredbandsnät i och med RRF-finansieringen för Finlands program för hållbar tillväxt. Utskottet anser det vara viktigt att man även i fortsättningen fäster uppmärksamhet vid uppbyggnaden av nätet i de områden där avancerade kommunikationsförbindelser inte byggs kommersiellt. I regel byggs nätet ändå på marknadsvillkor av teleföretagen.

Cybersäkerheten är en sammanhängande del av samhällets säkerhet. Cyberomgivningen har under de senaste åren förändrats permanent bland annat i och med det geopolitiska läget och brytningstiden i den digitala verksamhetsmiljön. Utskottet noterar med tillfredsställelse att man har satsat på resurserna för cybersäkerheten. Också i fortsättningen bör man fästa uppmärksamhet vid

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Huvudtitel 31

upprätthållandet av cybersäkerhetsnivån och en tillräcklig finansiering av den. Kostnaderna för försummelser av cybersäkerheten kan bli mångdubbelt större än satsningarna.

01. Förvaltning och verksamhetsområdets gemensamma utgifter

01. Kommunikationsministeriets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Utskottet minskar momentet med 320 000 euro. Minskningen hänför sig till tillägget till statsrådets gemensamma åtgärder och projekt under moment 23.01.01 i den kompletterande budgetpropositionen. Minskningen behövs för att motstycket till en överföring som uteblivit i samband med den ovan nämnda propositionen ska beaktas i kommunikationsministeriets omkostnader.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på 22 862 000 euro.

(Stycke 2 och 3 som i RP 41/2023 rd)

10. Trafik- och kommunikationsnäten

20. Bastrafikledshållning (reservationsanslag 3 år)

För basunderhåll av transportinfrastrukturen föreslås 1,535 miljarder euro, vilket överskrider den nivå som fastställts i planen Trafik 12 och är cirka 220 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Anslaget innehåller ett tillägg på 250 miljoner euro ur regeringens investeringsprogram. Avsikten är att tillägget ska riktas särskilt till landsvägsnätet så att det ger så stor nytta som möjligt för vägtrafikanterna och näringslivet och så att det eftersatta underhållet minskar så effektivt som möjligt. De regionala närings-, trafik- och miljöcentralerna väljer objekten som en del av planeringen av verksamheten 2024.

Utskottet välkomnar tilläggssatsningarna på basunderhållet av transportinfrastrukturen. Vid ingången av 2023 uppgick det eftersatta underhållet av trafikledsegendom till cirka 4 miljarder euro (varav 2,4 miljarder euro på landsvägar, 1,5 miljarder euro på järnvägar och 35 miljoner euro på vattenleder). Det eftersatta underhållet är en gemensam utmaning som sträcker sig över flera valperioder och som tär på vår nationalförmögenhet.

Under den senaste tiden har situationen försvårats av en betydande kostnadsökning särskilt i fråga om beläggningar, vilket syns i en ökning av det eftersatta underhållet av landsvägarna. Jordbyggnadskostnadsindexet, som beskriver kostnaderna på ett allmänt plan, vände uppåt i början av år 2020 och har stigit med totalt 28 procent. Kostnadsökningen har dock avtagit betydligt 2023. Priserna på beläggningar har till och med sjunkit något från rekordnivån sommaren 2022, men de är fortfarande över 50 procent högre än hösten 2020. Enligt utredning till utskottet beror det på högre energipriser, högre priser på råvarorna för beläggningar och högre arbetskostnader. En sak som också påverkar priserna är att marknaden i Finland är tunn och konkurrensfattig.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 31

Ökningen på 250 miljoner euro som riktas till landsvägarna beräknas nästan stoppa ökningen av det eftersatta underhållet 2024 i fråga om det enskilda året. Målet är ett beläggningsprogram på cirka 4 000 kilometer (år 2023 låg nivån på cirka 1 500 kilometer). Det eftersatta underhållet fortsätter ändå att öka under valperioden, även om det enligt planerna anvisas sammanlagt 520 miljoner euro för tillägg till basunderhåll av transportinfrastrukturen. Den nuvarande uppskattningen är att det eftersatta underhållet efter dessa tilläggssatsningar kommer att ligga på cirka 4,5 miljarder euro 2027. Syftet med planen Trafik 12 var att minska det eftersatta underhållet till 2,2 miljarder euro före 2032, vilket med dagens kostnader motsvarar cirka 3,1 miljarder euro.

Utskottet konstaterar att kostnaderna fortfarande är mycket höga, vilket ställer utmaningar till avvecklingen av det eftersatta underhållet. I beloppet av det eftersatta underhållet syns också att vägarna är i allt sämre skick, varvid kostnaderna för reparationsarbeten är större. Klimatförhållandena i Finland belastar vägnätet och tyngre kombinationsfordon belastar landsvägar och broar. Omkring 90 procent av varutransporterna sker med långtradare på landsvägar.

Utskottet noterar också det sekundära vägnätets skick. Det eftersatta underhållet av det sekundära vägnätet är omfattande och det finns även utmaningar i fråga om det sekundära vägnätets struktur. Det sekundära vägnätet är viktigt bland annat för livsmedelstransporter och skogsindustrins transporter och för självförsörjningen i fråga om energi. Det bör anvisas tillräckliga resurser för underhåll av grusvägar. Enligt utredning till utskottet kommer tillägget på 250 miljoner euro inte på ett avgörande sätt att underlätta situationen för det sekundära vägnätet.

Utskottet är också oroligt för läget med broar. På statsägda landsvägar finns cirka 15 000 landsvägsbroar, varav cirka 800 har klassificerats som i dåligt skick av Trafikledsverket. Enligt utredning till utskottet används årligen cirka 70 miljoner euro för reparationer av broar och Trafikledsverket genomför ett flerårigt istandsättningsprogram för stora landsvägsbroar, men trots det kan det eftersatta underhållet inte avvecklas.

I likhet med kommunikationsutskottet (KoUU 12/2023 rd) betonar finansutskottet att det eftersatta underhållet bör stävjas med framförhållning. På lång sikt kan man genom rättidiga åtgärder optimera reparationskostnaderna och åstadkomma inbesparingar när skadorna repareras innan de skadar de grundläggande konstruktionerna i vägar och järnvägar, vilket skulle leda till tyngre och dyrare reparationskostnader. Dåligt skick på landsvägarna leder till hastighets- och viktbegränsningar, vilket leder till längre och mindre förutsägbara restider och ökade transportkostnader. Även på bannätet leder ett otillräckligt underhåll till hastighets- och viktbegränsningar och risker för störningar.

Vattenfarledshållningens andel av utgifterna för basunderhållet av transportinfrastrukturen är cirka 109 miljoner euro, varav kostnaderna för isbrytning är cirka 72 miljoner euro. Det finns skäl att se till att standarden på vintersjöfarten tryggas på lång sikt bland annat för att trygga försörjningsberedskapen.

Projekt och anslag inom bastrafikledshållning. Utskottet ökar momentet med 30 895 000 euro och anvisar tillägget till mindre projekt som bl.a. förbättrar trafiksäkerheten och verksamhetsmöjligheterna för näringslivet på olika håll i landet enligt följande:

- 200 000 euro för landsväg 950, överfart över Hautajärventie i Salla nationalpark

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 31

- 190 000 euro för Kiipulantie 13837, 2 km
- 420 000 euro för landsväg 4142, Urheiluopistontie, 5,3 km
- 200 000 euro för planering av en väg för gång-, cykel- och mopedtrafik Nickby—Söderkulla
- 150 000 euro för extra kapacitet för cykelparkering på järnvägsstationer på huvudbanan i Helsingfors
- 500 000 euro för Valkeakoski—Kangasalantie 310, 5 km
- 400 000 euro för utvidgning av Harjavalta bangård, inledande av utarbetandet av en järnvägsplan
- 1 000 000 euro för riksväg 12, förnyande och komplettering av vägbelysningen på sträckan Raumo—Lappi—Huittinen—Sastamala
- 190 000 euro för riksväg 8, inledande av pilotförsöket Älyväylä för uppföljning av specialtransporter
- 800 000 euro för landsväg 12157, asfaltering av Häppiläntie 8,2 km
- 800 000 euro för landsväg 2555, beläggning av turistvägen vid Aura å på sträckan riksväg 9—stamväg 41
- 100 000 euro för Kaukolantie 13595, dikning och grusbeläggning av grusvägar
- 550 000 euro för riksväg 6, utarbetande av vägplan för Honkavaara—Onkamo
- 150 000 euro för landsväg 14822, istandsättning av grusvägen Pajarilantie
- 1 150 000 euro för riksväg 27, byggande av en kombinerad led för gång-, cykel- och mopedtrafik på sträckan Rantakylä—Hingunniemi, Kiuruvesi
- 1 100 000 euro för förbättring av anslutningen till Pielavedentie (landsväg 564) och Sahatie, Idensalmi
- 800 000 euro för stamväg 58, centrumkorsningsprojektet tillsammans med staden 50 %, Keuruu
- 1 200 000 euro för landsväg 11225, Siikalantie—Hunsalantie 10,9 km, asfaltering och korsningsområdet Rautakoskentie 2832—Pilpalantie
- 500 000 euro för riksväg 4, trafikljuslösningar vid anslutning till Rovaniemi flygplats
- 600 000 euro för landsväg 14133, Salonsaarentie 5,8 km, asfaltering
- 1 000 000 euro för Lammintie 2951, 11,6 km asfaltering
- 255 000 euro för Vojakkalantie 2824, 2,7 km stamväg 54—flygplatsens korsning asfaltering
- 290 000 euro för Jokumaantie 13849, 3 km, asfaltering
- 110 000 euro för fortsatt grundlig förbättring av vägen Roikola—Krekilä 18073
- 240 000 euro för landsväg 17969, Holm—Sämskar, förbättring 2 km
- 200 000 euro för planering av cirkulationsplats vid korsningen mellan Furuholmsvägen och Larsovägen 749
- 600 000 euro för förbättring av Lakaniementie—Pyhälahdentie 7421, Vimpeli och Alajärvi
- 220 000 euro för förbindelseväg 7520 förbättring av grusvägarna Perho—Kinnula
- 430 000 euro för partiell istandsättning av Vexalavägen och Monäsvägen i Nykarleby
- 500 000 euro för förbättring av stamväg 51 och Bollstavägens korsning, Ingå
- 90 000 euro för fortsatt gatubelysning mellan Sjundeå kyrkby och stamväg 51
- 125 000 euro för reparation och förbättring av Pernåvägen 1581 på sträckan landsväg 170 Hagaböle och Pernå kyrka
- 100 000 euro för Paipisvägen 11701, reparationer

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 31

- 100 000 euro för förhandsplanering av elektrifieringen av Vasabanan på sträckan Vasa centrum—Vasklot hamn
- 170 000 euro för Henriksdalsvägen 1—620, 64460
- 250 000 euro för landsväg 7450 Lillby—Lappfors (Purmovägen)
- 200 000 euro för reparation av Söderfjärdsvägen 17663 Sundom—Sundoms skärgårdsväg
- 200 000 euro för Norrnäsvägen—Nixmossen lv 172239 reparationer
- 100 000 euro för att fördjupa och utvidga statens farledsavsnitt mellan Molpehällorna och Molpeströmmen, planering
- 300 000 euro för landsväg 718, reparationer på Vöråvägen Aitsorkullen—Karvsor
- 400 000 euro för landsväg 180, delvis byggande av en led för gång-, cykel- och mopedtrafik på sträckan Ernholmsvägen—Prostviks byväg
- 500 000 euro för riksväg 25, förbättring av trafiksäkerheten genom anslutningsarrangemang på sträckan Gamla Kustvägen—Ekenäsvägen
- 340 000 euro för landsväg 11227, Överbyvägen, vägavsnitt 2
- 100 000 euro för landsväg 148 Kullo—Box på sträckan landsväg 170—Källvägen, slutförande av byggnadsplanen
- 255 000 euro för landsväg 1583, vägplan för Skärgårdsvägen—Atomvägen
- 175 000 euro, Våloxvägen 11859, förbättring av Vålox—Tirmovägen
- 640 000 euro för landsväg 923, Sompujärvi—Lehmikumpu, förbättring av grusvägar
- 500 000 euro för riksväg 20, Taipaleenharju, led för gång-, cykel- och mopedtrafik
- 1 000 000 euro för landsväg 7702, Rinnetie—kyrkan, planering och genomförande av en led för gång-, cykel- och mopedtrafik
- 700 000 euro för landsväg 899, Pekkiläntie—Naapurivaara led för gång-, cykel- och mopedtrafik
- 300 000 euro för 7 trafiksäkerhetsobjekt och 3 anslutningsparkeringar, Joutsa, Jämsä, Karstula, Keuruu, Kivijärvi, Pihtipudas och Saarijärvi
- 250 000 euro för bygdeväg 17290, reparation och beläggning av Ojajärvi bygdeväg i Luopajarvi riksväg 19—Tukevanmäentie
- 500 000 euro för förbättring av Mulonsalontie 15692, Joensuu
- 250 000 euro för förbättring av landsväg 569 Juankoskentie
- 280 000 euro för landsväg 15226 asfaltering av en led för gång-, cykel- och mopedtrafik, Otto Mannisentie, ålderdomshemmet—centrum
- 400 000 euro för riksväg 14, förbättring av trafiksäkerheten vid anslutningen till Ensola
- 1 000 000 euro för riksväg 6, förbättring av trafiksäkerheten i Utti—Häkämäki
- 1 750 000 euro för landsväg 14928, byggande av en led för gång-, cykel- och mopedtrafik längs Änkiläntie—Pitkäjärventie
- 400 000 euro riksväg 24, trafikljus i rampen på Ahtialantie och refuger på riksväg 24
- 100 000 euro för ny beläggning på landsväg 13215 Knuutilantie
- 180 000 euro för behovsutredning gällande järnvägsprojektet Björneborg—Parkano—Haapamäki
- 700 000 euro för riksväg 12 Teiskontie, leder för fotgängare och cykling Jaakonmäenkatu—Alasjärvi
- 200 000 euro för landsväg 189, Skärgårdens ringväg, underfart invid Virventie, Nådendal
- 400 000 euro för landsväg 582, förbättring av Varpaisjärvi—Lapinlahti
- 220 000 euro för ny vägbelysning, Kaustby, Vetil, Toholampi, Kannus och Perho
- 100 000 euro för förbättring av landsväg 1835 Suomenkulmantie

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 31

- 100 000 euro för förbättring av landsväg 17819 Västerhankmovägen
- 860 000 euro för 2170, Euraåminne—Nakkila, asfaltering kommungränsen—Nakkila
- 220 000 euro för förnyande av vägbelysning, Kauhava, Etseri och Alajärvi
- 125 000 euro för planering av en korsning mellan Störsviksvägen och riksväg 51
- 600 000 euro för landsväg 18189, reparation av Savelantie, Ylivieska
- 100 000 euro för förbättring av Labbyvägen 11915 Bäckby—Hommasby
- 70 000 euro för planering av anslutningen vid Haurunkylä, riksväg 4
- 200 000 euro för planering av anslutningen mellan stamväg 66 och regionväg 697
- 500 000 euro landsväg 2955 korsningsarrangemang i Hollola

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på 1 565 751 000 euro.

Anslaget får användas

(Punkt 1 som i RP 86/2023 rd)

(Punkt 2—5 som i RP 41/2023 rd)

(Stycke 3 och 4 som i RP 41/2023 rd)

Fullmakt

(Som i RP 41/2023 rd)

(Tabell som i RP 41/2023 rd)

31. Vissa understöd (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås ett anslag på 12,4 miljoner euro. Anslaget får användas för att främja gång och cykling (3 miljoner euro), för verksamhets- och investeringsutgifter för de trafikflygplatser och flygplatser som ligger utanför Finavias flygplatsnät (0,9 miljoner euro), för understöd för enskilda vägar och för rådgivning till väglag (8,5 miljoner euro).

Nivån på momentet sjunker med cirka 15 miljoner euro jämfört med den ordinarie budgeten för 2023. Det beror i huvudsak på att de tidsbundna understöden för enskilda vägar för säkerställande av försörjningsberedskapen och tillgången på inhemskt virke upphör (10 miljoner euro), men också på de besparingar som anges i regeringsprogrammet. Anslagen för främjande av gång och cykling minskar med 0,5 miljoner euro och understödet för enskilda vägar med 4,5 miljoner euro år 2024. I fråga om understöden för enskilda vägar har understödsprocenten också höjts från 50 till 70 procent 2023—2025, varvid anslaget räcker till färre projekt än tidigare.

Utskottet anser att anslagsutvecklingen under momentet är beklaglig, men förståelig med beaktande av anpassningsprogrammet för de offentliga finanserna. Utskottet uttrycker dock sin oro över nätet av enskilda vägar och dess betydelse för bland annat många näringar och försörjningsberedskapen. Finansieringen för 2024 ligger långt ifrån den nivå som fastställts i planen Trafik 12. Enligt utredning till utskottet bereder Transport- och kommunikationsverket för närvarande en utredning om understöden för enskilda vägar bland annat för att stödja en effektiv allokering

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 31

av understöden. Dessutom har utskottet informerats om att alla beviljade understöd ännu inte har använts och att projekten delvis fortsätter 2024.

Också i gång- och cykelprojekt utgör nivån på 3 miljoner euro bara 10 procent av målet i Trafik 12. Beloppet möjliggör uppskattningsvis ett tiotal mindre eller medelstora projekt. Minskningen av antalet projekt till denna nivå är dock inte så abrupt eftersom ansökan om understöd för 2023 enligt uppgift pågår hösten 2023 och i samband med den delar man också ut bland annat finansiering som frigjorts från tidigare år. Trots besparingarna betonar utskottet vikten av cykling och gång med tanke på såväl vardagsmotion och folkhälsan som bekämpningen av klimatförändringen.

77. Utveckling av trafikledsnätet (reservationsanslag 3 år)

Finansieringen av tidigare beslutade projekt fortsätter, och år 2024 pågår sammanlagt 20 banprojekt, 14 vägprojekt och 2 farledsprojekt. Fullmakterna att ingå avtal om dessa trafikledsprojekt uppgår till sammanlagt cirka 2,33 miljarder euro.

Budgetpropositionen innehåller fyra nya vägprojekt (fullmakterna uppgår till sammanlagt 58,5 miljoner euro), av vilka de största är riksväg 9 vid Lievestuore (30 miljoner euro) och riksväg 4, vägavsnittet norr om Leivonmäki i Joutsa (14 miljoner euro). Dessutom finns det 5 nya banprojekt (fullmakterna uppgår till sammanlagt 200,5 miljoner euro), av vilka det största är projektet för bangården för persontrafik i Tammerfors (163 miljoner euro) medan de övriga är planeringsprojekt. Dessutom föreslås det att fullmakten för projektet för att öka kapaciteten på banavsnittet Helsingfors—Riihimäki, fas 2 höjs med 110 miljoner euro till 383 miljoner euro på grund av samordningen av den pågående fas 2 och den kommande fas 3. Dessa nya projekt på sammanlagt 369 miljoner euro är en del av regeringens investeringsprogram.

I andra tilläggsbudgeten för 2023 höjdes fullmakterna för elva pågående utvecklingsprojekt med sammanlagt 125,2 miljoner euro, vilket huvudsakligen berodde på ökade kostnader. I anslagsbehovet för 2024 innebär dessa ändringar ett tillägg på sammanlagt 47,5 miljoner euro. Dessutom sänks anslagsnivån under momentet med 100 miljoner euro 2024 som en del av regeringens uppsättning av anpassningsåtgärder. Sammantaget uppgår momentets nivå efter ändringarna till 333 miljoner euro och den innehåller inte längre något handlingsutrymme för nya, icke-bindande projekt. Enligt uppgift uppgår den så kallade icke-bindande projektreserven för de följande åren 2025—2027 till cirka 0,2 miljarder euro.

Utskottet välkomnar att finansieringen av investeringsprogrammet riktas till nya trafikledsprojekt. Utskottet anser det också viktigt att fullmakts- och anslagsläget för nya och pågående projekt följs upp och att finansieringens tillräcklighet kontinuerligt bedöms med beaktande av den finansiering för trafikledsprojekt som fastställts för valperioden och som omfattas av de stegvis ökande sparåtgärderna. Den senaste tiden har höjningen av kostnadsnivån medfört utmaningar med att få finansieringen av projekten att räcka till, och enligt uppgift finns det fortfarande risk för att projektkostnaderna stiger, trots att den brantaste höjningen av kostnadsnivån har avstannat. Dessutom är en del av de nya projekten sådana som inte ingick i de högsta korgarna i Trafikledsverkets investeringsprogram för trafikledsnätet, vilket innebär att kostnadskalkylen för dem också är förknippad med större osäkerhet.

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Huvudtitel 31

Utskottet betonar att det är viktigt att trygga en tillräcklig finansiering för utvecklingen av trafikledsätet, eftersom det också är en viktig drivkraft som stöder den framtida tillväxten. Det är önskvärt att den finansiering som i regeringens investeringsprogram reserverats för utvecklingsprojekt tas i bruk fullt ut och att den tar hänsyn till hela Finland.

En del av investeringsprogrammet utgörs också av rekapitaliseringen av projektbolaget för entimmeståget till Åbo med 460 miljoner euro för byggnadsskedet. Byggandet inleds genom att förbättra sträckan Salo—Kuppis och bygga banan Esbo—Lojo. Förhandlingarna om förutsättningarna för en övergång till byggfasen pågår för närvarande, men byggandet inleds tidigast 2027. Utskottet känner inte till de kommande behoven av ytterligare statlig finansiering för projektet. Även projektet Flygbanan främjas och projektbolaget för Östbanan fortsätter sin verksamhet.

Regeringen har för avsikt att fatta ytterligare beslut om projekten inom investeringsprogrammet vid ramförhandlingarna våren 2024. Planeringsobjekt som ska främjas skyndsamt är bl.a. riksväg 5 Leppävirta—Kuopio samt en utvecklingsplan för strandbanan på sträckan Köklax—Karis.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att man bereder sig på statens andelar i MBT-avtalen som en del av investeringsprogrammet i sin helhet. De nuvarande MBT-avtalen gäller till 2031 och de uppdateras som bäst. MBT-avtalen länkas till den riksomfattande trafiksystemplanen. Genomförandet av tidigare överenskomna MBT-projekt har i huvudsak framskridit väl.

20. Tjänster inom trafik, transport och kommunikation

20. Köp och utvecklande av tjänster inom landsvägsfärjor och förbindelsefartyg i skärgården (reservationsanslag 3 år)

Utskottet har i sina tidigare betänkanden (bl.a. FiUB 37/2022 rd) fäst uppmärksamhet vid kostnaderna för reparation av bryggor för landsvägsfärjor och tillräcklig finansiering av dem. Utskottet välkomnar således budgetpropositionens tillägg på 2,5 miljoner euro för reparation av bryggor i förbindelsefartygstrafiken. Det finns dock fortfarande utvecklingsbehov i fråga om förbindelsefartygstrafiken bland annat när det gäller förnyandet av fartygsbeståndet.

51. Understöd till tjänster inom trafik, transport och kommunikation (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås cirka 29,3 miljoner euro, och vid uträkningen av anslaget har man beaktat ett tillägg på 2 miljoner euro för stöd till fartygsrutterna över Kvarken med anledning av införandet av ett undantag för öar inom handeln med utsläppsrätter för sjötransporter så att det inte uppstår konkurrensproblem i förhållande till Ålands passagerartrafik. Man har också beaktat ett tillägg på 300 000 euro för att trygga sådan godstrafik till och från Åland som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen. Utskottet anser liksom kommunikationsutskottet (KoUU 12/2023 rd) att dessa tillägg är bra och behövliga.

Utskottet ökar på basis av budgetmotionen 29/2023 rd momentet med 300 000 euro för utveckling av infrastrukturen för elektrifierad flygtrafik på Karleby—Jakobstads flygplats som pilotförsök, och kompletterar beslutsdelen under momentet på motsvarande sätt.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 31

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 29 591 000 euro.

Anslaget får användas

(Punkt 1—8 som i RP 41/2023 rd)

9) till stöd för fortsatt upprätthållande av den godstrafik på förbindelserutten Nådendal—Åland som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen (*utesl.*)

10) för utveckling av infrastrukturen för elektrifierad flygtrafik på Karleby—Jakobstads flygplats. (Nytt)

(Stycke 3 och 4 som i RP 41/2023 rd)

Dispositionsplan (euro)

Tidsbundet distributionsstöd för tidningar	15 000 000
Säkerhetsverksamhet för vägtrafik	9 500 000
Stödjande av sjöfartsrutterna i Kvarken till följd av införandet av undantaget för öar	2 000 000
Yrkesutbildning inom järnvägstrafik	841 000
Prisstöd för lotsning inom Saimenområdet och upprätthållande av lotsningsberedskapen	900 000
Nationell självfinansieringsandel för projekt för cyberkompetens inom små och medelstora företag	750 000
Tryggande av den försörjningsberedskapskritiska godstrafiken på förbindelsesträckan Nådendal—Åland	300 000
<i>Infrastrukturen för elektrifierad flygtrafik på Karleby—Jakobstads flygplats</i>	<i>300 000</i>
Sammanlagt	29 591 000

55. Köp och utvecklande av tjänster inom den offentliga persontrafiken (reservationsanslag 3 år)

Anslaget under momentet är cirka 102,4 miljoner euro, vilket motsvarar ungefär nivån i den ordinarie budgeten för 2023. Allokeringen ändras dock. Anslaget för 2024 ska användas för köp av tågtrafik (cirka 34,9 miljoner euro), köp och utveckling av region- och lokaltrafik (cirka 32,3 miljoner euro), stöd för den offentliga persontrafiken i stora stadsregioner (cirka 9,8 miljoner euro), stöd för den offentliga persontrafiken i medelstora stadsregioner (cirka 8,1 miljoner euro) och köp av flygtrafik (cirka 16,0 miljon euro). Dessutom används anslaget för mobilitetsstyrning (sammanlagt cirka 1,4 miljoner euro).

Stöd för den offentliga persontrafiken. Kollektivtrafiken är en väsentlig del av den hållbara rörligheten. Den är central för tillgången till olika funktioner, tjänster och arbetskraft samt med tanke på klimatmålen och den sociala hållbarheten.

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Huvudtitel 31

Finansieringen av klimatbaserade åtgärder slopas som en del av regeringsprogrammets helhet av anpassningsåtgärder (-13,3 miljoner euro). Det klimatbaserade stödet har riktats till stora och medelstora stadsregioner. Efter coronaåren håller kollektivtrafiken i stadsregionerna på att återhämta sig, även om det visserligen finns regionala skillnader. Statens finansieringsandel är sammantaget sett relativt måttfull särskilt i de stora stadsregionerna men också i medelstora stadsregioner.

Som en utmaning lyfter utskottet fram närings-, trafik- och miljöcentralernas finansiering av regional och lokal kollektivtrafik utanför stora och medelstora stadsregioner. Den baserar sig uteslutande på statlig budgetfinansiering. Situationen är svår på grund av att kostnaderna för buss- och järnvägstrafiken har ökat och den marknadsmässiga trafiken har minskat. Verksamheten har redan anpassats och kommer även i fortsättningen att anpassas och minskas på den finansieringsnivå som anges i planen för de offentliga finanserna. Utskottet anser det vara viktigt att följa situationen och vid behov rikta finansieringen (på nytt) till detta, eftersom en fungerande kollektivtrafik är central med tanke på landsbygdens livskraft.

Persontågstrafik. Enligt regeringsprogrammet är avsikten att öka den faktiska konkurrensen på spårtrafikmarknaden och underlätta tillträdet till marknaden. Hittills har konkurrensen varit liten och marknaden koncentrerad. Enligt utredning till utskottet är avsikten att utveckla en konkurrensneutral och attraktiv verksamhetsmiljö bland annat genom att ordna tillgången till materiel och depåer på lika villkor. Dessutom ökas konkurrensen inom persontågstrafiken genom att också kommuner och regioner ges möjlighet att ordna köptrafik. Offentligt stöd riktas ändå inte till rutter som fungerar på marknadsvillkor.

Utskottet anser det vara viktigt att öka konkurrensen på spårtrafikmarknaden. Detta kräver dock noggranna utredningar och därmed tid. Det avtal med VR som kommunikationsministeriet förhandlat fram gäller fram till 2030, varefter trafiken måste konkurrensutsättas. Utskottet anser det vara viktigt att man också i nuläget tillsammans med kommunerna och regionerna hittar möjligheter och finansieringslösningar för utveckling av den regionala närtågstrafiken och för öppnande av nya förbindelser (eller återöppnande av nedlagda förbindelser).

Flygtrafik. Enligt regeringsprogrammet ska flygtrafiken inom Finland i första hand utvecklas på marknadsvillkor. Enligt riktlinjen i den riksomfattande trafiksystemplanen kan staten köpa flygtrafik till orter från vilka restiden till Helsingfors med tåg är mer än 3 timmar. Villkoret är att det finns en skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster gällande flygförbindelsen i fråga och att kommuner eller andra regionala aktörer deltar i finansieringen.

Före coronaåren anskaffades flygtrafik endast till Nyslott i samarbete med staden (statens andel högst 50 procent av kostnaderna, dock högst 1 miljon euro). Björneborg har anskaffat flygtrafik på egen bekostnad. På grund av det minskade antalet passagerare till följd av coronapandemin har staten sedan 2020 tillfälligt understött flygförbindelserna till fem flygplatser i landskapen (Jyväskylä, Joensuu, Kajana, Kemi, Karleby), där flygtrafiken inte bedrivs på marknadsvillkor.

Jämfört med fjolårets ordinarie budget ökar köpen av flygtrafik med 15 miljoner euro 2024. Med hjälp av summan genomförs den sista konkurrensutsättningen av ovan nämnda fem flygförbin-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 32**

delser för perioden 29.4.2024—28.3.2026. Därefter slutar staten köpa landskapsflyg som staten stöder till fullt belopp.

Utskottet konstaterar att flygtrafiken i första hand bör utvecklas på marknadsvillkor. Enligt uppgift har antalet passagerare på landskapsflyg ökat och landskapsflygen närmar sig lönsamhet på marknadsvillkor. Det är bra att den senaste konkurrensutsättningen också blir den sista. Utskottet konstaterar att statens deltagande på nuvarande sätt inte heller är rättvist i förhållande till olika regioner, så det är bra att helhetsbilden utvärderas och att man från och med 2026 försöker hitta en modell som behandlar städerna på lika villkor.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde får sammanlagt cirka 4,2 miljarder euro, vilket är cirka 0,3 miljarder euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Av anslagen under huvudtiteln anvisas cirka 39 procent för förnyelse och låga koldioxidutsläpp, 24 procent för sysselsättning och företagsamhet, 23 procent för förvaltning, 9 procent för integration och internationell kompetens och 5 procent för specialfinansiering till företag.

01. Förvaltning

05. Omkostnader för Innovationsfinansieringsverket Business Finland (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås ett anslag på cirka 99,3 miljoner euro, vilket är cirka 3,0 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för innevarande år. Största delen av anslaget, cirka 85,5 miljoner euro, är avsett för främjande av innovationsverksamhet, internationaliseringstjänster, projekt- och programverksamhet samt främjande av utländska investeringar och kapitalinvesteringar i Finland. Anslagen för detta ökar med cirka 5 miljoner euro. Utskottet anser det vara viktigt att man vid granskningen av nivån på Business Finlands omkostnader under de kommande åren beaktar att Finlands mål att höja finansieringen av FoU-verksamheten till 4 procent fram till 2030 kräver aktiva åtgärder. Business Finland måste ha tillräckliga personalresurser för rådgivning till företag och bedömning av deras förmågor och projektplaner så att statens FoU-finansiering ska ha förutsättningar att skapa konkurrenskraftig och växande affärsverksamhet.

Business Finland är också en av aktörerna i nätverket Team Finland. I enlighet med regeringsprogrammet pågår en utredning för att se över nätverkets verksamhet och ledning. Utredningen avses bli klar före utgången av 2023. I syfte att förbättra resultaten och genomslagskraften utreds bl.a. möjligheten att integrera Business Finlands verksamhet utomlands i utrikesministeriets beskickningsnätverk. Också finansutskottet har i sitt budgetbetänkande för 2023 (FiUB 37/2022 rd) konstaterat att det finns utvecklingsbehov särskilt i fråga om nätverkets interna arbetsfördelning, samarbete och samordning av funktionerna. De sakkunniga har dock under hösten 2023 uttryckt oro över att organisationsreformen innebär risker och betonat att marknaden bör kunna priorite-

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 32

ras eftersom de resurser som står till förfogande för exportfrämjande är knappa. Utskottet behandlar exportfrämjande också i kapitel 24.01 Utrikesförvaltningen.

Business Finlands funktion Visit Finland svarar för tillväxten och utvecklingen av turismen från utlandet till Finland. Anslagen för främjande av turismen minskar med nästan en tredjedel, 4 miljoner euro, när de tidigare tidsbundna satsningarna upphör. Finansutskottet omfattar ekonomiutskottets ståndpunkt (EkUU 22/2023 rd) om att en minskning av anslagen oundvikligen har konsekvenser för verksamhetsförutsättningarna för Finlands turistnäring, som redan tidigare har drabbats hårt av coronapandemin och Rysslands anfallskrig. Visit Finlands förmåga att genomföra den nationella turiststrategin bör således ägnas särskild uppmärksamhet.

40. Statsunderstöd till aktörer som främjar en hållbar tillväxtpolitik (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås ett anslag på cirka 3,0 miljoner euro, vilket är cirka 1,5 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för innevarande år. Av anslaget utgörs 622 000 euro av överföring från moment 32.01.50 som ska dras in, och anvisas för understöd till en konsumentorganisation, det vill säga Konsumentförbundet rf:s verksamhet. I budgeten för 2023 uppgick understödsnivån för Konsumentförbundet till 1,472 miljoner euro, och statsunderstödet utgjorde 83 procent av Konsumentförbundets inkomster. Den minskade anslagsnivån väntas leda till att närundervisningen och konsumentrådgivningen minskar. Konsumentförbundets rådgivningstjänster kompletterar myndigheternas rådgivning i frågor som omfattas av konsumentskyddslagen (38/1978). Utskottet anser att understödet är viktigt, eftersom behovet av rådgivning inte har minskat, utan snarare ökat till exempel på grund av de allt vanligare digitala bedrägerierna.

Utskottet ökar momentet med 230 000 euro, varav 150 000 euro till Konsumentförbundet rf och 80 000 euro till företagsmentorsverksamheten.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 3 183 000 euro.

(Stycke 2—5 som i RP 41/2023 rd)

41. Specialunderstöd för Teknologiska forskningscentralen VTT Ab:s forskningsinfrastruktur (förslagsanslag)

Under momentet föreslås 16,0 miljoner euro, vilket är cirka 9,1 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Det föreslås att fullmakten för 2024 ska vara 10 miljoner euro.

Utskottet framhäver vikten av de beslut som fattades vid budgetförhandlingarna om att man under valperioden satsar på att skala upp kvantdatoren till 300 kvantbitar samt att skaffa och ta i bruk gemensam utrustning i pilotmiljön Kvanttinova för mikroelektronik och kvantteknik. I budgeten för 2024 riktas sammanlagt 10 miljoner euro till dessa, och satsningens storlek under hela valperioden är 149 miljoner euro. Dessa investeringar stöder utvecklingen av ekosystemet för kvantteknik i Finland och de lockar också investeringar till Finland. Utskottet betonar kvantteknikens betydelse som framtidens tillväxtbransch som det lönar sig att satsa på. De sakkunniga har framfört att Finland behöver en nationell kvantstrategi som redan finns i många jämförelseländer.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 32

20. Förnyelse och koldioxidsnålhet

40. Stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (förslagsanslag)

Under momentet föreslås ett anslag på 543,7 miljoner euro, vilket är cirka 78,2 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för innevarande år. Av anslaget hänför sig 125,7 miljoner euro till helheter som finansieras via EU:s återhämtningsinstrument. Forsknings-, utvecklings- och innovationsfinansieringen riktas särskilt till riskfyllda projekt som påskyndar förnyelsen av näringslivets strukturer.

De sammanlagda utgifterna för forsknings- och utveckling (FoU-utgifterna) beskrivs närmare i den allmänna motiveringen till betänkandet. Inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde finansieras FoU-verksamhet främst under moment 32.20.40 Stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet och 32.20.83 Lån för forsknings- och innovationsverksamhet. Dessutom riktas FoU-finansiering till momenten för statsunderstöd för Teknologiska forskningscentralen VTT Ab och specialunderstöd för Teknologiska forskningscentralen VTT Ab:s forskningsinfrastruktur. Förvaltningsutgifter för understöd och lån under det aktuella momentet ingår i moment 32.01.05.

För Business Finlands understödsfullmakt anvisas cirka 469,8 miljoner euro. Av detta riktas cirka 394 miljoner euro till FoU-verksamheten. För lånefullmakter föreslås under moment 32.20.83 cirka 156,8 miljoner euro, varav största delen för FoU-verksamhet (149 miljoner euro). Business Finlands FoU-finansiering ökar med cirka 21 miljoner euro jämfört med den uppskattade nivån år 2023. Till understödsfullmakterna för 2024 anvisas ett tillägg på 90,5 miljoner euro, men samtidigt upphör de tidigare temporära tilläggen. Av tillägget riktas cirka 60 miljoner euro till företag och cirka 30 miljoner euro till tillämpad forskning till forskningsorganisationer för samarbete med företag. Enligt uppgift är offentligt stöd som sporrar till samarbete mellan företag och forskningsorganisationer särskilt verkningsfullt. Utskottet anser det vara viktigt att ökningarna av FoU-finansieringen under de kommande åren sporrar privata aktörer att öka sina FoU-satsningar och sitt samarbete med forskningsorganisationerna.

Utskottet anser i likhet med ekonomiutskottet (EkUU 22/2023 rd) att det är viktigt att se till att Finland är en attraktiv investeringsmiljö för både finska och utländska företag. Företagens investeringsmiljö har försämrats på grund av högre kostnader och räntor samt det osäkra världsläget. Utöver den finansiering som står till förfogande är smidiga tillståndsförfaranden en central förutsättning för att investeringarna ska kunna framskrida. Utskottet välkomnar att REPowerEU-tilläggsfinansiering används för att påskynda tillståndprocessen under moment 32.01.02 och inom miljöministeriets förvaltningsområde. Enligt näringslivets uppskattningar finns det i Finland investeringsprojekt till ett sammanlagt värde av cirka 20 miljarder euro som väntar på tillståndsbeslut eller annars har fördröjts på grund av osäkerhetsfaktorer som gäller tillstånd. Utskottet föreslår att regeringen överväger att införa en så kallad behandlingsgaranti för att förkorta de långa tillståndprocesserna.

Dessutom lyfter ekonomiutskottet med rätta fram utmaningarna för en liten och öppen ekonomi att klara sig i en världsekonomi som splittras allt mer på grund av den geopolitiska konkurrensen och i en allt aggressivare kapplöpning med att erbjuda statsstöd mellan de stora handelsblocken

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Huvudtitel 32

(EkUU 22/2023 rd). Med tanke på Finlands konkurrenskraft är det väsentligt att göra strategiska val och satsa på sådana lovande områden inom teknikkompetens där Finland bäst kan utnyttja sina egna styrkor. Som exempel på styrkorna nämns utöver ovannämnda kvantteknik bland annat bioteknik, nya material samt trådlösa 5G- och 6G-nät. Finansutskottet påpekar att det lönar sig för i synnerhet teknikföretag att ta hänsyn till geopolitiska risker, särskilt sådana som hänför sig till Kina.

Utskottet noterar att satsningen på FoU-finansieringen hjälper Finland att hitta nya lösningar för att genomföra omställningen till ren energi. FoUI-verksamheten är en central faktor också när det gäller att garantera företagets konkurrenskraft. Enligt regeringsprogrammet finns det skäl att rikta en betydande del av Finlands och EU:s FoUI-finansiering till projekt som påskyndar omställningen till ren energi. Utskottet konstaterar att den sektorsövergripande kostnadseffektivitetsbedömningen av klimatpolitiken måste utvecklas.

41. Energistöd (förslagsanslag)

Under momentet föreslås ett anslag på cirka 449,6 miljoner euro, vilket är cirka 85,5 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för innevarande år. För fullmakten föreslås 68,6 miljoner euro, varav största delen (54,5 miljoner euro) riktas till investeringar i omställningen till ren energi (REPowerEU). Energistödet utgör en del av den ekonomiska styrning som syftar till att styra energisystemet mot effektivare lösningar som är optimala med tanke på klimatet och miljön. Den nationella bevilningsfullmakten för energistöd minskar från och med 2024 så att stora demonstrationsprojekt inte längre finansieras. Anslagsnivån förblir dock fortfarande hög på grund av utbetalningarna av tidigare stödbeslut. Energistödet hävstångseffekt uppskattas vara betydande i budgeten, dvs. 4–5 gånger. Till exempel år 2022 beviljades 390 miljoner euro i energistöd och med dess medverkan genomfördes investeringar till ett värde av 1,6 miljarder euro.

Under moment 32.20.48 föreslås dessutom cirka 309,1 miljoner euro för produktionsstöd för förnybar energi, huvudsakligen för att stödja vindkraft. Utskottet noterar att omställningen till ren energi kräver fungerande infrastruktur i hela landet, såsom tillräcklig stamnätskapacitet.

30. Sysselsättning och företagsamhet

Regeringen har som mål att höja sysselsättningsgraden till 80 procent fram till 2031. Enligt arbets- och näringsministeriets arbetsmarknadsprognos från hösten 2023 är sysselsättningsgraden för 15–64-åringar 73,7 procent år 2023 och sjunker med 0,2 procentenheter år 2024. Utskottet konstaterar att regeringens planerade sysselsättningspolitiska åtgärder är en bra start för att förbättra sysselsättningen. Målnivån är dock så hög att det dessutom behövs ett brett urval av metoder för att förbättra sysselsättningen, kompetensen och arbetsförmågan i olika åldersgrupper och befolkningsgrupper samt i synnerhet åtgärder som påverkar den strukturella arbetslösheten.

Enligt regeringsprogrammet är målet att fördubbla antalet tillväxtorienterade medelstora företag som är företagardrivna (så kallade Mittelstand-företag) fram till 2030. De sakkunniga har ansett det vara en väsentlig fråga med tanke på främjandet av Finlands export om företagen lyckas växa

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 32

till Mittelstand-klassen. Enligt regeringsprogrammet är avsikten också att i början av valperioden utarbeta en industripolitisk strategi.

Utskottet anser att det är viktigt att man i industristrategin tar hänsyn till regionstädernas verksamhetsförutsättningar. Såsom det konstateras i regeringsprogrammet erbjuder regionstäderna för sin del möjligheter att skapa tillväxt till exempel inom olika industrisektorer. Regionstäderna har dock sämre förutsättningar än landskapscentrum att få FoU-finansiering, i synnerhet om landskapet saknar eget universitet. Yrkehögskolornas FoU-finansiering riktas bättre till regionstäderna, men finansieringsnivån har ännu varit rätt låg. Å andra sidan kan man med medel ur EU:s region- och strukturpolitiska program 2021—2027 finansiera i synnerhet små företags FoU-verksamhet. Nästan 70 procent av programfinansieringen riktas till östra och norra Finland.

Under förra regeringsperioden bereddes en utvecklingsvision för östra Finland. Startskottet för visionsarbetet var Rysslands angrepp mot Ukraina. I november 2023 har det geopolitiska läget skärpts, och åtgärderna för att stänga östgränsen framhäver behovet av att inleda åtgärder för att stärka livskraften i östra Finland. Konsekvenserna av kriget i Ukraina återspeglas i hela Finland, men krigets multiplikatoreffekter syns starkast nära östgränsen. Utskottet anser det vara viktigt att regeringen uppdaterar den regionutvecklingsvision för östra Finland som skapades under förra regeringsperioden och målmedvetet vidtar åtgärder för att undvika polariseringen av utvecklingskillnaderna mellan och inom landets olika regioner.

40. Stödjande av en hållbar tillväxt och livskraft i regionerna (reservationsanslag 3 år)

Utskottet ökar momentet med 975 000 euro, varav 350 000 euro anvisas till utveckling av turistverksamheten i Rääskylän Ilmailukeskus, 175 000 euro till utveckling av turismen året runt i Ounasvaaran Hiihtokeskusalue, 150 000 euro till projektet Maasto- ja gravelpyöräilyreitistön matkailuyhteyshanke Lauhanvuori-Hämeen kangas geoparkin yhteyksien parantamiseksi, 150 000 euro till Sappeen matkailualueen kehittämisyhdistys för byggande av ett nätverk för närcykling, 100 000 euro till utveckling av turistverksamheten på Jorois flygplats och 50 000 euro till förbättring av en småbåtsled för att främja turismen i Eugmo (Skärgårdsrådet).

I beslutdelen i motiveringen till momentet håller utskottet kvar en punkt, enligt vilken anslaget i enlighet med statsunderstödslagen (688/2001) får användas till understöd för tidsbegränsade projekt som främjar regional livskraft.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 10 807 000 euro.

Anslaget får i enlighet med statsunderstödslagen (688/2001) användas

(Punkt 1 som i RP 41/2023 rd)

2) till understöd för tidsbegränsade projekt som främjar regional livskraft. (Ny)

Fullmakt

(Som i RP 41/2023 rd)

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 32

51. Offentlig arbetskrafts- och företagservice (reservationsanslag 2 år)

Under momentet anvisas ett anslag på 184,0 miljoner euro, vilket är cirka 36,9 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för innevarande år. Ändringarna i anslaget förklaras av både nedskärningar enligt regeringsprogrammet och tekniska överföringar och justeringar. Trots nedskärningarna står det enligt arbets- och näringsministeriet mer anslag än vanligt till förfogande för 2024. När sysselsättningstjänsterna från ingången av 2025 överförs till kommunerna för att finansieras via statsandelarna, har man vid dimensioneringen av anslaget inte längre beaktat det handlingsutrymme som normalt har ingått i det tvååriga reservationsanslaget. Den största helhet som ska finansieras under momentet är anskaffning av arbetskraftsutbildning, varav största delen är integrationsutbildning. En annan betydande helhet är lönesubventionerat arbete. Arbets- och näringsbyråernas omkostnader finansieras under moment 32.01.03 (287,4 miljoner euro).

Inom kommunsektorn är man oroad över om arbetskraftsservicen överförs till kommunerna utan tillräckliga resurser för skötseln av den. I likhet med arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser finansutskottet det vara viktigt att noga ge akt på kommunernas kostnader och hur statsandelarna motsvarar kostnaderna, och att det vid behov måste göras ändringar för att säkerställa att statsandelskriterierna och kompensationerna fungerar och träffar rätt och att incitamentseffekterna är optimala (AjUB 26/2022 rd).

64. EU-medfinansiering och statlig medfinansiering i EU:s regional- och strukturpolitiska program och andra program inom sammanhållningspolitiken (förslagsanslag)

Under momentet föreslås ett anslag på cirka 644,0 miljoner euro, vilket är cirka 30,7 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för innevarande år. För fullmakten föreslås cirka 379,5 miljoner euro, varav 31 procent är nationell medfinansiering. Åtgärderna inom ramen för Europeiska socialfonden, regionala utvecklingsfonden och fonden för en rättvis omställning under programperioden 2021—2027 har samlats i Finlands regional- och strukturpolitiska program Ett förnybart och kompetent Finland 2021—2027. Sammanlagt fördelas den offentliga finansieringen under programperioden så att EU-finansieringen uppgår till cirka 1,9 miljarder euro och den nationella offentliga motfinansieringen till cirka 1,2 miljarder euro. Statens andel av den nationella finansieringen är 75 procent.

Avsikten är att 46 procent av anslaget ska användas för utbetalningar för den gamla programperioden 2014—2020 och 54 procent för utbetalningar för den nuvarande programperioden 2021—2027. Det tekniska genomförandet av ett nytt informationssystem i anslutning till bytet av programperiod har tagit längre tid än väntat, vilket har lett till försenade betalningar 2023. De sakkunniga har påpekat att detta har medfört problem för stödmottagarna när genomförandet av projekten inte har kunnat framskrida enligt den planerade tidtabellen och en del av stödmottagarna har varit tvungna att söka andra finansieringslösningar. Utskottet anser det vara viktigt att man får utbetalningarna att fungera så snabbt som möjligt och att man ser till att Finland får sin del av medfinansieringen fullt ut.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 32**

40. Specialfinansiering till företag

Till specialfinansiering till företag anvisas sammanlagt cirka 211,7 miljoner euro, vilket är cirka 7,6 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för innevarande år. Regeringen föreslår att arbets- och näringsministeriet med stöd av lagen om statliga exportgarantier (422/2001) ska kunna ersätta Finnvera Abp för kreditförluster av exportgarantier som 2024 beviljas för främjande av export till och investeringar i Ukraina till ett belopp av högst 50 miljoner euro. Utskottet tillstyrker det föreslagna samtycket för att man på grund av krigstillstånd ska kunna bereda sig på en större kreditförlustrisk än normalt. Enligt regeringsprogrammet ska Finnveras exportfrämjande roll stärkas. Utskottet noterar att Finnveras roll i avhjälpandet av marknadsbristerna i företagsfinansieringen har accentuerats på grund av att tillgången till företagsfinansiering har försämrats.

50. Integration och internationell kompetens

Anslagen för främjande av studie- och arbetsrelaterad invandring fördelas på flera moment under arbets- och näringsministeriets huvudtitel. Under huvudtiteln har det reserverats sammanlagt cirka 11 miljoner euro för främjande av studie- och arbetsrelaterad invandring, vilket är cirka 4,7 miljoner euro mindre än 2023. I enlighet med regeringsprogrammet främjas och fortsätter Talent Boost-programmet, men finansieringen av Talent Hub-verksamheten, som genomför Talent Boost-programmet på regional nivå, upphör (1 miljon euro). Dessutom slopas Talent Explorer-finansieringen stegvis så att minskningen är 1,2 miljoner euro år 2024. Stödstrukturen Work in Finland är en del av Talent Boost-programmet. Finansieringen av Work in Finland i budgeten för 2024 uppgår till sammanlagt 5,4 miljoner euro och fördelas mellan Business Finlands, arbets- och näringsbyråernas och närings-, trafik- och miljöcentralernas omkostnader. Utskottet ser det som angeläget att konsekvenserna av ändringarna följs noggrant.

Integrationen och invandringen har också samband med Finlands attraktionskraft som investeringsmiljö. De sakkunniga har betonat att Finland för att vara attraktivt för nya investeringar och arbetsplatser måste vara attraktivt också för studerande och arbetstagare och deras familjer. Konkurrensen om toppförmågor är hård mellan OECD-länderna. Finland kommer först på plats 14 i en OECD-jämförelse (Indicators of Talent Attractiveness). Sverige, Norge och Danmark placeerar sig bättre än Finland. I regeringsprogrammet konstateras det att det för att nå målnivån på fyra procent för forsknings- och innovationsfinansieringen är nödvändigt att säkerställa tillgången till kompetent arbetskraft, tillräckliga utbildningsvolymerna och Finlands attraktionskraft för utländska talanger. I regeringsprogrammet noteras också vikten av att de talanger som flyttat hit på grund av arbete ska stanna i landet. Utskottet konstaterar att det behövs åtgärder också för att få fler högutbildade finländska talanger att stanna kvar här.

30. Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet (förslagsanslag)

Under momentet föreslås ett anslag på cirka 384,3 miljoner euro, vilket är cirka 97,2 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för innevarande år. Anslagsnivån bestäms i regel utifrån hur många personer som får tillfälligt skydd och som har en registrerad hemkommun beräknas flytta till kommunerna. Också storleken på flyktingkvoten inverkar på anslagsnivån. Under momentet betalas både ersättningar till kommunerna och ersättning till FPA för utgifterna för utkomststö-

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Huvudtitel 33

det. De sakkunniga har uttryckt oro över att de kalkylerade ersättningarna inte räcker till för att täcka de faktiska kostnaderna för ordnandet av tjänsterna, eftersom det finns behov av integrationstjänster också efter integrationstidens slut. Det lyftes också fram en konflikt mellan att integrationstiden förkortas och att kompetenscentrumverksamheten och handlednings- och rådgivningstjänsterna minskas.

Utskottet anser i likhet med arbetslivs- och jämställdhetsutskottet (AjUU 3/2023 rd) att regeringens förslag om att öka anslagen för främjande av integration och om att kunna bevara den uppnådda invandringsnivån också i fortsättningen är motiverat. Dessutom anser utskottet att det är viktigt att satsa på integration oberoende av orsaken till att personen har anlänt till Finland.

Huvudtitel 33

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

03. Forskning och utveckling

04. Omkostnader för Institutet för hälsa och välfärd (reservationsanslag 2 år)

I enlighet med regeringsprogrammet är målet att inom social- och hälsovården införa metoder som är verkningsfulla och enhetligt utvärderade och som har konstaterat god kostnadsnyttoeffekt. Det ska göras genom att man satsar på bland annat forskning, nationell utvärderingskompetens, framtagning av information om kvalitet och verkningsfullhet, utveckling av rekommendationer och förankring av dem i servicesystemet.

Kvalitetsregister. De riksomfattande kvalitetsregistren inom hälso- och sjukvården innehåller information om kvalitet, resultat och effekter beträffande den vård som patienterna får. Den nationella kvalitetsregisterverksamheten vid Institutet för hälsa och välfärd (THL) är ett viktigt verktyg för att säkerställa och utveckla servicens och vårdens genomslagskraft och förbättra kvaliteten överallt i Finland. Det finns nio kvalitetsregister som Institutet för hälsa och välfärd ansvarar för: Diabetesregistret, HIV-registret, njursjukdomsregistret, kvalitetsregistret för behandling av psykoser, ryggregistret, kvalitetsregistret för mun- och tandsjukdomar, hjärtregistret, intensivvårdens kvalitetsregister och kvalitetsregistret för inflammatoriska ledsjukdomar. År 2023 inleddes dessutom ett projekt för utveckling av uppföljningen av kvaliteten och effekterna av cancerbehandling. För projektet har det anvisats tilläggsanslag på 150 000 euro per år. Inom den närmaste framtiden kommer tyngdpunkten att ligga på att etablera kvalitetsregisterverksamheten inom många delområden, såsom informationsproduktionen och en utvidgning av den systematiska användningen av resultatuppgifter i synnerhet inom kollegial utveckling.

Produktionen av data om kvalitet, verkningsfullhet och kostnadsnyttoeffekt utvecklas som en del av den övergripande nationella informationsproduktionen. Regeringen föreslår sammanlagt 8 miljoner euro för att utveckla genomslagskraften hos social- och hälsovårdens servicesystem (projektet för verkningsfullhet och kostnadsnyttoeffekt). I den kompletterande budgetpropositionen riktas 2 miljoner euro till moment 33.03.04 bland annat för utveckling av vård- och åtgärds-

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Huvudtitel 33

rekommendationer samt för kollegial utveckling av kvalitetsregister och effektivisering av verksamheten. Finansieringen av projektet för verkningsfullhet och kostnadseffektivitet riktas också till utveckling av informationshanteringen (2,5 miljoner euro, moment 33.01.25), ministeriets omkostnader (2 miljoner euro, moment 33.01.01) och andra utgifter för specialprojekt (1,5 miljoner euro, moment 33.03.63).

Utskottet betonar vikten av kunskapsledning med tanke på såväl kvaliteten på social- och hälsovården som effekterna och kostnadsdämpningen. De nationella målen för att förbättra vårdens verkningsfullhet uppnås inte utan omfattande data om hälso- och sjukvårdstjänsterna. Här är det väsentligt med systematisk framtagning och analys av data för att informationen ska kunna användas som underlag för beslut. Utskottet konstaterar att den resurs som behövs för den kvalitetsregisterverksamhet som Institutet för hälsa och välfärd bedriver är liten jämfört med den potential som registeruppgifterna medför när det gäller att öka vårdens kvalitet och genomslagskraft och därmed spara in på kostnader, och därför är det viktigt att se till att det finns finansiella resurser för de befintliga kvalitetsregistren. Utskottet välkomnar att regeringen har berett sig på denna finansiering och dessutom beslutat rikta finansieringen till utveckling av kunskapsunderlaget för verkningsfullhet och kostnadsnyttoeffekt.

Utskottet ser det som viktigt att utveckla och utvidga kvalitetsregisterverksamheten till nya klient- och patientgrupper, eftersom den information som kvalitetsregistren producerar förbättrar vårdens kvalitet, genomslag och patientsäkerheten. Utskottet har tidigare också fäst uppmärksamhet vid utvecklingen av kvaliteten och jämförbarheten inom socialservicen och ansett det vara viktigt att utveckla kvalitetsregistren inom socialvården.

Utskottet ökar momentet med 500 000 euro för att utveckla och utvidga den nationella kvalitetsregisterverksamheten. Sakkunskapen inom vårdarbete och vårdvetenskap ska stärkas i informationsproduktionen inom kvalitetsregisterverksamheten och i det allmänna utvecklingsarbetet. När kvalitetsregistren utvidgas är det viktigt att prioritera till exempel utvecklingen av kirurgi och de största folksjukdomarna såsom cancersjukdomar.

Forskning i vårdarbete. För forskning kring vårdarbete föreslås 800 000 euro i statsunderstöd nästa år, vilket är över 200 000 euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023.

Utskottet välkomnar tillägget, eftersom vårdarbetet har stor inverkan på verksamheten inom social- och hälsovården, kvaliteten på vården av patienter och kostnaderna för social- och hälsovården. För att säkra kvaliteten på tjänsterna behövs forskning på hög nivå om vårdarbetet och dess metoder samt strukturer till stöd för intensifiering och tillämpning av forskningsrönen.

Genomförandet av Istanbulkonventionen. Resultaten av Statistikcentralens undersökning år 2021 visar att våld i parrelationer fortfarande är mycket vanligt i Finland. En tredjedel av kvinnorna har någon gång upplevt fysiskt våld eller sexuellt våld eller hot om våld i sitt parförhållande. Nästan hälften av kvinnorna har utsatts för psykiskt våld. Det har reserverats 150 000 euro för kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (NAPE). Anslaget ska täcka generalsekreterarens lönekostnader och omkostnader. Det finns inga permanenta anslag för genomförandet av Istanbulkonventionen och genomförandeplanen verkställs inom budgetramarna som ett led i ministeriernas och andra ansvariga aktörers övriga arbete. Verkställandet av pla-

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 33

nen följs regelbundet upp och för närvarande pågår en halvtidsuppföljning. Istanbulkonventionens övervakningsorgan Grevio gör ett landsbesök i Finland i början av 2024 och de publicerar i slutet av året en rapport om hur genomförandet framskrider och lägger fram uppmaningar och rekommendationer.

Utskottet anser det vara viktigt att det finns tillräckliga resurser för genomförandet av Istanbulkonventionen. I anslutning till genomförandet av Istanbulkonventionen granskas skyddshemsnätet separat i samband med moment 33.60.52 i betänkandet och resursläget för telefontjänsten Nollinjen i samband med moment 25.01.50.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas ett nettoanslag på 80 853 000 euro.

(Stycke 2 som i RP 41/2023 rd)

25. Nationella kompetenskluster (reservationsanslag 3 år)

Arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet ska enligt regeringsprogrammet tillsammans inleda ett forsknings-, utvecklings- och innovationsprogram för att påskynda tillväxten och förnyelsen inom sektorn för hälsa och välbefinnande. I programmet ingår även främjande av användningen och exporten av medicinsk teknik. Detta program, som social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för, är en fortsättning på FoUI-tillväxtstrategin för hälsovårdssektorn. För det nya programmet föreslås 5 miljoner euro i finansiering. Enligt uppgift håller planeringen av programmet på att inledas.

Den tidigare FoUI-tillväxtstrategin har inte haft någon separat budget som anvisats den, utan strategin har genomförts med ministeriernas och forskningsfinansiärernas befintliga finansiella instrument och resurser. Det har främst förekommit särskilda engångsresurser för inrättande och utveckling av nationella kunskapscenter. Bland centren finns neurocentrum, cancercentrum, genomcentrum och läkemedelsutvecklingscentrum, och helheten inbegriper också biobanksverksamhet. På det hela taget bedrivs forskning inom hälsovårdsområdet vid högskolor, forskningsinstitut, hälso- och sjukvårdens servicesystem och inom företag. Den offentliga forskningsfinansieringen har samlats från flera olika källor, såsom konkurrensutsatt finansiering från Finlands Akademi, EU och Business Finland och statlig forskningsfinansiering.

Utskottet anser det vara viktigt att tillväxten inom hälso- och välfärdssektorn stöds genom FoUI-satsningar. Utskottet betonar att satsningen med 5 miljoner euro bör riktas så effektivt som möjligt också med beaktande av den samlade bilden av annan FoUI-finansiering inom sektorn. Utskottet bevakar hur planeringen och genomförandet av programmet framskrider.

63. Vissa specialprojekt (reservationsanslag 3 år)

Programmet för bra arbete. För programmet för bra arbete inom social- och hälsovården anvisas 3,5 miljoner euro för 2024. Utskottet välkomnar att programmet inleds och anser att dess teman är viktiga. Utmaningarna när det gäller tillgången på social- och hälsovårdspersonal och programmet för bra arbete behandlas närmare i betänkandet under moment 28.89.31.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 33

Mathjälp. I regeringsprogrammet konstateras det att stödet för mathjälpssarbete via organisationer, föreningar och församlingar permanentas som en del av den sociala rättvisan. Utskottet har åtskilliga gånger anvisat extra resurser för mathjälpsverksamheten och ansett det vara viktigt att verksamheten vilar på en hållbar grund så att den inte är beroende av den tilläggsfinansiering som riksdagen årligen beviljar. Utskottet välkomnar därför varmt att mathjälpen permanentas och att ett permanent årligt anslag på 3 miljoner euro reserveras för den. Utskottet fäster uppmärksamhet vid att som utdelare av mathjälpen bör särskilt små aktörer och organisationer som arbetar i enlighet med den kristna värdegrunden beaktas, exempelvis medlemmarna i förbundet Kotimaisen avustustyön liitto ry och de regionala aktörer som arbetar för Ruoka-apu.fi.

Personer som insjuknat på grund av dålig inomhusluft och patienter med ME/CFS. Utskottet anser det vara viktigt att regeringen under 2024 utreder möjligheten att anvisa finansiering för rehabilitering som behövs för personer som insjuknat på grund av dålig inomhusluft och patienter med kroniskt trötthetssyndrom (ME/CFS).

Utskottet ökar momentet med 80 000 euro för ett utredningsprojekt som gäller stöd till personer som insjuknat av dålig inomhusluft och patienter som lider av kroniskt trötthetssyndrom (ME/CFS).

Nationell cancerstrategi. Utskottet ökar momentet med 80 000 euro för att utarbeta en nationell cancerstrategi. Strategin ska stärka det nationella genomförandet av EU:s cancerbekämpningsplan, förbättra lika tillgång till kostnadseffektiva behandlingar och förenhetliga de nationella rekommendationerna för social- och hälsovårdssystemet i cancerbehandlingens olika faser.

Projekt för krisgraviditetssituationer. Dessutom ökar utskottet anslaget under momentet med 40 000 euro för ett projekt för att stödja personer som genomgår krisgraviditet, befinner sig i en svår situation under fortsatt graviditet samt flickor och kvinnor som har genomgått abort.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 8 637 000 euro.

Anslaget får användas

(Punkt 1—8 som i RP 41/2023 rd)

(Punkt 9 som i RP 86/2023 rd)

10. Utjämning av familje- och boendekostnader, grundläggande utkomststöd samt vissa tjänster

Anslagen under kap. 33.10 beräknas i propositionen vara cirka 4,8 miljarder euro 2024, vilket är cirka 163 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. De väntade ekonomiska utsikterna inverkar på anslagsbehovet.

I enlighet med regeringsprogrammet reformeras den sociala tryggheten på många sätt som ett led i anpassningen av de offentliga finanserna. Enligt regeringsprogrammet ska regeringen, med be-

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Huvudtitel 33

aktande av rekommendationer och utredningar i mellanrapporten av kommittén för social trygghet, genomföra en reform av grundskyddet som ska förbättra arbetets lönsamhet, göra den sociala tryggheten smidigare och förenkla förmånerna. Målet är att införa ett allmänt stöd.

Det allmänna bostadsbidraget ses över så att det i fortsättningen riktas till de grupper som behöver mest stöd. Förvärvsinkomstavrdraget slopas ur bostadsbidraget den 1 april 2024, bostadsbidragets bassjälvriskandel höjs och nivån justeras. Också kommungrupperna i fråga om bostadsbidraget samordnas så att Helsingfors överförs till kommungrupp 2 den 1 april 2024. För ägarbostäder ska det heller inte längre beviljas bostadsbidrag. Dessa ändringar sänker anslagsnivån för det allmänna bostadsbidraget. Flera andra reformer av den sociala tryggheten avspeglas däremot i det allmänna bostadsbidraget på ett sätt som ökar det beräknade behovet. Under mom. 33.10.54 för bostadsbidrag föreslås 1,7 miljarder euro, vilket är cirka 26 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023.

De boendeutgifter som godkänns för utkomststöd förtydligas från och med den 1 april 2024, vilket minskar utgifterna för utkomststödet med 10 miljoner euro 2024. Å andra sidan ökar behovet av utkomststöd till följd av andra reformer av den sociala tryggheten och justeringarna av det beräknade behovet i enlighet med de senaste ekonomiska och övriga prognoserna så att momentet för det grundläggande utkomststödet 33.10.57 är 855 miljoner euro netto, vilket är 152 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023.

Riksdagen har dock i enlighet med social- och hälsovårdsutskottets betänkande (ShUB 14/2023 rd) godkänt regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag (RP 74/2023 rd) med ändringar, vilket innebär att ikraftträdandet av ändringarna i fråga om personer som bor i ägarbostäder skjuts fram till ingången av 2025. Ändringen minskar besparingarna ovan med 9,5 miljoner euro netto.

Å andra sidan minskar utskottet sammanlagt 7 miljoner euro i utgifter för boende och utkomststöd som av misstag blivit kvar i propositionen.

Barnfamiljernas ställning stärks genom ett familjepaket som innehåller en höjning av barnbidraget för barn under 3 år med 26 euro, en höjning av barnbidragets ensamförsörjartillägg med 10 euro samt en höjning av barnbidraget för fjärde och femte barnet med 10 euro. Ändringarnas inverkan på mom. 33.10.50 för familjeförmåner höjer anslagsnivån med 59 miljoner euro (och den sammanlagda effekten på förmånsutgifterna är 54 miljoner euro 2024).

Social- och hälsovårdsministeriet publicerade i oktober 2023 en promemoria om de samverkande konsekvenserna av de ändringar i den sociala tryggheten som föreslås för 2024. I promemorian bedöms konsekvenserna för hushållens inkomstbildning med hjälp av mikrosimuleringsmodellen SISU. I de olika typerna av familjer ökar den relativa ekonomiska utsattheten mest bland unga vuxna, ensamförsörjare samt äldre ensamboende i arbetsför ålder. När det gäller övriga familjetyper bedömdes förändringarna vara måttligare. Konsekvenserna för barnfamiljer är sammantaget mindre än konsekvenserna för hushåll med barnlösa personer i arbetsför ålder. När man granskar efter åldersgrupp gäller de största konsekvenserna 18–24-åringar och när man granskar förmånstagargrupper är studerande och mottagare av inkomstrelaterade arbetslöshetsförmåner de grupper som går miste om mest stöd. För de studerandes del räknades studielån inte med i de dis-

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 33

ponibla inkomsterna. När de primära förmånerna och det allmänna bostadsbidraget minskar ökar behovet av utkomststöd, och tillgången till utkomststöd lindrar konsekvenserna av försämringar av andra förmåner för de hushåll som har de allra lägsta inkomsterna.

Enligt utredning till utskottet är de föreslagna ändringarnas inverkan på Ginikoefficienten 0,45 procentenheter på 2024 års nivå utan att de dynamiska sysselsättningseffekterna beaktas. Historiskt sett förändrar detta inte inkomstfördelningen särskilt dramatiskt. Exempelvis mellan 2020 och 2021 steg Ginikoefficienten med 1,4 procentenheter.

Utskottet anser det vara förståeligt att också förmånsutgifterna bör granskas kritiskt som en del av anpassningen av de offentliga finanserna, eftersom de utgör en betydande del av de totala utgifterna för de offentliga finanserna. Utskottet understöder regeringens mål att samtidigt se över den sociala tryggheten mot en enklare modell för allmänt stöd som ger större incitament att arbeta. Om till exempel förhöjningsdelar och skyddade belopp avskaffas blir den sociala tryggheten enklare och mer samordnad.

Utskottet välkomnar liksom social- och hälsovårdsutskottet (ShUU 2/2023 rd) att man strävar efter att lindra konsekvenserna för barnfamiljer, även om bland annat höjningarna av barnbidragen kompenserar endast en del av konsekvenserna och riktar sig till alla mottagare av barnbidrag. Enligt en samlad bedömning är konsekvenserna för barnfamiljer mindre än för barnlösa hushåll där de boende är i arbetsför ålder.

Utskottet välkomnar att regeringen har som mål att rikta de största konsekvenserna till den så kallade aktiva befolkningen, som har möjligheter att påverka sin egen inkomstbildning och framtid. Men ändringarna i de sociala trygghetsförmånerna ökar som sagt behovet av utkomststöd som är avsett som en temporär förmån i sista hand. Utskottet lyfter fram social- och hälsovårdsutskottets utlåtande (ShUU 2/2023 rd), där det konstateras att det med tanke på det sociala trygghetssystemet som helhet och incitamenten att arbeta inte är ändamålsenligt att öka användningen av utkomststöd och att när behovet av utkomststöd blir långvarigt ökar också hälso- och välfärdsproblemen, behovet av barnskydd och den generationsöverskridande utsattheten.

Finansutskottet uttrycker sin oro över huruvida de sammantagna konsekvenserna av ändringarna i förmåner orsakar oskäliga situationer för vissa grupper och individer. Liksom social- och hälsovårdsutskottet anser finansutskottet att det är nödvändigt att följa upp vilka konsekvenser ändringarna i den sociala tryggheten har för individens och familjernas försörjning, sysselsättning och välfärd.

54. Bostadsbidrag (förslagsanslag)

Utskottet ökar momentet med 11 000 000 euro, eftersom riksdagen i enlighet med social- och hälsovårdsutskottets betänkande (ShUB 14/2023 rd) har godkänt regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag (RP 74/2023 rd) med ändringar.

Dessutom minskar utskottet anslaget under momentet med 5 000 000 euro, eftersom propositionen om graderingen av nivån på det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa lämnas till

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 33**

riksdagen först våren 2024. Regeringen har av misstag inte gjort någon ändring i propositionen (RP 86/2023 rd).

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 1 738 900 000 euro.

(Stycke 2 som i RP 41/2023 rd)

57. Grundläggande utkomststöd (förslagsanslag)

Utskottet minskar momentet med 1 500 000 euro, eftersom riksdagen i enlighet med social- och hälsovårdsutskottets betänkande (ShUB 14/2023 rd) har godkänt regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag (RP 74/2023 rd) med ändringar.

Dessutom minskar utskottet anslaget under momentet med 2 000 000 euro, eftersom propositionen om graderingen av nivån på det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa lämnas till riksdagen först våren 2024. Regeringen har av misstag inte gjort någon ändring i propositionen (RP 86/2023 rd).

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 851 050 000 euro.

(Stycke 2 som i RP 41/2023 rd)

20. Utkomstskydd för arbetslösa

Anslagen under kap. 33.20 beräknas vara cirka 2,2 miljarder euro 2024, vilket är cirka 182 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Behovet av anslag påverkas vid sidan av ändringarna enligt regeringsprogrammet av den ekonomiska utvecklingen och sysselsättningsutvecklingen.

För att sporra till sysselsättning och anpassa de offentliga finanserna görs det många ändringar i utkomstskyddet för arbetslösa 2024. Från ingången av 2024 ändras självriskdagarna inom utkomstskyddet för arbetslösa från 5 till 7 dagar och periodiseringen av semesterersättningarna återinförs. Utkomstskyddets skyddade belopp och barnförhöjningarna inom utkomstskyddet för arbetslösa slopas från och med den 1 april 2024. Förlängningen av arbetsvillkoret till 12 månader och det inkomstbaserade arbetsvillkoret träder i kraft den 1 januari 2024, men de ska tillämpas först från och med den 1 september 2024. Dessutom har indexhöjningarna inom utkomstskyddet för arbetslösa frysts.

Enligt uppgift är avsikten dessutom att genom tilläggsbudgetförfarandet sätta i kraft ett flertal ändringar som gäller 2024. Dessa har ännu inte beaktats i budgetpropositionen för 2024.

Utskottet välkomnar regeringens mål att höja sysselsättningen med minst 100 000 sysselsatta och de reformer som gäller utkomstskyddet för arbetslösa och som sporrar till sysselsättning. Det

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 33

finns dock branscher där ändringarna medför utmaningar för individer bland annat på grund av att arbetet har karaktär av kortvariga ströjobb. Den sociala tryggheten som helhet har granskats mer ingående i samband med kap. 33.10 ovan.

Utskottet konstaterar också att en betydande del av de ovannämnda ändringarnas konsekvenser för de offentliga finanserna inte gäller statens budgetekonomi utan snarare den andel som finansieras med arbetslöshetsförsäkringspremier.

30. Sjukförsäkring

Sjukförsäkringsutgifterna är uppskattningsvis cirka 2,3 miljarder euro 2024, vilket är 23 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023.

Som en del av regeringens investeringsprogram anvisas ett tillägg på 100 miljoner euro (varav cirka 65 miljoner euro inom statens budgetekonomi) för att höja FPA-ersättningen för läkararvoden 2024. Målet är att förbättra tillgången till primärvård genom att stödja avvecklingen av vårdköerna.

Beloppet av rehabiliteringspenningen för yrkesinriktad rehabilitering sänks till samma nivå som den sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen som beviljas rehabiliteringsklienter. Dessutom sänks minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och rehabiliteringspenningen för yrkesinriktad rehabilitering till rehabiliteringspenningens miniminivå. Också indexfrysningen minskar de statsfinansierade dagpenningarna.

Från ingången av 2024 görs det en permanent nivåförändring i årssjälvrisker för läkemedelskostnader. Då slopas permanent den indexhöjning av årssjälvrisker (ca 7,8 %) som inte gjordes vid ingången av 2023. Ändringen ökar statens utgifter med ungefär 11 miljoner euro från och med 2024.

Neuropsykiatrisk rehabilitering av barn och unga stärks för viss tid genom tillskott till FPA:s rehabilitering enligt prövning tills den nya lagen om funktionshinderservice har trätt i kraft. För ändamålet föreslås anslag på 16,75 miljoner euro inom statens budgetekonomi 2024.

Psykisk hälsa. Betydelsen av god psykisk hälsa har ökat till följd av förändringarna i samhället, där bland annat tekniken utvecklas snabbare och det nu finns ett bredare spektrum av värderingar och livsstilar än tidigare. I arbetslivet har utbildning och kontinuerligt lärande fått ökad betydelse, och den kognitiva belastningen och stressen har ökat. I en föränderlig miljö är god psykisk hälsa en allt viktigare resurs för individen. Psykiska störningar (och missbruksproblem) är stora utmaningar för folkhälsan i Finland. Upp till hälften av befolkningen drabbas av någon psykisk störning någon gång i livet.

Utskottet vill särskilt lyfta fram hur viktigt det är att barn och unga mår bra. Utskottet fäster uppmärksamhet vid tillgången till mentalvårdstjänster. Flera utredningar har lyft fram missförhållanden i anslutning till bland annat splittrade tjänster, brister i samarbetet och lika tillgång till tjänster. Välfärdsområdena ansvarar för kvaliteten på och tillgången till tjänster inom primärvården,

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 33**

den specialiserade sjukvården samt elevhälsan och socialvården. Utmaningen består bland annat av problem med tillgången på personal. Utskottet konstaterar dock att det inte bara är fråga om tillgång till tjänster. För att man ska kunna ingripa i ökningen av psykiska problem måste de bakomliggande orsakerna identifieras så att problemen ska kunna förebyggas. Utskottet betonar att satsningar på mentalvårdsarbete och forskning i psykisk hälsa betalar sig tillbaka och att kostnadsnyttoeffekten är desto större ju tidigare man tar itu med problemen.

I regeringsprogrammet konstateras det att tillgången till mentalvårdstjänster ska förbättras skyndsamt. Mentalvårdstjänsterna på basnivå utvecklas till exempel med hjälp av erfarenheterna från verksamhetsmodellen Första linjens terapier och genom att det införs en stegvis vårdmodell. Barn och unga ska få lika tillgång till korttidspsykoterapi eller annan effektiv psykosocial behandling på basnivå (en terapigaranti för barn och unga enligt regeringens modell). Utbildningen av yrkesutbildade personer inom mentalvården utvecklas också och psykoterapeututbildningen delas in i två nivåer (utbildningen på första nivån är avgiftsfri). Regeringen fortsätter med de viktigaste åtgärderna i strategin för mental hälsa, liksom också genomförandet av programmet för suicidprevention, för vilket anvisas 0,3 miljoner euro (moment 33.60.39).

Utskottet anser att det är ytterst viktigt att satsa på barns och ungas psykiska hälsa. Det tillägg på 16,75 miljoner euro för 2024 som regeringen föreslår för att stödja FPA-rehabilitering enligt prövning för barn med neuropsykiatriska symtom och deras familjer samt unga med neuropsykiatriska symtom är ett viktigt inslag bland de reformer som ingår i regeringsprogrammet.

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen (förslagsanslag)

Utskottet minskar momentet med 2 500 000 euro. Behovskalkylen under momentet justeras nedåt utifrån den utredning som utskottet fått.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 2 303 150 000 euro.

Anslaget får användas

(Punkt 1 och 2 som i RP 41/2023 rd)

(Punkt 3 som i RP 86/2023 rd)

(Stycke 3 och 4 som i RP 41/2023 rd)

50. Stöd till veteraner

50. Fronttillägg (förslagsanslag)

Utskottet ökar momentet med 800 000 euro. Tillägget föranleds av att riksdagsgruppernas gemensamma lagmotion om höjning av fronttilläggen godkänns i enlighet med social- och hälsovårdsutskottets betänkande (ShUB 18/2023 rd — LM 21/2023 rd). Fronttillägget enligt lagen om

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 33

frontmannapension samt fronttillägget till utlandet höjs från nuvarande 138,16 euro till 200 euro från och med den 1 maj 2024.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 4 700 000 euro.

(Stycke 2 som i RP 41/2023 rd)

60. Stödjande av social- och hälsovården

32. Statlig finansiering till hälso- och sjukvårdsenheter för forskning på universitetsnivå samt forskning på universitetsnivå inom socialt arbete (fast anslag)

Under momentet föreslås 35 miljoner euro, alltså 5 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Tillägget till forskning på universitetsnivå inom hälso- och sjukvård och socialt arbete är en del av regeringens FoU-satsningar och avsikten är att det ska fördelas mellan forskningen i hälso- och sjukvård och forskningen inom socialt arbete.

Utskottet har också i sina tidigare betänkanden lyft fram forskningen och välkomnar nu den föreslagna höjningen med 5 miljoner euro som satsning. Under två år har statens forskningsfinansiering nu höjts med sammanlagt 10 miljoner euro.

Utskottet hoppas att tilläggsatsningarna på FoU-finansieringen även i fortsättningen riktas till forskning inom social- och hälsovården. Forskningsfinansieringen spelar en viktig roll i den innehållsmässiga och kvalitativa utvecklingen av social- och hälsovårdstjänsterna och har således en direkt inverkan på utvecklingen av läkar-, vård- och hälsovetenskaperna. Tack vare forskningen har betydande framsteg gjorts bland annat i fråga om behandlingsmetoderna samt vårdens kvalitet och genomslag.

Utskottet välkomnar också att man som ny bestämningsfaktor i finansieringen av välfärdsområdena från ingången av 2024 beaktar att Helsingfors stad och de välfärdsområden som är huvudmän för universitetssjukhus har högre kostnader än övriga välfärdsområden (s.k. universitetssjukhusstillägg). Tillägget är avsett att vara en kompensation för universitetssjukhusens specialuppgifter bland annat i fråga om beredskap, upprätthållande av kompetensen samt utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet.

52. Statlig finansiering av utgifterna för skyddshemsverksamhet (reservationsanslag 2 år)

Skyddshem är avsedda för kortvarigt skydd när det på grund av våld, hot eller rädsla är omöjligt eller rentav farligt att stanna hemma. Skyddshemmen är avsedda för både kvinnor och män samt för barn som kommer tillsammans med dem.

Anslaget under momentet är 26,55 miljoner euro. För att beakta de ökade kostnaderna för producenter av skyddshemstjänster anvisas en nivåförhöjning på 2 miljoner euro från och med 2024,

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 33**

vilket utskottet anser vara viktigt. En höjning med 2 miljoner euro är en förutsättning för att det nuvarande skyddshemsnätverket ska kunna finnas kvar 2024.

Finansieringen av skyddshemmen har utökats systematiskt och den har stigit från 11,55 miljoner euro 2016 till 26,55 miljoner euro och antalet platser från 114 platser 2015 (19 skyddshem) till nuvarande 230 familjeplatser (29 skyddshem).

Utskottet påpekar att tillräckliga finansiella resurser för att ha kvar och utveckla skyddshemsnätet bör tryggas också i fortsättningen för att Finland ska komma närmare uppfyllandet av förpliktelserna enligt Istanbulkonventionen och lagstiftningen om skyddshem. Skyddshemsnätverket bör stärkas ytterligare i områden där det helt saknas tjänster samt i områden där det inte finns tillräckligt god tillgång till tjänster i förhållande till behovet och invånarantalet. Enligt Institutet för hälsa och välfärds utredning finns det behov av cirka 262–367 familjeplatser i stället för nuvarande 230.

63. Statsunderstöd för verksamheten vid kompetenscentrum inom det sociala området (fast anslag)

Kompetenscentrumen inom det sociala området har till uppgift att utveckla kompetensen inom det sociala området samt trygga en mångsidig växelverkan mellan grundutbildningen, påbyggnadsutbildningen och fortbildningen och det praktiska arbetet inom området. I och med social- och hälsovårdsreformen har välfärdsområdena blivit viktiga aktörer i dessa kompetenscentrum.

Anslaget under momentet var 3,5 miljoner euro i den ordinarie budgeten för 2023 efter riksdagens tillägg på 0,5 miljoner euro. Riksdagen har ofta kompletterat nivån på den finansiering som föreslås för kompetenscentrumen inom det sociala området så att finansieringen årligen har legat kring cirka 3 miljoner euro. Nu föreslår regeringen 2,25 miljoner euro i finansiering.

Utskottet ökar momentet med 200 000 euro.

Utskottet anser att det är ytterst viktigt att verksamheten vid kompetenscentrumen inom det sociala området tryggas med tillräcklig basfinansiering. Forskningen inom socialvården ska ha fungerande strukturer som stöder utvecklingen av servicen, forskningen och utbildningen. När välfärdsområdenas forsknings- och utvecklingsstrukturer tar form är kompetenscentrumens roll inom det sociala området viktig. Det är viktigt att trygga kompetensen inom det sociala området och den serviceorienterade utvecklingsverksamheten också för att säkerställa en kostnadseffektiv verksamhet.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 2 450 000 euro.

(Stycke 2 som i RP 41/2023 rd)

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 33

70. Främjande av hälsa och funktionsförmåga

50. Främjande av hälsa (reservationsanslag 3 år)

Särskild omsorg om unga. Ett nytt anslag på 3,2 miljoner euro föreslås för särskild omsorg om unga. Enligt uppgift håller beredningen av denna statsunderstödsdel på att inledas under ledning av Institutet för hälsa och välfärd. Bland temana finns att förebygga ungdomsvåld och gängbildning med utgångspunkt i välfärd, hälsa och delaktighet.

Utskottet välkomnar att det riktas tilläggsanslag på de ungas välbefinnande och på förebyggandet av ungdomsvåld. Problemet och fenomenet är tvärsektoriellt, sektorsövergripande och multidisciplinärt. Utskottet anser därför att det är ytterst viktigt att olika program för ungas välbefinnande samordnas till en helhet som fungerar tvärsektoriellt (se också utskottets synpunkter i samband med mom. 25.01.50 och kap. 29.91).

Äldre personers funktionsförmåga, möjligheter att klara sig hemma och stöd till närståendevårdare. Som en del av investeringsprogrammet föreslår regeringen ett tillägg på 6,5 miljoner euro för att stödja de äldres funktionsförmåga och möjligheter att klara sig hemma samt till närståendevårdare. Enligt uppgift bereder Institutet för hälsa och välfärd under 2024 innehållet i, strukturerna för och utvärderingen av denna statsunderstödsdel.

Enligt utredning till utskottet finns det cirka 48 000 närståendevårdare och av dem är cirka hälften 75 år eller äldre. Av vårdtagarna är 57 procent klienter inom intensiv hemvård eller serviceboende med heldygnsomsorg, om de inte har närståendevårdare. Många vårdare tar hand om en närstående utan uppdragsavtal. I en rad undersökningar har det konstaterats att kostnaderna för närståendevård är klart lägre än kostnaderna för vård som tillhandahålls uteslutande inom de offentliga tjänsterna.

Utskottet välkomnar satsningarna på äldres möjligheter att klara sig hemma och på närståendevård. Enligt regeringsprogrammet är avsikten också att omarbete lagen om närståendevård för att beakta bland annat de särskilda behoven hos närståendevårdare i arbetsför ålder och pensionsålder.

80. Avbytarverksamhet för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare

50. Statlig ersättning för förvaltningsutgifterna för avbytarserVICEN för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare (reservationsanslag 2 år)

Utskottet ökar momentet med 20 000 euro för ett projekt som ska hjälpa pälsdjursuppfödarna att orka.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 15 160 000 euro.

(Stycke 2 som i RP 41/2023 rd)

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 35**

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Under miljöministeriets moment föreslås cirka 240,7 miljoner euro, vilket är nästan 115,9 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Dessutom föreslås det att det ur Statens bostadsfond (VAR) beviljas understöd till ett belopp av sammanlagt 71,3 miljoner euro, räntestödslånefullmakter till ett belopp av 1,5 miljarder euro, räntestödslånefullmakter till ett belopp av 285 miljoner euro och statsborgen för ombyggnadslån till bostadsaktiebolag till ett belopp av 100 miljoner euro.

Under förra valperioden anvisades förvaltningsområdet en betydande tilläggssatsning på cirka 140 miljoner euro. År 2024 upphör dessa tidsbundna satsningar, inklusive försörjningsberedskapspaketet av engångsnatur (cirka 30 miljoner euro). Utskottet välkomnar dock att avsikten inte längre är att sänka förvaltningsområdets årliga anslagsnivå under ramperioden, utan nivåerna 2025–2027 stiger något från 2024 och uppgår till 244–254 miljoner euro.

Miljöministeriets förvaltningsområde är det minsta av huvudtitlarna. I och med sin styrande roll har det dock stor betydelse bland annat för uppnåendet av klimatmålen och klimatneutraliteten, stoppandet av förlusten av den biologiska mångfalden, främjandet av tillväxt inom ren teknik och en hållbar stadsutveckling. För att målen ska nås krävs ett nära förvaltningsövergripande samarbete och finansiering också från andra huvudtitlar i budgeten.

Utskottet noterar dessutom att markanvändningssektorn sannolikt inte kommer att uppnå de klimatmål som ställts upp för den 2021–2025. Däremot kan riktningen för de kommande åren vändas och regeringen har förbundit sig till klimatlagens mål. För att målen ska nås är det viktigt att regeringen i enlighet med regeringsprogrammet bereder en ny energi- och klimatstrategi som eftersträvar klimatnegativitet. En central del av strategin är att främja en ren omställning inom industrin och investeringar. Utöver utsläppsminskningarna är det nödvändigt att fortsätta åtgärderna för att stärka kolsänkorna inom markanvändningssektorn. De omfattar också så kallade tekniska sänkor för avskiljning av koldioxid med hjälp av tekniska metoder. Klimatpanelen sammanställer forskningsrön om realistisk potential för att ta dem i bruk, jämte information om tidtabeller och kostnader. Utskottet betonar att det behövs aktiva åtgärder inom flera förvaltningsområden för att klimatmålen ska nås.

01. Miljöförvaltningens omkostnader

För miljöförvaltningens omkostnader föreslås anslag på cirka 83,9 miljarder euro, vilket är cirka 10,9 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023.

Ett centralt utvecklingsobjekt inom förvaltningsområdet är att göra tillståndsgivningen smidigare, och till det riktas finansiering från RepowerEU-planen. Syftet är att utveckla miljöförfaranden och principen om en enda kontaktpunkt. Medlen används till kostnaderna för beredningen och verkställigheten av tillstånds-, styrnings- och tillsynsverket för miljöansvarsområdet, som en del

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 35

av regionförvaltningsreformen. Utöver miljöministeriets förvaltningsområde styrs finansiering om sammanlagt 32,0 miljoner euro till helheten via andra förvaltningsområden 2023–2026.

Utskottet anser liksom miljöutskottet (MiUU 14/2023 rd) att målen för smidigare tillståndsproucesser är viktiga för att påskynda produktionsinvesteringar som främjar energiomställningen. Detta förutsätter också tillräckliga resurser för myndighetsuppgifter samt kompetens och lokal förståelse hos tillståndsmyndigheterna.

01. Miljöministeriets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Utskottet korrigerar beslutdelen så att den motsvarar de anslagsöverföringar i anslutning till forskningsprojektet RePowerEU som gjorts i den kompletterande budgeten till moment 35.01.04 och 32.01.49. Regeringen har av misstag inte gjort någon ändring i propositionen (RP 86/2023 rd).

Momentet får följande lydelse:

(Stycke 1 som i RP 86/2023 rd)

(Stycke 2 och 3 som i RP 41/2023 rd)

Av anslaget har 3 400 000 euro reserverats för resurser för tillståndsförfaranden och en myndighetsreform (REPowerEU) som en del av planen för återhämtning och resiliens.

(Stycke 5 som i RP 41/2023 rd)

65. Understöd till organisationer och miljövard (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås knappa 2,2 miljarder euro, vilket är cirka 1,1 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023.

Utskottet anser att anslaget är knappt och betonar att man med hjälp av det kan stödja de nationella naturskydds- och miljöorganisationernas samt bostads- och byggbranschorganisationernas betydande och värdefulla arbete och samtidigt aktivera medborgarnas frivilliga verksamhet. Med understödet främjas också avfallshanteringen i skärgårds- och fjällområden. När boendekostnaderna stiger betonar utskottet likaså vikten av att organisationernas rådgivning om boende tryggas. Det är också nödvändigt att ytterligare betona organisationernas omfattande naturvårdsarbete och verksamhet som tryggar naturens mångfald, såsom anläggandet av fågelvåtmarker.

Utskottet ökar momentet med 385 000 euro, varav 235 000 euro riktas till Håll Skärgården Ren rf (150 000 euro för anskaffning av två sugtömningsanordningar för toalettavfall och 85 000 euro för anskaffning av två septitankar av bryggmodell) och 150 000 euro till Finlands Jägarförbund rf för miljövårdsarbeten.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 2 575 000 euro.

(Stycke 2 som i RP 41/2023 rd)

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 35

10. Miljö- och naturvård

I avsnittet föreslås totalt 130,6 miljarder euro, vilket är 66,1 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Som det konstateras ovan beror minskningen i huvudsak på att de tidsbundna satsningar som gjorts under förra valperioden upphör. Anslagen för naturvården är dock fortfarande över 30 miljoner euro större 2024 och för vattenvårdens del ungefär på samma nivå som 2019.

Utskottet uttrycker sin oro särskilt över att anslagen för vattenvård minskar med cirka 42 miljoner euro. Också understödet för utarbetande av kommunernas klimatplaner slopas. Understödet har ansetts vara ett effektivt sätt att främja kommunernas klimatåtgärder vid utfrågningen av sakkunniga i utskottet. Avsikten är inte heller att inrätta nya naturskyddsområden under ramperioden 2024–2027.

Utskottet förstår dock den knappa finansieringen för att balansera de offentliga finanserna och välkomnar att förvaltningsområdet också utreder möjligheterna att rikta privat finansiering bland annat till restaurering och naturvård. Miljöministeriet har redan hösten 2023 genom en ny förordning utfärdat spelregler bland annat för frivillig ekologisk kompensation i enlighet med naturvårdslagen. Samtidigt är det viktigt att trygga en tillräcklig offentlig basfinansiering för att säkerställa att de uppställda målen och de internationella åtagandena nås.

21. Vissa utgifter för naturvård (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 15,5 miljoner euro, vilket är cirka 2,8 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Genom finansieringen fortsätter man bland annat att stoppa förlusten av biologisk mångfald och restaurera naturen.

Programmet Helmi. Största delen av finansieringen under momentet riktas till åtgärder inom livsmiljöprogrammet Helmi, vars främsta syfte är att stärka naturens mångfald och bekämpa förlusten av biologisk mångfald genom att förbättra livsmiljöernas tillstånd. Programmet genomförs i samarbete med jord- och skogsbruksministeriet. Åtgärderna är framför allt konkreta insatser för att skydda, sanera och vårda livsmiljöer. Till programmet Helmi anvisas sammanlagt minst 23,3 miljoner euro under olika moment.

Utskottet anser att Helmi-programmet är ett viktigt sätt att sköta restaurerings- och förvaltningsåtgärderna i livsmiljöer som omfattande helheter och i samarbete mellan flera aktörer. Restaurerings- och skötselåtgärderna koncentreras för att de ska vara så effektiva som möjligt med tanke på den biologiska mångfalden. Det är också viktigt att åtgärderna i programmet baserar sig på markägarnas frivillighet.

Programmet METSO. Utskottet välkomnar att anslaget (också under momenten 35.10.52 och 35.10.63) fortfarande anvisas för genomförandet av programmet METSO. Programmet främjar det frivilliga skogsskyddet och dess mål är att bidra till att stoppa försämringen av mångfalden i skogsbiotoperna (åren 2008–2025). Också detta program genomförs i samarbete med jord- och skogsbruksministeriet. Målet för miljöministeriets förvaltningsområde är att permanent (eller på permanent basis) skydda sammanlagt 96 000 hektar fram till 2025.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 35

Utskottet konstaterar att läget för genomförandet av programmet inom miljöministeriets förvaltningsområde är gynnsamt, när 96 procent av programmet har genomförts 2023. Däremot ser det ut som att man inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde inte kommer att nå målet (detta behandlas i betänkandet under moment 30.40.45). Sammanlagt reserveras i budgetpropositionen något över 20 miljoner euro under olika moment för ersättningarna för programmet.

Vård av skadade djur. Under momentet beviljas också statsunderstöd enligt prövning för ordnande av vård av skadade vilda djur. Utskottet anser att understöden är viktiga och lyfter fram ett större behov av att i enlighet med djurskyddslagen sköta skadade djur.

Utskottet ökar momentet med 50 000 euro till Heinolan Lintutarha för vård av vilda djur.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 15 590 000 euro.

Anslaget får användas

(Punkt 1 och 2 som i RP 41/2023 rd)

(Punkt 3 som i RP 86/2023 rd)

(Punkt 4—7 som i RP 41/2023 rd)

(Stycke 3 och 4 som i RP 41/2023 rd)

22. Vissa utgifter för miljövärd (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås totalt 7,1 miljarder euro, vilket är cirka 4,5 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Anslaget får användas bland annat för att främja cirkulär ekonomi samt för klimatprojekt och klimatpanelens verksamhet. Klimatfinansieringen hålls enligt utredning till utskottet inom förvaltningsområdet på ungefär samma nivå som 2023.

Främjande av cirkulär ekonomi. Miljöministeriet genomför i samarbete med andra ministerier ett strategiskt program för cirkulär ekonomi. Syftet med programmet är att fördubbla resursproduktiviteten och graden av cirkulär ekonomi och att få den inhemska förbrukningen av icke förnybara naturresurser att minska före 2035. Åtgärderna för en övergång till cirkulär ekonomi fortsätter enligt budgetpropositionen bl.a. genom att man genomför åtgärderna i programmet för cirkulär ekonomi, färdplanen för plast och linjevalen i den riksomfattande avfallsplanen, utvecklar lagstiftningen och frivilliga avtal, utnyttjar och utvecklar elektroniska plattformar och informationssystem samt genomför försöksverksamhet.

Inom miljöministeriets förvaltningsområde fortsätter finansieringen för genomförandet av programmet på nuvarande nivå (920 000 euro). Dessutom är avsikten att anvisa finansiering för utveckling av avfallsdatasystemet (sammanlagt 3 miljoner euro) fram till 2025. Främjandet av cirkulär ekonomi är en utmaning för alla förvaltningsområden och betydande innovations- och investeringsstöd för cirkulär ekonomi hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Allokeringen av helheterna sker inom olika förvaltningsområden, så det är svårt att få en helhetsbild av finansieringen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 35**

Utskottet välkomnar att regeringen har identifierat de möjligheter som cirkulär ekonomi erbjuder. I likhet med miljöutskottet (MiUU 14/2023 rd) betonar finansutskottet betydelsen av den systemiska förändringen i cirkulär ekonomi när det gör det möjligt att minska växthusgasutsläppen och upprätthålla den biologiska mångfalden samtidigt som den förbättrar självförsörjningsgraden och ökar sysselsättningen och den ekonomiska aktiviteten. Centrala åtgärder i programmet för cirkulär ekonomi är verksamheten inom kompetensnätverket för cirkulär ekonomi i Finland (KiSu) och beredningen av Green Deal inom cirkulär ekonomi.

23. Främjande av skyddet av Östersjön och vattendragen (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 11,7 miljoner euro, alltså 900 000 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Vattenskyddet finansieras förutom under det aktuella momentet också under moment 35.10.61, vilket innebär att den finansiering som föreslås för det uppgår till sammanlagt cirka 16,3 miljoner euro.

En god miljöstatus i Östersjön och vattendragen eftersträvas på grundval av de vatten- och havsförvaltningsplaner för 2022—2027 som statsrådet godkände 2021. Planerna för vatten- och havsförvaltningen genomför samtidigt handlingsplanen för Östersjön (Baltic Sea Action plan, HELCON) och Skärgårdshavsprogrammet (som behandlas närmare i moment 35.10.61).

Utskottet anser det vara viktigt att åtgärderna kan genomföras både på insjöarna och i havsområdena. Insjöarna bidrar till att en god status i kustvattnen uppnås. Därför är det nödvändigt att anslaget också främjar en kostnadseffektiv utveckling av insjövärden och havsvärden och en öppnare användning av uppgifterna genom att fortsätta bygga upp informationssystemet Pisara för vatten och havsvård. Likaså är det viktigt att fortsätta finansiera utredningar som görs inom ramen för programmet för återvinning av näringsämnen (RAKI) samt att fortsätta inventeringarna inom programmet för kartläggning av den marina naturen i Östersjön (VELMU) och förbättringen av informationens användbarhet.

52. Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 48,1 miljoner euro, alltså 2,6 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Minskningen beror närmast på överföringar av anslag till andra moment. Med anslaget upprätthålls bland annat 41 nationalparker (över 1 miljon hektar) och sköts nätverket av skyddsområden på Forststyrelsens område (över 4,5 miljoner hektar), som är betydande som kolsänka och kollager med tanke på Finlands klimatmål. Områdena har också en betydande inverkan på upprätthållandet av den biologiska mångfalden. Det är således bra att det under momentet föreslås ett tillägg på 4 miljoner euro för att stärka genomförandet av Helmi-programmet.

Utskottet lyfter fram Forststyrelsens sysselsättande effekt, som i fråga om dess egna uppgifter är över 850 årsverken (inkl. köpta tjänster). Forststyrelsen främjar utöver den inhemska naturturismen också den internationella turismen och varumärket Finland. Effekterna av besökarnas penninganvändning i naturobjektens närområden beräknas till sammanlagt 390 miljoner euro, och den mer omfattande sysselsättande effekten av detta beräknas uppgå till cirka 2 160 årsverken. Forststyrelsen når också majoriteten av finländarna och har en betydande roll för medborgarnas fysiska och psykiska hälsa.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 35

Forststyrelsens eftersatta underhåll av infrastrukturen för rekreations- och turismanvändning (39,4 miljoner euro) har i huvudsak avvecklats, vilket utskottet välkomnar. Efter omfattande satsningar har man övergått till ett systematiskt underhållsprogram som syftar till att förhindra att det eftersatta underhållet ökar på nytt. Samtidigt minskas mängden infrastruktur som ska upprätthållas. Den årliga nivån på reparationer är cirka 1,2— 1,8 miljoner euro. Utskottet betonar att man bör se till att konstruktionerna är i skick för att en säker användning av dem ska kunna säkerställas för att förebygga olyckor. Det är också viktigt att åtgärda det eftersatta underhållet av kulturhistoriskt betydande byggnadsobjekt.

Utskottet betonar dessutom tillgängligheten för naturmål för att tjänsterna ska bli jämlika, vilket är av stor betydelse för barnfamiljer, den äldre befolkningen och dem som rör sig med hjälpmedel. Tillgängligheten ökas också av utvecklingen av digitala tjänster.

Utskottet ökar momentet med 1 540 000 euro, varav

- 300 000 euro för att renovera filttaket och fönstren till utsiktstornet i Aulanko
- 250 000 euro för reparation av rälshissen i Koli
- 250 000 euro för ombyggnad av övernattnings- och raststugor i Oulankas och Hossas nationalparker
- 200 000 euro för byggande av en tillgänglig rutt och rastplatser i Noux nationalpark
- 150 000 euro för utveckling av turistmålet Preiviikki-Yyteri
- 100 000 euro för utveckling av Geoparkområdet vid Kuninkaanlähde i Kankaanpää
- 100 000 euro för förbättring av sommarteatern i Raseborg
- 100 000 euro för reparation av restaurangen Öro i Skärgårdshavets nationalpark
- 90 000 euro till Kyrksnäs strövområde.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 49 640 000 euro.

(Stycke 2—5 som i RP 41/2023 rd)

61. Stöd för vatten- och miljövård (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås 6,0 miljarder euro, vilket är nästan 41,9 miljoner euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2023. Detta beror huvudsakligen på att försörjningsberedskapsfinansieringen för återvinning av näringsämnen (30 miljoner euro) och RRF-finansieringen för Finlands program för hållbar tillväxt (5 miljoner euro) upphör.

Anslaget under momentet anvisas till fullt belopp för understöds- och stödprojekt. Projekt som i första hand understöds under momentet är projekt som förbättrar yt- och grundvattnens status i vattendrag och avrinningsområden. För att en god vattenstatus ska nås krävs det i flera hundra insjöar, älvar, stränder och småvatten att den yttre belastningen minskas och att vattnen iståndsätts.

Utskottet anser att anslaget under momentet är viktigt, eftersom det mobiliserar aktörer, verksamhetsmodeller och privat finansiering. Projektens självfinansieringsandelar är cirka 30–50 procent, vilket ökar de beviljade bidragens genomslagskraft. För att effektiviseringen av verksamheten ska kunna förbättras ytterligare är det väsentligt att bland annat utveckla förvaltningsområ-

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 35

dets projektkompetens och den effektiva informationen i anslutning till dem. Särskilt aktiveringen av lokala aktörer är av stor betydelse.

Anslaget förlänger också programmet för effektiviserat vattenskydd och programmet Skärgårdshavet. För åtgärderna enligt dem föreslås cirka 11,8 miljoner euro (inkl. moment 35.10.23), vilket inbegriper en anslagsökning på 6 miljoner euro 2024 i enlighet med regeringsprogrammet. Under ramperioden uppgår tilläggsfinansieringen till sammanlagt 24 miljoner euro.

Programmet Skärgårdshavet. Skärgårdshavet är Finlands enda objekt på Skyddskommissionen för Östersjöns (HELCOM) så kallade hot spot-lista över de värsta belastarna. Målet är att få bort området från listan senast 2027.

Utskottet välkomnar att regeringen fortsätter Skärgårdshavsprogrammet med betoning på åtgärder som leder till betydande förbättringar av näringskretsloppet, såsom kretsloppet av animaliska näringsämnen, förbättring av markens absorptionsförmåga på väsentliga avsnitt och avlägsnande av näringsämnen från vattendrag. Programmet genomförs inom miljöministeriets och jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområden. Ett effektivt genomförande av åtgärderna kräver således ett friktionsfritt och smidigt samarbete mellan ministerierna, vilket bör ägnas särskild uppmärksamhet.

Utskottet betonar att förbättringen av Skärgårdshavets tillstånd kan effektiviseras genom att de finansierade åtgärderna riktas tidsmässigt och geografiskt samt genom ett effektivt ingripande i de bakomliggande orsakerna till övergödning. Skärgårdshavsprogrammet behandlas dessutom i samband med jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel (moment 30.40.22).

Vid sidan av Skärgårdshavet betonar utskottet också vikten av att förbättra tillståndet i andra havsområden och i synnerhet i insjöarna, vilket förutsätter omfattande åtgärder och påskyndande av dem med tillräckliga resurser utöver från miljöministeriets förvaltningsområde framför allt från jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde.

Sanering av förorenade områden. Under momentet finansieras dessutom sanering av förorenade områden (cirka 1,5 miljoner euro) och under moment 35.10.22 har det reserverats något under 1,4 miljoner euro för mer omfattande markskyddsarbete och utvecklande av det. Anslagen är knappa, eftersom det i Finland finns cirka 3 000 förorenade objekt i grundvattens- eller bostadsområdet eller i deras omedelbara närhet. Det är också viktigt att se till att de nedlagda anläggningarna för utvinningsavfall hanteras på behörigt sätt.

Utskottet ökar momentet med 250 000 euro, varav 200 000 euro anvisas för restaureringsåtgärder i Loutinoja vid Tusby träsk och 50 000 euro för restaureringsåtgärder i Kuusinkijoki-Piilijoki i projektet Kuusinkijoki.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 6 292 000 euro.

Anslaget får användas

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Huvudtitel 35

(Punkt 1 och 2 som i RP 41/2023 rd)

(Punkt 3 som i RP 86/2023 rd)

(Punkt 4 som i RP 41/2023 rd)

(Stycke 3 och 4 som i RP 41/2023 rd)

20. Samhällen, byggande och boende

31. Utveckling och utvidgning av boenderådgivningen (reservationsanslag 3 år)

Anslaget under momentet föreslås vara 2,0 miljoner euro, vilket är hälften av nivån i 2023 års ordinarie budget. Av anslaget beviljas kommunerna stöd för boenderådgivning för understöd enligt lagen (1036/2022) 2023–2027.

Boenderådgivning är ett välfungerande sätt att förebygga sådana problem i boendet som kan leda till förlust av bostad. Man kan vänta sig att behovet av rådgivning ökar bland annat i och med nedskärningarna i den sociala tryggheten. Enligt uppgift fortsätter dock rådgivningen i kommunerna trots nedskärningen och också nya kommuner kommer att anordna rådgivningstjänster. Hur den temporära lagen fungerar bedöms senare genom en separat utredning.

I regeringsprogrammet konstateras det att ett program ska inledas för att eliminera långtidsbostadslöshet. Avsikten är också att skapa en förvaltningsövergripande helhet för förebyggande av bostadslöshet som gör det möjligt att identifiera risken för bostadslöshet i ett tidigt skede och erbjuda hjälp för att bekämpa bostadslöshet. Det finns dock ännu inga tilläggsanslag för åtgärderna i budgetpropositionen.

Utskottet välkomnar att regeringen har för avsikt att fokusera på åtgärder för att trygga de mest utsatta personernas boende och undanröja bostadslösheten. Vid sidan av långtidsbostadslösa är det bra att också i allmänhet fästa uppmärksamhet vid bostadslöshet. Statistiskt sett har antalet bostadslösa minskat något, men enligt utredning till utskottet finns det å andra sidan tydliga tecken på att andelen personer som bor på gatan ökat, till och med i yngre åldersklasser än tidigare. Minskningen av den statistiska bostadslösheten har sannolikt påverkats av den sänkta hyresnivån och tillgången på hyresbostäder. Det är dock oroväckande om situationen förändras på grund av den nuvarande nivån på bostadsbyggandet, sänkningen av fullmakten för investeringsbidrag och ändringarna i bostadsbidraget och den övriga sociala tryggheten.

Utskottet betonar att det i bostadslöshetsarbetet är ytterst viktigt att sörja för situationen på bostadsmarknaden. Vid sidan av en fungerande bostadsmarknad och förebyggande stöd finns det behov av korrigerande socialservice för att minska bostadslösheten. Ansvaret för detta ligger numera hos välfärdsområdena. Det är viktigt att se till att bostadslösa eller personer som hotas av bostadslöshet inte lämnas obeaktade efter social- och hälsovårdsreformen. Välfärdsområdenas verksamhet har nyligen inletts, och helhetsbilden förändras därför fortfarande.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 35**

55. Understöd för reparationsverksamhet (reservationsanslag 3 år)

För reparationsunderstöd anvisas 9,55 miljoner euro 2024, vilket är betydligt mindre än vad som under de senaste åren sammanlagt anvisats för detta ändamål ur statsbudgeten och Statens bostadsfond. (t.ex. 21,45 miljoner euro stod till förfogande 2023).

Utskottet inser att de nuvarande utmaningarna inom byggbranschen handlar om problem med nyproduktionen och inte om reparationsbyggande, och att höjningen av reparationsunderstöden därför inte i sig står i fokus. Trots detta lyfter utskottet också fram möjligheterna till reparationsunderstöd för att underlätta utmaningarna inom branschen samt reparationsunderstödens centrala betydelse vid reparation av bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning, installation av hissar i efterhand och undanröjande av hinder för rörligheten. Med hjälp av reparationerna blir det möjligt för personer att bo i sitt eget hem, vilket också med tanke på de totala kostnaderna för samhället är nyttigt i synnerhet när det gäller att svara på den aktuella utmaningen med befolkningens åldrande.

60. Överföring till Statens bostadsfond

Situationen på bostadsmarknaden och fullmakter att bevilja räntestöd och borgenslån

Volymen av nybyggnation och särskilt bostadsbyggande varierar från år till år och är känslig för förändringar i konjunkturer och förväntningar. Utvecklingen på bostadsmarknaden har år 2023 dominerats av en betydande höjning av räntenivån, en klar minskning av bostadsproduktionen samt avtagande bostadsköp och sänkta bostadspriser.

Antalet påbörjade bostadsbyggen beräknas ligga på en nivå av 16 000–23 000 bostäder (varav 7 000 ARA-produktioner) 2023, vilket är betydligt mindre än nivån på cirka 37 000 bostadsbyggen 2022 (varav 5 600 ARA-produktioner). År 2024 beräknas byggandet av cirka 19 500–26 000 bostäder inledas (varav uppskattningsvis 7 000–8 000 ARA-produktioner).

ARA-produktionen har under de senaste åren varierat mellan cirka 6 000–9 000 påbörjade bostäder per år. Antalet påbörjade nybyggen var lägst 2022, vilket framför allt berodde på höga byggnads- och räntekostnader. År 2023 fick ARA-aktörerna fler entreprenadanbud än tidigare och anbudspriserna har varit klart lägre än för ett år sedan.

Fullmakten för räntestödslån för 2024 uppgår till 1,5 miljoner euro, vilket är cirka 450 miljoner euro mindre än för innevarande år. Utskottet välkomnar regeringens riktlinje att göra användningen av ett kort respektive långt räntestöd flexiblere och att granska villkoren för räntestödet. Enligt uppgift till utskottet är förutsättningarna för ARA-produktion för närvarande goda och utskottet anser i likhet med miljöutskottet (MiUU 14/2023 rd) att bevillningsfullmakten är på en god nivå, även om det uttrycks oro över om den räcker till också för behovet av lån för bostadsrättsbostadsproduktion (bostadsproduktion) (närmare information om detta senare i betänkandet). Det finns således skäl att följa upp om räntestödsfullmakten räcker till när 2024 framskrider. Utskottet konstaterar dock att problemen inom byggbranschen i princip gäller bostäder till marknadspris och att åtgärder som stöder efterfrågan står i fokus när det gäller att stödja denna utmaning. (bl.a. stödande av köpkraften, skattelättnader och åtgärder för att förbättra sysselsättningen).

Betänkande FiUB 14/2023 rd Huvudtitel 35

Utskottet anser det vara viktigt att regeringsprogrammets riktlinje om att fullmakterna för räntestöds- och borgenslån för statligt subventionerad bostadsproduktion ska dimensioneras bättre än tidigare i enlighet med konjunkturläget inom byggbranschen – både i konjunkturtopparna och i konjunkturgroparna.

Framtiden för statens bostadsfond

Enligt lagen om statens bostadsfond (1144/1989) har fonden till uppgift att finansiera åtgärder som syftar till att utveckla bostadsförhållandena. Fondens medel används för beviljande av lån och för annat stödjande av bostadsfinansieringen. Fondens medel inflyter från beviljade aravalån, räntetäkter och borgensavgifter.

År 2024 intäktsförs ytterligare 500 miljoner euro ur fonden i statsbudgeten för finansiering av regeringens investeringsprogram, och avsikten är att de extra intäktsföringarna ska fortsätta under ramperioden. Enligt regeringsprogrammet ska intäktsföringarna göras utan att fondens nuvarande verksamhet äventyras. Bostadsfondens balansräkning var 5,6 miljarder euro vid utgången av 2022 och den krymper också utan dessa överföringar från år till år.

Vid utskottets utfrågning framfördes det att fondens kassa enligt en grov bedömning kan täcka fondens ekonomiska åtaganden under de närmaste tio åren. Därefter bör man förbereda sig på att med statliga budgetmedel fullgöra de åtaganden som gjorts. Statens bostadspolitiska linje är i färd med att ändras, och utskottet välkomnar därför att miljöministeriet hösten 2023 tillsatte en utredningsgrupp för att före den 1 mars 2024 bedöma betydelsen av och utvecklingsbehoven hos den statligt subventionerade bostadsproduktionen bland annat med tanke på sysselsättningen, bekämpningen av segregationen, en fungerande bostadsmarknad och en hållbar offentlig ekonomi. Gruppen har dessutom till uppgift att bland annat bedöma Statens bostadsfonds användningsändamål och roll och utreda statens finansierings- och borgensansvar i anslutning till stödjandet av bostadsbyggande samt alternativa sätt att ansvara för nuvarande och framtida borgensförbindelser och stödförbindelser.

Ränteutgifter. Utskottet noterar att räntenivån stiger, vilket innebär att beloppet av de räntestöd som betalas ur fonden ökar kraftigt. När det år 2022 betalades 1,8 miljoner euro i räntestöd av fondens medel, uppgår räntestödsutgifterna år 2024 enligt en preliminär uppskattning till 180 miljoner euro, vilket inverkar på fondens resultat.

Understöd som beviljas ur Statens bostadsfond

Ur Statens bostadsfond föreslås det bli beviljat understöd till ett belopp på sammanlagt 71,3 miljoner euro. Dessa understöd omfattas också av utgiftsramen för statsfinanserna. Det utgör ungefär en femtedel av 2023 års nivå. Minskningen beror bl.a. på att energiunderstöd för bostadsbyggnader, understöd för kommunalteknik, startbidrag och reparationsunderstöd som betalas ur fonden upphör att gälla.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Huvudtitel 35**

MBT-avtal och förhindrande av segregation

De tolvåriga avtal om markanvändning, boende och trafik som ingåtts med staten gäller i de sju största stadsregionerna (Helsingfors, Tammerfors, Åbo, Uleåborg, Jyväskylä, Kuopio och Lah-tis). Avtalen uppdateras som bäst. I likhet med miljöutskottet (MiUU 14/2023 rd) betonar utskot-tet MBT-avtalens betydelse som ett sätt att främja ett långvarigare genuint partnerskap mellan staten och stadsregionerna och öka bostads- och tomtutbudet samt främja uppbyggnaden av en hållbar samhällsstruktur och ett hållbart transportsystem.

Budgeten för 2024 innehåller inte finansiering för startbidrag eller understöd för kommunalteknik. Avsikten är inte heller att MBT-avtalen ska förenas med mål för ARA-bostadsproduktionen.

De separata understöden för att förebygga segregation och för att utveckla förorter har upphört. ASO-bostäderna tillför invånare till olika stadsdelar, vilket minskar risken för segregation. ASO-produktionen ska dock läggas ned så att ansökningar tas emot endast till den 31 december 2023. För närvarande finns det ingen ersättande ”produkt” som förebygger segregation bland annat för äldre och barnfamiljer, men den ovan nämnda utredningsgruppen som tillsatts av miljöministeriet dryftar också denna aspekt. I likhet med miljöutskottet (MIUU 14/2023 rd) välkomnar utskottet regeringens beslut att förlänga utlåningen till utgången av 2024 och uttrycker oro över huruvida fullmakten att bevilja räntestödslån för 2024 räcker till för att finansiera de bostadsrättsbostadsprojekt som nu inleds.

Med stöd av det som sägs ovan anser utskottet att MBT-avtalen har en viktigare roll än tidigare i hanteringen av den regionala differentieringen i städerna för att trygga ett mångsidigt och pluralistiskt bostadsbyggande och förebyggandet av segregation bland annat i form av lockande kollektivtrafikförbindelser. Det bör dock noteras att MBT-avtalen endast täcker de allra största stadsregionerna. Förebyggande av segregation kräver långsiktig och omfattande arbete inom flera förvaltningsområden, såsom undervisnings- och kulturministeriets och inrikesministeriets förvaltningsområden. En betydande del av metoderna för att bekämpa segregationen ligger i kommunernas händer.

Boende för grupper med särskilda behov

Utskottet beklagar att investeringsunderstödet för stödjande av boende för grupper med särskilda behov (äldre, utvecklingsstörda, studerande, rehabiliteringsklienter inom mentalvården, långtidsbostadslösa) sjunker och uppgår till 63 miljoner euro 2024, men anser det vara bra att understödsfullmakten inte genast sänks till den nivå på 43 miljoner euro som fastställts för de följande åren (2025–2027). Enligt utredning till utskottet behandlar Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA) mångfald fler investeringsunderstödsprojekt för grupper med särskilda behov jämfört med understödsfullmakten. I enlighet med regeringsprogrammet kommer understödsprocenten för investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov att sänkas, vilket gör att understödet räcker till för flera projekt. Dessutom har det fastställts att understöden riktas till de grupper som behöver mest stöd.

Utskottet fäster särskild uppmärksamhet vid investeringsunderstöd för serviceboende för äldre, vilket är centralt i ett åldrande Finland. Grovt taget har cirka hälften av investeringsunderstöden

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Osasto 15

för grupper med särskilda behov riktats till denna grupp och också nu finns det i ARA:s behandlingskö objekt särskilt för de äldres boende. I dessa har antalet ansökningar ökat i och med att välfärdsområdena har inlett sin verksamhet. Detsamma gäller bland annat projekt för boende för personer med utvecklingsstörning – vårdreformen medförde en fas av väntan som nu tar sig uttryck i en växande efterfrågan. Planeringen av välfärdsområdenas servicenätverk pågår fortfarande, vilket också medför osäkerhet om situationen och antalet förväntade projektansökningar.

INKOMSTPOSTER

Avdelning 15

LÅN

03. Statens nettouplåning och skuldhantering

01. Nettouplåning och skuldhantering

Utskottet föreslår att momentet ökas med 36 680 000 euro för nettouplåning till nominellt värde. Beloppet för nettouplåning till nominellt värde är då 11 441 695 000 euro.

Ökningen beror på de ändringar som utskottet föreslår under utgiftsmomenten.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet antecknas 11 441 695 000 euro i nettoinkomster.

(Stycke 2 och 3 som i RP 41/2023 rd)

SAMMANFATTNING

Enligt utskottets förslag uppgår både inkomstposter och anslag till 87 867 388 000 euro.

Utskottet har ökat anslagen med 36 680 000 euro. Ett motsvarande tillägg har gjorts i inkomstposterna under moment 15.03.01.

Skillnaderna mellan inkomsterna i propositionen och betänkandet framgår av följande tabell:

	Propositionen €	Utskottet €
Avd. 11	66 841 653 000	66 841 653 000
Avd. 12	7 274 709 000	7 274 709 000

Betänkande FiUB 14/2023 rd

	Propositionen €	Utskottet €
Avd. 13	2 170 008 000	2 170 008 000
Avd. 15	11 544 338 000	11 581 018 000
Totalt	87 830 708 000	87 867 388 000

Skillnaderna mellan anslagen i propositionen och betänkandet framgår av följande tabell:

	Propositionen €	Utskottet €
Ht. 21	145 427 000	145 427 000
Ht. 22	47 381 000	47 381 000
Ht. 23	254 219 000	254 219 000
Ht. 24	1 289 672 000	1 289 797 000
Ht. 25	1 213 501 000	1 214 301 000
Ht. 26	2 577 001 000	2 578 796 000
Ht. 27	5 971 695 000	5 972 975 000
Ht. 28	38 103 632 000	38 090 632 000
Ht. 29	8 033 657 000	8 040 507 000
Ht. 30	2 651 946 000	2 654 751 000
Ht. 31	3 585 526 000	3 616 401 000
Ht. 32	4 230 636 000	4 231 841 000
Ht. 33	16 309 225 000	16 310 945 000
Ht. 35	240 680 000	242 905 000
Ht. 36	3 176 510 000	3 176 510 000
Totalt	87 830 708 000	87 867 388 000

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner förslaget till statsbudget för 2024 i enlighet med propositionen RP 41/2023 rd och den kompletterande propositionen RP 86/2023 rd med de föreslagna ändringarna.

Riksdagen godkänner budgetmotionen BM 29/2023 rd.

Riksdagen förkastar budgetmotionerna BM 1—28 och 30—378/2023 rd.

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Riksdagen beslutar att budgeten för 2024 ska tillämpas från och med den januari 2024.

Helsingfors 12.12.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Saara Hyrkkö gröna
medlem Otto Andersson sv
medlem Markku Eestilä saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Timo Heinonen saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Jari Koskela saf
medlem Suna Kymäläinen sd
medlem Aki Lindén sd
medlem Mika Lintilä cent
medlem Minna Reijonen saf
medlem Joonas Räsänen sd
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Ville Valkonen saml
medlem Pia Viitanen sd
medlem Timo Vornanen saf
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Pauli Aalto-Setälä saml
ersättare Sanna Antikainen saf
ersättare Hannu Hoskonen cent
ersättare Janne Jukkola saml
ersättare Eeva Kalli cent
ersättare Jukka Kopra saml
ersättare Minja Koskela vänst
ersättare Mikko Lundén saf
ersättare Lauri Lyly sd
ersättare Krista Mikkonen gröna
ersättare Juha Mäenpää saf
ersättare Riitta Mäkinen sd
ersättare Saku Nikkanen sd
ersättare Nasima Razmyar sd
ersättare Jari Ronkainen saf
ersättare Jaana Strandman saf
ersättare Henrik Wickström sv
ersättare Ville Väyrynen saml

Betänkande FiUB 14/2023 rd

ersättare Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Mari Nuutila
utskottsråd Jonna Berghäll
utskottsråd Tarja Järvinen
revisionsråd Minna Tiili.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Reservation 1 /sd

Allmän motivering

Svåra tider kräver en rättvis ekonomisk politik och finanspolitik

De ekonomiska utsikterna ställer oss inför utmaningar. Centralbankernas åtgärder för att dämpa inflationen har snabbt höjt räntenivån. En liten öppen ekonomi som Finland påverkas också kraftigt av de internationella konjunkturerna. I denna situation hotar den avtagande tillväxten regeringens anpassningsmål på kort sikt. Samtidigt hotar en ambitiös finanspolitik att försvaga tillväxtförutsättningarna på lång sikt, som den gemensamma välfärden och de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt slutligen är beroende av.

Även om den konjunkturpolitiska inriktningen av finanspolitiken kan anses vara någorlunda korrekt, har det betydelse både på kort och på lång sikt var anpassningsåtgärderna sätts in.

Om det viktigaste målet för finanspolitiken i stället för att skapa tillväxt är att stärka de offentliga finanserna genom att skära ner oavsett konjunkturrisken, finns det stor risk för att någotdera målet inte uppnås. Den långsammare tillväxten urholkar effekterna av nedskärningarna och avsaknaden av tillväxtsatsningar leder till permanent avtagande tillväxt.

Det har förts en bred diskussion om svårigheterna i Finlands ekonomi. Den långvariga låga natalitet i kombination med den låga nivån på arbetskraftsinvandringen fram till de senaste åren har lett till en åldersstruktur som är mer utmanande än i våra jämförelseländer. En mindre andel personer i arbetsför ålder tvingas bära de ökande åldersrelaterade utgifterna. Centralbankernas åtgärder för att dämpa inflationen har snabbt höjt räntenivån. Också de internationella konjunkturerna seglar i motvind.

Problemet med långsam arbetskraftstillväxt förvärras av den låga investeringsgraden och den sjunkande utbildningsnivån, som tillsammans har lett till en svag produktivitetstillväxt. De största problemen i Finlands ekonomi är den försvagade tillgången på arbetskraft, den sjunkande utbildningsnivån och bristen på investeringar. Det är nödvändigt att balansera de offentliga finanserna, men man måste komma ihåg att balanseringen inte löser de allvarligaste långsiktiga ekonomiska utmaningarna. En anpassning vid en illa vald tidpunkt och med fel inriktning kan tvärtom förvärra problemet både på kort och på lång sikt.

Som det konstateras i finansutskottets betänkande om planen för de offentliga finanserna: Till de strukturella problemen i Finlands ekonomi hör en svag produktivitetstillväxt och blygsamma investeringar i produktion. Produktivitetsökningen fördröjs av bland annat att forsknings- och produktutvecklingsverksamheten har relativt liten omfattning och av att unga har en lägre utbildningsnivå än i andra industriländer. Även om sysselsättningsgraden har ökat betydligt under de senaste åren är arbetslöshetsgraden fortfarande hög och det råder brist på kompetent arbetskraft. Finansministeriet förutspår att sysselsättningsgraden stiger från 73,8 procent till 75,2 procent under ramperioden.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

Kort sagt är detta en av de största utmaningarna med budgeten och planen för de offentliga finanserna. Från förra regeringsperioden ärvt regeringen FoUI-paketet, en av de viktigaste satsningarna på tillväxt. Men allt annat saknas i regeringens palett: målmedvetna åtgärder för att stoppa nedgången i utbildningsnivån och omfattande åtgärder för att förbättra tillgången på arbetskraft. I synnerhet åtgärderna för att främja arbetskraftsinvandring är ohjälpligt anspråkslösa och otillräckliga med beaktande av den åldrande befolkningen i Finland. Regeringens plan för att åtgärda bristen på arbetskraft genom att skära ner den sociala tryggheten är orealistisk med beaktande av befolkningsstrukturen och det nuvarande relativa sysselsättningstalet.

Problemet syns redan i prognoserna för 2024. Den avtagande tillväxten hotar regeringens anpassningsmål på kort sikt. Samtidigt hotar en ambitiös finanspolitik att försvaga tillväxtförutsättningarna på lång sikt, som den gemensamma välfärden och de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt slutligen är beroende av. På kort sikt bör regeringen reagera effektivare på kollapsen inom byggbranschen, som hotar att omedelbart fördjupa recessionen och också permanent försvaga tillväxten på lång sikt om det minskade byggandet skapar ett långvarigt kostnadstryck på boendekostnaderna i tillväxtcentrumen.

Dessutom kan en del av regeringens åtgärder, såsom att incitamenten för deltidsarbete försvagas, visa sig vara ett felsteg särskilt under förhållanden med avtagande tillväxt. Regeringen har för avsikt att dirigera så många som möjligt till heltidsarbete, oberoende av livssituation. Men det handlar inte bara om människornas egna val. Det beror också på hur mycket heltidsarbete som står till buds, vilket många ekonomiska experter har påpekat.

Regeringen tänker införa ett stort reformpaket i arbetsmarknadslagstiftningen som försvagar arbetstagarnas villkor. Enligt finansministeriet har dessa reformer inga tillväxteffekter eller sysselsättningsfrämjande effekter. Den enda säkra effekten är den ökande instabiliteten på arbetsmarknaden, som kan ha en negativ inverkan på tillväxten både på kort och på lång sikt.

Regeringens skattepolitik är förvånansvärt anspråkslös och knapphändig. Det värsta är dock den stora konflikten med regeringens uttalade mål. Trots att regeringen säger att den håller fast vid Finlands klimatmål, beaktar den i sin skattepolitik inte trippelkrisen i miljön. Tvärtom vidtar regeringen aktiva åtgärder som försämrar Finlands förutsättningar att fullgöra sina åtaganden för utsläppsminskning inom ansvarsfördelningssektorn. Det är också märkligt hur man undantar de högsta inkomstklasserna från åtgärderna för att få de offentliga finanserna i balans. De här inkomstklasserna får tvärtom direkta och indirekta skatteförmåner. Anpassningsåtgärderna betalas i sin helhet av låginkomsttagare och medelinkomsttagare.

Under de följande fyra åren kommer Finlands totala skatteuttag att sjunka kraftigt och i slutet av valperioden sjunker skatteuttaget till en lika låg nivå som år 1987. Den sjunkande trenden förvärrar problemet med hållbarhetsunderskottet, eftersom det totala skatteuttaget beräknas minska med sammanlagt cirka 2,9 procent från 2022 till 2027, vilket motsvarar cirka 9,5 miljarder euro av den uppskattade bruttonationalprodukten för 2027. Även om regeringen inte strävar efter att höja det totala skatteuttaget, bör man åtminstone sträva efter att bromsa minskningen av det och använda tilläggsinkomsterna för att få de offentliga finanserna i balans.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

Som styrnings- och anpassningsmetod utelämnas beskattningen dock nästan helt och hållet i planen för de offentliga finanserna. Regeringen gör i sin budget osedvanligt hårda nedskärningar i servicen och utkomsten för de personer som tjänar minst. Trots det tar regeringen Orpo lån för över 40 miljarder euro — alltså precis lika mycket som föregående regering, utan coronakrisen och oberoende av vallöften.

Regeringens politik bidrar alltså inte till att stärka de offentliga finanserna, men den leder istället till att barnfattigdomen ökar, människornas säkerhet i vardagen rubbas, de ungas tro på framtiden försvagas och tilltron till arbetsmarknaden skrotas. Att försämra människornas övergripande välfärd stärker inte ekonomin på lång sikt.

Situationen förvärras väsentligt om välfärdsområdena inte ges arbetsro och tillräckliga resurser för att ta fram effektiva verksamhetsmodeller. Regeringen bör avstå från sina överdimensionerade sparåtgärder inom hälso- och sjukvården och bevilja välfärdsområdena extra tid för att täcka underskottet. I anslutning till det som sägs ovan uppmanar SDP regeringen att utan dröjsmål ta upp en lagändring till behandling.

Rättvisare sparåtgärder

För att uppnå balans i de offentliga finanserna förutsätts utöver tillväxtfrämjande åtgärder och en reformerande skattepolitik också direkta sparåtgärder. De kan dock riktas på ett mer jämnt sätt. SDP vill tidigarelägga genomförandet av statsförvaltningens produktivhetsprogram. För att främja produktiviteten bör man särskilt dra nytta av digitaliseringen, lokalprogrammet för den offentliga sektorn och den offentliga upphandlingen som helhet.

Besparingar kan också uppnås genom en omfattande reform av statsunderstöden som helhet. Av statens medel beviljas uppskattningsvis 4 miljarder euro i statsunderstöd i fler än 300 ansökningsomgångar. Understöd beviljas av ministerierna, omkring 30 centrala ämbetsverk samt regionförvaltningsmyndigheterna. Statsunderstöd beviljas till exempel föreningar och stiftelser, kommuner och samkommuner, privatpersoner, högskolor och statliga forskningsinstitut samt företag.

SDP föreslår en totalreform för att minska överlappningar och administrativt arbete. Understödsnivåerna ses över samtidigt som de mest verkningsfulla understöden skyddas.

Kostnaderna för arbetsförmåga utgör en mycket betydande utgiftspost i Finland. På individnivå har det också negativa följder för välbefinnandet om man för en lång tid hamnar utanför arbetslivet. Genom en totalreform kan man samtidigt förbättra delaktigheten, välbefinnandet och uppnå betydande besparingar, om det med tillräckliga stödåtgärder kunde vara möjligt att inom ramen för de egna förutsättningarna återgå till arbetet. Andra länder har goda erfarenheter av effektiva stödåtgärder som det också skulle löna sig att pröva på i Finland.

Kostnaderna för arbetsförmåga beräknas uppgå till över 10 miljarder euro per år. Det är möjligt att påskynda återgången till arbetet och rehabiliteringen efter insjuknandet. I det nuvarande systemet är det lätt hänt att stödet under sjukdagpenningensperioden samt skyldigheterna och incitamenten för att återgå till arbetet inte har så stor inverkan. SDP föreslår en reform där arbetsgivaren åläggs skyldigheter att underlätta återgången till arbetet till exempel genom att anpassa ar-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

betsuppgifterna eller -förhållandena. Samtidigt skärps arbetstagarens skyldigheter att delta i åtgärder som främjar återgången till arbetet. I de övriga nordiska länderna och Holland har man goda erfarenheter av motsvarande modeller. Dessutom vill SDP att kriterierna för arbetsförmåga ses över och att man utifrån hälsoundersökningar för arbetslösa gör insatser för att bekämpa arbetsförmågan.

Ansvarsfull tillväxt och en reformerande skattepolitik

SDP föreslår ett rättvisare och starkare framtidsinriktat alternativ till regeringens politik. I SDP:s alternativ balanseras ekonomin i samma omfattning som i regeringens budgetproposition, men så att ingen åläggs en oskäligen börda. Samtidigt håller SDP fast vid Finlands klimatmål och bekämpningen av förlusten av biologisk mångfald.

För att öka produktiviteten är det viktigt att flytta tyngdpunkten från bevarande stöd som är skadliga för klimatet till stöd som förnyar vår ekonomi. SDP föreslår utöver andra FoUI-satsningar bland annat att skatteincentivet för FoUI-verksamhet ska utvidgas till fler företag. För att säkerställa tillgången på kompetent arbetskraft föreslår vi ännu större satsningar på utbildning. Regeringen bör också avstå från sin politik som ger internationella experter en dålig bild av Finland.

Samtidigt som kryphålen i beskattningen åtgärdas kan beskattningen av förvärvsinkomster för löntagare med små och medelstora inkomster sänkas måttligt. När skattebördan fördelas jämnare behöver man inte kräva något orimligt av någon.

I SDP:s alternativ sjunker skattegraden från 2023 års nivå. Samtidigt balanseras ekonomin på ett mer jämlikt sätt, vilket många forskningsinstitut och experter har rekommenderat.

Höjning av utbildningsnivån

För att öka andelen unga med högskoleutbildning till 50 procent på 2030-talet krävs stora satsningar på utbildningskapaciteten. För att målet ska nås krävs det från och med 2023 årligen rent av 13 200 fler nya studerande än 2019. En så stor höjning förutsätter att högskolorna investerar i undervisnings- och forskningspersonal, övrig personal, lokaler och infrastruktur samt i tjänster. De 1,7 miljoner euro som enligt budgetpropositionen ska beviljas universiteten räcker inte till för att i tillräcklig grad öka antalet utbildningsplatser. Yrkeshögskolorna tvingas att med finansieringen som är avsedd för nybörjarplatser hålla nivån för nybörjarplatserna oförändrad, trots att resurserna minskar på grund av nedskärningarna och på grund av att finansieringen för de tidigare nya platserna har upphört. SDP föreslår att regeringen återtar undervisnings- och kulturministeriets nedskärning på 10 miljoner euro och beviljar ett tilläggsanslag på 25 miljoner euro för att öka antalet nybörjarplatser vid högskolorna. Dessutom föreslår SDP 12 miljoner euro för finansiering av yrkeshögskolorna. På så sätt återtas nedskärningen av ersättningen för praktik inom social- och hälsovården. SDP godkänner inte nedskärningen på 2 miljoner euro som riktas till öppna högskolestudier och den besparing på 19 miljoner euro som drabbar det fria bildningsarbetet.

Betydelsen av stöd för lärandet ökar på varje utbildningsnivå, men framför allt i den grundläggande utbildningen. Budgetpropositionen beaktar inte tillräckligt väl de otillräckliga resurserna för stödet för lärande. Finansieringen av daghem, skolor och läroanstalter bör riktas till barns och

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

ungas uppväxt och utveckling och möjliggöra kontinuerligt mångprofessionellt stöd som ges utifrån individens behov.

Finland står inför en god framtid, om vi har tålamod och mod att reformera ekonomin och samhället samt förstånd att se till att ingen faller utanför. Särskilt i svåra tider och när svåra beslut fattas är det viktigt med rättvisa. Bördan av svåra, gemensamma utmaningar ska fördelas jämnt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen korrigerar planen för de offentliga finanserna så att bördan för den nödvändiga anpassningen av de offentliga finanserna fördelas jämnare mellan befolkningsgrupperna. Också beskattningen bör användas som ett sätt att anpassa de offentliga finanserna och minska underskottet inom statsförvaltningen.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att välfärdsområdena beviljas tilläggstid för att täcka underskott och att regeringen utan dröjsmål lämnar riksdagen ett förslag till lagändring för behandling.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från sitt mål att spara cirka 1,4 miljarder euro inom social- och hälsovårdstjänsterna.

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att regeringen ger välfärdsområdena arbetsro och reserverar tillräcklig finansiering för ordnandet av social- och hälsovårdstjänsterna.

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen återgår till den handlingsmodell som fastställts av den parlamentariska gruppen Trafik 12 och avstår från en verksamhetsmodell där permanent finansiering ersätts med osäker finansiering av engångsnatur.

Reservationens förslag till uttalande 6

Riksdagen förutsätter att tillväxtfaktorerna stärks genom åtgärder som ökar investeringarna, arbetskraftsinvandringen och målmedvetna åtgärder för att stoppa nedgången i de ungas utbildningsnivå.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till uttalande 7

Riksdagen förutsätter att regeringen dimensionerar de offentliga finanserna så att behövliga investeringar kan göras i människors hälsa och välfärd.

Reservationens förslag till uttalande 8

Riksdagen förutsätter att regeringen stärker sina åtgärder för att stoppa kollapsen inom byggbranschen och för att säkerställa en tillräcklig bostadsproduktion genom att påskynda totalrenoveringar, satsa på boende för grupper med särskilda behov och utveckla förorter-na.

Reservationens förslag till uttalande 9

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att se över statsbidragen som helhet och gallra bort överlappande stöd.

Reservationens förslag till uttalande 10

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder en reform som berör arbetsförmågan och söker fungerande modeller för att underlätta återgången till arbetet och upprätthålla arbetsförmågan.

Reservationens förslag till uttalande 11

Riksdagen förutsätter att regeringen tidigarelägger reformerna av förvaltningen för att uppnå kostnadsbesparingar i anslutning till offentlig upphandling, lokalkostnader och digitalisering.

Reservationens förslag till uttalande 12

Riksdagen förutsätter att Finland håller fast vid sina klimatåtaganden och dämpar förlusten av biologisk mångfald genom ett målmedvetet åtgärdsprogram.

Reservationens förslag till uttalande 13

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar de nedskärningar i den sociala tryggheten som leder till att fattigdomen bland barnfamiljer ökar.

Reservationens förslag till uttalande 14

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder ett övergripande handlingsprogram för att trygga de ungas välbefinnande

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till misstroendeförklaring

Riksdagen konstaterar att regeringens politik försätter människor i oskäligen situationer, ökar ojämlikheten i samhället och svarar inte på de viktigaste utmaningarna för Finlands ekonomi. Regeringens nedskärningar drabbar låginkomsttagare, barn och unga. Det accepterar vi inte. Riksdagen konstaterar att regeringen har misslyckats och därför inte har riksdagens förtroende.

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 24

UTRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

30. Internationellt utvecklingssamarbete

66. Egentligt utvecklingssamarbete (reservationsanslag 3 år)

När den geopolitiska konkurrensen hårdnar och det pågår flera allvarliga kriser som har samband med varandra är det viktigt att Finland tar sitt eget ansvar för att svara på globala utmaningar. Enligt den utvecklingspolitiska redogörelsen för de kommande valperioderna 2022 är utvecklingssamarbetet en väsentlig del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och med hjälp av den deltar Finland som en del av EU och det internationella samfundet i att lösa internationella utmaningar.

I samband med redogörelsen bereddes en färdplan för att höja Finlands anslag för utvecklingssamarbete till 0,7 procent fram till 2030 i enlighet med FN:s åtaganden. För att målet ska nås bör Finland systematiskt och stegvis öka finansieringen under flera valperioder. Regeringens nedskärningar i utvecklingssamarbetet, totalt 118 miljoner euro 2024, försvagar Finlands möjligheter att nå målet. Utvecklingssamarbetet har gett resultat enligt flera undersökningar och det bör fortsätta konsekvent utifrån parternas behov. Finansieringen av utvecklingssamarbetet ska vara långsiktig i enlighet med Finlands internationella åtaganden. Grundpelarna för Finlands offentliga utvecklingssamarbete är: multilateralt utvecklingssamarbete, bilateralt utvecklingssamarbete, utvecklingssamarbete genom civilsamhällesorganisationerna och utvecklingspolitiska investeringar. Det är viktigt att de minst utvecklade länderna (LDC) i enlighet med internationella rekommendationer tilldelas 0,2 procent av medlen för utvecklingssamarbete.

Klimatförändringen och den ohållbara utvecklingen är vår tids stora flerdimensionella säkerhetshot. Klimatförändringen är också en humanitär kris som drabbar de mest utsatta länderna och befolkningsgrupperna hårdast. Den andel av Finlands klimatfinansiering som i tidigare budgetpropositioner har ingått i anslagen för utvecklingssamarbete bör i fortsättningen inkluderas i propositionen för att man ska kunna få aktuell och jämförbar information i frågan.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

att riksdagen ökar moment 24.30.66 med 50 000 000 euro för egentligt utvecklingssamarbete.

Reservationens förslag till uttalande 15

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att höja anslaget för egentligt utvecklingssamarbete.

90. Övriga utgifter inom utrikesministeriets förvaltningsområde

50. Vissa statsunderstöd och statsbidrag (fast anslag)

Organisationerna gör långsiktigt och viktigt informationsarbete som anknyter till Finlands åtaganden och skyldigheter och som stöder Finlands utrikespolitiska mål. Inom statsförvaltningen finns sällan samma sakkunskap som inom frivilligorganisationerna eller sådan verksamhet på gräsrotsnivå som de internationella nätverken bedriver. I budgeten föreslås 1,64 miljoner euro för 2024 under moment 24.90.50 ”Vissa statsunderstöd och statsbidrag”. Minskningen från 2023 års nivå är 600 000 euro. Det slojade anslaget på 600 000 euro inom utrikesministeriets förvaltningsområde bör återtas för att riktas till understöd till andra organisationer än organisationer inom utvecklingssamarbetet. Med detta anslag kan man stödja till exempel fredsmedlingsorganisationen (CMI), organisationen för främjande av kännedomen om och acceptansen för FN (FN-förbundet) och andra organisationer som stöder och utvecklar Finlands internationella politik.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 24.90.50 med 1 000 000 euro till stöd för organisationer som arbetar med frågor som anknyter till viktiga teman inom Finlands utrikespolitik, såsom FN och det globala regelbaserade samarbetet, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 16

Riksdagen förutsätter att frivilligorganisationernas resurser stärks i anslutning till det informationsarbete som stöder utrikespolitikens mål.

Huvudtitel 25

JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Rättsvårdens resurser måste tryggas

Det finländska rättsväsendets funktionsförmåga kräver satsningar. Domstolsverket har föreslagit ett årligt tilläggsanslag på 90 miljoner euro. Det är viktigt att denna finansieringsnivå eftersträvas snabbare än enligt regeringens planerade tidsplan. Otillräckliga anslag ger upphov till stora problem, till exempel att rättegångar drar ut på tiden, handläggningstiderna är alltför långa och personalens arbetsbörda blir för stor. Aktörerna inom rättsvården sköter statens kärnuppgifter och därför måste deras resurser tryggas också i ekonomiskt svåra tider.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Inkomstgränserna för att få rättshjälp bör också höjas till den nivå som föreslås i redogörelsen för rättsvården. Den låga inkomstgränsen för rättshjälp leder till att alla låginkomsttagare inte får rättshjälp avgiftsfritt och att alla medelinkomsttagare inte får rättshjälp ens med en självriskandel. Genom att höja inkomstgränserna förbättras möjligheten att få rättshjälp. Allt fler bör ha rätt till rättshjälp och därför bör inkomstgränserna för rättshjälp höjas och dessutom bör sättet att räkna ut de ekonomiska förutsättningarna förenklas.

Behandlingen av kritiska ärendegrupper vid förvaltningsdomstolarna bör påskyndas. I nuläget leder resursbristen till att behandlingen av ärenden drar ut på tiden. Långa behandlingstider försvagar tillgången till rättslig prövning. Den straffrättsliga processen bör göras smidigare för att förhindra att köerna växer. De processekonomiska aspekterna inom rättsvården bör också granskas mer omfattande.

Enligt regeringsprogrammet ska polisens resurser också ökas så att det finns 8 000 poliser i slutet av valperioden. När resurserna för brottsförebyggande ökas bör också resurserna för rättsvården ökas så att aktörerna inom rättsvården kan sköta sin del av brottsutredningen. En fungerande straffrättsvård förutsätter tillräckliga resurser för alla aktörer som hör till straffprocesskedjan.

Utsökningsväsendet bör tryggas tillräckliga resurser

Utsökningsväsendet blir också i regeringens budgetproposition utan tilläggsanslag för 2024, trots att utsökningsverket själv har lyft fram att finansieringen är otillräcklig. Budgetpropositionen innehåller inte heller något tilläggsanslag för utsökningsväsendet för verkställigheten av de sanktioner som införts på grund av kriget mellan Ryssland och Ukraina. Det är ytterst problematiskt, eftersom verkställigheten av sanktionerna fortfarande kräver mycket resurser av utsökningsväsendet. Det är bekymmersamt att anslaget på 1,1 miljoner euro slopas. Av statsrådets redogörelse för rättsvården framgår också att utsökningsväsendets basfinansiering inte är tillräcklig. På EU-nivå har det bedömts att sanktionerna kommer att vara i kraft i flera år. För att hantera situationen krävs att utsökningsväsendet har tillräckliga resurser. Om läget drar ut på tiden försämras möjligheterna att sköta andra uppgifter, såsom bekämpning av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 17

Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar rättsväsendets funktionsförmåga genom att i snabbare takt än planerat öka resurserna närmare den nivå som föreslås i redogörelsen för rättsvården.

Reservationens förslag till uttalande 18

Riksdagen förutsätter att regeringen höjer inkomstgränserna för rättshjälp till den nivå som föreslås i redogörelsen för rättsvården.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

10. Domstolar och rättshjälp

03. Omkostnader för övriga domstolar(reservationsanslag 2 år)

Effektiv bekämpning av ekonomisk brottslighet och svart ekonomi kan medföra betydande statsfinansiella vinster. Satsningarna på bekämpning av svart ekonomi är tyvärr otillräckliga också i den nu aktuella budgetpropositionen.

Handläggningen av ekonomiska brott kräver resurser också i domstolarna. Ärendebalansen och de allt längre behandlingstiderna är ett stort problem, särskilt i de större allmänna domstolarna. En stor del av de mycket långa och omfattande rättegångar som belastar domstolarna gäller uttryckligen komplicerade ekonomiska brott.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 25.10.03 med 3 000 000 euro till domstolarna för bekämpning av svart ekonomi.

20. Betalningsstörningar, utsökning och konkursbevakning

01. Utsökningsväsendets och konkursbevakningens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Effektiv bekämpning av ekonomisk brottslighet och svart ekonomi kan medföra betydande statsfinansiella vinster. Satsningarna på bekämpning av svart ekonomi är tyvärr otillräckliga också i den nu aktuella budgetpropositionen.

En effektiv verksamhet med tillräcklig resurstilldelning vid utsökningsväsendet och konkursbevakningen bidrar till att förhindra ekonomisk brottslighet och svart ekonomi. Budgetpropositionen innehåller inte heller något tilläggsanslag för utsökningsväsendet för verkställigheten av de sanktioner som införts på grund av kriget mellan Ryssland och Ukraina.

Vi föreslår

att moment 25.20.01 ökas med 1 500 000 euro till utsökningsväsendet för bekämpning av svart ekonomi och verkställigheten av de sanktioner som införts på grund av kriget mellan Ryssland och Ukraina.

30. Åklagarna

01. Åklagarväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Effektiv bekämpning av ekonomisk brottslighet och svart ekonomi kan medföra betydande statsfinansiella vinster.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

Åklagarväsendet har framgångsrikt bekämpat svart ekonomi. En tilläggsfinansiering till åklagarväsendet för bekämpning av svart ekonomi skulle stärka förverkligandet av det straffrättsliga ansvaret och innebära extra inkomster till staten i form av konfiskering av vinning av brott.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 25.30.01 med 1 500 000 euro till åklagarväsendet för bekämpning av svart ekonomi.

Huvudtitel 26

INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

En stark inre säkerhet är en grundläggande förutsättning för ett välmående samhälle. Därför är det viktigt att säkerställa verksamhetsförutsättningarna och resurserna för de myndigheter som ansvarar för den inre säkerheten. För att kunna säkerställa en jämlik säkerhet i samhället krävs att myndighetsverksamheten är effektiv och har tilldelats tillräckliga resurser.

I den redogörelse för den inre säkerheten som riksdagen godkände under förra valperioden betonades vikten av att, på ett sätt som sträcker sig över flera valperioder, säkerställa verksamhetsförutsättningarna och finansieringsbasen för de myndigheter som ansvarar för den inre säkerheten. Statens budgetproposition för 2024 motsvarar dock inte till fullo de finansierings- och resursbehov som myndigheterna med ansvar för den inre säkerheten har.

Gränsbevakningsväsendet har lyft fram betydande brister i sin basfinansiering för att kunna upprätthålla verksamheten på nuvarande nivå. Gränsbevakningsväsendet har påpekat att väsendets omkostnader kommer att präglas av ett finansieringsunderskott på cirka 25 miljoner i slutet av ramperioden 2027. Finansieringsunderskottet kommer att påverka Gränsbevakningsväsendets operativa kapacitet senast från och med 2025. I den förändrade omvärlden anser socialdemokraterna det vara nödvändigt att Gränsbevakningsväsendets basfinansiering stärks under ramperioden så att finansieringsunderskottet minskar redan från och med nästa år.

Regeringen föreslår ett tilläggsanslag på 3,5 miljoner euro för 2024 för att öka utbildningen av räddningsmän. Regeringen har som mål att öka antalet räddningsmän som utbildas så att det 2032 finns 1 000 nya räddningsmän. Socialdemokraterna kräver att bristen på räddningsmän ska åtgärdas snabbare än vad regeringen har som mål. Socialdemokraterna föreslår att antalet räddningsmän som utbildas höjs så att målet på 1 000 nya räddningsmän nås redan 2030. Det förutsätter utöver regeringens anslag ett tilläggsanslag på en miljon euro för att öka utbildningen av räddningsmän.

Socialdemokraterna utgår från att invandringspolitikerna alltid måste vara kontrollerad och socialt rättvis. En lyckad migrationspolitik förutsätter tillräckliga myndighetsresurser, smidiga tillstånds- och myndighetsprocesser samt aktuell lagstiftning.

Socialdemokraterna stöder inte regeringen Orpos beslut att sänka flyktingkvoten till 500 kvotflyktingar från och med 2024. Kvotflyktingskap är det effektivaste sättet att genomföra humani-

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

tär invandring till Finland och rikta hjälp till de mest behövande, såsom kvinnor, barn och familjer i krisområden.

Socialdemokraterna anser att Finlands flyktingkvot för 2024 bör vara 850—1 050 flyktingar. Eftersom beslut om nivån på flyktingkvoten fattas årligen i samband med statsbudgeten, bör Finland bevara möjligheten att ställa antalet flyktingar som tas emot i relation till den globala flyktingsituationen, såsom man har gjort under hela 2000-talet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 19

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att öka antalet personer som utbildas till räddningsmän så att det 2030 finns 1 000 nya räddningsmän.

Reservationens förslag till uttalande 20

Riksdagen förutsätter att regeringen inte sänker Finlands flyktingkvot 2024 till 500 flyktingar. Finland bör bära sitt ansvar för den globala flyktingsituationen. Flyktingkvoten ska hållas på 850—1 050 personer.

20. Gränsbevakningsväsendet

01. Gränsbevakningsväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

SDP föreslår ett tilläggsanslag på 10 000 000 euro under moment 26.20.01 i budgeten för 2024 för att trygga Gränsbevakningsväsendets verksamhetsförutsättningar.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.20.01 med 10 000 000 euro.

30. Räddningsväsendet och nödcentralerna

03. Räddningsinstitutets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

SDP föreslår ett tilläggsanslag på 1 000 000 euro för räddningsutbildning under moment 26.20.01 i budgetpropositionen för 2024.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.30.03 med 1 000 000 euro.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

40. Invandring

21. Mottagande av flyktingar och asylsökande (förslagsanslag)

SDP föreslår att regeringen inte sänker Finlands flyktingkvot 2024 till 500 flyktingar. Finland bör bära sitt ansvar för den globala flyktingsituationen. Flyktingkvoten ska hållas på 850—1 050 personer. För detta ändamål bör regeringen anvisa ett anslag på 5 000 000 euro under moment 26.40.21 i budgetpropositionen för 2024.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.40.21 med 5 000 000 euro.

Huvudtitel 27

FÖRSVARSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Militärt försvar

01. Försvarsmaktens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Särskilt i det nuvarande, svårförutsebara säkerhetsläget är det nödvändigt att vi i alla situationer upprätthåller vår starka nationella försvarsförmåga. Därför är det särskilt viktigt att man sörjer för Försvarsmaktens prestationsförmåga. Anslagen för försvarsmakten och försvarsministeriets förvaltningsområde har helt motiverat ökat under de senaste åren. Förändringarna i Finlands och Europas säkerhetspolitiska omgivning och anslutningen till en militär allians har medfört betydande behov av tilläggsanslag för Försvarsmakten, och de bör tas i beaktande också i fortsättningen. Finlands försvar ska också i fortsättningen grunda sig på värnplikten, en utbildad reserv, försvar av hela landet och en hög försvarsvilja.

Försvarsmaktens personal

Försvarsmaktens personal har en central roll med tanke på såväl Försvarsmaktens prestationsförmåga som genomförandet av hela försvaret. Under de senaste åren har försvarets omvärld genomgått en betydande förändring, vilket har medfört en ökad arbetsbörda för Försvarsmaktens personal. Den senaste förändringen i säkerhetsmiljön till följd av Rysslands angreppskrig och Finlands anslutning till den militära alliansen har ytterligare ökat, och kommer också i fortsättningen att öka, arbetsbördan inom Försvarsmakten. Under de kommande åren ökar arbetsmängden för personalen också i och med att värnplikten utvecklas till att gälla hela årskullen.

Försvarsministeriets förvaltningsområde har under de senaste åren fått behövlig tilläggsfinansiering. Det syns dock inte i tillräcklig grad i Försvarsmaktens personalresurser. Det är positivt att Försvarsmaktens personalsituation enligt försvarsförvaltningen har utvecklats i en positiv riktning under de senaste åren. I enlighet med riktlinjerna i den försvarsredogörelse som godkändes 2021 kommer försvarsmaktens personal under de kommande åren att öka med sammanlagt 500 årsverken. Den här utvecklingen är i full gång. Det återstår dock fortfarande arbete innan man

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

med hjälp av personaldimensioneringen helt kan svara mot de utmaningar som det allt bredare uppgiftsfältet medför. I synnerhet Natomedlemskapet medför betydande behov av extra personal som ännu inte har kunnat beaktas till exempel i den senaste försvarsredogörelsen.

Det är ytterst viktigt att man ser till personalens arbetsförmåga och arbetshälsa särskilt nu när arbetsmängden och stressen har ökat i och med den förändrade omvärlden. En tillräcklig personalstyrka är en nyckelfaktor för arbetshälsan. Genom att trygga tillräckliga personalresurser kan man förbättra personalens arbetshälsa och förebygga till exempel utmattnings- eller byten i arbetet eller bransch.

Under de senaste åren har man på grund av det utvidgade uppgiftsfältet kompenserat personalbristen genom kontraktsanställda militärer. Det bör dock noteras att en ökning av antalet kontraktsanställda militärer inte utesluter behovet av att öka antalet yrkesmilitärer. Kontraktsanställda militärer besitter inte samma kompetens som yrkesmilitärerna och de kan inte användas för alla uppdrag.

SDP betonar att man under de kommande åren systematiskt och målmedvetet ytterligare bör öka personalstyrkan i såväl militära som civila uppgifter.

Ekonomiska förmåner som hör till värnpliktiga

Grunden för Finlands försvar utgörs fortfarande av det allmänna värnpliktssystemet, en omfattande och välutbildad reserv samt en hög försvarsvilja. Reservisterna utgör ungefär 95 procent av Finlands krigstida styrka. Värnpliktiga kommer i framtiden att vara en del av reserven och därför är det skäl att ta hand om dem under militärtjänstgöringen.

Till dem som fullgör värnplikt och civiltjänst betalas dagpenning för att täcka kostnaderna under tjänstgöringen. Det har ändå länge varit ett faktum att beväringarnas dagpenning är mycket låg. Dagpenningen räcker i nuläget i praktiken inte till för att försörja sig utanför garnisonen, och för försörjningen behövs ytterligare ofta antingen egna besparingar eller ekonomiskt stöd från föräldrarna. Inflationen har också ytterligare minskat dagpenningens köpkraft. SDP anser att de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga bör utvecklas och uppdateras enligt riksdagens vilja. Därför föreslår SDP att en del av det tillägg på 50 miljoner euro som Orpos regering föreslår för Försvarsmaktens verksamhet reserveras för att höja dagpenningen för beväringar.

Verksamhetsbetingelserna för den inhemska försvarsindustrin

I det rådande säkerhetsläget är det särskilt viktigt att vi tryggar verksamhetsförutsättningarna för den inhemska försvarsindustrin och försörjningsberedskapen. Det är nödvändigt att trygga en tillräcklig produktion av försvarsmateriel, både med tanke på vårt eget försvar och för att vi också i fortsättningen ska kunna stödja Ukraina i kriget mot Ryssland.

I och med Finlands Natomedlemskap har också den inhemska försvarsindustrins exportförutsättningar förbättrats. Verksamhetsbetingelserna för den inhemska försvarsindustrin kan på bästa sätt upprätthållas genom att också industrins exportförutsättningar säkerställs. Möjligheterna till ex-

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

port har förbättrats i och med Natomedlemskapet, och det är viktigt att man tar vara på dem. Den inhemska försvarsindustrins tillväxt stärker också Finlands ekonomi i ett bredare perspektiv.

Under momentet för försvarsmaktens omkostnader (27.10.01) kan anslag anvisas till betalning av utgifter som föranleds av stödjandet av den inhemska försvarsindustrins exportvillkor och internationalisering. Viktiga aktörer som främjar försvarsindustrins export är utöver försvarsförvaltningen bland annat Finlands beskickningar och nätverket Team Finland samt Puolustus- ja Ilmailuteollisuus (PIA ry).

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 21

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål vidtar åtgärder för att inrätta fasta tjänster inom Försvarsmakten så att personalbristen och utbildarbristen kan åtgärdas på ett bestående sätt, och så att man med personaldimensioneringen kan hantera de utmaningar som det utvidgade uppgiftsfältet medför.

Reservationens förslag till uttalande 22

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter utveckla de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga och reserverar en del av den tilläggsfinansiering som föreslås för Försvarsmaktens verksamhet för att höja dagpenningen för beväringar.

Reservationens förslag till uttalande 23

Riksdagen förutsätter att regeringen stärker verksamhetsbetingelserna för den inhemska försvarsmaterielindustrin och försörjningsberedskap samt påskyndar exporten inom sektorn.

50. Stödjande av försvars- och veteranorganisationernas verksamhet (fast anslag)

Veteranerna inom militär krishantering har genom sitt förtjänstfulla arbete förtjänat vår uppskattning och vårt stöd. Det är positivt att statsminister Petteri Orpos regeringsprogram innehåller riktlinjer för hur stödåtgärderna för veteraner inom krishantering ska få motsvara de arrangemang som införts i de övriga nordiska länderna. Avsikten är att som en del av dessa åtgärder stärka de befintliga stödformerna och koncentrera dem till ett nationellt centrum för krishanteringsveteraner.

För veteranerna inom krishantering är det ytterst viktigt att de får rätt stöd i rätt tid, så att de efter hemförlovningen så väl som möjligt kan återgå till vardagen. Vi har ett stort antal veteraner som behöver stöd.

Det beräknas att ett nationellt centrum för krishanteringsveteraner kan inrättas senast 2026. Beredningen av detta arbete bör inledas utan dröjsmål så att verksamheten kan inledas så snart som möjligt.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

I budgetpropositionen för 2024 har regeringen strukit anslaget på 200 000 euro under moment 27.10.50 för rehabilitering och stödåtgärder för veteraner inom militär krishantering. SDP anser att finansieringen av rehabilitering och stöd för veteraner inom krishantering bör tryggas också 2024.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 24

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål börjar bereda inrättandet av ett nationellt centrum för krishanteringsveteraner för att verksamheten ska kunna inledas så snart som möjligt och för att stödåtgärderna för veteraner fås att motsvara de behov som observerats och de arrangemang som införts i de övriga nordiska länderna.

Reservationens förslag till uttalande 25

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer finansieringen av rehabilitering och stödåtgärder för veteraner inom militär krishantering också 2024.

Huvudtitel 28

FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Svart ekonomi, ekonomisk brottslighet, skattefusk och anknytande fenomen skadar ekonomin och utgör på många sätt ett hot för ett rättvist samhälle. De minskar skatteintäkterna, snedvrider konkurrensen, försvagar de anställdas position och utgör i sista hand ett hot mot rättsstatens trovärdighet.

Årligen går Finland miste om hundratals miljoner euro när multinationella företag bedriver aggressiv skatteplanering. Också skattefusk i samband med internationell investeringsverksamhet gör att Finland går miste om flera hundra miljoner euro i skatteinkomster.

SDP har under de senaste åren varit aktivt när det gäller att påtala svart ekonomi, ekonomisk brottslighet och internationellt skattefusk. De aktiva åtgärderna mot skattefusk måste fortsätta. Vid sidan av lagändringar och andra åtgärder är det viktigt att myndigheterna ges tillräckliga resurser för att motarbeta den svarta ekonomin. SDP föreslår att resurserna för att bekämpa svart ekonomi höjs med sammanlagt 10 miljoner euro inom ett flertal förvaltningsområden.

De här åtgärderna skulle i bästa fall resultera i skatteintäkter på flera hundra miljoner euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 26

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att bekämpa svart ekonomi och anvisar tillräckliga resurser för detta arbete till alla myndigheter som berörs.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till uttalande 27

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål lämnar en proposition till riksdagen med förslag till slopande av skatteåterbäringen för energiintensiv industri.

Reservationens förslag till uttalande 28

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål lämnar en proposition till riksdagen med förslag om att återbäringen av energiskatt inom jordbruket begränsas till att endast gälla icke fossila bränslen.

Reservationens förslag till uttalande 29

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar indexfrysningen av statsandelarna till kommunerna som en del av en totalreform av statsandelssystemet.

10. Beskattningen och Tullen

01. Skatteförvaltningens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

SDP föreslår att moment 28.10.01 ökas med 2 800 000 euro för att stärka insatserna mot svart ekonomi.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 28.20.01 med 2 800 000 euro.

02. Tullens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

SDP föreslår att moment 28.10.2002 ökas med 1 000 000 euro för att stärka insatserna mot svart ekonomi.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 28.10.02 med 1 000 000 euro.

89. Finansieringen av välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen

Socialdemokraterna anser att det behövs mer tid för att täcka välfärdsområdenas underskott. Dessutom bör den engångspost som betalas 2025 delvis tidigareläggas till 2024. På så sätt kan man undvika de allra kortsiktigaste sparåtgärderna. Dessutom bör eventuella ändringsbehov i välfärdsområdesindexet utredas. De ytterligare anpassningsåtgärder på 1,4 miljarder euro som riktas till finansieringen av välfärdsområdena och den försämring av basservicen som regeringen planerar bör slopas.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

31. Finansiering av social- och hälsovården och räddningsväsendet inom välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen (förslagsanslag)

Social- och hälsovården och räddningsväsendets tjänster överfördes från kommunerna till välfärdsområdena i början av 2023. Tidpunkten har varit utmanande, eftersom det har skett betydande förändringar i omvärlden sedan lagen om välfärdsområdenas finansiering antogs. Den höga inflationen, löneuppgörelsen inom social- och hälsovårdssektorn och den vårdskuld som kvarstår efter coronapandemin utgör betydande utmaningar för välfärdsområdenas ekonomi och verksamhet. Situationen bör underlättas genom lagstiftning så att välfärdsområdena får arbetsro och på ett kontrollerat sätt kan förnya tjänsterna så att de inte bara håller hög nivå utan också på längre sikt kan ordnas kostnadseffektivt. Välfärdsområdena får inte tvingas till snabba anpassningsåtgärder som i framtiden visar sig vara dåliga, inte bara med tanke på kvaliteten utan också med tanke på kostnaderna. Socialdemokraterna betonar att man aktivt behöver följa lagstiftningen om finansieringen av välfärdsområdena och korrigera eventuella problematiska delar av lagstiftningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 30

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål lämnar en proposition till riksdagen genom vilken ett förskott på den justering av finansieringen som görs i efterhand 2025 beviljas redan 2024.

Reservationens förslag till uttalande 31

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder beredning för att välfärdsområdesindexet bättre ska motsvara de stigande social- och hälsovårdskostnaderna.

Reservationens förslag till uttalande 32

Riksdagen förutsätter att regeringen ser över kriterierna för bedömningsförfarandet och bereder behövliga ändringar i lagstiftningen.

Syftet med social- och hälsovårdsreformen har varit att flytta tyngdpunkten till tjänster på basnivå, men regeringen skär ner den finansiering till välfärdsområdena som reserverats för att stärka basservicen. Det första regeringen gjorde var att den till behandling i riksdagen tog upp den lag om funktionshinderservice som riksdagen enhälligt godkände i februari 2023 och föreslog att lagen ska skjutas upp och beredas på nytt. Ikraftträdandet av minimidimensioneringen av omsorgspersonalen (0,7) skjuts upp med över fyra år, vilket innebär att man för de äldre som är i allra största behov av vård, dvs. de som bor i serviceboende med heldygnsomsorg, skär ner 89 miljoner euro per år under hela regeringsperioden. Regeringen stoppar också skärningen av tillgången till icke-brådskande vård på basnivå, det vill säga bibehåller vårdgarantins tidsgräns vid 14 dygn. Inbesparingarna beräknas uppgå till 5 miljoner euro nästa år och i fortsättningen till 30 miljoner euro per år. Regeringen försämrar också situationen för särskilt utsatta unga genom att sänka åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet till 23 år. Inbesparingarna inom barnskyddet

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

blir 12 miljoner euro nästa år och i fortsättningen 24 miljoner euro. Att sparmålet nås är osannolikt och kan leda till högre kostnader när livssituationen försvåras och servicebehovet ökar.

Vi anser att sparförslagen är kortsynta och dåligt motiverade. Utvecklingen mot de mål som tidigare godkänts i riksdagen har framskridit konsekvent och i enlighet med förväntningarna både när det gäller personaldimensioneringen och vårdgarantin. Nu stoppar regeringen den trenden och tar pengarna från välfärdsområdena och den viktiga basservicen. När regeringen slopar skärningen av vårdgarantin och skär ned på anslagen till välfärdsområdena riskerar den också att medel från EU:s programfinansiering för hållbar tillväxt (95 miljoner euro för vårdgarantin) kommer att krävas tillbaka. Vi anser att de nedskärningar som regeringen föreslår måste slopas och att vi i stället måste satsa på att utveckla basservicen. Vårdgarantin på sju dagar omfattar också tillgång till mentalvårdstjänster. Vi anser att mentalvårdstjänsterna bör stärkas ytterligare och att det bör skapas en mentalvårdsgaranti där det i hela landet skapas tillgång till vård inom mentalvårdstjänsterna i enlighet med verksamhetsmodellen Första linjens terapier. Dessutom måste man satsa på hälsoundersökningar för arbetslösa och införa fungerande bästa praxis i hela landet så att hälsoundersökningarna också leder till att de arbetslösa får de tjänster de behöver och kan börja jobba igen, om hälsoproblemen har hindrat sysselsättningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 33

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräcklig finansiering och utan dröjsmål lämnar en proposition om en vårdgaranti på sju dagar för primärvården.

Reservationens förslag till uttalande 34

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräcklig finansiering och utan dröjsmål lämnar riksdagen en proposition om att tidigarelägga personaldimensioneringen på 0,7 inom heldygnsomsorgen för äldre.

Reservationens förslag till uttalande 35

Riksdagen förutsätter att regeringen avsätter tillräcklig finansiering och utan dröjsmål lämnar riksdagen en proposition om att höja åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet till 25 år.

Reservationens förslag till uttalande 36

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräcklig finansiering och utan dröjsmål lämnar en proposition till riksdagen om de förbättringar i lagen om funktionshinderservice som gäller barn och personlig assistans och som inte trädde i kraft på grund av att ikraftträdandet av lagen sköts fram.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till uttalande 37

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräckliga resurser för att stärka mentalvårdstjänsterna och genomför en mentalvårdsgaranti genom vilken man i hela landet inför tillgång till vård inom mentalvårdstjänsterna i enlighet med verksamhetsmodellen Första linjens terapier.

Reservationens förslag till uttalande 38

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräckliga resurser för att alla välfärdsområden i enlighet med bästa praxis ska kunna genomföra hälsoundersökningar för arbetslösa och tillhandahålla behövliga tjänster.

Reservationens förslag till uttalande 39

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräckliga resurser för fortsatt verksamhet vid sjukhusen i Kemi och Nyslott.

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Unga människor som med iver, hopp och tillförsikt ser framtiden an är en stark kraft när vi bygger välfärd, välstånd och framgång i Finland.

Enligt framtidsbarometern är det dock bara 34 procent av de unga som ivrigt väntar på och ser många möjligheter i framtiden. Enligt Ungdomsbarometern är det den egna framtiden, arbetslivet och försörjningen som orsakar mest osäkerhet och otrygghet bland unga.

I det rådande läget borde regeringen lägga all sin energi och skicklighet på att stärka de ungas tillförsikt genom att stödja dem när livet är tungt och ge kommande generationer utsikter till en trygghet och god framtid.

Regeringen har dock valt en helt annan väg. I en tid när man måste satsa på barn och unga fokuserar regeringen på att göra nedskärningar som drabbar barnens och de ungas vardag och framtid.

Det är inte fråga om enskildheter, utan den hårda kärnan i regeringens samlade nedskärningspolitik utgörs av åtgärder som riktar sig mot de unga, mot de ungas framtid. Det mest chockerande är att en stor del av försämringarna drabbar samma målgrupper, vilket gör att den sammantagna effekten av nedskärningarna blir ohållbar för den enskilda unga.

Trots att de planerade nedskärningarna inom undervisnings- och kultursektorn inte är lika massiva som inom social- och hälsovårdssektorn, är det fråga om omfattande nedskärningar under hela valperioden. För att åtgärda bristerna i lärandet och nå den parlamentariskt överenskomna höjningen av utbildningsnivån skulle det snarare krävas ytterligare satsningar. Nu satsar regeringen på den grundläggande utbildningen, men minskar samtidigt med den andra handen nivån på un-

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

dervisnings- och kulturministeriets statsunderstöd med 10 miljoner euro. Genom att frysa indexjusteringarna av kommunernas statsandelar minskas också finansieringen av bildningssektorn. De minskade statsunderstöden innebär omfattande nedskärningar inom vetenskap, kultur, ungdomsarbete och idrott.

Elev- och studerandevård

Elev- och studerandevården är en viktig del av det stödnätverk för unga som läroanstalterna bildar. Enligt enkäten Hälsa i skolan (2023) har elev- och studerandevårdstjänsterna dock svårigheter att svara på de ökande utmaningarna i de ungas välbefinnande. Elev- och studerandevården klarar inte på alla håll i Finland av att tillhandahålla de tjänster som lagen förutsätter.

När personaldimensioneringen inom de kurators- och psykologtjänster som ingår i elev- och studerandevården har trätt i kraft är det viktigt att följa hur dimensioneringen räcker till och om tjänsterna fås i rätt tid. Det här är särskilt viktigt i de områden där det råder störst brist på personal. Resurser bör också riktas till samarbete och säkerställande av ett tillräckligt informationsutbyte mellan utbildningsanordnarna och välfärdsområdena.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 40

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer tillräckliga resurser för elev- och studerandevården och ett tillräckligt utbyte av information mellan utbildningsanordnarna och välfärdsområdena.

Stöd för lärandet

Stödet för lärande ska vara enhetligt ända från småbarnspedagogiken till andra stadiet. Det innebär att det exakt måste föreskrivas om elevens rätt till de stödformer som han eller hon behöver från småbarnspedagogiken till andra stadiet, dock med beaktande av utbildningsnivåernas särdrag. I den grundläggande utbildningen är stödundervisning och specialundervisning på deltid de vanligaste stödformerna med låg tröskel. Det ska föreskrivas om rätten till dessa också för studerande i gymnasiet och yrkesutbildningen.

År 2024 riktas 5 miljoner euro till såväl yrkesutbildningen som gymnasieutbildningen för att utveckla stödet för lärande. Enligt regeringsprogrammet ska finansieringen utveckla stödundervisningen och specialundervisningen och säkerställa tillräcklig närundervisning inom yrkesutbildningen.

För genomförandet av det särskilda stödet behövs utöver nya arbetsätt också tillräckliga personalresurser. Det är också viktigt att vuxna studerande beaktas jämlikt vid sidan av läropliktiga närstödsystemet för lärande utvecklas. Utmaningar som berör lärandet är inte beroende av ålder.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till uttalande 41

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer tillräckliga personalresurser för stödet för lärande.

Yrkesutbildning

År 2022 hade över hälften (52 %) av dem som sökte till utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen en bakgrund inom yrkesutbildningen. Av dem som tog emot en studieplats hade 48 procent avlagt yrkesinriktad examen. För dem som avlagt yrkesinriktad examen går vägen till yrkeshögskoleutbildning ofta via arbetslivet. Dessa personer är eftertraktade på arbetsmarknaden när de utexaminerats.

I nuläget finns det i praktiken ingen fungerande väg från yrkesutbildning till universitet. Mindre än fem procent av dem som tar emot en studieplats vid ett universitet har en bakgrund inom yrkesutbildningen. Om man vill att hälften av de unga ska avlägga högskoleexamen, bör högskolorna intensifiera samarbetet med anordnarna av yrkesutbildning för att främja övergången till universitetsutbildning.

Det är viktigt att man vid antagningen av studerande som har yrkesutbildning eller studentexamen identifierar och erkänner kunnande som har olika betoningar och som förvärvats på olika sätt. Det bör också säkerställas att utbudet av studier hos anordnarna av yrkesutbildning och genomförandet av utbildningen möjliggör individuella val som stöder de studerandes planer för fortsatta studier, till exempel för att stärka de grundläggande färdigheterna.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 42

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa att studerande som utexamineras från yrkesutbildning har tillräckliga färdigheter för studier på högre nivå.

10. Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning och fritt bildningsarbete

31. Statsandelar och statsunderstöd för driftskostnader för läroanstalter för fritt bildningsarbete (förslagsanslag)

Nedskärningarna inom det fria bildningsarbetet leder till att nätverket av läroanstalter minskar och att omfattande utbildningstjänster försvinner, särskilt i små kommuner. Nedskärningarna i finansieringen äventyrar finländarnas jämlika möjligheter till kontinuerligt lärande. På många orter blir det svårare för personer i arbetsför ålder att studera. Kommunernas möjligheter att främja kommuninvånarnas välfärd och kompetens försvåras. Utbildningen för föreningsaktörer och frivilliga minskar och det kunniga civilsamhället urholkas.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Nedskärningarna försämrar också sysselsättningen för undervisningspersonalen samt förvaltnings- och stödtjänstpersonalen i hela Finland, eftersom nedskärningen på 19 miljoner avses träda i kraft fullt ut redan från och med 2024.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.10.31 med 19 000 000 euro för finansiering av fritt bildningsarbete.

40. (29.40, delvis) Högskoleundervisning och forskning

50. Statlig finansiering av universitetens verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Nyborjarplatser

Vid budgetmanglingen beslutades om ett tillägg på 11,7 miljoner euro för att öka antalet nybörjarplatser vid högskolorna. Med detta belopp är det möjligt att genomföra regeringsprogrammets mål att öka nybörjarplatserna inom utbildning för lärare inom småbarnspedagogik till 1 400 platser. För att målet om att öka antalet nybörjarplatser ska nås behövs det 250—300 nya nybörjarplatser vid universiteten 2024.

Den fördelning mellan högskolorna som fastställts i budgetpropositionen innebär att universiteten endast får 1,7 miljoner euro, vilket inte räcker till för att i tillräcklig utsträckning öka utbildningsplatserna.

Studieavgifter för studerande från länder utanför EU/EES

I planen för de offentliga finanserna minskas högskolornas statliga finansiering fram till 2028 med ett belopp på 20 miljoner euro som motsvarar de förväntade intäkterna av studieavgifterna (höjning av minimiavgifterna) för studerande från länder utanför EU/EES. Det här ökar marknadsrisken för universiteten och även om de förväntade intäkterna skulle förverkligas, vilket kan anses osäkert, innebär den minskade finansieringen att det finns mindre resurser för att utveckla utbildningen och för att utveckla undervisningen för internationella studerande.

Öppna universitetet

De nedskärningar som föreslås i budgeten, till följd av höjningen av avgifterna för öppna universitetsstudier och terminsavgifterna för studerande som är skyldiga att betala läsårsavgift, kommer inte att betala sig tillbaka under 2024. Dessutom ger nedskärningarna en mycket dålig signal till universiteten, som har uppmanats att bredda finansieringsbasen för att kompensera för den svaga statliga finansieringen. Om utbildningsvolymen inte kan upprätthållas, genomförs anslagsbesparingarna som direkta nedskärningar i utbildningen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Stärkande av grundforskningen

En förutsägbar och långsiktig ökning av FoUI-finansieringen skapar förutsättningar för att utveckla FoUI-systemet och stärka kunskapsunderlaget. Vid allokeringen av finansieringen bör man beakta forskningens mångsidiga effekter på samhället, variationen i tidsperioderna och också nyfikenhetsforskningens roll när det gäller att stödja FoUI-verksamheten. Vårt FoUI-system bör bygga på en tillräckligt stark och nyskapande forskningsbas.

Vi föreslår

- att riksdagen ökar moment 29.40.50 med 38 400 000 euro. Av tillägget anvisas
 - 12 500 000 euro för att öka antalet nybörjarplatser vid universiteten
 - 2 000 000 euro för att kompensera den nedskärning som motsvarar höjningen av studieavgifterna för studerande från länder utanför EU/EES
 - 900 000 euro för tilläggsfinansiering för öppna universitetets verksamhet
 - 23 000 000 euro för behovsprövad finansiering i syfte att stärka universitetens grundforskning.

51. Finlands Akademis forskningsanslag (förslagsanslag)

Nivån på forskningen i Finland är hög, men de viktigaste jämförelseländerna, liksom de övriga nordiska länderna, ligger ett steg före oss. Finlands Akademi bedömer att av den årliga ökningen av FoU-finansieringen för 2025—2027 bör akademien utöver ramnivån (460,2 miljoner euro) anvisas en tilläggsfullmakt på minst 50 miljoner per år.

FoUI-finansieringens tyngdpunkt bör i högre grad förskjutas till högskolornas basfinansiering och grundforskning.

Vi föreslår

- att riksdagen under moment 29.40.51 höjer fullmakten för Finlands Akademis forskningsprojekt 2024 med 50 000 000 euro och ökar Finlands Akademis anslag med 16 000 000 euro.

55. Statlig finansiering av yrkeshögskolornas verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Nybörjarplatser

Även om högskoleindexet och indexjusteringarna för 2022 verkar höja nivån på yrkeshögskolornas basfinansiering med 50 miljoner euro, ökar indexhöjningarna inte högskolornas tillgängliga resurser utan upprätthåller den nuvarande köpkraften i och med att lönerna och de övriga kostnaderna stiger kraftigt. Tilläggsfinansieringen på 10 miljoner euro för att öka antalet nybörjarplatser

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

er underlättar inte yrkeshögskolornas ekonomiska ställning. Med finansieringen som är avsedd för nybörjarplatser tvingar man yrkeshögskolorna att hålla nivån för nybörjarplatserna oförändrad, trots att resurserna minskar på grund av nedskärningarna och på grund av att finansieringen för de tidigare nya platserna har upphört.

Öppna yrkeshögskolestudier

De nedskärningar som görs till följd av höjningen av avgifterna för öppna högskolor och studieavgifterna för studerande som är skyldiga att betala läsårsavgift kommer inte att betala sig tillbaka under 2024. Dessutom ger nedskärningarna en mycket dålig signal till yrkeshögskolorna, som har uppmanats att bredda finansieringsbasen för att kompensera för den svaga statliga finansieringen. Om utbildningsvolymen inte kan upprätthållas, genomförs anslagsbesparingarna så att utbildningen skärs ned när högskolornas basfinansiering minskar.

Ersättning för praktik inom social- och hälsovårdssektorn

Tidigare betalade yrkeshögskolorna cirka åtta miljoner euro i ersättningar för praktik inom social- och hälsovårdssektorn. Reformen av ersättningarna gav högskolorna möjlighet att utnyttja de medel som tidigare användes för praktikersättningar till att ordna och utveckla utbildningen.

Nu har regeringen slagit fast att basfinansieringen av yrkeshögskolorna ska skäras ner med 12 miljoner euro. Regeringen motiverar nedskärningen med att ansvaret för ersättningarna för praktik tidigare har överförts på staten. Skrivningen i regeringsprogrammet hotar att urvattna den reform som trädde i kraft endast för ett halvår sedan och ytterligare försämra den svåra ekonomiska situationen, särskilt för yrkeshögskolorna inom social- och hälsovårdssektorn.

I planen för de offentliga finanserna minskas högskolornas statliga finansiering fram till 2028 med ett belopp på 20 miljoner euro som motsvarar de förväntade intäkterna av studieavgifterna (höjning av minimiavgifterna) för studerande från länder utanför EU/EES. Det här ökar marknadsrisken för yrkeshögskolorna och även om de förväntade intäkterna skulle förverkligas, vilket kan anses osäkert, innebär den minskade finansieringen att det finns mindre resurser för att utveckla utbildningen och för att utveckla undervisningen för internationella studerande.

FoUI-finansiering

FoUI-finansieringen får inte allokeras enbart till finansiella instrument genom vilka man kan ansöka om finansiering. Det är ohållbart att FoUI-finansieringen inte används för att stärka högskolornas basfinansiering. En viktig utgångspunkt för utvecklingen av det parlamentariska FoUI-arbetet var förutsebarhet och långsiktighet, vilket inte enbart uppnås genom kravet på en finansiell hävstångseffekt.

Enbart pilotprojektet med doktorsutbildning, som får 40 miljoner euro 2024, är inte tillräckligt för att stärka FoUI-verksamheten. Totalt anvisas 262 miljoner euro under ramperioden för pilotförsök med doktorsutbildning. Yrkeshögskolorna inkluderas i genomförandet av pilotprojektet.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Särskilt när det gäller yrkeshögskoleutbildningen är det oroväckande hur man kommer att säkerställa att finansieringen kanaliseras till den tillämpade forskning som yrkeshögskolorna driver i samarbete med företag.

Vi föreslår

- att riksdagen ökar moment 29.40.55 med 28 000 000 euro. Av tillägget anvisas
 - 12 500 000 euro för att öka antalet nybörjarplatser vid yrkeshögskolorna
 - 1 100 000 euro för finansiering av öppna yrkeshögskolan
 - 12 000 000 euro för att kompensera den nedskärning som gjorts i anslutning till ersättningarna för praktik inom social- och hälsovården
 - 3 000 000 euro för att kompensera den nedskärning som motsvarar höjningen av studieavgifterna för studerande från länder utanför EU/EES och
 - 14 300 000 euro till yrkeshögskolornas FoUI-verksamhet.

56. Främjande av forskningspolitiska mål (reservationsanslag 3 år)

Med hjälp av forskningspolitiken kan man kanalisera kunnandet till exempel i form av information, förståelse, processer, produkter och tjänster. Forskningspolitiken är kopplad till innovationspolitiken och stöder produktionen av information samt främjar medborgarnas och nationens kompetensnivå i samarbete med olika aktörer. Syftet är att förbättra synligheten, internationaliseringen och genomslagskraften för den forskning som bedrivs i Finland.

Forskningspolitikens uppgift är att säkerställa att organisationer som bedriver forskning kan koncentrera sig på forskning på den nivå och på de sätt som är typiska för de mest konkurrenskraftiga internationella forskarsamhällena. Forskningspolitiken bidrar till att samhället i stor utsträckning kan dra nytta av forskningsbaserad kunskap.

Vi föreslår

- att riksdagen ökar moment 29.40.56 med 2 220 000 euro för att främja de forskningspolitiska målen.

70. (29.70, delvis) Studiestöd

55. Studiepenning och bostadstillägg (förslagsanslag)

Indexfrysningen av studiepenningen har stor inverkan på de studerandes försörjning i en tid där levnadskostnaderna fortsätter stiga. I slutet av regeringsperioden kan det innebära att studiestödet minskar med upp till 300 euro per år. Samtidigt sjunker det allmänna bostadsbidraget med i ge-

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

nomsnitt 912 euro per år för studerandehushåll. Efter 2017 har studielånestocken fördubblats, medan studiestödets köpkraft har försvagats med cirka 100 euro.

De studerande bör i regel kunna leva på studiepenningen, alltså är den minskade köpkraft som indexfrysningen orsakar oskälig för de studerande.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 43

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar indexfrysningen av studiepenningen.

80. (29.80, delvis) Konst och kultur

Kultur och konst främjar delaktigheten i samhället, förutsatt att alla har råd och känner sig välkomna att uppleva och mötas kring konst och kultur. OECD rekommenderar sina medlemsländer att investera i kultur. Det är värt att notera att OECD har en bred syn på investeringar i kultur. De ska inte bara vara ekonomiska satsningar, utan OECD påminner också om vilken betydelse kulturverksamhet som erbjuds ungdomar med låg tröskel har för samhället: om de unga inte har något meningsfullt att göra tillsammans, har bristen på gemenskap och samhörighet också ett pris.

Konst- och kulturfältet är ett mångfacetterat ekosystem som hela tiden balanserar med knappa och för små resurser. Organisationerna är en nödvändig del av nätverket, till exempel är en konstnärsorganisation ofta det enda forum där en konstnär kan få rådgivning och information som gäller den egna branschen. I statsbudgeten för 2024 föreslås sådana nedskärningar i undervisnings- och kulturministeriets statsunderstöd som direkt riktas till organisationer och stöd inom kultur- och konstsektorn. Genom dessa nedskärningar försvagas konstens och kulturens strukturer, skyddsnet och kunskapsunderlag, och samtidigt också konstens och kulturens röst i samhället.

Frilansare inom teaterbranschen tjänar sitt uppehälle genom korta anställningsförhållanden, med hjälp av stipendier eller som egenanställda. Det finns inget heltidsarbete att få i branschen och mellan olika produktioner kan man i praktiken ibland vara tvungen att leva på utkomstskydd för arbetslösa.

21. Gemensamma utgifter för konst och kultur (reservationsanslag 3 år)

Den finländska kulturpolitikens linje har länge varit att säkerställa tillgången och tillgängligheten till kultur. Kulturen tillhör alla och främjar känslan av jämlikhet och sammanhållning i samhället, förutsatt att alla har en faktisk möjlighet att delta i det gemensamma kulturlivet, oberoende av tillgångar och bostadsort.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.21 med 200 000 euro för konst och kultur.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

30. Statsunderstöd för verksamhet vid allmänna bibliotek (fast anslag)

Stödet för köp av litteratur med liten spridning utgör ett livsvillkor för många små förlag. Nedskärningarna påverkar särskilt möjligheterna för bibliotek i små och medelstora städer att köpa litteratur som inte har så stor spridning på marknaden. I förteckningen över böcker som omfattas av stödet ingår många lättlästa böcker, böcker på svenska, ungdomsböcker och diktböcker. Om de planerade nedskärningarna genomförs, minskar till exempel antalet sådana böcker på biblioteken.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.30 med 860 000 euro för stöd för köp av litteratur med liten spridning.

50. Understöd för främjande av konst och kultur (reservationsanslag 3 år)

Den finländska kulturpolitikens linje har länge varit att säkerställa tillgången och tillgängligheten till kultur. Kulturen tillhör alla och främjar känslan av jämlikhet och sammanhållning i samhället, förutsatt att alla har en faktisk möjlighet att delta i det gemensamma kulturlivet, oberoende av tillgångar och bostadsort.

Kultur och konst främjar delaktigheten i samhället, förutsatt att alla har råd och känner sig välkomna att uppleva och mötas kring konst och kultur. OECD rekommenderar sina medlemsländer att investera i kultur. Det är värt att notera att OECD har en bred syn på investeringar i kultur. De ska inte bara vara affärsekonomiska satsningar, utan OECD påminner också om vilken betydelse kulturverksamhet som erbjuds ungdomar med låg tröskel har för samhället: om de unga inte har något meningsfullt att göra tillsammans, har bristen på gemenskap och samhörighet också ett pris.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.50 med 2 942 000 euro för att främja konst och kultur.

90. Idrottsverksamhet

50. Främjande av idrott och motion (fast anslag)

Enligt UKK-institutets undersökningar orsakar stillasittandet utgifter på mer än tre miljarder euro för samhället varje år. Man bör vara särskilt oroad över att barn och unga rör på sig för lite.

Inom det fria bildningsarbetet ordnar idrottsutbildningscentren bland annat träningsutbildning och utbildning för idrottsföreningar, instruktörer, tränare och föreningsaktiva i samarbete med idrottsorganisationerna. De fungerar dessutom som utbildningscenter inom motionsidrott och hälsofrämjande motion för hela befolkningen.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

att riksdagen ökar moment 29.90.50 med 2 778 000 euro. Av beloppet riktas

— 1 500 000 euro till idrottsutbildningscentren och

— 1 278 000 euro till främjande av motion och idrott.

51. Främjande av en fysiskt aktiv livsstil och motionsförhållandena (reservationsanslag 2 år)

I regeringsprogrammet lyfts främjandet av en fysiskt aktiv livsstil för första gången fram som ett tema som är avgörande för Finlands framtid. De nedskärningar som föreslås i motion och idrott stöder inte på något sätt detta mål.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.90.51 med 1 500 000 euro för att främja en fysiskt aktiv livsstil.

91. Ungdomsarbete

51. Verkstadsverksamhet för unga, uppsökande ungdomsarbete samt skol- och läroanstaltsungdomsarbete (reservationsanslag 2 år)

Förebyggandet av utslagning av unga har beaktats i regeringsprogrammet, men de föreslagna anslagen äventyrar, tillsammans med nedskärningarna i bland annat den sociala tryggheten, uppnåendet av målen. När understöden minskar överförs finansieringsansvaret bland annat på kommunerna. Det finns risk för att verksamheten upphör eller minskar i kommunen.

Det uppsökande ungdomsarbetet och verkstäderna bidrar på ett socialt hållbart sätt till genomförandet av det nationella målet att höja kompetens- och utbildningsnivån samt öka det kontinuerliga lärandet.

Vi föreslår

att moment 29.90.51 ökas med 1 000 000 euro för främjande av ungdomsarbete.

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Lönsamhet inom jordbruket och livsmedelstrygghet

Lönsamheten inom jordbruket försämras i år jämfört med fjolåret bland annat i och med den svagare skörden, lägre spannmålspriser och högre kostnader. Gårdarnas genomsnittliga företagarinkomst uppgår enligt prognosen till 15 100 euro 2023. Den genomsnittliga lönsamhetskoefficienten sjunker till 0,38 från 0,71 i fjol. Produktionskostnaderna för odling av spannmål samt olje- och proteingrödor ökar från året innan. Lönsamheten varierar beroende på produktionsinriktning.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

Under momentet för utveckling av livsmedelskedjan (30.20.47) föreslås ett tillägg på 3,95 miljoner euro för 2024 inklusive ett tilläggsanslag på 4,0 miljoner euro för livsmedelsmarknadsåtgärder enligt regeringsprogrammet, såsom för att förbättra statistikföringen av kostnadsindex för jordbruksprodukter. Dessutom ska det göras en bedömning av behovet av att inrätta en nationell livsmedelspanel. Från och med 2025 har det anvisats tilläggsanslag på 2,3 miljoner euro för livsmedelsmarknadsåtgärder.

Det är bra att förslagen från den parlamentariska arbetsgrupp som utrett jordbrukets lönsamhet genomförs. Eftersom jordbrukets lönsamhetskris har vuxit fram under en lång tid kommer det att ta tid att rätta till situationen. Därför är det ytterst viktigt att regeringen ambitiöst och snabbt går vidare med den parlamentariska gruppens samtliga förslag om att förbättra situationen inom jordbruksproduktionen och öka försörjningsberedskapen i Finland.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 44

Riksdagen förutsätter att regeringen i brådskande ordning lämnar riksdagen en proposition med förslag till lagstiftning som baserar sig på arbetet i den parlamentariska arbetsgrupp som utredde jordbrukets lönsamhet.

Ökad livsmedellexport garanterar försörjningsberedskapen

Business Finland har främjat livsmedellexporten på lång sikt 2014—2023 med programmet Food from Finland. Fokus ligger på att främja finska livsmedelsföretags internationalisering och export. Syftet med programmet var att hitta en ersättande marknad för livsmedellexporten, som rasade till följd av sanktionerna mot Ryssland. Programmet finansieras inom arbets- och näringsministeriets samt jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområden. Programmet fortsätter planenligt till utgången av 2023. Exporten inom livsmedelsbranschen har ökat med 28 procent från 2019 och uppgick 2022 till 2,3 miljarder euro.

Den infrastruktur som behövs för att effektivisera livsmedellexporten bör vara funktionsduglig över flera regeringsperioder och effektiviseras på lång sikt. Hit hör särskilt Livsmedelsverkets exporttjänster samt utrikesministeriets tjänster för exportfrämjande. Exporttillväxten kräver att företagen engagerar sig själva och bedriver målinriktad verksamhet på planeringsstadiet på strategisk nivå. De föreslagna nedskärningarna i Business Finlands verksamhetsbudget i statsbudgeten och planen för ekonomin minskar resurserna för kundtjänst och påverkar också främjandet av livsmedelssektorns export. I slutrapporten från den parlamentariska gruppen för utvärdering av resultat- och utvecklingsutsikterna för jordbruket konstateras det att en sådan effektivisering av livsmedellexporten till exempel skulle innebära att rådgivningstjänster för internationalisering på marknadsvillkor återinförs i Business Finlands tjänsteutbud. Exportfrämjande arbete är långsiktigt och när förvaltningsstrukturerna ändras varje valperiod undergrävs det arbete som redan utförts. Budgeten innehåller inga skrivningar om Livsmedelsverkets exporttjänster och Food from Finland-funktioner, vilket kan leda till att den servicenivå som livsmedelsföretagen får och den internationella konkurrenskraften försvagas avsevärt.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 45

Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar en ökad livsmedelsexport genom att rikta tillräckliga och långsiktiga resurser till exportfrämjande åtgärder samt förhindrar att verksamheten splittras.

01. Förvaltning och forskning

01. Jord- och skogsbruksministeriets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Regeringen har inte för avsikt att förlänga tjänsten som djurskyddsombudsman, som ursprungligen inrättades för viss tid. Tjänsten läggs ner vid utgången av 2023. Den inrättades 2011 på initiativ av SDP för att samordna den riksomfattande djurskyddspolitiken. Det var avbrott bland annat under statsminister Sipiläs period, men i regeringsprogrammet för statsminister Rinnes regering ingick riktlinjer för en fortsättning. En visstidstjänst eller en tjänst som avbryts varje valperiod främjar inte kontinuiteten i arbetet.

Under förra regeringsperioden slutfördes den länge beredda lagen om djurvälstånd. Trots det finns det fortfarande mycket att se över, samordna och förbättra i djurskyddet och djurvälståndet. Till exempel många artspecifika förordningar väntar fortfarande på att ses över.

SDP föreslår att tjänsten som djurskyddsombudsman permanentas, att ett anslag på 180 000 euro anvisas för detta i statsbudgeten och att titeln ändras till djurskyddsombud.

Den finländska djurproduktionen ska vara etisk och hållbar. SDP anser att pälsdjursuppfödning bör förbjudas i Finland under 2020-talet, med beaktande av en övergångstid för näringsidkarna. Pälsdjursuppfödarna ska ha möjlighet att utbilda sig till ett nytt yrke.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 46

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt ser över de artspecifika förordningarna enligt lagen om djurens välbefinnande så att nivån på djurens välbefinnande höjs.

Reservationens förslag till uttalande 47

Riksdagen förutsätter att regeringen i lag förbjuder pälsdjursuppfödning och inför ett program för omskolning.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

20. Jordbruk och livsmedelsekonomi

01. Livsmedelsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

SDP föreslår att tjänsten som djurskyddsombudsman permanentas och ombildas till tjänst som lagstadgat djurskyddsombud.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.20.01 med 180 000 euro för att förlänga tjänsten som djurskyddsombud.

(42.) Klimatåtgärder som hänför sig till torvmarker (reservationsanslag 3 år)

Torvmarkerna står för mer än hälften av jordbrukets totala utsläpp och har stor potential att minska utsläppen. Därför är det synd att regeringen inte fortsätter att stödja våtmarksodling. SDP föreslår att stödet fortsätter och att 10 000 0000 euro anvisas för det 2024. Det behövs också nya åtgärder och SDP stöder därför införandet av en avgift för ändring av markanvändningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 48

Riksdagen förutsätter att regeringen börjar bereda lagstiftning om en avgift för ändring av markanvändningen och lämnar den till riksdagen under 2024.

Vi föreslår

att riksdagen återinför moment 30.20.42 i budgeten och ökar momentet med 10 000 000 euro för klimatåtgärder som hänför sig till torvmarker.

40. Naturresursekonomi

31. Stödjande av vattenhushållnings- och fiskeriprojekt (reservationsanslag 3 år)

Hotade vandringsfiskbestånd i Finland bör stärkas genom att fiskarnas naturliga livscykel bibehålls och återställs. Vandringsfiskarnas tillgång till habitat och fortplantningsområden bör garanteras i anlagda åar via naturliga fåror. I samband med revideringen av vattenlagen bör man öka förpliktelseerna att skapa en ekologisk kontinuitet också i anlagda åar, och man får inte pruta på förpliktelseerna i fråga om dem. Många av de gamla vattentillstånden saknar fiskevårdsskyldigheter helt och hållet. Fiskevårdsskyldigheter bör införas i de vattentillstånd där de inte tidigare har ingått, om ett vattenhushållningsprojekt som omfattas av tillståndet orsakar skada för fiskbeståndet och fisket. Också skyddet av älvar och till exempel undanröjandet av hinder till följd av vägbyggande har en viktig roll i att stärka vandringsfiskbestånden.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Nousuprogrammet är ett viktigt verktyg för restaurering av livsmiljöer för vandringsfisk och för programmet har det reserverats cirka två miljoner euro per år under regeringsperioden, det vill säga 8 miljoner euro för hela regeringsperioden. Jämfört med anslagen på 15 miljoner euro under hela förra regeringsperioden sjunker finansieringen till nästan hälften. Nousuprogrammet har haft en betydande roll särskilt när det gäller att återetablera hotade och sårbara bestånd av laxfisk. Det är därför synd att anslagen för det framgångsrika projektet skärs ner. Dessutom bör en revidering av vattenlagen inledas så snart som möjligt för att fiskevårdsskyldigheterna ska kunna fogas till de gamla vattenhushållningstillstånden. SDP föreslår en anslagsökning på 5 miljoner euro för Nousuprogrammet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 49

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder en översyn av vattenlagen så att fiskevårdsskyldigheterna kan fogas till de gamla vattenhushållningstillstånden.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.40.31 med 5 000 000 euro för genomförandet av Nousuprogrammet.

47. Stöd för beskogning av impedimentmark (reservationsanslag 3 år)

Systemet med stöd för beskogning av impedimentmark trädde i kraft vid ingången av 2021, och privata skogsägare har kunnat söka stöd hos Finlands skogscentral sedan mars 2021. Stödsystemet är temporärt, det vill säga lagen om stöd för beskogning är i kraft till utgången av 2023. I enlighet med skrivningarna i bilagan till regeringsprogrammet bereds ingen fortsättning av stödsystemet från ingången av 2024, utan stödordningen för beskogning slopas. Enligt uppgifter från skogscentralen har 2 534 beslut om beskogningsstöd fattats fram till den 16 oktober 2023 och de godkända ansökningarna om beskogningsstöd omfattar sammanlagt 5 320 hektar. Slopandet av kostnadseffektiva åtgärder inom markanvändningssektorn ger fel signal om åtagandena gällande klimatmålen, i synnerhet som man i regeringsprogrammet inte har kommit överens om kompensationsåtgärder. Genomförandet av klimatplanen för markanvändningssektorn förutsätter att beskogningsstödet fortsätter. SDP anser att beskogningsstödet för impedimentmark bör fortsätta och SDP föreslår 2 miljoner euro för beskogningsstödet för impedimentmark 2024.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.40.47 med 2 000 000 euro för beskogning av impedimentmark.

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

Utvecklingen av det eftersatta underhållet är oroväckande. Trafikledsverket bedömer att det eftersatta underhållet i kombination med den höjda kostnadsnivån kalkylmässigt redan är uppe i cirka fyra miljarder euro. På grund av den ökade efterfrågan efter coronapandemin och i synnerhet på grund av Rysslands angrepp har de höjda energipriserna lett till en allmän höjning av prisnivån. Jordbyggnadskostnadsindexet, som är viktigt med tanke på infrastrukturen, har stigit rentav mer än så. En lyckad hantering av det eftersatta underhållet kräver dock långsiktiga åtgärder och stabil finansiering.

Regeringen har i sitt investeringspaket reserverat 520 miljoner i tilläggsfinansiering av engångsnatur för att åtgärda det eftersatta underhållet. Av dessa används 250 miljoner nästa år. Finansieringen enligt planen för de offentliga finanserna är till och med i kombination med tilläggsfinansieringen något mindre än finansieringen för föregående period. I och med att kostnaderna har stigit har också effekterna av tilläggsfinansieringen minskat, och de förblir små om det inte sker någon betydande förändring i kostnadsnivån. Den finansiering på över 1,53 miljarder euro som föreslås är rekordstor jämfört med 2020 års finansiering på 1,48 miljarder euro. På grund av den stigande kostnadsnivån är den reella köpkraften i anslutning till den nu föreslagna finansieringen dock 300 miljoner mindre än 2020.

Det här innebär att det eftersatta underhållet kommer att öka även i fortsättningen och det blir allt viktigare att de begränsade resurserna används så effektivt och genomslagskraftigt som möjligt. Det är nödvändigt att ämbetsverken lyckas i sina lagstadgade roller som ansvarsfulla sakkunnsorganisationer. Vid revideringen av den riksomfattande parlamentariska trafiksystemplanen finns det skäl att fokusera på hur man kan dämpa kostnadsökningen och hitta tillräcklig finansiering för att få det eftersatta underhållet att börja minska. När det gäller det eftersatta underhållet ger det kalkylerade beloppet eller antalet kilometer som ska beläggas en ganska enkel bild av ett omfattande problem. I fortsättningen behövs det mer heltäckande och detaljerad uppföljning av hur det eftersatta underhållet utvecklas.

Dessvärre föreslår regeringen i enlighet med sitt program en stegvis nedskärning på 720 miljoner för projekt för utveckling av trafikledsnätet under regeringsperioden, tills nivån permanent hålls på 250 miljoner från och med 2027. Det innebär att nästan hela den icke-bundna reserven skärs ned och att finansieringen av nya trafikledsprojekt halveras. I stället för permanent finansiering avhjälpes regeringen bristerna med finansiering av engångsnatur genom intäktsföring av onoterade statsbolag. De egentliga nedskärningarna överförs i själva verket till kommande regeringar och de anpassningsåtgärder som regeringen nu riktar till utgifterna är närmast tekniska.

Det strider helt mot målen i planen Trafik12 att ersätta permanent finansiering med osäker finansiering av engångsnatur. Den öppna beredningen och den kunskapsbaserade beredningen i kombination med en stabil finansiering ger de regionala aktörerna och näringslivet en långsiktig utsikt över vilka projekt som planeras för att stödja olika investeringar och hur trafikledssystemet håller på att utvecklas. Det är önskvärt att regeringen för att hitta mer verkningsfulla projektlösningar står fast vid den parlamentariskt beredda planen och följer Trafikledsverkets investeringsprogram, som beretts utifrån dess mål och prioriteringar.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till uttalande 50

Riksdagen förutsätter att regeringen i sina investeringar genomför Trafikledsverkets kunskapsbaserade investeringsprogram, som beretts utifrån planen Trafik 12.

Reservationens förslag till uttalande 51

Riksdagen förutsätter att regeringen sörjer för en långsiktig och transparent trafikledsfinansiering så att man på ett förutsägbart sätt tar hand om trafikledsnätet och dess utveckling. Stora engångsposter skapar störningar på marknaden i fråga om efterfrågan och priser, och bristen på en budgetplan hindrar en effektiv och systematisk utveckling.

10. Trafik- och kommunikationsnäten

31. Vissa understöd (reservationsanslag 3 år)

När importen från Ryssland har upphört är de enskilda vägarnas skick av betydelse för tillgången till virkesråvara och försörjningsberedskapen, i synnerhet inom industrin. Den höjda kostnadsnivån inverkar också på kostnaderna för att reparera vägarna. Statsandelsprocenten för understöd för enskilda vägar höjdes nyligen för att man ska kunna inleda sådana, särskilt stora och dyra, reparations- och ombyggnadsprojekt som senarelagts av vägarnas delägarlag.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.10.31 med 5 000 000 euro för understöd till enskilda vägar för att säkerställa transporter av virkesråvara.

Bättre gång- och cykelförhållanden stöder vardagsmotionen, ger möjlighet till tryggare färdväg i vardagen och på fritiden samt förbättrar samhällsstrukturen. Det understöd som kom igång ordentligt under förra perioden var populärt och förbättrade bland annat säkerheten vid barns skolresor samt gjorde cykeln mer lockande som färdmedel för vuxna antingen för arbetsresor eller hobbyer. Genom att förbättra cykelparkeringarna vid kollektivtrafikens knutpunkter underlättades människornas resor i vardagen. Kommunernas 50/50-finansiering fördubblar finansieringens genomslagskraft.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.10.31 med 5 000 000 euro för sådana projekt för att utveckla förutsättningarna för gång och cykling som genomförs tillsammans med kommunerna.

20. Tjänster inom trafik, transport och kommunikation

55. Köp och utvecklande av tjänster inom den offentliga persontrafiken (reservationsanslag 3 år)

Kollektivtrafiken är på många sätt i en brytningstid, urbaniseringen differentierar passagerarströmmarna i regionerna och befolkningen blir äldre. Å andra sidan medför digitaliseringen och

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

trafiken som tjänst nya möjligheter. Det behövs kontinuerligt utvecklingsarbete för att svara mot medborgarnas mobilitetsbehov och finna de lösningar som är effektivast med tanke på de offentliga finanserna. Regeringens planerade ändringar i exempelvis mervärdesskatten och avdraget för arbetsresor slår tillsammans med trycket på att höja kollektivtrafikanordnarnas kostnadsnivå i värsta fall mot både sysselsättnings- och klimatmålen, trots att det inte finns råd med bakslag inom någotdera område. Den nedskärning som regeringen föreslår i finansieringen för klimatbaserade åtgärder skulle beröva spelrummet för eventuell ytterligare trafik, en snabbare elektronisk omställning eller utvecklingen av nya transportförsök.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.20.55 med 13 000 000 euro för klimatbaserade åtgärder för att köpa och utveckla kollektivtrafiktjänster.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Ekonomi- och näringslivspolitik

Regeringen lägger i sin ekonomiska politik fokus på nedskärningar och förbiser helt tillväxtpolitiken och en ambitiös näringslivspolitik. Regeringens förutsättningar för att stärka den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen är svaga när prognoserna för ekonomisk tillväxt försvagas. Finland är inne i en recession och ekonomisk tillväxt är att vänta tidigast i början av 2024. Det är mycket som tyder på en sämre utveckling än vad finansministeriet förutspår. Vid sidan av bostadsbyggandet kommer också industriinvesteringarna att minska betydligt under de kommande månaderna. Den ekonomiska tillväxten i Europa, som är Finlands viktigaste exportmarknad, har avtagit och i synnerhet i vårt viktigaste exportland Tyskland befinner sig industrin i svårigheter. Det instabila världspolitiska läget ökar osäkerheten och oron också i ekonomin.

Ett betydande problem i regeringens politik är det knappa kunskapsunderlaget. Det här syns redan i statsbudgeten. Det saknas information och grundliga bedömningar av de föreslagna åtgärdernas sociala och ekologiska hållbarhet. Ansvarsfulla offentliga finanser förutsätter att kunskapsunderlaget och styrförmågan förbättras avsevärt. Mot denna bakgrund är det speciellt att till exempel Statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet upphör helt och hållet.

Den finländska industripolitiken bör uppdateras så att den svarar mot dagens utmaningar. Vi lever i en värld som präglas av svåra och mångfacetterade kriser och det krävs att vi påskyndar den gröna omställningen, ökar investeringarna och samtidigt reagerar på geopolitiska spänningar. Det finns ett behov av en samordnad industripolitik där staten har en aktiv roll. Tyvärr försämrar regeringens planerade åtgärder framför allt förutsättningarna för en strategisk industripolitik. Regeringen är oförmögen att tillgodose den gröna industripolitikens behov, samtidigt som den internationella konkurrensen ökar och Europa riskerar att halka efter i synnerhet Förenade staternas starka tillväxt.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Forsknings-, utvecklings- och innovationspolitiken

Under regeringsperioden 2019—2023 skapades en solid grund för att öka genomslagskraften för forsknings- och utvecklingsverksamhet (FoU). Den parlamentariskt överenskomna FoU-finansieringens tillväxt och riktlinjerna för en balanserad utveckling av systemet ger en stark grund för en långsiktig och förutsägbar politik. Regeringen Marin stiftade en lag om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet åren 2024—2030. Dessutom utfärdades bestämmelser om företagens skatteincitament för FoU-verksamhet och det fastställdes principer för planeringen och genomförandet av forsknings-, utvecklings- och innovationspolitiken (FoUI). Dessa är förutsebarhet och långsiktighet, hävstångseffekt, ett helhetsbetonat grepp, vetenskapens frihet samt forskning och utbildning av hög kvalitet.

Regeringen strävar efter att höja andelen av Finlands utgifter för forskning och utveckling så att de utgör fyra procent av bruttonationalprodukten före 2030. Lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet 2024—2030 trädde i kraft den 1 januari 2023. Enligt lagen stiger den finansiering för FoU-verksamhet som avses i statsbudgeten till 1,2 procent av bruttonationalprodukten fram till 2030, förutsatt att företagens FoU-utgifter stiger till 2,67 procent av bruttonationalprodukten före 2030 (företagen står för två tredjedelar av FoU-målet på 4 procent). Enligt finansministeriets ekonomiska prognos från september 2023 bör statens FoU-finansiering vara cirka 4,3 miljarder euro 2030.

Det innebär en ökning på cirka 2,0 miljarder euro jämfört med det totala beloppet av FoU-finansieringen enligt budgeten för 2023. I statsbudgeten behöver FoU-finansieringen således höjas med cirka 280 miljoner euro per år jämfört med utgångsnivån 2023. Lagen har tillämpats första gången vid upprättandet av budgeten för 2024. I statsbudgeten föreslår regeringen att FoU-finansieringen uppgår till sammanlagt cirka 2,6 miljarder euro 2024, vilket innebär en ökning på cirka 280 miljoner euro jämfört med 2023. Utöver tidigare beslut (den tekniska planen för de offentliga finanserna 2024—2027) bör FoU-finansieringen ökas med 264 miljoner euro. Storleken på regeringens finansieringstillägg för FoU-verksamhet är helt rätt.

I den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen har man dragit upp riktlinjer för hållbara principer för utveckling av FoUI-systemet. Systemet bör utvecklas långsiktigt som en systemisk och balanserad helhet. Den offentliga FoUI-finansieringen bör uppmuntra till samarbete mellan näringslivet och universitetet samt till utnyttjande av forskningen. En förutsägbar och långsiktig ökning av FoUI-finansieringen skapar förutsättningar för att utveckla FoUI-systemet och stärka kunskapsunderlaget. Vid allokeringen av finansieringen bör man beakta forskningens mångsidiga effekter på samhället, variationen i tidsperioderna och också nyfikenhetsforskningens roll när det gäller att stödja FoUI-verksamheten.

FoUI-verksamheten och tillräcklig finansiering spelar en central roll för vår hållbara ekonomiska tillväxt. Allokeringen av de finansieringstillägg för FoU-verksamhet som fastställts i lagen är en av de viktiga frågorna under regeringsperioden. Välfärdens tillväxt baserar sig på ökad produktivitet, vilket fås genom nya innovationer och tillvägagångsätt och genom att dessa tas i bruk i stor omfattning. Med tanke på den ekonomiska produktiviteten är det viktigt att de stora företagen aktiveras till att utföra mer och modernare FoU-arbete. Endast ett fåtal stora företag använder en betydande del (mer än 10 procent) av sin omsättning till FoU-verksamhet. De små och medelstora

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

företagens insatser måste öka. Statens aktiva roll i FoUI-politiken är nödvändig, eftersom det av forskningen och de sakkunniga som utskottet har hört har framgått av företagens investeringar i FoU-verksamhet i sig är för små med tanke på det allmänna intresset och den eftersträlvade produktivitetsoökningen. Grundforskningen utgör grunden för hela systemet, också när det gäller tillgången på kompetent arbetskraft och företagets verksamhet. Det mest centrala är att öka antalet människor som tar fram innovationer, annars lönar det sig inte heller att lägga in offentliga medel på privat FoUI-verksamhet.

Särskild uppmärksamhet måste fästas vid att tilläggsfinansieringen för FoU-verksamhet används på ett sätt som har genomslagskraft. En effektiv användning av finansieringen förutsätter att den högst utbildade arbetskraftens andel höjs, i synnerhet i företagen. Vårt FoUI-system bör bygga på en tillräckligt stark och nyskapande forskningsbas. Det problemet som identifierats i Finlands FoUI-system är att vårt system i internationell jämförelse fokuserar alltför mycket på att förbättra färdiga produkter och inte på innovationer som ökar produktiviteten (OECD 2017).

För att korrigera det här krävs en ökande satsning på en forskningsbas som ligger längre bort från FoUI-marknaden samt en höjning av intensiteten i samarbetet mellan företagen och universiteterna. De viktigaste vetenskapliga genombrotten, den mest eftertraktade utbildningen och de mest revolutionerande innovationerna genomförs i nuläget i stor utsträckning i högklassiga internationella nätverk, och till dem riktas också en stor del av den internationella FoU-finansieringen. Finlands FoUI-system måste utvecklas så att de största kompetensklustren tar sig intressanta också på internationell nivå.

Fokus för FoU-finansieringen bör ligga på samarbete, inte på konkurrens mellan aktörerna. Det är viktigt att bryta och undvika motsättningar mellan grundforskning och tillämpad forskning. Det är i vanliga fall ett forskningsuniversitet i världsklass som utgör centrum för FoUI-verksamhetens ekosystem. Det garanterar en kritisk massa, vilket bidrar till kvalitet och genomslag. Det här lockar på global nivå talanger, experter, samarbetspartner och finansiering. Nivån på forskningen i Finland är hög, men de viktigaste jämförelseländerna, liksom de övriga nordiska länderna, ligger ett steg före oss. FoUI-finansieringen bör i högre grad än vad regeringen föreslår fördelas på basfinansiering av högskolorna och fri grundforskning. Det bidrar till att bättre genomföra de principer om ett helhetsbetonat grepp, förutsebarhet och långsiktighet som man parlamentariskt kommit överens om. SDP föreslår att den statliga finansieringen till VTT Ab minskas med 10,8 miljoner euro och till Business Finland med 42,5 miljoner euro, och att anslagen till yrkeshögskolornas forskning ökas med 14,3 miljoner euro, universitetens forskning med 23 miljoner euro och Finlands Akademis forskningsanslag med 16 miljoner euro.

Energi- och klimatpolitik

Regeringens klimatåtgärder är inte i linje med de åtgärder som skrivits in i klimatplanen på medellång sikt (KAISU) och gör det svårare att minska utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn, det vill säga till exempel utsläppen från trafiken. Vidare medför regeringens åtgärder osäkra investeringsutsikter för de företag som har engagerat sig i den gröna omställningen.

Särskild uppmärksamhet måste fästas vid kontinuiteten och kostnadseffektiviteten i finansieringen av den gröna omställningen. Det krävs också en kritisk utvärdering av en del av stöden, såsom

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

elektrifieringsstödet till den energiintensiva industrin. Stödet för elektrifiering av den energiintensiva industrin, som nu ligger på 150 miljoner euro, styr inte i någon betydande grad till minskade utsläpp, utan fungerar snarare som ett direkt produktionsstöd. När elpriserna har gått ner igen har den energiintensiva industrin ett incitament att elektrifiera sina processer. Man bör fästa uppmärksamhet vid den del av stödet som inte riktas till förnyelse och bedöma ändringsbehoven så att stödet i sin helhet riktas till att förnya industrin. I nuläget räcker det att 50 procent av stödet riktas till utvecklingsåtgärder som syftar till att minska utsläppen, förbättra energieffektiviteten eller öka den förnybara energins andel av energiförbrukningen.

Tack vare den ökande produktionen av förnybar energi och kärnkraft minskar utsläppsrättens inverkan på elpriset under de kommande åren, eftersom dessa ersätter sådana kraftverk som köper utsläppsrätter. Priserna på utsläppsrätter har stigit klart sedan början av 2021. Samtidigt har utsläppshandelns styrande effekt på energiproduktionen ökat och det är klart att utsläppen av el och fjärrvärme kommer att sjunka mycket före 2030. Den starka marknadsstyrningen och den tekniska utvecklingen uppfyller målen för stödet för elektrifiering, och det finns inte längre någon grund för offentligt stöd av samma slag som tidigare.

Utvecklingen och ibrukttagandet av ny teknik har en central roll i utfasningen av fossila importerade bränslen, stävjandet av klimatförändringen och övergången till koldioxidsnål energiproduktion. FoUI-stöden kommer i framtiden att leda till ett ökat utbud av ny, ren teknik.

För att påskynda och effektivisera den nödvändiga förändringen är det viktigt att stödja ny teknik i forsknings- och demonstrationsfasen. Efter utvecklingsfasen måste all teknik klara sig på en konkurrensutsatt marknad.

Ute i världen råder hård konkurrens om investeringsprojekt inom grön industri. Vi måste nu ta hand om vår investeringsmiljö, och regeringen bör inte genom sin egen politik öka osäkerheten. Finland planerar för närvarande en betydande mängd ny vindkraftskapacitet, men utsikterna för industrin är dimmig, och för att säkerställa att planerna realiserar bör man också främja framväxten av ny grön industri i Finland.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 52

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om att slopa elektrifieringsstödet för energiintensiv industri och satsar på investeringsstöd som fullt ut riktas till den gröna omställningen exempelvis via energistöd.

Smidigare tillståndsförfaranden

Regeringens planer på att göra tillståndsförfarandena smidigare är välkomna för de produktionsinvesteringar som främjar energiomställningen och den gröna omställningen samt för Finlands ekonomi. I synnerhet tillstånden som gäller vindkraft och elöverföringsnät har drabbats av långa behandlingstider.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

Socialdemokraterna anser att smidigare tillståndsprocesser är ett av de viktigaste projekten för att främja den gröna omställningen. Enligt Finlands näringslivs uppskattningar finns det i Finland investeringsprojekt till ett sammanlagt värde av cirka 20 miljarder euro som väntar på tillståndsbeslut eller annars har fördröjts på grund av osäkerhetsfaktorer som gäller tillstånd. Under förra regeringsperioden infördes vid regionförvaltningsverken en snabbare behandling av tillståndsansökningar enligt miljöskyddslagen och vattenlagen i fråga om sådana investeringsprojekt som är viktiga för den gröna omställningen. Den snabbare behandlingstiden gäller 2023—2026.

Det är viktigt att säkerställa att ett enklare tillståndsförfarande inte har skadliga konsekvenser för naturen. För det krävs bland annat tillräckliga resurser för miljöförvaltningen och att medborgarna har möjligheter att påverka i frågor som gäller den egna närmiljön. Det är också viktigt att säkerställa att tillståndsmyndigheterna har tillräckligt med kompetens, lokal förståelse samt personal och andra resurser för tillståndsprocessen. Tillämpningen av ekologisk kompensation som en del av miljötillståndet i enlighet med regeringsprogrammet får inte leda till att naturvärdena i sin helhet försämras. Det måste säkerställas att tillståndsprocessen endast tillåter att naturvärden kompenseras fullt ut eller mer. Den regionförvaltningsreform som ingår i regeringsprogrammet tar tid och det måste säkerställas att reformen genomförs så att den inte fördröjer tillståndsprocesserna ytterligare i verkställighetsskedet. Vid planeringen av reformen är det viktigt att gå vidare med till exempel principen om ett enda serviceställe och ta i bruk ett servicelöfte till tillståndssökandena för att tillståndsprocessens längd bättre ska kunna förutses. Detta har också förutsatts av riksdagens miljöutskott bland annat i samband med revideringen av bygglagen (MiUB 27/2022 rd).

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 53

Riksdagen förutsätter att regeringen genomför åtgärderna för smidigare tillståndprocesser och regionförvaltningsreformen på ett hållbart och balanserat sätt med hänsyn till såväl företagens, naturens som människornas möjligheter att påverka, och så att tillståndsmyndigheternas resurser och kompetens tryggas.

Arbetslivs- och arbetsmarknadspolitiken

Sysselsättningen påverkas särskilt mycket av den ekonomiska situationen, investeringarna, byggandet och arbetskraftsinvandringen. I och med den goda ekonomiska utvecklingen under de senaste åren har sysselsättningen stigit till en hög nivå och många arbetslösa har snabbt hittat nytt arbete. Nu pekar sysselsättningen dock redan nedåt och utsikterna för nästa år har försvagats. För att öka sysselsättningen tänker regeringen genomföra exceptionellt stora nedskärningar i den sociala tryggheten.

SDP betonar att sysselsättningen över huvud taget inte bör främjas genom att försvaga den sociala tryggheten och utkomsten. Nedskärningarna kan till skillnad från regeringens statiska kalkyler leda till sådana beteendeeffekter som ytterligare försämrar sysselsättningen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

När det gäller arbetsmarknadspolitiken finns det en lång tradition med en dialog mellan arbetsmarknadsorganisationerna. Parterna har haft som ett gemensamt mål att skapa ett samhälle som utvecklas och mår bra. En hörnsten har varit den finska arbetsmarknadsmodellen, som går ut på att arbetstagarnas anställningsvillkor bestäms via ett kollektivavtalssystem. Arbetslagstiftningen är avsedd att skydda den svagare parten, samtidigt som den stöder och lägger ramarna för systemet med kollektivavtal.

SDP anser att regeringen är på väg att ingripa i detta välfungerande system. Enligt regeringsprogrammet begränsas riksförlikningsmannens möjligheter till medling genom lagstiftning, möjligheten till lokala avtal utvidgas också till icke-organiserade arbetsgivare och arbetstagarnas strejkrätt försvagas genom att längden på politiska strejker och stödstrejker begränsas.

SDP föreslår att man genuint på trepartsbasis avtalar om arbetslagstiftningen. I det nuvarande geopolitiska läget finns det skäl att värna om Finlands långvariga starka sidor, dvs. om samhällelig integritet och samstämmighet samt förtroende och ett genuint förhandlingsklimat.

I rapporterna Färdplan 2022—2027 – Tryggandet av personalens tillräcklighet och tillgången till arbetskraft inom social- och hälsovården och Finlands Ekonomiska Framgång – ökningen av produktivitet och arbetsinsats säkrar framtida välbefinnande har man samlat de åtgärder som arbetsmarknadsorganisationerna gemensamt föreslagit för att främja sysselsättningen och en ökad produktivitet samt för att garantera tillräckliga personalresurser. Regeringen bör vidta de åtgärder som presenteras i rapporterna för att förbättra förtroendet på arbetsmarknaden och upprätthålla arbetsmarknadens funktion.

Bedömningar av sysselsättningsåtgärdernas inverkan

Regeringen strävar efter att genom strukturella sysselsättningsåtgärder öka sysselsättningen med 100 000 nya arbetande under regeringsperioden. För en del av åtgärderna har man kunnat visa på sysselsättningsfrämjande effekter, men uppskattningarna är likväl förenade med stor osäkerhet. För en del av åtgärderna är det återigen svårt att utifrån tidigare forskningslitteratur beräkna sysselsättningsfrämjande effekter.

De sysselsättningssiffror som regeringen föreslår är förenade med stor osäkerhet. De bör därför behandlas som riktgivande, eftersom till exempel konjunkturläget påverkar hur efterfrågan på arbetskraft utvecklas. Det räcker inte att utbudet av arbetskraft ökar för att höja sysselsättningen om det inte finns någon efterfrågan på arbetskraften. Dessutom berör många av de förslag som har ansetts öka sysselsättningen samma befolkningsgrupper. Därför bör sysselsättningseffekterna granskas som en helhet och inte enskilt för varje förslag. En enskild granskning kan ge en för optimistisk bedömning av sysselsättningen.

Regeringen bör göra en grundlig bedömning av propositionernas konsekvenser för jämställdheten och likabehandlingen. I fråga om förslagen till budgetlagar har de samlade konsekvensbedömningarna varit bristfälliga. Oskäligen nedskärningar som ofta berör samma personer måste åtgärdas vid den fortsatta behandlingen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

I fråga om kommande propositioner måste regeringen se till att konsekvensbedömningarna har gjorts omsorgsfullt redan i beredningsskedet, särskilt i fråga om betydande strukturella reformer.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 54

Riksdagen förutsätter att statsrådet årligen följer hur effekterna för jämställdhet, likabehandling och sysselsättning utvecklas, och att statsrådet vidtar åtgärder för att korrigera de missförhållanden som iakttas.

Vuxenutbildningsstöd och altemneringsledighet

Vuxenutbildningsstödet dras in från och med den 1 augusti 2024. Det är fel beslut när arbetslivet genomgår stora omställningar. Om det genomförs drabbar det hårdast kvinnor med låga och medelstora inkomster, som oftast har använt stödet för studier inom social- och hälsovården, där bristen på arbetskraft är stor. Nästan hälften av användningen av vuxenutbildning har hänfört sig till social- och hälsovårdsbranschen antingen när det gäller utgångs- eller målexamina. Också andra löntagares och företagares möjligheter att övergå från en bransch till en annan, fördjupa sitt eget kunnande eller öka välbefinnandet i arbetet med hjälp av studier är hotade.

En trepartsarbetsgrupp har inrättats under social- och hälsovårdsministeriet. Syftet med arbetsgruppen är att utarbeta förslag till stöd för kontinuerligt lärande under tiden i arbetslivet. Man måste dock ta fram en ersättande modell innan det nuvarande vuxenutbildningsstödet slopas eller omfördelas så att det bättre än för närvarande möjliggör omskolning och vidareutbildning inom branscher med brist på arbetskraft på ett kostnadseffektivt sätt och så att utbildningsresurserna riktas till personer som höjer sin utbildningsnivå.

Regeringen tänker också slopa altemneringsledigheten. Detta motiveras med att altemneringsledighet utnyttjas i väldigt liten grad. Antalet personer som tar altemneringsledigt har minskat eftersom villkoren för altemneringsledighet har skärpts radikalt under de senaste åren. Systemet med altemneringsledighet bör därför utvecklas i stället för att det slopas. Det är en viktig del av främjandet av välbefinnandet i arbetet och arbetshälsan. Utmattning i arbetet är ett av de värsta problemen i dagens arbetsliv. Bland annat möjligheten till altemneringsledighet bidrar till att förhindra utmattning.

Vi undertecknade anser att systemet med altemneringsledighet måste bevaras, eftersom det har gjort det möjligt för arbetstagarna att ta en paus från arbetslivet. Dessutom har arbetsgivaren haft skyldighet att anställa en arbetslös arbetssökande i den altemneringsledigas ställe, alltså har också sysselsättningen förbättrats.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till uttalande 55

Riksdagen förutsätter att statsrådet behåller och utvecklar den nuvarande formen av vuxenutbildningsstöd så att den bättre än för närvarande kan användas för att skaffa ny utbildning och för vidareutbildning i de branscher där det råder brist på arbetskraft.

Arbetskraftsinvandring

Arbetskraftsinvandringen är oerhört viktig för Finland och det måste finnas strategiska avsikter för att fortsätta främja den. Arbetskraftsinvandringen kan lätta på behovet av kunniga arbetstagare och stödja en hållbar tillväxt. Även de senaste årens utveckling visar att det finns ett genuint behov av arbetskraftsinvandring. Samtidigt är det viktigt att se till att man håller fast vid prövningen av tillgången på arbetskraft och att det går att övervaka att anställningsvillkoren följs.

Regeringens invandringspolitiska linje gör Finland mindre attraktivt i internationella experters ögon. Bland åtgärderna har i synnerhet den så kallade tremånadersregeln väckt motstånd också bland näringslivet och internationella experter. Regeringen bör därför bedöma hur de invandringspolitiska riktlinjerna, särskilt tremånadersregeln, påverkar Finlands ställning som målland för arbetskraftsinvandring.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 56

Riksdagen förutsätter att statsrådet grundligt bedömer hur de invandringspolitiska riktlinjerna påverkar Finlands ställning som målland för arbetskraftsinvandring.

Kampen mot svart ekonomi

Den första omfattande utredningshelheten kring svart ekonomi vid Enheten för utredning av grå ekonomi blev klar i november 2022. Enligt enhetens utredningar är svartjobb ett mindre problem i Finland än i de flesta europeiska länder. Trots det uppskattas det totala beloppet av svarta löner som betalas i Finland uppgå till cirka 900—1 400 miljoner euro per år. Skattebortfallet beräknas ligga på sammanlagt cirka 300—480 miljoner euro.

Även om Finland klarar sig bra i en europeisk jämförelse, är odeklarerat arbete sett till eurobeloppen ett relativt stort fenomen också hos oss. Svarta löner orsakar inte bara förlorade inkomster i samhället, utan fenomenet har också mer omfattande konsekvenser bland annat för pensionerna och eventuella förmåner, såsom sjukdagpenningar och bostadsbidrag. Den svarta ekonomin snedvrider också i betydande grad konkurrensen mellan företag. I de grövsta fallen hopar sig de samhälleliga konsekvenserna om den som låter bli att betala skatt på lön samtidigt utan grund lyfter sociala förmåner.

Åtgärderna för att minska odeklarerat arbete måste fortsätta. Precis som i fråga om andra fenomen inom den svarta ekonomin är det också i kampen mot svartjobb viktigt att bekämpningsåtgärderna utvecklas systematiskt. En metod för detta är programmen för bekämpning av svart eko-

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

nomi. Med hjälp av dem har man kunnat trygga ett fortsatt utvecklingsarbete samt finansieringen av olika projekt.

Regeringen Orpo—Purra skär i förvaltnings- och omkostnaderna för bekämpningen av svart ekonomi med sammanlagt 2 278 000 euro under finansministeriets, arbets- och näringsministeriets, social- och hälsovårdsministeriets samt justitieministeriets huvudtitlar i budgetpropositionen för 2024. Under inrikesministeriets huvudtitel inte ens nämns svart ekonomi som begrepp, och inte heller i planen för de offentliga finanserna 2024—2027.

Stöd för att främja livskraften i östra Finland

De ekonomiska konsekvenserna av Rysslands aggressionskrig har varit ett hårt slag för östra Finland. I dag handlar tryggheten av livskraften i hela Finland inte bara om god regionalpolitik utan det är också en viktig säkerhetspolitisk fråga. Regeringen Marin inrättade med snabb tidtabell en statssekreterarbetsgrupp som fick i uppgift att kartlägga stödåtgärder för att stärka livskraften i hela östra Finland. Dessa åtgärder fördes till betydande delar in i årets budget.

Tyvärr verkar Orpos regering inte lyckas med att förvalta arvet efter sin föregångare genom att inte alls se den potential som finns i östra Finland. Investeringarna enligt det nya regeringsprogrammet är i hög grad koncentrerade till västra Finland och den förra regeringens goda riktlinjer för satsningar på östra Finlands livskraft har inte alls beaktats.

För att också östra Finland ska hänga med i tillväxten behövs det satsningar på utbildad arbetskraft, stöd för investeringar och trygghet av tillgängligheten. För att de regionala skillnaderna inte ska öka drastiskt är det regeringens uppgift att trygga förutsättningarna för tillväxt i hela landet. Vi föreslår ett livskraftspaket som särskilt riktar sig till östra Finland och som förbättrar tillgängligheten och drar nytta av områdets naturliga potential och dragningskraft.

SDP:s livskraftspaket för östra Finland:

- Vi skapar en vision för livskraften i östra Finland. Utifrån statssekreterargruppens rekommendationer bör det genom samarbete mellan regionen, statsmakten och andra intressentgrupper skapas en långsiktig vision för livskraften i östra Finland, där regionens egna styrkor stöds på lång sikt och med tillräckliga resurser. Genom ett gott samarbete mellan den offentliga och privata sektorn säkerställer man att investeringarna genomförs, sysselsättningen främjas och livskraften stöds.
- Vi återställer finansieringen för regional utveckling. I Orpos budget har man bland annat helt och hållet slopat den så kallade AKKE-finansieringen för landskapens egna utvecklingsprojekt samt CBC-finansieringen av samarbetet vid gränsområdena. Med hjälp av ovan nämnda finansiering har man i snabb takt kunnat starta och stödja många goda projekt som stöder livskraft och sysselsättning runtom i landet. För utvecklingen av östra Finland anvisas 37 miljoner euro som en del av den finansiering som ingår i regeringens investeringspaket.
- Finland måste aktivt påverka i frågor som gäller strukturen för Europeiska unionens regionutveckling och därigenom utnyttja olika regionala utvecklingsfonder. EU-finansieringen och den anknytande nationella finansieringen har haft en stor betydelse för att jämna ut skillnaderna i regionutvecklingen och för utvecklingen i hela landet.
- Vi utvecklar östra Finlands tillgänglighet:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

- a) I statssekreterarbetsgruppen för regeringen Marin prioriterades bland annat banprojektet i Karelen och Savolax samt påskyndandet av dem. Vi förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att genomföra de försenade projekten i enlighet de mål som riksdagen fastställt i budgeten.
- b) Vi betonar i enlighet med statssekreterarbetsgruppens slutrapport att det för östra Finland är viktigt att fas 2 av banprojektet Luumäki—Imatra inleds. Projektet ingår i projektkorg 1A i Trafikledsverkets investeringsprogram och även i det investeringspaket som skrivits in i Orpos regeringsprogram.
- c) Regeringen måste i fråga om de konkurrensutsättningar inom den inhemska flygtrafiken som inleds 2025 se till att de statligt understödda regionflygen håller en tillräcklig servicenivå.
- Vi tryggar tillgången på utbildad arbetskraft i hela landet. Bristen på kompetent arbetskraft utgör i allt fler företag ett hinder för tillväxt och nya rekryteringar. Detta framhävs särskilt utanför de stora stadsregionerna. Vi måste fortsätta satsningarna på utbildning på alla stadier. I det framtida arbetslivet kommer det i allt högre grad att behövas såväl yrkeskunniga som högskoleutbildad arbetskraft. Som en del av investeringspaketet för östra Finland tryggas tillräcklig finansiering för Räddningsinstitutet i Kuopio.
 - Vi möjliggör utbyggnaden av vindkraft i östra Finland. I nuläget finns endast mindre än fyra procent av vindkraften i Finland öster om riksväg 5. De största hindren för utbyggnaden av vindkraft i östra Finland är de begränsningar som Försvarsmaktens territorialövervakningssystem medför. Nu är det hög tid att ta sig an frågan och främja de goda förslagen i den rapport som utredningsman Arto Rätty har sammanställt, samt säkerställa utbyggnaden av vindkraft också i östra Finland. Det förutsätter också att planeringen och byggandet av Fingrids elöverföringsnät framskrider så snabbt som möjligt också i östra Finland.
 - Turismen stärker sysselsättningen i östra Finland. Vi måste satsa på att utveckla natur- och friluftsturismen i hela östra Finland. Nationalparkerna behöver istandsättas och Saimenområdet måste marknadsföras och ges bättre synlighet. Dessa åtgärder stärker i stor utsträckning hela regionens synlighet och attraktionskraft och vidare ökar turismen den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen.

01. Förvaltning

06. Konkurrens- och konsumentverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.01.06 med 112 000 euro för Konkurrens- och konsumentverkets omkostnader för bekämpning av svart ekonomi.

07. Patent- och registerstyrelsens omkostnader (reservationsanslag 3 år)

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.01.07 med 800 000 euro för Patent- och registerstyrelsens omkostnader för bekämpning av svart ekonomi

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

49. Statsunderstöd för Teknologiska forskningscentralen VTT Ab:s verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Vi föreslår

att riksdagen minskar moment 32.01.49 med 10 800 000 euro.

20. Förnyelse och koldioxidsnålhet

40. Stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (förslagsanslag)

Vi föreslår

att riksdagen minskar moment 32.20.40 med 42 500 000 euro.

30. Sysselsättning och företagsamhet

40. Stödjande av en hållbar tillväxt och livskraft i regionerna (reservationsanslag 3 år)

I Orpos budget har man helt och hållet slopat den så kallade AKKE-finansieringen för landskapens egna utvecklingsprojekt samt CBC-finansieringen av samarbetet vid de yttre gränserna. Med hjälp av ovan nämnda finansiering har man i snabb takt kunnat starta och stödja många goda projekt som stöder livskraft och sysselsättning runtom i landet. SDP föreslår att man för att utveckla östra Finland anvisar 37 miljoner euro som en del av den finansiering som ingår i regeringens investeringspaket.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.30.40 med en bevillningsfullmakt på 37 000 000 euro för 2024. Användning av fullmakten beräknas föranleda staten utgifter på 10 000 000 euro 2024.

51. Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år)

Regeringen skär ned sysselsättningsanslag för 41 miljoner euro inom den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen. Med anslaget har bland annat lönesubvention, startpeng och sysselsättningspolitiska understöd finansierats. Det är ologiskt att skära i sysselsättningsanslagen i ett läge där den positiva sysselsättningsutvecklingen har försvagats och arbetslösheten har börjat öka.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.30.51 med 41 000 000 euro för sysselsättningsanslag.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

50. Integration och internationell kompetens

03. Främjande av integration och arbetskraftsinvandring (reservationsanslag 2 år)

Regeringen planerar nedskärningar i kommunernas multidisciplinära kompetenscentrum och i handlednings- och rådgivningstjänsterna för invandrare. Nedskärningarna i integrationen är kort-siktiga och försämrar möjligheterna för invandrare att utbilda sig, få arbete och få de tjänster de behöver för att etablera sig i det finländska samhället.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.50.03 med 2 160 000 euro för integration.

Huvudtitel 33

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Regeringen håller på att smula sönder grunden för den finländska välfärdsstaten genom omfattande nedskärningar i de sociala förmånerna och de offentliga välfärds- och hälso-tjänsterna. I nästa års budget föreslås nedskärningar på hundratals miljoner euro, som bland annat drabbar dem som får bostadsbidrag, utkomstskydd för arbetslösa och utkomststöd. Ytterligare nedskärningar planeras. Indexfrysningarna av viktiga sociala förmåner under fyra års tid bidrar dessutom till att försvaga ställningen för hundratuse-tals låginkomsttagare. Nedskärningarna drabbar sammantaget samma människor och familjer. Hårdast drabbas människorna i de tre lägsta inkomstdecilerna. Regeringen riktar också stora nedskärningar mot och ett kraftigt besparingstryck på välfärdsområdenas social- och hälsovårdstjänster och kommer senare att höja klientavgifterna inom social- och hälsovården. Vi godkänner inte regeringens aktiva val, som innebär att hälften av målet på 6 miljarder euro för att balansera statsfinanserna ska uppnås genom nedskärningar i hälsan, välfärden och utkomstskyddet för i huvudsak låginkomsttagare.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 57

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder så att bördan av att balansera statsfinanserna fördelas rättvist, och att regeringen inte gör nedskärningar som på ett oskäligt sätt drabbar låginkomsttagare.

Regeringen har med en exceptionellt snabb tidtabell berett lagar om besparingar i den sociala tryggheten. Det kortaste remissförfarandet var på fem dagar. Propositionerna har lämnats till riksdagen för behandling utan att det har gjorts tillräckliga konsekvensbedömningar. Den bedömning av de samlade konsekvenserna som social- och hälsovårdsministeriet senare publicerat tar inte fasta på alla förändringar, bland annat saknas konsekvenserna av indexfrysningarna och åtstramningarna i lagen om utkomststöd i bedömningen. I promemorian saknas dessutom en bedömning av de sammantagna konsekvenserna för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, vilket bland annat rådet för bedömning av lagstiftningen har påpekat. Också

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

grundlagsutskottet påpekade i sina utlåtanden om sparlagarna bristerna i bedömningen av propositionernas sammantagna konsekvenser, särskilt i fråga om konsekvenserna för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Vi anser att riksdagen för sitt beslutsfattande inte har fått tillräcklig, korrekt information och att förslagets konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna inte har beaktats i tillräcklig mån.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 58

Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt utreder och lämnar riksdagen en bedömning av de totala konsekvenserna av besparingarna i de sociala trygghetsförmånerna åren 2024—2027, samt en bedömning av konsekvenserna för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

Som en del av de krav på att balansera statsfinanserna som regeringen riktar mot låginkomsttagarna slopas de lagstadgade indexjusteringarna av flera sociala förmåner under 2024—2027. Frysningarna gäller bland annat utkomstskydd för arbetslösa, allmänt bostadsbidrag, bostadsbidrag för pensionstagare, studiepenning, studiepenningens försörjarförhöjning och läromaterialtillägg samt sjuk- och föräldradagpenningar till minimibelopp och FPA:s rehabiliteringsförmåner. Frysningen av indexjusteringarna har begränsats till högst 10,2 procent.

Enligt finansministeriets bedömningspromemoria är indexfrysningarnas sysselsättningseffekt cirka 18 600 sysselsatta. För den överlägset största delen av förmånstagarna innebär frysningen av indexen dock bara en nedskärning i vardagsförsörjningen. Enligt propositionen ökar antalet låginkomsttagare med 41 600 personer, av vilka 3 900 är barn.

Enligt en rapport från gruppen för bedömning av grundtrygghetens tillräcklighet räcker Finlands grundskydds-förmåner tillsammans med bostadsbidraget inte till för att täcka konsumtionsnivån enligt referensbudgetarna, med undantag för garantipensionen. Också Europeiska kommittén för sociala rättigheter har upprepade gånger redan tidigare bedömt att nivån på Finlands grundtrygghet är för låg för att uppfylla kriterierna för ett tillräckligt minimiskydd. Finland har fått flera anmärkningar av kommittén. Regeringens proposition om att frysa indexen för grundtrygghetsförmåner under flera år försvagar avsevärt och varaktigt nivån på grundtryggheten och försämrar den också i förhållande till utkomststödet som är avsett som sista utväg. En indexhöjning säkerställer köpkraften i anslutning till grundtrygghetsförmånerna och pengarna används för konsumtion samtidigt som de ger välfärd i vardagen. Vi anser att indexjusteringarna av grundtrygghetsförmånerna bör genomföras på det sätt som förutsätts i den normala lagstiftningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 59

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att köpkraften för de förmåner som är knutna till folkpensionsindex och konsumentprisindex tryggas i enlighet med hur levnadskostnadsindexet utvecklas.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

De sparmål som regeringen föreslår för social- och hälsovårdens servicesystem ökar ojämlikheten inom hälso- och sjukvården och motsvarar inte målen för social- och hälsovårdsreformen. För oss innebär vårdreformen att man får vård och blir behandlad snabbare än tidigare. Tjänsterna måste förbättras och kontinuiteten i vården tryggas. Regeringen främjar den privata hälsosektorn utifrån ideologiska grunder med en modell som splittrar de små resurser som finns inom social- och hälsovården och gör dem ineffektiva. Vi föreslår att de tilläggsresurser som regeringen använt för privat hälsoverksamhet styrs till välfärdsområdena för tillgång till vård. Samtidigt kan marknaden utnyttjas på ett förnuftigt och kostnadseffektivt sätt. Det offentliga social- och hälsovårdssystemet ska vara husbonden, medan den privata social- och hälsovården är drängen. Skattebetalarnas pengar kan inte ineffektivt läggas på marknadsstyrda tjänster, även om det vore ideologiskt lämpligt. Det är dags att ta kontroll över den privata hälsosektorn och tygla marknaden. Vi föreslår också att man genom lagstiftning begränsar användningen av och varaktigheten för hyrd arbetskraft samt begränsar kostnaderna för hyrd arbetskraft genom att föreskriva om ett maximitak. Regeringen bör undersöka olika sätt att begränsa vinstintresset inom hälso- och sjukvården samt förplikta allmänpraktiserande läkare och specialistläkare att genomgå en tillräckligt lång praktik inom det offentliga. Dessutom bör utbildningen inom social- och hälsovårdssektorn utökas, inklusive läkarutbildningen.

Det är också viktigt att fortsätta effektivisera social- och hälsovårdssystemet genom att stegvis avveckla flerkanalfinansieringen, minska IKT-kostnaderna inom social- och hälsovården genom gemensamma upphandlingar samt öka datarörligheten. De bästa modellerna för genomslagskraft inom vården måste spridas så att de når alla områden. Resurser för klientarbetet måste frigöras genom styrning från myndigheterna och genom att det administrativa arbetet ses över. Arbetsfördelningen bör utvecklas och bristen på arbetskraft minskas genom riktlinjer som dras upp av arbetsmarknadsparterna. De offentliga finanserna bör dimensioneras så att det är möjligt att investera i människors hälsa och välfärd. För att minska det ekonomiska hållbarhetsunderskottet är regeringen beredd att öka det sociala hållbarhetsunderskottet. Vi kan inte godta det värdevalet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 60

Riksdagen förutsätter att regeringen genom lagändringar begränsar användningen av och varaktigheten för upphandlingar av hyrd arbetskraft.

Reservationens förslag till uttalande 61

Riksdagen förutsätter att regeringen dämpar kostnaderna för hyrd arbetskraft genom att föreskriva om ett kostnadstak.

Reservationens förslag till uttalande 62

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder metoder för att begränsa vinstintresset inom social- och hälsovården.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till uttalande 63

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder nationella åtgärder för att påskynda rörligheten för hälsodata och genomföra gemensamma digitala anskaffningar.

Reservationens förslag till uttalande 64

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter att gradvis och kontrollerat avveckla flerkanalsfinansieringen.

Reservationens förslag till uttalande 65

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att allmänläkar- och specialistläkarstuderande ska göra tillräckligt långvarig praktik inom den offentliga social- och hälsovården.

03. Forskning och utveckling

04. Omkostnader för Institutet för hälsa och välfärd (reservationsanslag 2 år)

Regeringen Orpo—Purra är i färd med att skära ner anslagen för genomförandet av Istanbulkonventionen, det vill säga avtalet om bekämpning av alla former av våld mot kvinnor med 300 000 euro. Dessutom vill regeringen slopa handlingsplanen för att motverka könsstympning av flickor och kvinnor och anslaget för det på 150 000 euro.

Med beaktande av att det har reserverats 150 000 euro för kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (NAPE) och 46 000 euro för arbete mot könsstympning av flickor och kvinnor, har anslaget alltså minskats med sammanlagt -254 000 euro.

Som ratificerare av Istanbulkonventionen bör Finland fortsätta med detta grundläggande jämställdhetsarbete. Riksdagen har höjt bägge anslagen för innevarande år.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.03.04 med 254 000 euro för genomförande av Istanbulkonventionen, det vill säga avtalet om bekämpning av alla former av våld mot kvinnor.

10. Utjämning av familje- och boendekostnader, grundläggande utkomststöd samt vissa tjänster

54. Bostadsbidrag (förslagsanslag)

Regeringen genomför en rad nedskärningar i det allmänna bostadsbidraget som försvårar det dagliga livet för låginkomsttagare. Dessutom ska det allmänna bostadsbidraget för ägarbostäder dras in.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

Ändringarna minskar de disponibla inkomsterna för dem som får allmänt bostadsbidrag och gäller de hushåll som har de lägsta inkomsterna. Propositionen bedöms inte ha några konsekvenser för sysselsättningen och inte heller för hyresnivån. Däremot beräknas propositionen öka antalet mottagare av utkomststöd med 15 000 hushåll och tyngdpunkten i stödet för boende flyttas till utkomststödet i sista hand. Det är inte förnuftig socialpolitik. Utgifterna för utkomststöd ökar med uppskattningsvis 77 miljoner euro. Propositionen påverkar 167 000 barn – varav cirka 107 000 i enföräldershushåll – genom att minska barnfamiljernas disponibla inkomster och öka fattigdomen bland barnfamiljer. Dessutom hotar nedskärningarna i det allmänna bostadsbidraget tillsammans med skärpningen av bestämmelserna om boendeutgifter i fråga om utkomststödet att öka den regionala koncentrationen av ekonomisk utsatthet, det vill säga stärka den regionala differencieringen av befolkningsstrukturen enligt inkomstnivån, särskilt i de stora städerna.

I genomsnitt sjunker bidraget med 133 euro i månaden i ett arbetande hushåll, med 76 euro i månaden i ett studerandehushåll och med 73 euro i månaden i ett arbetslöst hushåll. I barnfamiljer med två föräldrar minskar bostadsbidraget med i genomsnitt 140 euro i månaden och över 23 procent förlorar bidraget helt och hållet. Nedskärningarna är likartade hos par utan barn. För ensamförsörjare sjunker bidraget med i genomsnitt 111 euro, och 15 procent blir helt utan bidrag. Nedskärningarna kan för dem som bor ensamma i hyresbostäder uppgå till högst 202 euro, för barnlösa par, högst 348 euro, för familjer med två vårdnadshavare, högst 379 euro och för familjer med en vårdnadshavare, högst 277 euro i månaden. Slopandet av bostadsbidraget för ägarbostäder innebär en nedskärning på i genomsnitt 242 euro i månaden och som mest nedskärningar på 466 euro i månaden för ensamboende, 674 euro i månaden för barnlösa par, 1 377 euro i månaden för familjer med två vårdnadshavare och 1 127 euro i månaden för ensamförsörjare.

Nedskärningarna är oskäliga. De medför en svår situation för låginkomsttagare och familjer. Lagförslagen kommer också att öka risken för att boende får betalningssvårigheter, hyresskulder och därigenom också kan bli vräkta. Lagförslaget beaktar inte behovet av ökad boenderådgivning eller det ökade trycket på välfärdsområdenas tjänster inom socialt arbete.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 66

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att bostadsbidraget ska tryggas på 2023 års nivå så att ingen tvingas bli beroende av utkomststöd.

57. Grundläggande utkomststöd (förslagsanslag)

De omfattande nedskärningarna i de primära grundtrygghetsförmånerna ökar avsevärt antalet mottagare av utkomststöd. Enligt propositionerna kommer utgifterna för utkomststödet under nästa år att öka med cirka 60 miljoner euro på grund av nedskärningarna i utkomstskyddet för arbetslösa, med cirka 77,2 miljoner euro på grund av nedskärningarna i bostadsbidraget som träder i kraft stegvis och med 12,1 miljoner euro på grund av indexfrysningarna. Soste rf har i sin bedömning från november angett att 64 000 personer fler kommer att få utkomststöd nästa år jämfört med i år. Enligt en undersökning som Institutet för hälsa och välfärd publicerade i början av de-

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

cember ökar antalet personer som är berättigade till grundläggande utkomststöd med 100 000 fram till 2027.

Det bör noteras att utkomststödet är en starkt kontrollerad och behovsprövad förmån i sista hand. En ökning av användningen av förmånen är inte förnuftig social- eller sysselsättningspolitik. När behovet av utkomststöd blir långvarigt, ökar också problemen inom välfärd och hälsa samt den generationsöverskridande utsattheten. I synnerhet när behovet av utkomststöd drar ut på tiden blir problemen med barnens välbefinnande vanligare.

Också grundlagsutskottet har konstaterat att det är oroväckande med lagstiftning som beräknas styra dem som får sociala förmåner till att bli mottagare av utkomststöd, som är en förmån som kommer i sista hand.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 67

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att dämpa ökningen av utgifterna för utkomststödet genom att trygga en tillräcklig nivå på de primära förmånerna.

Regeringen föreslår också en nedskärning i utkomststödet genom att skärpa villkoren för vilka boendeutgifter som godkänns i utkomststödet. Alla som får utkomststöd kan anses vara ekonomiskt utsatta på grund av sin låga inkomst. De som har rätt till stöd har ingen nämnvärd flexmån i sin ekonomi, eftersom rätten till stödet bland annat förutsätter att personens andra inkomstkällor ska användas först. Propositionen försvårar livet för många som hankar sig fram med mycket små inkomster. Man kan inte göra oöverbärgbara ändringar i utkomststödet endast för att uppnå besparingar, utan stödet bör utvecklas utifrån forskning. Regeringens nedskärningar i utkomststödet försvårar människornas liv, fördjupar misären, ökar antalet vräkningar och leder till fler bostadslösa.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 68

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa tillräckliga stöd för boendet för mottagarna av utkomststöd.

Reservationens förslag till uttalande 69

Riksdagen förutsätter att regeringen låter göra en omfattande utredning om livssituationen för mottagarna av utkomststöd, varvid olika orsaker till behovet av utkomststöd kan lyftas fram med hjälp av forskningsrön och proportionerliga och verkningsfulla åtgärder sätts in för att minska behovet av utkomststöd.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

20. Utkomstskydd för arbetslösa

Regeringen föreslår betydande nedskärningar i utkomstskyddet för arbetslösa. Det försvårar barnfamiljernas, i synnerhet ensamförsörjarnas, ställning och försvagar incitamenten för deltidsarbete och kortvarigt arbete. Arbetsvillkoret för löntagare, som är en förutsättning för beviljande av arbetslöshetsdagpenning, binds till ett eurobelopp och förlängs från cirka sex till tolv månader. Arbetslöshetsförmånens skyddade belopp slopas och självrisktiden för när förmånen börjar förlängs till sju dagar. Också periodiseringen av semesterersättningen försämrar nivån på arbetslöshetsförmånen.

Regeringen eftersträvar att uppnå cirka 20 000 nya sysselsatta genom sina nedskärningar, men samtidigt beräknas att antalet personer som klassas som låginkomsttagare ökar med cirka 7 200, av vilka 3 700 är barn. Utgifterna för utkomststødet beräknas öka med cirka 60 miljoner euro och utgifterna för allmänt bostadsbidrag med cirka 38 miljoner euro. Ändringarna inverkar på de disponibla inkomsterna för cirka 280 000 hushåll. I de flesta fall sjunker de disponibla inkomsterna med några procent som mest. I ungefär 3 000 hushåll sjunker de dock med mer än 15 procent.

Regeringen tänker också slopa vuxenutbildningsstödet och systemet med alterneringsledighet samt gradera förtjänstskyddet.

Vi kan inte godta regeringens linje att försvåra försörjningen för dem som blir arbetslösa och också styra dem till bidragsfällan.

50. Statsandel till förtjänstskyddet och alterneringsersättningen inom arbetslöshetsförmånerna (förslagsanslag)

Genom en proposition som lämnades hösten 2023 gör regeringen omfattande nedskärningar i förtjänstskyddet inom arbetslöshetsförmånerna, och regeringen kommer ytterligare att försämra skyddet för arbetstagare genom propositioner som lämnas 2024. Regeringen ämnar också avskaffa systemet med alterneringsledighet.

Utöver nedskärningarna har regeringen föreslagit att förmånernas indexjusteringar ska frysas för fyra år. Vi kan inte acceptera ensidiga nedskärningar, utan vi anser att sysselsättningen bör förbättras genom satsningar på arbetstagarnas kompetens och arbetsförmåga, genom att lösa matchningsproblemen inom arbetslivet och genom att säkerställa sakliga anställningsvillkor.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 70

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förtjänstskyddet och alterneringsersättningen inom arbetslöshetsförmånerna inte ska försämrats jämfört med 2023 års nivå.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

52. Statsandel till grundskyddet inom arbetslöshetsförmånerna (förslagsanslag)

Genom en proposition som lämnades hösten 2023 gör regeringen omfattande nedskärningar i grundskyddet inom arbetslöshetsförmånerna, och ytterligare försämringar i skyddet för arbetstagare planeras genom propositioner som lämnas 2024. Regeringen ämnar också avskaffa systemet med alterneringsledighet.

Utöver nedskärningarna har regeringen föreslagit att förmånernas indexjusteringar ska frysas för fyra år. Vi kan inte acceptera ensidiga nedskärningar, utan vi anser att sysselsättningen bör förbättras genom satsningar på arbetstagarnas kompetens och arbetsförmåga, genom att lösa matchningsproblemen inom arbetslivet och genom att säkerställa sakliga anställningsvillkor.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 71

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att grundskyddet och alterneringsersättningen inom arbetslöshetsförmånerna inte ska försämrats jämfört med 2023 års nivå.

55. Statsandelar till Sysselsättningsfonden (förslagsanslag)

Vuxenutbildningsstödet finansieras med arbetstagarnas och arbetsgivarnas arbetslöshetsförsäkringspremier. Staten betalar vuxenutbildningsstödet för företagare. Som ett led i regeringens nedskärningar slopas också vuxenutbildningsstödet.

Det är enligt oss ett mycket dåligt beslut, eftersom arbetstagarna tack vare vuxenutbildningsstödet har kunnat fördjupa sin kompetens och vidareutbilda sig inom det nuvarande yrket eller skaffa utbildning inom ett helt nytt yrke. Fler än 30 000 personer fick vuxenutbildningsstöd år 2022. De totala kostnaderna för vuxenutbildningsstödet har varit 175 miljoner euro. SDP har krävt att regeringen återtar sitt beslut tills ett motsvarande system har tagits fram i stället eller tills det nuvarande systemet har utvecklats. Systemet har fungerat bra för det finländska arbetslivet och gett arbetstagarna möjlighet att förbättra sin kompetens. Den nuvarande modellen kunde till exempel utvecklas så att man i beviljandet av stöd i första hand prioriterar dem som inte ännu har avlagt någon examen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 72

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utveckla systemet med vuxenutbildningsstöd.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

30. Sjukförsäkring

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen (förslagsanslag)

Regeringen har valt att satsa på privat hälso- och sjukvård genom att höja FPA-ersättningen 2024. Med denna investering på 65 miljoner euro ersätts läkarbesök i fortsättningen till ett belopp av 30 euro. Enligt sakkunnigbedömningar medför regeringens modell inte den mest verkningsfulla hälso- och sjukvård och riktar sig till kunder som i vilket fall som helst använder privata tjänster.

För SDP innebär social- och hälsovårdsreformen att människor snabbare än tidigare får tillgång till tjänster och vård. Tjänsterna måste förbättras och kontinuiteten i vården tryggas. Regeringen främjar på ideologiska grunder en affärsinriktad hälso- och sjukvård genom en modell som varken är kostnadseffektiv eller förnuftig i ett läge där det råder brist på arbetskraft inom den offentliga hälso- och sjukvården.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 73

Riksdagen förutsätter att regeringen börjar bereda en modell genom vilken den tilläggsfinansiering som satsas på FPA-ersättningar styrs till välfärdsområdena för att främja tillgången till tjänster, samtidigt som marknaden utnyttjas på ett förnuftigt och kostnadseffektivt sätt.

År 2023 gjordes det undantagsvis ingen indexhöjning av årssjälvrisker för läkemedel som en del av åtgärderna för att stödja medborgarnas köpkraft, och årssjälvrisker frystes till 2022 års nivå. Riksdagen godkände på hösten en proposition om att slopa indexhöjningen av läkemedelstaket för 2023 och på så sätt undvika en betydande höjning av läkemedelstaket. I fråga om 2024 tänker regeringen dock inte frysa läkemedelstaket, utan det stiger med över 30 euro till 625,30 euro. Regeringen skär i flera sociala trygghetsförmåner för låginkomsttagare och indexhöjningarna av flera förmåner fryses för hela regeringsperioden. Regeringen riktar ett stort besparingstryck också på välfärdsområdenas social- och hälsovårdstjänster och kommer senare att höja klientavgifterna inom social- och hälsovården. Utöver dessa nedskärningar ämnar regeringen i fortsättningen höja den sänkta mervärdesskattesatsen för läkemedel. Hushåll med låga inkomster använder en förhållandevis större del av sina inkomster till social- och hälsovårdstjänster och läkemedel än hushåll med höga inkomster. Var femte vuxen tvingas redan nu pruta på mat, läkemedel eller läkarbesök på grund av brist på pengar. Årssjälvrisker för läkemedel bör inte förändras, alltså bör den ligga kvar på 2023 års nivå (592,16 euro).

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 74

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att hålla årssjälvrisker för läkemedel på 2023 års nivå.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Regeringen har skurit i förmånerna för dem som får Folkpensionsanstaltens rehabiliteringspenning för unga och för yrkesinriktad rehabilitering. I praktiken minskas rehabiliteringspenningen för tiden i rehabilitering med över 100 euro i månaden. De föreslagna nedskärningarna görs endast av sparskäl och riktas till särskilt utsatta målgrupper, såsom personer med funktionsnedsättning, personer som lider av psykiska problem och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Unga som får rehabiliteringspenning har vanligtvis inte avlagt någon examen efter grundskolan och befinner sig ofta i en svagare ställning när det gäller studiefärdigheter och -möjligheter. Riksdagen har i samband med behandlingen av ärendet inte fått någon ändamålsenlig utredning om hur stora nedskärningar som sammantaget riktas mot dem som får rehabiliteringsförmåner när man också beaktar indexfrysningarna av förmånerna och nedskärningarna i det allmänna bostadsbidraget och andra sociala trygghetsförmåner. Eftersom det är fråga om en särskilt utsatt målgrupp är det synnerligen oansvarigt att inte göra en bedömning av de sammantagna konsekvenserna. Sakkunniga har bedömt att propositionen kan ha negativa konsekvenser för sysselsättningen och att det är väldigt osäkert om sparmålet uppnås.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 75

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att nivån på rehabiliteringspenningen för unga och den rehabiliteringspenning som betalas för tiden för yrkesinriktad rehabilitering ska sporra och engagera till rehabilitering.

40. Pensioner

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av folkpensionslagen och vissa andra lagar (förslagsanslag)

I motsats till vad regeringen har påstått drabbar regeringens nedskärningar också pensionärerna. Som ett led i indexfrysningarna av förmånerna försämras också nivån på bostadsbidraget för pensionstagare. Omkring 210 000 pensionärer med låga inkomster får bostadsbidrag för pensionstagare, vars indexjusteringar regeringen nu planerar frysa. Samtidigt stiger årssjälvriskan för läkemedel och även mervärdesskatten på läkemedel och klientavgifterna inom social- och hälsovården kommer att höjas. Tillsammans försvagar dessa åtgärder ytterligare villkoren för pensionärerna med de allra lägsta inkomsterna. Bostadsbidraget för pensionstagare har stor betydelse som komplement till en liten pension. Det bör också beaktas att pensionstagarna har begränsade möjligheter att få extra inkomster.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 76

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att trygga nivån på bostadsbidraget för pensionstagare i enlighet med förändringen i folkpensionsindex.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

60. Stödjande av social- och hälsovården

52. Statlig finansiering av utgifterna för skyddshemsverksamhet (reservationsanslag 2 år)

Regeringen Orpo-Purra gör nedskärningar på 600 000 euro i anslagen för förbättring av skyddshemmens tillgänglighet. I Finland finns det hundra familjeplatser på skyddshemmen, även om målet är 500 familjeplatser. Regeringens anslagsdimensionering bibehåller situationen oförändrad med beaktande av inflationen och de stigande lönekostnaderna, men den ökar inte tillgängligheten.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.60.52 med 600 000 euro för förbättring av skyddshemmens tillgänglighet.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Klimatpolitik

Budgetpropositionen innehåller många försämringar i fråga om att bromsa upp och anpassa sig till klimatförändringen. För de åtgärder som ingår i klimatplanen för markanvändningssektorn (MISU) har det inte anvisats tillräckliga anslag, och det är svårt att genomföra programmet utan tillräcklig finansiering. Systemet med stöd för beskogning av impedimentmark och anslaget för våtmarksodling slopas i enlighet med regeringsprogrammet som en åtgärd för att stärka statsfinanserna. Klimatåtgärder på torvmarker skulle vara mycket kostnadseffektiva. Om man vill trygga åtgärderna för att minska utsläppen inom markanvändningssektorn och öka sänkan i Finland, bör MISU snabbt uppdateras och anvisas finansiering.

Regeringen har för avsikt att ändra klimatlagen och slopa kommunernas nyligen föreskrivna lagstadgade skyldighet att utarbeta klimatplaner. SDP anser att klimatpolitiken måste föras just på lokal nivå, eftersom den ökar acceptansen och kommunernas åtgärder spelar en nyckelroll för att minska utsläppen. Nedskärningen av de understöd som beviljats för stödjande av kommunernas klimatplaner är liten i pengar, men har betydande genomslag. Det är viktigt att säkerställa särskilt resurserna för kommunernas årliga utsläppsbedömningar. SDP motsätter sig sloandet av kommunernas lagstadgade klimatplaner och föreslår att finansieringen återställs till utarbetandet av planerna.

Ramarna för finansieringen av bekämpningen av klimatförändringen i budgeten och planen för de offentliga finanserna ligger inte i linje med kraven i den klimatpolitiska planen på medellång sikt (KAISU) eller klimatlagen.

För att den omfattande gröna omställningen ska kunna genomföras är det ytterst viktigt att se till att företagets investerings- och verksamhetsmiljö är stabil, förutsägbar och så gynnsam som möjligt. Regeringens budgetproposition visar inte på en sådan väg.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 77

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt reviderar de centrala klimatplanerna och bedömningarna av utsläppsminskningar så att de motsvarar regeringens klimatpolitik och bedömer behovet av ytterligare utsläppsminskningar.

01. Miljöförvaltningens omkostnader

65. Understöd till organisationer och miljövard (reservationsanslag 3 år)

Miljöorganisationer

Miljöorganisationerna utför ett viktigt arbete när det gäller medborgarnas förhållande till naturen, naturskyddet och dess betydelse samt miljöfostran. Organisationernas arbete bör få uppskattning och tillräcklig finansiering. Vi föreslår 1,1 miljoner euro i understöd till miljöorganisationerna under moment 35.01.65.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.01.65 med 1 100 000 euro.

10. Miljö- och naturvard

Förebyggande av naturförlust

I budgetpropositionen för 2024 minskar finansieringen av naturvården jämfört med föregående regeringsperiod. Av förvaltningsområdena minskar miljöministeriets budget procentuellt sett mest och nedskärningarna riktas främst till miljö- och naturvard.

Finland strävar efter att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden fram till 2030 och att nå klimatneutralitet fram till 2035. Finland har i enlighet med målen i FN:s Kunming-Montreal-ramverk för biologisk mångfald ålagts att skydda 30 procent av land- och havsytan före 2030. Också EU:s strategi för biologisk mångfald har samma mål.

Åtagandena kan inte stanna på anslagsnivå, utan de måste också återspeglas i den inhemska politiken och konkretiseras i statsbudgeten och lagstiftningsplanen. I nuläget är det inte så. SDP föreslår att det för att skydda naturen stiftas en naturlag som motsvarar klimatlagen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 78

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt inleder beredningen av en naturlag som skulle vara en ramlag i likhet med klimatlagen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland (Metso) och livsmiljöprogrammet Helmi, som fokuserar på restaurering, är Finlands viktigaste program för att förbättra tillståndet för den biologiska mångfalden. För förvärv av och ersättningar för skogsområden som överensstämmer med Metso-handlingsplanen och gamla skogar i naturtillstånd i Norra Finland reserveras omkring 23 miljoner euro. Särskilt i södra Finland finns det fortfarande ett stort behov av att öka skyddet av skogarna och stärka skydds nätet. Sänkningen av finansieringsnivån bromsar upp uppnåendet av målen för Helmi-programmet och till exempel Forststyrelsens naturtjänster (35.10.52) kommer sannolikt inte att nå målen för livsmiljöprogrammet Helmi 2030 med nuvarande finansieringsnivå. SDP föreslår att riksdagen ökar moment 35.10.63 med 20 000 000 euro för förvärv av naturskyddsområden och restaurering inom ramen för programmen Helmi och Metso.

Skydd av insjöar och Östersjön

Vi kommer inte att nå en god ekologisk status för vattnen fram till 2027 med den nuvarande resursnivån. En femtedel av alla naturtyper i insjöar och stränder är hotade och en fjärdedel är nära hotade. Dessutom är 32 procent av naturtyperna i insjöar och stränder bristfälligt kända. Östersjöns tillstånd har inte förbättrats trots de utsläppsminskningar som gjorts under de senaste årtiondena. Åtgärderna har dock haft effekt, eftersom Östersjöns tillstånd skulle vara mycket sämre utan långsiktigt arbete.

Det är bra att finansieringen har ökats för genomförandet av Skärgårdshavsprogrammet, men genomförandet av Skärgårdshavsprogrammet och förbättringen av Skärgårdshavets tillstånd kan inte leda till att vattenvårdsåtgärderna inte genomförs i andra områden, utan det bör finnas tilläggsfinansiering för dem. Det bör noteras att kustvatten och insjöar i sämre än gott tillstånd i Finland är koncentrerade till hela kustområdet, inte bara till Skärgårdshavet. Dessutom finns det i Finland en betydande mängd insjöar som kräver ekonomiska satsningar. Den minskade finansieringen under moment 35.10.23 tillsammans med minskningen av anslagen under moment 35.10.61 äventyrar uppnåendet av målen för god status i vattnen och havet. Under momentet för vattenvård minskar finansieringen med över 40 miljoner euro jämfört med 2023. SDP föreslår att moment 35.10.61 ökas med 10 000 000 euro för att skydda insjöarna, Östersjön och Skärgårdshavet och effektivisera återvinningen av näringsämnen.

(31.) Understöd för de kommunala klimatplanerna (reservationsanslag 3 år)

SDP föreslår att momentet bibehålls och att det under momentet anvisas ett anslag på 2 000 000 euro för 2024.

Vi föreslår

att riksdagen återinför moment 35.10.31 i budgeten och att momentet ökas med 2 000 000 euro för kommunernas klimatplaner.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

52. Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (reservationsanslag 3 år)

Forststyrelsens naturtjänster

Minskningen av Forststyrelsens finansiering för naturskydd äventyrar uppnåendet av målen för skyddet av den biologiska mångfalden och försvårar genomförandet av habitatprogrammet Helmi. Forststyrelsen svarar för genomförandet av åtgärderna för naturvård och restaurering inom ramen för Helmi-programmet och det verkar osannolikt att målen för Helmi-programmet kan nås med den föreslagna finansieringen.

Den tilläggsfinansiering på 4 miljoner euro som i budgetpropositionen anvisats naturtjänster gör det möjligt att fortsätta Helmi-programmet. I fråga om skyddsområdena förutsätter uppnåendet av målen dock en årlig tilläggsfinansiering på 10 miljoner euro (planen för de offentliga finanserna 2024—2027). Forststyrelsen har föreslagit en permanent nivåhöjning på 5 miljoner euro per år (planen för de offentliga finanserna 2024—2027).

För skötseln av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter föreslås 7,344 miljoner euro under moment 30.64.50, vilket innebär en minskning med 1,266 miljoner euro jämfört med i år. Minskningen föranleds av slopandet av den tilläggsfinansiering av engångsnatur på 1,4 miljoner euro som för innevarande år anvisats för utveckling av turisttjänster i strövområden. Som tillägg har beaktats justeringar av lönerna med 0,134 miljoner euro. Under ramperioden 2025—2027 kommer den årliga finansieringen av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter att minska med cirka 0,5 miljoner euro före utgången av ramperioden på grund av statsförvaltningens produktivitetsprogram. I enlighet med regeringsprogrammet gäller produktivitetsprogrammet statens ämbetsverk samt andra särskilt nämnda aktörer inom den offentliga sektorn inklusive Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter. Basfinansieringen av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter är knapp i förhållande till de ökade uppgifterna. Forststyrelsen har berättat att den inleder samarbetsförhandlingar. SDP föreslår att riksdagen ökar moment 35.10.52 med 5 000 000 euro för Forststyrelsens naturtjänster och särskilt för underhållet av infrastrukturen i strövområden.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.52 med 5 000 000 euro för Forststyrelsens naturtjänster och särskilt för underhållet av infrastrukturen i strövområden.

61. Stöd för vatten- och miljövård (reservationsanslag 3 år)

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.61 med 10 000 000 euro för att skydda insjöarna, Östersjön och Skärgårdshavet och effektivisera återvinningen av näringsämnen.

63. Utgifter för förvärv av och ersättning för naturskyddsområden (reservationsanslag 3 år)

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

att riksdagen ökar moment 35.10.63 med 20 000 000 euro för förvärv av naturskyddsområden och restaurering inom ramen för programmen Helmi och Metso.

20. Samhällen, byggande och boende

Allmänt

Till miljöministeriets helhet samhällen, byggande och boende anvisas det 26 miljoner euro i budgetpropositionen för 2024. Detta är 70 procent mindre än i budgeten för 2023, där anslaget uppgick till cirka 87 miljoner euro. Under ramperioden 2025—2027 hålls anslagsnivån för basverksamheten i huvudsak på 2024 års nivå. Ara-understöden minskar för sin del från 352,1 miljoner euro till 80,25 miljoner euro, det vill säga med mer än 77 procent.

Byggbranschen befinner sig i en djup konjunktursvacka. Räntorna höjs, bostadshandeln går långsamt och kostnaderna ökar. Allt detta har fått mängden inledda bostadsbyggen att rasa till en historiskt låg nivå. Regeringens åtgärder vid budgetmanglingen för att påskynda bostadsbyggandet var otillräckliga. SDP anser att det nu behövs konjunkturrelaterade och tidsbundna stödåtgärder som återställer förtroendet inom byggbranschen och hjälper branschen att komma över det värsta. Åtgärderna ska stödja både bostadsproduktion till rimligt pris och reparationsbyggande av bostäder. SDP anser att man med stöden för statens bostadsproduktion måste genomföra genuint skäligt prissatt produktion, dvs. hyresnivån för bostäderna måste ligga under marknadshyrorna. Flera yttranden förutspår att efterfrågan på de förmånligaste bostäder som byggs med statligt stöd kommer att öka ytterligare bland annat på grund av nedskärningar i den sociala tryggheten och indexfrysningar.

Bostadspolitiken bör vara långsiktig och förutsägbar. Riksdagens revisionsutskott publicerade i oktober 2018 sitt betänkande Utvecklingsbehov i bostadspolitiken (ReUB 3/2018 rd). Där uppställdes enhälligt som mål att det om bostadspolitiken utarbetas ett övergripande och målinriktat utvecklingsprogram för åtta år. Under förra valperioden behandlade riksdagen statsrådets redogörelse Utvecklingsprogram för bostadspolitiken 2021—2028 (SRR 12/2021 rd). Tyvärr nåddes det inte längre någon enighet om redogörelsen.

Petteri Orpos regering har dessvärre skrotat både långsiktigheten och utvecklingen och det konjunkturliska greppet, som för närvarande vore förnuftigt.

Efterfrågan på hyresbostäder är stark särskilt i tillväxtorter. En tredjedel av finländarna bor i en hyresbostad. Efterfrågan kan tillgodoses endast genom att det byggs betydligt fler skäligt prissatta hyresbostäder. Också efterfrågan på bostadsrättsbostäder som representerar bostadsproduktion till rimligt pris är betydande särskilt i tillväxtorter.

Det väntas en tydlig minskning av nya bostadsbyggen 2023 och 2024. I och med att urbaniseringen fortsätter finns det dock även i fortsättningen efterfrågan på bostäder. Under de senaste 10 åren har byggandet av bostäder hållit sig på en hög nivå när det gäller byggande av hyresbostäder på marknadsvillkor (investerardrivet byggande). Åren 2011—2022 har i genomsnitt 7 200 Ara-bostäder påbörjats årligen. I år stiger Ara-produktionen till cirka 8 000 bostäder.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

De anpassningsåtgärder som regeringen föreslår och skrivningarna i regeringsprogrammet har en stark inverkan på Ara-sektorn. Ara-produktionen har en särskild betydelse i den så kallade kontryckliga bostadsproduktionen, när fritt finansierade projekt går back. I praktiken har påbörjandet av nya byggprojekt stannat av. Försämringen av Ara-aktörernas verksamhetsförutsättningar bland annat i form av nedskärningar i nya borgensavgifter och investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov syns också i större utsträckning inom byggbranschen.

Den kraftiga nedgången i inledningarna av fritt finansierad bostadsproduktion ökar konkurrensen mellan byggföretagen om byggtreprenader för Ara-objekt och gör det möjligt att bygga Ara-bostäder med skäliga boendekostnader. Det är ett väldigt illa valt tillfälle att skära ned och försvaga Ara-produktionen.

Medlen i Statens bostadsfond ska användas för boende

Statens bostadsfond är en fond utanför statsbudgeten, vars medel inflyter av tidigare beviljade aravalån, räntetäckter och borgensavgifter. Medlen är avsedda för beviljande av lån och annat stödjande av bostadsfinansieringen. Fondens balansräkning uppgick enligt bokslutet för 2022 till 5,6 miljarder euro och kassans storlek till cirka 3 miljarder euro.

De understöd som betalas ur fonden har inte tidigare omfattats av utgiftsramen, men Petteri Orpos regering har för avsikt att göra en ändring i detta. Antalet understöd som beviljas minskar med cirka en sjättedel jämfört med 2023. Enligt budgetpropositionen kan det 2024 ur fonden beviljas sammanlagt ca 51 miljoner euro i understöd som ska ingå i utgiftsramen för statsfinanserna. I slutet av 2022 uppgick balansomslutningen för Statens bostadsfond till 5,6 miljarder euro, varav 3,2 miljarder euro var likvida medel som redan användes av staten (57 %) och 2,4 miljarder aravalånefordringar (43 %).

I den ordinarie budgeten för 2023 ingick en fullmakt att bevilja understöd till ett belopp av sammanlagt 317 miljoner euro. Bland annat upphör energiunderstöden för bostäder och statens förbindelser/understöd i anslutning till MBT-avtalen för markanvändning, boende och trafik. Ur fonden får beviljas räntestödslån till ett belopp av högst 1,5 miljarder euro. Räntestödsutgifterna väntas stiga till över 100 miljoner euro 2024 i och med att den allmänna räntenivån stiger. Räntestödslånen för nya bostadsrättshus upphör 2025. Dessutom halveras investeringsunderstöden för boende för grupper med särskilda behov till 43 miljoner euro från och med 2025. I budgetpropositionen för 2024 föreslås en extra intäktsföring på 500 miljoner euro från Statens bostadsfond till statsbudgeten för finansiering av det investeringsprogram som fastställts i regeringsprogrammet. Av planen för de offentliga finanserna framgår dessutom att avsikten är att från Statens bostadsfond intäktsföra 200 miljoner euro 2025 och ytterligare 100 miljoner euro 2026. Totalt uppgår detta alltså till 800 miljoner euro.

Även om Statens bostadsfond nu har en balansräkning på cirka 5,6 miljarder euro sträcker sig fondens åtaganden framåt flera årtionden. Lånetiderna för räntestödslån och gamla aravalån och statens borgensförbindelser i anslutning till dem varar i regel 40 år. Ur fonden har också olika understöd för bostadsbyggande betalats ut och det avses fortgå också framöver.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Statens bostadsfonds tillgångar uppgår till cirka tre miljarder euro och fondens inkomstflöde håller på att sina. Fonden kommer att gå med förlust också under de kommande åren. En höjning av räntenivån underlättar åtminstone inte situationen. Åtagandena i anslutning till social bostadsfinansiering sträcker sig över tiotals år och när fondens medel sinar måste kostnaderna för dessa åtaganden täckas med budgetmedel. Aravalånestocken uppgår till 2,1 miljarder euro och nya lån beviljas inte längre. Aravalånen amorteras med cirka 200—300 miljoner euro per år under de kommande åren. Fondens viktigaste inkomstflöde håller på att avta. År 2032 beräknas aravalånestocken vara endast cirka 220 miljoner euro. Efter det har fondens inkomstflöde nästan upphört helt.

På längre sikt bör staten antingen förbereda sig på att kapitalisera fonden genom en fondöverföring från budgeten eller genom att fusionera fonden med statens balansräkning och förbereda sig på att betala Statens bostadsfonds ansvar för budgetmedlen. Direktionen för Statens bostadsfond har uttryckt allvarlig oro över bostadsfondens förmåga att fullgöra sina skyldigheter.

SDP anser att medlen i Statens bostadsfond även i fortsättningen endast bör användas för de ändamål som anges i fondens stadgar, såsom främjande av bostadsproduktion till överkomligt pris och reparation och underhåll av bostäder samt utveckling av bostadsområden till exempel genom förortsprogrammet. SDP motsätter sig att bostadsfonden överförs till ramarna.

Vi föreslår

att beslutdelen i moment 35.20.60 ändras enligt följande:

År 2024 får det ur Statens bostadsfond beviljas understöd enligt lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov (1281/2004) för sammanlagt högst 120 000 000 euro. (Ersätter punkt 13 i beslutdelen i budgetpropositionen.)

År 2024 får det ur Statens bostadsfond beviljas startbidrag för ombyggnad av bostäder, reparations- och energiunderstöd och understöd för ändringar i uppvärmningssätt till ett sammanlagt belopp av högst 140 000 000 euro. (Nytt)

År 2024 får det ur Statens bostadsfond med stöd av statsunderstödslagen beviljas tidsbundna startbidrag för ett sammanlagt belopp av högst 39 000 000 euro. (Nytt)

År 2024 får det ur Statens bostadsfond med stöd av statsunderstödslagen beviljas sammanlagt högst 5 000 000 euro i tidsbundna understöd för att främja livskraften i förorter och för att förebygga segregation. (Nytt)

År 2024 får det ur Statens bostadsfond med stöd av statsunderstödslagen beviljas understöd för boenderådningsverksamhet för ett sammanlagt belopp av högst 2 000 000 euro. (Nytt)

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till uttalande 79

Riksdagen förutsätter att Statens bostadsfond också i fortsättningen kvarstår som en fond utanför budgeten och att dess medel endast kan användas för boendeutgifter, reparationsbyggande och utveckling av bostadsområden och att det måste hittas nya inkomstkällor för fonden.

Räntestödsfullmakter, investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov och bostadsrättsboende

Marknadsläget för Ara-hyresbostäder och bostadsrättsbostäder i alla MBT-regioner är i regel gott, det finns varken överutbud eller tomma bostäder. Även om hyreshus- och bostadsrättsbolagen på grund av kraftigt stigande räntor och kostnader måste höja hyrorna och bruksvederlagen betydligt, försämrar inte ens en höjning på 10 procent efterfrågan i de större städerna, eftersom de fritt finansierade hyrorna inte har sjunkit trots överutbudet.

Som botemedel för bostadsbyggandet föreslår regeringen att fullmakterna för kort och lång räntesubvention slås samman. Det kommer knappast att avhjälpa bostadsbyggandet, eftersom Ara redan nu har tvingats avslå eller skjuta upp behandlingen av ansökningar om lån i synnerhet med kort räntestöd, eftersom hyror för objekten på nuvarande räntenivå kommer att ligga på minst samma nivå som marknadshyrorna och ofta även klart över dem. För att ett kortfristigt beslut om räntestödslån ska kunna fattas på nuvarande räntenivå, måste byggkostnaderna för projektet och/eller anskaffningspriset/hyran för tomten vara betydligt förmånligare än för närvarande. Det korta räntestödet är knappast heller i fortsättningen intressant för byggherrarna just av ovan nämnda orsaker.

Byggkostnaderna för Ara-produktionen sjunker redan, så förutsättningarna är nu goda för en koncyklisk ökning av den statsunderstödda produktionen. I år har Ara en stor fullmakt för räntestödslån på 1,95 miljarder euro, vilket möjliggör en tydlig ökning av nyproduktionen i år jämfört med 2022 års nivå. Enligt Statens bostadsfonds beräkningar kan upp till 8 000 nya Ara-bostäder få lånebeslut i år. Ara-byggandet och olika andra understöd stimulerar byggstarterna ännu i höst. Nästa år möjliggör räntestödsfullmakten inte längre en lika stor produktionsmängd och också den ökande effekten av reparationsunderstöden på byggandet avtar. År 2024 måste man följa situationen inom byggbranschen och hur räntestödsfullmakten räcker till. Om behovet av stimulans blir långvarigare, är det inte motiverat att minska byggandet genom beslut som minskar den statsunderstödda produktionen. Räntestödsfullmaktens belopp ska vid behov ökas i tilläggsbudgetarna.

Tidsbundna startbidrag för MBT-områden i stadsregionerna ska fortsätta för att man ska kunna öka produktionen av bostäder till skäligt pris på samma sätt som under förra regeringsperioden. För ändamålet ska för 2024 anvisas 39 000 000 euro ur Statens bostadsfond.

Beloppet av investeringsunderstöd som riktas till hyresbostäder för grupper med särskilda behov minskar under ramperioden och uppgår till 63 miljoner euro 2024 och 43 miljoner euro per år från och med 2025 (jfr 90 miljoner euro 2022 och 120 miljoner euro 2023). Hos Ara behandlas dock mångfald fler investeringsunderstödsprojekt för grupper med särskilda behov jämfört med full-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

makten att bevilja understöd under regeringsperioden. I denna situation vore det mycket lönsamt att höja beloppet av investeringsunderstöden för grupper med särskilda behov, eftersom projekten står i kö och fullmakten för 2023 (120 miljoner euro) inte kommer att räcka till. SDP föreslår därför att investeringsunderstödet för grupper med särskilda behov höjs till 120 miljoner euro, alltså till samma nivå som 2023. På detta sätt kan man bland annat sätta igång serviceboende som är viktigt för ett åldrande Finland.

Bostadsrättsbostäderna har en bostadspolitisk betydelse och det finns ett bostadspolitiskt behov av dem särskilt i tillväxtorter. Under de senaste åren har man börjat bygga i genomsnitt cirka 1 700 bostäder per år. Bostadsrättsbostäder byggs utgående från efterfrågan, så det finns fortfarande ett bostadspolitiskt behov av dem. Den fortsatta produktionen av bostadsrättsbostäder ökar inte på något sätt statens utgifter jämfört med nuläget. SDP motsätter sig kategoriskt skrivningen i regeringsprogrammet om att byggandet av nya bostadsrättsbostäder ska upphöra.

Ombyggnad och sanering

Det årliga reparationsbehovet för bostadsbyggnader uppgick enligt 2021 års uppskattning till cirka 8 miljarder euro per år. Av denna mängd reparerar bostadsaktiebolagens ägare och delägare för uppskattningsvis 3,5 miljarder euro per år.

Reparationsunderstöden för bostadsbyggnader och bostäder minskar till 9,55 miljoner euro 2024 och uppgår under ramperioden 2025—2027 till 7—9,5 miljoner euro per år (jfr 21 miljoner euro 2023). Understöd beviljas för reparation av bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning, installation av hiss i efterhand och undanröjande av hinder för tillgänglighet i bostadshus samt understöd för utarbetande av undersökningar av byggnaders skick och reparationsplaner.

När de temporära anslagsökningarna under den föregående regeringsperioden upphör minskar också anslagen för olika reparationsbyggnadsobjekt med 70 procent (86,9 miljoner år 2023 och 26,2 miljoner år 2024). Understöd som upphör är till exempel understöd för laddningsinfrastruktur för elbilar, understöd för slopande av oljeuppvärmning, understöd för byggande som stöder den gröna omställningen samt programmet Hållbara städer, programmet för träbyggande och förortsprogrammet.

SDP anser att det nu behövs ett konjunkturbaserat och tidsbestämt stödinstrument med tillräcklig finansiering för energieffektivt reparationsbyggande. Konjunkturrelaterade understöd har också beviljats under finanskrisen 2009—2010. Också 2013—2015 beviljades konjunkturrelaterade reparationsunderstöd för att korrigera utgångspunkterna och de har haft god effekt. Nu är läget rätt för att stödja en energieffektiv renovering av bostäder med tidsbundet understöd också för att öka energieffektiviteten och möta klimatutmaningarna. En energieffektiv bostad är också fördelaktig att bo i. SDP föreslår att det ur Statens bostadsfond anvisas en tidsbunden fullmakt på 140 miljoner euro för åren 2024—2025 för energieffektiva reparationer, ombyggnader och utbyte av uppvärmningssystem.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

Boendekostnader

Boendet har i årtal varit familjernas största enskilda utgiftspost. Särskilt svår är situationen i enpersonshushåll eller i familjer med bara en inkomstagare. Det höga boendepriiset återspeglas också i de förvärvsarbetsandes behov av att ansöka om bostadsbidrag. Det starka relativa sysselsättningstalet under de senaste åren har berott på att antalet hushåll som får bostadsbidrag började minska 2021. Också det ökade bostadsutbudet har bidragit till att hejda ökningen av utgifterna för bostadsbidrag. Regeringen har lämnat en proposition om en massiv nedskärning av bostadsbidraget som en del av budgeten. SDP anser att nedskärningen är oskälig. Regeringens nedskärning av det allmänna bostadsbidraget kommer enligt konsekvensbedömningarna inte att sänka hyresnivån och den har inga sysselsättningseffekter, men den tvingar 15 000 personer att leva på utkomststöd. Det finns risk för att nedskärningen av bostadsbidraget och andra sociala förmåner i kombination med höjningen av den allmänna kostnadsnivån, inskränkningen av boenderådgivningen och nedläggningen av produktionen av bostäder till rimligt pris leder till betalningssvårigheter, hyresskulder och därigenom till ökad vräkning.

Husbolagen har i områden där befolkningen minskar svårigheter att få lån för reparationsprojekt och efterfrågan på bostäder är mycket liten i vissa områden. Det är viktigt att hyreshusbolagen i områden med minskande befolkning får stöd för att fastighetsbeståndet ska kunna anpassas till den minskande efterfrågan i god tid innan problemen förvärras. På så sätt förbättras också ägarbostädernas situation när beståndet av subventionerade hyresbostäder minskar i området. När det gäller fullmakter och ackord för rivningshjälp måste man se till att de är på en tillräcklig nivå.

Arbete mot bostadslöshet och boenderådgivning

Den goda utvecklingen mot minskad bostadslöshet står på spel på grund av regeringens politik.

Nedskärningarna av bostadsbidraget, halveringen av stödet för boenderådgivning, trycket på att höja hyrorna och det ringa antalet nya bostäder försvårar arbetet mot bostadslöshet.

Förslaget i statsbudgeten om att halvera anslaget för boenderådgivning 2024 är ingen långsiktig bostadspolitik. Det skulle innebära att man blir tvungen att minska verksamheten redan innan man har hunnit få ordentliga erfarenheter av den. SDP motsätter sig halvering av stödet för boenderådgivning och efterlyser ett långsiktigt och ambitiöst arbete mot bostadslöshet. Boenderådgivningen har konstaterats vara en lyckad förebyggande service bland annat när det gäller att minska hyresskulder, störningar i boendet och vräkning och att trygga kontinuiteten i boendet. Som service är boenderådgivningen kostnadseffektiv och ger besparingar genom att hjälpa de boende innan problemen förvärras.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 80

Riksdagen förutsätter att man i bekämpningen av bostadslöshet återgår till förra regeringsperiodens mål om att eliminera bostadslösheten före utgången av 2027.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

Utveckling av förorterna skapar trygghet i vardagen

Hela 1,5 miljoner finländare bor i förorter. Förortsprogrammet har som mål att motverka segregation i bostadsområden, främja serviceutbud och näringsverksamhet i bostadsområden, stärka invånarnas delaktighet, hälsa och välbefinnande, förbättra kommunikationen mellan olika grupper av invånare och skapa trivsamma, trygga och intressanta boendemiljöer. Med hjälp av projekten förebygger man segregation av bostadsområden, ökar invånarnas välfärd och delaktighet, främjar bostadsområdenas livskraft och tryggar en god nivå på tjänsterna och boendet. Petteri Orpos regering planerar att avveckla förortsprogrammet. SDP anser att programmet bör fortsätta och anvisas 20 miljoner euro 2024—2027.

INKOMSTPOSTER

Avdelning 11

SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

SDP föreslår i enlighet med principerna för god beskattning en skattepolitik som kan bidra till att balansera de offentliga finanserna. Skattebaserna måste vara täta för att vi ska ha råd med skäliga skattesatser. Skatterna ska tas ut där det är minst skadligt för den ekonomiska verksamheten samtidigt som skatterna sänks där nyttan för sysselsättningen och tillväxten är störst. Regeringen har inte använt beskattningen som ett verktyg för att balansera eller reformera ekonomin. Tvärtom äventyrar regeringens reformer den gröna omställningen och Finlands klimatmål. Regeringen har i sina skattepolitiska avgöranden glömt de viktigaste principerna för ett gott skattesystem: rättvisa och ekonomisk effektivitet.

Bäst kan vi garantera rättvisan genom att ta hänsyn till skattebetalningsförmågan när vi fattar skattebeslut. Den ekonomiska effektiviteten fullföljs när beskattningen är jämlik, skattebaserna täta, skattesatserna skäliga och skattelagstiftningen exakt. Den allra nyttigaste verksamheten ska beskattas minst. Det gäller både förvärvsarbetet som grund för samhället och de ekologiskt bästa alternativen som förutsättning för att mänskligheten ska bevaras.

Regeringens beslut som gäller beskattningen ökar också inkomstskillnaderna. Skattesänkningarna gynnar de intressenter som ligger regeringspartierna nära. I stället för att skattebasen koncentreras kommer det att uppstå nya hål i den.

SDP vill lindra skatterna på arbete för löntagare med små och medelstora inkomster och på pensioner samt fokusera beskattningen på ägande och verksamhet som belastar miljön, framför allt genom att åtgärda hålen i skattebasen och bredda skattebasen. En jämlik beskattning stöder också ekonomisk tillväxt. Med färre fripassagerare stärks välfärdsstatens legitimitet samtidigt som drivkraften för populism försvinner.

I vår alternativa budget lindras beskattningen för löntagare med små och medelstora inkomster och pensionärer mer än i propositionen. När skattebasen koncentreras genom att svart ekonomi och internationell skatteflykt motverkas bidrar det till en rättvis konkurrens och förutsättningar för ekonomisk tillväxt.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

Det behövs effektiva åtgärder mot svart ekonomi och aggressiv skatteplanering

Kampen mot svart ekonomi har avancerat på socialdemokraternas initiativ och under partiets ledning. Det är viktigt att förebygga skattefusk, höja risken att åka fast och snabba upp myndigheternas möjligheter att ingripa vid misstanke om brott. Programmet får bättre genomslag, om följder blir allvarligare och vinning av brott kan beslagtogs effektivare. Målet bör vara att Finland ligger i framkant i kampen mot svart ekonomi och ekonomisk brottslighet. SDP föreslår i sin alternativa budget att resurserna för bekämpning av svart ekonomi ökas med 10 miljoner euro.

Effekterna av åtgärder mot svart ekonomi och internationell skatteplanering är svåra att förutse exakt. På grundval av undersökningar bedömer vi att statens skatteinkomster på kort sikt skulle öka med flera hundra miljoner euro om de åtgärder vi föreslagit målmedvetet skulle genomföras.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 81

Riksdagen förutsätter att regeringen effektiviserar sin bekämpning av svart ekonomi och lämnar propositioner för att bekämpa svart ekonomi och således också öka skatteinkomsterna.

Reservationens förslag till uttalande 82

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål lämnar en proposition om strängare åtgärder mot kringgående av skatt och aggressiv skatteplanering i multinationella företag, bland annat genom att begränsa rätten till avdrag för räntor som använts vid skattesmitningen och genom att utvidga tillämpningen av bassamfundslagen till bolag i länder med låg beskattning.

Skatteändringar som främjar företagsverksamhet, sysselsättning och export

SDP stöder företagsverksamhet och sysselsättning genom att upprätthålla fungerande offentliga tjänster och satsa på forskning, produktutveckling och utbildning. Som en del av denna helhet vill SDP avsevärt utvidga FoUI-avdraget och samtidigt gallra bland kvarstående och ineffektiva skatteutgifter.

Tillgång till kompetent och frisk arbetskraft och en heltäckande infrastruktur är också i framtiden de viktigaste faktorerna för tillväxt. I stället för nya kryphål i beskattningen har vi täta skattebaser, vilket garanterar en rättvis konkurrens. Små och medelstora företag på hemmamarknaden får den största nyttan av att den internationella skatteflykten tyglas.

Uppbyggnaden av energiskatterna ska ses över för att stöden ska inriktas på energieffektivitet, produktivitet och nya energisnåla investeringar.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

01. Skatter på grund av inkomst och förmögenhet

01. Skatt på förvärvs- och kapitalinkomster

Vi föreslår rättvisa ändringar i inkomstskatteskalorna och inkomstskattelagen för att bidra till sys-selsättning och tillväxt. Skattelättnader ska införas för löntagare med små och medelstora inkomster, pensionärer och förmånstagare. Däremot vill vi skärpa beskattningen av förvärvsinkomster på mer än 88 200 euro med två procent ända upp till 150 000 euro.

SDP föreslår också att avdraget för resekostnader hålls på 2023 års nivå så att självriskan förblir 750 euro per år och maximibeloppet 8 400 euro per år.

Största delen av de extra skatteintäkter som vår alternativa budget medför bygger på att koncentrera skattebasen i stället för att höja skattesatserna. För att skattebasen ska bli tätare föreslår vi bland annat följande reformer av beskattningen av innehav.

Vi vill koncentrera skattebasen genom att införa en källskatt på fem procent för vinstutdelning i utländska fonder och andra samfund som befriats från skatt på utdelning. De beräknade skatteintäkterna till staten blir då 80 miljoner euro. SDP vill se över beskattningen av onoterade aktiebolag på det sätt som en expertgrupp vid finansministeriet föreslår. Enligt ministeriets uppskattning skulle reformen ge 430 miljoner euro i skatteintäkter.

Vi vill beskatta avkastning som samlas i placeringsförsäkringar och försäkringsskal genom att introducera en måttlig skatt som baserar sig på försäkringarnas värde och bottnar i Sveriges skatt- emodell. Skatteintäkterna skulle således öka med cirka 100 miljoner euro. Vi vill beskatta också den faktiska avkastningen på placeringarna när dessa lyfts eller överläts, så att stor avkastning inte ska beskattas lättare än liten. Samtidigt vill vi se till att eventuella placeringsförluster i fråga om försäkringar kan dras av från motsvarande avkastning. På längre sikt bör beskattningen av försäkringsskal och andra motsvarande investeringsprodukter bli densamma som för direkta investeringar. Då kan försäkringsskal inte användas för kringgående av skatt eller aggressiv skatteplanning. Samtidigt säkerställs det att förlusterna för dessa investeringsprodukter kan dras av från placeringsavkastningen.

SDP vill också återta höjningen av insättningsgränsen för aktiesparkonton till 100 000 euro eftersom det är en orättvis försämring av skattebasen som gynnar en mycket liten grupp.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 83

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition med förslag till indexjusteringar till fullt belopp av inkomstskatteskalen 2024.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till uttalande 84

Riksdagen förutsätter att avdraget för resekostnader hålls på 2023 års nivå så att självrisken förblir 750 euro per år och maximibeloppet 8 400 euro per år.

Reservationens förslag till uttalande 85

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om återinförande av insättningsgränsen för aktiesparkonton till 50 000 euro.

Reservationens förslag till uttalande 86

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om källskatt på vinstutdelning gällande samfund som är befriade från skatt på utdelning efter tysk modell för skatt som gäller utländska och inhemska fonder.

Reservationens förslag till uttalande 87

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition med förslag till ändring av inkomstskatteskalen så att skattesatsen för förvärvsinkomster i fråga om inkomster över 88 200 euro höjs med två procentenheter upp till 150 000 euro.

Reservationens förslag till uttalande 88

Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste bereder ett lagförslag om beskattning av placeringsförsäkringar och försäkringsskal för att beskattningen ska bli mer jämlik i förhållande till direktinvesteringar.

Reservationens förslag till uttalande 89

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om att utsträcka hushållsavdraget till att omfatta sådana renoveringar i våningshus och radhus som delägarna i bostadsaktiebolaget har finansieringsansvar för.

02. Samfundsskatt

FoUI-avdrag

Finlands parlamentariska FoUI-arbetsgrupp 2022—2023 fastställde i sin slutrapport målet att utgifterna för forskning och utveckling ska höjas till fyra procent av bruttonationalprodukten före 2030. Utifrån de parlamentariska FoUI-arbetsgruppernas slutrapporter har Finland fått tre separata skattemässiga FoUI-incidenter som uppmuntrar samfund att bedriva forskningssamarbete, bedriva forskning och öka sina forskningsutgifter årligen. Användningen av tre separata incidenter beaktar mångfalden av FoUI-satsningar för olika samfund och ger fördelar för såväl inledande som utvidgning av FoUI-verksamhet, varvid det finns incidenter för FoUI-tillväxt både inom ny och befintlig företagsverksamhet.

Betänkande FiUB 14/2023 rd

Reservation 1 /sd

För att arbetsgruppens mål ska nås krävs det rikliga privata satsningar på FoUI-verksamhet. Socialdemokratiska partiet anser att satsningarna bör vara stabila och att de bör öka under hela årtiondet. De negativa förväntningarna på samhällsekonomin 2024 i kombination med den höjda kostnadsnivån försvårar samfundens investeringar i långsiktig verksamhet. Socialdemokratiska partiet anser att detta äventyrar uppnåendet av FoUI-målet på fyra procent, vilket kräver kontinuerliga och betydande satsningar. Om samfunden skär ner i sina FoUI-åtgärder på kort sikt blir det betydligt svårare att nå målet i slutet av decenniet.

SDP understryker de multiplikatoreffekter som FoUI-incidenten har. När stödet sporrar till forskning är de ekonomiska effekterna större än kostnaderna på grund av stödets struktur. Därför är det särskilt motiverat att öka det årliga maximala avdraget för FoUI-stöd som baserar sig på ökad forskning, eftersom det sporrar även stora aktörer att öka sin forskningsverksamhet på ett omfattande och förutsägbart sätt. Ett årligt maximibelopp på 500 000 euro för tre FoUI-avdrag begränsar avdragets styrande effekt på stora samfunds forskningsinvesteringar och försvagar därmed avdragets skatteneutralitet i incidenten för samfund av olika storlek. Den här situationen skulle väsentligt underlättas av en ökning av de årliga maximala minskningarna.

Inom EU har det under de senaste åren införts en hel del olika FoUI-incidenter inom den gemensamma marknaden. Finlands konkurrenskraft baserar sig i första hand på kompetent arbetskraft, innovativa företag och ett omfattande samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn. Man kan dock inte bortse från den mellanstatliga FoUI-konkurrensens roll när det gäller att locka till sig framtida investeringar, och SDP anser att tilläggsatsningarna på FoUI-verksamheten är ett motiverat svar på det internationella trycket. Reformen av Finlands ekonomi kräver mer innovativ forskning redan på kort sikt, och därför föreslår partiet en utredning om betydande satsningar på FoUI-incidenter för att säkerställa forskningsinvesteringar inom den privata sektorn.

Regeringen har varken i sitt regeringsprogram eller i sin budgetproposition föreslagit att skattestöden för FoUI-verksamhet ska ändras i sin nuvarande form. Socialdemokratiska partiet anser att det är en otillräcklig åtgärd för att säkerställa ökade FoUI-investeringar på grund av effekterna av den svaga ekonomiska utvecklingen. Vi konstaterar också att regeringen bör inleda beredningen av en uppföljning av allokeringen av de skattestöd som föreskrivits på basis av FoUI-arbetsgruppens förslag.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 90

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om en betydande ökning av samfundsavdraget och tilläggsavdraget för forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

08. Punktskatter

04. Punktskatt på alkoholdrycker

Bedömningen av de hälsopolitiska konsekvenserna bör stå i centrum för skatten på berusningsmedel. Den samtidiga höjning av andra alkoholskatter och den sänkning av skatten på öl som regeringen föreslår ökar snedvridningen av marknaden mellan öl och andra alkoholdrycker samtidigt som den sammantagna beskattningen av öl minskar. En fördjupning av skatteskillnaden mellan två typer av produkter som konkurrerar inom produktkategorin alkoholdrycker försvagar neutraliteten i konsumtionsskatten och styr konsumenterna till ökad konsumtion av öl på bekostnad av annan alkohol samt till en allmän ökning av ölkonsumtionen.

Det finns omfattande dokumentation om alkoholens negativa effekter på folkhälsan i Finland. I det finska samhället används ur hälsosynpunkt för mycket alkohol och de hälsoproblem och sociala problem som är kopplade till alkoholbruket syns både i konsumenternas och deras närståendes liv. Alkoholkonsumtionen korrelerar med sociala problem och hälsoproblem, särskilt bland befolkningen med lägre inkomster. Ohälsan ackumuleras till stor del hos män. Omkring 10 procent av befolkningen använder hälften av all alkohol i Finland. Alkoholens negativa effekter på hälsan och samhället koncentreras till denna befolkning. Alkoholpriset styr alkoholkonsumtionen och sänkningen av skatten på öl ökar då ölkonsumtionen, vilket ytterligare ökar ohälsan, särskilt bland riskanvändarna. Problemen med alkoholkonsumtionen hänför sig till mängden, inte till typen av alkohol. Hälsopolitiskt sett är det inte motiverat att sänka skatten på alkohol över huvud taget.

Sänkningen av alkoholskatten på öl minskar statens skatteinkomster 2024 med 15 miljoner euro, vilket grovt strider mot det ekonomiska anpassningsmålet. De hälsomässiga konsekvenserna av sänkningen av skatten på öl är negativa och leder till sociala problem. Skattenedsättningen för öl bör därför slopas.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 91

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål lämnar en proposition till riksdagen där alkoholbeskattningen på öl återställs i enlighet med alkohollagen 2023.

07. Energiskatter

I energibeskattningen föreslår SDP en modell där skattestöd som är skadliga för miljön eller som bidrar till att bevara miljön snabbare gallras ut. Målet är att incitamenten hellre riktas till FoU-verksamhet än i synnerhet till sådana stöd som sporrar till ökad förbrukning av fossil energi.

Beskattningen av trafiken är en av de största källorna till skatteinkomster för finska staten och bör granskas som en helhet där man beskattar anskaffning av bilar med bilskatt, ägande med fordonskatt och drivkraftsskatt samt körsträckor med punktskatter på bränslen. En av de viktigaste trenderna i trafikbeskattningen under 2020-talet är att skattebasen för trafiken försvagats i och med

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

elbilarnas inträde. Skatteinkomsterna från trafiken sjunker också utan besluten med hundratals miljoner euro per år 2023—2027. Propositionerna om att sänka fordonsskatten och punktskatten på bränsle ytterligare främjar denna skattebaserosion, vilket uppenbart strider mot regeringens anpassningsmål. Enligt forskningslitteraturen överförs endast en del av sänkningen av bränsleskatterna till slutförbrukarens pris, och den föreslagna sänkningen på 3,7—3,8 cent blir eventuellt ofullständig på grund av detta.

Socialdemokraterna anser att det effektivaste sättet att stödja den behövliga pendlingstrafiken är genom avdrag för arbetsresor. I forskningslitteraturen är det osäkert om sänkningen av punktskatten på bränsle överförs till bränslepriserna. Dessutom övergår en betydande del av förbrukningen av billigare bränsle till annan trafik än pendlingstrafik. Åtgärden riktar sig inte särskilt noggrant till den förvärvsarbetande befolkningen och är därför inte en effektiv åtgärd som uppmuntrar till arbete. Det bör noteras att den reella bränslebeskattningen redan har sjunkit betydligt eftersom punktskatterna inte har indexerats.

Socialdemokraternas uttalade ståndpunkt är att vi ska ha ett klimatneutralt Finland 2035 och halvera utsläppen från trafiken fram till 2030 jämfört med 2005 års nivå. För att detta mål ska nås är ökningen av elbilsbeståndet en nyckelfaktor. Propositionen fördröjer elektrifieringen av bilbeståndet i Finland och gör det väsentligt svårare att minska utsläppen från trafiken, vilket i framtiden innebär sanktioner mot Finland på grund av försummade utsläppsminskningar.

Vi vill sänka skatten på arbete så att det blir ett incitament att ta emot arbete. Den modell för trafikbeskattning som socialdemokraterna föreslår minskar i högre grad hindren för att arbeta med mindre totala skatteförluster jämfört med regeringens skattenedsättning. Regeringen bör dra tillbaka sin proposition om sänkning av punktskatten på flytande bränslen genom att ha kvar skatten på 2023 års nivå.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 92

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition där punktskatten på bränslen återställs till 2023 års nivå.

Reservationens förslag till uttalande 93

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition där skattestödet för torv slopas till den del det överskrider den nedre gränsen för skattefri användning.

Reservationens förslag till uttalande 94

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition där skatteåterbäringen till energiintensiva företag slopas i förtid redan 2024.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till uttalande 95

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om slopande av återbäringen av energiskatt för jordbruket från fossila bränslen.

10. Övriga skatter

05. Överlåtelseskatt

Socialdemokratiska partiet motsätter sig sloandet av befrielsen från överlåtelseskatt för en första bostad. Finlands bostadsförmögenhet är starkt koncentrerad till befolkningen över 40 år. Vid anskaffning av bostad ökar förmögenheten konsumtionsmöjligheterna och försätter därmed den äldre och förmögnare befolkningen i en fördelaktigare ställning. Befrielsen från överlåtelseskatt jämnar ut denna konstellation något till förmån för den som köper sin första bostad. En central faktor vid anskaffning av första bostad är dessutom anskaffning av tillräckligt startkapital, till vilket hör bostadslånets handpenning, överlåtelseskatt och flyttkostnader. Slopandet av befrielsen från överlåtelseskatt på den första bostaden höjer på en gång det inbesparade startkapital som krävs för anskaffning av den första bostaden med tusentals euro. Detta kan fördröja anskaffningen av den första bostaden med flera år och på så sätt senarelägga övergången till ägarboende. Utbredningen av ägarboende bland unga har ställvis ökat till hälften under 2010-talet och det föreslagna avskaffandet av skattefriheten försvagar denna utveckling. Ägarboende genererar vanligen förmögenhet för invånare i arbetsför ålder, och en senareläggning av övergången till ägarboende fördröjer inledandet av detta inflöde av förmögenhet bland unga. Som helhet leder de föreslagna ändringarna till förmögenhetsinflöde hos de åldersklasser som redan har mest.

Överlåtelseskatten på boendeförmögenhet har negativa konsekvenser för befolkningens rörlighet och den arbetsrelaterade flyttningen inom landet. Överlåtelseskatten höjer friktionskostnaderna vid flyttning för personer som bor i ägarbostäder och minskar därmed de ekonomiska incitamenten för att ta emot arbete, om det kräver flyttning för personer som bor i ägarbostäder. Eftersom ägarboendet är vanligast bland den äldre landsbygdsbefolkningen kan en sänkning av överlåtelseskatten på boendeförmögenhet förväntas ha sysselsättningseffekter som delvis kompenserar den skatteförlust som de sänkta skattesatserna medför. Däremot har förvärv av bostadsförmögenhet för annat än stadigvarande eget bruk ingen motsvarande sysselsättningseffekt, eftersom det är fråga om investeringsbostäder, andrahandsbostäder eller fritidsbostäder vars förvärv inte främjar arbetskraftens rörlighet. Skattesänkningens ekonomiska effekt är sammantaget negativ för de offentliga finanserna, vilket försämrar anpassningsmålet för Finlands ekonomi. Socialdemokraterna föreslår att skattesänkningen begränsas till bostäder för eget stadigvarande boende i stället för att utsträckas till hela boendeförmögenheten.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 96

Riksdagen förutsätter att regeringen ändrar lagen om överlåtelseskatt så att friheten från överlåtelseskatt för den som köper sin första bostad bibehålls på samma sätt som i den gällande lagstiftningen 2023. De sänkta fastighetsskattesatserna enligt propositionen tilläm-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 1 /sd**

pas från och med 2024 på bostadsaktier och fastigheter som förvärvas för eget bruk. De avgränsas enligt samma principer som för dem som köper sin första bostad. För övriga överlåtelseskattskyldiga bibehålls skattesatserna för 2023.

07. Fordonsskatt

Regeringen föreslår att grundskatten för fordon sänks med 50 miljoner euro. Skattelättnaden riktas till person- och paketbilar med medelhög och hög utsläppsnivå. Beskattningen av nyare bilar ändras inte. Det här leder till att förnyelsen av bilbeståndet bromsas upp och utsläppen ökar. Propositionen strider alltså mot målet att dämpa utsläppen från trafiken. Finland har som mål att minska utsläppen från trafiken med hälften från 2005 års nivå fram till 2030. Trafiken har också en central betydelse för uppnåendet av det mål om minskade utsläpp som ställts upp för den så kallade ansvarsfördelningssektorn.

Det allmänna ska genom sin egen politik skapa möjligheter för människorna att genom sina egna sätt att färdas minska klimatavtrycket och delta i de gemensamma klimatåtgärder som berör trafiken. Det förutsätter stöd för utsläppsfria och utsläppssnåla färd sätt samt prissättning av de olägenheter som trafiken orsakar för klimatet. Beskattningen är ett av de effektivaste sätten att påskynda utsläppsminskningarna från trafiken, och beskattningens inverkan på utsläppsstyrningen får inte försvagas. Det är oerhört oansvarigt att i dagens läge medvetet bedriva en politik som gör det svårare att såväl på nationell nivå som på EU-nivå uppnå de mål och skyldigheter som gäller minskade utsläpp.

Skattelättnaden minskar skatteinkomsterna och försämrar de offentliga finanserna. Som det också konstateras i utskottets betänkande är den föreslagna skattesänkningen ”dyr för statsfinanserna i förhållande till att nyttan för hushållen i genomsnitt är liten”. En betydande del av nyttan som fås av skattesänkningen riktas till hushåll med höga inkomster. Det är betydligt vanligare i de lägre inkomstklasserna att man inte har bil.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 97

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition där sänkningen av fordonsskatten återtas.

09. Gruvmineralskatt

Den gruvmineralskatt som infördes under förra valperioden är anmärkningsvärt låg jämfört med andra länder. Med beaktande av anpassningsbehoven inom de offentliga finanserna är det inte motiverat att så här kraftigt avvika från beskattningsnivån i jämförelseländerna.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Reservationens förslag till uttalande 98

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om att höja royaltyskatten på gruvmineraler till två procent.

19. Övriga inkomster av skattenatur

Hälsobaserad skatt

Hälsorelaterade skatter kan främja hälsan. I stället för sötsaksskatten bör det beredas en ny hälsobaserad skatt som ska samla in 100 miljoner euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 99

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition med förslag till en hälsoskatt som på ett genomgripande sätt tar hänsyn till hälsopåverkande delfaktorer.

Avdelning 12

INKOMSTER AV BLANDAD NATUR

28. Finansministeriets förvaltningsområde

99. Övriga inkomster inom finansministeriets förvaltningsområde

Intäktsföring från Sitras balansräkning

SDP föreslår att 200 miljoner euro av Sitras balansräkning intäktsförs i budgeten för utgifter som föranleds av SDP:s investeringspaket av engångsnatur.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 12.28.99 med 200 000 000 euro.

30. Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

99. Övriga inkomster inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

Intäktsföring från Makera:s balansräkning

SDP föreslår att 40 miljoner euro av Makera:s balansräkning intäktsförs i budgeten för utgifter som föranleds av SDP:s investeringspaket av engångsnatur.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

att riksdagen ökar moment 12.30.99 med 40 000 000 euro.

35. Miljöministeriets förvaltningsområde

20. Överföring från Statens bostadsfond

Medlen i statens bostadsfond ska användas för boende

Statens bostadsfond är en fond utanför statsbudgeten, vars medel inflyter av tidigare beviljade aravalån, ränteutgifter och borgensavgifter. Medlen är avsedda för beviljande av lån och annat stödjande av bostadsfinansieringen. Fondens balansräkning uppgick enligt bokslutet för 2022 till 5,6 miljarder euro och kassans storlek till cirka 3 miljarder euro.

I budgetpropositionen för 2024 föreslås en extra intäktsföring på 500 miljoner euro från Statens bostadsfond till statsbudgeten för finansiering av det investeringsprogram som fastställts i regeringsprogrammet. Av planen för de offentliga finanserna framgår dessutom att avsikten är att från Statens bostadsfond intäktsföra 200 miljoner euro 2025 och ytterligare 100 miljoner euro 2026. Totalt uppgår detta alltså till 800 miljoner euro.

Även om Statens bostadsfond nu har en balansräkning på cirka 5,6 miljarder euro sträcker sig fondens åtaganden framåt flera årtionden. Lånetiderna för räntestödslån och gamla aravalån och statens borgensförbindelser i anslutning till dem varar i regel 40 år. Ur fonden har också olika understöd för bostadsbyggande betalats ut och det avses fortgå också framöver.

Statens bostadsfonds tillgångar uppgår till cirka tre miljarder euro och fondens inkomstflöde håller på att sina. Fonden kommer att gå med förlust också under de kommande åren. En höjning av räntenivån underlättar åtminstone inte situationen. Åtagandena i anslutning till social bostadsfinansiering sträcker sig över tiotals år och när fondens medel sinar måste kostnaderna för dessa åtaganden täckas med budgetmedel. Aravalånestocken uppgår till 2,1 miljarder euro och nya lån beviljas inte längre. Aravalånen amorteras med cirka 200—300 miljoner euro per år under de kommande åren. Fondens viktigaste inkomstflöde håller på att avta. År 2032 beräknas aravalånestocken vara endast cirka 220 miljoner euro. Efter det har fondens inkomstflöde nästan upphört helt.

På längre sikt bör staten antingen förbereda sig på att kapitalisera fonden genom en fondöverföring från budgeten eller genom att fusionera fonden med statens balansräkning och förbereda sig på att betala Statens bostadsfonds ansvar för budgetmedlen. Direktionen för Statens bostadsfond har uttryckt allvarlig oro över bostadsfondens förmåga att fullgöra sina skyldigheter.

SDP anser att medlen i Statens bostadsfond även i fortsättningen endast bör användas för de ändamål som anges i fondens stadgar, såsom främjande av bostadsproduktion till överkomligt pris och reparation och underhåll av bostäder samt utveckling av bostadsområden till exempel genom förortsprogrammet. SDP motsätter sig att bostadsfonden överförs till ramarna.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

att riksdagen minskar moment 12.35.20 med 500 000 000 euro.

99. Övriga inkomster inom miljöministeriets förvaltningsområde

Avgift för ändring av markanvändningen

Regeringsprogrammet saknar ambitiösa klimatåtgärder. Däremot försvagas lagstiftningen i strid med klimat- och naturmålen, till exempel när klimatlagen öppnas och utsläppsminskningarna från trafiken slopas. SDP föreslår att det snabbt införs en avgift för ändring av markanvändningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 100

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om en skatteavgift för ändring av markanvändningen med vilken det eftersträvas årliga intäkter på 100 000 000 euro.

Avdelning 15

03. Statens nettouplåning och skuldhantering

Den sammanlagda effekten av socialdemokraternas inkomst- och utgiftsförslag på statens nettouplåning är en minskning med 430 miljoner euro jämfört med utskottets betänkande.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till budget för 2024 enligt betänkandet men med de ändringar som föreslås i reservationen,

att riksdagen godkänner de 100 uttalandena ovan och

att riksdagen godkänner misstroendeförklaringen i den allmänna motiveringen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 1 /sd

Helsingfors 12.12.2023

Joona Räsänen sd
Seppo Eskelinen sd
Suna Kymäläinen sd
Aki Lindén sd
Pia Viitanen sd
Lauri Lyly sd
Riitta Mäkinen sd
Saku Nikkanen sd
Nasima Razmyar sd

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

Reservation 2 /cent

Allmän motivering

Centerns linje för Finland

Framåt, Finland

Det ekonomiska läget i Finland är allvarligt.

Det enda som kommer att öka i Finland inom en överskådlig framtid är skuldsättningen, arbetslösheten och antalet konkurser. Under de närmaste åren upptas nya lån till ett belopp av nästan 50 miljarder euro. Underskottet i de offentliga finanserna kommer till och med att överskrida EU:s gränsvärde på 3 procent år 2024.

Ekonomi är på väg in i en recession, vilket i värsta fall kan innebära en konkursvåg för företag och tiotusentals fler arbetslösa finländare. Byggbranschen har redan drabbats av en lågkonjunktur, men också landets industri och export har problem.

Det är oroväckande att motsättningarna mellan regeringen och fackföreningsrörelsen samtidigt ökar. Arbetslivet måste reformeras, det som Finland minst behöver i denna situationen är en sönderslitande konflikt på arbetsmarknaden.

De politiska lösningar som nu föreslås för ekonomin och samhället påverkar fosterlandets utveckling för en lång tid framöver. Vi lever i en brytningstid. Alternativen för Finlands riktning är sällsynt tydliga.

Vänstern talar visserligen om att den finländska ekonomin måste fås i styr, men i verkligheten motsätter de sig varje beslut som tas för att bromsa skuldsättningen, dels bara för att vara av motsatt åsikt. Skuld- och underskottspolitik skulle fortsätta, men förr eller senare skulle väggen komma emot. Välfärdssamhället skulle krossas, eftersom det inte går att leva på kredit i all oändlighet.

Regeringen – högern – har samma mål som Centern. Finlands ekonomi måste fås i balans.

Regeringens politik delar dock finländarna i två läger – de som mår bättre än tidigare och de som mår sämre än tidigare – i ett Finland som i fråga om levnadsförutsättningarna är kraftigt centraliserat. Och upplåningen tar inte slut.

Skatterna sänks på kredit för dem som klarar sig bäst, samtidigt som det skärs i familjernas inkomster, och hälso- och sjukvårdstjänster, äldreomsorgstjänster och annan närservice körs ner runtom i landet. Utbildningen centraliseras och pengarna för trafiken avsätts till södra Finland medan resten av landet får endast en obetydlig andel.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Det är inte överdrivet att säga att Finland med Orpos och Purras linje skulle bli en ”nattväktarstat”, där den starkastes lag gäller, i stället för att man genom politiken strävar efter att jämna ut skillnaderna i samhället. Staten skulle främst sörja för säkerheten, och resten skulle vara beroende av marknaden eller människorna själva.

Centerns alternativ utgår från att ekonomin måste fås i balans och att välfärdssamhället måste fås på en hållbar grund. Finland måste dock vara enat för att klara sig. Därför måste politiken vara sådan att ingen faller utanför.

Centern vill under denna valperiod balansera ekonomin med 4,5–5,5 miljarder euro.

Av de beloppet kommer 2,5–3 miljarder euro från besparingar, 1,5 miljarder euro från den stärkta sysselsättningen och ekonomin och 0,5–1 miljarder euro från beskattning. De 3,5–4,5 miljarder euro som återstår för att uppnå de 9 miljarder euro som enligt finansministeriet behövs för att balansera ekonomin, skulle täckas under valperioden 2027–2031.

Sammantaget är Centerns nedskärningar i utgifterna något mindre än regeringens. På det sättet kan besluten riktas mer skäligt och rättvist. På motsvarande sätt skulle Centern återhållsamt anpassa skatterna som en del av åtgärderna.

Den största skillnaden mellan Centern och regeringen är att Centern inte gör nedskärningar som drabbar familjerna eller finländarnas social- och hälsovårdstjänster.

Rådgivningarna, familjecentralerna, hälsostationerna, vårdhemmen och bäddavdelningarna är viktiga närtjänster i vardagen. Nu är de på väg att köras ner på olika håll i landet på grund av regeringens nedskärningspolitik och på grund av att välfärdsområdena av många olika orsaker redan har ett underskott i ekonomin.

Att lägga ner närtjänsterna blir dyrt på längre sikt, såväl för människorna som för ekonomin. Centern vill ge välfärdsområdena mer tid att balansera sin ekonomi för att undvika att basservicen behöver skäras ner och centraliseras.

Ekonomisk tillväxt och arbetstillfällen är de mest hållbara lösningarna på Finlands problem med skuldsättning och underskott. Centern anser att det är helt rätt beslut av regeringen att öka resurserna för forsknings- och utvecklingsverksamhet i enlighet med den parlamentariska överenskommelsen under förra valperioden. De positiva effekterna på ekonomin syns dock först någon gång i framtiden.

Därför vill Centern här och nu införa till exempel dieselolja för yrkesbruk, som skulle lindra transportkostnaderna för tung trafik och stödja vårt lands exportindustri. Det skulle ge företagen bättre förutsättningar att klara sig på olika håll i landet.

Vi vill också genomföra ett konjunkturpaket för byggbranschen som tryggar arbetsplatserna och med vilket man snabbt skulle få fart på reparations- och byggprojekt som gäller vägar och mögelskadade skolor samt andra objekt. Vi vill också genomföra en åtgärdshelhet för att stödja östra och norra Finland i den förändrade situation som följer av stängningen av östgränsen. Pengarna

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

fås genom att man återtar kapitaliseringen av det dyra och olönsamma projektet på 460 miljoner euro för ett entimmeståg till Åbo.

Centern vill också se över utkomstskyddet för arbetslösa och öka de lokala avtalen på arbetsplatserna. Reformerna måste dock vara rättvisa också för arbetstagarna. Dessutom behöver Finland mer arbetskraftsinvandring än för närvarande.

Till skillnad från regeringen vill Centern måttligt använda beskattningen för att balansera ekonomin. Till exempel bör beskattningen av trafiken utvecklas så att den blir mer jämlik för bilisterna. Också skatter som tobaksskatten kan höjas och å andra sidan kan man avstå från att sänka skatten på öl.

Centern sänker inte skatterna på kredit. Det är en ansvarslös politik när underskottet i ekonomin nästa år uppgår till 11,5 miljarder euro.

Det viktigaste ska alltid vara att sörja för Finlands säkerhet. Centern vill trygga det finska försvarets resurser och se till säkerheten i vardagen i hela landet. Vi vill anvisa mer pengar till gränsförvaltningen redan nästa år.

Vad vi behöver i Finland nu är att man på en och samma gång balanserar ekonomin, tryggar närservicen, tar hand om familjerna, från de yngsta till de äldsta, samt stärker livskraften i hela landet och bygger upp förtroendet för framtiden. En politik som håller ihop landet och inte delar det itu.

Det är Centerns mänskliga och ansvarsfulla alternativ. Ett alternativ som redan nästa år minskar skuldsättningen med cirka 400 miljoner euro.

Centerns linjeval

- Vi tryggar närservicen
- Vi gör inte nedskärningar som riktas till familjerna
- Vi ser till att det går att röra sig och leva i hela Finland
- Vi skapar tillväxt och arbete
- Vi får ordning på ekonomin på ett rättvist sätt.
- Vi sänker inte skatterna på kredit
- Vi tar färre lån än regeringen.

Centerns tillväxtpaket

Arbete i hela landet, stöd till östra och norra Finland

Finlands ekonomi är på glid mot recession. Antalet konkurser, permitteringar och arbetslösheten ökar. I synnerhet inom byggbranschen är utsikterna dystra. Svårast är läget i landskapen i östra och norra Finland, vars levnadsförhållanden har förändrats i grunden efter att gränsen mot det krigförande Ryssland stängdes.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Regeringen har hittills bara passivt följt med från sidan när den ekonomiska situationen försämras. Östra och norra Finland har inte fått någon hjälp. Pengarna och andra resurser som regeringen beslutar om går till södra och västra Finland.

Centerns linje är att den ekonomiska utvecklingen måste rättas till här och nu. Vi anser också att regionerna i vårt land bör behandlas jämlikt. Samhället måste gå östra och norra Finland till mötes inte bara av jämställdhetsskäl utan också därför att deras – och hela landets – livskraft särskilt under nuvarande förhållanden är en viktig del av Finlands säkerhet.

Centern föreslår därför ett tillväxtpaket på 460 miljoner euro som i synnerhet tryggar arbetstillfällena inom byggbranschen och hållbara företag i branschen över hela landet samt stärker framtidsutsikterna för östra och norra Finland.

Pengarna till tillväxtpaketet fås utan tilläggsskuld, om kapitaliseringen av entimmeståget mellan Åbo och Helsingfors slopas.

Centern vill hjälpa byggbranschen med sammanlagt 300 miljoner euro. Projekten ska riktas till alla delar av Finland. Pengar anvisas för reparation av vägar och mögelskolor, ombyggnad och renowing av husbolag, byggande av bredbandsförbindelser, slopande av oljeuppvärmning i hushållen samt stöd för plötsliga strukturomvandlingar på de orter som drabbas mest av svårigheterna inom byggbranschen.

Centern vill underlätta situationen i östra Finland med 130 miljoner euro och anvisa 30 miljoner euro till norra Finland. Genom åtgärds paketet skapas tillväxtutsikter för landskapen vid östgränsen för dem som lider av följderna av Rysslands krigföring och inleds genomförandet av det så kallade programmet för norra Finland.

Som en del av svaret på den försämrade ekonomiska situationen vill Centern också genomföra dieselolja för yrkestrafik. Det skulle underlätta i synnerhet transportföretagarnas kostnader i Finland med sina långa avstånd och bidra till att landets exportindustri klarar sig.

Dessutom föreslår Centern att de medel som tidigare sparats in från krisstödet för jordbruket ska avsättas till gårdsbrukets utvecklingsfond.

Det finländska jordbruket står fortfarande inför allvarliga problem. Med hjälp av kapitalisering kan startstöd och investeringsstöd flexibelt riktas för att möjliggöra generationsväxlingar och investeringar på gårdarna också i framtiden. Det handlar inte bara om arbetsplatser utan också om försörjningsberedskap. Finland måste ha självproducerad mat – från hemlandet.

Centerns tillväxtpaket

1. Stöd till byggbranschen, 300 miljoner euro

- Tilläggsfinansiering av bastrafikledshållningen och enskilda vägar
- Reparation av mögelskolor och andra fuktskadade offentliga byggnader
- Reparationsunderstöd för husbolag
- Byggande av bredbandsanslutningar

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

- Stöd för slopande av oljeuppvärmning
- Stöd för plötsliga strukturomvandlingar

2. Förbättring av tillväxten och konkurrenskraften i östra Finland, 130 miljoner euro

3. Inledandet av genomförandet av det nordliga programmet, 30 miljoner euro

Finansieringen fås genom att rekapitaliseringen av entimmeståget till Åbo på 460 miljoner euro återtas.

Produktivitetsprogrammet för statsförvaltningen

Regeringsprogrammet innehåller ett produktivitetsprogram för att effektivisera den offentliga förvaltningen. Centern anser det inte motiverat att inledandet av produktivitetsprogrammet för förvaltningen skjuts upp, trots att bland annat utgiftsbesparingar som gäller medborgarnas sociala trygghet håller på att genomföras redan 2024 och regeringen kräver plötsliga sparbeslut av välfärdsområdena, eftersom den inte har visat några tecken på att tiden för att täcka underskottet förlängs.

Enligt Centern bör statsförvaltningen föregå med gott exempel i genomförandet av sparbesluten och inleda ett produktivitetsprogram redan 2024 och inte först 2025.

Centern föreslår att regeringen inleder ett produktivitetsprogram för effektiviseringen av verksamheten inom statsförvaltningen och andra aktörer inom den offentliga sektorn omedelbart från ingången av 2024 och mer noggrant fördelar besparingarna mellan olika förvaltningsområden på ett rättvist och ändamålsenligt sätt. Under det första året riktas ett sparkrav på sammanlagt 90 miljoner euro till de olika förvaltningsområdena.

Grå ekonomi

I den grå ekonomin, inklusive brottslig verksamhet och penningtvätt, snurrar enorma summor. Enligt Skatteförvaltningens uppskattningar betalas enbart svarta löner årligen för över en miljard euro, vilket medför skatteinkomstbortfall på hundratals miljoner euro för staten och kommunerna. Samvetsgranna skattebetalare drabbas av skärpt skatt när skattmasen blir utan intäkter. Också årliga företagare lider av den grå ekonomin i form av illojal konkurrens.

Regeringen som leds av Samlingspartiet och Sannfinländarna förhåller sig likgiltigt till bekämpningen av grå ekonomi. Det är den första regeringen på 20 år som inte inleder ett program för bekämpning av grå ekonomi som tvärsektoriellt sett har samlat de myndigheter som bekämpar grå ekonomi vid samma bord varje valperiod. I bekämpningsprogrammet har också angetts ansvarig minister, som under förra valperioden var arbetsministern.

Nu nämns den grå ekonomin endast som detaljexempel i regeringsprogrammet utan att det har fastställts någon ansvarig aktör för bekämpningen av den grå ekonomin. Med andra ord har man inte utsett någon partner från regeringens sida till exempel för Skatteförvaltningens nya utvecklingsförslag, som den har presenterat för bland annat riksdagens revisionsutskott. Dessutom ger

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

regeringen i sitt program ett skadligt budskap om att den inte ingriper i mindre bedrägerier. Allt detta bidrar till att bryta myndigheternas motivation att bekämpa grå ekonomi i namn av respekt för laglydnad och moral.

Historien har visat att det alltid lönar sig att bekämpa grå ekonomi. Det har gett mer pengar än vad som har investerats i det. Medvetenheten om ett aktivt bekämpande av grå ekonomi förebygger också svekfullt agerande och bidrar också till att förbättra tillvägagångssätten. En slarvig inställning till bekämpningen av grå ekonomi leder i sin tur till moralförlust och förlorade skatteinkomster för staten.

Centern föreslår att programmet för bekämpning av grå ekonomi ska fortsätta. Då är det viktigt att de ansvariga myndigheterna anvisas tillräckliga resurser för att få fast bedragare och återkräva vinningen av brottslig verksamhet. Centern föreslår 20 miljoner euro för att anvisa polisen, tullen, skatteförvaltningen, Utsökningsverket, domstolarna och åklagarna för bekämpning av svart ekonomi. Härigenom uppnås som en förebyggande effekt och i och med den direkta effekten av åtgärderna inom den grå ekonomin en avkastning på 100 miljoner euro för statsfinanserna.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart bereder ett konjunkturpaket för att stödja i synnerhet sysselsättningen inom byggbranschen och företagens möjligheter att klara sig över de svåra tiderna. Åtgärderna ska gälla överallt i Finland. Ett konjunkturpaket på 300 miljoner euro för byggbranschen ska bestå av fem snabbt genomförbara element, det vill säga tilläggsfinansiering för bastrafikledshållningen och enskilda vägar, reparation av fuktskadade byggnader i mögelskolor och andra kommunala byggnader med fuktskador, renoveringsunderstöd för husbolag, byggande av bredbandsförbindelser och stöd för slopande av oljeuppvärmning samt en ökning av finansieringen av stödet för plötsliga strukturomvandlingar, för att stöd ska kunna anvisas bland annat sådana orter som Pyhäntä som lider av situationen inom byggbranschen.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen avsätter 130 miljoner euro till paketet för att främja konkurrenskraft och tillväxt i östra Finland för att genomföra utvecklingsvisionen för östra Finland och 30 miljoner euro för att inleda programmet för norra Finland. En mer detaljerad allokering ska beredas i samarbete med landskapen i regionerna samt företagen, högskolorna och andra aktörer i regionen.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sin avsikt att rekapisera det olönsamma entimmetåget till Åbo med 460 miljoner euro under valperioden.

Reservationens förslag till uttalande 4

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder ett produktivhetsprogram för effektivisering av verksamheten inom statsförvaltningen och andra aktörer inom den offentliga sektorn omedelbart med en tilläggsbudget för 2024 och mer exakt fördelar besparingarna mellan olika förvaltningsområden på ett rättvist och ändamålsenligt sätt bland annat med beaktande av säkerhetsläget så att de olika förvaltningsområdena 2024 blir föremål för ett sparkrav på sammanlagt 90 miljoner euro.

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter programmet för bekämpning av grå ekonomi och anvisar de ansvariga myndigheterna tillräckliga resurser för att få fast bedragare och återkräva vinningen av brottslig verksamhet av dem och att 20 miljoner euro i tilläggsbudgeten anvisas polisen, tullen, skatteförvaltningen, Utsökningsverket, domstolarna och åklagarna för bekämpning av grå ekonomi så att detta som en förebyggande effekt och i och med den direkta effekten av åtgärderna inom den grå ekonomin kan ge statsfinanserna en avkastning på 100 miljoner euro.

Reservationens förslag till misstroendeförklaring

Riksdagen konstaterar att regeringens budgetproposition för 2024 ökar statens upplåning jämfört med 2023. Underskottet hotar att öka ytterligare året därpå, även om de nuvarande regeringspartierna före riksdagsvalet sade att det är dags att sluta leva på kredit. Finland håller till och med på att bryta mot underskottsregeln på 3 procent enligt EU-fördraget nästa år och även under de närmaste åren. Skuldkvoten väntas öka under hela valperioden. Regeringen misslyckas med att skapa utsikter för tillväxt och har dessutom nöjt sig med att följa den allt värre ekonomiska nedgången från sidan. Regeringens sysselsättningsåtgärder räcker inte i sig till för att åstadkomma en hållbar tillväxt, när regeringen samtidigt försummar vikten av en befolkningspolitik som är central med tanke på Finlands hållbarhet genom att rikta nedskärningar till barnfamiljer och förhålla sig avogt till arbetskraftsinvandring. Samtidigt som regeringen riktar nedskärningar till barnfamiljer och medborgarnas social- och hälsovårdstjänster och äventyrar närservicen, fördelar regeringen skattelättnader till välsituerade personer. Detta tyder på en allvarlig brist på rättskänsla. Dessutom skapar regeringen tudelning i Finland och förhåller sig kallsinnig mot östra Finland. Spara måste man, men skatterna behöver inte lindras och i synnerhet behöver vi inte öka upplåningen, såsom det håller på att ske 2024. Riksdagen konstaterar att arbetslösheten, konkurserna och den offentliga skulden ökar i Finland. Till följd av detta håller botten på att gå ur regeringens ekonomiska politik och regeringen har därför inte riksdagens förtroende.

Detaljmotivering

ANSLAG

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

Huvudtitel 23

STATSRÅDETS KANSLI

01. Förvaltning

02. Avlöningar till ministrar och deras statssekreterare och specialmedarbetare (förslagsanslag)

Tilläggsutgiften enligt regeringsprogrammet bör slopas från anslagsnivån för statssekreterare och specialmedarbetare

Många som läste regeringsprogrammet fick anledning att gnugga sig i ögonen. Regeringsprogrammet ökar plötsligt anslagsnivån för specialmedarbetarna och statssekreterarna med två miljoner euro jämfört med den tekniska ramen, dvs. den nivå som på tjänstemannakårens försorg hade planerats för den kommande valperioden.

Antalet specialmedarbetare är visserligen färre under innevarande period än under förra mandatperioden, då också regeringspartierna är färre.

Centern föreslår att regeringen föregår med gott exempel genom att spara in på de politiska kostnaderna för regeringens verksamhet.

Centern anser inte att tillägget på 2 miljoner euro enligt regeringsprogrammet är motiverat och föreslår att utgifterna minskas med detta belopp.

Vi föreslår

att riksdagen minskar moment 23.01.02 med 2 000 000 euro för löneutgifterna för specialmedarbetare och statssekreterare.

Huvudtitel 25

JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Ministeriet och förvaltningen

01. Justitieministeriets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Riksdagen godkände under förra valperioden de mål som uppställts i betänkandet till redogörelsen för rättsvårdens resurser (domstolarna, åklagarväsendet och Brottsförklaringsmyndigheten) som kräver tilläggsfinansiering på 90 miljoner euro. Regeringen har lovat att åtgärda bristerna med detta belopp. Produktivitetstiltag har nu räknats in i behovet av tilläggsresurser för rättsvården. Med hänsyn till dem är det fråga värt om finansieringen räcker till i slutet av valperioden. Det finns en risk för ryckig och inkonsekvent finansiering.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Dessutom inrättas under justitieministeriets förvaltning två nya ämbetsverk som tillhandahåller stöd- och förvaltningstjänster. Det gör centralförvaltningen mer omfattande och ökar de administrativa kostnaderna.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 6

Riksdagen förutsätter att regeringen stabiliserar anpassningsåtgärderna för att täcka finansieringen av hela rättsvårdskedjan och eventuella sparförpliktelser och att eventuella besparingar inte bör täckas med personalresurserna i rättsvårdskedjan.

Reservationens förslag till uttalande 7

Riksdagen förutsätter att regeringen inte längre ökar statens centralförvaltning till exempel genom att inrätta nya ämbetsverk, om de inte förbättrar tillgången till de tjänster som medborgarna behöver och inte leder till kostnadseffektivitet.

15. (25.10, delvis) Rättstjänster

50. (25.10.50) Ersättningar till privata rättsbiträden (förslagsanslag)

Det blir allt svårare för låg- och medelinkomsttagare att sköta ärenden som kräver juridisk sakkunskap. En medelinkomsttagare har inte nödvändigtvis rätt till rättshjälp på basis av sina inkomster, om makarnas sammanlagda nettoinkomster efter boendeutgifter och vissa andra utgifter överstiger 2 400 euro. Motsvarande summa för hushåll med en vuxen är 1 300 euro. Rättsskyddsförsäkringen täcker ofta endast personens egna rättegångskostnader och även dessa endast upp till en viss gräns. Centern tog upp frågan i remissdebatten om 2024 års budget. Vi är inte nöjda med justitieministerns svar, där hon lämpade över ansvaret på den förra regeringen och avser att lämna ärendet obehandlat.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 8

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att tillgången till rättshjälpstjänster förbättras.

40. Verkställighet av straff

01. Brottspåföljdsmyndighetens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Enligt regeringsprogrammet och den offentliga debatten är målet att koncentrera det finländska fängelsenätverket till de större städerna. Det är redan känt att Brottspåföljdsmyndigheten planerar att bygga nya fängelser i Åbo, Vanda, Tammerfors och Nyland. Nedläggningslista kan omfatta Köyliö, Sukeva, Juuka, Kestilä, Sulkava, Käyrä, Vilppula, Pyhäselkä, S:t Michel och Kylmäkoski. En sådan medveten centraliseringspolitik är för oss obegriplig. Det verkar som om det

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

allmänna antagandet vid de centrala myndigheterna i Helsingfors är att arbetstagarna alltid ska vara beredda att flytta efter arbete från norr söderut, men aldrig från söder norrut.

Vi anser att en medveten centralisering av statsförvaltningens verksamhet och arbetsplatser strider mot lagen. I lagen om grunderna för tillgången till statliga tjänster och placeringen av funktioner (728/2021) anges det att tillgången till statliga tjänster ska ordnas samt enheter och funktioner placeras så att statens uppgifter i hela landet sköts på ett resultatrikt sätt och att tillgången till tjänster genom användning av olika former av ärendehantering svarar mot olika kundgruppers servicebehov på ett sätt som tillgodoser de grundläggande fri- och rättigheterna. Dessutom ska beslut och planer som gäller tillgången till statliga tjänster och placeringen av enheter och funktioner främja livskraften, säkerheten och statens konkurrenskraft som arbetsgivare i olika delar av landet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 9

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att det finländska fängelsenätverket är decentraliserat också i framtiden. Justitieministern ska vid behov utöva sin styrningsrätt i ärendet.

Huvudtitel 26

INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Polisväsendet

01. Polisväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Centern stöder regeringens mål att polisens resurser ska stärkas till 8 000 årsverken före utgången av valperioden, vilket inleddes under förra valperioden. Nästa år kommer antalet poliser att öka med hundra, varav det enligt Polisstyrelsen kommer att inrättas över 60 nya polistjänster i Nyland. Det finns ännu inga beslut om var de återstående tjänsterna ska inrättas.

Vi ser det som obegripligt att tilläggsresurserna för polisen kraftigt koncentreras till en region. Regeringen är på väga att lämna allt fler områden i Finland åt sitt öde utan att inse att brottsligheten frodas överallt i landet, och att den professionella brottsligheten, till exempel så kallade mc-gäng, söker sig till områden där de "får arbeta i fred" utan att bli störda av polisen. Polisens osynlighet avspeglas också på ett negativt sätt i möjligheten att upprätthålla stabiliteten i samhället och sporrar till att ta rätten i egna händer. Också den spända situationen vid östgränsen har redan gett polisen extra uppgifter bland annat i form av begäran om handräckning från gränsbevakningsväsendet.

Under förra valperioden utfördes grundliga utredningar för att fastställa den maximala uttryckningstiden vid polislarm i syfte att stärka de svagare serviceområdena för polisen på fältet. För

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

den inre säkerhetens skull uppmuntrar vi regeringen att styra Polisstyrelsen till en jämnare fördelning av de nya tjänsterna.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 10

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att polisens tilläggstjänster fördelas jämnare än för närvarande i Finland med beaktande av den maximala responstiden för larmuppdrag och andra säkerhetsmyndigheters möjligheter att få handräckning exempelvis vid östgränsen.

20. Gränsbevakningsväsendet

01. Gränsbevakningsväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

I Finland har Gränsbevakningsväsendet ansvar för att övervaka EU:s längsta enhetliga yttre gräns, samt för att upprätthålla och utveckla gränssäkerheten, sjösäkerheten och krisberedskapen. Gränsbevakningsväsendet har en betydande roll i att upprätthålla den övergripande säkerheten. Det är en del av Finlands försvarssystem.

Situationen vid Finlands gränser har försvårats. Särskilt säkerheten i Östersjön och risken för så kallade hybridoperationer mot Finland har ökat avsevärt. Den i Sverige ökande gängbrottsligheten och därtill hörande narkotikahandel har också nått Finland.

Vi vill påminna regeringen om att om vi i Finland inte själva sörjer för Gränsbevakningsväsendets prestationsförmåga och tillräckliga resurser, är vi beroende av våra grannländers prestationsförmåga, särskilt Rysslands, Sveriges och Norges. Ryssland har sagt upp sitt gränsavtal med Finland i oktober 2023 och inlett gränssincidenter i form av instrumentaliserad invandring.

Av utskottets sakkunnigutfrågningar framgår att Gränsbevakningsväsendet inte har tillräckliga resurser för att hantera de utmaningar som man redan känner till. Underskottet i basfinansieringen beror på en för låg utgångsnivå i förhållande till behoven. Den låga utgångsnivån är en följd av anpassningsåtgärder under tidigare valperioder samt av att kostnadsnivån har stigit avsevärt. Finansieringsunderskottet för Gränsbevakningsväsendets omkostnader ökar när valperioden framskrider och minskar Gränsbevakningsväsendets operativa kapacitet avsevärt senast från och med 2025. Anpassningsbehovet är så stort att utan tilläggsfinansieringen får det oundvikligen stora personalkonsekvenser. Det skiljer rentav omkring 150 årsverken mellan den personalmängd som säkerhetssituationen förutsätter (3 100 årsverken) och den mängd som ramen möjliggör.

Mot denna bakgrund anser Centern att det är överraskande att regeringen inte föreslog Gränsbevakningsväsendet tilläggsfinansiering i sitt kompletterande budgetförslag för nästa år i november. Det är redan känt att stängningen av gränsovergångsställena vid östgränsen, byggandet av hinder och de ökade övervakningsuppgifterna har höjt Gränsbevakningsväsendets omkostnader.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Centern anser att regeringen i denna säkerhetssituation är skyldig att trygga Gränsbevakningsväsendets akuta och långsiktiga finansieringsbehov, eftersom vi under rådande osäkra förhållanden inte har råd att pruta på den övergripande säkerheten eller försumma vår egen gränssäkerhet. Centern föreslår därför 10 miljoner euro mer än regeringen för Gränsbevakningsväsendets omkostnadsanslag nästa år.

Gränsbevakningsväsendets finansiering måste utöver permanenta nivåhöjningar kopplas till ett index på samma sätt som försvarsmaktens finansiering. På det sättet skulle finansieringsnivån utvecklas i enlighet med den stigande kostnadsnivån och det skulle inte uppstå något underskott i basfinansieringen.

Regeringen måste också påskynda stiftandet av en lag om gränsförfarande, genom vilken uppenbart ogrundade asylansökningar i Finland avvärjs, genom att prioritera den så att den skyndsamt överlämnas till riksdagen. Därigenom sparas utgifter som hänför sig till asylsökande. Som det ser ut nu ska en proposition om gränsförfarande lämnas till riksdagen först i april nästa år i samband med andra lagförslag som skärper den normala invandringen.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.20.01 med 10 000 000 euro för Gränsbevakningsväsendets omkostnader och att följande uttalanden godkänns:

Reservationens förslag till uttalande 11

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer att Gränsbevakningsväsendets finansiering på lång sikt motsvarar kraven på att förebygga och avvärja nya hot mot gränssäkerheten genom att omsorgsfullt följa upp att anslagen räcker till och vid behov öka dem genom en tilläggsbudgetproposition för 2024.

Reservationens förslag till uttalande 12

Riksdagen förutsätter att Gränsbevakningsväsendets finansiering utöver permanenta nivåhöjningar kopplas till ett index på samma sätt som försvarsmaktens finansiering. På det sättet skulle finansieringsnivån utvecklas i enlighet med den stigande kostnadsnivån och det skulle inte uppstå något underskott i basfinansieringen.

Reservationens förslag till uttalande 13

Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar lämnandet av en proposition med förslag till lag om gränsförfarande till riksdagen på att spara in kostnader.

70. Gränsbevakningsväsendets investeringar (reservationsanslag 5 år)

Enligt ett beslut som fattades under förra valperioden har Gränsbevakningsväsendet i Pelkola i Imatra som pilotförsök byggt ett cirka tre kilometer långt stängsel för att stärka gränssäkerheten vid Finlands östra gräns. Avsikten är att det i närheten av gränsovergångsställena ska byggas yt-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

terligare 70 kilometer stängsel under 2024–2025. Enligt den tidigare planen ska stängslet byggas på en sträcka av sammanlagt 200 kilometer fram till 2026. Den totala längden på gränsen mellan Finland och Ryssland är 1 300 kilometer.

Centern påskyndar byggandet av ett stängsel vid östgränsen och vill förhandla om finansieringen av det med EU och Nato, eftersom Finland på grund av sitt läge sörjer för EU:s och Natos yttre gränser.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 14

Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar byggandet av ett gränsstängsel vid östgränsen.

Reservationens förslag till uttalande 15

Riksdagen förutsätter att regeringen förhandlar om finansieringen av byggandet av ett stängsel vid östgränsen med EU och Nato.

30. Räddningsväsendet och nödcentralerna

03. Räddningsinstitutets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Regeringsprogrammets mål för räddningsväsendet och de resultatmål för verksamheten som uppställs för Kuopio Räddningsinstitut står tydligt i strid med de resurser som föreslås i budgeten. Räddningsinstitutet behöver ett tillägg på 4,5 miljoner euro i budgeten för 2024 för att Räddningsinstitutet i Kuopio som planerat ska kunna ta emot det dubbla antalet nya räddningsstuderande hösten 2024.

Däremot avser regeringen att dela ut pengar så att säga under disken till Helsingfors räddningsskola, där utbildningskostnaderna är dubbla jämfört med Kuopio och den gällande lagstiftningen inte möjliggör finansiering av Helsingfors räddningsskola.

Att överföra utbildningsanslagen från Kuopio räddningsinstitut till Helsingfors räddningsskola är inte totalekonomiskt ändamålsenligt och skulle inte öka antalet räddningsmän i förhållande till kostnaderna för räddningsutbildningen.

Vi anser att finansieringen av det riksomfattande Räddningsinstitutet i Kuopio inte bör fördelas mellan Räddningsinstitutet och Helsingfors räddningsskola. Det skulle varken vara totalekonomiskt ändamålsenligt eller öka antalet räddningsmän i förhållande till kostnaderna för räddningsutbildningen.

Vi påpekar också att det i det verksamhetstillstånd för Helsingfors räddningsskola som inrikesministeriet beviljade Helsingfors stads räddningsverk den 3 november 2021 konstateras att lagstiftningen om välfärdsområden för närvarande inte tillåter att Helsingfors räddningsskola finan-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

sieras från den statliga finansieringen av välfärdsområdena. Av regeringens budgetproposition framgår inte på vilka grunder finansieringen fördelas mellan de två läroanstalterna. Det förblir också oklart med vilken mekanism och på vilken laglig grund finansieringen kanaliseras.

Vi anser att den kompromiss som vore bäst såväl ekonomiskt som finansieringstekniskt och med tanke på ekonomin är att Helsingfors räddningsskola blir en del av det riksomfattande Räddningsinstitutet. Det här följer också skrivningen i regeringsprogrammet. Detta har tidigare framförts av inrikesministeriets räddningsdirektör. Att driva två självständiga skolor med statlig finansiering är slöseri med skattebetalarnas pengar.

Vi föreslår

Att riksdagen ökar moment 26.30.03 med 4 500 000 till Kuopio Räddningsinstitut för att fördubbla nybörjarplatserna för räddningsstuderande i enlighet med planerna hösten 2024 och att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 16

Riksdagen förutsätter att regeringen till fullt belopp säkerställer den tilläggsfinansiering som det riksomfattande Räddningsinstitutet i Kuopio behöver för att fördubbla antalet studieplatser.

Reservationens förslag till uttalande 17

Riksdagen förutsätter att Helsingfors räddningsskola administrativt ansluts till Räddningsinstitutet i Kuopio, om regeringen fortsätter att finansiera Helsingfors räddningsskola.

40. Invandring

21. Mottagande av flyktingar och asylsökande (förslagsanslag)

I den utgifts- och strukturkartläggning som finansministeriet publicerade den 6 mars 2023 konstateras det att en besparing på 100 miljoner euro kan uppnås genom en reform av mottagningen av flyktingar och asylsökande och effektivisering av uppehållstillståndsförfarandet.

Med beaktande av regeringsprogrammet, budgetpropositionen för 2024 och planen för de offentliga finanserna 2024–2027 är vi förvånade över att regeringen inte gör någonting för att förverkliga ovan nämnda sparpotential. Inte heller planen för de offentliga finanserna 2024–2027 tyder på att utgifterna för mottagningen av flyktingar kommer att minska.

I budgetpropositionen för nästa år föreslås dock en minskning på cirka 50 miljoner euro i mottagningsutgifterna, men det beror endast på antagandet att färre personer som flyr kriget i Ukraina kommer till Finland.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Vi anser att detta är önsketänkande av flera skäl: Ryssland fortsätter sitt anfallskrig mot Ukraina, det finns risk för ett storskaligt krig i Mellanöstern och regeringen godkände i juni 2023 en så kallad EU-pakt vars mål är att bördan som uppkommer av asylsökande fördelas mellan EU:s medlemsländer. Ryssland inledde i oktober 2023 instrumentaliserad invandring till Finland genom att locka och hjälpa människor till östgränsen ända från Afrika. Sammantaget medför allt detta ett fortsatt tryck på att utöka antalet asylsökande. Det har regeringen inte alls förberett sig på och regeringen har inte gjort någonting för att effektivisera mottagnings- och uppehållstillståndsprocesserna för asylsökande.

Med stöd av de uppskattningar av priserna per enhet för mottagningsutgifterna som ingår i budgetpropositionen ser det däremot ut som om utgiftsnivån består eller delvis rentav ökar jämfört med årets nivå. Priserna per enhet kan beräknas t.ex. genom att utnyttja tomma bostäder som ägs av kommunerna eller med privat inkvartering. Däremot gör regeringen ingenting och kommer tvärtom att placera allt fler asylsökande i de största tillväxtcentrumen där kostnadsnivån är högre än i övriga landet.

I synnerhet i detta ekonomiska läge anser vi att regeringen bör ta finansministeriets bedömning av sparpotentialen på 100 miljoner euro på allvar och se över mottagningstjänsterna till exempel genom att öka inkvarteringen i kommunernas hyresbostäder eller utnyttja privat inkvartering i stället för dyra förläggningar.

Centern föreslår i sitt eget alternativ att anslaget under momentet för mottagande av flyktingar och asylsökande minskas med 50 miljoner euro, vilket är hälften av finansministeriets effektiviseringspotential. Vi uppmanar också inrikesministeriet att inleda reformer i denna fråga.

Vi föreslår

att riksdagen minskar anslaget för mottagningsverksamhet som riktas till att effektivisera verksamheten under moment 26.40.21 med 50 000 000 euro och att följande uttalande godkänns:

Reservationens förslag till uttalande 18

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål ser över mottagandet av flyktingar och asylsökande så att det blir mer kostnadseffektivt och effektiviserar uppehållstillståndsförfarandet, genom vilka man utifrån finansministeriets bedömningar kan uppnå en besparing på cirka 100 miljoner euro.

Huvudtitel 27

FÖRSVARSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Militärt försvar

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

01. Försvarsmaktens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Regeringen måste säkerställa att flygfältet i Kauhava förblir ett område som motsvarar Försvarsmaktens bas av första klass och se till att flygfältet i Kauhava förblir fullt brukbart och i detta syfte ansöka om förlängning av tillståndsbeslutet från myndighetsenheten för militär luftfart (SVY) enligt vilket flygplatsen i Kauhava kan användas med flygvapnets fulla utrustning från och med våren 2024.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 27.10.01 med 320 000 euro för flygvapnets luftstridsövning i Kauhava.

Huvudtitel 28

FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

89. Finansieringen av välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen

31. Finansiering av social- och hälsovården och räddningsväsendet inom välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen (förslagsanslag)

Enligt grundlagen ska det allmänna tillförsäkra var och en tillräckliga och likvärdiga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster oberoende av boningsort samt främja befolkningens hälsa. Oberoende av regeringsbas ska detta alltid vara statsmaktens mål och skyldighet.

Närsservice – rådgivningsbyråer, familjecenter, tandklinik, hälsostationer, bäddavdelningar och vårdhem – körs ner på olika håll i Finland. Välfärdsområdena har brist på pengar, och den linje som regeringen Orpo valt – stora nedskärningar i social- och hälsovårdstjänsterna – leder till att man tvingas gallra bland närsservicen och koncentrera den.

Finländarnas närsservice måste räddas. Det är en hållbar politik också med tanke på människornas välfärd och ekonomin.

Centern anser att det är nödvändigt att reformera social- och hälsovårdens strukturer och verksamhetssätt för att tillgången till tjänster ska förbättras och kostnadsökningen avta. Vi delar regeringens syn på behovet av att anpassa de offentliga finanserna, men vi är inte ense om alla sparobjekt. Besparingarna måste alltid göras omsorgsfullt och med beaktande av konsekvensbedömningarna.

Tyngdpunkten i vårdreformen bör alltså ligga på människan, på att stärka den närsservice inom social- och hälsovården som människorna behöver och på att främja hälsan. Det här är måttet på framgång för vårdreformen.

Arbetet med att lösa bristen på personal inom social- och hälsovården måste fortsätta, eftersom underlåtelse att göra det ökar kostnaderna. Vi stöder det löfte som skrivits in i regeringsprogram-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

met om att bereda en lag om yrkesutövning inom det sociala området och bestämmelser om gemensam registrering av och tillsyn över yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården. Dessa måste snabbt sättas i kraft och fås i gång genom försök. Regeringen har ännu inte gjort något för att främja detta.

I övrigt anser vi att regeringen har fel i sin syn på hur bristen på vårdpersonal ska åtgärdas. Varför tänker regeringen slopa det vuxenutbildningsstöd som hittills har gjort det möjligt för yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården att avancera i yrket och höja sin utbildningsnivå? Varför skärper flera skrivningar i regeringsprogrammet arbetskraftsinvandringen? Ingenta gagnar någon, allra minst dem som behöver vård och omsorg.

Av orsaker som inte beror på vårdreformen har man varit tvungen att i situationer där det inte har funnits personal inom social- och hälsovården och lediga tjänster inte har kunnat tillsättas betala upp till tredubbelt pris för att köpa social- och hälsovårdstjänster av företag. En nyutexaminerad läkare har kunnat få betydligt mer lön för ett tillfälligt jobb vid hälsovårdscentralen än en erfaren yrkesperson som innehaft tjänsten.

Varje regering måste leva i tiden. Social- och hälsovårdstjänsterna är inte en fråga mellan regering och opposition. Det viktigaste målet är att sörja för människornas välfärd och när servicen. Regeringen ansvarar också för att välfärdsområdena har arbetsro och för att beslut om reformerna kan fattas och reformerna genomföras på ett kontrollerat sätt.

I regeringsprogrammet för regeringen Orpo finns det flera skrivningar som kan stödjas och som gör social- och hälsovårdstjänsterna mer tillgängliga om de genomförs. Problemet är att de står i uppenbar konflikt med skrivningarna om finansieringen av vården. Också när det gäller uppnåendet av kostnadsfördelar verkar regeringen utgå från överoptimistiska antaganden, även om reformernas konsekvenser börjar synas först efter flera år.

Finansministeriet konstaterade tidigare i mars 2023 följande i sin kartläggning av utgifterna och strukturerna för de offentliga finanserna: Det är i praktiken omöjligt att minska finansieringen av välfärdsområdena utan motsvarande lättnader i uppgifterna eller skyldigheterna, med beaktande av hur stram finansieringen är i initialskedet och kostnadstrycket samt grundlagsutskottets ställningstaganden till hur finansieringen räcker till. Även uteblivna eller partiella indexjusteringar av finansieringen kan äventyra tillräckliga social- och hälsovårdstjänster.

I dag vet vi att välfärdsområdenas kostnadsnivå 2023 kommer att vara betydligt högre än i det tidigare basscenariot för utgifterna. Detta beror i huvudsak på oförutsedda tilläggskostnader som infallit under övergångsfasen, såsom bland annat vårdskulden till följd av coronapandemin samt den allmänt höjda kostnadsnivån till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, kostnaderna för ändringar i informationssystemen, löneförhöjningar inom social- och hälsovården, högre hyreskostnader samt mängden köpta tjänster och den höjda prisnivån. Således kostnadsfaktorer som välfärdsområdena inte har haft inflytande över eller som inte till alla delar har gått att förutse, men som leder till att välfärdsområdenas underskott beräknas uppgå till sammanlagt över en miljard euro.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Trots detta agerar regeringen i strid med fakta och rekommendationer. I regeringsprogrammet inkluderades betydande anslagsnedskärningar i finansieringen av välfärdsområdena. Bilagan till regeringsprogrammet upptar för åren 2025–2027 nedskärningar på sammanlagt 1 400 miljoner euro. Det motsvarar lönekostnaderna för cirka 27 000 sjukskötare. Dessutom har regeringen beslutat att slopa den särskilda finansieringen för specialiserad sjukvård vid sjukhusen i Nyslott och Kemi, vilket ytterligare framhäver betydelsen av närservice inom social- och hälsovården i områden där avstånden är långa och servicebehoven ökar.

Efter att regeringsprogrammet utarbetades har det framgått att basscenariot för kostnaderna 2023 inte längre stämmer, utan kostnaderna blir högre. Av de ovan nämnda anslagsnedskärningarna på sammanlagt cirka 1 400 miljoner euro i regeringsprogrammet baserar sig endast något under en tredjedel på en lindring av uppgifter och skyldigheter, om höjningarna av kundavgifterna medräknas. Rentav två tredjedelar, således cirka 900 miljoner euro, skulle basera sig på effektiviserade funktioner.

Regeringen har enligt sitt program för avsikt att från och med 2025 höja klientavgifterna. Dessutom håller regeringen på att harmonisera kundavgifterna inom hälso- och sjukvården i hela landet, trots att kundavgiftslagen reviderades under förra valperioden. Det finns en risk för att tröskeln för att uppsöka social- och hälsovården blir högre i hela landet.

Trots den förändrade och oförutsedda kostnadsökningen kommer regeringen inte ens för viss tid att förlänga den tid på två år under vilken underskott inom välfärdsområden ska täckas. Risken är att ett välfärdsområde på grund av underskott under ett räkenskapsår blir föremål för ett så kallat utvärderingsförfarande, under vilket man bland annat inte kan fatta nya långsiktiga beslut. Att bli föremål för utvärderingsförfarande skulle stoppa reformarbetet. Som en kortvarig lösning håller beslutsfattarna i välfärdsområdet på att söka besparingar i när servicen inom social- och hälsovården. För närvarande gäller risken för att bli föremål för utvärderingsförfarande varje välfärdsområde. Att bli föremål för utvärderingsförfarandet avbryter reformarbetet. Det har vi inte råd med.

I denna situation behöver välfärdsområdena flexibilitet av regeringen. Social- och hälsovården och räddningsväsendet är inne på de första meterna av en historiskt stor och krävande reform. Styrningen kan då inte bara gå ut på att diskutera belopp.

Nu behövs det en nära växelverkan mellan välfärdsområdena och staten. Också de olika förvaltningsområdena måste få till stånd ett närmare samarbete. För att öka insynen i kostnadseffekterna skulle exempelvis reseersättningar från FPA kunna ingå i finansieringen av välfärdsområdena.

Regeringens bristande stöd och oföretagsamhet leder till att välfärdsområdena i rädsla för att bli föremål för utvärderingsförfarande har tryckt på panikknappen och fattat sparbeslut på ett kortsiktigt sätt, tvingade därtill av regeringen. I många välfärdsområden verkar sparbesluten drabba när service på basnivå, alltså det allra viktigaste som var orsaken till att hela reformen ursprungligen gjordes. En okontrollerad minskning av när servicen skulle omintetgöra idén med hela social- och hälsovårdsreformen, att stärka när servicen på basnivå och förebygga en brant ökning av kostnaderna för specialiserad sjukvård. Det skulle kosta mycket både mänskligt sett och ekonomiskt och försätta människor i en ojämlik ställning beroende på var de bor.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Centerns grundprincip är att de lagändringar som bedömts vara ändamålsenliga och som dämpar kostnadstrycket på välfärdsområdena kan genomföras, men välfärdsområdena ska få behålla den finansiering som reserverats för dessa uppgifter och skyldigheter och den ska inte sugas upp till staten. Nästa år är det beloppet 106 miljoner euro som vi vill lämna till välfärdsområdena. Centern tar ställning till ändamålsenligheten i lagstiftningsändringar som påverkar finansieringen av välfärdsområdena i det skede då regeringen lämnar propositioner om dem till riksdagen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 19

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en ändring av lagen om välfärdsområdenas finansiering så att finansieringen av välfärdsområdena kan ökas med 106 miljoner euro för 2024, vilket motsvarar den sänkning av den statliga finansieringen som görs i och med de lindrigare uppgifterna och skyldigheterna.

Reservationens förslag till uttalande 20

Riksdagen förutsätter att regeringen inte genomför nedskärningar i finansieringen av välfärdsområdena som sparåtgärder, utan tryggar en tillräcklig finansieringsnivå för medborgarnas social- och hälsovårdstjänster.

Reservationens förslag till uttalande 21

Riksdagen förutsätter att regeringen ger välfärdsområdena mer tid att balansera ekonomin genom att förlänga tiden för att täcka underskott med ytterligare två år.

Reservationens förslag till uttalande 22

Riksdagen förutsätter att regeringen för att förbättra kostnadsjämförbarheten överför en post på 300 miljoner euro för ersättningar för resekostnader relaterade till social- och hälsovårdstjänster från Folkpensionsanstalten till välfärdsområdena.

Reservationens förslag till uttalande 23

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål genomför en riksomfattande lösning för att eliminera överdriven användning av inhyrd arbetskraft.

Reservationens förslag till uttalande 24

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål inför den yrkesutövarmodell som skrivits in i regeringsprogrammet.

Reservationens förslag till uttalande 25

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Riksdagen förutsätter att regeringen tar med oppositionspartierna i beredningen av reformen av finansieringsmodellen för social- och hälsovårdstjänsterna.

90. Stöd till kommunerna

30. Statsandel till kommunerna för ordnande av basservice (förslagsanslag)

Bakom genomförandet av vårdreformen döljer sig en kollaps av kommunernas statsandelar och skatteinkomster nästa år samt en dimmig bild av framtiden för finansieringen av de kommunala tjänsterna.

Tidigare kalkyler över social- och hälsovårdsutgifterna och överföringen av social- och hälsovårdsfinansieringen från kommunerna till välfärdsområdena har preciserats så att de motsvarar utfallet via statsandelarna. Den drastiska förändringen har överraskat alla.

Både när det gäller finansieringen av kommunerna och välfärdsområdena lyfte social- och hälsovårdsreformen fram den faktiska situationen för finansieringen och ordnandet av tjänster, vilken tidigare varit dold inom kommunalekonomin och kommunernas breda uppgiftsområde. Ytterligare utmaningar har bland annat förorsakats av det allt större servicebehovet till följd av den åldrande befolkningen, coronapandemin och den kraftiga inflationen. När reformerna brukat genomföras kostnadsneutralt, dvs. utan tilläggsresurser för ordnandet av tjänsterna, har det blivit så att den totala statliga finansieringen av både ordnandet av kommunala tjänster och välfärdsområdena håller på att bli otillräcklig. Med andra ord har kostnaderna stigit betydligt snabbare än statsandelsfinansieringen och kommunernas skattefinansiering har ökat. Regeringen bör skyndsamt och senast i samband med reformen av kommunernas statsandelar granska hur principen om finansieringsansvar uppfylls i förhållandet mellan kommun och stat.

I stället för att blunda och lägga skulden på andra är det ytterst viktigt att regeringen granskar kommunernas uppgifter och skyldigheter i förhållande till den totala finansieringen av den kommunala servicen, hur de allt djupare regionala skillnaderna i kommunernas förhållanden och servicebehovskoefficienter samt i skatteinkomstbasen kan jämnas ut rättvisare och vilken roll statsmakten över huvud taget har när det gäller att garantera den basservice som människorna behöver. Här har vi kärnan för välfärdssamhällets framtid. Om finansieringsunderskottet bara faller på kommunernas ansvar, blir de ekonomiska skillnaderna mellan kommunerna okontrollerbara, vilket i sista hand drabbar dem som behöver service.

Som en oförutsedd bieffekt av social- och hälsovårdsreformen är statsandelarna till rentav tio kommuner nästa år i sin helhet på minus, det vill säga de har blivit och kommer med hot om utsökning att bli tvungna att betala mer pengar av sina egna skatteinkomster till staten än de får i statsandelar. Med andra ord är dessa kommuner tvungna att betala staten för att de tillhandahåller sina invånare lagstadgade tjänster, medan andra kommuner får pengar från staten för att uppfylla samma skyldigheter. I stället för höjningen kommer regeringen nästa år att skära ned kommunernas finansieringsunderstöd enligt prövning. Centern accepterar inte denna orättvisa och likgiltighet.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Därför föreslår vi i vår egen alternativa budget en höjning på 30 miljoner euro i kommunernas finansieringsunderstöd enligt prövning, med vilket kommuner med negativa statsandelar kan hjälpas. Dessutom måste regeringen avstå från tvångsindrivning av negativa statsandelar och se till att ingen kommun får negativa statsandelar efter reformen av kommunernas statsandelar.

Enligt prognoserna i programmet för kommunernas ekonomi, som publicerades i september 2023, ökar antalet kommuner med underskott kraftigt från och med 2024. Dessutom kan man se en kraftig differentiering i kommunernas ekonomiska situation under de närmaste åren. Regeringsprogrammet är för snävt för att lösa de utmaningar som kommunerna redan känner till. Vi uppmantrar regeringen att revidera sin kommunpolitiska linje så att den motsvarar kommunernas realitet.

Med tanke på planeringen av kommunernas egen ekonomi är särskilt 2025–2027 mycket utmanande och finansieringsutsikterna oklara. Under den perioden infaller åtminstone de slutliga nedskärningarna av kommunernas statsandelar till följd av social- och hälsovårdsöverföringen, återbetalningen till staten av kompensationen för behovet av ytterligare nedskärningar nästa år, statsandelsreformen samt upphörandet av hyresavtalen för social- och hälsovårdsfastigheter som välfärdsområdena hyrt. De mörka molnen över kommunerna föranleds av regeringens eventuella ytterligare sparåtgärder, eftersom man redan nu vet att regeringens finanspolitiska mål har blivit undergrävda. Utifrån diskussionerna i riksdagen föredrar regeringen att göra ytterligare nedskärningar framom att exempelvis fatta beslut som påskyndar den ekonomiska tillväxten med utnyttjande av hela Finlands möjligheter och resurser. I det avseendet är regeringens centraliseringspolitik katastrofal.

Vi påpekar att staten inte har råd att som anpassningsåtgärd över huvud taget minska statsandelarna till kommunerna, om regeringen vill trygga den lagstadgade basservicen för var och en. Det är fråga om ett värdeval.

Syftet med statsandelssystemet för kommunal basservice är att garantera var och en rätt till lagstadgad basservice oberoende av bostadsort genom en skälig skatte- och betalningsbörda. Statens ansvar för den kommunala basservice som människorna behöver understryks av den så kallade principen om finansieringsansvar som härletts ur grundlagen, varvid statsmakten ska ge kommunerna en faktisk ekonomisk möjlighet att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter. Granskningen bör göras kommunvis. Detta måste vara den grundläggande utgångspunkten för statsandelsreformen, trots att den åsidosattes i samband med statsandelsreformen 2015 under den föregående regering som leddes av samlingspartiet.

Dessutom måste statsandelsreformen genomföras utifrån kommunernas återstående uppgifter och skyldigheter. I fortsättningen hänför sig cirka 70–80 procent av kommunernas lagstadgade uppgifter till den grundläggande utbildningen och småbarnspedagogiken. Kommunerna har också viktiga uppgifter med anknytning till livskraft, utvecklande av näringarna, kultur och fritid. Vi måste också komma ihåg kommunernas djupare roll som gemenskap av människor och hörnsten i vår demokratiska samhällsordning. Det rådande osäkra läget i världspolitiken framhäver betydelsen av vår egen försörjningsberedskap, livskraft och övergripande säkerhet i hela Finland. Därför har vi inte råd att lämna en enda kommun eller ett enda område i landet åt sitt öde.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Vi påpekar också att den reform av social- och hälsovårdstjänsterna som trädde i kraft i början av 2023 lyfte fram verkligheten i kommunerna och hur stora skillnaderna i kommunernas utgifts- och inkomststrukturer var innan reformen genomfördes. Regeringen bör söka lösningar och minska skillnaderna. Vi påpekar att de kommunsammanslagningar som dikteras av statsmakten, vilket inte är en främmande tanke för samlingspartiet som största regeringsparti, inte ger några lösningar på utmaningarna, eftersom utmaningarna rentav är av landskapsstorlek. Det enda användbara verktyget för att jämna ut skillnader i förhållanden och ekonomisk bärkraft är statsandelssystemet för kommunerna.

Likaså förändrades skatteinkomsternas och statsandelarnas tyngd i den kommunspecifika finansieringen betydligt i och med social- och hälsovårdsreformen. Betydelsen av det utjämningsystem för statsandelarna som genomförs utifrån skatteinkomstutfallet har ökat. Därför måste man i den kommande statsandelsreformen slopa de oändamålsenliga grunder som hör till det nuvarande statsandelssystemet, såsom självriskandelen för de kommuner som får utjämning av statsandelarna och pendlingskoefficienten, där arbete i grannkommunen minskar kommunens statsandel.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 28.90.30 med 30 000 000 euro för höjning enligt prövning till kommunerna för att hjälpa kommuner med så kallade negativa statsandelar och att riksdagen godkänner följande uttalanden:.

Reservationens förslag till uttalande 26

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att kommunerna inte ska bli tvungna att betala staten för de tjänster som staten har ålagt kommunerna och lovat att finansiera (kommuner med så kallade negativa statsandelar).

Reservationens förslag till uttalande 27

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från att återkräva så kallade negativa statsandelsfordringar som förfallit till betalning.

Reservationens förslag till uttalande 28

Riksdagen förutsätter att regeringen genomför den statsandelsreform för kommunerna som träder i kraft vid ingången av 2026 så att var och en har rätt till lagstadgad kommunal baservice oberoende av bostadsort med en skälig skatte- och avgiftsbörda.

Reservationens förslag till uttalande 29

Riksdagen förutsätter att reformen av statsandelssystemet för kommunerna baserar sig på kommunernas nuvarande uppgifter och att regeringen i samband med reformen av statsandelssystemet granskar också den sammantagna statsandelsfinansieringen och huruvida kommunernas skatteinkomstunderlag är tillräckligt.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

Reservationens förslag till uttalande 30

Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med reformen av statsandelssystemet fullständigt jämnar ut skillnaderna mellan kommunerna när det gäller koefficienterna för förhållanden och servicebehov samt skatteinkomstunderlag.

Reservationens förslag till uttalande 31

Riksdagen förutsätter att regeringen inte som vid statsandelsreformen 2015 tar in oändamålsenliga fördelningskriterier för statsandelarna i det nya statsandelssystemet (t.ex. pendlingskoefficient samt kommunernas självriskandel i skatteinkomstutjämningen).

Reservationens förslag till uttalande 32

Riksdagen förutsätter att regeringen inte anpassar statsfinanserna genom att skära ned finansieringen av den lagstadgade basservice som människorna behöver (kommunal basservice och social- och hälsovård).

Reservationens förslag till uttalande 33

Riksdagen förutsätter att regeringen granskar hur principen om finansieringsansvar uppfylls för att trygga lika kommunala tjänster och vid behov ökar statens finansieringsandel senast i samband med statsandelsreformen.

35. Statens ersättning till kommunerna för minskning av skatteinkomsterna till följd av ändringar av beskattningsgrunderna (fast anslag)

Kommunernas skatteinkomstunderlag är snävt: kommunalskatt, fastighetsskatt och andel av samfundsskatten. De lindringar av förvärvsinkomstskatterna som genomförts valperiodvis har i huvudsak genomförts via kommunalbeskattningen. Även om de ändringar i skattegrunderna som under de senaste valperioderna riktats mot kommunernas skatteinkomster har ersatts till fullt belopp via statsandelarna, har de samtidigt tärt på kommunernas också i övrigt snäva skatteinkomstunderlag.

Att kommunernas skattefinansiering är sårbar på grund av skatteavdragen framgick drastiskt i de slutliga övergångsposterna för social- och hälsovården i november 2023, när det framgick att kalkylerna över kommunernas skatteinkomster betydligt avvikit från utfallet 2022 på grund av att förvärvsinkomstskatteavdragen till följd av restriktionerna under coronapandemin utnyttjats exceptionellt lite 2021. En fluktuation under ett enda år orsakade kommunerna permanenta årliga nedskärningar av statsandelarna med hundratals miljoner euro, vilket vi anser vara oskäligt. Regeringen bör senast i samband med reformen av kommunernas statsandelar bedöma om statens finansieringsandel inte längre motsvarar principen om så kallat finansieringsansvar och om alla som behöver kommunal service ska behandlas jämlikt oberoende av boningsort.

Dessutom bör det noteras att skattefinansieringen är den största inkomstposten i varje kommuns inkomstunderlag efter den finansieringsöverföring som gjordes i samband med vårdreformen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 2 /cent

Statsandelarna täcker nästa år något över en femtedel av finansieringen av kommunernas lagstadgade uppgifter och i slutet av valperioden utan nya beslut redan under en femtedel. Därför är det viktigt att kommunernas skattebas utvidgas eller åtminstone att de förvärvsinkomstavgifter som genomförs via kommunalskatten i högre grad än för närvarande överförs till statsbeskattningen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 34

Riksdagen förutsätter att regeringen stärker kommunernas skatteinkomstbas senast i samband med statsandelsreformen.

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning och fritt bildningsarbete

30. Statsandelar och statsunderstöd för driftskostnader för grundläggande utbildning och småbarnspedagogik (förslagsanslag)

Utbildning är människans viktigaste kapital, ända från småbarnspedagogiken till högskoleutbildning och livslångt lärande. Möjligheten till jämlik utbildning av hög kvalitet tillkommer alla barn och unga i hela Finland oberoende av familjens förmögenhet och socioekonomiska bakgrund. Utöver undervisning och forskning har utbildningen och dess tillgänglighet en viktig betydelse för regionernas företagsverksamhet, sysselsättning och livskraft i hela vårt land.

Den finländska grundskolan har varit en framgångssaga. Den har ökat barns och ungas förutsättningar för livet och stött hemmens fostrande uppdrag. Grundskolan har också lagt grunden för Finlands framgång som nation. För närvarande är dock allt inte i sin ordning i fråga om skolor och inlärning. Inlärningsresultaten har försämrats. Enligt de senaste Pisa-resultaten har skillnaderna mellan eleverna också ökat och beroendet mellan elevernas socioekonomiska bakgrund och inlärningsresultat har stärkts. Utbildningen går ganska kraftigt i arv i 2020-talets Finland. Skillnaderna mellan skolorna ökar. Utbildningsnivån bland unga vuxna har sjunkit. En del av barnen och ungdomarna mår dåligt i skolan.

Det är nödvändigt att bedöma var grundskolan har lyckats och vad som kan förbättras. På grundval av detta måste nödvändiga korrigerande åtgärder vidtas. En bra skola och utbildning kan vara avgörande för att komma på rätt väg för resten av livet.

Man får inte tillåta att grundskolorna och undervisningen i dem differentieras. Skolavhopp måste förebyggas i tid. Samarbetet mellan hemmet och skolan måste utvecklas vidare. Barnens och de ungas välbefinnande måste stödjas på bred front och mångprofessionellt. Kompetensen hos yrkesutbildade personer inom fostran och undervisning att i ett tidigt skede identifiera barns och ungas problem måste stärkas och metoderna för att hjälpa barn i tid måste förbättras. Lärarna ska

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 2 /cent

ges möjlighet att sköta sina grundläggande uppgifter på ett bra sätt. Skolorna behöver arbetsro i stället för kontinuerliga reformer.

Mobbning och våld i skolan måste stoppas. Det måste säkerställas att programmen för förebyggande av mobbning används och är fungerande i alla läroanstalter. Inläringen av emotionella färdigheter och sociala färdigheter måste stärkas i undervisningen.

Närskoletillägg till stöd för små skolor

Färre åldersklasser och differentierade områden medför utmaningar för servicenätet inom utbildningen. Också i detta läge måste man dock finna lösningar som tryggar det mänskliga kapitalet och jämlika utbildningsmöjligheter i hela landet.

Centerns mål är att göra utbildningen tillgängligare och att varje barn verkligen ska få en närskola. Vi är särskilt oroade över de förlängda skolresorna för mindre skolelever. Den tid som används för dagliga skolresor får inte bli oskälig och belasta barnet.

Vi föreslår att ett närskoletillägg tas i bruk som en del av finansieringen av den grundläggande utbildningen. Närskoletillägget stärker verksamhetsförutsättningarna för mindre skolor. Målet är att den grundläggande utbildningen ska kunna ordnas för alla barn som lika närservice runt om i Finland. I en liten skolenhet kan man bygga upp gemenskap, hålla grupperna mindre och beakta varje barns individuella behov.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.10.30 med 3 000 000 euro att riktas som understöd till närskoletillägg för små skolor och godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 35

Riksdagen förutsätter att regeringen främjar varje barns möjligheter till jämlik och tillgänglig grundutbildning.

31. Statsandelar och statsunderstöd för driftkostnader för läroanstalter för fritt bildningsarbete (förslagsanslag)

Regeringen skär i finansieringen till medborgarinstituten, sommaruniversiteten, folkhögskolorna och andra aktörer inom det fria bildningsarbetet. Det här är kortsiktigt. Vuxenutbildningsstödet har också hamnat på samma lista över kortsiktiga nedskärningar.

När arbetslivet förändras är det viktigt att ge möjlighet att utbilda sig för nytt arbete eller uppdatera sitt kunnande. Utbudet av folkhögskolor och sommaruniversitet har gjort det möjligt för många att byta bransch och stärka det kunnande som behövs i arbetet. Studier är alltid till nytta, oberoende om man vill utveckla sitt eget kunnande eller bilda sig.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

Läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet är på många orter de enda platser som erbjuder studier på ett rimligt avstånd. Nedskärningarna är skadliga för små läroanstalter i små kommuner och minskar invånarnas möjligheter att utbilda sig.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.10.31 med 25 000 000 euro och att följande uttalande godkänns:

Reservationens förslag till uttalande 36

Riksdagen förutsätter att regeringen följer förändringarna i utbildningsutbudet inom fritt bildningsarbete och förverkligandet av lika studiemöjligheter i olika områden, på olika håll i Finland.

70. (29.70, delvis) Studiestöd

55. Studiepenning och bostadstillägg (förslagsanslag)

Finländska studerande avlägger sina studier under en längre tid än studerande i andra OECD-länder. Regeringens planerade indexfrysning av studiepenningen går stick i stäv med målen. Ökningen av studiestödets fokus på låneandelen i ett läge med stigande räntor väcker än större oro. Regeringen borde, när den bedömer behovet av att reformera studiestödet, också bedöma om ränteutgifterna för studielånet kan beaktas som en del av studielånskompensationen eller om studielånet automatiskt kunde innefatta statligt räntestöd som motsvarar räntestödet för BSP-lån.

Studiepenningen är ett direkt stöd till de studerande för att täcka levnadskostnaderna under studietiden. De sakkunniga som hörts i kulturutskottet anser att studiepenningen är ett bra incitament för att främja studierna. De studerande ska i så hög grad som möjligt kunna fokusera på studierna och avlägga examina inom utsatt tid. En höjning av studiepenningen stöder slutförandet av studierna och stärker finländarnas kompetens. Centerns riksdagsgrupp föreslår i sin alternativa budget att studiepenningen höjs med 6 procent. Förslaget ökar utgifterna i statsfinanserna med uppskattningsvis 20 miljoner euro.

Höjningarna av inkomstgränserna för studiestödet under förra valperioden gör det också möjligt för studerande att arbeta vid sidan av studierna, om studiesituationen tillåter det. Om studiepenningen höjs något mer än indexhöjningen säkerställs studiestödets köpkraft. Det kompenserar också för regeringens beslut att sänka bostadsbidraget.

Sipiläs regering återinförde 2018 studiestödets försörjarförhöjning, som hade slopats 1994. Försörjarförhöjningen stöder studerande med familj och hjälper dem att fokusera på studierna på heltid. Centern föreslår också en nivåhöjning på 6 procent för försörjarförhöjningen. Efter höjningen är studiestödets försörjarförhöjning 151,01 euro i månaden. Regeringen föreslår en höjning som är knappt 10 euro lägre per månad.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Vid undervisnings- och kulturministeriet bereddes under förra valperioden en proposition med förslag till lagar om ett försök med regional studielånskompensation och om temporär ändring av 92 § i inkomstskattelagen. Syftet var att möjliggöra ett försök som skulle ge kunskap om hur den regionala studielånskompensationen påverkar tillgången på arbetskraft och livskraften i det försöksområde som avsågs i propositionen. Centerns riksdagsgrupp föreslår att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till ett försök med regional studielånskompensation.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 37

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder ett tillägg på 20 miljoner euro till studiestödet att riktas till studiepenningen, dess försörjningsförhöjning och nivåhöjningen till läromaterialstillägget.

Reservationens förslag till uttalande 38

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål främjar totalreformen av studiestödet och som ett led i reformen bedömer hur de stigande räntorna på studielån påverkar de studerandes försörjning under studietiden och efter studierna.

Reservationens förslag till uttalande 39

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till försök med regional studielånskompensation och reserverar 6 miljoner euro för ändamålet.

90. Idrottsverksamhet

Regeringens mål är att få finländare i alla åldrar att röra på sig mer. Vi kan säkert alla omfatta dessa viktiga mål. Därför kan vi inte godkänna de nedskärningar i anslagen för byggande av idrottsanläggningar (-3,3 miljoner euro), föreningsstöd (-1,8 miljoner euro), idrottsutbildningscenter (-1,5 miljoner euro) och understöd till idrottsorganisationer (-1,3 miljoner euro) som föreslås i budgetpropositionen för 2024. Regeringen har reserverat 20 miljoner euro i budgeten för ett separat program, Mer motion i Finland. Finansieringen för programmet Mer motion i Finland bör användas för att kompensera de ovannämnda inbesparingarna inom motion och idrott.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 40

Riksdagen förutsätter att regeringen riktar den finansiering som reserverats för programmet Mer motion i Finland för att korrigera de nedskärningar i idrotten som regeringen gjort och öppet redogör för vad som i nettobelopp är på väg att hända med stödet till idrotten med beaktande inte bara av anslagsändringarna utan också av den höjning av mervärdesskatten på idrottstjänster som är under beredning.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

91. Ungdomsarbete

51. Verkstadsverksamhet för unga, uppsökande ungdomsarbete samt skol- och läroanstaltsungdomsarbete (reservationsanslag 2 år)

I programmet för Petteri Orpos regering ville man satsa på att förebygga utslagning bland unga. Detta mål uppnås inte när tjänsterna för de mest utsatta ungdomarna skärs ned. Det äventyrar ordnandet av högklassiga tjänster och lämnar tusentals unga utanför tjänsterna.

Inom det uppsökande ungdomsarbetet och verkstadsverksamheten har man redan länge gjort ett gott arbete särskilt i fråga om unga som löper risk för utslagning eller som redan har marginaliserats. Regeringens nedskärningar slår hårt mot en välfungerande modell och praxis och leder till att ungas utanförskap och ensamhet ökar och sysselsättningen försämras samt till att utslagningen och problemen med den psykiska hälsan ökar.

Överföringen av de unga till andra tjänster medför nya kostnader för sysselsättningen och social- och hälsovårdstjänsterna. Det skulle inte ge samhället sådana besparingar som eftersträvas. I värsta fall faller den unga personen helt utanför hjälpsystemet och priset på det skulle vara alltför högt både mänskligt och ekonomiskt sett.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.91.51 med 4 500 000 euro att riktas till uppsökande ungdomsarbete och verkstadsverksamhet och att följande uttalande godkänns:

Reservationens förslag till uttalande 41

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp vilka konsekvenser nedskärningarna har för att förebygga utslagning av unga och ökningen av behovet av social- och hälso- och sjukvårdstjänster för unga samt vid behov lämnar till riksdagen propositioner som främjar de ungas tillgång till behovslena tjänster.

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Förvaltning och forskning

01. Jord- och skogsbruksministeriets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

I regeringsprogrammet ingår ett åtagande att genomföra de åtgärder för att förbättra jordbrukets lönsamhet som skrivits in i slutrapporten från den parlamentariska arbetsgruppen för den föregående valperioden (parlamentarisk grupp för utvärdering av resultat- och utvecklingsutsikterna för jordbruket 2023). Under denna valperiod har det dock fortfarande inte lagts fram ett enda förslag till åtgärder i fråga om slutsatserna i rapporten. Det är bråttom med konkreta åtgärder. Regering-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

en och ministern ska i fortsättningen säkerställa att de program som används för ansökan om, övervakning av och utbetalning av stöd fungerar.

Centern påminner om att lönsamhetskrisen inom jordbruket inte är förbi. Budgetpropositionen innehåller dock inga behövliga åtgärder för att stärka jordbrukets lönsamhet. I stället för att stödja gårdarnas lönsamhet är regeringen passiv och nöjer sig med den stelbenta jordbruksförvaltningen och oförmågan att snabba upp utbetalningarna av stöd till gårdarna. Det leder till att allt fler gårdar kommer att drabbas av akut kassakris.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 42

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att ministeriet, Livsmedelsverket och hela jordbruksförvaltningen har förutsättningar att genomföra åtgärdsrekommendationerna i den parlamentariska utvärderingsgruppens slutrapport och att hela jordbruksförvaltningen i fortsättningen har förmåga till flexibilitet till exempel i fråga om tidpunkten för utbetalning av stöd.

10. Utveckling av landsbygden

55. Statsbidrag för 4H-verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Centern uttrycker stor oro över nedskärningen i resurserna för 4H-verksamheten, som framför allt förtjänstfullt aktiverar unga. Centern vill inte skäras ned anslagen för 4H-verksamhet som har anvisats för verksamhet som främjar företagande och sysselsättning bland unga. Behovet av en sådan verksamhet har inte försvunnit, utan till och med ökat.

4H-verksamheten bidrar till att främja landsbygdens livskraft och dragningskraft genom att ordna varierad fritidssysselsättning och serviceverksamhet, sysselsätta unga och ge dem möjligheter till företagsamhet. Tyngdpunkter för verksamheten ligger på att främja företagsamhet och företagande (bl.a. verksamhetsmodellen ”Tre steg till arbetslivet”), matfostran samt skogs- och naturfostran. 4H är en organisation som verkar på riksnivå. År 2022 uppgick de löne- och företagarincomester som verksamheten möjliggjorde till sammanlagt 7,5 miljoner euro. Inom 4H-organisationerna finns det sammanlagt 213 föreningar som får statsunderstöd. Deras verksamhet omspannar en stor del av kommunerna i Finland. Föreningarna har nästan 50 000 medlemmar.

Centern föreslog ursprungligen i sin alternativa budget ett tillägg på 850 000 euro för 4H-verksamhet, men med beaktande av att regeringen i och med detta i den kompletterande budgetpropositionen har ökat momentet med 500 000 euro och finansutskottet i sitt betänkande med 150 000 euro, så uppgår behovet efter dessa rätt riktade men otillräckliga tillägg till 200 000 euro.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.10.55 med 200 000 euro till för 4H-verksamhet som ökar landsbygdens livskraft.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

64. EU-medfinansiering och statlig medfinansiering för den regionala och lokala landsbygdsutvecklingen (reservationsanslag 3 år)

I statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2024–2027 föreslås det nedskärningar på 137,5 miljoner euro i resurserna för utveckling av landsbygden. Den föreslagna nedskärningen kommer också leda till att EU:s medfinansiering går förlorad. Då kommer en nedskärning på upp till 240 miljoner euro att riktas mot landsbygdens livskraft, bl.a. företagsstöden på landsbygden, bredbands-, cykelvägs- och vattenförsörjningsprojekten. Centern godkänner inte den nedskärning av den nationella finansieringen som skrivits in i bilagorna till regeringsprogrammet och vi uppmanar regeringen att dra tillbaka de förslag som leder till att den nationella finansieringen och EU-finansieringen rasar.

Nedskärningarna i finansieringen av utveckling av landsbygden syns ännu inte i budgeten för 2024, eftersom genomförandet av nedskärningarna förutsätter att Finlands CAP-plan öppnas och förhandlas om på nytt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 43

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från att öppna Finlands CAP-plan nästa år i fråga om medlen för utveckling av landsbygden. I stället genomförs finansieringen i sin helhet i enlighet med det som skrivits in i CAP-avtalet.

20. Jordbruk och livsmedelsekonomi

47. Utvecklande av livsmedelskedjan (reservationsanslag 3 år)

Centern föreslår att man under ledning av jord- och skogsbruksministeriet stärker rollen och ansvaret för livsmedelsexporten, särskilt för att aktörerna inom livsmedelsbranschen ska samordna exporten. Utifrån sakkunnigutfrågningen i jord- och skogsbruksutskottet kan det dock konstateras att livsmedelsexporten inte kommer att ta ett steg framåt utan bakåt genom regeringens nu föreslagna åtgärder.

Den nya verksamhetsmodellen leder till att långsiktig verksamhet upphör och exportåtgärderna decentraliseras. Centern förutsätter anslag för exportinsatser enligt regeringsprogrammet och kräver att exportverksamheten omorganiseras och effektiviseras. Utöver en bättre samordning inom landet måste också vårt lands ambassader och konsulat utomlands anlitas för exportverksamhet, så som man framgångsrikt har gjort i till exempel Irland och Danmark.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.20.47 med 3 000 000 euro för att stärka Finlands livsmedelsexport.

40. Naturresursekonomi

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

42. Ersättning för rovdjurs skadegörelse (reservationsanslag 2 år)

Centern anser att stamvårdande jakt på storvilt inte bör upphöra under denna regeringsperiod utan fortsätta på samma sätt som under tidigare perioder. Detta minskar också kostnaderna för statsfinanserna i och med att rovdjursersättningarna minskar och behovet av olika vargprojekt minskar.

Om jägarna avstår från handräckningsuppgifterna gällande storvilt efter det att stamvårdande jakt upphört, medför detta betydande konsekvenser för statsfinanserna och allvarliga olägenheter för den allmänna säkerheten. Centern föreslår att vi följer Sveriges modell för att fastställa en gynnsam bevarandestatus för vargen samt vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder som tryggar stamvårdande jakt på storvilt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 44

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar de lagstiftningsåtgärder som behövs och främjar åtgärder på EU-nivå för att den stamvårdande jakten på storvilt ska kunna fortsätta i Finland och på detta sätt bidra till att minska de kostnader som rovdjursskador medför för statens ekonomi.

44. Stöd för tryggnad av virkesproduktionens uthållighet (förslagsanslag)

Centern kräver att schemat för utbetalningar av Kemera- och Metka-stöd säkerställs. Centern anser att en minskning av finansieringen av de frivilliga och omtyckta programmen Metso och Helmi kan äventyra acceptabiliteten för ett hållbart skogsbruk. Följderna kan bli omfattande. Situationen måste bevakas noggrant och regeringen måste vara beredd att snabbt vidta korrigerande åtgärder om det behövs.

Centern betonar att den skogspolitik som bedrivs i Finland i sin helhet är hållbar. Skogarna och beslutanderätten i användningen av dem bör även i fortsättningen helt och hållet ligga hos de nationella myndigheterna. Regeringen bör i enlighet med sitt löfte i regeringsprogrammet genomföra EU-politiken så att Finlands nationella intresse tillgodoses fullt ut. När det gäller skogspolitiken bör regeringen fästa särskild uppmärksamhet vid en rättvis beräkning av Finlands kolsänkor. Finland får inte orsakas kostnader för att binda skogarna till EU:s klimatpolitik.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 45

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att betalningstidtabellen för Kemera- och Metka-stöden genomförs.

Reservationens förslag till uttalande 46

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer förutsättningarna för ett hållbart skogsbruk och godtagbarheten trots att finansieringen av programmen Metso och Helmi, som baserar sig på frivillighet, minskar.

Reservationens förslag till uttalande 47

Riksdagen förutsätter att regeringen påverkar Europeiska unionens beslutsfattande så att det inte ställs upp hinder för en hållbar användning av Finlands skogar och inte heller åläggs skyldigheter som ökar kostnaderna.

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Kommunikationsministeriets ram pekar neråt mot slutet av valperioden 2023–2027. I brist på tillräckliga resurser kommer många av skrivningarna i regeringsprogrammet att förbli tomma löften. Samtidigt håller den tolvåriga riksomfattande trafiksystemplanen som förhandlades fram under förra valperioden på att mista sin finansieringsbas, vilket innebär en återgång till en kortvarig trafikledspolitik som bara sträcker sig över en valperiod.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 48

Riksdagen förutsätter att regeringen bedriver trafikledspolitik på lång sikt med beaktande av de riktlinjer som parlamentariskt godkänts under föregående valperiod.

10. Trafik- och kommunikationsnäten

20. Bastrafikledshållning (reservationsanslag 3 år)

Regeringen har för avsikt att åtgärda det eftersatta underhållet av trafikleder i dåligt skick (vägnät, järnvägar och hamnar) genom att sänka utgiftsramen för bastrafikledshållningen, som regeringen försöker ersätta med försäljningsintäkter från statens egendom. En satsning av engångsnatur under valperioden skulle uppgå till sammanlagt 520 miljoner euro. Trots detta är den totala finansieringen av basunderhållet av transportinfrastrukturen enligt våra kalkyler på väg att minska med cirka 110 miljoner euro jämfört med finansieringen för 2019–2023. Den är också betydligt mindre än vad som har skrivits in i den riksomfattande 12-åriga trafiksystemplanen. Den kraftiga ökningen av kostnaderna har också lett till att man inte längre kan reparera trafikleder i dåligt skick till ens närapå samma belopp som tidigare.

Enligt den bedömning av effekterna som ingår i budgetpropositionen för nästa år och enligt sakkunniga som utskottet har hört kommer det eftersatta underhållet av trafiklederna att öka redan nästa år, trots att regeringen samma år planerar använda nästan hälften, 250 miljoner euro, av den tilläggsfinansiering av engångsnatur för basunderhåll av transportinfrastrukturen som skrivits in i investeringsprogrammet. Enligt sakkunniga kommer exempelvis det eftersatta underhållet av

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

vägnätet att öka till 2,4 miljarder euro enligt prisnivån 2024, och byggnadskostnaderna förblir höga. De sakkunniga som utskottet hört har påpekat att den föreslagna finansieringsnivån är tillräcklig för att efter nästa år belägga cirka 1 500 kilometer av vägnätet, när målet för åtgärda det eftersatta underhållet är minst 4 000 kilometer. Det eftersatta underhållet av trafiklederna kommer att öka anmärkningsvärt.

Centern betonar också att de investerings- och utvecklingsprojekt för farlederna som regeringen beslutat om och inlett genom sitt investeringsprogram automatiskt kommer att öka behovet av finansiering för basunderhållet av transportinfrastrukturen, eftersom antalet nya leder som kräver underhållning kommer att öka. Regeringen har inte på något sätt förberett sig på detta i sin plan för de offentliga finanserna. Tvärtom minskar finansieringsramen för basunderhåll av transportinfrastrukturen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 49

Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar en genomförbar plan för att åtgärda det eftersatta underhållet av trafiklederna senast i samband med uppdateringen av den 12-åriga trafiksystemplanen.

Reservationens förslag till uttalande 50

Riksdagen förutsätter att regeringen för att dämpa trycket på att reparera trafikleder ökar finansieringen av basstrafikledshållningen alltid när den beslutar om nya projekt för byggande eller utveckling av trafikleder.

31. Vissa understöd (reservationsanslag 3 år)

Finansieringsnivån för enskilda vägar måste tryggas

Centern vill hålla finansieringsnivån för statsbidragen till förbättring av enskilda vägar på 2023 års nivå. Det föreslagna tillägget tillåter ombyggnad av enskilda vägar på en sträcka av cirka 1 500 fler kilometer än vad regeringen föreslår. På grund av sanktionerna mot Ryssland och motsanktionerna är det viktigare än någonsin att se till att de inhemska transportererna fungerar. Till exempel de råvaror som jord- och skogsindustrin behöver finns ofta invid enskilda vägar. Den höjning på 10 miljoner euro som anvisats för i år för att trygga träförsörjningen förbrukades rekordsnabbt. Med beaktande av den svåra situationen inom den finländska skogsindustrin kommer behovet nästa år att vara minst lika stort.

Centern föreslår ett tillägg på 14,5 miljoner euro för enskilda vägar. (återtagande av nedskärningen på 4,5 miljoner euro och bibehållande av en höjning av försörjningsberedskapen med 10 miljoner euro).

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Kommunerna har beviljats statsunderstöd för infrastrukturprojekt som främjar gång och cykling och andra projekt som främjar förhållandena för gång och cykling. Kommunerna har aktivt utnyttjat stödet.

Regeringen föreslår en nedskärning på 0,5 miljoner euro nästa år, även om regeringen i sitt eget program har förbundit sig att främja rörligheten.

Ett annat problem har varit att stöd för byggande av gång- och cykelleder endast har kunnat beviljas för trafikleder som ägs av kommunen. I Finland finns det dock många landsbygdskommuner som ligger invid det statsägda vägnätet. Stöd har inte kunnat beviljas sådana områden, även om det skulle behövas för att förbättra trafiksäkerheten och främja möjligheterna att röra sig.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.10.31 med 17 500 000 euro, varav 14 500 000 euro anvisas för bidrag för enskilda vägar och 3 000 000 euro för att främja gång och cykling, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 51

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder de ändringar som behövs för att i fortsättningen möjliggöra ett flexibelt genomförande av statens och kommunernas samfinansierade projekt som främjar gång och cykling också på statens vägnät.

77. Utveckling av trafikledsnätet (reservationsanslag 3 år)

Regeringen har i sitt regeringsprogram och vid budgetförhandlingarna i september utsett nya investerings- och utvecklingsprojekt samt projekt vars planering måste inledas i brådskande ordning. Det största investeringsprojektet är entimmeståget till Åbo, som på alla sätt konstaterats vara en onödig investering, och som regeringen rekapitaliserar med cirka en halv miljard euro. Slutfinansieringen av projektet förblir en fullkomlig gåta. Regeringen kommer att fatta fler investeringsbeslut redan vid ramförhandlingarna våren 2024.

Centern anser att det med tanke på en långsiktig trafikledspolitik är ytterst problematiskt att i en situation där finansieringsramen pekar neråt och kostnaderna stiger i så stor utsträckning inleda nya investeringsprojekt vars slutfinansiering inte på något sätt kan anses vara garanterad. Regeringen håller således på att vältra över ansvaret för att lösa finansieringsproblemet i fråga om projekt för utveckling av trafikledsnätet till kommande regeringar.

I detta läge är det rentav oansvarigt att satsa betydande summor på ett entimmeståg till Åbo, som vid sakkunnigbedömningar har klassificerats som en onödig investering, när det med samma pengar hade varit nationalekonomiskt betydligt nyttigare att åtgärda det eftersatta underhållet av trafiklederna i hela Finland.

Vår utskottsgrupp fäster också med allvar uppmärksamhet vid att nya utvecklingsprojekt endast riktas till stora stadsområden i södra Finland och till västra Finland. För hela det vidsträckta Östra

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

Finland, som med tanke på försörjningsberedskapen och säkerheten är viktigare än förr, har regeringen förmått anvisa endast ett vägprojekt till Norra Savolax, ett banprojekt till Södra Karelen och anslag för planering av den långa Savolaxbanan.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 52

Riksdagen förutsätter att regeringen utvecklar trafiklederna i hela Finland.

Reservationens förslag till uttalande 53

Riksdagen förutsätter att regeringen gör noggranna kalkyler över den totala finansieringen av nya utvecklingsprojekt för trafikleder utan att överföra de finansieringsproblem som redan är i sikte till nästa regering för avgörande i en situation där regeringen skär ner ramfinansieringen genom att ersätta den med finansiering av engångsnatur genom att sälja statlig egendom som ger god avkastning..

20. Tjänster inom trafik, transport och kommunikation

43. Förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport (förslagsanslag)

Rederistöd endast till arbete som hänför sig till egentlig sjöfart

Centern föreslår en nedskärning av rederistödet i fråga om underhållningstjänster. Stödet snedvrider nämligen konkurrensen, eftersom hotell- och restaurangbranschen på fastlandet inte får motsvarande stöd. Stödet kan bevaras i fråga om uppgifter som hänför sig till den egentliga sjöfarten.

Enligt finansministeriets utgiftskartläggning är besparingen 30 miljoner euro om stödet riktas endast till arbete som hänför sig till egentlig sjöfart.

Reservationens förslag till uttalande 54

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder ett lagförslag som eftersträvar besparingar på 30 miljoner euro och genom vilket regeringen förnyar stödet för att förbättra konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport så att det i fortsättningen endast riktas till egentligt sjöfartsarbete och så att stödet inte längre beviljas för underhållningstjänster, eftersom stödet snedvrider konkurrensen inom turist- och restaurangbranschen.

(50.) Statsunderstöd för genomförande av det riksomfattande bredbandsprojektet (reservationsanslag 3 år)

Regeringen föreslår att det statliga stödet för byggande av bredband skärs ned helt och hållet och att understödsmomentet stryks ur budgetpropositionen, varvid det är omöjligt att föreslå anslagsfinansiering i fortsättningen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

Centern anser att en proposition där regeringen agerar mot sitt eget regeringsprogram är obegriplig. Enligt regeringsprogrammet ska digitaliseringen av de offentliga tjänsterna främjas. Efter utredning har det utlovats en bedömning av behovet av ett fortsatt genomförande av stödprogrammet för bredband. Trots detta vill regeringen dra in stödet utan någon utredning. Det är uppenbart att det inte är möjligt att bygga bredbandsanslutningar endast på marknadsvillkor.

Tills vidare är stödet viktigt och ett livsvillkor för områden där fungerande bredbandsförbindelser inte kan byggas på marknadsvillkor. Frågans samhällseliga betydelse understryks av att stödet är lagstadgat (lagen om stöd för byggande av fast bredband). Lagen tillämpas när Transport- och kommunikationsverket beviljar stöd för bredbandsprojekt av det anslag som reserverats i statsbudgeten.

Syftet med stödet för byggande av bredband har varit att ge 130 000 hushåll eller verksamhetsställen tillgång till snabb bredbandsförbindelse. Enligt de sakkunniga som kommunikationsutskottet hört har man lyckats med detta rentav över förväntningarna. Finansiering har tilldelats sammanlagt 182 projekt. De totala kostnaderna har uppgått till 262,5 miljoner euro under perioden 2011–2022. Statens andel av kostnaderna var 59 miljoner euro och kommunernas 29 miljoner euro. En liten såddfinansiering har gett genomslag.

Centern påminner också om att 3G-nätet för närvarande körs ned från de frekvenser som krävs för det nya 5G-nätet som är under utbyggnad. Detta kommer att leda till att människors terminalutrustning och telefoner slutar fungera utan att regeringen visar något intresse, vare sig för att främja en ökad tillgång till fungerande bredbandsanslutningar eller för att säkerställa bredbandsanslutningar för dem vars terminalutrustning upphör att fungera i och med nedläggningen av 3G-nätet. Således är det väsentligt att stödet fortsätter också med tanke på jämlikheten.

Vi föreslår

att riksdagen återinför i statsbudgeten moment 31.20.50 (Statsunderstöd för genomförande av det riksomfattande bredbandsprojektet, reservationsanslag 3 år) och

att riksdagen ökar moment 31.20.50 med 10 000 000 euro i statsunderstöd för byggande av bredband i områden där byggandet av bredbandsförbindelser inte genomförs på marknadsvillkor.

60. Överföring till statens televisions- och radiofond (fast anslag)

Centern föreslår att den offentligt finansierade Rundradion också ska delta i saneringen av ekonomin och att detta ska inledas redan 2024.

Centern vill inte genomföra någon indexhöjning av finansieringen av Yle. Det skulle spara in 17,85 miljoner euro i utgifter jämfört med budgetpropositionen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

Reservationens förslag till uttalande 55

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en ändring i lagen om statens televisions- och radiofond. Ändringen innebär att finansieringen av Rundradion Ab inte höjs analogt med förändringen i kostnadsnivån för 2024, utan finansieringen bevaras på 2023 års nivå och att regeringen beaktar detta i tilläggsbudgeten för 2024 genom att föreslå att Yles finansiering minskas med 17,85 miljoner euro jämfört med den ordinarie budgeten.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Finland behöver ökad produktivitet och ekonomisk tillväxt

För att de offentliga finanserna ska kunna saneras krävs det inte bara att arbetsmarknaden reformeras och anpassas utan också att förutsättningarna för ekonomisk tillväxt stärks.

Centern stöder regeringens linje att målmedvetet öka satsningarna på forskning och utveckling (FoU) på det sätt som riksdagspartierna parlamentariskt kom överens om under den föregående valperioden. Regeringens mål att göra tillståndsförfarandena smidigare är också ett steg i rätt riktning. Genomslagskraften för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten (FoUI) bör ökas och stöden för det bör riktas till hela landet. Det förutsätter ett aktivt samarbete mellan företag och högskolor överallt i Finland. Det räcker dock inte med enbart satsningar på FoU-verksamhet, om inte regeringen samtidigt säkerställer att det finns tillgång till kompetent arbetskraft.

Arbetsmarknaden måste reformeras så att den fungerar bättre till, exempel genom att man ökar användningen av lokala avtal och förnyar utkomstskyddet för arbetslösa. Regeringens målsättning om att få 100 000 nya sysselsatta är bra, men utöver det behövs det också arbetskraftsinvandring.

I flera sakkunnigyttranden till ekonomiutskottet betonas att arbetskraftsinvandringen har avgörande betydelse för tillväxtutsikterna. Realiteten i Finland är att befolkningen i arbetsför ålder minskar och utan ny extra arbetskraft är tillväxtutsikterna oundvikligen dåliga.

En smärtpunkt i regeringens politik är den njugga inställningen till arbetskraftsinvandring. Exempelvis den så kallade tremånadersregeln som regeringen planerar, där en arbetskraftsrelaterad invandrare ska lämna landet om han eller hon inte lyckas hitta nytt arbete efter ett avslutat anställningsförhållande, gör redan nu Finland mindre attraktivt för utländska experter, eftersom regeringens verksamhet ökar osäkerheten.

Regeringen håller på att glömma bort de mindre företagen. Beslutet att lägga ner utvecklings-tjänsterna för företag är kortsiktigt och något som Centern inte stöder. Små och medelstora företag har använt sig av analys-, konsult- och utbildningstjänster särskilt när de har behövt förnya sin verksamhet, kartlägga nya marknader och planera ägarbyten samt utveckla marknadsföringen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Centern uttrycker sin oro över regeringens passivitet trots att de ekonomiska utsikterna blir dyst-rare. Särskilt konjunkturläget inom byggbranschen är svårt. Genom att inte göra något tar reger-ingen en medveten risk för att antalet konkurser ökar och sysselsättningsläget försämras. Trots re-geringens sparbeslut kan de uteblivna skatteinkomsterna och de ökande socialskyddsutgifterna ytterligare förvärra underskottet.

Regeringen försummar östra och norra Finland

Regeringens politik leder till att Finland tudelas. Regeringen har glömt behoven i östra och norra Finland, trots att konsekvenserna av Rysslands anfallskrig drabbar just gränsområdena allra star-kast. De regionala skillnaderna inom Finland tillspetsas kraftigt när besparingarna inom de olika förvaltningsområdena riktas oskäligt mycket mot östra och norra Finland och insatserna på mot-svarande sätt styrs till andra håll.

Regeringens linjeval att lämna östra Finland ensamt syns inom många politikområden, såsom ut-vecklingen av trafiknätet, anslagen för regional utveckling och energiproduktionen. Östra Fin-land behöver och har rätt till samma möjligheter som det övriga Finland. Östra Finland är också i allra högsta grad en säkerhetspolitisk fråga. Under dessa tider kunde man tro att regeringen för-står vilken betydelse en jämlik utveckling av hela Finland har.

Centern godkänner inte regeringens beslut, utan förutsätter att regeringen på samma sätt som för tillväxtsatsningarna i västra Finland också avsätter ekonomiska resurser för östra Finlands strate-giska visionsarbete och Norra programmet.

Centern föreslår också att den så kallade AKKE-finansieringen, som reserverats för landskapens frivilliga utveckling, inkluderas till det planerade beloppet i nästa års budgetproposition. Den så kallade CBC-AKKE-finansieringen ska som planerat riktas till de landskap vid gränsområdena i Finland som den också var avsedd för. Av de medel som ursprungligen reserverats för detta ändamål har 32 miljoner euro slopats i budgeten.

Det krävs snabbare biogasproduktion och satsningar på produktion av förnybar energi

I regeringsprogrammet lovar man att utveckla och inleda biogasproduktion samt främja en mång-sidig användning av biogas. För att det här ska lyckas behövs på en och samma gång åtgärder för att främja både produktionen och användningen av biogas.

Det är väsentligt att regeringen ser till att man med de anslag som reserverats i budgeten verkli-gen kan genomföra nya investeringar i biogasanläggningar och återvinningsgödsel i Finland. Åt-gärderna för produktion och användning av biogas ska ses som en helhet. Det förutsätter samar-bete mellan olika ministerier (JSM, ANM, MM, KM, FM). Den övergripande samordningen mel-lan förvaltningsområdena bör stärkas. Vi vill också påpeka att tillståndsförfarandena för investe-ringar i förnybar energi sannolikt inte kommer att påskyndas på det sätt som regeringen eftersträ-var, utan snarare kommer åtgärderna att skapa osäkerhet i investeringsmiljön för rena energiform-er. Dessutom inför regeringen nya administrativa skyldigheter för biogas som ökar de administrativa kostnaderna och inte främjar investeringar i biogas.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Centern anser inte att regeringens beslut att halvera bevilningsfullmakten för energistöd är vet-tigt. Produktionen av förnybar energi har en avgörande betydelse för att det ska produceras ny, ren energi i Finland. Det kommer även i fortsättningen att behövas finansiering för kommersiali-seringen av nya former av energiproduktion. Mängden nya energistöd som beviljas minskar be-tydligt när de nya finansieringsperioderna för den föregående regeringens framtidsinvesteringar av engångsnatur och Finlands program för hållbar tillväxt (RRF) avslutas. Centern fäster också uppmärksamhet vid säkerställandet av en tillräcklig anslagsnivå för stödsystemet METKA.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 56

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndar på åtgärderna för att göra tillståndsförfaran-det smidigare och säkerställer i nära samarbete med företag och högskolor att FoUI-verk-samheten är verkningsfull och i stor utsträckning riktar sig till hela Finland.

Reservationens förslag till uttalande 57

Riksdagen förutsätter att regeringen erkänner fakta om befolkningsutvecklingen i Finland och för att säkerställa tillgången på arbetskraft avstår från sin så kallade tremånadersregel för att avlägsna arbetskraftsinvandrare från Finland, om inte invandraren hittar nytt arbete i stället för arbete som upphör under den tiden.

Reservationens förslag till uttalande 58

Riksdagen förutsätter att regeringen i enlighet med sitt program börjar främja utvecklingen och inledandet av biogasproduktionen samt en mångsidig användning av biogas och för att uppnå detta stärker den övergripande samordningen mellan olika förvaltningsområden samt vidtar åtgärder för att främja produktionen och användningen av biogas.

Reservationens förslag till uttalande 59

Riksdagen förutsätter att regeringen stärker tillväxtutsikterna i hela Finland och satsar ock-så på att genomföra åtgärderna i det strategiska visionsarbetet i östra Finland och inleda det nordiska programmet på motsvarande sätt som på Västra Finlands tillväxstsatsningar.

20. Förnyelse och koldioxidsnålhet

41. Energistöd (förslagsanslag)

Fullmakt att bevilja energistöd

Centern anser inte att regeringens beslut att halvera bevilningsfullmakten för energistöd är vet-tigt. Produktionen av förnybar energi har en avgörande betydelse för att det ska produceras ny, ren energi i Finland. Det kommer även i fortsättningen att behövas finansiering för kommersiali-seringen av nya former av energiproduktion. Mängden nya energistöd som beviljas minskar be-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

tydligt när de nya finansieringsperioderna för den föregående regeringens framtidsinvesteringar av engångsnatur och Finlands program för hållbar tillväxt (RRF) avslutas.

För att bevara fullmakten att bevilja energistöd föreslår Centern ett tillägg på 1,4 miljoner euro 2024 och effekten stiger till 14 miljoner euro 2027.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.20.41 med en årlig tilläggsfullmakt på 14 000 000 miljoner euro för finansiering av energistöd, Ökningen av fullmakten beräknas medföra utgifter för staten till ett belopp av 1 400 000 euro 2024, 7 000 000 euro 2025, 13 000 000 euro 2026 och 14 000 000 euro från och med 2027.

30. Sysselsättning och företagsamhet

40. Stödjande av en hållbar tillväxt och livskraft i regionerna (reservationsanslag 3 år)

Regional utveckling

Finansieringen av landskapens frivilliga utveckling (AKKE) bör även i fortsättningen inkluderas i statsbudgeten. De landskap vid de yttre gränserna som drabbats av Rysslands anfallskrig bör få ökad regionutvecklingsfinansiering i enlighet med det löfte som getts regionerna.

Centern föreslår för nästa år ett tillägg på 10 miljoner euro för regionutvecklingen för landskapen i Finlands gränsområden och för hela fyraårsperioden en fullmakt på sammanlagt 32 miljoner euro.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.30.40 med en fullmakt på 32 000 000 euro för landskapens frivilliga utveckling till landskapen vid de yttre gränserna. Ökningen av fullmakten beräknas medföra utgifter för staten till ett belopp av 10 000 000 euro 2024, 10 000 000 euro 2025 och 12 000 000 euro 2026.

51. Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år)

Företagens utvecklingstjänster

Regeringen håller på att glömma bort de mindre företagens betydelse för Finlands ekonomiska tillväxt. Beslutet att lägga ner utvecklingstjänsterna för företag är kortsiktigt och något som Centern inte stöder. Små och medelstora företag har använt sig av analys-, konsult- och utbildningstjänster särskilt när de har behövt förnya sin verksamhet, kartlägga nya marknader och planera ägarbyten samt utveckla marknadsföringen.

Centern vill fortsätta finansiera utvecklingstjänster för företag och anvisar 13 miljoner euro för detta.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.30.51 med 13 000 000 euro för företagens utvecklingstjänster.

Huvudtitel 33

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Utjämning av familje- och boendekostnader, grundläggande utkomststöd samt vissa tjänster

54. Bostadsbidrag (förslagsanslag)

Centern delar i likhet med regeringen uppfattningen att man bör söka besparingar i bostadsbidraget som en del av stärkandet av de offentliga finanserna. Av de ändringar som regeringen föreslår godkänner centern sänkningen av ersättningsprocenten (stödet minskar i de flesta fall med 12,5 procent), höjningen av bassjälvriskandelen, sloandet av förvärvsinkomstavrdraget på 300 euro från bostadsbidraget samt överföringen av Helsingfors till samma stödnivå som Esbo, Vanda och Grankulla.

Regeringen föreslår att det allmänna bostadsbidraget slopas helt och hållet för alla hushåll som bor i ägarbostäder från och med den 1 september 2024. Nedskärningen drabbar också i betydande grad barnfamiljer och ökar barnfamiljsfattigdomen. Regeringen ser inte ut att inse att alla som bor i ägarbostäder inte har bra inkomster. En del av dem har sitt eget hem som enda förmögenhetsform.

I Finland finns det för närvarande områden med mycket få hyresbostäder. Försäljningen av ägarbostäder har redan en längre tid varit långsam i samma områden, men i synnerhet i det nuvarande läget på bostadsmarknaden kan det vara nästan omöjligt. En del av dem som bor i ägarbostäder tvingas sälja sitt hem med förlust och i stället hyra en bostad, vilket kan leda till att bostadsbidraget till och med ökar jämfört med nuläget.

Särskilt svår blir situationen för de familjer med låga inkomster som för närvarande får bostadsbidrag och som bor i ägarbostäder och vars boendebehov avviker från det normala antingen på grund av att familjen är stor eller på grund av en familjemedlems funktionsnedsättning eller sjukdom för vilken det i det nuvarande hemmet har gjorts betydande ändringsarbeten som gör det möjligt att bo i hemmet. Det kan vara mycket svårt för dem att hitta en hyresbostad som lämpar sig för familjens behov.

Regeringen skärper också villkoren för att få utkomststöd i fråga om boendekostnaderna. Eftersom antalet bostäder till överkomligt pris inte alls räcker till inom alla regioner i Finland i förhållande till efterfrågan på dem, finns det inte lämpliga och tillräckligt förmånliga bostäder för alla. Det kan vara ytterst svårt för den som ansöker om bidrag att hitta en förmånligare bostad som motsvarar den boendenorm som avses i lagen om utkomststöd. Utkomststödet ska dock skäras

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 2 /cent

ned, om sökanden inte flyttar till en förmånligare bostad. De samtidiga nedskärningarna i bostadsbidraget och utkomststödet kan leda till situationer som är oskäligen för enskilda personer.

Till skillnad från regeringen godkänner Centern dock inte nedskärningar av barnfamiljerna eller slopande av bostadsbidraget för dem som bor i ägarbostäder. Centern minskar nedskärningen av bostadsbidragen genom dessa två åtgärder med cirka 85 miljoner euro 2024, varav 25 miljoner euro riktas till bibehållandet av bostadsbidraget för ägarbostäder och 60 miljoner euro till bostadsbidraget för barnfamiljer.

Som kompensation för besparingarna i bostadsbidrag och indexfrysningen av studiestödet vill Centern höja studiestödet med 20 miljoner euro.

Beaktande av växelvist boende för barn

Sättet att beräkna och bestämma bostadsbidraget har i stor utsträckning konstaterats vara problematiskt med tanke på skilsmässofamiljer och familjer där vårdnadshavarna i övrigt bor åtskilt, eftersom barnet i fråga om bostadsbidraget räknas som medlem i hushållet endast på den adress där hen officiellt är skriven. Därför beaktar det nuvarande bostadsbidraget i växelboende familjer och motsvarande situationer inte barnfamiljens faktiska boendeförhållanden eller familjens situation. Enligt Folkpensionsanstaltens utredning är växelvist boende inte alltid möjligt särskilt i skilsmässofamiljer med låga inkomster på grund av stödvillkoren och vårdnadshavarnas svaga ekonomiska situation.

Barnet har rätt till alla sina föräldrar. Också växelvist boende är vardag för allt flera barn och familjer. Vi anser det vara viktigt att föräldrarnas inkomstnivå, boende eller någon annan yttre faktor inte utgör något hinder för att föräldraskapet ska kunna genomföras och barnets rättigheter tillgodoses. Föräldrarnas möjligheter att delta i barnets vardag och liv måste stödjas. Barnets boende hos alla sina föräldrar på det sätt som de kommer överens om ska stödjas jämlikt och bostadsbidraget ska beakta dessa varierande boendesituationer jämlikt. Centern förutsätter att regeringen utreder hur växelvist boende ska beaktas i bostadsbidraget.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 60

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en reform av bostadsbidraget för att göra nedskärningen av bostadsbidraget rimligare så att nedskärningen inte riktas till barnfamiljer och samtidigt avstår från att slopa bostadsbidraget för ägarbostäder samt utreder hur växelvist boende ska beaktas i bostadsbidraget.

20. Utkomstskydd för arbetslösa

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

50. Statsandel till förtjänstskyddet och alturneringsersättningen inom arbetslöshetsförmånerna (förslagsanslag)

Centern understöder reformen av utkomstskyddet för arbetslösa. Att ändra utkomstskyddet för arbetslösa så att det sporrar till arbete sparar inte bara direkt utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa, utan stärker också de offentliga finanserna genom de indirekta sysselsättningseffekterna.

Centern godkänner i övrigt förslagen om en reform av utkomstskyddet för arbetslösa, men vill behålla och genomföra en nivånedskärning i det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa. Centern vill också bevara utkomstskyddets skyddade belopp.

Centern godkänner inte slopandet av barnförhöjningarna inom utkomstskyddet för arbetslösa

Vi ser med stor oro på regeringens planer på att avsevärt rikta besparingar särskilt mot barn och familjer. Nativiteten i Finland är historiskt låg och regeringen borde tvärtom skapa hopp och tro för familjerna och trygga förutsättningarna för ett gott liv för redan födda barn.

Regeringens avsikt att slopa barnförhöjningarna från utkomstskyddet för arbetslösa gäller en betydande del av de arbetslösa. I fjol fick en tredjedel av dem som fick utkomstskydd för arbetslösa också barnförhöjning. Slopandet av barnförhöjningarna riktar sig i synnerhet till barnfamiljer som redan nu har låga inkomster och ökar avsevärt mängden barnfamiljer med låga inkomster.

Slopandet av barnförhöjningarna ökar också avsevärt behovet av grundläggande utkomststöd och därmed kommunernas utgifter. Beroendet av utkomststöd försvagar incitamenten för arbete. Barnförhöjningarna inom utkomstskyddet för arbetslösa har tidigare bedömts vara ett kostnadseffektivt sätt att minska barnfattigdomen och därför föreslår vi att de bibehålls i nuläget.

Den nedskärning som regeringen föreslår är ytterst skadlig och har en betydande inverkan på barns och ungas framtid samt ökar behovet av ersättande tjänster.

Centern godkänner inte slopandet av det skyddade beloppet inom utkomstskyddet för arbetslösa

Regeringen kommer att stryka det skyddade beloppet på 300 euro från utkomstskyddet för arbetslösa, vilket har förbättrat incitamenten att arbeta med inkomster som understiger det skyddade beloppet. Under coronaepidemin höjdes det skyddade beloppet tvärtom till 500 euro.

I fjol fick nästan 40 procent av dem som fick arbetslöshetsförmån arbetslöshetsdagpenning vid sidan av deltidsarbete. Regeringens mål att uppmuntra till heltidsarbete är i sig värt att understöda, men slopandet av det skyddade beloppet kan avsevärt försvaga incitamenten att ta emot deltidsarbete.

Vi anser det vara viktigt att varje människa kan delta i arbetslivet enligt möjligheter och förmåga. Deltidsarbete är ett betydligt bättre alternativ än utslagning helt utanför arbetslivet. Regeringen

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

bör tvärtom vidta åtgärder som sporrar till arbete och sänker tröskeln för att få arbete också genom deltidarbete. Regeringen bör öka resurserna för främjande av sysselsättningen för att i synnerhet mer svårssysselsatta personer ska ha bättre förutsättningar att få arbete. Vi anser att det är nödvändigt att utkomstskyddets skyddade belopp bibehålls.

Nedskärningen av nivån på det inkomstrelaterade skyddet och ändringen av beräkningsformeln som kompensationsåtgärder

Centern föreslår som alternativ till att slopa barnförhöjningarna och slopa skyddsdelarna att det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa skärs ned med -9,7 procent och att beräkningsformeln för det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa ändras så att nivån på det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa skärs snabbare än för närvarande när inkomsterna före arbetslösheten ökar. För närvarande består den inkomstrelaterade dagpenningen av en grunddagpenning och en förtjänstdel som baserar sig på löneinkomster. Förtjänstdelen är 45 procent av skillnaden mellan dagslönen och grunddelen, men i fråga om den inkomst som överstiger 3 534,95 euro i månaden är förtjänstdelen 20 procent. Centern vill ändra beräkningsformeln så att förtjänstdelen är 15 procent i fråga om inkomst som överstiger 3 000 euro i månaden.

Gradering av det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa enligt tiden i arbete

Centern kommer att föreslå en egen graderingsmodell som avviker från regeringens modell för det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa och förlängningen av arbetsvillkoret med hjälp av beredningen av arbetsgruppen för utveckling av utkomstskyddet för arbetslösa, som fungerade under förra valperioden.

I regeringens modell graderas utkomstskyddet för arbetslösa enligt arbetslöshetens längd. Centern vill däremot gradera utkomstskyddet för arbetslösa enligt tiden i arbete före arbetslösheten. Tanken är att en längre tid i arbete före arbetslösheten ska berättiga till ett längre utkomstskydd för arbetslösa än en kort arbetshistoria. För närvarande och även efter den reform som regeringen planerat är varaktigheten för det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa densamma oberoende av hur länge personen har varit i arbetslivet före arbetslösheten.

Centerns mål är att genom reformen uppnå de konsekvenser för de offentliga finanserna som är av samma storleksklass som i regeringens modell. Enligt arbetsgruppen för utveckling av utkomstskyddet för arbetslösa kan graderingen enligt arbetets längd stärka de offentliga finanserna med cirka 200 miljoner euro genom en modell där utkomstskyddet för arbetslösa för varje 5 månaders arbete inflyter 100 dagar och det maximala antalet är 400 dagar.

Centerns mål är en modell där inkomstrelaterat utkomstskydd för arbetslösa inflyter redan från korta arbetspass och det första inflytandet kan fås till exempel redan i fråga om 3–6 arbetsmånader så att det inflyter 10 dagar per arbetsmånad. Maximibeloppet av utkomstskyddet för arbetslösa förutsätter då att personen i fråga arbetar 40 månader, om det maximala antalet är 400 dagar.

Eftersom propositionen om gradering av utkomstskyddet för arbetslösa ännu inte är under behandling i riksdagen, kan Centern senare ta ställning till detaljerna i graderingen av utkomstskyddet för arbetslösa i slutlig och noggrannare form.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Centern utvidgar rätten till inkomstrelaterat utkomstskydd för arbetslösa på lika villkor för alla sysselsatta. I praktiken kan detta till exempel genomföras så att alla sysselsatta ska höra till en arbetslöshetskassa.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 61

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt bereder en reform genom vilken den återinför barnförhöjningen och det skyddade beloppet inom utkomstskyddet för arbetslösa samt som kompensationsåtgärder genomför en nivånedskärning i det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa och ändrar formeln för beräkning av utkomstskyddet för arbetslösa så att den inkomstrelaterade nivån sänks snabbare än för närvarande när inkomsterna före arbetslösheten ökar.

Reservationens förslag till uttalande 62

Riksdagen förutsätter att regeringen ersätter graderingen av utkomstskyddet för arbetslösa enligt arbetslöshetens längd som är under beredning med att utkomstskyddet för arbetslösa graderas enligt tiden i arbete före arbetslösheten så att redan ett arbetsvillkor på några månader kan ge rätt till ett kort inkomstrelaterat utkomstskydd för arbetslösa, men en längre rätt förutsätter längre tid i arbete före arbetslösheten och att regeringen bereder en detaljerad modell för detta så att konsekvenserna för de offentliga finanserna är av samma storleksklass som vid graderingen av utkomstskyddet för arbetslösa enligt regeringsprogrammet.

Reservationens förslag till uttalande 63

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt bereder en reform som ska respektera försäkringsprincipen för utkomstskyddet för arbetslösa och som omfattar alla sysselsatta och där alla som betalar arbetslöshetsförsäkringspremier på lika villkor har rätt till inkomstrelaterat utkomstskydd för arbetslösa och finansierar reformen så att den inte ökar underskottet i de offentliga finanserna exempelvis med hjälp av arbetslöshetsförsäkringspremier.

55. Statsandelar till Sysselsättningsfonden (förslagsanslag)

Vuxenutbildningsstöd

Regeringen avser kortsiktigt att slopa vuxenutbildningsstödet från och med den 1 augusti 2024. Omkring en tredjedel av dem som får vuxenutbildningsstöd har fått stöd för social- eller hälsovårdsutbildning. Med hjälp av stödet har många närvårdare kunnat studera som sjukskötare och sjukskötare, hälsovårdare eller barnmorskor har avlagt högre yrkeshögskoleexamen eller magisterexamen i hälsovetenskaper, varefter de har kunnat sköta utvecklings-, sakkunnig- och ledningsuppgifter inom hälso- och sjukvården. Inom undervisningsväsendet har vuxenutbildningsstödet möjliggjort t.ex. studier som speciallärare eller som yrkespedagog för en person som i bakgrunden har lärarexamen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Också Centern ser grunderna för att avgränsa och omfördela vuxenutbildningsstödet. I stället för att dra in stödet måste villkoren för att få stöd omdefinieras till exempel genom att det fastställs en övre åldersgräns för stödtagarna och genom att de genomsnittliga stödnivåerna sparas. Centerns mål är att behovet av stöd för vuxenutbildningen ska halveras, men stödet ska inte slopas helt och hållet.

Centern tar mer detaljerat ställning till den nya modellen för vuxenutbildningsstödet när regeringens proposition om indragning av vuxenutbildningsstödet föreläggs riksdagen.

Centern minskar sparnivån av vuxenutbildningsstödet med 22,5 miljoner euro 2024 och 87,5 miljoner euro 2027 jämfört med regeringsprogrammet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 64

Riksdagen förutsätter att regeringen reformerar vuxenutbildningsstödet genom att noggrannare avgränsa villkoren för stödet så att det stärker förlängningen av tiden i arbetslivet och tillgången på arbetskraft med målet att halvera stödutgifterna inom den offentliga sektorn. Samtidigt avstår regeringen från sin avsikt att helt avskaffa möjligheten till vuxenutbildningsstöd.

30. Sjukförsäkring

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen (förslagsanslag)

Årssjälvriskerna för läkemedelskostnaderna, det vill säga läkemedelstaket, stiger nästa år från 592,16 euro med nästan 35 euro till 626,94 euro. Vi godkänner inte höjningen av läkemedelstaket, utan föreslår att den bibehålls på samma nivå som i år.

De flesta personer som betalar höga läkemedelskostnader och får ett läkemedelstak är tvungna att i stor utsträckning använda också olika hälsovårdstjänster. Således träffar regeringens beslut att höja klientavgifterna inom hälso- och sjukvården samma personer. Många långtidssjuka människor med låga inkomster har redan nu varit tvungna att pruta på att köpa läkemedel när kostnaderna stiger. En del som använder mycket läkemedel kan behöva välja mellan köp av läkemedel och andra nödvändiga inköp eller fakturor när läkemedelstaket stiger.

Bibehållandet av årssjälvriskerna på nuvarande nivå innebär ett tillägg på 9 miljoner euro för ersättning av läkemedelskostnader.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 65

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder en proposition genom vilken självriskerna för årstaket för läkemedelskostnaderna hålls på 592,16 euro också 2024 och bereder sig på att anslå 9 miljoner euro för ändamålet.

Reservationens förslag till uttalande 66

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till en kostnadsneutral fördelning av initialsjälvriskerna för läkemedel i flera poster med tanke på statsfinanserna och så att den gör det lättare för i synnerhet låginkomsttagare som använder mycket läkemedel att skaffa nödvändiga läkemedel.

60. Stödjande av social- och hälsovården

36. Statsunderstöd för att trygga social- och hälsovårdstjänster (fast anslag)

Nativiteten är historiskt låg i Finland. Många par och ensamstående vill gärna ha barn, men av olika orsaker är det svårt att få barn. Kriterierna för tillgång till barnlöshetsvård är tämligen stränga och antalet personer som behöver och vill ha vård har ökat. Assisterad befruktning med egna pengar på privata kliniker kostar i allmänhet rätt så mycket. Centern vill främja människors möjligheter till önskat antal barn både genom positiv barn- och familjepolitik och genom att öka finansieringen av barnlöshetsbehandlingar.

En del av de önskade och förväntade graviditeterna slutar också med missfall. De som upplevt missfall upplever att de inte fått tillräcklig vård och psykiskt stöd. Många upplever att de till och med helt saknar vård och att de varit helt ensamma med sin erfarenhet. God behandling av missfallen är nödvändig för att den drabbade personen jämte make ska återhämta sig. Dålig vård kan till och med leda till att man ger upp önskan få barn.

För att förbättra behandlingen av missfall har man börjat utarbeta en rekommendation om god medicinsk praxis. Vi föreslår tilläggsfinansiering för att förbättra tillgången till hälso- och sjukvårdspersonal som behandlar missfall, trygga tilläggsutbildningen och säkerställa och förbättra det psykiska stöd som personer som drabbats av missfall behöver.

Centern anvisar ett tillägg på 5 miljoner euro för behandling av barnlöshet och utveckling av behandling av missfall.

Vi föreslår

att regeringen ökar moment 33.60.36 med 5 000 000 euro att riktas till att utveckla tillgången till barnlöshetsbehandlingar och vården av missfall.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Miljö- och naturvård

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 2 /cent

23. *Främjande av skyddet av Östersjön och vattendragen (reservationsanslag 3 år)*

Finansiering för skydd av insjöar

Centern anser det vara viktigt att Finland som de tusen sjöarnas land också är känt för rena vattendrag. Det är nödvändigt att man fäster uppmärksamhet vid vattendragens skick i hela landet och inte bara exempelvis i kustområdena. I Finland finns det en betydande mängd insjöar, och det krävs ekonomiska satsningar för att de ska kunna sättas i gott skick.

Vi kommer inte att nå en god ekologisk status för vattnen fram till 2027 med den nuvarande resursnivån. En femtedel av alla naturtyper i insjöar och stränder är hotade och en fjärdedel är nära hotade och dessutom är 32 procent av naturtyperna i insjöar och stränder bristfälligt kända.

Det är nödvändigt att se till att insjöarna i Finland är i gott skick också med tanke på främjandet av turismen. Insjöfinland är ett av landets fyra storområden i fråga om turism. Den rena naturen är en av de största orsakerna till att internationella turister vill komma till Finland. Satsningarna på skyddet av insjöar är för sin del satsningar på vårt lands turism.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.23 med 3 000 000 euro för skyddet av insjöar.

INKOMSTPOSTER

Avdelning 11

SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

En återhållsam skatteanpassning behövs som en del av balanseringen av ekonomin. Centern använder moderat skatteanpassning som ett verktyg för att balansera den offentliga ekonomin med kroniskt underskott.

I den offentliga debatten har det inte ägnats någon större uppmärksamhet vid att regeringens vägran att tillgripa skatteanpassningar kommer att leda till att Finlands totala skatteuttag sjunker betydligt under valperioden.

Skatteuttaget var 43 procent 2022 och finansministeriet bedömer att det kommer att sjunka till cirka 40 procent före 2027. Nedgången beror bland annat på att skatteintäkterna för fossila bränslen krymper. På 2027 års nivå innebär det minskade skatteuttaget att skatteintäkterna är cirka 9 miljarder euro mindre än vad de kalkylmässigt skulle vara enligt skatteuttaget 2022.

Beskattningen i Finland är dock relativt stram och därför kan skatterna inte höjas mer genom regeringens beslut utan att förutsättningarna för ekonomisk tillväxt går förlorade. Skattepolitiken måste vara stabil och förutsägbar.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 2 /cent

Centerns vision skiljer sig från de rödgröna partierna i opposition, som ser fara för en ideologisk skattehöjning överallt, liksom från regeringen som kategoriskt avvisar förslagen om en beslutsbaserad höjning av skattesatsen.

Centerns inställning till detta är mer pragmatisk. Vem skulle väl vara särskilt förtjust i att betala skatt, men på något sätt måste hälso- och sjukvårdstjänster, social trygghet, utbildning, säkerhet och vägar finansieras. Enbart genom att spara utgifter kan ekonomin inte balanseras och hushållningen kan inte heller vara hänvisad till ytterligare skuldsättning.

Centern anser att den minskade totala skattesatsen ger en aning spelrum för skatteanpassning. Under valperioden kan skatterna höjas med 0,5—1 miljard euro. Regeringens linjeval att sänka skatterna genom upplåning kan anses vara ryggradslöst och ansvarslöst i fiskalt avseende, med tanke på att underskottet i statsfinanserna beräknas uppgå till 11,5 miljarder euro. Regeringens värdeval att inte alls använda sig av skatteanpassning pressar upp anpassningstrycket på många sociala trygghetsförmåner.

Dessutom erbjuder regeringen samtidigt med nedskärningarna en kännbar riktad skattenedsättning för dem som har de högsta inkomsterna genom att sänka solidaritetsskatten. Detta visar att regeringen inte har någon känsla för rättvisa.

Centerns skatteförslag som helhet stärker de offentliga finanserna med cirka 500 miljoner euro 2024 i förhållande till propositionen. I och med propositionen kommer den totala skattekvoten i förhållande till BNP att sjunka till 40,8 procent 2024 från det uppskattade 41,7 procent 2023. I Centerns alternativ sjunker skattekvoten nästa år till cirka 41 procent.

Avskaffande av skatten på produktionsbyggnader inom jordbruket

Jordbruket har länge lidit av dålig lönsamhet. Coronapandemin och Rysslands anfallskrig har ytterligare försämrat jordbrukets lönsamhet när priserna på insatsvaror har stigit. Priserna verkar permanent ha stannat på en högre nivå. Dessutom försämrar räntehöjningen gårdarnas ekonomi. Särskilt problemtyngda är gårdar som har investerat och som bildar ryggraden i det finländska jordbruket och därigenom hela livsmedelskedjan. Det är också i allra högsta grad fråga om försörjningsberedskapen i hela Finland.

Lönsamhetskrisen inom jordbruket lindrades 2022 av staten med ett tidsbundet fastighetsskatte-stöd för produktionsbyggnader, vilket för sin del visar att skatten i fråga belastar gårdarnas ekonomi. Fastighetsskatten är en stor belastning särskilt för lantbruksföretagare som under de senaste åren investerat i produktionsbyggnader. Centern vill slopa fastighetsskatten på produktionsbyggnader inom jordbruket. Skatteutfallet i kommunerna skulle minska med 15 miljoner euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 67

Riksdagen förutsätter att regeringen upphör med att bevilja skattelättnader som påskyndar skuldsättningen och riktar sig till höginkomsttagare och i stället tar med en måttlig skat-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

teanpassning i verktygslådan, eftersom den totala skattesatsen håller på att sjunka så mycket att balanseringen av ekonomin förutsätter att också beskattningen används som verktyg, dock så att beskattningen av arbete och företagande inte skärps.

Reservationens förslag till uttalande 68

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om att slopa fastighetsskatten på produktionsbyggnader inom jordbruket.

01. Skatter på grund av inkomst och förmögenhet

01. Skatt på förvärvs- och kapitalinkomster

Indexjustering för inkomstbeskattningen, men ingen skattesänkning

Centern genomför indexjusteringarna av beskattningen på det sätt som regeringen föreslagit för att beskattningen av arbete inte ska skärpas jämfört med nuläget. Det stora underskottet i statsfinanserna möjliggör dock inte en lindring av inkomstbeskattningen på det sätt som regeringen föreslår. På så sätt inflyter 103 miljoner euro mer i skatter på de offentliga finanserna än i propositionen.

Beskattningen för höginkomsttagare bör inte genomföras

Centern vill fortsätta att betala solidaritetsskatt enligt den nuvarande inkomstgränsen med beaktande av den lilla indexjustering som görs i skattetabellen. En riktad skattesänkning för välsituerade personer splittrar samhället i en situation där stora besparingar görs på många utgifter och regeringen visar allvarlig brist på rättskänsla.

Vi vill nästa år ta ut en tilläggsskatt på två procent på inkomster som överstiger 88 200 euro. Skatteintäkterna ökar då med 80 miljoner euro.

Ökning av kostnaderna för arbetsresor en miss av regeringen

Centern godkänner inte regeringens beslut att höja resekostnaderna mellan bostaden och arbetsplatsen genom att försvaga rätten till skatteavdrag. Regeringen skärper beskattningen av arbetsresor nu då prinsnivån på bensin och diesel fortfarande är hög och levnadskostnaderna har stigit över hela linjen. Detta försvagar incitamenten att arbeta och gör att särskilt låginkomsttagare får en allt mer trängd ekonomi.

Centern vill behålla självriskan för arbetsresor på nuvarande 750 euro i stället för de 900 euro som regeringen föreslår. Detta lindrar beskattningen av arbetsresor med 40 miljoner euro jämfört med propositionen. Det är också motiverat att behålla den maximala avdragsrätten på 8 400 euro som var i bruk 2022 och 2023 i stället för att låta den minska till 7 000 euro. Denna med exakthet riktade åtgärd har varit till hjälp för dem som har särskilt lång väg mellan hemmet och arbetsplatsen, och därmed har drabbats hårdast av det höga bränslepriset. Om maximibeloppet bibehålls på

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

8 400 euro minskar beskattningen av personer som reser långa sträckor med 27 miljoner euro jämfört med propositionen.

Höjning av hushållsavdragets maximibelopp för ensamstående och ensamförsörjare

Centern anser det inte motiverat att ensamförsörjare och ensamboende är i en sämre ställning än hushåll med två eller flera vuxna. För personer som bor i enpersonshushåll kan hushållsavdragets maximibelopp komma emot till exempel vid större renovering av kök eller badrum, medan taket för avdragsrätten i två skattebetalares hushåll däremot blir aktuellt först med ett större eurobelopp. Centern föreslår att hushållsavdragets maximibelopp för ensamboende och ensamförsörjare ska vara dubbelt så stort och reserverar 12 miljoner euro för detta i sitt alternativ.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 69

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en ny proposition genom vilken den återtar höjningen av arbetsinkomstavdraget, eftersom det stora underskottet i statsfinanserna inte möjliggör en allmän lindring av inkomstbeskattningen och på så sätt ökar skatteinkomsterna inom de offentliga finanserna med 103 miljoner euro.

Reservationens förslag till uttalande 70

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en ny proposition om att solidaritetsskatten förlängs med den tidigare inkomstgränsen med beaktande av den indexjustering som görs i skattetabellen och eftersträvar därmed en ökning av skatteinkomsterna med 80 miljoner euro.

Reservationens förslag till uttalande 71

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en ny proposition genom vilken självriskan för arbetsresor bibehålls på nuvarande 750 euro och avdragsrättens maximibelopp bibehålls på det höjda 8 400 euro och på detta sätt förhindrar att finländarnas kostnader för arbetsresor ökar med nästan 70 miljoner euro jämfört med att rätten till avdrag försvagas.

Reservationens förslag till uttalande 72

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition genom vilken hushållsavdragets maximibelopp för ensamboende och ensamförsörjare fördubblas och reserverar 12 miljoner euro för detta som en minskning av skatteinkomsterna.

04. Skatt på arv och gåva

Vi föreslår att regeringen utan dröjsmål bereder en serie korrigeringar av betalningstiden för arvs- och gåvoskatt så att det för arvs- och gåvoskatten fås en betalningstid till skälig ränta på tio år och samtidigt ska betalningar kunna göras årligen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Vid utskottets utfrågningar har det framgått att den lagändring som regeringen nu föreslår inte fungerar och att eftersom den bara gäller arvsbeskattningen kan den leda till att generationsväxlingar fördröjs.

Dessutom har regeringen urvattnat betalningstidens betydelse genom den betydande tilläggsränta som tillkommer utöver referensräntan. Vi föreslår en skäligare ränta: referensräntan ökad med 2,0 procentenheter i stället för 3,5 procentenheter som regeringen föreslår.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 73

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder en serie korrigeringar av betalningstiden för arvs- och gåvoskatt så att det för arvs- och gåvoskatten fås en betalningstid till skälig ränta på tio år och samtidigt ska betalningar kunna göras årligen.

08. Punktskatter

01. Punktskatt på tobak

Höjning av punktskatt på tobak

Centern föreslår att punktskatten på tobak höjs med 200 miljoner euro redan 2024. Centerns förslag stöder genomförande av syftet med tobakslagen. Syftet med tobakslagen är att användningen av tobaksprodukter och andra nikotinhaltiga produkter som innehåller för människor giftiga ämnen och orsakar beroende ska upphöra.

Centerns förslag kan anses ligga på en realistisk kompromissnivå mellan Samlingspartiets tidigare förslag på 400 miljoner euro från tiden i opposition och regeringens nollinje för 2024. Senare under valperioden har regeringen för avsikt att höja punktskatten på tobak med 100 miljoner euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 74

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder en proposition genom vilken punktskatten på tobak höjs med 200 miljoner euro.

04. Punktskatt på alkoholdrycker

Att anpassa ekonomin är nödvändigt, men att sänka punktskatten på öl är ett politiskt värdeval som regeringspartierna Samlingspartiet, Sannfinländarna, SFP och Kristdemokraterna gör tillsammans och som ökar statsskulden.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Det är mycket svårt att förstå hur regeringen över huvud taget i sitt program kommit fram till att priset på öl är ett så flagrant socialt missförhållande att skatten måste sänkas, medan man å andra sidan tänker höja momsen på motionstjänster senare under valperioden.

Till sin prisseffekt är skattesänkningen obetydlig. Priset på vanlig mellanöl och starköl sänks kalkymässigt med cirka 4 cent för små burkar och med 6 cent för större burkar. En del av prisseffekten stannar nog i marginalerna inom handeln, vilket innebär att förändringen i konsumentpriserna kan vara ännu mindre.

Den sänkning av punktskatten på öl som regeringen beslutat om gäller å andra sidan inte alls alkoholfritt öl eller ettans öl med låg alkoholhalt, vilket innebär att skatteändringen försvagar deras relativa ställning bland öl och styr konsumtionen till mellanöl och starkare öl.

Men staten går miste om 25 miljoner euro i skatteintäkter. Detta motsvarar till sin omfattning till exempel den nedskärning som regeringen gör i fritt bildningsarbete vid medborgarinstitut, studiecentraler, sommaruniversitet, folkhögskolor och idrottsutbildningscenter eller hälften av det belopp med vilket regeringen senare ämnar höja klientavgifterna inom hälso- och sjukvården.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 75

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder en proposition genom vilken punktskatten på öl höjs med 25 miljoner euro.

05. Punktskatt på läskedrycker

Regeringen höjer läskedrycksskatten enligt sitt program med 30 miljoner euro under valperioden. Enligt planen för de offentliga finanserna 2024–2027 förläggs höjningen till 2025 och 2026.

På grund av det ökande underskottet i statsfinanserna anser Centern att höjningen bör göras genast och i sin helhet redan 2024. En höjning av denna storleksklass är måttfull, vilket också konstateras i regeringsprogrammet.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 76

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder en proposition genom vilken punktskatten på läskedrycker höjs med 30 miljoner euro.

07. Energiskatter

Ta i bruk dieselolja för yrkestrafik och påför vägavgift för utländska transporter

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 2 /cent

För att förbättra industrins kostnadskonkurrenskraft och underlätta transportkostnaderna för näringslivet föreslår centern att dieselolja för yrkestrafik införs. Centerns lagmotion baserar sig på finansministeriets beredning i slutet av förra valperioden, där återbäringen till den tunga trafiken uppgår till 9,5 cent per liter. Återbäringssystemet minskar skatteintäkterna med 151 miljoner euro. I och med införandet av dieselolja för yrkestrafik bör man i Finland ta ut en vinjettavgift för att också utländska lastbilar ska delta i kostnaderna för användningen av vägnätet. Vinjettsystemet skulle till exempel kunna generera skatteintäkter på cirka 15 miljoner euro.

Sänkning av energiskatten på torv till noll

Som en helt inhemsk energikälla har brännторv större betydelse än sin användningsmängd för tryggandet av energiförsörjningsberedskapen. Torvens betydelse som en del av försörjningsberedskapen har stärkts ytterligare efter det anfallskrig som Ryssland inlett. Det är värt att notera att också andra torvfraktioner är beroende av produktionen av brännторv, särskilt växttorv och torvströ som är viktiga med tanke på försörjningsberedskapen. Energianvändningen av torv har också betydelse för att det fiber- och stockvirke som industrin behöver inte bränns upp.

Leveranssäkerheten och försörjningsberedskapen i fråga om brännторv kan i praktiken tryggas endast så att den under normala förhållanden är konkurrenskraftig som bränsle för energiproduktionen. Samtidigt tryggas tillgången på växttorv och torvströ.

Centret anser att det med tanke på tryggandet av försörjningsberedskapen är motiverat att slopa energiskatten på torv. Minskningen av skatteintäkterna skulle uppgå till 16 miljoner euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 77

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart lämnar den redan beredda propositionen om dieselolja för yrkestrafik på remiss och att den efter remissbehandlingen utan dröjsmål föreläggs riksdagen för behandling och samtidigt inleder en beredning för att införa ett vinjettsystem.

Reservationens förslag till uttalande 78

Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar leveranssäkerheten och försörjningsberedskapen i fråga om brännторv och samtidigt också tillgången på torvströ och utan dröjsmål bereder en proposition genom vilken energiskatten på torv slopas.

10. Övriga skatter

05. Överlåtelseskatt

En intäktsneutral reform av överlåtelsebeskattningen

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

Centern godkänner inte regeringens proposition om slopande av skattefriheten för köpare av en första bostad. Unga måste också i fortsättningen ha rätt att drömma om och eftersträva köp av en ägarbostad. På detta sätt främjas hushållens långsiktiga välstånd.

Den sänkning av överlåtelseskatten som regeringen föreslår är till störst nytta för bostadsinvestorare som bedriver bostadsköp i stor skala. Samtidigt kommer hälften av lättnaderna i överlåtelseskatten på cirka 140 miljoner euro att finansieras genom betydligt högre skatter för unga som köper sin första bostad. Återstoden av den permanenta skattesänkningen kvitteras med tilläggs-skuld, även om regeringen i regeringsprogrammet hade för avsikt att utreda ett sätt som är neutralt med tanke på de offentliga finanserna.

Centern anser att överlåtelseskatten bör ses över så att procentsatserna för överlåtelseskatt för bostadsaktiebolag, fastighetsbolag och fastigheter slås samman på ett kostnadsneutralt sätt, varvid bostadsköp oberoende av den bostad som köps i fortsättningen beskattas med samma skattesats. Den avkastningsneutrala skattesatsen skulle vara 2,74 procent. Centern vill behålla beskattningen av en första bostad oförändrad. Genom Centrerns förslag inflyter 70 miljoner euro mer i skatteinkomster än i propositionen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 79

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en ny proposition om överlåtelseskatt så att skattefriheten för köpare av en första bostad återinförs och dessutom att skattesatserna för överlåtelseskatt för bostadsaktiebolag, fastighetsbolag och fastigheter sammanslås till 2,74 procent på ett kostnadsneutralt sätt så att syftet med ändringen är att öka skatteintäkterna med 70 miljoner euro jämfört med regeringens budget för 2024.

07. Fordonsskatt

Centern vill utveckla beskattningen av trafiken i en rättvisare riktning så att bilismen är relativt sett förmånligare där det inte finns fungerande kollektivtrafik, användningen av personbil är nödvändig och avstånden långa.

Centern genomför en liten sänkning av bränslebeskattningen i enlighet med regeringens linje, men anser det inte ändamålsenligt att sänka fordonsskatten, eftersom detta har liten effekt för hushållen, men ändå har en betydande inverkan på de offentliga finanserna. Om fordonsskatten hålls oförändrad stärks beskattningen med 50 miljoner euro jämfört med skattesänkningen.

På grund av den snabba elektrifieringen av bilbeståndet överväger vi en kilometerskatt på helt eldrivna bilar som inte baserar sig på lokalisering. Också ägare och användare av helt eldrivna bilar måste involveras i finansieringen av väginfrastrukturen och samhällets övriga behov. Skatten uppgår till 0,04 euro per kilometer. En avgift på 4 euro per 100 kilometer motsvarar ungefär kostnaderna för tankning av två liter bensin eller diesel. Avgiften grundar sig på uppskattning och baserar sig inte på lokalisering, och den kan vid behov rättas så att den motsvarar de faktiska kilo-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 2 /cent**

metrarna. Centern uppskattar att det 2024 finns 100 000 helt eldrivna bilar och att det körs i genomsnitt 23 000 kilometer med en bil.

I framtiden skulle intäkterna från denna skatt öka snabbt i och med att elbilarna blir vanligare, samtidigt som intäkterna från den övriga trafiken blir allt mindre i fortsättningen. Införandet av en kilometerskatt för renodlade elbilar är ett första steg mot en mer allmän kilometerskatt, där den nuvarande beskattningen av bensin och diesel, som grundar sig på den mängd man tankar, ersätts med en kilometerskatt som baserar sig på användningen. Kilometerskatten ska genomföras rättvist och med respekt för integritetsskyddet. I och med övergången till en mer allmän kilometerskatt kunde beskattningen variera enligt vägtyp så att skatten är högre på motorvägar än på små bygdevägar. Skatten kunde variera enligt fordonstyp.

Regeringen bör inleda en mer omfattande reform av beskattningen av trafiken så att kilometerbeskattning kan tas i bruk under valperioden 2027–2031.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 80

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt bereder en ny proposition genom vilken den återtar sänkningen av fordonsskatten med 50 miljoner euro, eftersom man inte har råd med en sådan sänkning när underskottet är cirka 11,5 miljarder euro.

Reservationens förslag till uttalande 81

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt bereder en kilometerskatt för helt eldrivna bilar genom att tillämpa modellen med en motsvarande skatt som Island berett så att skatten inte baserar sig på lokalisering och att man genom skatten under det första året eftersträvar en skatteavkastning på cirka 92 miljoner euro.

Reservationens förslag till uttalande 82

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder en mer omfattande reform av beskattningen av trafiken så att en rättvis kilometerbeskattning som respekterar dataskyddet kan tas i bruk under valperioden 2027–2031.

09. Övriga skatteinkomster

Införande av hälsoskatt

Centern uttrycker besvikelse över att den hälsoskatt som Samlingspartiet lovat före riksdagsvalet visade sig vara ett festtal som inte ens var avsett att genomföras. I Samlingspartiets alternativa budget eftersträvades med hälsorelaterad skatt en ökning av beskattningsutfallet med 300 miljoner euro.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 2 /cent

Före valet framhöll Samlingspartiet att på basis av varukoder kan skatten effektivt inriktas på produkter som innehåller en betydande mängd ingredienser som klassificeras som ohälsosamma. Skatten kan graderas på samma sätt som läskedrycksskatten, vilket innebär att skatten också innehåller ett tydligt incitativ för att utveckla produkterna i en hälsosammare riktning.

Skatteutfallet på 300 miljoner euro är orealistiskt, men skatten bör ändå beredas för att tas i bruk utan dröjsmål. Centern föreslår att skatteintäkterna från hälsoskatten ska vara 100 miljoner euro.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 83

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder en hälsobaserad skatt för att införas så att man med skatten eftersträvar en skatteintäkt på 100 miljoner euro för att skatten inte ska förbli ett festtal.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till budget för 2024 enligt betänkandet men med de ändringar som föreslås i reservationen,

att riksdagen godkänner de 83 uttalandena ovan och

att riksdagen godkänner misstroendeförklaringen i den allmänna motiveringen.

Helsingfors 12.12.2023

Markus Lohi cent
Mika Lintilä cent
Hannu Hoskonen cent
Eeva Kalli cent

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Reservation 3 /gröna

Allmän motivering

De gröna bygger upp ett Finland som bär ansvar för miljön, människorna och ekonomin. Vi vill ha ett Finland som värdesätter naturen och miljön, satsar på utbildning, försvarar de mänskliga rättigheterna och ser till att arbete och företagsamhet ger utdelning. Det kräver mod att reformera penningflödena och strukturerna och mod att försvara det allra viktigaste. När Finland reformeras på ett rättvist sätt frodas naturen, ekonomin är i balans och alla har möjlighet att bli vad som helst.

Klimatkrisen och förlusten av arter hör till vår tids största säkerhetshot. För att de offentliga finanserna ska vara på en hållbar nivå krävs det att all ekonomisk aktivitet sker inom ramen för miljöns bärkraft. De gröna vill fördubbla finansieringen av naturskyddet, bygga upp ett trovärdigt räddningspaket för kolsänkor och skulle ha mod att förnya ekonomin på ett för planeten hållbart sätt.

Inte ens i en trängd ekonomisk situation får vi pruta på att försvara en trygg barndom och en harmonisk ungdomstid. De gröna vill inte göra nedskärningar som drabbar barn eller unga. Genom att satsa på barns rättigheter, utbildning och bildning har Finland möjlighet att också i framtiden vara ett starkt och hållbart samhälle. Varje barn ska kunna sträva efter sina drömmar, oberoende av vilken familj eller vilket område det råkar födas i.

Finlands ekonomi måste stärkas. Det förutsätter att företagen har möjligheter att växa och agera internationellt. Bristen på kompetent arbetskraft måste bemötas på ett beslutsamt sätt, utbildningsnivån måste höjas och arbetskraftsinvandringen måste ökas. De grönas mål är att göra Finland till världens bästa land när det gäller att bygga upp sitt liv, utbilda sig, arbeta och bygga upp hållbar och ansvarsfull företagsverksamhet. Endast genom en rättvis reform kan vi skapa ett Finland som är verkligt stark och bryr sig nu och i framtiden.

Ekonomin måste reformeras på ett rättvist sätt

Finlands ekonomi står inför utmaningar och behöver förnyas. Befolkningen åldras och den offentliga skulden ökar. Klimatkrisen och förlusten av arter gör tillsammans med Rysslands aggressionskrig den ekonomiska utvecklingen oberäknelig.

Samtidigt ger den gröna omställningen och den industriella strukturomvandlingen en aldrig tidigare skådad ekonomisk möjlighet. Näringslivet har redan i hög grad vaknat upp till de möjligheter som den gröna omställningen innebär.

Den ekonomiska politiken i Orpos regering svarar dock inte mot utmaningarna i den föränderliga världen, utan bromsar reformerna.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 3 /gröna**

Finland kan föra en politik som vänder utvecklingen i en mer hållbar och rättvis riktning. Vi skulle välja att gå mot en hållbar tillväxt och rättvisa reformer. Vi vill skapa en välfärdsstat och infria Finlands ställning som vägvisare för den globala hållbarhetsomställningen.

Det är helt möjligt att göra andra val

De gröna har förbundit sig att bryta skuldsättningen inom de offentliga finanserna och att under denna valperiod fatta beslut för att stärka ekonomin motsvarande ett belopp av 6 miljarder euro. Vår riktlinje för att genomföra detta på ett ansvarsfullt sätt är modellen 1+2+3, där utgifterna anpassas till ett värde av sammanlagt en miljard euro, skattebasen stärks med två miljarder och de strukturella reformer som påskyndar sysselsättningen, tillväxten och produktiviteten ger effekter på tre miljarder euro vid ingången av 2030-talet. Orpos regering tänker däremot skära ned utgifterna med 4 miljarder och genomföra strukturella reformer som sparar 2 miljarder. De gröna tar 2024 cirka 600 miljoner euro mindre i lån än Orpos regering.

Vi uppdaterar våra finanspolitiska val med beaktande av konjunkturläget. I dessa tider måste vi också bereda oss på oförutsedda kriser som kan bromsa upp skuldsättningen, men å andra sidan främja de strukturella förändringar som behövs, såsom en övergång från fossilberoende.

Regeringens finanspolitik är både ojämlig och inkonsekvent. Samtidigt som nedskärningarna riktar till de allra svagaste, delar regeringen ut skattelättnader till de allra förmögaste. Regeringens politik ökar inkomstskillnaderna och lyckas inte heller minska statens skuldbörda.

Orpos regeringens inkomstpolitik är en central orsak till att skuldsättningen trots stora nedskärningar fortsätter allt kraftigare. Skattebasen splittras med miljarder när regeringen låter den totala skattegraden sjunka.

Om regeringen inte går med på att anpassa ekonomin genom beskattningen under de kommande åren, kommer vi att se ännu kraftigare utgiftsnedskärningar. Ett mindre återhållsamt förhållningssätt till beskattningen skulle förbättra regeringens trovärdighet när det gäller att stärka de offentliga finanserna.

Beskattningen är ett sätt att trygga och utveckla välfärdsstatens viktiga tjänster, och å andra sidan styra människors och företags verksamhet i en riktning som är mer hållbar med tanke på såväl miljön som folkhälsan. Därför lider såväl miljön som ekonomin av regeringens slapa skattepolitik och oförmåga att reformera beskattningen.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar omedelbara åtgärder för att stärka inkomsterna inom statsfinanserna och stävja den oroväckande skuldutvecklingen inom ekonomin.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Ett hållbart liv inom planetens gränser

Miljön sätter gränser för all mänsklig verksamhet och måste därför beaktas i allt beslutsfattande. Ekonomin är inte ett värde i sig, utan ett redskap som vi kan använda både för att trygga de grundläggande förutsättningarna för ett gott liv för var och en och för att dämpa klimatkrisen, bekämpa förlusten av arter och minska överkonsumtionen av naturresurser.

I den nationella klimatlagen finns inskrivet Finlands mål att vara klimatneutralt 2035 och uppvisa negativa koldioxidutsläpp kort därefter. Finland behöver en hel del nya åtgärder för att uppnå målet. Orpos regering agerar helt motsatt genom att öka utsläppen från trafiken, inte anvisa några korrigerande åtgärder för kollapsade kolsänkor och backa i minskningen av utsläppen från jordbruket. Enbart regeringens beslut att minska distributionsskyldigheten ökar utsläppen med 1,6 megaton.

Regeringen backar också i åtgärderna för att värna om naturen. Förlusten av den biologiska mångfalden försämrar förutsättningarna för jord- och skogsbruk, fiske och många andra näringar i Finland. Man bör komma ihåg att den finska naturen och dess mångfald endast kan skyddas i Finland. Genom regeringens åtgärder kommer Finland inte att kunna stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden före 2030.

De gröna vill se till att även framtidens barn har en livsduglig planet där naturen i sin fulla mångfald och människan som en del av den kan leva ett gott liv sida vid sida. Det kräver djärva och ställvis också svåra reformer inom alla samhällssektorer. Slutresultatet är dock en värld som är bättre för alla.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga förslag till åtgärder genom vilka Finland på ett trovärdigt sätt kan uppnå klimatneutralitetsmålet 2035 och målet att stoppa förlusten av arter före 2030.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder ett räddningspaket för kolsänkor som tryggar målen för sänkorna enligt klimatlagen och internationella åtaganden.

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en strategi för biologisk mångfald som beaktar såväl kvaliteten på de objekt som ska skyddas som de kvantitativa arealmålen enligt forskning och Finlands internationella åtaganden.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att gallra bland direkta miljöskadliga stöd och skattestöd.

Reservationens förslag till uttalande 6

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner om genomförande av en grön skattereform så att tyngdpunkten i beskattningen flyttas från beskattning av arbete och flit till beskattning av miljöolägenheter. Skattelättnaderna i beskattningen av förvärvsinkomster riktas på ett sätt som minskar fattigdomen bland barnfamiljer och främjar sysselsättningen bland långtidsarbetslösa och unga.

Reservationens förslag till uttalande 7

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja flyktingkvoten och möjliggöra andra trygga vägar för dem som behöver skydd för att allt färre ska ha behov av att söka asyl längs farliga rutter.

Reservationens förslag till uttalande 8

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner genom vilka Finland på ett trovärdigt sätt kan uppnå ansvarsfördelningssektorns åtagande att minska utsläppen med 50 procent fram till 2030 och halvera utsläppen från inrikestrafiken fram till 2030 jämfört med 2005 års nivå.

Reservationens förslag till uttalande 9

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa en rättvis grön omställning.

Ett rättvist Finland för alla

De gröna vill bygga ett samhälle där varje barn kan eftersträva sina drömmar och vem som helst kan bli vad som helst. För oss betyder ett starkt och engagerat Finland ett rättvist samhälle. Ett samhälle där alla får hjälp, omsorg och trygghet när de behöver det. I ett rättvist samhälle lämnas ingen ensam ens när det är svårt.

Befolkningspyramiden i Finland är i dag upp och nervänd, och mindre åldersklasser än tidigare blir tvungna att bära ansvaret för vården av den åldrande befolkningen, för pensionerna och för den offentliga skulden. Att täcka de ökande pensionsutgifterna sväljer redan en fjärdedel av löneutgifterna för personer i arbetsför ålder. Samtidigt bör man kunna trygga välfärdsstatens tjänster också för kommande generationer.

Vi skulle inte göra nedskärningar som drabbar dem som redan har det svårast och inte skapa nya inkomstöverföringar till dem som redan har mest. De tyngsta konsekvenserna av de ekonomiska

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

anpassningsåtgärder som Orpos regeringar vidtas kommer att drabba barn och unga. Det är inte rättvist att det hårdaste priset betalas av dem som minst har kunnat påverka sin egen situation.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 10

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar de orättvisa nedskärningar som drabbar barn och unga och vidtar åtgärder för att minska fattigdomen bland barnfamiljer och de ungas il-labefinnande och för att säkerställa rättvisa mellan generationerna när ekonomin balanse-ras.

Reservationens förslag till uttalande 11

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att lösa krisen inom mentalvården och ingripa i de grundläggande orsakerna till psykisk ohälsa samt utarbetar och genomför ett omfattande och ambitiöst åtgärdsprogram för att förebygga utslagning bland unga och för att avhjälpa bristerna i välbefinnandet och i den psykiska hälsan.

Reservationens förslag till uttalande 12

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra de studerandes försörj-ning utan att öka deras lånebörd.

En ekonomi i förnyelse

Finansieringen av välfärdsstaten och påskyndandet av gröna investeringar förutsätter en stark of-fentlig ekonomi. När befolkningen i arbetsför ålder minskar skapar det ett tryck på de offentliga finanserna, och bristen på kompetent arbetskraft syns inom nästan alla branscher. De gröna dri-ver en politik som främjar nya investeringar, företagsverksamhet och ökad sysselsättning.

Staten bör skapa förutsättningar för att reformera ekonomin och ha en rättvis konkurrens i landet, så att människor och företag kan ta vara på möjligheterna till bland annat grön omställning, tek-nologiutveckling och de möjligheter som en kreativ ekonomi medför.

Det måste bli lättare att komma till Finland för att arbeta. Företagarna och arbetstagarna som re-dan befinner sig i landet bör tas om hand bättre än för närvarande. Vi har inte råd att förlora fö-retagsamma människor. Den avvisande invandringspolitik som Orpos regering driver är ödesdi-ger med tanke på näringslivets och därmed hela Finlands ekonomiska utveckling.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Reservationens förslag till uttalande 13

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från sina projekt som bromsar invandringen som leder till arbete och vidtar åtgärder för att påskynda invandringen som leder till arbete,

Reservationens förslag till uttalande 14

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att gallra ut ineffektiva företagsstöd som bromsar upp ekonomiska reformer, belastar statsfinanserna och är skadliga för miljön.

Reservationens förslag till uttalande 15

Riksdagen förutsätter att regeringen ökar nybörjarplatserna vid högskolorna särskilt inom de branscher och områden där behovet är störst.

Reservationens förslag till uttalande 16

Riksdagen förutsätter att regeringen riktar en större del av FoUI-satsningarna till att stärka grundforskningen och stödja forskningsbaserad innovationsverksamhet och ekosystem.

Tillväxt och livskraft från investeringar

Regeringen genomför ett investeringsprogram på 4 miljarder euro, som i huvudsak riktas till trafiken. Även De gröna skulle främja tillväxten och livskraften genom investeringar, men vi skulle rikta dem på ett annat sätt. Många av regeringens förslag är snarare konsumtionslån istället för att vara egentliga investeringar. Vårt investeringspaket skulle till sin omfattning vara måttligare. Vi avstår inte heller från Klimatfonden och intäkt för inte medel ur Statens bostadsfond. Vi välkomnar dock den allmänna linjen att omotiverat stora statliga företagsinnehav avvecklas.

När det gäller trafikinvesteringar fokuserar vi på att utveckla och bygga ett starkt spårvägsnät. Vi vill att trafiken i så stor utsträckning som möjligt övergår från gummihjul och flygplansvingar till spår. Vårt mål är en snabbare och smidigare tågtrafik mellan stadsregionerna, en fungerande och omfattande närtågstrafik inom nya områden såsom Tammerfors, Åbo, Uleåborg, Lahtis och Kouvola. Vi vill ha nattåg till Kajana, spårförbindelse till Sverige och snabbare spårförbindelser även österut och norrut, vilket minskar flygtrafiken inom Finland.

Efter Rysslands invasion av Ukraina förändrades också Finlands omvärld. Kontakterna med Ryssland har upphört nästan helt och hållet. Det har haft stor inverkan särskilt på näringslivet och livskraften i östra Finland. Den förändrade situationen kräver att staten riktar särskild uppmärksamhet till regionen. Därför vill vi genomföra åtgärder som stärker det östliga Finland. Med hjälp av dem förbättras regionens tillgänglighet genom snabbare spårförbindelser och bättre bredbandsinfrastruktur. Våra åtgärder bidrar också till att stärka förutsättningarna för turismen i regionen samt påskynda de små och medelstora företagens FoU-satsningar och byggandet av stamnätet i regionen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 17

Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar Klimatfonden Ab:s möjligheter att påskynda placeringen av investeringar i den gröna omställningen i Finland.

Reservationens förslag till uttalande 18

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder behövliga förslag för att utveckla spårtrafiken så att slutresultatet blir snabbare och smidigare tågtrafik mellan stadsregionerna, fungerande och omfattande närtågstrafik på nya områden såsom Tammerfors, Åbo, Uleåborg, Lahtis och Kouvola samt nattågsförbindelser från Helsingfors till Kajana och från norra Finland till Stockholm.

Reservationens förslag till uttalande 19

Riksdagen förutsätter att regeringen stärker östra Finlands livskraft i den förändrade situationen genom paketet östra Finland, som stärker regionens tillgänglighet genom snabbare spårförbindelser och bättre bredbandsinfrastruktur, stärker förutsättningarna för turismen i regionen samt påskyndar små och medelstora företags FoU-satsningar och byggandet av stamnät i regionen.

Reservationens förslag till uttalande 20

Riksdagen förutsätter att regeringen i sina kommande trafikinvesteringar betonar utsläppsnåla trafikformer, särskilt spårtrafik samt främjande av gång och cykling.

Investeringar stöder byggverksamheten

Finlands ekonomi är inne i en recession och särskilt situationen inom byggbranschen skapar mörka moln i horisonten. Därför vill vi som en del av investeringspaketet påskynda den gröna omställningen med satsningar på laddningsinfrastruktur och energigreeneringar. Vi vill minska det eftersatta underhållet av mögelskadade skolor och daghem och inleda reparationer av kulturhistoriskt värdefulla objekt.

Regeringens val att skära i Ara-stöden är ohållbart i förhållande till de ekonomiska utsikterna. Nedsärningarna i investeringsunderstöden för boende för grupper med särskilda behov kommer dessutom i praktiken att innebära att allt fler äldre under de kommande åren kommer att behöva serviceboende dygnet runt, när de inte kan göra behövliga reparationer i sitt eget hem.

Däremot behövs riksdagens beslut om att sänka överlåtelseskatten. Det är dock kortsiktigt att finansiera detta genom att slopa möjligheten för unga att skattefritt köpa sin första bostad och ytterligare försvaga de ungas möjligheter till välstånd.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Vi vill underlätta situationen för företagare som försatts i konkurs bland annat genom ändringar i utsökningen och genom att underlätta grundandet av ett nytt företag efter konkursen. Det ligger i hela samhällets intresse att företagaren lättare kommer på fötter igen efter konkurs eller överskultdsättning.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 21

Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar den gröna omställningen med satsningar på laddningsinfrastruktur och energireoveringar, minskar det eftersatta underhållet av mögelskolor och daghem och inleder reparationer av kulturhistoriskt värdefulla objekt.

Sysselsättning och tillväxt

Regeringen Orpo har upprepade gånger konstaterat att den valt arbete som riktlinje. Det syns dock inte i regeringens åtgärder, utan regeringen försämrar i värsta fall sysselsättningsläget. De gröna har som mål att öka antalet sysselsatta med 150 000 och uppnå en sysselsättningsgrad på 80 procent före utgången av 2030.

Det behövs nya experter för att antalet sysselsatta ska kunna öka. Vi vill införa ett visum för jobb-sökning, slopa prövningen av tillgången på arbetskraft, halvera inkomstgränserna för familjesammanlagning och öka utbildningen i utreselandet. Vi vill att de flyttnings- och resekostnader som betalas av internationella experters arbetsgivare ska vara skattefria. Vi vill också bland annat genom att öka automatiseringen påskynda tillståndsprocesserna och se till att man snabbare kan komma in i landet och etablera sig. Vi vill öka antalet platser inom småbarnspedagogik och utbildning på engelska.

Också beskattningen bör förnyas. Vi vill sänka beskattningen av förvärvsinkomster avsevärt under regeringsperioden, dock med beaktande av konjunkurläget. Dessutom vill vi införa barnförhöjningar med fokus på arbetsinkomstavrdraget, särskilt för barnfamiljer med låga inkomster. Vi vill också införa ett förhöjt arbetsinkomstavrdrag för unga och långtidsarbetslösa som sysselsätts och öka incitamenten för personer över 65 år att arbeta.

Vi vill förnya förtjänstskyddet genom att gradera nivån på skyddet. Vi vill genomföra ett inkomstbaserat arbetsvillkor och aktivt följa dess konsekvenser för jämställdheten mellan könen. Vi slopar också de åldersbundna undantagsreglerna för utkomstskyddet för arbetslösa, ökar självriskdagarna och återinför periodiseringen av semesterersättningarna. Arbetsvillkoret ska graderas så att man redan med fem månaders arbete har rätt till förtjänstskydd. Vi föreslår också att det införs ett konjunkturbaserat förtjänstskydd.

Vi vill öka användningen av läroavtalsutbildning för att främja integration och språkinläring. Inom den offentliga sektorn vill vi göra kraven på språkkunskaper uppgiftsbaserade och satsa på behörighetsutbildning vid sidan av arbetet. Vi vill förbättra möjligheterna att vid sidan av arbetet

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 3 /gröna**

avlägga studier i finska och svenska. Vi vill att alla uppehållstillstånd automatiskt ger rätt att arbeta under den tid som uppehållstillståndet är i kraft, och göra det möjligt för invandrare som har integrerats och sysselsatts i Finland att få arbetstillstånd oberoende av orsaken till invandringen.

Finland behöver mer kompetent och högskoleutbildad arbetskraft, och därför behövs det ytterligare satsningar på utbildningen. Vi vill öka antalet nybörjarplatser vid högskolorna och bevilja dem som blivit utan studieplats studiesedel för öppen högskoleutbildning. På så sätt kan de unga snabbare inleda sina studier och får snabbare tillträde till arbetslivet. Vi vill se över vuxenutbildningsstödet så att det i högre grad riktas till studier vid sidan av arbetet, till att öka sysselsättningsmöjligheterna för dem som står utanför arbetet och till att minska risken för arbetslöshet. Vi vill avsevärt öka användningen av läroavtalsutbildning och rikta utbildningsplatser till unga vuxna som inte har avlagt någon examen från utbildning på andra stadiet.

Även arbetsmarknaden behöver förnyas. Reformerna bör vara rättvisa och balanserade och inte genomföras på bekostnad av tilliten och stabiliteten i samhället. De gröna genomför reformer som ökar flexibiliteten på arbetsmarknaden och gör det lättare för små företag att anställa arbetstagarer. Vi vill ingripa i den psykosociala belastningen i anslutning till arbetet och stärka orken i arbetet. Vi vill reformera hemvårdsstödet så att det utgör ett flexibelt stöd för barnavård som gör det möjligt att sköta barnet hemma upp till 1–2 års ålder. Vidare vill vi öka deltagandet i småbarns-pedagogik och förbättra sysselsättningen särskilt bland mammor. Vi vill reformera civiltjänsten så att den stöder den övergripande säkerheten och vi vill förkorta civiltjänstgöringen.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 22

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om att studiesedlar för öppna högskolestudier till sådana unga som avlägger examen från utbildning på andra stadiet och som blir utan en studieplats vid fortsatta studier.

Reservationens förslag till uttalande 23

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från planerna på att dra in vuxenutbildningsstödet och i stället reformerar stödet så att det i högre grad riktas till studier vid sidan av arbetet, till att öka sysselsättningsmöjligheterna för dem som står utanför arbetet och till att minska risken för arbetslöshet.

Reservationens förslag till uttalande 24

Riksdagen förutsätter att regeringen påbörjar beredningen för att införa ett allmänt utkomstskydd.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Reservationens förslag till uttalande 25

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utveckla arbetstillstånden så att uppehållstillstånden automatiskt inbegriper rätt att arbeta under uppehållstillståndets giltighetstid och att invandrare som har integrerats i Finland ges arbetstillstånd oberoende av orsaken till invandringen.

Reservationens förslag till uttalande 26

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att se över civiltjänsten så att den bättre tjänar den övergripande säkerheten och så att dess längd förkortas.

Reservationens förslag till misstroendeförklaring

Riksdagen konstaterar att regeringens ekonomiska politik medför oskäliga och onödiga risker för Finland och finländarna. Regeringens val bromsar utvecklingen i Finland, ökar ojämlikheten och visar likgiltighet för bekämpningen av klimatkrisen och förlusten av biologisk mångfald.

Regeringens krystade och otillräckliga klimat- och naturpolitik ökar utsläppen, försvagar förutsättningarna för naturvård och skapar osäkerhet i Finland som investeringsmiljö. Samtidigt uppstår det betydande ekonomiska risker som regeringen blundar för.

Bördan av de åtgärder som vidtas för att få ekonomin i balans läggs orättvist särskilt på barn, unga och personer som redan befinner sig i en svår situation. Regeringen tar en medveten risk när den ökar barnfamiljsfattigdomen, som vi alla vet har långtgående konsekvenser för barnens framtid.

Regeringen lyckas inte stärka ekonomin och bryta statens skuldsättning. I strid med de sakkunnigas rekommendationer bedriver regeringen en obekymrad inkomstpolitik och föreslår inte tillräckliga eller trovärdiga lösningar på arbetskraftsbristen.

Riksdagen anser att regeringen har misslyckats med att reformera och stärka ekonomin, lösa miljökriserna och trygga nationens kriställighet och därför inte har riksdagens förtroende.

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 23

STATSRÅDETS KANSLI

01. Förvaltning

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

(22.) Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (reservationsanslag 3 år)

Med hjälp av statsrådets forsknings- och utredningsverksamhet har det tvärsektorielt producerat expertkunskap till stöd för beslutsfattandet vid de olika ministerierna. Utmaningarna i dagens värld är fenomenbaserade och följer inte de snäva sektorsgränserna. Statsrådets forsknings- och utredningsverksamhet har i hög grad bidragit till att det producerats information om problem som ministerierna upplever som gemensamma utmaningar.

När samarbetet bedrivs tväradministrativt kan resurserna och kompetensen utnyttjas effektivt och flexibelt. Det konstateras också i regeringsprogrammet för Orpos regering. I regeringsprogrammet konstateras också att regeringens mål är att bereda politikåtgärder tväradministrativt utifrån vetenskapssamfundets sakkunskap.

Regeringens beslut att lägga ned statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet strider alltså helt mot dessa mål. Beslutet kommer sannolikt att minska det tväradministrativa samarbetet och förbättrar inte förutsättningarna för beslutsfattande som grundar sig på evidensbaserad kunskap.

Vi föreslår

att riksdagen återinför moment 23.01.22 i budgeten och att momentet ökas med 7 000 000 euro för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet samt godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 27

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utveckla statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet och därigenom effektivisera genomslaget av tidigare utredningar och för att skapa smidigare växelverkan mellan forskare och beslutsfattare.

Huvudtitel 24

UTRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

30. Internationellt utvecklingssamarbete

66. Egentligt utvecklingssamarbete (reservationsanslag 3 år)

Finland är internationellt känt som en pålitlig partner i frågor som gäller jämställdhet, demokrati, fred och hållbar utveckling. Det är värt att värna om detta förtroende. I synnerhet i en tid då det geopolitiskt spända läget återspeglas också i utvecklingsländerna lönar det sig för Finland och Europa att visa långsiktig solidaritet med och engagemang i utvecklingen av den globala södern.

Regeringen bör förbinda sig till målen i FN:s program för hållbar utveckling Agenda 2030, klimatavtalet från Paris och naturkonventionen från Montreal-Kunming. Utöver åtagandet bör regeringen vidta lämpliga åtgärder för att nå målen i avtalen. Regeringen bör också förbinda sig till

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

de utvecklingspolitiska principer som sträcker sig över valperioderna. Fostran till globalt ansvar och utbildningen om olika världsåskådningar bör utökas och stärkas.

Det bilaterala ekonomiska biståndet till tredjeländer görs enligt Orpos regeringsprogram beroende av om landet tar emot egna medborgare som återsänds. De gröna anser att invandringspolitiken bör utgå från de mänskliga rättigheterna. Finansieringen av utvecklingssamarbetet får inte vara beroende av om länderna sinsemellan har ett avtal om återsändande.

Finland har förbundit sig att höja anslagen för utvecklingssamarbete till FN:s mål, dvs. 0,7 procent av bruttonationalinkomsten. Nedskärningarna i anslagen för utvecklingssamarbete innebär flera steg i fel riktning.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 24.30.66 med 130 000 000 euro för egentligt utvecklingssamarbete och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 28

Riksdagen förutsätter att regeringen förbinder sig till den utvecklingspolitiska redogörelsen för de kommande valperioderna och stärker Finlands utvecklingssamarbete särskilt när det gäller kvinnors och flickors rättigheter, utbildning, hållbar ekonomi och människovärdigt arbete, fredliga och demokratiska samhällen samt bekämpning av klimatförändringen, stärkande av den biologiska mångfalden och hållbar förvaltning och användning av naturresurser.

89. Utvecklingspolitiska lån och investeringar (reservationsanslag 3 år)

Målet för de utvecklingspolitiska lånen och investeringarna är att i partnerländerna nå de utvecklingseffekter som angetts för Finlands utvecklingspolitik. Utvecklingspolitiken är en central del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och förutsätter en långsiktig finansiering.

Utvecklingssamarbete i form av lån och investeringar är viktigt bland annat med tanke på det globala klimat- och jämställdhetsarbetet. Med hjälp av det kan man effektivt påskynda klimat- och jämställdhetsarbetet inom den privata sektorn. Samarbetet mellan företag och den offentliga sektorn har en nyckelroll när det gäller att avsätta tillräckliga resurser för att lösa utmaningar som klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 24.30.89 med 60 000 000 euro för låne- och investeringsbaserat utvecklingssamarbete och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Reservationens förslag till uttalande 29

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att skapa en strategi för klimatfinansiering i form av investeringar och lån och för att öka finansieringen.

Huvudtitel 25

JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Ministeriet och förvaltningen

01. Justitieministeriets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Med svart ekonomi avses laglig företagsverksamhet, där lagstadgade avgifter och skatter ändå försummas. Uppskattningarna av den svarta ekonomins andel av Finlands bruttonationalprodukt varierar mellan knappt en miljard euro och upp till 14 miljarder euro. Den svarta ekonomin orsakar ekonomiska förluster för samhället när skatter och avgifter av skattenatur uteblir. Uppskattningarna av dessa förluster varierar från några hundra miljoner euro till fem miljarder euro per år. Förutom förlorade skatteintäkter skadar den svarta ekonomin i hög grad de lagliga företagen genom att deras konkurrensvillkor försämras. Samtidigt erbjuder den också en kanal för inhemsk och utländsk organiserad brottslighet att sprida sig till näringslivet och andra samhällsstrukturer.

För att bekämpa svart ekonomi bör man utvidga användningen av skattenummer till fastighets- och restaurangbranschen, införa ett fiskalt kassasystem och effektivisera bekämpningen av svart ekonomi bland annat genom att öka resurserna för verksamheten vid Enheten för utredning av grå ekonomi. För att uppnå resultat är det väsentligt att trygga resurserna för alla aktörer som deltar i bekämpningen av svart ekonomi, såsom Tullen, Skatteförvaltningen, polisen och Utsökningsverket.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 25.01.01 med 10 000 000 euro för bekämpning av svart ekonomi.

50. Understöd (fast anslag)

Ett mål i regeringsprogrammet är att Finland i all sin verksamhet främjar principerna om demokrati, civilsamhället, de grundläggande och mänskliga rättigheterna samt rättsstaten. I regeringsprogrammet förbinder man sig att främja utvecklingen av god praxis i fråga om fostran till demokrati och mänskliga rättigheter.

I budgetpropositionen ingår en nedskärning på 150 000 euro i Människorättsförbundets understödsanslag, som utskottet föreslår ska minskas till 50 000 euro, och en nedskärning på sammanlagt 525 000 euro i understödsanslagen till organisationer som utför fredsarbete.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 3 /gröna**

Genom fredsarbetet främjas kännedomen om internationell regelbaserad ordning och internationell rätt, nedrustning och förtroendeskapande metoder samt utbildas framför allt finländarna till en del av den omfattande verksamheten för den mänskliga säkerheten. Den största delen av de finländska fredsorganisationernas finansiering härstammar från statens fredsmedel. I nästa års budget håller man på att skära ned dessa pengar, vilket innebär mycket svåra tider för det finländska fredsarbetet.

I år har staten stött olika fredsaktörer med 850 000 euro. Potten delades 2023 ut till sammanlagt 19 fredsaktörer. Enligt budgetpropositionen ska det nästa år endast delas ut 325 000 euro i fredsmedel till aktörerna. Minskningen jämfört med i år skulle uppgå till hela 61 procent.

En så kraftig nedgång innebär med stor sannolikhet att många organisationer blir tvungna att permittera sin personal och minska sin redan blygsamma verksamhet. I en tid då det pågår krig i Europa och många väpnade konflikter härjar runt om i världen behövs det kanske mer än någonsin arbete för att främja fred och säkerhet.

Förbundet för mänskliga rättigheter arbetar långsiktigt och professionellt för att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ska tillgodoses i Finland. Den oförutsägbara nivån på statsunderstödet har medfört betydande utmaningar för förbundets verksamhet. Finansutskottet påpekade i sitt betänkande FiUB 36/2020 rd följande: ”Utskottet konstaterar att bidragen till organisationer som är verksamma inom fredsarbetet, de mänskliga rättigheterna och utrikes- och säkerhetspolitiken har varit oförändrade eller delvis minskat under flera år. Dessutom är stödformerna splittrade och kriterierna för beviljande delvis olika beroende på vem som beviljar stödet. Det försvagar organisationsarbetets verkningsfullhet och minskar organisationernas verksamhetsmöjligheter.”

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 25.01.50 med 575 000 för stöd till Förbundet för mänskliga rättigheter och organisationer som bedriver fredsarbete.

10. (25.10, delvis) Domstolarna

03. Omkostnader för övriga domstolar (reservationsanslag 2 år)

Med tanke på Finlands framgång är det ytterst viktigt att investera i Finland. Finland behöver företag av alla storlekar. Målet måste dock vara att företagsfältet stärks så att allt fler företag växer, sysselsätter och internationaliseras.

En smidig tillståndsprocess är en förutsättning för investeringar och i synnerhet för omställningen till grön ekonomi. Finland har internationellt sett en god och förutsägbar tillståndspraxis, men förvaltningsdomstolarnas bristfälliga resurser har ansetts vara en flaskhals.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

att riksdagen ökar moment 25.10.03 med 2 000 000 euro för att göra tillståndprocesserna smidigare utan att det påverkar miljövärdena negativt.

Huvudtitel 26

INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Polisväsendet

01. Polisväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Tillsynen över djurskyddslagen och över vanvård av djur är förenad med betydande brister. Resurserna för de tillsynsveterinärer som utför inspektioner på gårdar är otillräckliga och veterinärernas arbetsbörda enorm.

Djuren har rätt till välbefinnande och att bli värdigt behandlade. En utvidgning av djurskyddspolisens verksamhet skulle vara ett steg i rätt riktning. Det är ytterst viktigt att polisens resurser styrs till att utveckla och utvidga polisens verksamhet som berör djurskydd för att man ska kunna trygga ett fungerande och effektivt djurskydd och minska djurens lidande.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 30

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att i hela landet utvidga polisens verksamhet som fokuserar på djurskydd och djurskyddsbrott.

20. Utgifter för transporter i samband med avlägsnande ur landet och hämtning (reservationsanslag 2 år)

Vi föreslår

att riksdagen minskar anslaget för genomförandet av paketet för frivillig återresa och avlägsnande ur landet under moment 26.10.20 med 2 000 000 euro.

30. Räddningsväsendet och nödcentralerna

03. Räddningsinstitutets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Finland lider av brist på räddningsmän och det syns redan i räddningsväsendets vardag. Räddningsverken står inför utmaningar vid rekryteringen av ny personal, och ställvis är servicenivån inte längre på den nivå som lagen förutsätter.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 3 /gröna**

Bristen på räddningsmän kan endast lösas genom att det utbildas fler räddningsmän än i nuläget. Räddningsverken har konstaterat att Finland fram till 2030 behöver över 1 000 fler räddningsmän än vad som utbildas i nuvarande takt.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.30.03 med 4 500 000 euro för att antalet personer som utbildas till räddningsmän höjs till en nivå som motsvarar behovet.

40. Invandring

01. Migrationsverkets och statliga förläggningars omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Finland behöver invandring. Finlands befolkning åldras och bristen på arbetskraft ökar. Bristen på arbetskraft hotar såväl förutsättningarna för företagsverksamhet som tryggheten av välfärdstjänsterna i Finland.

Ökande invandring som leder till arbete skulle ha en betydande positiv inverkan både på den ekonomiska utvecklingen och på hållbarheten i de offentliga finanserna. Invandring som leder till arbete sker dock inte av sig själv, utan kräver aktiva åtgärder. Men regeringen har siktet inställt i motsatt riktning.

Invandrarnas integration måste stödjas och den misär som papperslösheten medför måste minskas. Det är viktigt att de som bor här verkligen är en del av samhället, kan studera, få arbete och känna sig välkomna.

Samtidigt måste man skapa fler lagliga rutter för att söka skydd. Mottagande av kvotflyktingar är ett av de viktigaste och mest effektiva sätten att hjälpa de mest utsatta människorna, till exempel barn, ungdomar och personer som tillhör en minoritet. Samtidigt är det ett effektivt sätt att hjälpa de länder som utsätts för det största migrationstrycket.

Man bör avstå från projekt som bromsar den invandring som leder till arbete och från att sänka flyktingkvoten till en historiskt låg nivå.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.40.01 med 650 000 euro för att höja flyktingkvoten och med 1 000 000 euro för att påskynda invandringen som leder till arbete och att riksdagen minskar anslaget för åtgärder som skärper invandringen under moment 26.40.01 med 3 000 000 euro för tidsbegränsning av internationellt skydd och förkortning av tillståndens längd och med 6 800 000 euro för efterkontroll av arbetskraftstillstånd.

21. Mottagande av flyktingar och asylsökande (förslagsanslag)

Väpnade konflikter, våldshandlingar och miljökriser tvingar människor att söka skydd på annat håll. Antalet flyktingar i världen är för närvarande högre än någonsin sedan andra världskriget

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Därför bör de lagliga inresevägarna, såsom flyktingkvoten, stärkas. Genom att stärka de lagliga inresevägarna kan man samtidigt bekämpa brottslighet som människohandel och smuggling.

Enligt regeringsprogrammet baserar sig regeringen Orpos asylpolitik på att hjälpa nödställda. Regeringen agerar dock i praktiken tvärtom, eftersom flyktingkvoten sjunker till den lägsta nivån under hela millenniet. Finland har vid mottagandet av kvotflyktingar betonat omplaceringen av de mest utsatta människorna.

Flyktingkvoten är ett effektivt sätt att skydda de mest utsatta och bör utökas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.40.21 med 1 900 000 euro för att höja flyktingkvoten och

att riksdagen minskar anslaget för förlängning av tiden för hållande i förvar under moment 26.40.21 med 5 509 000 euro.

63. Stöd till mottagningsverksamhetens kunder (förslagsanslag)

Regeringen Orpo har för avsikt att skära ned mottagningspenningen för asylsökande och personer som får internationellt skydd. Mottagningspenningen tryggar en nödvändig försörjning, om asylsökanden är i behov av stöd och inte kan få sin försörjning genom förvärvsarbete eller andra inkomster eller medel.

Mottagningspenningen är redan låg och en ytterligare nedskärning av den är inte hållbar. Nedskärningen följer regeringen Orpos migrationslinje, vars huvudsakliga budskap är att man inte är välkommen till Finland. Nedskärningen av mottagningspenningen bör återtas.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 31

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att bevara mottagningspenningen på den nuvarande nivån.

Huvudtitel 28

FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

70. Utvecklande av statsförvaltningen

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

02. Datasystem för statens ekonomi-, personal- och lokalförvaltning (reservationsanslag 3 år)

I Finland är konkurrensen i fråga om upphandling alarmerande liten, även om den offentliga sektorn upphandlar varor och tjänster för cirka 47 miljarder euro per år. År 2021 erhöles endast ett eller inget anbud till 22 procent av upphandlingarna. Upphandlingarna bör vara kostnadseffektiva på ett sätt som också gynnar små företag. Det lönar sig att dela upp upphandlingar i mindre helheter och öka så kallade innovativa upphandlingar, där man till exempel upphandlar vissa resultat i stället för en viss verksamhet eller vara.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 32

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra kostnadseffektiviteten i den offentliga upphandlingen genom att öka konkurrensen, utveckla den offentliga upphandlingen kunskapsbaserat och främja kunnandet i anslutning till upphandlingar.

89. Finansieringen av välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen

31. Finansiering av social- och hälsovården och räddningsväsendet inom välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen (förslagsanslag)

Social- och hälsovårdstjänsterna handlar om människor, friska och sjuka, om liv och död. Frågan är om folk ska få hjälp i tid eller om vi ska tillåta att problemen samlas på hög. Satsningar på att främja välbefinnandet, förebygga problem och förbättra produktiviteten medför besparingar, förkortar värdköerna och håller kostnaderna under kontroll på längre sikt.

Välfärdsområdena har inlett sitt arbete i en svår situation i efterdyningarna av coronakrisen. Bristen på personal, den åldrande befolkningen och kostnadsökningen belastar välfärdsområdenas vardag och försvårar utvecklingen av verksamheten. Plötsliga nedskärningar i välfärdsområdena kan leda till en situation där kostnaderna snarare ökar när behovet av dyra korrigerande tjänster ökar.

Syftet med välfärdsområdesreformen var att trygga lika tjänster, förbättra tillgången till vård och dämpa kostnadsökningen. För att dessa viktiga mål ska kunna nås måste välfärdsområdenas ekonomi ges spelrum.

Regeringen Orpos nedskärningar drabbar enligt regeringens egna konsekvensbedömningar framför allt unga. Det leder till ökat utanförskap bland unga, försvagad sysselsättning och ökad utslagning. Psykiska störningar är redan nu de vanligaste hälsoproblemen bland unga. Det är en mänsklig tragedi när en ung person blir utslagen, samtidigt som det medför betydande kostnader också för statsfinanserna. Nedskärningarna som riktas mot de unga måste återtå, och i stället måste man satsa på att förebygga utslagning och psykiska problem bland unga.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 33

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder ett åtgärdsprogram för att flytta tyngdpunkten inom social- och hälsovårdstjänsterna från korrigerande till förebyggande tjänster och reserverar de anslag som behövs för genomförandet av åtgärdsprogrammet.

Reservationens förslag till uttalande 34

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer att välfärdsområdenas ekonomiska situation inte leder till kortsiktiga nedskärningar som ökar kostnaderna på lång sikt.

Reservationens förslag till uttalande 35

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt kommer med en lösning på personalbristen inom social- och hälsovårdstjänsterna.

Reservationens förslag till uttalande 36

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om en temporär förlängning av den tid som reserverats för att täcka välfärdsområdenas underskott.

Reservationens förslag till uttalande 37

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om välfärdsområdenas beskattningsrätt som sporrar till kostnadseffektivitet och stärker områdenas autonomi vid utnyttjandet av de mest verkningsfulla vårdformerna.

Reservationens förslag till uttalande 38

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder de lagstiftningsförslag som behövs för att underlätta välfärdsområdenas förmåga att dämpa den branta ökningen av kostnaderna för läkarleasing.

Reservationens förslag till uttalande 39

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål lämnar en proposition om att höja åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet till 25 år och reserverar 12 000 000 euro för genomförandet av den.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Reservationens förslag till uttalande 40

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om terapigaranti för personer i alla åldrar och reserverar 35 000 000 euro för detta.

Reservationens förslag till uttalande 41

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder en proposition med förslag till reform av lagen om service och stöd på grund av handikapp så att de kränkningar av de mänskliga rättigheterna enligt den gällande lagstiftningen som lett till anmärkningar rättas till.

Reservationens förslag till uttalande 42

Riksdagen förutsätter att regeringen under den fördröjning som beror på uppskovet med lagen om service och stöd på grund av handikapp säkerställer kvaliteten på och tillgången till funktionshinderservice särskilt för barn och unga samt reserverar 25 000 000 euro för detta.

Reservationens förslag till uttalande 43

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder behövliga propositioner om en vårdgaranti på sju dagar och riktar den finansiering på 5 000 000 euro som inbesparats genom uppskovet med ikraftträdandet till välfärdsområdena för att avveckla vårdköerna.

Reservationens förslag till uttalande 44

Riksdagen förutsätter att regeringen av den finansiering på 65 300 000 euro som reserverats för Fpa-ersättningar anvisar 60 000 000 euro till välfärdsområdena för avvecklande av vårdköerna och stärkande av äldreomsorgen.

Reservationens förslag till uttalande 45

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition genom vilken en verkningsfull verksamhetsmodell för vård och rehabilitering av långvarig smärta hos barn och unga förankras i alla universitetssjukhus och reserverar 1 000 000 euro för genomförandet av den.

Reservationens förslag till uttalande 46

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om ett pilotförsök med en rådgivningsbyrå för tonåringar som är avsedd att stödja föräldrar till tonåringar.

90. Stöd till kommunerna

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

30. Statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen (förslagsanslag)

Statsandelen för kommunal basservice består i huvudsak av utgifter för småbarnspedagogik och grundläggande utbildning. De nedskärningar som görs i indexhöjningarna av statsandelarna är i praktiken alltså nedskärningar i undervisningen och småbarnspedagogiken, vilket påverkar anställningen av personal och därmed också gruppstorlekarna. Det råder redan brist på yrkesutbildade personer inom småbarnspedagogiken i kommunerna, och indexfrysningarna leder endast till det sämre.

Daghem och skolor är välfärdsstatens grundpelare. Där får varje barn och ung person de redskap som behövs för att utveckla sin egen personlighet, lära sig nytt och eftersträva sina drömmar. Om man inte satsar på början av barnens utbildningsväg, har det betydande och långtgående konsekvenser för framtiden. De Gröna vill säkerställa att varje barn får möjlighet till högklassig småbarnspedagogik och grundläggande utbildning samt får studera så långt de personliga förutsättningarna tillåter och får det stöd som han eller hon behöver under hela utbildningsvägen.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 47

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en reform av kommunernas statsandelssystem som tryggar barnens lika rätt till utbildning, olika kommuners möjlighet att stärka sin livskraft och växande städers förmåga att genomföra behövliga investeringar.

Reservationens förslag till uttalande 48

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar frysningen av indexhöjningarna av kommunernas statsandelar och ökar anslaget med 23 983 000 euro för ordnande av kommunal basservice.

91. Stöd för sysselsättningen och näringslivet

41. Energiskattestöd (förslagsanslag)

Återbäring av energiskatt inom jordbruket är ett energiskattestöd som syftar till att förbättra jordbrukets lönsamhet. Även om målet är bra, har stödet i flera finländska utredningar identifierats som skadligt för miljön. Utsläppen från jordbruket och miljöolägenheterna bör minskas snabbt för att Finland ska kunna nå sitt klimat- och naturmål. Därför föreslår vi att energiskattestödet för jordbruket slopas och att avdraget riktas särskilt till stöd för fossila bränslen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Reservationens förslag till uttalande 49

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att slopa energiskattstödet för jordbruket med särskild inriktning på stöd för fossila bränslen.

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. (29.01, 29.40 delvis, 29.70 delvis och 29.80, delvis) Förvaltning, kyrkliga ärenden och gemensamma utgifter inom verksamhetsområdet

51. Understöd för kyrklig och religiös verksamhet (fast anslag)

Utskottet har beslutat öka anslaget under momentet och bevilja bidrag, bland annat 400 000 euro till Finlands Evangelisk-lutherska Folkmission rf, 250 000 euro till Iso Kirja ry och 100 000 euro till Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys.

Dessa har koppling till en negativ attityd mot kvinnliga präster, hbtqi+-personers rättigheter och aborträtten.

Vi föreslår

att riksdagen minskar moment 29.01.51 med 750 000 euro för bidrag till Finlands Evangelisk-lutherska Folkmission rf, Iso Kirja ry och Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 50

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förbjuda omvändelseterapier som kränker hbtq-personers rättigheter.

10. Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning och fritt bildningsarbete

30. Statsandelar och statsunderstöd för driftkostnader för grundläggande utbildning och småbarnspedagogik (förslagsanslag)

De Gröna vill säkerställa att varje barn får möjlighet till högklassig småbarnspedagogik och grundläggande utbildning samt får studera så långt de personliga förutsättningarna tillåter och får det stöd som han eller hon behöver under hela utbildningsvägen. De unga måste ges möjlighet till och stöd att själva välja väg i livet, att söka sin plats och lägga om kursen om det behövs. Vi vill att varje skola ska vara en bra skola och att bostadsområdena inte segregeras. Alla unga måste tillförsäkras framtidsmöjligheter på rätt sida av lagen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 3 /gröna**

I daghem och skolor muras varje dag grundstenen för välfärdsstaten, och varje barn och ung person får de redskap som behövs för att — tillsammans med andra — nå sina drömmar. Det är en besvikelse att Orpos regering inte satsar på barnens första steg längs lärandets väg, till exempel genom att säkra tillgången till personal inom småbarnspedagogiken. Daghemmet och skolan kan skydda och bära barnet när det är svårt hemma.

Vi föreslår att regeringens nedskärningar i utbildningen dras tillbaka och att fler lärare och handledare anställs vid de skolor och daghem där elevernas utgångsläge är allra svårast. Dessutom föreslår vi att inledningen av utbildningsvägen stärks genom att den tvååriga förskoleundervisningen tryggas och att förskoleundervisningen och den inledande utbildningen för barn mellan 5 och 8 år utvecklas integrerat.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.10.30 med 32 000 000 euro, varav 30 000 000 euro anvisas för att främja jämställdheten inom småbarnspedagogiken samt förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och 2 000 000 euro för att främja integration, och att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 51

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att se till att ukrainska barn och paperslösa barn får tillgång till småbarnspedagogik i alla kommuner i Finland.

Reservationens förslag till uttalande 52

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa en fortsatt tvåårig förskoleundervisning och för att utveckla flexibel förskole- och nybörjarundervisning, och att 30 000 000 euro reserveras för detta ändamål.

31. Statsandelar och statsunderstöd för driftskostnader för läroanstalter för fritt bildningsarbete (förslagsanslag)

I propositionen riktas en av de största nedskärningarna till fritt bildningsarbete. De gröna accepterar inte heller denna nedskärning i utbildningen.

I propositionen riktas nedskärningar på 20,5 miljoner euro till de läroanstalter inom fritt bildningsarbete som ordnar utbildning för alla finländare. Nedskärningen utgör cirka 12 procent av den totala finansieringen för det fria bildningsarbetet. Finansieringen av fritt bildningsarbete har minskats redan tre gånger under de senaste 15 åren. De nedskärningar som gjorts tidigare år har redan minskat finansieringen med cirka 18 procent. De tidigare nedskärningarna har varit permanenta sådana. De nu föreslagna nedskärningarna leder till att utbildningsutbudet minskar och deltagaravgifterna ökar samt till andra åtgärder för att anpassa verksamheten.

Vid sidan av nedskärningarna föreslår regeringen tilläggsfinansiering för folkhögskolornas läropliktsutbildning, vilket är en bra riktlinje. Folkhögskolorna har goda möjligheter att stärka inte-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 3 /gröna**

grationen och utbildningsresurserna bör tryggas också i fråga om dem som överskridit integrationsstiden. Det är också välkommet att integrationsutbildningen för mammor som sköter sina barn hemma planeras bli överförd till undervisnings- och kulturministeriet så att den därmed blir en del av det befintliga utbildningsinnehållet som tryggar kunnande och kontinuitet.

Det fria bildningsarbetet erbjuder också öppna högskolestudier på flera orter där det annars inte finns något högskoleutbud. Det fria bildningsarbetet främjar till exempel äldres rörlighet, bekämpar ensamhet och stärker gemenskapen. De föreslagna nedskärningarna ska slopas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.10.31 med 19 000 000 euro för betalning av statsandel enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) till medborgarinstitut, folkhögskolor, studiecentraler och sommaruniversitet.

20. Yrkesutbildning och gymnasieutbildning

I den yrkesinriktade examensutbildningen ska tillräcklig närundervisning tryggas i enlighet med de studerandes behov. Det bör fastställas ett tak för storleken på undervisningsgrupperna i gymnasiet och finansieringsmodellen för gymnasierna bör korrigeras. I ett sakkunnigyttrande till kulturutskottet påpekas det att fortsatta nedskärningar i finansieringen av gymnasieutbildningen äventyrar tryggheten av en högklassig, mångsidig och tillgänglig gymnasieutbildning.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 53

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en reform av gymnasiefinansieringen så att nedskärningen i finansieringen återtå.

40. (29.40, delvis) Högskoleundervisning och forskning

50. Statlig finansiering av universitetens verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Bristen på kompetent arbetskraft löses inte utan satsningar på utbildning. Vi ligger efter både våra nordiska jämförelseländer och våra nationella ambitioner att höja utbildningsnivån. Utbildning är också ett viktigt verktyg för att öka produktiviteten. Regeringen Orpos nedskärningar i utbildning leder Finland i fel riktning – de bör inte godkännas. Ökningen av nybörjarplatser förblir obetydlig och är knappt märkbar hos universiteten. Detta trots att det i Finland råder enorm brist också på till exempel läkare, experter på artificiell intelligens, personer som kan effektivisera den gröna omställningen och lärare inom småbarnspedagogiken. Vi föreslår betydligt fler nybörjarplatser och en studiesedel till den öppna högskolan för dem som utexamineras från andra stadiet och som inte har en studieplats.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 3 /gröna**

De reglerade maximiavgifterna för öppna högskolestudier ska höjas och därmed minskas också den statliga finansieringen av högskolorna med fem miljoner euro. Öppna högskolestudier är dock ett sätt att erbjuda utbildning för olika målgrupper, inte i första hand ett sätt att höja högskolornas inkomster.

Genom höjda avgifter kan man inte kompensera för nedskärningen av finansieringen under 2024. Dessutom är nedskärningarna ett mycket dåligt budskap att ge högskolorna, som har styrts till att bredda finansieringsbasen för att kompensera för den svaga statliga finansieringen. Om utbildningsvolymen inte kan upprätthållas, genomförs anslagsbesparingarna som direkta nedskärningar i utbildningen.

Enligt planen för de offentliga finanserna minskas högskolornas statliga finansiering fram till 2028 med ett belopp på 20 miljoner euro som motsvarar de förväntade intäkterna av studieavgifterna (höjning av minimiavgifterna) för studerande från länder utanför EU/EES. Nedskärningarna för 2024 uppgår till fem miljoner euro. Detta ökar marknadsrisken för högskolornas verksamhet. Det minskade beloppet innebär minskade resurser för att utveckla såväl utbildningen som undervisningen för internationella studerande, även om de förväntade intäkterna skulle förverkligas, vilket kan anses osäkert.

Planerna på att studerande från länder utanför EU och EES själva ska täcka kostnaderna för utbildningen genom läsårsavgiften kommer enligt högskolornas och undervisnings- och kulturministeriets egna bedömningar att inverka negativt på antalet internationella studerande. Det är inte realistiskt att vänta sig att de förväntade inkomsterna förverkligas eller att antalet utländska experter ökar i tillräcklig mån. De förväntade intäkterna från avgifterna är spekulativa och kommer sannolikt att leda till att finansieringen, och därmed också verksamheten, minskar.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.40.50 med 12 900 000 euro, varav 10 000 000 euro för att öka antalet nybörjarplatser vid universiteten, 900 000 euro för omkostnader för öppen högskoleutbildning och 2 000 000 euro för behovsprövad finansiering till universiteten, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 54

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att sänka nivån på avgifterna för öppen högskoleutbildning och slopa terminsavgifterna för studerande från länder utanför EU/EES.

55. Statlig finansiering av yrkeshögskolornas verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Vi hänvisar till motiveringen under punkt 50.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

att riksdagen ökar moment 29.40.55 med 12 600 000 euro, varav 5 500 000 euro för att öka antalet nybörjarplatser vid yrkeshögskolorna, 1 100 000 euro för omkostnader för öppen högskoleutbildning, 3 000 000 euro för behovsprövad finansiering till yrkeshögskolorna och 12 000 000 euro för att kompensera de nedskärningar som är en följd av att praktikersättningar inom social- och hälsovården fallit bort.

70. (29.70, delvis) Studiestöd

Syftet med studiestödet är att trygga utkomsten under studietiden. Målet är att de studerande ska kunna koncentrera sig på studier fullt ut och på heltid. Nedskärningarna i studiestödet försämrar utkomsten för en grupp människor med mycket låga inkomster, undergräver jämlikheten i utbildningen och förlänger studietiderna.

Regeringen ämnar frysa indexhöjningarna av studiestödet. Med de stigande levnadskostnaderna är indexfrysningen av studiestödet i själva verket en nedskärning i stödet. Nivån på det redan i nuläget mycket låga studiestödet släpar efter när levnadskostnaderna stiger.

Regeringen har för avsikt att ytterligare göra studiestödet mer lånebetonat. Det leder till ökad ojämlikhet i utbildningen. Tröskeln att ta studielån är högre för barn i familjer med sämre utkomst. Dessutom har de studerandes skuldbörda redan fördubblats på kort tid. I en värld med höga räntor och osäkra sysselsättningsutsikter är denna utveckling oroväckande.

Det är ohållbart att regeringen överför statens skuldbörda på de studerande. Studerande är också i övrigt den enda grupp människor som förväntas leva på skuld.

De studerandes svaga utkomst ökar risken för psykiska problem och fördröjer studierna. När de studerande i allt högre grad blir tvungna att arbeta vid sidan av studierna för att klara sig blir det svårare att koncentrera sig på studierna. I beslut om studiestöd ska man komma ihåg studerande i olika livssituationer: både studerande på högskolenivå och andra stadiet, både minderåriga och myndiga, både självständigt boende och studerande som bor hos sina föräldrar.

De gröna föreslår att indexhöjningar av studiestödet genomförs, att studiestödet blir mindre lånebetonat och att studiepenningen höjs med 50 euro i månaden.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 55

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja studiepenningen, göra studiestödet mindre lånebetonat och utveckla studiestödet så att det möjliggör heltidsstudier.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Reservationens förslag till uttalande 56

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder vilka konsekvenser de studerandes försörjning har och vilket samband det finns med att antalet internationella utbytesstudieperioder minskar.

80. (29.80, delvis) Konst och kultur

Konst och kultur är en central del av det finländska samhället. Förutom konstens och kulturens uppenbara och obestridliga egenvärde har de också betydande positiva multiplikatoreffekter på hälsa och välfärd, ekonomi, sysselsättning och skatteinkomster samt på social stabilitet och delaktighet. Investeringar i konst och kultur lönar sig och ger mångdubbel nytta i förhållande till de medel som investerats.

Även om regeringens nedskärningar i kulturen till sitt eurobelopp är små, har de stor inverkan på verksamhetsförutsättningarna inom kultursektorn. Utan tillräckliga anslag kan konstens och kulturens livskraft inte tryggas och tillgängligheten till konst och kultur kan inte förbättras. Vi föreslår att nedskärningarna i konst och kultur återtogs och att anslagen för konst och kultur ökas.

Kulturens verksamhetsförutsättningar tryggas genom att man på ett långsiktigt och förutsägbart sätt sörjer för verksamhetsunderstöden och de nationella kulturaktörernas anslag. Som ett led i stärkandet av finansieringen bör det inrättas en separat hedgefond för konst- och kulturfestivaler som möjliggör beställningar av nya verk, olika försök och främjande av kulturella innovationer. Finansieringen av produktioner som går med vinst ska återbetalas till staten.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 57

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att inrätta en hedgefond för konst- och kulturfestivaler.

Reservationens förslag till uttalande 58

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att underlätta för litteraturverksamhet.

21. Gemensamma utgifter för konst och kultur (reservationsanslag 3 år)

Även om regeringens nedskärningar i kulturen till sitt eurobelopp är små, har de stor inverkan på verksamhetsförutsättningarna inom kultursektorn. Utan tillräckliga anslag kan konstens och kulturens livskraft inte tryggas och tillgängligheten till konst och kultur kan inte förbättras.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Obetalt arbete är fortfarande ett problem inom konstsektorn och de enskilda konstnärernas förhandlingsposition gentemot konstinstitutionerna är på många håll svag. Det allmänna ska främja och förbättra möjligheterna att utöva konst och sådana lösningar som stöder konstnärernas samsättning. Alliansmodellen och modellen med konstnärslön erbjuder ett anställningsförhållande som ökar frilanskonstnärernas möjligheter till kontinuerligt professionellt arbete, förbättrar förutsättningarna för utkomstskydd för arbetslösa och undanröjer bristerna i konstnärernas sociala trygghet och pensionskydd.

Det finns skäl att undersöka hur konstnärslönen fungerar genom ett försök. I försöket ska konstnärerna stå i anställningsförhållande i stället för att ha en stipendieperiod och de har de förmåner som hänför sig till anställningsförhållandet. I försöket med konstnärslön bör man beakta de strukturer som är typiska för olika konstarter.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.21 med sammanlagt 1 200 000 euro, varav 1 000 000 euro för att starta ett försök med konstnärslöner och 200 000 euro för att återta statsunderstödsbesparingen.

30. Statsunderstöd för verksamhet vid allmänna bibliotek (fast anslag)

Med hjälp av stödet för inköp av litteratur med liten spridning har biblioteken kunnat beställa inhemska och översatta böcker av hög kvalitet till exempel för barn och grupper med särskilda behov. Trots sin ringa spridning har dessa verk stor betydelse för den finländska kulturen, de inhemska språken och deras utveckling. Stödet för inköp av litteratur med liten spridning bör finnas kvar.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.30 med 860 000 euro för stöd för köp av litteratur med liten spridning.

31. Statsandel och statsunderstöd för driftskostnader för scenkonst och museer (förslagsanslag)

Scenkonsten erbjuder näringsverksamhet och arbete för ett stort antal professionella. Det fria fältet är en särskilt viktig arbetsgivare för frilansare vars inkomster beror på de framföranden som genomförs. Coronatiden var mycket svår särskilt för aktörerna inom det fria fältet inom scenkonsten och det har också i övrigt länge funnits brist på finansiering inom området.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.31 med 2 000 000 euro för understöd enligt prövning för att utveckla det fria professionella fältet inom scenkonst.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

34. Statsandel och statsunderstöd för driftskostnader för grundläggande konstundervisning (förslagsanslag)

Den grundläggande konstundervisningen ger barn och unga möjlighet att studera konst på lång sikt under hela ungdomen. Grundläggande konstundervisning ges inom nio olika konstarter (arkitektur, bildkonst, slöjd, mediekonst, musik, ordkonst, cirkuskonst, teaterkonst och dans). En bra grundläggande undervisning främjar tillgången till konstfostran, skapar förutsättningar för samarbete med skolor och daghem samt återspeglas positivt i kommunernas utbildnings- och välfärdstjänster.

Kvaliteten på och tillgängligheten till den grundläggande konstundervisningen ska säkerställas så att avgifterna inte utgör ett hinder för att ha konst som hobby. Den finländska musikens och filmens internationella framgångar är goda exempel på att en målmedveten och långsiktig satsning på utbildning lönar sig.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.34 med 2 000 000 euro för att förbättra tillgängligheten till grundläggande konstundervisning.

41. Vissa dispositionsrättsersättningar (reservationsanslag 3 år)

Den rätt till ersättning som skrivs in i upphovsrättslagen ska vara rättvis och skäligen motiverad. Den rätt till ersättning som föreslås att utvidgas till att även gälla dem som läser in ljudböcker, avviker från tidigare praxis i fråga om ersättning för biblioteksanvändning.

Syftet med utlåningsersättningen är att ersätta upphovsmannen för det inkomstbortfall som följer av att upphovsmannens verk används avgiftsfritt på bibliotek. Dessutom har utlåningsersättningen traditionellt varit en viktig utkomstkälla för litterära uphovsmän och gör det möjligt för dem att försörja sig själva genom skapande arbete och att skriva nya verk. En författaren använder i genomsnitt ett till tre år för att skriva en bok.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 59

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur bestämmelserna om ersättning för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek fungerar med tanke på de olika rättsinnehavare som omfattas av rätten till ersättning, och vid behov vidtar åtgärder för att vidareutveckla rätten till ersättning,

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

50. Understöd för främjande av konst och kultur (reservationsanslag 3 år)

Inkomstnivån för konstnärer inom de visuella branscherna är svagast bland alla yrkeskonstnärer. Branschens sysselsättningsstrukturer är svaga jämfört med andra konstarter och konstnärerna utför mycket gratis arbete. Konstnärer inom de visuella branscherna finansierar inte bara sitt arbete utan också framförandet av sina verk genom att betala gallerihyra. Konstmuseerna sysselsätter inga konstnärer och konstnärernas förhandlingsposition i förhållande till utställningsarrangörerna är ojämlig. Finansieringen av den visuella konsten är liten i förhållande till antalet konstnärer och branschen har för svaga förmedlarstrukturer. Finansieringen och strukturerna bör därför uppdateras genom att nya finansieringsinstrument utvecklas för konstarten.

Modellen med utställningsarvode har möjliggjort rättvis praxis och förbättrat konstnärernas förutsättningar att få ersättning för sitt arbete.

Under momentet finns en statsunderstödsbesparing enligt regeringsprogrammet som skulle leda till att understöden för utveckling av den kommunala och regionala kulturverksamheten slopas samt till att understöden för reparation av föreningshus och för rådgivnings- och vägledningsarbete halveras.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.50 med sammanlagt 4 942 000 euro, varav 2 000 000 euro riktas till att utvidga modellen med utställningsarvode till privata gallerier och 2 942 000 euro till att återta statsunderstödsbesparingen och rikta den till understöd för utveckling av kommunal och regional kulturverksamhet, reparationsunderstöd för föreningshus samt rådgivnings- och vägledningsarbete.

51. Stipendier åt konstnärer, författare och översättare (förslagsanslag)

Utan konstnärens arbete finns det inte heller konst: konstnärligt arbete är grunden för all konst, kultur och kreativa branscher. Ett av de viktigaste sätten för staten att stödja konsten är att göra det möjligt för konstnärerna att ägna sig åt konstnärligt arbete på heltid. Statens konstnärsstipendier är en viktig stödform för att ge konstnärer möjligheter att arbeta och den sysselsättande effekten syns direkt. Konstrådet har föreslagit 100 fler konstnärsstipendier. Det stärker särskilt de ungas verksamhetsmöjligheter och säkerställer tillgången och tillgängligheten till konst och kultur också i framtiden.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.51 med 2 500 000 euro för 100 fler konststipendier.

91. Ungdomsarbete

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

50. Främjande av ungdomsarbete (fast anslag)

I Finland finns en barnombudsman och en äldreombudsman, men inte en ungdomsombudsman. De unga själva har efterlyst behovet av en egen ombudsman och har aktivt drivit på ärendet. Unga vuxna blir ofta utan tjänster, eftersom tjänsterna för barn upphör vid 18 års ålder och tjänsterna för vuxna inte nödvändigtvis når ut till unga vuxna eller tillgodose deras behov. Ungdomsombudsmannen ska se till att rättigheterna för unga vuxna i åldern 18–29 år tillgodoses. Enligt ungdomslagen är alla under 29 år unga.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 60

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att inrätta ett uppdrag som ungdomsombudsman eller för att inrätta en motsvarande befattning vid barnombudsmannens byrå.

51. Verkstadsverksamhet för unga, uppsökande ungdomsarbete samt skol- och läroanstaltsungdomsarbete (reservationsanslag 2 år)

Inom ungdomsarbetet utförs ovärderligt arbete med mycket små resurser. Det är ungdomsarbetaren som för många kan vara den första trygga och pålitliga vuxna. Särskilt det uppsökande ungdomsarbetet når unga som inte nödvändigtvis nås på något annat sätt.

De ungas välbefinnande har inte återställts efter coronan. Behovet av uppsökande ungdomsarbete och förebyggande av utslagning av unga har inte minskat alls. Vi föreslår att regeringen slopar nedskärningarna som riktas till unga, och att det uppsökande ungdomsarbetet och arbetet för att förebygga utslagning av unga stärks. Detta inbegriper också till exempel kulturfostran i regioner som lider av segregation samt stärkande av ungdomsarbete som stöder integration och delaktighet.

Vi föreslår

att moment 29.91.51 ökas med 8 500 000 euro för uppsökande ungdomsarbete och förebyggande av utanförskap bland unga.

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Jordbruket måste förnyas så att det blir hållbart både för miljön och för producenterna. Jordbruket har en central roll i Finlands strävan att nå klimatmålen. Ekologiskt hållbar matproduktion är också avgörande för att förbättra livsmedelstryggheten.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Finland bör arbeta effektivt och påverka för att främja ekologiskt jordbruk såväl i Finland som på EU-nivå.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 61

Riksdagen förutsätter att regeringen på EU-nivå arbetar för att det så kallade skolmjölksstödet slopas och att det i stället inrättas ett stöd för hållbar fisk till skolorna som uppmuntar till att ersätta rött kött, fjäderfä och långväga importerad fisk med hållbart fångade fiskprodukter som främjar skyddet av Östersjön.

10. Utveckling av landsbygden

42. Avträdelsestöd och avträdelsepension (reservationsanslag 2 år)

Pälsdjursuppfödningen orsakar pälsdjuren omfattande och onödigt lidande. På pälsdjursfarmer lever djuren i små burar utan möjlighet till arttypiskt beteende. Till följd av uppfödningen utvecklas sjukdomar och beteendestörningar hos djuren.

Med tanke på hälsosäkerheten har riskerna i anslutning till pälsdjursfarmerna blivit uppenbara senast i samband med höstens debatt om fågelinfluensa. De sakkunniga har upprepade gånger varnat för att pälsdjursfarmerna utgör en betydande risk för uppkomsten av nya epidemier och pandemier.

Dessutom har pälsdjursuppfödningen stora problem med lönsamheten. På grund av den sjunkande efterfrågan på pälsar och opinionen för djurens rättigheter kommer verksamheten inom pälsbranschen upphöra i Finland i framtiden i vilket fall som helst. En kontrollerad nedläggning av pälsdjursuppfödningen bör därför inledas så snart som möjligt.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 62

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder ett avträdelsestöd för pälsdjursuppfödare och reserverar 10 000 000 euro för stödet.

Reservationens förslag till uttalande 63

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder en proposition till riksdagen med förslag till kontrollerad nedläggning av och förbud mot pälsdjursuppfödning och om avträdelsestöd för pälsdjursuppfödare.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

54. Främjande av hästhushållning (reservationsanslag 3 år)

Finlands ekonomi befinner sig i en svår situation där statens utgifter bör genomgå strikt prövning. Regeringen har beslutat att rikta nedskärningar mot de former av kultur och ungdomsarbete som tidigare finansierats med avkastningen av penningspel. Däremot föreslår regeringen inga nedskärningar i stödet till hästsport. De gröna anser att dessa stöd bör bedömas kritiskt för att nedskärningar som slår mot de unga och kulturen ska kunna undvikas.

Vi föreslår

att riksdagen minskar moment 30.10.54 med 20 000 000 euro för främjande av hästhushållning.

63. Utveckling av landsbygden (reservationsanslag 3 år)

Kulturen är en central attraktionsfaktor för kommuner och olika regioner. En livlig och särpräglad kulturverksamhet gör kommunerna attraktiva för invånare och turister. Genom att satsa på kulturturism stärks regionernas livskraft och näringsliv. Den parlamentariska gruppen för glesbygden har understött kulturverksamheten i glesbygdsområden med separata bidrag. Deras betydelse för kulturverksamheten på glesbygden har varit stor.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 64

Riksdagen förutsätter att regeringen återinför understöden för kulturverksamhet i glesbygden och reserverar 500 000 euro för dem.

20. Jordbruk och livsmedelsekonomi

01. Livsmedelsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Djuren kan inte själva delta i beslut och diskussioner som direkt påverkar deras välbefinnande. Därför behövs det ett djurskyddsombud som ser samhället med utgångspunkt i djurens välbefinnande och tar ställning till det ur denna synvinkel. För att djurskyddet och djurvälferden ska kunna främjas på ett kontinuerligt och förutsägbart sätt måste uppdraget permanentas och tillräckliga resurser årligen reserveras för verksamheten.

Djurskyddsombudet ska främja och förbättra djurens välbefinnande genom uppföljning, initiativ, förslag, utlåtanden och annan påverkan. Till uppgiften hör också att stödja och främja samarbetet mellan olika aktörer med anknytning till djurvälferd i syfte att förbättra djurens välbefinnande samt att delta i arbetet i de olika delegationer och arbetsgrupper som har samband med uppgiften.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 65

Riksdagen förutsätter att regeringen återinför tjänsten som djurskyddsombudsman, gör den permanent och reserverar 300 000 euro för omkostnaderna för djurskyddsombudets byrå.

40. Nationellt stöd för jordbruket och trädgårdsodlingen (reservationsanslag 2 år)

Reformen av jordbruket kräver betydande förändringar i jordbruksstöden. Stödsystemet måste ses över så att stöden vid sidan av matproduktionen styr och sporrar till att minska klimat- och näringsämnesutsläppen, binda kol och stärka den biologiska mångfalden.

Ett av de viktigaste sätten att förbättra jordbrukets ekologiska hållbarhet är att i allt högre grad övergå till växtbaserad matproduktion. Målet måste vara att åtminstone halvera konsumtionen av produkter av animaliskt ursprung fram till 2030.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 66

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att gallra bland stöden till gårdar med fjäderfä- och svinproduktion, allmänt arealstöd och andra stöd för animalieproduktion och minskar anslagen för dem med 40 000 000 euro.

Reservationens förslag till uttalande 67

Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar ett tillväxtprogram för att utnyttja potentialen hos finländsk ren växtbaserad mat samt en långsiktig strategi för att se över den inhemska matproduktionen så att den blir hållbar med tanke på miljön och producenterna.

Reservationens förslag till uttalande 68

Riksdagen förutsätter att hållbarhetsomställningen inom jordbruket påskyndas genom investeringar i inhemsk växtbaserad matproduktion inom hela värdekedjan.

(42.) Klimatåtgärder som hänför sig till torvmarker (reservationsanslag 3 år)

Klimatåtgärderna på torvmarker är en av de mest effektiva typerna av klimatåtgärder. De utsläppsminskningar som åstadkommit genom att torvmarkernas fuktighet höjts kostar i många avseenden mindre än till exempel den tekniska kolbindningen. I Finland finns också oanvända torvmarker vars utsläpp kan minskas genom vätning.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

att moment 30.20.42 återinförs i budgeten och att momentet ökas med 30 000 000 euro för klimatåtgärder som hänför sig till torvmarker och för våtmarksodling.

44. Kompensationsersättningar (reservationsanslag 3 år)

Kompensationsersättningen är ett miljöskadligt stöd, eftersom det upprätthåller ineffektiv åkerareal och på så sätt ökar klimatutsläppen. Kompensationsersättningarna bör minskas och de medel som sparas in bör riktas till exempel till våtmarksodling.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 69

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att gallra bort kompensationsersättningar som upprätthåller ineffektiv användning av åkerareal och ökar klimatutsläppen, och att anslagen för dem minskas med 30 000 000 euro.

47. Utvecklande av livsmedelskedjan (reservationsanslag 3 år)

Vår föda bör bli mer växtbaserad i framtiden. Både djurs och människors välfärd och miljöaspekter talar för detta. I synnerhet under ekonomiskt svåra tider är det motiverat att minska stöden för kött- och mjölkproduktion. Samtidigt är det ytterst viktigt att se till att jordbrukets hållbarhetsomställning genomförs på ett socialt hållbart sätt och utan att pruta på livsmedelstryggheten.

Vi föreslår

att riksdagen minskar moment 30.20.47 för åtgärder inom kött- och mjölkproduktionen med 2 000 000 euro.

40. Naturresursekonomi

44. Stöd för tryggande av virkesproduktionens uthållighet (förslagsanslag)

Nivån på kolsänkorna i Finland har rasat och tillståndet i skogsnaturen har försämrats. Bakom båda fenomenen ligger mänsklig verksamhet och för stor användning av skogarna, dvs. avverkning. För att kolsänkorna och skogsnaturen ska kunna stimuleras behövs det både tilläggssatser på skydd av skogarna och en sänkning av avverkningsnivån. Inom skogsskyddet har Metso-programmet gett goda resultat. Ett fungerande sätt att minska avverkningarna och överutnyttjandet av skogarna är för sin del att minska stöden för virkesproduktion.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

att riksdagen minskar moment 30.40.44 med sammanlagt 12 300 000 euro, så att anslagen för programmet Metso ökas med 5 000 000 euro och stöden för en hållbar virkesproduktion minskas med 17 300 000 euro och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 70

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att slopa sådana stöd för virkesproduktion som upprätthåller alltför stora avverkningar.

45. Främjande av vården av skogsnatur (reservationsanslag 3 år)

Den finländska naturens tillstånd har försämrats. Det syns överallt, men framträder tydligt också i våra skogar. Av alla biotoper i vår skogsnatur är 76 procent hotade, vilket är alarmerande. Utan betydande tilläggsåtgärder kommer Finland inte att nå sina mål att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden fram till 2030.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.40.45 med 19 773 000 euro för Metso- och Helmi-programmen.

46. Statsunderstöd till Finlands skogscentral (reservationsanslag 2 år)

När Metka-anslagen minskas minskar också Skogscentralens administrativa börda. Därför kan understöden till Skogscentralens verksamhet minskas som sparåtgärd. På motsvarande sätt kräver de tilläggsåtgärder som behövs för Metso- och Helmi-programmen ökade resurser också för Skogscentralens del.

Vi föreslår

att riksdagen minskar moment 30.40.46 med sammanlagt 1 720 000 euro så att anslagen ökas med 2 280 000 euro för Metso- och Helmi-programmen och anslagen till Skogscentralens övriga verksamhet minskas med 4 000 000 euro.

47. Stöd för beskogning av impedimentmark (reservationsanslag 3 år)

Snabba åtgärder behövs för att den kollapsade kolsänkan i Finland ska återhämta sig. En åtgärd är att öka skogarnas tillväxt på impedimentmark, vilket har fått stöd under tidigare år. Genom att stödja skogstillväxten på impedimentmark kan kol bindas i skogar där det annars inte skulle ske på samma nivå. Nu tänker regeringen slopa stödsystemet för beskogning av impedimentmark.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.40.47 med 4 300 000 euro för beskogning av impedimentmark.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

50. Främjande av vilthushållningen (reservationsanslag 3 år)

Anslagen för Finlands viltcentrals verksamhet har minskat under flera år. På grund av de tillstånd att jaga stora rovdjur som konstaterats vara lagstridiga har det också riktats mycket kritik mot viltcentralens verksamhet.

Vi föreslår

att riksdagen minskar moment 30.40.50 med 2 000 000 euro för främjande av vilthushållning.

62. Främjande av fiskerinäringen (reservationsanslag 3 år)

Vår föda bör bli mer växtbaserad i framtiden. Både djurs och människors välfärd och miljöaspekter talar för detta. I synnerhet under ekonomiskt svåra tider är det motiverat att minska stöden för animalieproduktion.

Vi föreslår

att riksdagen minskar moment 30.40.62 med 2 000 000 euro för främjande av fiskerinäringen.

64. Forststyrelsen

50. Vissa av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (reservationsanslag 3 år)

Regeringen skär kraftigt i finansieringen av friluftsliv. Intresset för friluftsliv har ökat kraftigt under de senaste åren och därför är det nödvändigt att utveckla strövområdenas tjänster. Den sjunkande finansieringen försämrar möjligheterna till friluftsliv och ökar slitaget i de områden där tjänsterna finns kvar.

En mycket viktig åtgärd för att förebygga försämringen av naturtillståndet i Finland är att identifiera och skydda alla värdefulla och gamla skogar på statlig mark. Enligt Naturpanelens uppskattningar bör vi skydda hundratusentals hektar gamla skogar för att bevara den biologiska mångfalden. Arbetsgrupperna med frivilliga skogskartläggare har redan identifierat nästan 400 000 hektar gammal och värdefull skog som bör skyddas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.64.50 med 1 400 000 euro för att utveckla turisttjänsterna i strövområden och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Reservationens förslag till uttalande 71

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål fattar beslut om skydd av statens gamla skogar och skogar i naturligt tillstånd utifrån vetenskapliga kriterier och genom att nyttiggöra frivilliga skogskartläggares arbete.

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Trafik- och kommunikationsnäten

20. Bastrafikledshållning (reservationsanslag 3 år)

Finlands ekonomi står inför stora utmaningar. Trots otaliga löften ökar Orpos regering Finlands skuldsättning betydligt under de kommande åren. Samtidigt riktas betydande anpassningsåtgärder särskilt till unga, barn och utsatta.

Statsfinanserna måste balanseras, men det måste göras på ett socialt rättvist sätt så att bördan inte blir oskäligt stor för någon. En stabil offentlig ekonomi säkerställer att tjänster som är viktiga för människorna kan tryggas och att människorna mår bra.

Vi föreslår

att anslagen för väghållning under moment 31.10.20 minskas med 90 000 000 euro.

31. Vissa understöd (reservationsanslag 3 år)

Att smidigt kunna röra sig i vardagen är en förutsättning för ett gott liv. Den måste tryggas överallt i Finland. Samtidigt måste trafiken snabbt och effektivt frigöras från fossilberoendet för att man ska kunna minska klimatutsläppen och trygga försörjningsberedskapen.

Nedskärningen av finansieringen för gång och cykling till 3 miljoner euro påverkar i betydande grad kommunernas förmåga att i ett allt svårare ekonomiskt läge genomföra investeringar som berör gång och cykling. Gång och cykling är inte bara färd sätt som är bra för klimatet och miljön, utan de förbättrar också folkhälsan. Därför står nedskärningarna i strid med regeringsprogrammets mål i anslutning till programmet Mer motion i Finland. Förutsättningarna för gång och cykling bör förbättras.

Flygtrafiken är det transportsätt som förorenar mest och subventioner till flygtrafiken är de mest skadliga stöden för miljön. Det är varken ekonomiskt eller miljömässigt motiverat att stödja flygtrafiken.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

att riksdagen ökar moment 31.10.31 med 17 100 000 euro netto, varav 18 000 000 euro anvisas för att främja gång och cykling och 900 000 euro dras av från stöden till flygplatser utanför Finavias flygplatsnät, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 72

Riksdagen förutsätter att förutsättningarna för cykling förbättras genom att investeringsstödet till kommunerna för byggande av cykelvägar ökas.

77. Utveckling av trafikledsnätet (reservationsanslag 3 år)

Det ekonomiska läget i Finland är utmanande. Befolkningen åldras, de ekologiska kriserna ackumuleras, statsskulden växer och det geopolitiska läget ökar osäkerheten. Trots den oroväckande skuldutvecklingen ökar regeringen Finlands skuldbörda betydligt under de kommande åren.

De gröna anser att utgifterna bör ställas i prioritetsordning och att man måste hitta sparobjekt som är rättvisa ur ett socialt perspektiv. De gröna gör till exempel inga nedskärningar i naturvård, klimatåtgärder, barn och unga samt de mest utsatta, utan vi söker sparobjekten på annat håll.

Vi föreslår

att riksdagen som sparåtgärd minskar moment 31.10.77 med 58 000 000 euro från fullmakterna för nya vägprojekt.

20. Tjänster inom trafik, transport och kommunikation

43. Förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport (förslagsanslag)

Syftet med stödet för arbetskraftskostnader är att förbättra försörjningsberedskapen och stödja finska fartygs konkurrenskraft i utrikestrafiken genom att sänka besättningskostnaderna. Det anslag som syftar till att stödja försörjningsberedskapen inom fraktfarten är motiverat, men en stor del av stödet riktas numera till så kallad nöjessjöfart.

Stödet till nöjessjöfart är inte motiverat med tanke på såväl den fria konkurrensen som statsfinanserna. Dessutom kan stödet anses vara skadligt för miljön.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 73

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att slopa stödet för nöjessjöfart.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

55. (31.30.63) Köp och utvecklande av tjänster inom den offentliga persontrafiken (reservationsanslag 3 år)

Att flyga är det färd sätt som är mest skadligt för miljön och klimatet. Ändå stöder staten flygtrafiken med stora summor.

Stöden för inrikes flygtrafik är miljöskadliga stöd. De motsvarar inte heller kostnadseffektiv trafik- och näringspolitik. Att flyga är det färd sätt som är mest skadligt för miljön och klimatet. Ändå stöder staten flygtrafiken med stora summor.

Den regionala tillgängligheten bör därför i första hand säkerställas genom spår förbindelser, vilket förutsätter att tyngdpunkten flyttas från offentliga stöd till flygtrafiken till utveckling av spårtrafiken.

Vi föreslår

att riksdagen minskar anslaget för köp av flygtrafik med 16 000 000 euro under moment 31.20.55 och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 74

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att flygplatserna i allt högre grad ska bedrivas på marknadsvillkor och slopa stöden till flygplatser som går med förlust.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Produktionsincitamentet inom den audiovisuella sektorn är ett effektivt och riskfritt sätt att skapa tillväxt och hjälpa finländska små och medelstora företag att skapa inhemskt innehåll av god kvalitet. De audiovisuella produktionerna har dessutom positiva effekter på det breda spektrumet av underleverantörstjänster, på inkvarterings- och turisttjänsterna samt på Finlandsbilden. Produktionerna främjar också exporten av musik och litteratur samt kunnandet inom spelindustrin.

Incitamentfinansieringen för 2023 tog slut redan i början av juni. Arbets- och näringsministeriet föreslog en satsning på 20 miljoner euro 2024. Det föreslagna anslaget på 12 000 000 euro verkar vara otillräckligt i förhållande till behovet och potentialen. Ett försvagat incitament innebär en nedskärning i tillväxten, skatteinkomsterna och sysselsättningen.

Jordbrukets lönsamhet bör förbättras och beroendet av stöd minskas. Samtidigt bör man främja jordbrukets ekologiska omställning. Satsningar på biogas är ett sätt att förbättra gårdarnas självförsörjning och främja miljömålen. Biogasinvesteringar kan förbättra jordbrukets lönsamhet och minska beroendet av stöd. Biogasanläggningar kan i framtiden utgöra en betydande del av Finlands energiproduktion, men de kräver till en början stora investeringar. De gröna föreslår därför ett investeringspaket för biogas till jordbruksföretagen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 3 /gröna**

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 75

Riksdagen förutsätter att regeringen inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde anvisar en tilläggsfullmakt på minst 8 000 000 euro för ett produktionsincitament för den audiovisuella branschen och utreder möjligheterna att utvidga produktionsincitamentet för den audiovisuella branschen till musikbranschen.

Reservationens förslag till uttalande 76

Riksdagen förutsätter att regeringen inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde anvisar 30 000 000 euro för främjande av biogas i syfte att förbättra självförsörjningen inom jordbruket.

01. Förvaltning

06. Konkurrens- och konsumentverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Konkurrensrätten som gäller företags och branschorganisationers verksamhet är komplicerad och i vissa fall är det svårt att tolka konkurrenslagen.

Även mindre företag bör kunna få tillräcklig rådgivning och visshet om att deras verksamhet är förenlig med konkurrenslagen. För närvarande stöder konkurrensmyndigheternas rådgivning inte företagens rättssäkerhet i tillräcklig utsträckning. Företagen kan inte få någon bindande syn på huruvida konkurrenslagstiftningen är tillämplig och kan inte senare på behörigt sätt återropa de diskussioner som förts.

Konkurrensmyndigheten ska inte bara övervaka förbjuden verksamhet, utan genom sin rådgivning aktivt sträva efter att förhindra uppkomsten av konkurrensöverträdelser. Effektiva föregripande råd från myndigheterna skulle bidra till att skapa företagssamarbete och effektivitetsfördelar till nytta för marknaden och undanröja rådande osäkerhetsfaktorer.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.01.06 med 1 000 000 euro för Konkurrens- och konsumentverkets omkostnader för att främja konkurrensrådgivning och rättvis konkurrens.

20. Förnyelse och koldioxidsnålhet

43. Elektrifieringsstöd till den energiintensiva industrin (förslagsanslag)

Elektrifieringsstödet trädde i kraft 2022 och syftet med det är att ersätta en del av de extra kostnader som utsläppshandeln orsakar i elpriset för vissa industrisektorer som löper risk för koldi-

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

oxidläckage. Minst 50 procent av stödet ska användas för utvecklingsåtgärder som främjar minskade växthusgasutsläpp, effektivare energianvändning, förbrukning av förnybar energi eller elektrifiering. Återstoden av stödet kan anses vara uppenbart skadligt för miljön, eftersom det inte behöver användas för att främja klimatneutralitet.

De grönas ursprungliga tanke var att gradvis sänka stödet så att den del som öronmärkts för främjande av koldioxidneutralitet skulle ha varit i kraft ännu ett år. Andelen stöd som kan användas fritt har dock skrivits in i lagen, som inte kan ändras i detta sammanhang. Särskilt under ekonomiskt svåra tider är det inte motiverat att använda statliga medel för miljöskadliga stöd, och därför föreslår vi som en sparåtgärd att hela stödet dras in.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 77

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om att slopa elektrifieringsstödet för energiintensiv industri och att det anslag på 150 000 000 euro som reserverats för ändamålet minskas som en sparåtgärd.

46. Innovationsstöd för skeppsbyggnad (förslagsanslag)

Läget i de offentliga finanserna är allvarligt. Statliga utgifter måste prioriteras och socialt rättvisa sprojekt måste hittas. De gröna anser att det i det svåra ekonomiska läget inte är motiverat att ha kvar innovationsstödet för skeppsbyggnad på nuvarande nivå.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 78

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att minska innovationsstödet för skeppsbyggnad med 10 000 000 euro.

30. Sysselsättning och företagsamhet

51. Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år)

Finland har inte råd med att människor blir utbrända eller att den potential som finns att tillgå på arbetsmarknaden inte nyttjas för sysselsättning med tillräckligt stöd. Därför vill vi se till att det finns effektiva tjänster som stärker sysselsättningen. Parallellt med en flexibel arbetsmarknad behövs en språngbräda som hjälper folk att hålla fast vid jobbet och ta sig ur fattigdomen också när livet tar sig oväntade vändningar.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Fler människor än för närvarande bör oberoende av sina utgångspunkter kunna hitta arbete och utkomst på den öppna arbetsmarknaden. Därför satsar vi på lönesubvention, med hjälp av vilken man till exempel kan lära sig finska eller avlägga yrkesstudier på läroavtalsarbetsplatsen.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.30.51 med sammanlagt 49 304 450 euro, varav 41 000 000 euro till stärkande av arbetskraftsservicen, 6 000 000 euro till sysselsättningsfrämjande lönesubvention, 1 304 450 euro till höjning av flyktingkvoten och 1 000 000 euro till re-start up-stöd.

50. Integration och internationell kompetens

03. Främjande av integration och arbetskraftsinvandring (reservationsanslag 2 år)

En av regeringens största sysselsättningsrelaterade stötestenar är invandringen. En ökande arbetskraftsinvandring skulle ha en betydande positiv inverkan på Finlands ekonomi. Finland kan inte lösa utmaningarna i anslutning till de offentliga finanserna, den åldrande befolkningen och bristen på arbetskraft utan en betydande ökning av arbetskraftsinvandringen.

Arbetskraftsinvandringen sker dock inte av sig själv, utan kräver aktiva åtgärder och satsningar.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.50.03 med 10 000 000 euro för att påskynda invandring som leder till arbete, locka internationella experter och effektivisera integrationen.

30. Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet (förslagsanslag)

Regeringens flyktingkvot är 500 personer för 2024. Det är alldeles för lite i en situation där det finns fler flyktingar ute i världen än någonsin sedan andra världskriget. Flyktingkvoten är ett effektivt sätt att hjälpa de mest utsatta.

Flyktingkvoten säkerställer att flyktingarna har en trygg väg till internationellt skydd. Flyktingkvoten bör inte minskas, utan tvärtom ökas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.50.30 med 5 500 000 euro för att höja flyktingkvoten.

Huvudtitel 33

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

De indexfrysningar som regeringen föreslår kommer att leda till fattigdom för en stor mängd människor. Enligt propositionens konsekvensbedömning kommer antalet personer i familjer med

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 3 /gröna

låga inkomster att öka med 41 600 under regeringsperioden. Av dem är 3 900 barn. Enligt SOS-TE:s bedömning ökar regeringens åtgärder i sin helhet antalet fattiga med 68 000 personer under nästa år, och av dem är nästan 17 000 barn. Regeringens nedskärningar drabbar på ett oskäligt sätt barn och unga. Samtidigt försämrar regeringen de studerandes situation. Många studerande kämpar redan nu med att orka och försörja sig samt med psykisk ohälsa. Studerande är den enda gruppen i Finland som förväntas skuldsätta sig för att klara av vanliga utgifter i vardagen. När indexhöjningarna av studiepenningen uteblir ökar skuldbördan för de studerande ytterligare.

Också nedskärningarna i bostadsbidraget har stora konsekvenser för de studerandes vardag. Ändringarna försätter studenterna i ett allt större ekonomiskt trångmål. Den osäkra ekonomiska situationen fördröjer studierna och ökar de psykiska problemen.

Arbetsmarknaden behöver reformeras. Reformen måste dock ske ärligt och rättvist. De gröna stöder en sysselsättningspolitik där arbetslöshet inte innebär en total ekonomisk kollaps, utan där det finns genuina möjligheter att söka nytt arbete och skaffa ny utbildning. Det finländska systemet för social trygghet bör förenklas och när befolkningen i arbetsför ålder minskar och försörjningskvoten försämrar bör man också sträva efter att säkerställa att incitamenten för att få och ta emot arbete är proportionerliga. Nu genomför regeringen Orpo dock reformer på ett sätt som bryter mot arbetsmarknaden och är orättvist. Regeringens nedskärningar drabbar dem som redan har det sämst ställt. Genom att slopa barnförhöjningen kommer ett allt större antal redan utsatta barnfamiljer, ensamboende och låginkomsttagare att hamna i trångmål. Samtidigt försvagar slopandet av de skyddade delarna av utkomstskyddet incitamenten för att ta emot arbete.

Omkring 120 000 barn i Finland lever i fattigdom. Om en eller flera vuxna i familjen kämpar med försörjningen, ger fattigdomen återverkningar i barndomen och ungdomen. Regeringen Orpo skär ner familjernas försörjning och bostadsbidrag trots att vi vet att det innebär mindre vardagstrygghet, mat och kläder för barnen. Mest utsatta är de ensamboende unga under 35 år.

De Grönas mål är att trygga snabb tillgång till vård och lika tjänster. Vi föreslår att de pengar som regeringen anslagit för FPA-ersättningar riktas till välfärdsområdena för att avveckla vårdköerna och stärka äldreomsorgen.

Nu föreslår regeringen att man genom en höjning av FPA-ersättningarna strävar efter att minska välfärdsområdenas börda och avveckla vårdköerna inom primärvården. Under regeringsperioden ska finansiering av engångsnatur avsättas för avvecklande av vårdköerna inom primärvården med hjälp av den nya FPA-ersättningsmodell som regeringen utvecklat. I praktiken styr modellen personer med goda inkomster till privata tjänster, och höjningen medför ingen nytta för dem som är i störst behov av hjälp.

De Gröna skulle rikta en del av anslagen till FPA-ersättningar för assisterad befruktning så att alla som vill ha barn kan få det. Det är absolut nödvändigt att FPA-ersättningen behandlar alla lika oavsett familjeform.

Regeringen utvecklar inte stödet för hemvård av barn, trots att det är mycket ojämnt fördelat mellan föräldrarna och inverkar negativt på barnfamiljernas utkomst och i synnerhet på mammornas karriärutveckling. Stöden för barnavård bör genomgå en långsiktig, kostnadsneutral reform där

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

stödet för hemvård ändras till ett flexibelt stöd för barnavård. Målet bör vara att bättre än för närvarande göra det möjligt att vårda barnet hemma till 1–2 års ålder, höja deltagarfrekvensen i småbarnspedagogiken för barn i åldern 2 år och äldre samt förbättra sysselsättningen särskilt bland mammor.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 79

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att reformera utkomstskyddet för arbetslösa så att man också genom kortvarigt arbete kan tjäna in inkomstrelaterat utkomstskydd och att barnförhöjningarna och de skyddade delarna av utkomstskyddet för arbetslösa återinförs.

Reservationens förslag till uttalande 80

Riksdagen förutsätter att regeringen påbörjar beredningen för att införa ett konjunkturbererat utkomstskydd.

Reservationens förslag till uttalande 81

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återta frysningen av indexjusteringarna av förmåner och belopp som är knutna till folkpensionsindex och levnadskostnadsindex.

Reservationens förslag till uttalande 82

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att bibehålla bostadsbidraget på samma nivå som 2023 och utveckla boendestandarden för utkomststödet på ett sätt som minskar fattigdomen och främjar människornas välfärd.

Reservationens förslag till uttalande 83

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återta höjningen av FPA-ersättningarna så att den utarbetar behövliga propositioner genom vilka 5 300 000 euro av den finansiering på 65 300 000 euro som reserverats för FPA-ersättningarna riktas till att förbättra tillgången till fertilitetsbehandling och gynekologiska tjänster och 60 000 000 euro till välfärdsområdena för att avveckla vårdköer och trygga tjänsterna för äldre.

Reservationens förslag till uttalande 84

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att omvandla stödet för hemvård av barn till ett flexibelt stöd för barnavård.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

03. Forskning och utveckling

04. Omkostnader för Institutet för hälsa och välfärd (reservationsanslag 2 år)

Internationellt sett är Finland ett mycket våldsamt land för kvinnor. Det behövs omedelbart mer resurser för att bekämpa könsrelaterat våld.

Finland har åtagit sig att iaktta Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (den så kallade Istanbulkonventionen). Konventionen förpliktar de länder som ratificerat den att agera långsiktigt och samordnat för att minska våldet mot kvinnor och det könsrelaterade våldet. Den förpliktar Finland att också arbeta för att främja jämställdheten mellan könen inom olika samhällssektorer. Våld mot kvinnor definieras i konventionen som strukturell diskriminering av kvinnor. Regeringen föreslår att anslaget för genomförande av Istanbulkonventionen ska minskas jämfört med 2023.

För närvarande är Finland dock långt ifrån att fullgöra de skyldigheter som anges i Istanbulkonventionen. Situationen är särskilt alarmerande i fråga om skyddshemsplatserna, som utifrån folkmängden i Finland borde vara mer än dubbelt så många som för närvarande. Den regionala ojämlikheten är stor, och särskilt i norra Finland och glesbygden är resorna till närmaste skyddshem oskäligt långa.

Kvinnlig könsstympning är en form av könsrelaterat våld som utgör ett brott mot de internationella människorättskonventionerna. Enligt Institutet för hälsa och välfärd lever det i Finland cirka 10 000 flickor och kvinnor som har genomgått könsstympning. Dessutom riskerar 650-3 080 flickor att utsättas för könsstympning. Stympning kränker de mänskliga rättigheterna och kan enligt finsk strafflag betraktas som grov misshandel. Traditionen försvagar kvinnors jämställdhet och självbestämmanderätt samt orsakar hälsorelaterade och sociala olägenheter.

Målet ska vara att flickor som bor och vistas i Finland inte utsätts för stympning eller skickas utomlands för att bli stympade. För att nå detta mål måste professionella utbildas i att ta upp frågan och förbättra samarbetet mellan alla berörda aktörer och medlemmar i kretsar som utövar traditionen. Regeringen föreslår att anslaget för bekämpning av könsstympning av flickor och kvinnor ska minskas jämfört med 2023.

Regeringen föreslår också nedskärningar i förebyggandet av våldsam radikaliserings och extremism. De gröna anser att dessa nedskärningar inte bör genomföras.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.03.04 med 700 000 euro, varav 300 000 euro riktas till genomförande av Istanbulkonventionen, 150 000 euro till arbete mot stympning och 250 000 euro till förebyggande av våldsbejakande radikaliserings och extremism.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

63. Vissa specialprojekt (reservationsanslag 3 år)

Enligt Institutet för hälsa och välfärd använder uppskattningsvis 6 procent av de gravida berusningsmedel, men i många fall upptäcks inte missbruket och mamman eller familjen får inte de tjänster de behöver. Vi bör satsa på kontinuiteten i vården av gravida och spädbarnsfamiljer med missbruksproblem. Därför föreslår vi anslag som behövs för att permanenta vårdssystemet för gravida med missbruksproblem.

Utskottet fäster i sitt betänkande uppmärksamhet vid att särskilt små aktörer och organisationer som arbetar i enlighet med den kristna värdegrunden bör beaktas som utdelare av mathjälp. Det är oklart vad särskild hänsyn till organisationer som arbetar i enlighet med den kristna värdegrunden innebär i detta sammanhang. Vi föreslår att utdelarna av mathjälp inte särbehandlas på ideell grund.

Utskottet ökar anslaget under momentet med 40 000 euro för ett projekt för att stödja personer som genomgår krisgraviditet, befinner sig i en svår situation under fortsatt graviditet samt flickor och kvinnor som har genomgått abort. Vid behandlingen i utskottet har det inte klarlagts exakt vilken typ av projekt det är fråga om. I Förenta staterna är de så kallade krisgraviditetscentrumen (Crisis Pregnancy Center) kända för tvivelaktiga tillvägagångssätt där man aktivt försöker övertala flickor och kvinnor som överväger abort att fortsätta graviditeten. Sådan verksamhet får givetvis inte finansieras av staten i Finland. Projektet bör kopplas till stärkandet av de sexuella rättigheterna och sexualundervisningen på ett sätt som tillgodoser självbestämmanderätten.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.03.63 med 3 000 000 euro för vårdssystemet för gravida med missbruksproblem och att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 85

Riksdagen förutsätter att mathjälpsaktörerna inte särbehandlas på ideell grund.

Reservationens förslag till uttalande 86

Riksdagen förutsätter att ett villkor för finansiering av krisgraviditetsprojektet är att de sexuella rättigheterna och självbestämmanderätten tillgodoses och att ingen blir utsatt för aktiva övertalningsförsök när det gäller att fortsätta med en önskad graviditet.

10. Utjämnning av familje- och boendekostnader, grundläggande utkomststöd samt vissa tjänster

50. Familjeförmåner (förslagsanslag)

Regeringen föreslår att barnbidragen höjs, medan man skär ner i utkomstskyddet för arbetslösa och bostadsbidraget. Det är inte rätt att höja barnbidragen när kostnaderna för höjningarna täcks genom att man tar pengarna från de fattigaste familjerna. Samtidigt är det värt att de uteblivna in-

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

dexjusteringarna enligt propositionen leder till minskade inkomster för väldigt många barnfamiljer.

En reform av barnbidragen är i sig välkommen om de effektivare än för närvarande kan främja barnfamiljernas välfärd och minska barnfattigdomen. Barnbidraget bör också bättre än för närvarande beakta olika familjeformer, såsom familjer med två hem.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 87

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner om att barnbidragen ska ligga kvar på samma nivå som 2023 och om effektiva metoder för att minska fattigdomen bland barnfamiljer.

20. Utkomstskydd för arbetslösa

50. Statsandel till förtjänstskyddet och altemneringsersättningen inom arbetslöshetsförmånerna (förslagsanslag)

Syftet med altemneringsledighet är att å ena sidan främja arbetstagarnas arbetshälsa och samtidigt skapa bättre sysselsättningsförutsättningar för arbetslösa arbetssökande. Enligt en undersökning har de som tagit altemneringsledigt själva upplevt att de mått fysiskt och psykiskt bättre efter ledigheten.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 88

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från sina planer på att avskaffa systemet med altemneringsledighet.

55. Statsandelar till Sysselsättningsfonden (förslagsanslag)

De gröna förespråkar inte att vuxenutbildningsstödet slopas. Vuxenutbildningsstödet bör dock ses över så att det bättre motsvarar kompetensbehoven i arbetslivet. Enligt vår modell skulle vuxenutbildningsstödet bättre än i nuläget stödja avläggandet av examensdelar och fortbildning vid sidan av arbetet. Dessutom skulle vi rikta stöd till dem som har lite arbetserfarenhet eller bristfällig utbildningsbakgrund eller som annars har en svår ställning på arbetsmarknaden.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 89

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en ny modell för vuxenutbildningsstöd för att främja vuxenbefolkningens utbildning och kontinuerligt lärande så att det finns bättre möjligheter att utbilda sig vid sidan av arbetet och så att stödet riktas också till dem som saknar examen på andra stadiet och att regeringen reserverar tillräckliga resurser för detta.

30. Sjukförsäkring

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen (förslagsanslag)

Regeringen försvagar sysselsättningen genom att skära ned på effektiv yrkesinriktad rehabilitering. Rehabiliteringsstödet för unga stärker de ungas motivation för rehabilitering och minskar sjukpensioneringen, vilket även återspeglas i sysselsättningen.

Regeringen lägger bördan särskilt på de unga och låter nedskärningarna drabba dem som har stort behov av framtidsutsikter. Nedskärningen av rehabiliteringsstödet till unga strider också mot regeringens sysselsättningsmål.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 90

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återställa finansieringen av yrkesinriktad rehabilitering för unga till samma nivå som 2023 och reserverar 20 000 000 euro för detta.

60. Stödjande av social- och hälsovården

52. Statlig finansiering av utgifterna för skyddshemsverksamhet (reservationsanslag 2 år)

I Finland finns för närvarande 29 skyddshem med totalt 228 familjeplatser för familjer eller ensamkommande kunder. Finland har dock redan 2015 åtagit sig att följa Istanbulkonventionen, enligt vilken det ska finnas 500 skyddshemsplatser. Den regionala ojämlikheten är stor, och särskilt i norra Finland och glesbygden är resorna till närmaste skyddshem oskäligt långa. Regeringen har i sin budget anvisat tilläggsresurser för skyddshemsverksamheten, men alldeles för lite. Genom höjningen täcks endast ökningen av lönekostnader och andra kostnader för producenter av skyddshemstjänster.

Vi föreslår tillräckliga resurser för skyddshemsverksamhet för att skyldigheterna enligt Istanbulkonventionen ska kunna uppfyllas.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.60.52 med 5 000 000 euro för fler skyddshemsplatser så att vi når nivån i enlighet med Istanbulkonventionen.

80. Avbytarverksamhet för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare

40. Statlig ersättning för kostnaderna för avbytar-service för lantbruksföretagare (förslagsanslag)

För att förbättra den ekologiska hållbarheten bör jordbruket i större utsträckning övergå till växtbaserad matproduktion. Målet måste vara att åtminstone halvera konsumtionen av produkter av animaliskt ursprung fram till 2030. På grund av det minskade antalet djurgårdar och den effektiverade produktionen kan kostnaderna för avbytar-service för lantbruksföretagare minskas.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 91

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att sänka kostnaderna för avbytar-service för lantbruksföretagare genom åtgärder för att minska konsumtionen av animalieprodukter med hälften och därigenom påverka minskningen av antalet djurgårdar.

41. Statlig ersättning för kostnaderna för avbytar-service för pälsdjursuppfödare (reservationsanslag 2 år)

Vi föreslår en kontrollerad nedläggning av pälsdjursuppfödningen. På grund av den sjunkande efterfrågan på pälsar och opinionen för djurens rättigheter kommer verksamheten inom pälsbranschen upphöra i Finland i framtiden i vilket fall som helst. Pälsdjursuppfödarna ska erbjudas ett rättvist avträdelsestöd.

Vi föreslår

att riksdagen minskar moment 33.80.41 med 1 700 000 euro från anslaget för avbytar-service för pälsdjursuppfödare.

50. Statlig ersättning för förvaltningsutgifterna för avbytar-servicen för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare (reservationsanslag 2 år)

Utskottet har beslutat att öka momentet med 20 000 euro för ett projekt som ska hjälpa pälsdjursuppfödarna att orka. Ämnet är viktigt, men projektet bör kopplas uttryckligen till en kontrollerad nedläggning av pälsdjursuppfödningen och till avträdelsestöd till pälsdjursuppfödarna.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 92

Riksdagen förutsätter att ett projekt som hjälper pälsdjursuppfödarna att orka kopplas till en kontrollerad nedläggning av pälsdjursuppfödningen och till ett avträdelsestöd som betalas till pälsdjursuppfödarna.

90. Understöd för främjande av hälsa och social välfärd

50. Understöd till föreningar och stiftelser för främjande av hälsa och social välfärd (förslagsanslag)

Organisationerna inom social- och hälsovården har en viktig roll när det gäller att främja människors välbefinnande och arbetsförmåga i förebyggande och rehabiliterande syfte. Vi anser att organisationernas kompetens bättre bör utnyttjas i arbete som stöder personer med anpassad arbetsförmåga så att allt fler självständigt kan få arbete på den öppna arbetsmarknaden. När man får arbete förbättras livskvaliteten och utanförskapet minskar. De grönas mål är att öka sysselsättningen, och stärkt sysselsättning för personer med anpassad arbetsförmåga är en väg till målet.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.90.50 med 5 000 000 euro för organisationsunderstöd för projekt som främjar sysselsättningen av personer med anpassad arbetsförmåga.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Finland har förbundit sig att stoppa förlusten av biologisk mångfald fram till 2030 samt att vara klimatneutralt 2035 och klimatnegativt kort därefter.

Det finns mycket att göra: Av de kända arterna i Finland har 11,9 procent bedömts vara utrotningshotade. Hälften av naturtyperna i Finland, 48 procent, är hotade och i genomsnitt 60 procent av naturtillståndet har gått förlorat. Särskilt oroväckande är takten med vilken naturens arter och livsmiljöer i Finland på många ställen har försvagats. Finland har förbundit sig att vända utvecklingens riktning med hänsyn både till FN:s habitatkonvention och EU:s mål för biologisk mångfald.

Finland är på väg att komma på efterkälken i fråga om målet om klimatneutralitet. Vid planeringen av klimatpolitiken har man antagit att nivån på nettosänkan inom markanvändningssektorn är -21 miljoner ton CO₂-ekvivalenter 2035. Markanvändningssektorn övergick år 2021 för första gången från kolsänka till nettoutsläppskälla. År 2022 var nettosänkan inom markanvändningssektorn enligt preliminära uppgifter -1,0 miljoner ton CO₂-ekvivalenter. Alltför stora avverkningsvolymerna har lett till att kolsänkorna har rasat. Klimatlagens klimatneutralitetsmål uppnås inte utan snabba åtgärder för att öka kolsänkorna.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Utvecklingen kan inte vändas på den väg som budgetpropositionen anger – tvärtom.

I budgetpropositionen minskas finansieringen av miljö- och klimatåtgärder avsevärt. Till exempel finansieringen av naturvården sjunker med en tredjedel jämfört med 2023 och regeringen föreslår inte tillräckliga lösningar på de kollapsade kolsänkorna. Sparåtgärderna och bristen på behövlig finansiering hotar att äventyra både den finländska naturens tillstånd och uppnåendet av Finlands klimatmål. Även om regeringen förbinder sig formellt till målen, är metoderna i verkligheten långt ifrån det som behövs.

Regeringen skryter med att den är för skyddet av vattendrag, men i verkligheten är vattenskyddet en tragedi i regeringens miljöpolitik. Budgetpropositionen innebär nedskärningar på rentav över 40 miljoner i skyddet av vattnen. Regeringen ingriper inte heller i skogsdikningar eller utsläpp av näringsämnen från jordbruket.

De gröna vill agera annorlunda. Vi föreslår att finansieringen av naturvården fördubblas, att statens gamla skogar skyddas samt att det satsas på återvinning av näringsämnen och på skydd av vattendrag. Vi vill gallra bland miljöskadliga subventioner, hålla fast vid klimatlagen och trygga finansieringen av miljöorganisationer. Vi lägger också fram ett räddningspaket för kolsänkor. Där framställs att man minskar avverkningarna på statens mark, beskogar impediment och satsar på våtmarksodling.

Regeringen kommer inte heller att ingripa i miljöskadliga direkta stöd eller miljöskadliga skatte-stöd eller införa skatter på miljöskadlig verksamhet, såsom utsläpp eller överkonsumtion av naturresurser. Genom att slopa subventioner som är skadliga för miljön och införa miljöskatter kan man samtidigt förbättra både det ekonomiska och miljömässiga läget. De nuvarande stöden bromsar upp byggandet av ett naturpositivt Finland, snedvrider konkurrensen och utgör en betydande kostnadspost i statens ekonomi.

Direkt utnyttjande av naturresurser och anknytande förändringar i markanvändningen är de största drivkrafterna bakom förlusten av biologisk mångfald och en betydande källa till klimatutsläpp. Förändringsbidraget för markanvändning är ett styrmedel för att minska avskogning och klimatutsläpp.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 93

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar propositioner till riksdagen om lagstiftningsändringar genom vilka en förändringsavgift för markanvändning införs.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Reservationens förslag till uttalande 94

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner om åtgärder för att minska utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn med 50 procent fram till 2030 i enlighet med Finlands åtagande om utsläppsminskning.

Reservationens förslag till uttalande 95

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen behövliga propositioner om åtgärder genom vilka kolsänkan inom markanvändningssektorn är minst -17,8 miljoner ton CO₂-ekvivalenter 2030.

Reservationens förslag till uttalande 96

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till införande av ekosystemkonton vid sidan av de traditionella indikatorerna för nationalräkenskaperna för att naturkapitalet ska beaktas bättre i det ekonomiska beslutsfattandet.

Reservationens förslag till uttalande 97

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att stödja laddningsinfrastrukturen och energirenoveringarna i bostadsbyggnader, minska det eftersatta underhållet av mögelskolor och mögeldaghem samt reparera kulturhistoriskt viktiga objekt.

01. Miljöförvaltningens omkostnader

65. Understöd till organisationer och miljövard (reservationsanslag 3 år)

Miljöorganisationerna har en viktig roll i bekämpningen av förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringen. De har en viktig roll när det gäller att stödja lagberedningen och sprida expertis.

Finland har förbundit sig att bekämpa förlusten av biologisk mångfald före 2030 och att uppnå klimatneutralitet före 2035. En minskning av finansieringen av understöden till organisationerna främjar inte uppnåendet av dessa mål.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.01.65 med 950 000 euro för stöd till organisationer.

10. Miljö- och naturvard

20. Förebyggande och eftervard av miljöskador (reservationsanslag 3 år)

Med miljöskada avses en plötslig händelse där ett ämne som är skadligt för miljön släpps ut eller hotar att släppas ut i miljön så att det orsakar fara eller skada för miljön eller människors hälsa.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Det är viktigt att säkerställa tillräcklig finansiering av förebyggande och eftervård av miljöskador för att resurserna ska räcka till för att avvärja allvarliga miljöskador.

Läget för Finlands natur är oroväckande. Miljöskador bör förebyggas målmedvetet och eftervården efter miljöskadorna bör skötas omsorgsfullt.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.20 med 1 300 000 euro för att förebygga miljöskador.

21. Vissa utgifter för naturvård (reservationsanslag 3 år)

Den sjunkande finansieringen för skydd av skogar försvårar skyddet av Finlands få återstående skogar i naturligt tillstånd och tillstånd som liknar det naturliga tillståndet. Var nionde art i Finlands skogsnatur är hotad och 76 procent av skogsnaturtyperna är hotade. Graden av hot för hotade skogsnaturtyper är störst i Södra Finland.

Skogarna är viktiga också med tanke på bekämpningen av klimatkrisen. För att klimatmålen ska nås är det viktigt att skydda skogarna, eftersom exempelvis klimatpanelen har framställt för stora avverkningsvolymmer som den främsta orsaken till kollapsen av kolsänkorna. För att klimatlagens klimatneutralitetsmål ska nås behövs snabba åtgärder för att öka kolsänkorna i skogarna.

Finansieringen av skogsskyddet bör ökas för att Finland ska kunna nå sina mål att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden och uppnå klimatneutralitet.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.21 med 4 750 000 euro för extra bidrag till skydd av skogar.

23. Främjande av skyddet av Östersjön och vattendragen (reservationsanslag 3 år)

Läget för vattendragen är oroväckande. Av livsmiljötyperna i Östersjön är 24 procent hotade, medan 58 procent av livsmiljötyperna vid Östersjöns kust är hotade. Situationen i insjöarna är inte mycket bättre, eftersom en fjärdedel av naturtyperna i insjöarna och stränderna är hotade.

Näringsbelastningen är en av de viktigaste orsakerna till att vattenlivsmiljöer är hotade. Återvinningen av näringsämnen bör utvecklas för att näringsbelastningen ska minska.

Vi föreslår

att moment 35.10.23 ökas med 1 000 000 euro för utveckling av återvinningen av näringsämnen och programmet för effektiviserat vattenskydd.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

(31.) Understöd för de kommunala klimatplanerna (reservationsanslag 3 år)

Klimat- och miljöåtgärderna i vardagen vidtas i Finlands kommuner, städer och byar. Kommunerna har en nyckelroll med tanke på Finlands utsläppsminskningar, och utan kommunernas insatser kan klimatneutralitetsmålet för Finland 2035 inte nås.

Kommunernas viktigaste uppgift är att erbjuda sina invånare en trygg och hälsosam boendemiljö. En viktig del av denna uppgift är att säkerställa att kommunerna i tillräcklig utsträckning har anpassat sig till klimatförändringens konsekvenser. Klimatuppvärmningen kommer i Finland att öka förekomsten av farliga värmeböljor, torka och skogsbränder. I klimatplanen ska kommunerna ha möjlighet att göra upp behövliga planer med tanke på anpassningen till klimatkrisen.

Regeringens beslut att slopa kommunernas skyldighet att utarbeta en klimatplan är en kortsiktig åtgärd och det främjar inte Finlands klimatmål.

Vi föreslår

att riksdagen återinför moment 35.10.31 i budgeten och ökar momentet med 2 631 000 euro för kommunernas klimatplaner.

52. Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (reservationsanslag 3 år)

Nationalparkerna är stora naturskyddsområden, vars viktiga uppgift är att trygga den biologiska mångfalden och ge människorna möjlighet att vistas i naturen för nöje och rekreation. Naturskyddsområdena tryggar arternas och naturtypernas mångfald. Dessutom ska de bevara det nationella landskapet, kulturarvet och rekreations- och strövområdena.

Regeringens nedskärningar riskerar att avsevärt minska möjligheterna till friluftsliv i Finland. Att röra sig i naturen har många positiva hälsoeffekter. Att minska servicen innebär att många inte rör sig i naturen och kommer i beröring med miljön, vilket försvårar uppbyggnaden av ett naturförhållande för många finländare.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.52 med 15 650 000 euro för programmet Helmi samt för iståndsättning och utveckling av nationalparker och naturskyddsområden.

61. Stöd för vatten- och miljövard (reservationsanslag 3 år)

Våtmarkernas och vattens status är svag i Finland. Trots detta försvagas i budgetpropositionen särskilt finansieringen av vattenvården.

När finansieringen av vattenvården minskar kan naturförlusten i fråga om vattennaturen inte stoppas. Däremot riskerar en drastisk minskning av finansieringen att försämra tillståndet för vattennaturen. För att Finland ska kunna nå sina mål i anslutning till naturskyddet bör finansieringen av skyddet av våtmarker och vattendrag ökas.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.61 med 34 850 000 euro för att skydda våtmarker och vattendrag.

63. Utgifter för förvärv av och ersättning för naturskyddsområden (reservationsanslag 3 år)

Finlands mål att vara klimatneutralt 2035 och uppvisa negativa koldioxidutsläpp kort därefter finns inskrivet i den nationella klimatlagen. Med tanke på Finlands mål för klimatneutralitet är det viktigt att kolsänkorna hålls på en hög nivå. Men nu har deras nivå rasat.

Finland behöver en hel del nya åtgärder för att uppnå målet. En av de effektivaste åtgärderna för att öka kolsänkorna är skogsskyddet. Exempelvis klimatpanelen har konstaterat att en minskning av avverkningarna är den viktigaste åtgärden för att öka kolsänkorna.

Samtidigt måste skogarna skyddas för att trygga naturens mångfald. Var nionde art i Finlands skogsnatur är hotad och 76 procent av skogsnaturtyperna är hotade. Finland har som mål att stoppa förlusten av biologisk mångfald före 2030.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.63 med 54 000 000 euro för skyddet av skogar.

20. Samhällen, byggande och boende

31. Utveckling och utvidgning av boenderådgivningen (reservationsanslag 3 år)

Boenderådgivning är bevisligen ett fungerande sätt att förebygga bostadslöshet. Boenderådgivningen har konstaterats vara en lyckad förebyggande service exempelvis när det gäller att minska hyresskulder, störningar i boendet och vräkning och att trygga kontinuiteten i boendet. Boenderådgivning är en kostnadseffektiv service som ger besparingar för såväl kommuner, hyreshusbolag som staten och hjälper invånarna innan problemen tillspetsas.

Minskningen av anslaget för boenderådgivning står i strid med regeringens centrala mål att eliminera långtidsbostadslösheten före 2027.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.20.31 med 2 000 000 euro för boenderådgivningen.

(52.) Understöd för främjande av sådan infrastruktur i bostadshus som krävs för eldrivna transporter (reservationsanslag 3 år)

Genom att stödja möjligheterna att ladda elbilar i samband med bostadsbyggnader främjas ökningen av elbilsbeståndet i enlighet med målen i den nationella klimat- och energistrategin.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Antalet laddningsbara elbilar ökar. Enligt statistik från Sähköinen liikenne ry fick Finland år 2022 ytterligare 49 018 laddningsbara bilar, av vilka 21 968 var renodlade elbilar. I slutet av 2022 fanns det totalt nästan 150 000 laddningsbara bilar i trafiken. I flera husbolag planeras laddningsstationer under de närmaste åren.

Vi föreslår

att riksdagen återinför moment 35.20.52 i budgeten och ökar momentet med 9 000 000 euro för främjande av sådan infrastruktur i bostadshus som krävs för eldrivna transporter.

55. Understöd för reparationsverksamhet (reservationsanslag 3 år)

Syftet med reparationsunderstödet är bland annat att förbättra möjligheterna för äldre och personer med funktionsnedsättning att bo hemma. Nedskärningarna i reparationsunderstöden innebär i praktiken till exempel att allt fler äldre under de kommande åren behöver serviceboende med hel-dygnsomsorg när de inte kan göra behövliga ändringsarbeten i sitt eget hem.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.20.55 med 15 000 000 euro för reparationsunderstöd.

(56.) Understöd för att avstå från olje- och gasuppvärmning av bostadshus (reservationsanslag 3 år)

Byggnaderna och byggandet står för en tredjedel av Finlands klimatutsläpp. Byte från fossil olja till mer hållbara uppvärmningsformer är ett sätt att minska utsläppen och bidra till Finlands klimatneutralitetsmål 2035.

Understödet för att avstå från olje- och gasuppvärmning har varit populärt. Det främjar också en rättvis grön omställning när man stöder utfasningen av fossila bränslen.

Uppvärmning som baserar sig på olja och gas ökar också Finlands beroende av stater som producerar fossila bränslen. Fossila bränslen bör alltså slopas också av orsaker som hänför sig till Finlands övergripande säkerhet.

Vi föreslår

att riksdagen återinför moment 35.20.56 i budgeten och ökar momentet med 40 600 000 euro till stöd för slopande av olje- och gasuppvärmning i bostadshus.

60. Överföring till Statens bostadsfond

Finlands ekonomi är inne i en recession och särskilt situationen inom byggbranschen skapar mörka moln i horisonten. Nedskärningen av investeringsunderstöden för boende för grupper med särskilda behov försämrar tillgången till boende till rimligt pris och situationen inom byggbranschen ytterligare. Det är fråga om understöd som är avsedda för stödjande av boende för äldre, personer

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 3 /gröna**

med utvecklingsstörning, studerande, rehabiliteringsklienter inom mentalvården och långtidsbostadslösa, vars behov inte alls har minskat.

Vi föreslår

att fullmakten för investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov under moment 35.20.60 ökas med 57 000 000 euro och

att beslutdelen i moment 35.20.60 ändras enligt följande:

År 2024 får det ur Statens bostadsfond beviljas understöd enligt lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov (1281/2004) för sammanlagt högst 120 000 000 euro. (ersätter punkt 13 i beslutdelen i budgetpropositionen).

INKOMSTPOSTER

Avdelning 11

SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

Vi anser att Finland bör genomföra en grön skattereform som förbättrar arbetets lönsamhet och prissätter natur- och klimatskadlighet rätt. Som ett led i den gröna skattereformen vill vi lindra beskattningen av förvärvsinkomster med 200 miljoner euro mer än vad som föreslås i propositionen, med särskild fokus på barnfamiljer med låga inkomster samt långtidsarbetslösa och unga som får jobb.

Samtidigt ser vi till att Finlands totala skatteuttag inte sjunker, även om beskattningen av arbete lindras. I det svåra ekonomiska läget är skattelättnaderna för de rikaste inte motiverade. För att få ekonomin i balans och vända den oroväckande skuldtvecklingen är det också enligt sakkunniga viktigt att se till inkomstsidan.

Användningen av naturresurser beskattas nästan inte alls i Finland. Direkt utnyttjande av naturresurser och anknytande förändringar i markanvändningen är trots det de största drivkrafterna bakom förlusten av biologisk mångfald och en betydande källa till klimatutsläpp.

En marktäktsskatt skulle förbättra återvinningsmaterialens konkurrenskraft i förhållande till jungfruliga material och på så sätt bli ett incitament för att hålla materialen i omlopp en längre tid. En marktäktsskatt kan ge staten skatteintäkter på uppskattningsvis 30 miljoner euro per år.

Dessutom föreslår vi en flygskatt som differentieras enligt årliga resor och som också beaktar resans längd och eventuellt reseklass. En differentierad skatt på resor efter årets första flygresor skulle kunna ge skatteintäkter på uppskattningsvis 100 miljoner euro.

Olika skattelösningar kan också påskynda cirkulär ekonomi. Med tanke på cirkulär ekonomi är det viktigt att gamla produkter styrs till återanvändning i stället för att hamna i avfall. Detta kan stödjas med olika styrmedel. En utvidgad och utvecklad avfallsskatt kan främja avfallsåtervin-

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

ning och förebygga uppkomsten av avfall. Utvidgningen av den nuvarande skatten på dryckesförpackningar till andra förpackningsmaterial påskyndar lösningar som stöder cirkulär ekonomi. Avfallsskatten i kombination med andra styrmedel inom cirkulär ekonomi påskyndar å sin sida förebyggandet och återvinningen av avfall i stället för avfallsförbränning.

Beskattning kan också vara ett sätt att påverka folkhälsan. Till exempel har Institutet för hälsa och välfärd tillsammans med Folkpensionsanstalten föreslagit att hälsoskatt bör införas. Till exempel är överkonsumtion av socker en av de främsta orsakerna till övervikt, diabetes och problem med munhälsan. Det lönar sig att börja bereda en hälsoskatt på tillsatt socker och senare utvidga den till exempelvis salt och hårda fetter.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 98

Riksdagen förutsätter att det skapas en ny hälsobaserad skatt som eftersträvar skatteintäkter på 100 miljoner euro.

Reservationens förslag till uttalande 99

Riksdagen förutsätter att det införs en ny marktäktsskatt som eftersträvar skatteintäkter på 30 miljoner euro.

Reservationens förslag till uttalande 100

Riksdagen förutsätter att det införs en ny rättvis flygskatt som eftersträvar skatteintäkter på 100 miljoner euro.

Reservationens förslag till uttalande 101

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att införa en utvidgad avfallsskatt, en avfallsförbränningsskatt och en förpackningsskatt för att påskynda den cirkulära ekonomin.

01. Skatter på grund av inkomst och förmögenhet

01. Skatt på förvärvs- och kapitalinkomster

Beskattning av förvärvsinkomster och en grön skattereform. Finland bör genomföra en grön skattereform där beskattningen av arbete lindras och beskattningen av miljöskadlig verksamhet skärps. Därför vill vi lindra förvärvsinkomstbeskattningen, utöver det belopp på 97 miljoner euro som föreslås i propositionen, så att beskattningen av förvärvsinkomster med beaktande av de ändringar som föreslås i denna reservation lindras med 200 miljoner euro mer än vad som föreslås i

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 3 /gröna

propositionen. Skattelättnaden inriktas särskilt på ett sätt som minskar barnfamiljsfattigdomen och främjar sysselsättningen.

I praktiken genomför vi en extra barnförhöjning av arbetsinkomstsvdraget. En del riktas till alla barnfamiljer och en del endast till barnfamiljer med låga inkomster. En extra höjning av arbetsinkomstsvdraget införs för långtidsarbetslösa och unga som får jobb. I och med att vuxenutbildningsstödet bibehålls uteblir den skatteåtstramning som gäller alla inkomstklasser och som regeringen föreslår i samband med indexjusteringen av inkomstskatteskalen.

De gröna anser att den nedre gränsen för solidaritetsskatten inte bör höjas. I en krävande ekonomisk situation är det inte motiverat, i synnerhet som regeringen samtidigt riktar nedskärningar i utgifterna särskilt mot barn och unga samt personer som redan har det sämst ställt. Solidaritetsskatten bör bli permanent.

Beskattning av företag. I beskattningen av företag bör man sträva efter att vara tydlig och neutral i förhållande till näringsgrenarna och företagets struktur. På så sätt blir konkurrensen på marknaden effektiv och fungerande, och kapitalet styrs till produktiv användning samtidigt som skatteutfallet är förutsägbart och tillräckligt för statens fiskala behov.

Finlands nuvarande företagsbeskattningsstruktur motsvarar inte till alla delar dessa ambitioner. En uppenbar brist är lättnaden i beskattningen av utdelning från onoterade bolag. Den nuvarande lättnadsmodellen gynnar materiella tillgångar på bekostnad av immateriella tillgångar och särbehandlar således företagen. Investeringsviljan minskar när det är lönsamt att samla på sig nettoförmögenhet. Den låga beskattningen av utdelningsinkomster uppmuntrar också till att förvärvsinkomster omvandlas till kapitalinkomster och uppmuntrar till att använda företag för förvaltning av personlig egendom. Skattelättnaden utgör också en tröskel för börsnotering och därmed för tillväxt.

I praktiken är skattelättnaden för vinstutdelning från onoterade bolag en dyr skatteutgift för staten, och den är till nytta företrädesvis för personer med mycket goda inkomster. Modellen är unik i Europa och är nog en del av förklaringen till Finlands relativt svaga produktivitetsutveckling.

De gröna föreslår därför att man vid beräkningen av skatten på utdelning från onoterade bolag bör övergå från en modell som baserar sig på nettoförmögenhet till klara gränser i euro och lägga fast dem på en nivå som lindrar beskattningen av liten utdelning som betalas från bolag med små nettotillgångar och skärper beskattningen av stor utdelning som betalas från bolag med stora nettotillgångar jämfört med nuläget.

Rättvisa mellan generationerna. Finlands skuldsättning förutsätter betydande åtgärder för att anpassa och stärka de offentliga finanserna. För att få ekonomin i balans krävs tyvärr också ingrepp i förmånerna. För att bevara den sociala sammanhållningen och det ömsesidiga förtroendet är det viktigt att fördela den ekonomiska bördan av anpassningen på ett rättvist sätt.

En central aspekt av rättvisa är rättvisa mellan generationerna. I budgetpropositionen för 2024 kommer de kraftigaste konsekvenserna av den ekonomiska anpassningen enligt social- och hälsovårdsministeriets konsekvensbedömning att drabba åldersgrupperna 18–24 år.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 3 /gröna**

Pensionärerna står nästan helt utanför anpassningsåtgärderna i budgetpropositionen, trots att en stor del av pensionärerna har goda inkomster och är relativt förmögna enligt finländsk skala.

I Finland får 1,4 miljoner personer pension. Vårt pensionssystem är endast delvis fonderande, och pensionerna minskar således handlingsutrymmet i de offentliga finanserna. I år steg arbetspensionerna med 3 procentenheter jämfört med lönerna. Skillnaden motsvarar omkring en miljard euro. För att trygga arbetspensionssystemets hållbarhet och öka solidariteten mellan generationerna föreslår de gröna därför att skatten på arbetspension höjs så mycket att höjningen motsvarar en indexbroms på en procent. Reformen bör genomföras utan att pensionärsfattigdomen fördjupas.

Aktiesparkonton. Regeringen har också för avsikt att höja den övre gränsen för aktiesparkonton. En höjning av den övre gränsen för aktiesparkonton skulle öka incitamenten för placeringsverksamhet för en mycket liten grupp som har en relativt betydande placeringsförmögenhet. Som det konstateras i propositionen finns det endast cirka 6 000 aktiesparkonton som uppnått den övre gränsen på 50 000 euro. Dessutom placeras endast aktier på aktiesparkontot, vilket innebär att till exempel fondplaceringar utesluts från reformen. Enligt propositionens konsekvensbedömningar omfattas mindre än 5 procent av alla som investerar i börsaktier och mindre än en procent av alla bosatta i Finland av skatteförmånen.

De gröna understöder stärkandet av finländarnas ekonomiska kompetens, förbättringen av möjligheterna att spara och placera i olika livssituationer. Allt fler bör ha möjlighet till småskalig investering. Höjningen av den övre gränsen för aktiesparkonton främjar dock inte dessa mål.

Hushållsavdraget. Regeringen föreslår att den temporära höjningen av hushållsavdraget förlängs med ett år och att hushållsavdraget utvidgas till att gälla fysioterapi och ergoterapi. Målen för utvidgningen är värda att understöda: att stödja funktionsförmågan hos äldre personer och deras självständiga boende i hemmet. Den temporära utvidgningen kan dessutom erbjuda möjlighet att följa upp och bedöma hushållsavdragets konsekvenser.

Men förlängningen av höjningen av hushållsavdraget för hushålls-, omsorgs- och vårdarbete kan inte anses motiverad i detta ekonomiska läge. Allmänt taget ger hushållsavdraget enligt undersökningar endast en liten ökning av tjänstekonsumtionen och sysselsättningen inom servicenäringsringarna samtidigt som avdraget sammantaget minskar skatteintäkterna med hela 420–500 miljoner euro.

Hushållsavdragets ändamålsenlighet bör därför bedömas övergripande och samtidigt bör det utredas om bland annat fördelarna med bekämpningen av svart ekonomi kan uppnås med mindre skattebortfall än för närvarande.

Arbetsresekostnader. Målet för arbetsreseavdraget bör vara att övergå till ett mindre byråkratiskt kilometerbaserat system som ligger i linje med klimatpolitiken. Avståndet till arbetsplatsen bör vara grunden för avdraget. I avdragets storlek bör man också beakta regionala skillnader och kollektivtrafik.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 102

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att lindra förvärvsinkomstbeskattningen med 200 000 000 euro genom att rikta skattelättnader särskilt till barnfamiljer för att minska barnfamiljsfattigdomen och främja sysselsättningen samt till långtidsarbetslösa och unga som sysselsätts.

Reservationens förslag till uttalande 103

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att införa solidaritetsskatten i den permanenta lagstiftningen.

Reservationens förslag till uttalande 104

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att se över beskattningen av utdelning från onoterade bolag.

Reservationens förslag till uttalande 105

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa arbetspensionssystemets hållbarhet och för att genomföra en skattehöjning i arbetspensionerna som motsvarar en indexbroms på en procent som ökar solidariteten mellan generationerna, utan att öka pensionärsfattigdomen.

Reservationens förslag till uttalande 106

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att ha kvar den övre gränsen för aktiesparkonton på en nivå som motsvarar 2023 års nivå.

Reservationens förslag till uttalande 107

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar konsekvenserna av utvidgningen av hushållsavdraget och bedömer hushållsavdragets ändamålsenlighet och om fördelarna med bekämpningen av svart ekonomi kan uppnås med mindre skattebortfall än för närvarande.

Reservationens förslag till uttalande 108

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att avdraget för arbetsresekostnader ska bli kilometerbaserat.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

02. Samfundsskatt

Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet intar en nyckelroll när det gäller att lösa både stora hållbarhetsutmaningar och globala kriser. Finland bör satsa både på forskning som baserar sig på ren nyfikenhet och på forskning som söker svar på samhällsproblemen.

Vårt mål är att Finlands forsknings-, utvecklings- och innovationssystem fram till 2030 ska bli så attraktivt och konkurrenskraftigt att företagens och den offentliga sektorns forsknings- och utvecklingssatsningar i Finland står för 4 procent av bruttonationalprodukten. De rätta skatteincitamenten leder till detta mål. Utöver de offentliga satsningarna på att öka FoUI-utgifterna skulle vi rikta ett starkare skatteincitament till företagen, vilket också lockar stora företag att investera i Finland.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 109

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att öka tilläggsavdraget för forsknings- och utvecklingsverksamhet med 60 000 000 euro.

04. Skatt på arv och gåva

Finlands skattebas håller på att urholkas när regeringen låter den totala skattekvoten sjunka. Den minskade totala skattekvoten innebär att det blir allt svårare att bryta skuldsättningen inom de offentliga finanserna. För att få balans i ekonomin bör vi också koncentrera oss på inkomstsidan.

Skattebasen för kapitalinkomstbeskattningen bör tätas genom att man ingriper i olika konstgjorda arrangemang. Ett sätt är att slopa skogsgåvoavdraget.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 110

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att slopa skogsgåvoavdraget.

04. Skatter och avgifter på grund av omsättning

01. Mervärdesskatt

Småföretagens vardag kan underlättas genom att den nedre gränsen för momsfri småskalig företagsverksamhet höjs från nuvarande 15 000 euro till 20 000 euro. En höjning av den nedre grän-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 3 /gröna**

sen minskar hindren för att starta företagsverksamhet och minskar de små företagens administrativa börda.

En hållbar transportpolitik kräver en satsning på kollektivtrafiken. De grönas mål är att kollektivtrafiken ska vara ett billigt och tillgängligt alternativ till biltrafiken. Till välfärdsstatens uppgifter hör att stödja låginkomsttagares rörlighet med tillräckligt förmånlig kollektivtrafik. Ett sätt att göra detta är att sänka momssatsen för kollektivtrafiken till noll.

Cirkulär ekonomi kan främjas med hjälp av olika skattelösningar, av vilka en är att mervärdesskattesatsen för reparationstjänster sänks. Med tanke på cirkulär ekonomi är det av största vikt att produkterna tillverkas för att bli långvariga och så lätta att reparera som möjligt. På så sätt säkerställs att produkterna förblir i bruk så länge som möjligt. I takt med att behovet av nya produkter minskar hämtas mindre jungfruliga resurser ur naturen.

För konsumenten är det dock ofta dyrare och svårare att reparera en gammal produkt än att köpa en ny produkt. Därför bör mervärdesskattesatsen för reparationstjänster sänkas från nuvarande 24 procent till 14 procent. Ändringen ska omfatta till exempel skomakare, syateljéer och cykelservice.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 111

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja den nedre gränsen för momsfri företagsverksamhet till 20 000 euro.

Reservationens förslag till uttalande 112

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att sänka momssatsen på reparationstjänster till 14 procent.

Reservationens förslag till uttalande 113

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att sänka mervärdesskatten på inrikes persontransporter till 0 procent, med undantag för taxibilar och flygtrafik.

08. Punktskatter

04. Punktskatt på alkoholdrycker

Regeringen planerar att sänka beskattningen av öl. Alkohol försämrar finländarnas hälsa, orsakar sociala problem, orsakar förtida dödsfall och försämrar befolkningens funktionsförmåga. Alkoholens konsekvenser är betydande för det finländska samhället.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Dessutom har sänkningen av punktskatten på öl fiskala konsekvenser. I ett svårt ekonomiskt läge är en skattesänkning på 25 miljoner euro inte ansvarsfull ekonomisk politik.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 114

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att ha kvar skatten på öl på en nivå som motsvarar 2023 års nivå.

07. Energiskatter

Det mål för kolsänkorna i skogarna som Finlands klimatneutralitetsmål förpliktar till är 21 megaton koldioxidekvivalenter 2035. Så sent som 2009 var nivån på kolsänkan inom markanvändningssektorn cirka 40 megaton, men år 2021 hade kolsänkorna i skogarna blivit en utsläppskälla. År 2022 utgjorde markanvändningssektorn åter en kolsänka, men bara i någon mån.

Klimatpanelen har framhållit att den främsta orsaken till kollapsen är för stora avverkningsvolymmer. För att klimatlagens klimatneutralitetsmål ska nås behövs snabba åtgärder för att öka kolsänkorna i skogarna.

I Finlands miljöcentrals rapport om miljöskadliga stöd i Finland 2023 konstateras det att skatteutgiften för träbaserade bränslen är ett av de viktigaste miljöskadliga skatteutgifterna. I rapporten bedöms dessutom att skatteutgiften för stöd till vedeldning sannolikt kommer att leda till större avverkningsvolymmer. Skatteutgiften bör slopas särskilt för förbränning av gagnvirke och stamved.

De gröna föreslår också att energiskatten knyts till index. Energiskatterna fastställs i skattelagarna till fasta priser. Till följd av detta kommer de att fortsätta att förlora sin effektivitet i takt med inflationen om det inte fattas separata beslut om skattehöjningar. Den senaste tiden har det skett en särskilt stor förlust, då inflationen har varit exceptionellt hög.

För att säkerställa att energiskatterna är miljöstyrande och ger intäkter bör de knytas till index. Indexbindningen handlar inte om en skattehöjning, utan endast om att hålla den faktiska skattenivån oförändrad. Att koppla energiskatterna till index ökar inkomsterna med uppskattningsvis cirka 300—500 miljoner euro på 2027 års nivå, vilket avsevärt förbättrar balansen i statsfinanserna.

De gröna anser att man ska betala rätt pris för verksamhet som är skadlig för miljön. Miljöskadliga skatteutgifter blir incitament för verksamhet som är skadlig för miljön. När det gäller skatteutgifter är det fråga om artificiellt låga skattenivåer i förhållande till den rådande referensnivån.

För att minska skatteutgifterna föreslår vi att den normala lägre skattesatsen för lätt brännolja som används i arbetsmaskiner och den sänkta skattesatsen för brännolja höjs stegvis. En stegvis

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

minskning av skatteutgifterna styr företagen att övergå till lösningar med lägre utsläpp, till exempel sådana som baserar sig på elektrifiering, när det gäller arbetsmaskiner och energiproduktion.

Regeringen har för avsikt att sänka skatten på drivmedel. Energibeskattningen är ett av de effektivaste och viktigaste sätten att styra utsläppen inom transportsektorn. Regeringen riktar skattesänkningen till koldioxidskatten, vilket minskar klimatstyrningen och samtidigt ökar de fossila bränslenas konkurrenskraft. Den skattelättnad som föreslås i propositionen ligger alltså inte i linje med målen för minskning av utsläppen, eftersom den kommer att öka bränsleförbrukningen och öka utsläppen från vägtrafiken. Samtidigt ökar Finlands beroende av en instabil och odemokratisk producentstat för fossila bränslen.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 115

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar propositioner till riksdagen om behövliga lagstiftningsändringar genom vilka skattefriheten för bränslen på gagnvirke och stamved i industriell skala slopas.

Reservationens förslag till uttalande 116

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att koppla energiskatterna till index.

Reservationens förslag till uttalande 117

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja den nedsatta skattesatsen på brännstovv.

Reservationens förslag till uttalande 118

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja den nedsatta skattesatsen på lätt brännolja som används i arbetsmaskiner.

Reservationens förslag till uttalande 119

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att ha kvar skatten på drivmedel på en nivå som motsvarar 2023 års nivå.

10. Övriga skatter

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

05. Överlåtelseskatt

Sänkningen av överlåtelseskatten är också en bra precisionsåtgärd mot det svaga konjunkturläget inom byggbranschen, eftersom sänkningen stimulerar bostads- och fastighetshandeln. Det vore också möjligt att ersätta inflödet av överlåtelseskatt med skatter som medför mindre olägenhet.

Däremot är det inte motiverat att slopa befrielsen från överlåtelseskatt för dem som köper sin första bostad. Enligt undersökningar vill de unga bo i ägarbostäder i stället för i hyresbostäder. Det blir dock allt svårare för unga att köpa en första bostad. När unga inte har möjlighet att köpa bostad, samlas förmögenheten hos de äldre generationerna.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 120

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa momsfrihet för köpare av första bostad.

07. Fordonsskatt

Regeringen tänker lindra fordonsskatten. Skattelättnaden strider mot målen för minskning av utsläppen från trafiken. Tyngdpunkten i skattelättnaderna ligger på gamla bilar med medelstora och stora utsläpp – dvs. just de som bör tas ur trafik snabbt. Skattenedsättningen bromsar upp förnyelsen av fordonsparken och ökar därigenom utsläppen från trafiken.

Lindringen av fordonsskatten riktas inte heller effektivt till låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt är effekterna av skattelättnader på företagens verksamhetsbetingelser små. Det finns effektiva och miljömässigt motiverade metoder för att lindra kostnaderna för mobilitet.

Lindringen av fordonsskatten har också negativa konsekvenser för de offentliga finanserna. I det svåra ekonomiska läget har vi verkligen inte råd med årliga, dåligt riktade skattelättnader på 50 miljoner euro som blir negativa incitament.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 121

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återställa fordonsskatten till 2023 års nivå.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

09. Gruvmineralskatt

År 2024 införs en skatt på gruvmineral som brutits i Finland. Gruvskatten stannar dock på en lägre nivå än i flera jämförelseländer, och med den eftersträvas inga miljökonsekvenser.

Gruvdrift har dock stor inverkan på naturen. De gröna föreslår att gruvskatten för 2024 höjs för att stärka miljöstyrningen och skydda naturvärdena. En gruvskatt som är högre än enligt den gällande lagstiftningen kan ge 75 miljoner euro mer i skatteintäkter per år.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 122

Riksdagen förutsätter att gruvskatten fastställs till en nivå som syftar till årliga skatteintäkter på minst 75 miljoner euro.

19. Övriga inkomster av skattenatur

06. Farledsavgifter

Finansministeriet har i sitt yttrande till kommunikationsutskottet påpekat att halveringen av farledsavgiften i praktiken inte har mer än en marginell betydelse för logistikkostnaderna eller den nationella konkurrenskraften.

Kommunikationsministeriet bedömer att propositionen orsakar staten ett årligt inkomstbortfall på 36 miljoner euro jämfört med om halveringen av farledsavgiften skulle upphöra.

I ett läge där Finlands offentliga finanser är svaga bör alla företagsstöd bedömas mycket kritiskt i fråga om kostnadseffektivitet och genomslag, i synnerhet när de har skadliga miljökonsekvenser.

I ljuset av den information som presenterats är det skäl att slopa halveringen av farledsavgifterna. För att omvärlden ska vara förutsägbar är det motiverat att ändringen genomförs stegvis under de följande åren.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 123

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och lämnar riksdagen propositioner genom vilka halveringen av farledsavgifterna slopas före 2027.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

Avdelning 12

INKOMSTER AV BLANDAD NATUR

35. Miljöministeriets förvaltningsområde

20. Överföring från Statens bostadsfond

Regeringen avser att finansiera objekten i sitt så kallade investeringspaket genom att intäktsföra kapital från Statens bostadsfond till staten. Genom Statens bostadsfond främjas bostadsproduktion till skäligt pris, bostadsproduktion för grupper med särskilda behov samt reparations- och energirenoveringar. Direktionen för Statens bostadsfond har konstaterat att fondens framtid ser osäker ut med nuvarande räntenivå. Regeringens planer på att till statsbudgeten överföra de medel som är avsedda för bostadspolitiken på lång sikt försämrar situationen ytterligare. Regeringen har inte lagt fram någon långsiktig plan eller lösning för hur social bostadsproduktion ska finansieras i framtiden.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 124

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från sina planer på att intäktsföra kapital från Statens bostadsfond för att finansiera investeringspaketet.

Avdelning 13

RÄNTEINKOMSTER, INKOMSTER AV FÖRSÄLJNING AV AKTIER OCH INTÄKTSFÖRING AV VINST

05. Intäktsföring av de statliga affärsverkens vinst

01. Intäktsföring av de statliga affärsverkens vinst

Kolsänkorna i vårt land har kollapsat: år 2022 var nettosänkan inom markanvändningssektorn enligt preliminära uppgifter -1,0 miljoner ton CO₂-ekvivalenter.

Klimatpanelen har framhållit att den främsta orsaken till kollapsen är för stora avverkningsvolymmer. För att de kolsänkor som är livsviktiga med tanke på Finlands klimatmål ska kunna räddas måste avverkningsvolymerna begränsas och skogsindustrins förädlingsvärde höjas. De gröna föreslår att avverkningsvolymerna påverkas genom att Forststyrelsens avkastningsmål sänks.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 3 /gröna

att riksdagen minskar moment 13.05.01 med 15 000 000 euro från Forststyrelsens avkastningsmål.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till budget för 2024 enligt betänkandet men med de ändringar som föreslås i reservationen,

att riksdagen godkänner de 124 uttalandena ovan och

att riksdagen godkänner misstroendeförklaringen i den allmänna motiveringen.

Helsingfors 12.12.2023

Saara Hyrkkö gröna
Krista Mikkonen gröna

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

Reservation 4 /vänst

Allmän motivering

Finland måste även i fortsättningen vara ett land där alla oavsett familjebakgrund och samhälls-klass har möjlighet till ett bra liv.

Heltäckande offentliga tjänster av hög kvalitet, rättvisa spelregler i arbetslivet och ett rättvist sys-tem för beskattning och en relativt jämn inkomstfördelning garanterar att ingen lämnas vind för våg och att samhällets resurser kommer till nytta för alla. All mänsklig verksamhet bör ske inom gränserna för naturens bärkraft.

Petteri Orpos högerregering för Finland i fel riktning. Regeringens budget för 2024 ökar ojämlik-heten, försvagar välfärdsstaten och visar nonchalans för bekämpningen av klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald. Trots regeringens kraftiga nedskärningspolitik ökar under-skottet i de offentliga finanserna, och statens skuldsättning ökar.

Vänsterförbundets alternativ är rättvist och ökar välfärden. Vi identifierar utmaningarna i Fin-lands ekonomi och balanserar de offentliga finanserna på ett sätt som också är socialt och ekolo-giskt hållbart. I vårt alternativ tar staten 375 miljoner euro mindre i skuld än i regeringens budget, och finländare med små och medelstora inkomster får mer pengar i handen. Vi återtar regering-ens brutala nedskärningar av den sociala tryggheten, minskar inkomstskillnaderna och minskar fattigdomen. Vi stärker de offentliga välfärdstjänsterna.

Enligt simuleringskalkyler som gjorts av riksdagens informationstjänst ökar vänsterförbundets alternativ jämlikheten betydligt och minskar fattigdomen: Den relativa ginikoefficienten, som be-skriver inkomstskillnader, minskar med 0,8 procentenheter. Fattigdomsgraden sjunker med 1,3 procentenheter och cirka 73 000 människor höjer sig över fattigdomsgränsen. Barnfattigdomen minskar med över 11 000. Behovet av utkomststöd minskar med 355 miljoner euro.

Den genomsnittliga inverkan som våra reformer har på den månadsinkomst som blir kvar i han-den i exempelhushållen är följande:

- En löntagarfamilj med låga inkomster: +361 euro/mån.
- En löntagarfamilj med medelinkomster: +20 euro/mån.
- En studerande som får studiepenning och bostadsbidrag: +117 euro/mån.
- En genomsnittlig mottagare av inkomstrelaterad dagpenning: +176 euro/mån.
- En ensamförsörjare som får arbetsmarknadsstöd: +78 euro/mån.
- En pensionär med låga inkomster: + 14 euro/mån. (siffran beaktar inte t.ex. sänkningen av social- och hälsovårdens klientavgifter och självriskan för läkemedel)

Finland står vid randen av en recession. Den instabilitet och prisstegring som orsakats av Ryss-lands anfallskrig samt Europeiska centralbankens strama räntepolitik har lett till ekonomisk stag-nation i Finland och Europa. Under dessa omständigheter kan finanspolitiken inte stramas åt allt-för hårt, eftersom det skulle förvärra det svåra ekonomiska läget ytterligare och öka arbetslöshe-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

ten. När man försöker balansera de offentliga finanserna måste man ta hänsyn till de vidare ekonomiska och sociala effekterna av de valda åtgärderna.

Vänsterns alternativa budget är stimulerande. Den offentliga efterfrågan och köpkraften hos majoriteten av medborgarna stärks. När det gäller låg- och medelinkomsttagare skiljer sig vänsterns alternativ avsevärt från regeringens proposition. De offentliga utgifterna ökas och riktas på ett effektivt sätt. En ökning av de offentliga utgifterna är konjunkturpolitiskt mer verkningsfull än skattelättnader, och nyttan fördelas mer rättvist. Om det visar sig att Finlands ekonomi går in i en djupare recession under 2024, måste man reagera på det genom finanspolitiska medel.

Regeringen ska inte sälja produktiv statlig egendom och i synnerhet inte för att täcka normala utgifter inom budgetekonomin. Det är en kortsiktig politik som på lång sikt undergräver hållbarheten i de offentliga finanserna.

Social- och hälsovårdstjänsterna befinner sig i kris, men vårt alternativ stärker finansieringen av dem och förbättrar tjänsternas kvalitet. Vi dämpar stegringen av boendekostnaderna genom att öka den offentliga bostadsproduktionen och slopa nedskärningarna i bostadsbidraget. Vi stärker den sociala tryggheten.

Vårt alternativ möjliggör också en smidigare samordning av social trygghet och arbete och undanröjer byråkratiska hinder. Låginkomsttagarnas ställning stärks och fattigdomen bland sysselsatta minskar. Vi drar tillbaka de orättvisa ändringar som genom det så kallade konkurrenskraftsavtalet gjordes i socialförsäkringsavgifterna och som innebar en enorm inkomstöverföring från arbetstagarna och den offentliga sektorn till företagen. Vi stärker sysselsättningen genom en aktiv arbetskraftspolitik, genom att undanröja hinder för sysselsättning och genom att föra en rätt dimensionerad konjunkturpolitik.

Saldot i statsfinanserna påverkas förutom av utgifterna också av inkomsterna. I vänsterns alternativ balanseras ekonomin framför allt genom beskattningen. Den sänkta skattesatsen är en viktig orsak till obalansen i de offentliga finanserna. Genom att stävja den kan statens skuldsättning minskas rättvist. Om skatteuttaget hölls på nuvarande nivå skulle det nästan helt täcka den anpassning av statsfinanserna som högerregeringen eftersträvar. I stället krymper regeringen skatteuttaget och ökar underskottet.

I vårt alternativ stärker vi skattebasen, åtgärdar missförhållanden i beskattningen, gör skattesystemet rättvisare och förbättrar beskattningens miljöstyrning. Vi förnyar beskattningen av stora inkomster och förmögenhet för att stärka den offentliga ekonomin. Vi ökar inte den totala skattebördan för låg- och medelinkomsttagare, utan stärker skattebasen utifrån ett rättviseperspektiv.

Vi ser också över ramförfarandet för statsfinanserna så att det utöver utgifterna också beaktar inkomsterna och bättre än för närvarande tillåter konjunkturpolitiska åtgärder och möjliggör de investeringar som krävs för den ekologiska rekonstruktionen.

De offentliga finanserna försvagas till följd av den åldrande befolkningen i Finland och den därav följande ökningen av de åldersrelaterade utgifterna och den försämrade försörjningskvoten. Finland behöver invandring som leder till arbete. Invandringen är också i hög grad en ekonomisk fråga.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

ga. Orpos högerregerings kärva inställning till internationell rörlighet är inte bara moraliskt fel utan också dålig ekonomisk politik. I vänsterns alternativ återtas åtstramningen av invandringen och förbättras integrationstjänsterna så att den positiva sysselsättningsutvecklingen bland invandrare kan förbättras ytterligare och de sociala problemen minska.

Finlands ekonomi har länge lidit av en svag produktivitetens utveckling. Finland behöver mer satsningar på humankapital. Utbildningen och forskningen stärker nationens välfärd, sysselsättning och produktivitet. Kunniga och välmående människor är den viktigaste produktionsfaktorn i ekonomin. I vänsterns alternativ satsas det klart mer på utbildning, forskning och produktutveckling än i regeringens budget.

Vi återtar i stor utsträckning nedskärningarna i kommunernas statsandelar för utbildning, indragningen av vuxenutbildningsstödet och nedkörningen av det fria bildningsarbetet. Vi ökar avsevärt finansieringen av grundskolorna och högskolorna.

Om miljöns bärkraft ger efter så sviktar också basen för det ekonomiska livet. Tyvärr inser inte Orpos regering detta. Regeringen skär drastiskt ned naturvårdsfinansieringen, lindrar beskattningen av miljöskador och återtar den föregående regeringens finansierings- och lagstiftningsbeslut. Med detta recept ökar utsläppen och förvärras förlusten av biologisk mångfald. Det enda hållbara alternativet är en klimatneutral och resurssmart cirkulär ekonomi. Vänsterförbundets alternativa budget återför Finland till vägen mot klimatneutralitet, leder oss mot cirkulär ekonomi och bidrar till att stoppa förlusten av biologisk mångfald.

Utöver att dra tillbaka orättvisa nedskärningar, stärka de offentliga finanserna och svara på strukturutmaningarna i Finlands ekonomi erbjuder vi lösningar på aktuella utmaningar.

Vi stärker de ungas välbefinnande och utkomst och söker hållbara lösningar på ungdomsbrottslighet.

Vi hjälper den problemtungda byggbranschen över svackan och stöder sysselsättningen inom branschen.

Vi stöder välfärdsområdena i deras akuta ekonomiska problem, förkortar köerna till social- och hälsovårdstjänsterna och sänker sjukkostnaderna.

Vi stärker kolsänkorna i Finlands skogar och jordmån och den biologiska mångfalden.

Vi förbättrar Finlands förutsättningar att främja internationell stabilitet, hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och fred.

Att välja rätt är kärnan i politiken. Politiken är alternativens konst. Vänsterförbundets alternativ är ett Finland med en rättvis och hållbar ekonomi.

Inkomstbasen för de offentliga finanserna måste tryggas

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

Trots att regeringen slår ned kraftigt på låginkomsttagarna ökar statens skuldsättning nästa år och under hela regeringsperioden.

Om vi vill bygga en hållbar ekonomi och bryta statsskulden måste vi föra en politik som förhindrar att skatteuttaget minskar, bemöter den demografiska förändringen och förbättrar produktiviteten och möjligheterna att delta i arbetslivet. Nedskärningarna i de offentliga finanserna kommer inte att fungera, vilket den misslyckade ekonomiska politiken under eurokrisen mycket konkret visade.

Den ekonomiska politiken måste vara hållbar också ur miljösynpunkt. Vi kan inte överlåta ansvaret för den ökande klimatskulden och förlusten av biologisk mångfald på våra barn. Vänsterförbundets alternativ är också miljömässigt hållbart.

Beskattningen ska trygga finansieringen av välfärdssamhället, jämna ut förmögenhets- och inkomstskillnader och styra beteendet i en riktning som leder bort från skadliga och ohållbara förfaringssätt. Den grundläggande utgångspunkten är att skatt ska betalas enligt betalningsförmåga.

Statsfinanserna eller de offentliga finanserna som helhet stärks inte under högerregeringens mandatperiod trots enorma nedskärningar — i motsats till vad regeringspartierna lovade före valet. Tvärtom ökar underskottet från och med 2024 och är i slutet av regeringsperioden större än det var när regeringen tillträdde. Den offentliga skuldkvoten ökar under hela regeringsperioden. En av de viktigaste orsakerna till detta är regeringens skattepolitik, som både ökar ojämlikheten och försummar att utveckla de offentliga inkomsterna.

Enligt finansministeriets uppskattning sjunker den totala skattekvoten — dvs. skatteinkomsterna i förhållande till bruttonationalprodukten — betydligt under hela regeringsperioden redan från och med 2024. Om skattekvoten 2027 skulle ligga på 2022 års nivå, skulle detta innebära att skatteinkomsterna för den offentliga sektorn ökade med 9—10 miljarder euro det året, vilket skulle täcka nästan hela det beräknade underskottet. Med ett skatteuttag på samma nivå som 2023 skulle de offentliga finanserna vara nästan 6 miljarder starkare 2027. Redan nästa år är de offentliga finanserna över 2,5 miljarder svagare än om skatteuttaget hölls på samma nivå som 2023. Om skatteuttaget 2024 låg på 2022 års nivå, skulle de offentliga finanserna vara 6 miljarder starkare.

Det står klart att vi inte kan sänka skatteuttaget så här drastiskt om vi vill ha kvar välfärdsstaten och förbättra balansen i de offentliga finanserna. Att ta hand om den åldrande befolkningen och de stora investeringar som krävs för den ekologisk rekonstruktionen av samhället innebär att beskattningen som helhet inte kan lindras.

I Vänsterförbundets alternativ är skattepolitiken ett centralt verktyg för att stärka de offentliga finanserna, utjämna inkomst- och förmögenhetsskillnaderna och påskynda en hållbar och rättvis strukturomvandling.

Det talas mycket om progressiviteten i Finlands skattesystem, men beskattningens utjämnande effekt har försvagats under en lång tid. En stor del av skatterna utgörs av skatter som inte är progressiva inkomst- eller förmögenhetsskatter. Vår inkomstskatt är inte heller progressiv i sin helhet, eftersom de betalda totala skatternas andel av inkomsterna faktiskt minskar för dem som har

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

de allra högsta inkomsterna. På grund av vår lätta beskattning av kapitalinkomster varierar skattuttaget för höginkomsttagare över huvud taget mycket beroende på inkomstkälla och inkomstens sammansättning.

Vänsterförbundet anser att alla inkomster bör behandlas lika i beskattningen. Som ett första steg mot en kombinerad skatteskala för förvärvs- och kapitalinkomster bör progressionen i kapitalbeskattningen skärpas och den orättvisa och samhällsekonomiskt ineffektiva skattesubventionen till noterade bolag minskas.

Ekonomi måste vara ekologiskt och etiskt hållbar

Pengar och människans ekonomi är en samhällelig, förhandlingsbar avtalsfråga. Vi kan däremot inte förhandla med naturen. Naturresurserna och naturens bärkraft är begränsade. När vi överskrider naturens bärkraft äventyrar vi också grunden för vår välfärd.

Vår nuvarande ekonomiska modell överskrider naturens bärkraft på många sätt. Vi överexploaterar naturresurser, förorenar klimatet och förgiftar mark och vatten. Människlighetens ohållbara livsstil förintar andra livsformer på jorden, samtidigt som vi äventyrar den mänskliga artens egen framtid. I Finland är användningen av material ur naturen mycket långt från den nivå som kan anses hållbar. I förhållande till befolkningen är materialförbrukningen i Finland störst inom EU, klart större än i de övriga nordiska länderna och mer än tre gånger så stor som i Tyskland.

Vår överkonsumerande, destruktiva och förorenande ekonomiska modell måste snabbt bytas ut till en klimatneutral cirkulär ekonomi. Förändringen måste vara global och Finland måste dra sitt strå till stacken. Denna ekologiska rekonstruktion kräver förändringar i den ekonomiska aktiviteten, målsättningarna och styrsystemen. Staten måste ha en central roll i styrningen, samordningen och finansieringen av denna strukturomvandling. Förändringen måste vara rättvis så att möjligheterna till ett gott liv på olika håll i Finland och i olika befolkningsgrupper inte försämras och så att vi också bär vårt globala ansvar.

De största utmaningarna för Finlands industri med tanke på en rättvis omställning är att nå en hållbar användning av skogarna och marken, dämpa utsläppen från stålindustrin och förnya energisektorn. En hållbar elektrifiering är en förutsättning för den nuvarande omställningsstrategin. En framgångsrik industripolitik och elektrifiering av industrin förutsätter en betydande ökning av elproduktionen. Det kräver investeringar i förnybara energikällor i hela Finland.

Industrin måste i framtiden basera sig på cirkulär ekonomi och resurseffektivitet. Vi måste få ut ett större mervärde ur mindre materialmängder. Industriproduktionen måste maximera materialåtervinningen och återanvändningen av råvaror, minimera avfallsmängden, möjliggöra återanvändning av avfallsfraktioner och minimera användningen av jungfruliga råvaror. Till exempel industriella processer där avfall omvandlas till ny råvara har stor ekonomisk potential.

Den industriella omställningen förutsätter en stark och visionär industri- och innovationspolitik, såväl privata som offentliga investeringar och utvecklingsarbete samt uppskalning av nya lösningar. Lyckas vi med detta öppnas det upp enorma exportmöjligheter för Finland.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

Regleringen av och incitamenten för cirkulär ekonomi måste stärkas. Fler materialsorter måste styras från avfallsbehandling till återanvändning. Också producenterna måste åläggas att återanvända material, så att marknaden fungerar både på efterfrågesidan och på utbudssidan. Cirkulär ekonomi omfattar utöver återanvändning av avfall också satsningar på produkternas hållbarhet och reparerbarhet.

Regeringen Orpo äventyrar målet om klimatneutralitet och förhindrande av förlusten av biologisk mångfald. Regeringen skär ner på miljöskyddet och klimatåtgärderna. Den underlåter att genomföra nödvändiga reformer och undergräver redan fattade beslut. Därigenom äventyrar regeringen Finlands EU-förpliktelser och internationella åtaganden.

I vänsterns alternativ förs Finland åter in på vägen mot utsläppsminskning. Ekonomin styrs in på en hållbarare linje, den biologiska mångfalden stärks och djurens välbefinnande förbättras.

Styrningen av statsfinanserna och bedömningen av politikens konsekvenser bör utvecklas

Den ekonomiska politiken är alltid bunden till tiden. Den finanspolitiska styrningsregeln ska göra det möjligt att dimensionera finanspolitiken i enlighet med det rådande konjunkturen samt att reagera på olika kriser och göra behövliga investeringar.

Den nuvarande styrningen av statsfinanserna behandlar inkomster och utgifter på olika sätt. Ramsystemets legitimitet och trovärdighet lider av att det inom systemet är möjligt att göra skattelättnader i miljardklassen, men inte ramöverskridningar med några miljoner euro på utgiftssidan. Förfarandet leder till nedskärningar och till att den så kallade ramen kringgås genom skattelättnader i situationer där utgiftsökningar är samhällsekonomiskt mer motiverade än skatteändringar. Eftersom skattelättnader i allmänhet gynnar mer välbärgade medan ökade statliga utgifter brukar vara till nytta för dem som har det sämre ekonomiskt, är incitamenten i det nuvarande ramsystemet snedvridna. Det nuvarande ramsystemet syftar inte i första hand till balans i de offentliga finanserna, utan till en minskning av utgifterna.

Ramsystemet bör ses över så att behövliga utgiftsökningar alltid är möjliga, om de kan bekostas med skattehöjningar av motsvarande storlek. Också nivån på skatteintäkterna måste fastställas enligt samma principer som utgiftsnivån före ramperiodens början. Det ska inte vara möjligt att avvika från den på detta sätt överenskomna inkomstnivån genom egna beslut och därmed "kringgå ramen". Ett sådant tillvägagångssätt motsvarar också bättre den granskning av nettoutgiftsramen som planeras i den ekonomiska styrningen, som för närvarande revideras i EU.

Ekonomin är ett verktyg för att uppnå viktiga samhällsmål och öka välfärden. Det är bakvänt att man i det samhälleliga beslutsfattandet och den samhälleliga diskussionen i stor utsträckning bedömer de offentliga finanserna och den ekonomiska politiken endast utifrån hur bruttonationalprodukten eller den offentliga skulden utvecklas. Bruttonationalprodukten beskriver hur mycket tjänster och varor det produceras inom samhällsekonomin. Den beaktar till exempel inte inkomstfördelningen, skador på naturen eller utvecklingen av det upplevda välbefinnandet. Det finns åtskilliga långt utvecklade indikatorer som beskriver välfärden i ett bredare perspektiv än BNP. Dessa indikatorer bör i större utsträckning än för närvarande utnyttjas vid utarbetandet av de politiska målen och i konsekvensbedömningarna och uppföljningen av åtgärderna.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

I samband med de årliga budgetarna, planerna för de offentliga finanserna och de centrala lagförslagen bör det införas betydligt bredare konsekvensbedömningar än i det nuvarande systemet. Den ekologiska hållbarheten understryks i nuläget, när den grundläggande ekonomiska struktur-omvandlingen måste genomföras mycket snabbt men behärskat och socialt rättvist. Inom statsrådet insamlas också nu en mängd data om indikatorer för hållbar utveckling, men sambandet mellan indikatorerna och det konkreta beslutsfattandet bör stärkas. Dessutom behövs det exempelvis en indikator för genuin utveckling (GPI) eller någon annan alternativ samlingsindikator.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen ändrar sin ekonomiskpolitiska linje så att de skattesänkningar som gynnar höginkomsttagarna och de nedskärningar som drabbar låginkomsttagarna återtogs och att regeringen balanserar de offentliga finanserna genom rättvisa skattereformer som dämpar sänkningen av skatteuttaget.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen ser över styrningen av statsfinanserna så att inkomster och utgifter behandlas lika och att ramförfarandet möjliggör behövliga investeringar och konjunkturpolitiska åtgärder.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att det i samband med budgetarna, planen för de offentliga finanserna och de centrala lagförslagen läggs fram heltäckande bedömningar av deras konsekvenser för miljön och andra dimensioner av hållbar utveckling.

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att man i budgetarbetet och planeringen av de offentliga finanserna regelmässigt tillämpar välfärdsindikatorer som är bredare än bruttonationalprodukten.

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från att sälja produktiv statlig egendom och försämra verksamhetsförutsättningarna för Statens bostadsfond för att täcka utgifter av permanent natur eller till exempel kostnaderna för bastrafikledshållningen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 6

Riksdagen förutsätter att regeringen genom en konsekvent och förvaltningsövergripande klimatpolitik säkerställer att Finland håller fast vid den tidigare linjen i fråga om klimatneutralitet och att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att stärka kolsänkorna.

Reservationens förslag till uttalande 7

Riksdagen förutsätter att regeringen i all sin politik beaktar den biologiska mångfalden och hejdar förlusten av biologisk mångfald i Finland.

Reservationens förslag till misstroendeförklaring

Regeringen skrotar den finska välfärdsstaten och försvagar finländarnas välfärd och nationella enhet genom kraftiga och orättvisa nedskärningar. Samtidigt äventyrar regeringen hållbarheten i de offentliga finanserna och ökar skuldsättningen genom en skattepolitik som gynnar de rika. Regeringens politik leder till ökad ojämlikhet och fattigdom, svårigheter att uppnå klimatmålen, utarmning av Finlands natur, kris i social- och hälsovårdstjänsterna och försvagat internationellt inflytande. Regeringen försöker i riksdagen dölja de negativa konsekvenserna av sin politik och försvåra det kunskapsbaserade beslutsfattandet. Riksdagen konstaterar att regeringen inte har riksdagens förtroende.

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 23

STATSRÅDETS KANSLI

01. Förvaltning

(22.) Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (reservationsanslag 3 år)

Kunskapsbaserat beslutsfattande kräver strategisk forskning som tillgodoser de politiska informationsbehoven. Statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet har utfört mycket värdefullt utredningsarbete som är oersättligt med avseende på kvaliteten på ministeriernas beredning och beslut, och den bör fortsätta.

Vi föreslår

att riksdagen återinför moment 23.01.22 i budgeten och att momentet ökas med 10 000 000 euro för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet.

30. Justitiekanslersämbetet

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

01. Justitiekanslersämbetets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Justitiekanslern i statsrådet är högsta laglighetsövervakare i Finland och ska se till att statsrådets, republikens presidents och myndigheternas verksamhet är lagenlig. En oberoende justitiekanslersinstitution utgör en viktig del av vårt demokratiska system och vår rättsstat. För att denna uppgift ska kunna avklaras på behörigt sätt måste justitiekanslerns oavhängighet säkerställas och tillräckliga resurser anvisas för verksamheten.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 8

Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar justitiekanslersinstitutionens politiska oberoende och anvisar de resurser som krävs för att uppdraget ska kunna skötas framgångsrikt.

Huvudtitel 24

UTRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

30. Internationellt utvecklingssamarbete

66. Egentligt utvecklingssamarbete (reservationsanslag 3 år)

Krig och konflikter härjar runt om i världen. Rysslands olagliga anfallskrig mot Ukraina försvarar Finlands och hela Europas säkerhet. Flyktingarna är fler än någonsin. De geopolitiska och geoeconomiska spänningarna skärps. Samtidigt försämrar klimatförändringen levnadsförhållandena överallt och utarmningen av naturresurserna ökar känsligheten för konflikter.

Finland måste genom sin egen utrikespolitik främja fred och hållbar utveckling. Vi måste gå in för att konsekvent främja de mänskliga rättigheterna, demokratin och folkrätten i vår politik, och detta måste också synas i de finanspolitiska besluten.

Det behövs mer fredsarbete, utvecklingssamarbete och internationell solidaritet nu än på länge. Det är viktigt att Finland fortsätter sitt stöd till Ukraina. Men regeringen skär ner anslagen för utvecklingssamarbete radikalt och minskar Finlands flyktingkvot. Detta är en helt felaktig, ansvarslös och kortsiktig riktning.

Finland drar sig ur sitt globala ansvar i en tid då spåren efter pandemin, den förvärrade klimatkrisen och de geopolitiska spänningarna ökar fattigdomen och instabiliteten i hela världen. Nedskärningarna i finansieringen tär också på Finlands anseende och inflytande i internationella institutioner och internationell politik i vidare bemärkelse.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

att riksdagen ökar moment 24.30.66 med 150 000 000 euro för utvecklingssamarbete och internationell klimatfinansiering och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 9

Riksdagen förutsätter att regeringen tar sitt globala ansvar, förbinder sig att främja FN:s mål för hållbar utveckling och målen i klimatavtalet från Paris samt målmedvetet ökar Finlands utvecklingsfinansiering mot en andel på 0,7 procent av bruttonationalinkomsten och ökar anslagen för den internationella klimatfinansieringen.

67. Stöd för demokrati och rättsstatsutveckling (reservationsanslag 2 år)

Anslaget under momentet får användas för betalning av statsunderstöd till sådana aktörer med anknytning till utrikesministeriets ansvarsområde som främjar demokrati och rättsstatsutveckling. I propositionen minskar anslaget jämfört med finansieringsnivån för 2023, även om behovet av verksamhet snarare ökar.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 24.30.67 med 100 000 euro för stöd till aktörer som främjar demokrati och rättsstatsutveckling.

Huvudtitel 25

JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

I en rättsstat grundar sig utövningen av offentlig makt på lag, alla är lika inför lagen och individernas och minoriteternas rättigheter tryggas. I en rättsstat har var och en rätt att få sina mål behandlade.

Rättsvårdens resurser måste tryggas. Rättegångarnas orimliga längd och pris är problem med de grundläggande rättigheterna som hotar medborgarnas tillgång till rättvisa och ökar deras mänskliga lidande. Det allvarliga resursunderskottet inom rättsvården måste åtgärdas för att trygga den inhemska rättsstaten. Rättegångarnas längd måste förkortas och priset och kostnadsrisken måste sänkas bland annat genom en reform av rättshjälpen. Var och en måste ha rätt att få sin sak prövad i domstol oberoende av förmögenhet eller bakgrund.

Vänsterförbundet stöder en höjning av anslagsnivån inom justitieministeriets förvaltningsområde i enlighet med redogörelsen för rättsvården (SRR 13/2022 rd). Ökningen på 30 miljoner euro i budgetpropositionen för att säkerställa rättsvårdens resurser är ett viktigt steg i rätt riktning, även om ökningen inte helt motsvarar behovet av tilläggsfinansiering för året i fråga enligt redogörelsen för rättsvården. Även om anslagen för rättsvården stärks särskilt från och med 2025 är det oroväckande att det enligt planen för de offentliga finanserna under justitieministeriets huvudtitel i enlighet med regeringsprogrammet anvisas omkostnadsbesparingar från och med 2025. Sparkravet är bakvänt, eftersom förvaltningsområdets resurser är i trängande behov av ökade resurser för att trygga den inhemska rättsstaten.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

En fungerande straffrättsvård förutsätter balanserade och tillräckliga resurser för alla aktörer som hör till straffprocesskedjan. När anslagen för polisens brottsbekämpning ökas bör man således på ett proportionerligt och balanserat sätt också sörja för behoven av anslag hos aktörerna inom rättsvården för att det inte ska uppstå flaskhalsar hos myndigheterna som ingår i straffprocesskedjan, alltså åklagare, domstolar, rättshjälp och Brottspåföljdsmyndigheten.

Utöver medborgarnas rättsskydd är det viktigt att se till att domstolarna och åklagarna har tillräckliga resurser också för att ingripa bland annat i den grå ekonomin. Grå ekonomi, ekonomisk brottslighet och skatteflykt är enorma strukturella problem som blir dyra för de offentliga finanserna.

Kriminalpolitiken måste bygga på evidensbaserad kunskap i stället för straffpopulism. Vid ändringar i straffsystemet bör särskild uppmärksamhet fästas vid förhållandet mellan fördelar och nackdelar med straffen. För att bekämpa ungdomsbrottslighet behövs det omfattande metoder vilka Vänsterförbundet har föreslagit i sitt program för ungdomsbrottslighet.

Kvaliteten på lagberedningen måste förbättras. Lagreformer ska genomföras utifrån de mänskliga rättigheterna och konsekvensbedömningen ska vara ärlig och hålla en hög kvalitet.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 10

Riksdagen förutsätter att regeringen konsekvent stärker anslagsnivån inom justitieministeriets förvaltningsområde för att åtgärda det finansieringsunderskott som beskrivs i redogörelsen för rättsvården och säkerställer att detta nödvändiga mål inte äventyras genom de sparmål som riktas till förvaltningsområdet.

Reservationens förslag till uttalande 11

Riksdagen förutsätter att regeringen aktivt utvecklar lagberedningens kvalitet med beaktande av grundlagsutskottets senaste allvarliga iakttagelser om lagberedningens kvalitet, konsekvenserna för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna samt konsekvensbedömningarna.

01. Ministeriet och förvaltningen

50. Understöd (fast anslag)

Det pågår ett krig i Europa och det säkerhetspolitiska läget är instabilt. Finland satsar nu kraftigt på att utveckla resurserna för det militära försvaret och hård säkerhet. Vid sidan av detta behövs det också ett omfattande och långsiktigt fredsarbete.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

Aktiva, omfattande och pluralistiska frivilligorganisationer är ett viktigt inslag i vår finska demokrati och de är ett av de element som formar Finland till ett civilt samhälle. I Finland har vi förstått att det i ett litet land behövs också statligt stöd för att hålla liv i ett stort och diversifierat utbud av organisationer.

Som säkerhets- och samhällsläget ser ut i dag i Europa och våra närområden behövs det vitala fredsorganisationer som utför aktivt fredsarbete.

De finska fredsorganisationerna är betydande samhällsaktörer. I Finland bedriver de fredsfostran tillsammans med skolor och ungdomsarbete, deltar i och aktiverar medborgarnas freds- och säkerhetspolitiska debatt samt producerar information genom att publicera tidningar, böcker och nätmaterial. Organisationerna hörs som sakkunniga inom olika förvaltningsområden i frågor som gäller fred, säkerhet och vapenkontroll samt fredskultur. Det finländska fredssamarbetet omfattar internationellt frågor som gäller deltagande i FN:s och många internationella samarbetsorganisationers arbete, vapenkontroll, kampen mot spridning av massförstörelsevapen och handeldvapen och våld, stärkandet av det internationella rättsbaserade systemet och arbetet för mänskliga rättigheter, ekonomisk och social rättvisa.

Verksamhetsförutsättningarna för det finska fredsarbetet måste säkerställas i en tid då fredsarbetet verkligen behövs. I budgetpropositionen har stödet för fredsarbete skurits ned, inte enbart den summa på 350 000 euro som riksdagen 2022 ökat för i år, utan dessutom görs en ytterligare nedskärning på 175 000 euro så att 325 000 euro i budgetpropositionen kvarstår för att stödja riksfattande organisationer som bedriver fredsarbete.

Finansieringen av fredsorganisationer har redan varit betydligt lägre än finansieringen av andra liknande organisationer. I stället för nedskärningar behöver fredsorganisationerna i det rådande världsläget och också i och med att våldet ökar i Finland en nivåhöjning på statligt stöd för fredsarbete, så att de också när allt blir dyrare kan sköta sina helt grundläggande förbindelser, såsom betala lokalhyror och löner samt utföra tillförlitligt sakkunnigarbete och ge ut publikationer.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 25.01.50 med 500 000 euro för att främja fredsarbete.

20. Betalningsstörningar, utsökning och konkursbevakning

Marins regering genomförde flera reformer som förbättrade ställningen för överskuldsatta personer. Under förra valperioden höjdes utsökningens skyddade belopp och antalet fria månader utökades, giltighetstiden för anteckningar om betalningsstörningar förkortades, bestämmelser infördes om ett positivt kreditregister, regleringen av konsumentkrediter skärptes, maximibeloppen för indrivningskostnaderna begränsades, tillgången till ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning förbättrades, tillgången till skuldsanering underlättades och social kreditgivning infördes som en lagstadgad uppgift för välfärdsområdena.

Det krävs dock fortfarande insatser för att förebygga överskuldsättning och förbättra situationen för överskuldsatta, och det arbete som påbörjats under den senaste perioden måste fortsätta. Utö-

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

ver höjningen av utsökningens skyddade belopp behövs det en mer omfattande reform av utsökningen. På grund av problemen med den nuvarande utsökningsmodellen behövs en progressiv utsökningsmodell där utsökningsandelarna för lön som överstiger det skyddade beloppet bestäms enligt inkomster. På så sätt beaktas människors betalningsförmåga bättre än i det nuvarande stegvisa systemet, och människor ges incitament att arbeta. Dessutom måste den slutliga preskriptionstiden för utsökningsskulder förkortas och privatpersoners möjligheter att få skuldsanering underlättas.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 12

Riksdagen förutsätter att regeringen utöver höjningen av utsökningens skyddade belopp påskyndar en mer omfattande reform av utsökningen för att skapa en rättvis progressiv utsökningsmodell samt förkortar den slutliga preskriptionstiden för utsökningsskulder och gör det lättare för privatpersoner att få skuldsanering.

Huvudtitel 26

INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Ankarverksamheten är multidisciplinärt arbete för att främja de ungas välbefinnande och förebygga brott. Syftet med verksamheten är att på ett tidigt stadium ingripa i ungas brottsliga beteende eller beteende som annars väcker oro.

Ankarteamet består av experter från polisen, socialväsendet, ungdomsväsendet och hälso- och sjukvården. Det finns 47 ankarteam runt om i Finland, på varje polisinspektors område. Inrikesministeriet svarar på statsrådsnivå för samordningen av ankarverksamheten.

Enligt undersökningen löper unga som deltagit i multiprofessionell ankarverksamhet mindre risk än jämförelsegruppen att begå nya brott inom ett år från föregående brott. Ankarverksamheten bör utvidgas.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 13

Riksdagen förutsätter att regeringen stärker ankarverksamheten och annan multiprofessionell verksamhet som förbättrar de ungas välbefinnande och förebygger brott runt om i Finland och anvisar de resurser som behövs för detta.

10. Polisväsendet

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

01. Polisväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Bekämpningen av den svarta ekonomin kräver målmedvetna åtgärder av staten. Ett program mot svart ekonomi har därför pågått utan avbrott sedan 1996. Nu har anslaget till polisen för bekämpning av svart ekonomi slopats. Man sparar in på bekämpningen av svart ekonomi också inom andra sektorer, trots att en effektiv bekämpning kräver ett fungerande och resursstarkt samarbete mellan myndigheterna. I regeringsprogrammet nämns inte ens att ett nytt program för bekämpning av svart ekonomi ska utarbetas. Det nuvarande bekämpningsprogrammet löper ut i slutet av innevarande år.

Regeringen måste utarbeta och avsätta resurser för ett förvaltningsövergripande åtgärdsprogram mot svart ekonomi och ekonomisk brottslighet, vilket har gjorts under statsminister Marins mandatperiod och årtionden före det. När det gäller polisens omkostnader måste vi återinföra ett uttryckligt omnämmande av bekämpningen av svart ekonomi och anvisa tillräckliga resurser för detta. Utgångspunkten bör vara att trygga bekämpningen av svart ekonomi och effektivisera verksamheten genom att öka en effektiv användning av resurserna och göra myndighetssamarbetet smidigare.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.10.01 med 2 000 000 euro för bekämpning av svart ekonomi och godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 14

Riksdagen förutsätter att regeringen i budgeten för polisens omkostnader återinför ett omnämmande av bekämpningen av grå ekonomi och anvisar tillräckliga medel för detta ändamål.

30. Räddningsväsendet och nödcentralerna

03. Räddningsinstitutets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Regeringen föreslår en anslagsökning på 3,5 miljoner euro för att öka räddningsutbildningen. Anslagsökningen fördelas mellan Räddningsinstitutet i Kuopio och Helsingfors räddningsskola. Enligt utredning till förvaltningsutskottet är ökningen otillräcklig i förhållande till behovet och möjliggör inte att antalet examina fördubblas, trots att detta ingår som åtagande i regeringsprogrammet.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.30.03 med 4 500 000 euro för fler nybörjarplatser inom räddningsutbildningen.

40. Invandring

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

Regeringen skärper förutsättningarna för invandring och försämrar tillgodoseendet av de invandrade personernas rättigheter. Detta har negativa konsekvenser både för befolkningsutvecklingen, tillgången på arbetskraft och de mänskliga rättigheterna.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 15

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar de skärpningar av migrationen som hotar den positiva befolkningsutvecklingen i Finland, försvårar tillgången på arbetskraft och försämrar tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna.

01. Migrationsverkets och statliga förläggningars omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Höj antalet kvotflyktingar

Den globala flyktingsituationen är på grund av ett flertal utdragna konflikter historiskt svår. I början av millenniet fanns det 12 miljoner flyktingar och totalt 19 miljoner inbegripet de asylsökande och internflyktingar som FN:s flyktingkommissariat UNHCR hade vetskap om. Men i slutet av fjolåret hade redan över 108 miljoner människor tvingats lämna sina hem för att fly undan förföljelse, kränkningar av de mänskliga rättigheterna och konflikter. Av dem är över 35 miljoner flyktingar utanför sitt hemland. Ungefär 40 procent av flyktingarna är barn.

Ansvar för att hjälpa flyktingarna är inte jämnt fördelat staterna emellan. Av flyktingarna vistas 76 procent i fattiga länder och utvecklingsländer, och 70 procent vistas i grannländer till ursprungsländerna. Till exempel lever 1,5 miljoner syriska flyktingar i Libanon som har 6 miljoner invånare.

FN:s flyktingkommissariat UNHCR samordnar omplacering av flyktingar, och detta är ett kontrollerat sätt att hjälpa de mest sårbara flyktingarna. Omplaceringen erbjuder en trygg och nödvändig väg till skydd, och ger möjlighet till en nystart för människor som ofta levt flera år på flyktingläger. Till kvotflyktingar väljs bland annat offer för tortyr, kvinnor som fått utstå våld, personer med funktionsnedsättning och barnfamiljer. Av de kvotflyktingar som Finland tagit emot har ungefär hälften årligen varit barn.

Enligt UNHCR behöver 2,4 miljoner flyktingar nästa år omplaceras till ett annat land än det där de befinner sig. Men ändå kan bara en liten del av dem årligen erbjudas denna möjlighet. År 2022 blev 114 300 flyktingar omplacerade globalt.

Finland har redan länge och exemplariskt deltagit i mottagandet av kvotflyktingar. Flyktingkvotens storlek har emellertid inte avspeglat flyktingsituationen i världen. Den årliga flyktingkvoten har under största delen av det pågående årtusendet legat på 750 personer. Kvoten höjdes till 1050 åren 2014 och 2015 på grund av kriget i Syrien, till 850 år 2020, till 1050 år 2021 och till 1500 år 2022 på grund av situationen i Afghanistan. I år är kvoten 1050 personer. I regeringsprogrammet

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

har man kommit överens om att flyktingkvoten ska ligga på endast 500 personer per år. I regeringens första budgetproposition föreslås det att kvoten sänks till denna nivå.

Beslutet att sänka flyktingkvoten är ohållbart när den globala flyktingströmmen är historiskt stor och antalet flyktingar har ökat kraftigt varje år på grund av flera utdragna konflikter och kriser. Samtidigt har det i flera års tid kommit rätt få asylsökande till Finland. Flyktingkvoten är inte i första hand en ekonomisk utan en moralisk fråga. Nettoeffekten av mottagandet av kvotflyktingar påverkas också av den engångsersättning som Europeiska unionens asyl-, migrations- och integrationsfond (AMIF) betalar till medlemsstaterna för varje kvotflykting som tagits emot. När flyktingkvoten höjs är nettokostnadseffekten negativ under det första året på grund av AMIF-ersättningen. En kvotökning från 500 till 2500 skulle öka ersättningen med uppskattningsvis 21,2 miljoner euro.

För att hjälpa flyktingarna behövs också sameuropeiska lösningar och en bindande ansvarsfördelning. Det kan inte innebära att hjälpåtgärderna läggs ut utanför EU:s gränser och till länder där flyktingar och asylsökande redan nu lider av allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Däremot behövs det stöd för det befintliga FN-ledda systemet, genom vilket hjälpbehövande nu kan få hjälp på ett kontrollerat och effektivt sätt. Flyktingkvoten bör höjas märkbart.

Återta utvidgningen av tagandet i förvar och förlängningen av maximitiden för förvar

Tagande i förvar är alltid en åtgärd som begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, eftersom det begränsar bland annat rörelsefriheten.

Tagandet i förvar måste därför vara nödvändigt och proportionerligt. Detta är möjligt endast i situationer där de andra alternativen inte är tillräckliga. Personer ska inte hållas i förvar längre än vad som är nödvändigt.

Om tagandet i förvar blir ett förfarande med bredare räckvidd ökar det kostnaderna och det mänskliga lidandet. Det har inte lagts fram några hållbara argument eller mål för en utvidgning.

Många organisationer har länge krävt ett förbud mot att ta minderåriga i förvar. Senast i juni 2024 fick Finland en uppmaning från kommittén för barnets rättigheter att upphöra med tagandet i förvar av asylsökande barn och andra invandrarbarn. Också i rapporten från FN:s råd för mänskliga rättigheter om den allmänna återkommande utvärderingen krävdes det att Finland ska upphöra med att ta barn i förvar.

Återta beslutet att göra det internationella skyddet temporärt och att korta ner tillstånden

Temporärt internationellt skydd och kortare tillstånd kommer att öka kostnaderna, byråkratin och osäkerheten.

Till exempel har UNHCR kritiserat Danmark för liknande åtgärder. UNHCR har framhållit att det är mycket osannolikt att villkoren för att bevilja individen skyddsstatus förändras på ett år eller tre. Däremot kan kortvariga uppehållstillstånd och regelbunden kontroll av skyddsstatus utsätta personer som fått skydd för risker att bli utnyttjade som arbetskraft, eftersom deras ställning i ar-

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

betslivet försvagas av osäkerheten. En minimering av tillståndens längd försvårar integrationen och den långvariga ovissheten medför olika risker för psykiska symtom och försämrad funktionsförmåga. Korta uppehållstillstånd leder till fler ansökningar om fortsatt tillstånd, vilket ökar kostnaderna och byråkratin. Dessutom belastar behandlingen av fortsatt tillstånd Migrationsverkets redan nu överbelastade tillståndsbehandling.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.40.01 med 975 000 euro för att höja flyktingkvoten till 2 500 och minskar momentet med 3 000 000 euro av anslaget för att ändra det internationella skyddet så att det till sin karaktär blir tillfälligt och för att förkorta längden på tillståndens giltighet, och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 16

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen om ett förbud mot att ta minderåriga i förvar.

21. Mottagande av flyktingar och asylsökande (förslagsanslag)

Den globala flyktingsituationen är på grund av ett flertal utdragna konflikter historiskt svår. FN:s flyktingkommissariat UNHCR samordnar omplacering av flyktingar, och detta är ett kontrollerat sätt att hjälpa de mest sårbara flyktingarna. Omplaceringen erbjuder en trygg och nödvändig väg till skydd, och ger möjlighet till en nystart för människor som ofta levit flera år på flyktingläger. Till kvotflyktingar väljs bland annat offer för tortyr, kvinnor som fått utstå våld, personer med funktionsnedsättning och barnfamiljer. Av de kvotflyktingar som Finland tagit emot har ungefär hälften årligen varit barn.

Finland har redan länge och exemplariskt deltagit i mottagandet av kvotflyktingar. Flyktingkvotens storlek har emellertid inte avspeglat flyktingsituationen i världen. Regeringens beslut att sänka flyktingkvoten till 500 är ohållbart när den globala flyktingströmmen är historiskt stor och antalet flyktingar har ökat kraftigt varje år på grund av flera utdragna konflikter och kriser. Samtidigt har det i flera års tid kommit rätt få asylsökande till Finland.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 26.40.21 med 2 850 000 euro för att höja flyktingkvoten till 2 500 personer och att riksdagen minskar moment 26.40.21 med 5 509 000 euro av anslaget för att förlänga och möjliggöra tagande i förvar med hänsyn till allmän ordning och säkerhet.

63. Stöd till mottagningsverksamhetens kunder (förslagsanslag)

Mottagningspenning beviljas för tryggande av oundgänglig försörjning och främjande av möjligheten att klara sig på egen hand för personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller blivit offer för människohandel och som inte har hemkommun i Finland. Mottagningspen-

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

ning kan beviljas om inkomsterna och tillgångarna inte räcker till för nödvändiga dagliga utgifter, såsom mat och kläder. Mottagningspenningen är en förmån i sista hand och mottagarna har inte rätt till andra förmåner från FPA.

Nu ska mottagningspenningen sänkas till det minimum som grundlagen och mottagningsdirektivet tillåter. När också indexjusteringarna av mottagningspenningen ska frysas kommer den oundgängliga försörjningen för asylsökande och till exempel ukrainare som får tillfälligt skydd att riskeras. Mottagningspenningen måste finnas kvar på samma nivå som tidigare.

Vi föreslår

att moment 26.40.63 ökas med 13,4 miljoner euro för att mottagningspenningen ska finnas kvar på samma nivå som 2023.

Huvudtitel 28

FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Beskattningen och Tullen

01. Skatteförvaltningens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Den svarta ekonomin är en stor börda för de offentliga finanserna. Enligt en utredning som riksdagens revisionsutskott lät göra 2010 var omfattningen av den svarta ekonomin 5,5—7,5 procent av bruttonationalprodukten. Europeiska kommissionen uppskattade å sin sida 2011 att den svarta ekonomin i Finland uppgick till 13,7 procent av bnp. I en undersökning som publicerades 2015 uppskattades andelen svart ekonomi i Finland vara 12,9 procent av bnp. Uppskattningarna antyder att det skattefel som den svarta ekonomin ger upphov till är betydande, minst 4–6 miljarder euro. Bekämpningen av den svarta ekonomin förbättrar de offentliga finanserna, minskar skuldsättningen och ökar vårt ekonomisk-politiska svängrum.

Den svarta ekonomin leder inte bara till förlorade skatteintäkter utan också till betydande skador för lagliga företagare i form av konkurrensnackdelar. Samtidigt erbjuder den också en kanal för inhemsk och utländsk organiserad brottslighet att sprida sig till näringslivet och andra samhällsstrukturer.

Satsningar på bekämpning av svart ekonomi betalar sig tillbaka mångfalt. Exempelvis år 2022 fick statskassan ett tillägg på 26,7 miljoner euro till följd av att vinning av brott konfiskerats. Regeringen måste utarbeta och avsätta resurser för ett förvaltningsövergripande åtgärdsprogram mot svart ekonomi och ekonomisk brottslighet, vilket har gjorts under statsminister Marins mandatperiod och årtionden före det.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 28.10.01 med 2 000 000 euro för bekämpning av svart ekonomi och godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 17

Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar ett förvaltningsövergripande åtgärdsprogram mot svart ekonomi och ekonomisk brottslighet och anvisar tillräckliga resurser för genomförandet av programmet.

02. Tullens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Bekämpningen av svart ekonomi förutsätter också att Tullens resurser stärks.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 28.10.2002 med 2 000 000 euro för bekämpning av svart ekonomi.

70. Utvecklande av statsförvaltningen

I regeringsprogrammet ingår ett produktivhetsprogram för statsförvaltningen. Syftet med produktivhetsåtgärderna är att minska omkostnaderna, alltså kommer Orpos regering i praktiken att skära ned på den offentliga förvaltningen från och med 2025. Med nedskärningarna inom statsförvaltningen eftersträvas besparingar på totalt 243 miljoner euro år 2027.

Produktivhetsprogram inom statsförvaltningen har genomförts också tidigare. År 2003 inledde Matti Vanhanens första regering ett program som hade som mål att förbättra produktivheten inom den offentliga sektorn. Vanhanens andra regering fortsatte genomförandet av produktivhetsprogrammet. Statens revisionsverk konstaterade i sin revisionsberättelse (2011) att statens produktivhetsprogram i förhållande till de uppställda målen inte hade tillräcklig effekt för att dämpa utgiftstrycket inom de offentliga finanserna. I revisionsberättelsen hänvisas till revisionsutskottets åsikt att finansministeriets omvandling av programmet så att det utgick från personalminskningar ledde till att de genuina produktivhetsprojekten blev väldigt få. När produktivheten huvudsakligen bedömdes utifrån kriterierna för personalminskningar snedvreds hela produktivhetsbegreppet.

Rådet för bedömning av lagstiftningen konstaterade i sin årsrapport 2022 att det är oskäligt att lagar kontinuerligt bereds i brådskanande ordning. Brådskan föranleds enligt rådet för bedömning av lagstiftningen av alltför strama tidtabeller och knappa personalresurser. Orsaken till de minskade personalresurserna är bland annat tidigare produktivhetsprogram. Tillräckliga resurser för lagberedningen är avgörande till exempel för hur lagen fungerar och för att det görs tillräckliga konsekvensbedömningar och systematiska uppföljningar av lagarna. Också ur lagstiftarens synvinkel är det viktigt att lagarna bereds väl och att processen i riksdagen på så sätt kan gå så smidigt som möjligt. Det är dessutom fråga om medborgarnas rättsskydd, eftersom det med tanke på principerna för god förvaltning är nödvändigt att det vid olika myndigheter finns tillräckligt med sakkunniga personer som behandlar beslut som berör medborgarna.

Tillräckliga personalresurser vid ministerierna och ämbetsverken garanterar att expertisen inom statsförvaltningen ökar och utvecklas. Det arbete som utförs som tjänsteuppdrag skiljer sig också

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

från det arbete som utförs av konsulter anställda hos olika företag. Konsulternas betydelse och det arbete som utförs av konsulter har ökat snabbt inom den offentliga förvaltningen. Med tanke på förvaltningens transparens och demokratin ter det sig problematiskt om beredningen av och informationen i anslutning till lagstiftningsarbetet i allt större utsträckning överförs till privata företag och konsulter, som inte omfattas av samma lagstadgade ansvar och skyldigheter som tjänsteinnehavare och myndigheter som handlar under tjänsteansvar. Dessutom är det med tanke på den ekonomiska hållbarheten tvivelaktigt att minska statens omkostnader inom statsförvaltningen eftersom nedskärningarna i personalkostnaderna ofta måste ersättas genom ökade köp av tjänster. Det innebär endast att den offentliga förvaltningens tjänster och funktioner överförs till företag som eftersträvar vinst.

Många ministerier och ämbetsverk arbetar redan med knappa anslag, och det är oklart hur produktivhetsprogrammet exakt ska genomföras. Den eftersträvade ytterligare besparingen på 234 miljoner euro kan inte uppnås enbart genom digitalisering eller lokalreformer. Projekt i anslutning till såväl digitaliseringen som lokalreform håller redan på att genomföras, eller planeras bli genomförda, i betydande utsträckning också utan produktivhetsprogrammet. Omräknat i årsverken skulle nedskärningarna innebära omfattande uppsägningar, vilket skulle få mycket oroväckande konsekvenser för demokratin. Det verkar som om regeringens mål att minska den offentliga sektorn handlar om ideologiska värderingar, inte åtgärder som eftersträvar genuin kostnadseffektivitet eller utveckling av lagstiftningens kvalitet.

Sparprogrammet inleds först 2025, men beredningen av det pågår redan under budgetåret 2024.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 18

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sin plan för ett produktivhetsprogram inom statsförvaltningen som hotar att äventyra en högklassig lagberedning, god förvaltning och medborgarnas rättsskydd.

89. Finansieringen av välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen

31. Finansiering av social- och hälsovården och räddningsväsendet inom välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen (förslagsanslag)

Välfärdsområdenas underskott beräknas i år uppgå till 1,2 miljarder euro, och i många områden planeras nedskärningar som skulle orsaka oåterkallelig skada för social- och hälsovårdstjänsterna. Den lagstiftning och finansieringsmodell som utarbetades i samband med social- och hälsovårdsreformen lämpar sig inte till alla delar för en situation där kostnaderna stiger snabbare än väntat. Välfärdsområdena uppvisar redan i utgångsläget ett kraftigt underskott, och därför behövs korrigerande åtgärder.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

I stället för att vidta korrigerande åtgärder föreslår regeringen att finansieringen av välfärdsområdena skärs ned i budgetpropositionen för 2024. Anslaget till social- och hälsovården minskas med 89 miljoner euro genom att vårddimensioneringen inom äldreomsorgen skjuts fram, med 5 miljoner euro genom att vårdgarantin reduceras och med 24 miljoner euro genom den höjda åldersgränsen för eftervården inom barnskyddet. Regeringen tänker också höja klientavgifterna inom social- och hälsovården med 10 procent. I motsats till de flesta sakkunnigas ståndpunkt använder regeringen pengar för att höja FPA-ersättningarna för privat vård, vilket främst gagnar de medel- och höginkomsttagare som redan använder privata tjänster. Åtgärden bidrar de facto inte till att avveckla vårdköerna. Därför bör dessa pengar i stället riktas till att stärka finansieringen av välfärdsområdena.

Vänsterförbundet anser att regeringens kortsiktiga nedskärningar i social- och hälsovården bör återtas i sin helhet. Senareläggningen av dimensioneringen på 0,7 vårdare inom äldreomsorgen skulle i många enheter leda till en minskning av personalen och hota att påskynda personalflykten inom sektorn. En permanent avveckling av vårdgarantin på sju dagar skulle urvattna social- och hälsovårdsreformens mål att tyngdpunkten flyttas över till tjänster på basnivå. Nedskärningarna i eftervården inom barnskyddet försämrar situationen för de unga över 23 år som har det sämst ställt och som behöver mycket stöd i olika former. Det hotar utöver det mänskliga lidandet leda till ökade kostnader i och med att utslagningen av unga ökar.

Som en omedelbar åtgärd bör välfärdsområdenas och HUS-sammanslutningens finansiering för 2024 höjas med 500 miljoner euro så att man kan undvika en okontrollerad nedkörning av tjänsterna när kostnaderna ökar snabbare än väntat. Samtidigt måste man snabbt börja bereda en ändring i lagstiftningen om social- och hälsovårdens finansiering, så att den tid inom vilken välfärdsområdena är skyldiga att täcka underskott förlängs till minst fyra år, kostnadsindexet för välfärdsområdena uppdateras så att det bättre motsvarar områdenas faktiska utgifter och välfärdsområdena dessutom ges beskattningsrätt. I budgeten för 2024 bör det också tas in särskild finansiering för att upprätthålla samjour dygnet runt vid sjukhusen i Nyslott och Kemi.

Den svaga tillgången till mentalvårdstjänster orsakar mycket onödigt illamående och är ett allvarligt samhällsproblem. Psykisk ohälsa är redan nu den vanligaste orsaken till sjukpension. Vänsterförbundets alternativ stärker mentalvårdstjänsterna inom primärvården. Tillgången till psykosociala tjänster och terapitjänster med låg tröskel förbättras. Utöver tjänsterna med låg tröskel ska personer med allvarliga och långvariga psykiska problem ha rätt till långvarig och vid behov permanent vård samt till boendeservice som stöder rehabiliteringen och förmågan att klara sig.

Utan närståendevårdarnas värdefulla insats skulle vårt social- och hälsovårdssystem befinna sig i ännu större svårigheter än i nuläget. För detta krävande och bindande vårdarbete ska det betalas en rättvis och tillräcklig ersättning. Vänsterförbundet föreslår att alla ersättningar för närståendevård ska höjas med 20 procent. Samtidigt bör det utarbetas enhetliga nationella kriterier för närståendevården och alla som uppfyller dem ska kunna vara närståendevårdare. Arbetet som närståendevårdare bör också kunna kombineras med lönearbete på ett smidigare sätt än i nuläget.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 19

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar alla nedskärningar i välfärdsområdenas finansiering och genomför vårdgarantin, personaldimensioneringen inom äldreomsorgen och lagen om funktionshinderservice i enlighet med den föregående regeringens beslut.

Reservationens förslag till uttalande 20

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition genom vilken finansieringen för välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen kan ökas med ett anslag av engångsnatur på 500 miljoner euro 2024 för att trygga servicenivån.

Reservationens förslag till uttalande 21

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition som förbättrar tillgången till mentalvårdstjänster på basnivå och inom den specialiserade sjukvården och ökar finansieringen av dem med sammanlagt 50 miljoner euro 2024.

Reservationens förslag till uttalande 22

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition där alla ersättningar för närståendevård höjs med 20 procent.

Reservationens förslag till uttalande 23

Riksdagen förutsätter att regeringen i brådsakande ordning ser över finansieringsmodellen för social- och hälsovården så att det kostnadsindex som påverkar finansieringsnivån beaktar löneutvecklingen inom social- och hälsovårdssektorn och bättre motsvarar välfärdsområdenas faktiska kostnader, och så att välfärdsområdenas skyldighet att täcka finansieringsunderskott förlängs till minst fyra år, samt så att bestämmelserna om investeringar ses över för att möjliggöra investeringar.

Reservationens förslag till uttalande 24

Riksdagen förutsätter att välfärdsområdena ges beskattningsrätt genom lag.

Reservationens förslag till uttalande 25

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar höjningen på 10 procent av klientavgifterna inom social- och hälsovården.

Reservationens förslag till uttalande 26

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar propositionen om att sänka åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet och i stället stärker resurserna för eftervård.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 27

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer fortsatt jourverksamhet vid sjukhusen i Kemi och Nyslott och anvisar 9 miljoner euro för detta.

Reservationens förslag till uttalande 28

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och till riksdagen lämnar lagförslag om att dämpa den kostnadsökning som föranleds av användningen av hyresläkarföretag och köpta tjänster inom den offentliga social- och hälsovården.

90. Stöd till kommunerna

30. Statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen (förslagsanslag)

Regeringen tänker låta bli att höja indexet för kommunal basservice. Det leder till att kommunernas finansiering minskar med uppskattningsvis 24 miljoner euro år 2024. Största delen av kommunernas utgifter uppkommer inom utbildningssektorn, vilket innebär att den uteblivna indexhöjningen kan anses vara en nedskärning i finansieringen av utbildningen. Vänsterförbundet anser att indexhöjningarna bör genomföras fullt ut under hela regeringsperioden.

Överföringen av finansieringen från kommunerna till välfärdsområdena i samband med reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet har justerats så att den motsvarar kommunernas kostnader för att ordna de tjänster som överförts utifrån bokslutsuppgifterna för 2022 och i fråga om skatteinkomsterna utifrån den slutförda beskattningen för skatteåret 2022. Det behov av att minska statsandelen som kalkylerats på basis av de slutliga uppgifterna om skatteinkomsterna från november 2023 avviker avsevärt från den nivå som förutspåddes i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2024 och från vad kommunerna har kunnat förbereda sig på i sin budgetberedning. Justeringen på basis av skatteuppgifterna inverkar inte på nivån på välfärdsområdenas finansiering.

Regeringen gör riktigt när den föreslår att konsekvenserna för den kommunala ekonomin ska lindras 2024. Enligt regeringen ska den minskning av statsandelen i efterhand som gäller 2023 senareläggas så att minskningen görs 2025—2027 i stället för 2024 och 2025. I statsandelen för 2024 görs det dessutom en tidsbegränsad ökning på 192 miljoner euro och på motsvarande sätt minskas statsandelen tidsbegränsat med 64 miljoner euro per år 2025—2027. Det här äventyrar kommunernas förutsättningar att trygga basservicen 2025—2027.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 29

Riksdagen förutsätter att regeringen genomför indexhöjningarna för kommunal basservice till fullt belopp under hela regeringsperioden.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 30

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer kommunernas ekonomiska förutsättningar att trygga basservice av hög kvalitet för alla finländare och att detta beaktas vid dimensioneringen av statsandelarna.

91. Stöd för sysselsättningen och näringslivet

41. Energiskattestöd (förslagsanslag)

För att påskynda en hållbar omställning krävs det att de konserverande och miljöskadliga skattestöden minskas och att stöden riktas till utveckling av ren teknik.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 31

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition om slopande av återbäringen av energiskatt inom jordbruket i fråga om fossil energi.

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Under de kommande åren utmanas det finska utbildningssystemet särskilt av den differentiering mellan skolor och kommuner i Finland som följer av urbaniseringen och av att årskullarna minskar. Ojämligheten ökar också inom de stora städerna. Det viktigaste för vänstern är att tillförsäkra alla barn lika rätt att lära sig och gå i skola oberoende av kön, modersmål, föräldrarnas förmögenhet eller utbildningsbakgrund eller elevens behov av stöd för lärande. Varje barns närskola ska vara världens bästa skola.

Finlands existens är beroende av kompetens, och därför är det också samhällsekonomiskt viktigt att satsa på högskoleutbildning, vetenskap och innovationer. I framtiden är målet att minst 50 procent av de unga vuxna ska avlägga högskoleexamen. För att uppnå detta måste antalet nybörjarplatser ökas ytterligare och högskolornas basfinansiering höjas till en nivå som motsvarar antalet nybörjarplatser. Även de studerandes välbefinnande och möjligheter att fokusera på sina studier på heltid ska garanteras genom en tillräcklig studiepenning och satsningar på hälsovårdstjänsterna för studerande.

Tryggandet av högskolornas basfinansiering spelar en avgörande roll när det gäller att bedriva högklassig och fri vetenskap och forskning samt utbilda sakkunniga för arbetslivets behov. Friheten till vetenskap och forskning samt utbildning är ett livsvillkor för hela det civiliserade samhället och demokratin.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

Det blir framöver betydligt vanligare att komplettera kompetensen eller studera till ett nytt yrke under karriären i arbetslivet, och samhället bör också uppmuntra till detta. Därför behöver vi ett utbildningssystem som kan erbjuda examina, examensdelar och enskilda färdigheter till vem som helst i alla skeden av livet. Alla ska ha möjlighet till kontinuerligt lärande. Ett fungerande utbildningssystem är en förutsättning för att vi ska kunna åtgärda bristen på kompetent arbetskraft.

Ett mångsidigt konst- och kulturliv samt ett aktivt civilsamhälle är en grundläggande förutsättning för en fungerande demokrati och en del av ett civiliserat samhälle. Konst och kultur är grundläggande behov för ett drägligt liv och sociala relationer och de bör höra till de grundläggande mänskliga rättigheterna. Vänstern anser att alla ska ha rätt av att njuta av kultur och att utveckla sin egen kreativitet och förmåga att uttrycka sig. Konst och kultur måste allt mer nå ut till de områden där människor bor och rör sig. Konstnärernas förutsättningar till försörjning måste tryggas.

Att utöva kultur, konst och motion har stor betydelse för människans välbefinnande och hälsa. Samhället måste trygga vars och ens möjlighet att utöva kultur, konst och motion, även för personer med funktionsnedsättning, långtidssjuka och äldre. Satsningar på idrott och motion lönar sig eftersom de kostnader som uppstår för samhället på grund av stillasittande är enorma. Åtgärderna för att sänka kostnaderna särskilt för barns och ungas fritidsaktiviteter bör ökas inom alla förvaltningsområden. Barn och unga ska överallt i Finland ha rätt till åtminstone en avgiftsfri hobby.

Reform av stödet för lärande

Enligt Vänsterförbundet är ett av dagens viktigaste utbildningspolitiska mål att reformera stödet för lärande.

Lärande och ett tillräckligt och individuellt stöd för lärande är en viktig fråga i anslutning till barns och ungas välbefinnande. Den grundläggande utbildningen måste stärkas så att man kan säkerställa att alla unga får tillräckliga grundläggande kunskaper och färdigheter och så att alla har tillräckliga färdigheter att övergå till studier på andra stadiet. En mer jämlik utbildning förutsätter att resurserna för den grundläggande utbildningen stärks, i synnerhet för att möjliggöra bättre stöd för barns och ungas lärande och uppväxt.

Inlärningsresultaten visar på ojämlikhet, och coronakrisen bidrog till att ytterligare öka ojämlikheten. Många klarar sig bra i skolan, men andelen som klarar sig dåligt ökar. Det finns utvecklingstrender som hotar jämlikheten i utbildningen: Barnens familjebakgrund inverkar mer än tidigare på inlärningsresultaten. Principen om inklusion har genomförts med otillräckliga resurser. Systemet med stöd för lärande är i behov av en totalreform. Också här är det viktigt att höra barn och unga.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 32

Riksdagen förutsätter att regeringen för att stärka förutsättningarna för lärande, minska skillnaderna i lärandet och förbättra arbetsron i skolan lämnar riksdagen en proposition med förslag till att stärka stödet för lärande och se över lagstiftningen, och att 200 miljoner euro anvisas för detta ändamål.

Vuxenutbildningsstödet bör fortsätta

Utöver nedskärningarna i det fria bildningsarbetet försvåras förutsättningarna för livslångt lärande väsentligt av att vuxenutbildningsstödet slopas från och med den 1 augusti 2024.

Avskaffandet av vuxenutbildningsstödet hotar att förvärra bristen på arbetskraft särskilt inom social- och hälsovårdstjänsterna samt fostrings- och utbildningssektorn. Inom social- och hälsovården utbildar sig till exempel närvårdare med hjälp av vuxenutbildningsstöd till sjukskötare och inom fostrings- och utbildningsbranschen använder man sig av vuxenutbildningsstöd till exempel för att bli lärare och speciallärare inom småbarnspedagogiken. Enligt Sysselsättningsfondens statistik skaffade sig nästan 6 364 personer från andra branscher en utbildning inom social- och hälsovården med hjälp av vuxenutbildningsstöd år 2022. Bland dem som redan hade en utbildning inom social- och hälsovårdsbranschen vidareutbildade sig 3 572 personer med hjälp av stödet. Avskaffandet av vuxenutbildningsstödet gör det alltså bara inom social- och hälsovårdsbranschen omöjligt för cirka 10 000 personer att utbilda och vidareutbilda sig inom områden som lider brist på arbetskraft.

Inom dessa områden är lönenivån sådan att det inte är realistiskt att tro att människor i alla situationer kan vidareutbilda sig med egna pengar eller ta lån för detta ändamål.

Avskaffandet av vuxenutbildningsstödet motiveras till exempel med att det används av högutbildade personer och att det inte riktas rätt i sin nuvarande form. Situationen inom social- och hälsovården och fostrings- och utbildningssektorn visar dock att vuxenutbildningsstöd också riktas till branscher som har brist på arbetskraft och att slopandet av stödet förvärrar situationen inom dessa branscher. I stället för att försvåra någons studier bör man undanröja hindren för dem som inte studerar.

För att undanröja hindren för livslångt lärande och bättre än i nuläget möjliggöra jämlika möjligheter till studier är det bland annat viktigt att bättre identifiera inlärningssvårigheterna hos personer i arbetsför ålder och stärka stödet för dem.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 33

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från sin plan att slopa vuxenutbildningsstödet, som har en mycket viktig roll i att möjliggöra kontinuerligt lärande.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Överföring av integrationsutbildningen till undervisnings- och kulturministeriet

Syftet med integrationsutbildningen för invandrare är att de ska lära sig språket och utveckla färdigheter som behövs för att få en arbets- eller studieplats samt få kontakter med det finländska samhället. Integrationsutbildningen lyder under arbets- och näringsministeriet och kan ordnas av läroanstalter som har tillstånd att ordna utbildning eller av privata, vinstdrivande företag.

Integrationsutbildningen fungerar dock inte på bästa möjliga sätt. I flera utredningar har det konstaterats att en stor del av deltagarna i utbildningen inte får de språkkunskaper som behövs och att utbildningen är splittrad. Riksdagens kulturutskott har 2018 påpekat att den tidskrävande processen för att upphandla utbildning och ett ekonomiskt styrt upphandlingsbeslut kan leda till att utbildningen inte i tillräckligt hög grad tillgodoser utbildningsbehovet vad beträffar kvalitet, tillgänglighet, lärarnas kompetens och utbildningens kontinuitet.

Enligt kulturutskottet finns det idag ett fortlöpande och betydligt större behov av integrationsutbildning för vuxna. Därför är det inte längre motiverat att ha upphandlad utbildning. Utskottet anser det vara ett bättre alternativ att integrationsutbildningen i fortsättningen ingår i det normala utbildningssystemet. Då kan utbildningen finansieras med statsandelar och de studerande tas in utan väntetider.

Utöver riksdagens kulturutskott har till exempel Undervisningssektorns fackorganisation OAJ och Utvecklingsföreningen för yrkeskunnande (AMKE) krävt att integrationsutbildningen för vuxna invandrare i sin helhet ska samordnas av undervisnings- och kulturministeriet. På så sätt kan man bättre än i nuläget utveckla integrationsutbildningen på lång sikt och förbättra utbildningens kvalitet.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 34

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om att ordnandet av integrationsutbildning överförs till undervisnings- och kulturministeriet.

51. Understöd för kyrklig och religiös verksamhet

Under momentet beviljas finansiering för kyrklig och religiös verksamhet bland annat till ortodoxa kyrkan i Finland, Finlands Sjömanskyrka och flera registrerade religionssamfund. Finansutskottet beslutade i samband med behandlingen av budgetbetänkandet att öka finansieringen till vissa kristna aktörer. Det är viktigt att se till att religiös verksamhet som får statlig finansiering främjar toleransen mellan olika världsåskådningar och respekterar de universella mänskliga rättigheterna.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 35

Riksdagen förutsätter att en förutsättning för beviljande av statsunderstöd är att den sammanslutning som får understöd i sin verksamhet har förbundit sig att respektera varje människas odelbara mänskliga rättigheter, toleransen mellan olika världsåskådningar, jämställdheten mellan könen och rättigheterna för minoriteter.

10. Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning och fritt bildningsarbete

20. Gemensamma utgifter för grundläggande utbildning, småbarnspedagogik och fritt bildningsarbete (reservationsanslag 3 år)

Skiftomsorg för yngre skolelever

För att kombinera familj och arbete samt stödja sysselsättningen måste man bättre än i nuläget hitta metoder för att hantera familjernas mycket olika situationer. Vi behöver fler metoder för att underlätta vardagen särskilt för de småbarnsföräldrar som har låga löner och tungt skiftarbete. Det är viktigt också för att öka sysselsättningen.

Skiftarbete utförs i stor utsträckning inom social- och hälsovården, detaljhandeln samt hotell- och restaurangbranschen. Sipiläs regering införde friare öppettider för butikerna och påskyndade övergången till ett samhälle som är i gång dygnet runt, sju dagar i veckan. Friare öppettider för butikerna motiverades främst ur konsumentens synvinkel. Konsekvenserna för arbetstagarnas vardag var och är fortfarande en del av den offentliga debatten.

I många familjer där en eller flera föräldrar har skiftarbete upplever man att den barnomsorg som kommunerna erbjuder inte följer utvecklingen i arbetslivet. Ett särskilt orosmoment är de yngre skolelever som blir utan vårdplats, trots att föräldrarna i allt större utsträckning arbetar kvällar och nätter samt veckoslut.

Särskilt ensamförsörjare har svårt att ta emot skiftarbete, eftersom samhällets tjänster inte stöder detta. Att stödja sysselsättningen för ensamförsörjare är också en jämställdhetsfråga, eftersom merparten av ensamförsörjarna är kvinnor.

Många kvinnodominerade branscher, såsom handeln, social- och hälsovården och restaurangbranschen, lider brist på arbetskraft, och det är också inom dessa branscher som det finns mycket skiftarbete. Skiftomsorg för de yngsta skoleleverna skulle undanröja ett stort hinder för föräldrarna att arbeta inom dessa branscher.

En del kommuner erbjuder också skiftomsorg för skolelever. Rätten till skiftomsorg för yngre skolelever kan dock inte vara beroende av hemkommunen. Med tanke på barnets rättigheter och likabehandlingen av familjerna är det väsentligt att det föreskrivs om detta i lag och att rätten till skiftomsorg garanteras i hela landet. Man måste få ordning på tjänsterna för att underlätta vardagen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

gen för dem som har skiftarbete och för att öka sysselsättningsgraden. Utöver tillgången till skiftomsorg måste också kvaliteten på den tryggas i hela landet.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 36

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om skiftomsorg för små skolelever för att föräldrar ska kunna ta del av arbetslivet.

31. Statsandelar och statsunderstöd för driftskostnader för läroanstalter för fritt bildningsarbete (förslagsanslag)

De nedskärningar i statsandelarna som görs i budgeten för 2024 drabbar i synnerhet det fria bildningsarbetet. Statsandelarna för fritt bildningsarbete minskas med 20,5 miljoner euro om man jämför med budgeten för 2023. Det slår väldigt hårt mot läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet.

Det fria bildningsarbetet spelar en viktig roll i det finska utbildningssystemet. Det fria bildningsarbetet omfattar olika läroanstaltsformer, det vill säga medborgarinstitut, folkhögskolor, sommaruniversitet, studiecentraler och idrottsutbildningscenter.

Den minskade finansieringen kan inte kompenseras med deltagaravgifter, eftersom många efter så stora höjningar inte längre har råd att delta i utbildning. Avgifterna gör redan nu att tröskeln för i synnerhet låginkomsttagare att delta i kurser är hög. En höjning av avgifterna strider också starkt mot grundidén med fritt bildningsarbete, eftersom det fria bildningsarbetet strävar efter att främja den regionala tillgängligheten och jämlikheten i utbildningen. Det statliga stödet är viktigt för att läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet ska kunna erbjuda kurser som är förmånligare än motsvarande som ordnas av privata aktörer. Nedskärningarna i utbildningen inverkar allra mest på det fria bildningsarbetets läroanstalter i små kommuner.

År 2021 studerade över 1,1 miljoner personer vid läroanstalter inom fritt bildningsarbete. Kurserna är populära, innehållsmässigt mångsidiga och kan på ett heltäckande sätt svara på behoven hos människor i olika livssituationer. Enligt lagen är uppdraget för fritt bildningsarbete att i enlighet med principen om livslångt lärande ordna utbildning som stöder ett enhetligt samhälle, jämlikhet och aktivt medborgarskap.

Läroanstalterna inom fritt bildningsarbete är de största aktörerna inom vuxenutbildning i Finland. De är viktiga aktörer när det gäller att möjliggöra livslångt lärande i hela Finland. Också barn och unga omfattas av det fria bildningsarbetet. Till exempel har idrottsutbildningscentren ungefär 1,4 miljoner studerande varje år. Av dessa är cirka 740 000 barn och unga.

Regeringens nedskärningar i utbildningen inom det fria bildningsarbetet drabbar alltså alla åldersklasser och människor i mycket olika livssituationer, såväl barn, sysselsatta, arbetslösa som pen-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

sionärer. Med tanke på det livslånga lärandet och lika möjligheter till livslångt lärande är det väsentligt att läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet i nuläget når ut till väldigt många andra än enbart högskoleutbildade.

Läroanstalterna inom fritt bildningsarbete upprätthåller människornas funktionsförmåga och psykiska hälsa, och de förebygger marginalisering. Vuxenutbildningens betydelse ökar i samband med att arbetslivet förändras i allt snabbare takt. Vid det fria bildningsarbetets kurser lär sig många bland annat viktiga nya färdigheter för att kunna möta det föränderliga arbetslivet och dess krav. Läroanstalterna kan på ett mycket kostnadseffektivt sätt erbjuda flexibla utbildningsvägar för såväl personer i arbetslivet som arbetslösa. För pensionärer ger deltagandet i utbudet inom det fria bildningsarbetet möjligheter att upprätthålla funktionsförmågan, delaktigheten och välbefinnandet, vilket i sin tur minskar efterfrågan på social- och hälsovårdstjänster. Läroanstalterna inom fritt bildningsarbete och deras tillräckliga resurser är alltså också en viktig del av sysselsättningspolitiken och främjandet av välfärden.

De har en viktig roll också när det gäller integrationen av invandrare. Det gäller till exempel språkutbildning och annan utbildning som berör arbetslivsfärdigheter. Vid läroanstalter inom fritt bildningsarbete har invandrare också goda möjligheter att bekanta sig med andra människor, vilket främjar integrationen.

Vi föreslår

att moment 29.10.31 ökas med 25 000 000 euro för finansiering av läroanstalter för fritt bildningsarbete.

51. Understöd till organisationer

Under momentet stöds bland annat hantverks- och konsthantverkorganisationer, hushållskonsumtörföreningar, kvinnoorganisationer, Finlandsskolorna, bildningsverksamheten för utlandsfinländare samt Kriittinen korkeakoulu.

Det är bra att finansutskottet beviljade tillskott under momentet exempelvis för att trygga verksamheten vid Distansskolan Kulkuri och Finlandsskolorna. Vi anser att också nedskärningen i finansieringen av Kriittinen korkeakoulu bör återtas. Vid Kriittinen korkeakoulu bedrivs mycket viktigt bildningsarbete med väldigt små resurser.

All statsunderstödd organisationsverksamhet ska respektera varje människas odelbara mänskliga rättigheter och rätt att vara sig själv.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.10.51 med 50 000 euro för finansiering av Kriittinen korkeakoulu och godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 37

Riksdagen förutsätter att en förutsättning för beviljande av understöd är att den organisation som får understöd respekterar vars och ens odelbara mänskliga rättigheter, jämställdheten mellan könen och rättigheterna för minoriteter.

40. (29.40, delvis) Högskoleundervisning och forskning

50. Statlig finansiering av universitetens verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Starkare basfinansiering för universiteten och ökade nybörjarplatser

Universitetens basfinansiering sjunker i förhållande till antalet studerande, och regeringsprogrammet kommer inte med någon lösning på detta. Universitetens finansiering är alltför beroende av kortsiktiga projekt.

Universiteten behöver också en starkare basfinansiering för att utbildningsnivån för de unga årskullarna ska kunna höjas. En starkare basfinansiering är viktig för den fria forskningen och den undervisning som bygger på den. Universitetens uppgifter och nybörjarplatser kan inte bli fler om inte basfinansieringen ökar. En starkare basfinansieringen ger universiteten stabilitet och förutsägbarhet, vilket är viktigt för en högklassig och långsiktig forskning.

Budgetpropositionen för 2024 lovar inte direkt att höja universitetens basfinansiering, trots att man i regeringsprogrammet lovar att sörja för högskolornas basfinansiering. Också den offentliga finansieringens genomslag är störst när den riktas till grundforskning.

I programmet för Petteri Orpos regering utlovas att regeringen förbinder sig att öka antalet nybörjarplatser vid högskolorna. Enligt regeringsprogrammet riktas nya nybörjarplatser särskilt till tillväxtorter och områden med ett lågt antal nybörjarplatser i förhållande till antalet unga samt till branscher och områden där det förväntas uppstå betydande brist på arbetskraft.

Regeringen har till exempel förbundit sig att öka antalet nybörjarplatser vid universiteten för lärare inom småbarnspedagogik. Enligt regeringsprogrammet ska varje år minst 1 400 nya lärare inom småbarnspedagogiken utbildas så att behovet inom båda nationalspråken beaktas.

Regeringsprogrammet innehåller dock inga konkreta och realistiska metoder för finansiering av nybörjarplatser. Vid budgetmanglingen hösten 2023 beslutade regeringen att anvisa 11,7 miljoner euro 2024 för att öka antalet nybörjarplatser vid högskolorna. Under hela regeringsperioden uppgår finansieringen till 41 miljoner euro. Nivån är helt otillräcklig i förhållande till våra mål och behov.

Nybörjarplatserna kan inte ökas utan tillräcklig finansiering. Det är också viktigt att se till att högskolorna får basfinansiering för att utvidga utbildningarna. Utan tillräcklig finansiering kan nybörjarplatserna vid högskolorna också minska jämfört med nuläget. Om nybörjarplatserna inte kompenseras fullt ut till högskolorna är det fråga om en nedskärning i utbildningen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

Det behövs så mycket fler nybörjarplatser att antalet studerande inte kan höjas enbart genom att man ökar marginalkostnaderna per nybörjarplats. För att målet ska nås behövs det också en långsiktig finansieringsplan.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.40.50 med 25 000 000 euro till finansiering enligt prövning för att stärka universitetens basfinansiering och med 30 000 000 euro i statlig finansiering för att utöka nybörjarplatserna vid universiteten och att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 38

Riksdagen förutsätter att regeringen förbinder sig att långsiktigt öka antalet nybörjarplatser vid högskolorna och den finansiering som det förutsätter så att kompetensnivån i Finland kan fås att stiga och Finland kan nå sitt mål om att 50 procent av de unga vuxna har högskoleutbildning 2030.

Reservationens förslag till uttalande 39

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att avhjälpa bristen på kompetent personal inom småbarnspedagogiken, till exempel genom att öka utbildningsplatserna för lärare inom småbarnspedagogik, öka branschens dragningskraft och hållkraft och utveckla arbetsvillkoren och arbetsförhållandena.

Psykoterapeututbildningen måste ses över och göras avgiftsfri

Finland har kunnat stoltsera med sin avgiftsfria utbildning, men psykoterapeututbildning som ordnas som fortbildning vid universiteten kan kosta de studerande tiotusentals euro. Därför är tröskeln för att utbilda sig för hög, särskilt för personer med låga inkomster. Vänsterförbundet anser att utbildningen av psykoterapeuter och sexualterapeuter måste bli avgiftsfri specialiseringsutbildning.

Dessutom ska man inom psykoterapeututbildningen i enlighet med Sveriges modell införa en utbildning i två steg där utbildningen på basnivå ger beredskap för korta interventioner och den högre nivån motsvarar den nuvarande psykoterapeututbildningen.

Det höga priset på psykoterapeututbildning orsakar också brist på psykoterapeuter, och därför får höginkomsttagare hjälp via den privata sektorn, medan det inom den offentliga sektorns primärvård råder stor brist på psykoterapeuter. Primärvårdens roll inom mentalvårdstjänsterna kan inte stärkas om inte bristen på arbetstagare, såsom bristen på psykiatrer och psykoterapeuter, avhjälps. Vi behöver en övergripande plan för att utveckla utbildningen inom mentalvården och trygga tillgången på yrkesutbildade personer.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 40

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition om att psykoterapeututbildningen reformeras i två steg och blir avgiftsfri, och att regeringen anvisar de medel som behövs för detta.

Internationella studerande

Den planerade läsårsavgiften för studerande från länder utanför EU och EES, som till fullo ska täcka studierna för dessa studerande, kommer enligt universitetens bedömningar att inverka negativt på antalet internationella studerande. Det är alltså inte realistiskt att förvänta sig att antalet internationella talanger ökar. Den här typen av läsårsavgift strider också mot kärnan i den finska utbildningspolitiken, det vill säga utbildning på lika villkor för alla. Beslutet kommer att inskränka i synnerhet möjligheterna för internationella studerande som kommer från förhållanden med låga inkomster att studera i Finland och efter att de avlagt sina studier etablera sig på den finländska arbetsmarknaden. Målen som ställts upp för FoUI-verksamheten uppnås inte heller utan internationella experter.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 41

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder behövliga ändringar för att studieavgifterna för internationella studerande inte ska höjas och för att högskolornas finansiering inte ska sänkas i motsvarande grad.

55. Statlig finansiering av yrkeshögskolornas verksamhet (reservationsanslag 2 år)

Starkare basfinansiering för yrkeshögskolorna och ökade nybörjarplatser

Yrkeshögskolornas basfinansiering har minskats med nästan en tredjedel under 2010-talet, både i form av direkta budgetnedskärningar och indexfrysningar.

Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene har bedömt att yrkeshögskolorna basfinansiering måste få ett tillägg av engångsnatur på 20 miljoner euro för att antalet nybörjarplatser ska kunna hållas på nuvarande nivå också under de kommande fyra åren. En starkare basfinansiering för yrkeshögskolorna är viktig för att kunna utveckla utbildningen, och därför måste yrkeshögskolorna också kunna stärka sin egen forskning.

Regeringen minskar yrkeshögskolornas basfinansiering med 12 miljoner euro. Nedskärningen baserar sig på överföringen av ersättningar för social- och hälsovårdspraktik. Med den summan skulle man kunna utbilda cirka 450 nya proffs inom social- och hälsovården. Hela beloppet av re-

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

geringens tilläggsfinansiering för att öka antalet nybörjarplatser, det vill säga 11,7 miljoner euro, bör alltså ges till yrkeshögskolorna så att ens konsekvenserna av denna nedskärning kan kompenseras.

Regeringens tilläggsfinansiering är dock avsedd att räcka till exempelvis för att öka nybörjarplatserna vid universitetens utbildning för lärare inom småbarnspedagogik och för att finansiera andra nya utbildningsbehov.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.40.55 med 25 000 000 euro för att stärka yrkeshögskolornas behovsprövade finansiering och med 30 000 000 euro för att öka antalet nybörjarplatser vid yrkeshögskolorna.

Gör det lättare att tillgodoräkna utländska examina

Det behövs tydligare förfaranden och mer resurser för identifiering och tillgodoräkning av utländska examina och för behövliga tilläggsutbildningar. Det är slöseri med resurser att en arbetstagare som kommer till Finland inte kan utöva ett yrke som han eller hon studerat och har kompetens för. Dessutom måste språkinlärningen ges ett starkt stöd, eftersom ett gemensamt språk är centralt både i arbetslivet och i integrationen i allmänhet.

Utöver att underlätta tillgodoräkningen av utländska examina är det viktigt att arbetstagare med utländsk bakgrund introduceras i spelreglerna i det finländska arbetslivet för att undvika arbetsrelaterat utnyttjande.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 42

Riksdagen förutsätter att det ska bli lättare att tillgodoräkna utländska examina.

70. (29.70, delvis) Studiestöd

52. Statsborgen för studielån (förslagsanslag)

Studiestödssystemet bör utvecklas utifrån den studiepenningsdominerade modellen för att ge de studerande möjlighet att fokusera på studierna i stället för att ständigt tvingas oroa sig över sin försörjning. I nuläget lever många studerande under fattigdomsgränsen. De studerande är den enda grupp som förutsätts ta lån till exempel för att köpa mat och betala elräkningen.

Regeringen gör studiestödet avsevärt mer lånebetonat. Statsborgen stiger i Finland med över 30 procent och studiestödets låneandel ökar till cirka 75 procent. Det bidrar till en mer lånebetonat modell, och det kommer sannolikt att leda till att allt fler arbetar allt mer vid sidan av studierna

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

och att fler håller ett mellanår efter att de tagit examen från andra stadiet. Det förlänger ytterligare tiden för avläggandet av utbildning. Det är inte lockande att ta lån i ett läge där det är väldigt osäkert om man får jobb efter studierna och där den framtida räntan på banklån är oviss.

Undersökningar visar att viljan att ta lån är kopplad till den studerandes socioekonomiska bakgrund. Att ta lån är en större risk för dem som saknar ett ekonomiskt skyddsnet. Alla högskoleutbildade utexamineras inte heller inom branscher med god lön. Särskilt lönenivån inom kvinnodominerade branscher släpar fortfarande efter mycket i förhållande till utbildningsnivån. En allt större tyngdpunkt på lån och den redan kraftiga skuldsättningen under studietiden lockar inte studerande till de branscher där det råder stor brist på arbetskraft, såsom småbarnspedagogiken och social- och hälsovården.

En större tyngdpunkt på lån leder också till att de studerande skuldsätter sig i allt snabbare takt. Studielånestocken har fördubblats sedan 2017. Situationen förvärras kraftigt av att levnadskostnaderna och räntorna har stigit mycket under den senaste tiden. Allt större studielån kan till exempel göra det svårt att få bostadslån och försvåra livet i övrigt länge efter att studierna är avlagda, bland annat när det gäller att försörja den egna familjen.

För studerande på andra stadiet är det också problematiskt att de trots ökningen av lånen inte kan använda studielånskompensationen även om de utexamineras inom målsatt tid. För studerande under 18 år bör det dessutom beaktas att det är fråga om att läropliktiga ungdomar blir skuldsatta. Skuldsättning redan på andra stadiet kan också inverka på möjligheterna till fortsatta studier. En ökning av studiestödets tyngdpunkt på låneandelen bör därför granskas också med tanke på hur den påverkar den önskade höjningen av utbildningsnivån.

I Finland går högskoleutbildningen fortfarande i arv och ökad betoning på lån under studietiden kommer sannolikt att ytterligare stärka den här utvecklingen. Det innebär ytterligare ökad ojämlikhet inom högskoleutbildningen.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 43

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och inför ett räntetak för studielån.

Reservationens förslag till uttalande 44

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja studiestödet.

55. Studiepenning och bostadstillägg (förslagsanslag)

Nivån på studiepenningen har inte på många år varit sådan att det skulle gå att studera på heltid, särskilt inte i huvudstadsregionen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

Enligt regeringsprogrammet görs det under 2024–2027 inga indexjusteringar i de sociala förmånerna, vilket också medför att studiepenningen fryses till 2023 års nivå och villkoren för bostadsbidraget skärps. Det minskar avsevärt de studerandes disponibla inkomster. Redan i nuläget lever många studerande under fattigdomsgränsen.

Det är oroväckande vanligt att studerande lider av psykisk ohälsa. Det har under de senaste åren gjorts ett flertal ändringar i studiestödet och effekterna av dem borde utvärderas ordentligt. Krisen med den psykiska hälsan kan inte lösas enbart genom att utöka mentalvårdstjänsterna, utan man måste också ta itu med de samhälleliga orsakerna till psykiska problem, såsom osäker och svag utkomst.

De studerandes utkomst och psykiska hälsa stärks genom att studiepenningen höjs, inte genom att deras skuldsättning ökas. Vänsterförbundets alternativ innebär att alla försämringar av bostadsbidraget återtogs, också de som berör studerande.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 45

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om att höja studiepenningen med 50 euro i månaden och att studiepenningen i fortsättningen höjs enligt index.

80. (29.80, delvis) Konst och kultur

Ett mångsidigt och livskraftigt konst- och kulturliv är en central faktor för samhällets välfärd och ett värde i sig. Alla ska få utöva konst och kultur och njuta av dem, oberoende av förmögenhet. Konst och kultur har också en viktig ekonomisk dimension: branschen sysselsätter nästan 140 000 människor och svarar för drygt tre procent av Finlands bruttonationalprodukt. Också tillväxtpotentialen är stor.

Coronapandemin drabbade olika kulturaktörer på olika sätt. Kulturbranschen håller dock fortfarande på och återhämtar sig från coronapandemin, och kommer att göra det länge. Branschen är alltså fortfarande i behov av åtgärder för att återhämta sig från pandemin för att det finländska konst- och kulturlivet ska vara mångsidigt och levande även i framtiden.

Trots de växande behoven föreslår regeringen betydande nedskärningar i anslagen för konst och kultur 2024. Nedskärningarna drabbar förhållandevis hårt till exempel aktörerna inom det fria konstfältet samt tv- och filmbranschen. Det är svårt att utveckla det fria fältets verksamhet på lång sikt och koncentrera sig på kärnkompetensen när finansieringen är osäker. Exempelvis har Centret för konstfrämjande (Taika) 1,3 miljoner euro mindre till sitt förfogande för stipendier och understöd 2024 än 2023. Det är fråga om en minskning på ungefär 5 procent. Vänsterförbundet anser att finansieringen av konst och kultur bör ökas och inte skäras ned, vilket innebär att också Centret för konstfrämjande ska få mer finansiering.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

Konst och kultur kan inte existera utan konstnärer och kulturutövare. Många anställda inom kulturbranschen har korta anställningsförhållanden som frilansare, självsysselsatta eller med stipendier. Branschen är på många håll sådan att det helt enkelt inte finns fasta anställningar på heltid, och mellan de korta jobben måste man vara beroende av utkomstskydd för arbetslösa eller arbeta inom någon annan bransch, som ofta är så lågavlönad att försörjningen behöver kompletteras med sociala förmåner. Regeringens nedskärningar i social- och utkomstskyddet för arbetslösa är alltså också en konst- och kulturpolitisk fråga. Också de stora nedskärningarna inom det fria bildningsarbetet drabbar konstnärer och kulturutövare, eftersom många av dem undervisar vid dessa läroanstalter och på det sättet kan dryga ut sina inkomster.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 46

Riksdagen förutsätter att regeringen avsevärt och långsiktigt ökar den offentliga finansieringen av konst och kultur och i samband med tilläggsbudgeten för 2024 lämnar riksdagen en proposition om att öka anslagen för konst och kultur med sammanlagt minst 30 miljoner euro.

30. Statsunderstöd för verksamhet vid allmänna bibliotek (fast anslag)

Stöd för köp av litteratur med liten spridning

Biblioteken ökar människors jämlika möjligheter till bildning, kultur och självutveckling. De främjar också läskunnighet och läsandets kultur. Också i regeringsprogrammet nämns vikten av att främja läskunnigheten. När det gäller att stärka läskunnigheten leder dessvärre regeringens konkreta åtgärder i motsatt riktning.

Regeringen har för avsikt att slopa det stöd för köp av kvalitetslitteratur med liten spridning som beviljats sedan 1985. Tack vare stödet har biblioteken kunnat skaffa bland annat fackböcker, barnböcker, lättlästa böcker, och på så sätt upprätthålla förlagsverksamhet också i fråga om dessa. De böcker som omfattas av stödet finns på en förteckning över cirka 700–900 verk som sammanställts av experter från statens litteraturkommission, Delegationen för informationsspridning, Selkokeskus och Fotokonstnärernas förbund. Slopandet av stödet försvårar verksamhetsmöjligheterna för en bransch som redan befinner sig i en svår situation.

Med tanke på en mångsidig bildning och med tanke på att den kritiska läskunnigheten får en allt större betydelse är det väsentligt att biblioteken också har tillgång till litteratur som inte är försäljningsframgångar. Stödet för inköp av litteratur med liten spridning är av stor betydelse också för att alla, oberoende av bostadsort, ska ha tillgång till evidensbaserad kunskap.

Lättläst litteratur är viktig till exempel i språkundervisningen för invandrare. Man kan också behöva lättläst litteratur på grund av en utvecklingsstörning, läs- och skrivsvårigheter, ålderdom el-

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

ler en minnessjukdom. Tillgången till litteratur med liten spridning är alltså också en fråga om jämlikhet i läsningen.

Sett till statsfinanserna har alltså en liten finansiering en stor inverkan, och det är viktigt att trycka dessa fortsättning.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.30 med 1 000 000 euro för stöd för köp av litteratur med liten spridning.

34. Statsandel och statsunderstöd för driftskostnader för grundläggande konstutbildning (förslagsanslag)

Pilotförsök med jämlikhetspenning för grundläggande konstundervisning

Vänsterna strävar med sin kulturpolitik efter att en persons socioekonomiska bakgrund eller familjens kulturella kapital, eller avsaknaden av det, i framtiden inte ska vara avgörande för om man kan bli aktiv konstaktör eller -konsument.

För att varje barns rätt till konst och kultur ska tillgodoses måste man sörja för en högklassig grundläggande konstundervisning som en del av småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen. Grundläggande konstundervisning ger barnen goda färdigheter för konstnärligt självuttryck, identitetsutveckling och framgång i studierna samt samhällelig aktivitet. Det nuvarande systemet för grundläggande konstundervisning ter sig som att de barn som deltar i konstundervisningen har en specifik socioekonomisk och kulturell bakgrund. Olika regionala nätverk för barnkultur och program för kulturfostran inom den grundläggande utbildningen åtgärdar brister i tillgången till konst och förbättrar barnens jämlika möjligheter att utöva och uppleva konst. Ju längre bort från de stora städerna man kommer, desto färre professionella kulturtjänster erbjuds.

Den grundläggande konstundervisningen spelar alltså en mycket viktig roll i konstfostran i Finland. Systemet lider dock av ett finansieringsunderskott och det behöver utvecklas för att barn och unga ska få tillgång till grundläggande konstundervisning på ett mer jämlikt sätt än i nuläget. För att förbättra barns och ungas jämlika möjligheter till fritidsaktiviteter bör man också erbjuda den grundläggande konstundervisningen en jämlikhetspenning, alltså behovsbaserad finansiering, på samma sätt som i skolorna. Finansieringen kan fördelas enligt samma socioekonomiska kriterier som jämlikhetspenningen för skolor.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.34 med 5 000 000 euro för ett pilotförsök med jämlikhetspenning för grundläggande konstundervisning.

50. Understöd för främjande av konst och kultur (reservationsanslag 3 år)

Finansieringen av Finlands filmstiftelse

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

Finlands filmstiftelse har till uppgift att främja en högklassig, mångsidig och originell filmproduktion i Finland. Stiftelsen har också till uppgift att ansvara för kulturexporten av inhemsk film, främja internationaliseringen för finländska filmer och filmmakare och dela ut stöd för internationell filmverksamhet. Stiftelsen beviljar också stöd till internationella, nationellt betydelsefulla filmfestivaler i Finland.

Enligt Finlands filmstiftelses utredning är det också ekonomiskt förnuftigt att understöda filmproduktioner. Exempelvis betalar sig ett produktionsstöd på 650 000 euro tillbaka till samhället i form av inkomster på 687 500–1 357 500 euro. En lång fiktiv film med en produktionsbudget på cirka 1,6 miljoner euro får enligt Finlands filmstiftelse i genomsnitt 650 000 euro (40 procent) i stöd.

Ändå tänker regeringen skära ner finansieringen för Finlands filmstiftelse med ungefär 1 miljon euro.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.80.50 med 1 000 000 euro för finansiering av Finlands filmstiftelse.

90. Idrottsverksamhet

Inom idrottspolitiken oroar sig Vänsterförbundet för att idrotten har polariserats. Det finns fortfarande många som rör på sig mycket, men antalet personer som rör på sig för mindre än rekommenderat har ökat. Den socioekonomiska ställningen har betydelse också inom idrott och motion. Den påverkar motionsvanorna och möjligheterna att delta i mångsidig motion. Allt beslutsfattande ska ta fasta på att stödja en aktiv livsstil. Exempelvis trafikpolitiken och stadsplaneringen har stor betydelse för främjandet av vardagsmotion.

Jämställdheten mellan könen förverkligas inte inom idrott och motion, och det krävs fortfarande mycket också av statens idrottspolitik för att rätta till detta missförhållande. Invandrare, särskilt invandrarkvinnor, behöver mångsidigt stöd för att delta i motion och föreningsverksamhet. Man bör inom alla nivåer av beslutsfattandet satsa på lika möjligheter för barn och unga att röra på sig, eftersom det är i barndomen man bygger grunden för sitt lärande och en aktiv livsstil och lärande. Därför anser vänstern att det är viktigt att varje barn garanteras en avgiftsfri hobby. Motion och de gemenskaper som hör samman med motion är viktiga också när det gäller att främja pensionärernas välbefinnande och ingripa i ensamhet.

51. Främjande av en fysiskt aktiv livsstil och motionsförhållandena (reservationsanslag 2 år)

Regeringsprogrammet innehåller många åtgärder som syftar till att öka motionen och den fysiska aktiviteten inom alla åldersgrupper. I anslutning till det ska det i enlighet med regeringsprogrammet genomföras ett förvaltningsövergripande program, Mer motion i Finland, för vilket regeringen har reserverat 20 miljoner euro i budgeten för 2024. Samtidigt minskar anslagen för den grundläggande verksamheten inom statens idrottsväsende för 2024, och anslagen fortsätter minska i takt med att regeringsperioden framskrider.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

Med tanke på den regionala jämlikheten i idrottsmöjligheterna och främjandet av en fysiskt aktiv livsstil för alla, oberoende av bakgrund, är det motsägelsefullt att man riktar nedskärningar till idrottsorganisationernas verksamhet, byggandet av idrottsanläggningar, föreningsverksamhet och idrottsutbildningscentrens finansiering. Alla de här är viktiga för att trygga motionsaktiviteter med låg tröskel i hela landet.

I den finländska idrottskulturen har föreningarna en central ställning, och föreningsverksamheten är kärnan i medborgarverksamheten inom idrotten. Föreningarna är av stor betydelse inom elitidrott, tävlingsidrott och hobbyidrott. Särskilt när det gäller idrott och motion för barn och unga spelar föreningarna en stor roll. För många barn och unga är föreningarna en oersättlig gemenskap där man upplever mycket och utvecklas tillsammans.

Idrottsföreningarna ska å ena sidan erbjuda sakkunnig träning och handledning och å andra sidan vara avgiftsfria. Denna ekvation är för svår för många föreningar vars verksamhet bygger på frivilligarbete. Förutsättningarna för allmännyttig medborgarverksamhet bör stödjas i högre grad än för närvarande.

Idrottsföreningarnas ekonomi belastas också av att kostnaderna stiger och av att trycket på att höja avgifterna för juniorverksamheten ökar. När kostnaderna stiger också inom andra livsområden kan idrottsavgifterna bli för höga, särskilt i familjer med låga inkomster. Att sluta ägna sig åt en hobby som är viktig i barnets och den unga personens liv kan vara en stor förlust också i det sociala livet och öka känslan av utanförskap och ensamhet.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.90.51 med 4 000 000 euro för att öka föreningsstödet i syfte att stödja ungas idrottsaktiviteter och med 10 000 000 euro för att bygga idrottsanläggningar för barn och unga.

91. Ungdomsarbete

Att våra unga är vår framtid är en kliché men det stämmer. Det är en allvarlig signal för samhället när allt fler unga mår psykiskt dåligt och känner osäkerhet.

En stor del av de unga mår bra, men de som mår sämst mår dåligt på många olika områden. Också coronaåren bidrog till att problemen växte i de familjer som hade det svårt från förut, och det kommer sannolikt att synas i barnens och de ungas liv ännu länge. Beklagligt ofta är det fråga om generationsöverskridande utsatthet. Enligt en färsk undersökning upplevde 90 procent av barnen i familjer med låga inkomster att familjen hade utmaningar att klara av utgifterna. En tredjedel hade tvingats avsluta sina fritidsaktiviteter av ekonomiska skäl, och 14 procent upplevde att familjen inte hade tillräckligt med mat.

De unga som mår dåligt av flera olika orsaker faller alltför ofta utanför samhällets skyddsnät. När exempelvis mentalvårdstjänsterna inte är tillräckligt lättillgängliga, måste barnskyddet också hjälpa unga med psykiska symtom. Det är viktigt att utveckla samarbetet mellan barnskyddet och

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

barn- och ungdomspsykiatrin. Det bör också säkerställas att också barnens behov av hjälp utreds när de vuxna i familjen uppvisar symtom på psykisk ohälsa.

Regeringens nedskärningar och försämringar av tjänsterna försvårar de ungas liv och är ytterst kortsiktiga. Regeringen ökar fattigdomen bland barnfamiljerna. Regeringen skär i studiepenning- en och bostadsbidraget för unga. Regeringen försämrar förutsättningarna till rehabilitering för unga som löper risk för utslagning och försämrar eftervården inom barnskyddet. Regeringen gör nedskärningar i ungdomsarbetet. Regeringen avskaffar skattefriheten vid köp av en första bostad. Listan kunde göras ännu längre.

I stället för nedskärningar som drabbar de unga och barnfamiljerna måste vi satsa på familjernas välbefinnande och försörjning, på att stärka framtidsutsikterna och delaktigheten för unga och på tjänster för unga.

Våldsbrott och gängbildning bland unga är oroväckande företeelser. Det krävs många olika lös- ningar för att hjälpa unga som uppvisar symtom genom att begå brott. Det viktigaste är att före- bygga illabefinnande och beteendemönster som leder till att den unga begår brott. För det krävs framför allt en fungerande socialpolitik. Situationen måste åtgärdas i mångprofessionellt samar- bete och hela familjens situation ska tas i beaktande. Det kräver till exempel tillräckliga resurser för barnskyddet och ungdomsarbetet samt samarbete mellan hemmet och skolan.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 47

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar nedskärningarna och försämringarna som be- rör barnfamiljer och unga, och att regeringen vidtar förvaltningsövergripande åtgärder för att stödja de ungas välbefinnande.

50. Främjande av ungdomsarbete (fast anslag)

Nedskärningarna i ungdomsarbetet är kortsiktiga eftersom ungdomsarbetet har en central roll i att förebygga olika problem. Majoriteten av de unga mår bra, men problemen hopar sig hos samma unga och samma familjer. Också coronaåren bidrog till att problemen växte i de familjer som hade det svårt från förut, och det kommer sannolikt att synas i barnens och de ungas liv ännu länge. Beklagligt ofta är det också fråga om generationsöverskridande utsatthet.

De unga som av flera orsaker drabbas av dåligt psykiskt mående faller alltför ofta utanför sam- hallets skyddsnät. Det behövs mångprofessionella åtgärder för att ingripa i dåligt psykiskt måen- de bland unga. För det krävs tillräckliga resurser också för ungdomsarbetet.

Organisationer och kompetenscentrum inom ungdomsområdet har en betydande roll i att utveck- la ungdomsarbetet, och likaså när det gäller att stärka de ungas delaktighet och hobbyverksam-

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

het. Organisationerna inom ungdomsområdet är också en viktig aktörer när det gäller att tillhandahålla ungdomsarbete.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.91.50 med 3 000 000 euro för stöd till organisationer och kompetenscentrum inom ungdomsområdet.

Stöd för avgiftsfri hobbyverksamhet för skolelever

Hobbyverksamheten för barn och unga har blivit dyrare under de senaste åren. När kostnaderna för de nödvändiga grundläggande behoven stiger, såsom mat, el och boende, tvingas många familjer dra in på barnens fritidsaktiviteter. Finlandsmodellen för hobbyverksamhet är alltså ännu mer aktuell än tidigare.

Syftet med Finlandsmodellen för hobbyverksamhet är att stödja barns och ungas välbefinnande genom att erbjuda barn och unga en avgiftsfri hobby i samband med skoldagen. Läsåret 2022/2023 används modellen i 91 procent av kommunerna i Fastlandsfinland och 1 900 skolor deltar. Finlandsmodellen stöder på många sätt barns och ungas uppväxt och förebygger ensamhet och utanförskap. Modellen stöder också familjernas ork när barn och unga utövar hobbyer i samband med skoldagen och det inte går för mycket av familjens gemensamma tid till att skjutsa barnen till hobbyverksamhet. Till modellens principer hör att alla barn och unga erbjuds fritidsaktiviteter oberoende av familjens socioekonomiska bakgrund eller till exempel en funktionsnedsättning eller sjukdom hos barnet.

Man har mycket goda erfarenheter av den finländska modellen för fritidsaktiviteter, men den måste också utvecklas och i det arbetet är det viktigt att också höra barns och ungas erfarenheter och önskemål. I glesbygden måste exempelvis skolskjutsarna bli mer flexibla för att alla ska ha genuina möjligheter att delta i hobbyer genast efter skoldagen. Det måste också utredas om modellen når de barn och unga som har det sämst ställt socioekonomiskt.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.91.50 med 6 000 000 euro för att öka stödet för avgiftsfri hobbyverksamhet för skolelever.

Stöd till Prometheus-läger

Prometheus-lägrets stöd rf grundades 1990 och ordnar religiöst och partipolitiskt obunden utbildning som syftar till att stödja den unga på sin väg mot vuxenlivet och i bildandet av en livsåskådning. Avsikten är att för de unga som inte hör till något religiöst samfund eller som inte är religiösa trygga möjligheterna till utbildning som stöder den unga på vägen mot vuxenlivet. Föreningen strävar efter att erbjuda så många unga som möjligt en högklassig lägerupplevelse.

År 2023 ordnade föreningen 58 Prometheus-läger där drygt tusen unga deltog. Alla deltagarplatser reserverades på fyra timmar. Det skulle ha funnits minst tusen fler villiga deltagare än vad man

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

kunde ta emot. Responsen från lägren har varit mycket positiv. Undersökningar visar att lägren stärker självkänslan, de sociala färdigheterna och toleransen samt påverkar deltagarnas tänkesätt.

Föreningen är beredd att öka antalet läger som ordnas nästa år, men lägren räcker ändå inte till för att svara på efterfrågan. Prometheus-lägrets stöd rf är en ideell förening. Föreningen har cirka fem anställda, men föreningens bakgrundsorganisation och själva lägren bygger i stor utsträckning på frivilligarbete. Det råder brist i synnerhet på vuxna lägerledare, och det utgör också det största hindret för verksamhetens tillväxt. Föreningen planerar i fortsättningen att betala en liten ersättning till ledarna, och det föreslås att lägeravgifterna ska höjas. Lägerpriserna kan inte konkurrera med skriftskolelägren, som ofta är avgiftsfria för deltagarna.

Utöver den offentliga finansieringen tar föreningen ut en medlemsavgift, samlar in medel och håller på att ta i bruk en plattform för bidragsgivare. För att utvidga verksamheten så att den motsvarar efterfrågan behövs en tilläggsfinansiering på 350 000 euro. Den skulle också tillåta att lägeavgifterna hålls på en skäliga nivå. Bättre möjligheter att delta i Prometheus-lägren är en fråga om religionsfrihet och jämlikhet.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.91.50 med 350 000 euro för att öka de finansiella resurserna för Prometheus-lägrets stöd rf och för att utöka verksamheten så att den motsvarar efterfrågan.

51. Verkstadsverksamhet för unga, uppsökande ungdomsarbete samt skol- och läroanstaltsungdomsarbete (reservationsanslag 2 år)

Uppsökande ungdomsarbete utförs i de flesta kommuner i Finland och via det når man till exempel unga som har avbrutit sina studier eller annars riskerar att falla utanför samhällets skyddsnet. Det uppsökande ungdomsarbetet hjälper unga att bli självständiga och få det stöd och de tjänster som behövs. Många unga behöver hjälp med livskompetens och för att komma in på arbetsmarknaden eller utbildning. Det uppsökande ungdomsarbetet är alltså en viktig aktör när det gäller att nå och hjälpa unga som riskerar att marginaliseras. Det har en viktig roll också när det gäller att lösa problem med den psykiska hälsan eftersom man via det uppsökande ungdomsarbetet kan hänvisa de unga till tjänster som erbjuder hjälp.

Verkstadsverksamhet erbjuds i cirka 90 procent av kommunerna i Finland och vanligen är det en kommun, organisation eller stiftelse som ordnar verksamheten. De vanligaste tjänsterna som verkstäderna erbjuder är arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, arbetsprövning, lönesubventionerat arbete och social rehabilitering. Verkstadsverksamheten har en viktig roll i att hjälpa de unga att få sin vardag att fungera bättre, att komma vidare i livet och att få sysselsättning. Läroplikten kan också fullgöras i verkstadsverksamhet. Det här är inte möjligt utan tillräckliga resurser.

Finansieringen av det uppsökande ungdomsarbetet och verkstadsverksamheten påverkas i statsbudgeten 2024 av att den tilläggsfinansiering som de senaste åren beviljats på grund av coronapandemin nu upphör. Det försvårar den ekonomiska situationen så mycket att till exempel det

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

uppsökande ungdomsarbetet riskerar upphöra i flera kommuner. Också för dem vars barn- och ungdom starkt har präglats av coronaåren är det viktigt att det uppsökande ungdomsarbetet och verkstadsverksamheten får tillräcklig finansiering. De ungas välbefinnande differentieras kraftigt och uppsökande ungdomsarbete och verkstadsverksamhet har en viktig roll när det gäller att stoppa detta fenomen. Åtgärder för att främja återhämtningen från coronapandemin kommer att behöva riktas till barn och unga under en längre tid, och tillräckliga resurser måste anvisas för det här.

En fungerande socialpolitik är av största vikt också i bekämpningen av brottslighet bland barn och unga. Brotten åtgärdas effektivast genom tillräckliga resurser för barnskydd och ungdomsarbete samt genom samarbete mellan skolan och hemmet. Också därför måste en tillräcklig finansiering av det uppsökande ungdomsarbetet och verkstadsverksamheten tryggas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 29.91.51 med 8 000 000 euro för uppsökande ungdomsarbete och för verkstadsverksamhet.

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

20. Jordbruk och livsmedelsekonomi

Jordbruket och livsmedelssystemet i vidare bemärkelse har stor betydelse dels för livsmedelssäkerheten, dels för miljöhållbarheten i vårt samhälle. Jordbruket måste styras i en miljöhållbar riktning samtidigt som branschens lönsamhet utvecklas. Matproduktionen ger upphov till stora utsläpp, och å andra sidan är livsmedelsproduktionen och markanvändningen i anslutning till den av stor betydelse för utsläppen från mark och för kolsänkorna i mark.

Avskogningen i Finland måste dämpas. Förändringar i markanvändningen, från skog till åker eller från naturområde till bebyggd miljö, kan styras genom reglering och olika styrmedel, såsom en avgift för ändring av markanvändningen.

Ökad konsumtion av växtbaserad mat är globalt sett ett av de effektivaste sätten att stävja avskogningen och utsläppen från matproduktionen samt att minska produktionsdjurens lidande. Växtbaserade proteiner och proteinförädlingsprodukter står i centrum för omställningen. I Finland finns det redan till exempel produktion och förädling av bondeböner, havrebaserade produkter och växtbaserade köttersättningar. Det finns också stor potential för export av växtproteiner, så produktutvecklingen och tillväxten inom denna nya sektor måste stödjas. FoUI-finansiering är ett viktigt sätt att rikta medel till produktutveckling och utveckling av värdekedjan från råvaruproduktion till livsmedelsindustrins förädlade produkter. I bästa fall är det möjligt att skapa växtproteinkluster. Till exempel Kanada och Danmark stöder utvecklingen av växtproteiner genom ett investeringsprogram. Också i Finland är det i ljuset av dessa exempel motiverat att satsa betydligt mer än för närvarande. I Vänsterförbundets alternativ stöds utvecklingen av ett växtbaserat matkluster med 30 miljoner euro.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Omställningsstöd för pälsbranschen

Den finländska pälsdjursuppfödningen har varit mycket omtalad under den senaste tiden på grund av såväl etiska problem inom branschen som hälsorisker, försvagad allmän acceptans och ekonomiska svårigheter. Pälsdjursuppfödningen är nära vägs ände. Fågelinfluensan som spridit sig på pälsfarmerna har ytterligare framhävt de betydande hälsorisker och även nationalekonomiska risker som är förknippade med pälsdjursfarmning.

Vi anser att pälsdjursuppfödarna bör erbjudas ett omfattande stödpaket för en rättvis omställning som gör det lättare att upphöra med verksamheten och hjälper företagarna att starta nya företag, skaffa ny utbildning och få nytt arbete. Vi får inte upprepa samma misstag som inom torvsektorn, som upprätthölls för länge med stort stöd till dess att läget på marknaden snabbt och okontrollerat gjorde att branschen gick utför, vilket orsakade stora svårigheter för många aktörer inom sektorn.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 48

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen ett stödpaket för avveckling av och en rättvis omställning inom pälsbranschen för att hjälpa aktörerna inom branschen att starta nya företag, skaffa ny utbildning och få nytt arbete.

Reservationens förslag till uttalande 49

Riksdagen förutsätter att regeringen under 2024 lämnar en proposition till riksdagen med förslag till en avgift för ändring av markanvändningen i syfte att stävja avskogningen och stärka kolsänkan.

Reservationens förslag till uttalande 50

Riksdagen förutsätter att regeringen startar ett investeringsprogram för växtbaserad mat och anvisar tillräckliga medel för det.

Reservationens förslag till uttalande 51

Riksdagen förutsätter att regeringen reagerar på de försvagade kolsänkorna och fattar behövliga beslut för att stärka sänkorna inom markanvändningssektorn på så sätt att Finland inte behöver kompensera för försvagningen genom utsläppsminskningar inom andra sektorer eller genom att betala till EU, utan pengarna i stället kan användas i Finland genom att betala mark- och skogsägare för att stärka sänkan.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

01. Livsmedelsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Den myndighet som bevakar djurens intressen gjorde under den senaste regeringsperioden en ekonomiskt liten men symboliskt och praktiskt effektiv satsning på djurens välbefinnande. Det framgår av att både delegationen för produktionsdjurens välbefinnande och delegationen för sällskaps- och hobbydjurens välbefinnande förordade en förlängning av tjänsten. När ekonomin är svag ökar riskerna för att djurens välbefinnande försämras. Därför är tjänsten som djurskyddsombudsman allt mer motiverad i sig i det nuvarande ekonomiska läget.

Miljöutskottet konstaterade att det är viktigt att tjänsten permanentas och att tillräckliga medel reserveras för den. Likaså ansåg jord- och skogsbruksutskottet i sitt betänkande om regeringens proposition med förslag till lag om djurvälstånd att tjänsten är viktig och tillstyrkte en utredning om förlängning av tjänsten samt tillräckliga resurser för att trygga ett tillräckligt omfattande kunskaps- och utbildningsområde som täcker mycket olika djurarter.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.20.01 med 120 000 euro för en förlängning av tjänsten som djurombudsman.

42. Klimatåtgärder som hänför sig till torvmarker (reservationsanslag 3 år)

Våtmarksodling är en effektiv klimatåtgärd inom markanvändningssektorn. Där odlas våt torvmark upp eller höjs vattenytan på torvmark så att klimatutsläppen minskar. Samtidigt kan man odla växter som trivs i våt mark. Också den biologiska mångfalden växer genom att våtmarksarealen utökas i de områden som lämpar sig för den.

Markanvändningssektorn och jordbruket är i stort behov av nya åtgärder som minskar utsläppen och å andra sidan av olika sätt att producera nya varor. Kolbindning är en viktig produkt för det nuvarande och det framtida jordbruket, liksom produktionen av mångfald. Utöver dessa kan de odlade växterna säljas som råvara, medicinalväxter eller livsmedel. Våtmarksodling behöver statligt stöd för att komma igång, och möjligen också senare. Det är dock statsekonomiskt förnuftigt och effektivt för att avhjälpa underskottet i kolsänkorna.

Regeringen Orpo skär ned den finansiering till våtmarksodling som bereddes under den förra regeringen innan man ens hunnit dela ut stödet. Stödet för våtmarksodling bör återinföras.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.20.42 med 30 000 000 euro för stöd till våtmarksodling.

40. Naturresursekonomi

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

44. Stöd för trygghet av virkesproduktionens uthållighet (förslagsanslag)

Den finländska skogsindustrin har länge kämpat med en alltför låg förädlingsgrad. Det är fråga om ett självförvållat problem som aldrig åtgärdats: skogsvårdsstöden har riktats till en skogsvårdsmodell som producerar massaved. Bearbetning av massaved till cellulosa är den enklaste lösningen för industrin, eftersom det finns en välutvecklad infrastruktur för detta. Det ekonomiska mervärdet är dock för litet i förhållande till vad som kan erhållas vid förädling av stockar.

Ett skogsbruk som fokuserar på produktion av massaved ödelägger den finländska skogsnaturen. I ljuset av undersökningen om hotade naturtyper råder det ingen oklarhet om detta. Höjdpunkten i det periodiska skogsbruket är en kalhuggning som bokstavligen avlägsnar skogsarternas livsmiljö, förstör marken och förutsätter att en ny skog planteras, varvid marken bearbetas ytterligare kanske också genom dikning.

Ett skogsbruk som fokuserar på att öka andelen timmer innebär däremot att man i lämpliga områden övergår till kontinuitetsskogsbruk (hyggesfritt skogsbruk). Hyggesfritt skogsbruk leder inte till kalhuggning, utan timret avverkas i mindre mängder, men oftare och försiktigare än vid periodiskt skogsbruk. Dikning behövs inte, marken behöver ofta inte bearbetas och brytas sönder, och skogsarternas livsmiljö bevaras. Dessutom är timmer dussintals gånger värdefullare än massaved, och om timret förädlas exempelvis till byggmaterial och möbler ökar förädlingsgraden betydligt. Därför måste stödet till periodiskt skogsbruk minskas och pengarna överförs till finansiering av naturvårdsåtgärder.

Vi föreslår

att riksdagen minskar stödet till periodiskt skogsbruk under moment 30.40.44 med 10 000 000 euro.

45. Främjande av vården av skogsnatur (reservationsanslag 3 år)

För att främja metoderna för hyggesfritt skogsbruk bör stödet för vård av skogsnaturen ökas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.40.45 med 10 000 000 euro för främja vården av skogsnaturen.

47. Stöd för beskogning av impedimentmark (reservationsanslag 3 år)

Det råder stor brist på klimatåtgärder inom markanvändningssektorn. Utöver den tidigare regeringens åtgärder hade det behövts nya åtgärder, men Orpos regering rensar ut den förra regeringens mest verkningsfulla åtgärder och vidtar inte alls några egna nya åtgärder.

Beskogning av impedimentmark är ett effektivt sätt att minska utsläppen från mark och öka kolsänkan. Den föregående regeringen införde 2021 ett nytt stöd för beskogning av impedimentmark för privata markägare. Fram till augusti 2023 hade beslut om stöd fattats för en areal på cir-

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

ka 5 300 hektar, varav cirka två tredjedelar gällde torvmarker. Tyvärr har regeringen Orpo beslutat att inte fortsätta med beskjningsstödet.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.40.47 med 10 000 000 euro för att fortsätta stödet för beskjning av impedimentmark.

53. Vissa statsunderstöd inom naturresursekonomin (reservationsanslag 2 år)

Med tanke på Finlands klimatmål är det väsentligt att avverkningsnivåerna kan sänkas till en hållbar nivå. Ett sätt är att förlänga skogens omloppstid i ekonomiskogarna. En måttlig förlängning av omloppstiden i skogar med periodiskt skogsbruk skulle minska avverkningstrycket i det rådan- det läget, där det allmänna måste hitta styrmedel för att producera kolsänkor så att Parisavtalet, EU-förpliktelseerna och vårt eget mål om klimatneutralitet kan nås och Finland bidrar till att bromsa uppvärmningen av klimatet. Dessutom bromsas den fortskridande förlusten av biologisk mångfald i våra skogsnaturtyper upp när livsmiljöerna inte avverkas med samma cykel som tidigare.

Vi anser att det måste skapas ett incitament för skogsägarna att behålla träd i skogarna under en längre tid. Det kol som skogen binder ska ha ett pris på samma sätt som inom utsläppshandels- sektorn. Utsläppshandeln har varit den effektivaste mekanismen för utsläppsminskningar. Därför är det motiverat att föra in samma resonemang också på andra områden, särskilt den svårt utsatta markanvändningssektorn.

I vår modell med koldioxidstöd ersätts en 10 års förlängning av omloppstiden kalkylmässigt med 40 procent av inkomstbortfallet. Det skulle ge 20 miljoner ton CO₂-ekv bundet kol inom markan- vändningssektorn. Det är en viktig delösning på frågan om kolsänkor, och dessutom kan finska staten ge finländska skogsägare ekonomiskt stöd stället för att betala ett mångfaldigt belopp i bö- ter till EU för försummelse av LULUCF-skyldigheterna.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 52

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder och förelägger riksdagen en proposition om en modell för koldioxidstöd som erbjuder finländska skogsägare ekonomiska incitament att stärka kolsänkorna.

64. Forststyrelsen

Statens skogar har en nyckelroll när det gäller att stoppa förlusten av skogsnatur. Regeringen har för avsikt att intäktsföra 110 000 000 euro av Forststyrelsens resultat i statsbudgeten, vilket är för mycket med tanke på en hållbar skogsvård.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 53

Riksdagen förutsätter att de statsägda skogarna sköts på ett sätt som beaktar den biologiska mångfalden och att Forststyrelsens intäktsföringsmål därför bör göras skäligare, finansieringen av naturtjänsterna stärkas och statsägda gamla värdefulla skogar skyddas.

50. Vissa av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (reservationsanslag 3 år)

Statens skogar har en nyckelroll när det gäller att stoppa förlusten av skogsnatur. Att finansieringen av Forststyrelsens naturskyddsuppgifter och offentliga förvaltningsuppgifter minskar i regeringens budget innebär att det blir svårare att nå målen för naturvården och naturens mångfald. I statsägda skogar bör man övergå till en skogsvård som i högre grad än för närvarande beaktar kolbindningen och den biologiska mångfalden. Alla kvarvarande statsägda gamla skogar måste skyddas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 30.64.50 med 10 000 000 euro för att sköta Forststyrelsens naturskyddsmål och offentliga förvaltningsuppgifter.

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Förvaltning och verksamhetsområdets gemensamma utgifter

31. Vissa understöd (reservationsanslag 3 år)

Finland har förbundit sig att minst halvera utsläppen från trafik och transporter i hemlandet fram till 2030. Statsrådet har fattat ett principbeslut om målen för utsläppsminskningen. För att stödja genomförandet av principbeslutet har kommunikationsministeriet berett en färdplan för fossilfria transporter.

Färdplanen för fossilfria transporter innehåller som en första åtgärd stöd och incitament som styr till utsläppsfria transporter, av vilka stöden för att främja gång och cykling är en del av metodarsenalen. Som en del av det av statsrådet godkända programmet för främjande av gång och cykling ingår ett investeringsprogram med projekt som främjar förutsättningarna för gång och cykling.

Staten kan bevilja understöd till kommuner som genomför åtgärder i enlighet med programmet. Projekten kan till exempel vara utvecklande av infartsparkering för cyklar, trafikledsprojekt på olika nivåer eller förbättring av vägvisningen. Kommunen ska delta i projektets kostnader med en

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

minst lika stor satsning. Utöver kommunerna kan understöd för främjande av gång och cykling beviljas också andra aktörer.

I Trafik12-planen föreslås det att den årliga finansieringsnivån för främjande av gång och cykling höjs till 30 miljoner euro, vilket ställer krav på en väsentlig ökning av anslagen jämfört med nuläget.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.10.31 med 25 000 000 euro för att främja gång och cykling.

55. (31.30.63) Köp och utvecklande av tjänster inom den offentliga persontrafiken (reservationsanslag 3 år)

Stöd för kollektivtrafik har beviljats de stora stadsregionerna sedan 2010. Ju längre de för klimatuppvärmningen avgörande årtiondena framskrider, desto tydligare är det att det krävs en billig och fungerande kollektivtrafik för att minska utsläppen från trafiken.

En skäligt prissatt kollektivtrafik är också viktigt med avseende på att förhindra ojämlikhet. Vi slår ut människor från samhället om de inte kommer åt att röra sig. Inom pendlingsområdena för de stora städerna och huvudstadsregionen är dessutom en smidig och skäligt prissatt kollektivtrafik väsentlig för tillgången till arbetskraft. Detta behov accentueras när försörjningen för många låginkomsttagare försämras i och med regeringen Orpos nedskärningar.

Till exempel i Tyskland bedrivs omfattande försök med mycket förmånlig kollektivtrafik, och vårt grannlands huvudstad Tallinn har övergått till avgiftsfri kollektivtrafik för invånarna.

Vänsterförbundet anser att större stöd bör riktas till kollektivtrafiken för att förbättra kvaliteten på kollektivtrafiken och sänka priserna.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 31.20.55 med 50 000 000 euro för att stödja persontrafiken i de stora städerna och huvudstadsregionen.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

20. Förnyelse och koldioxidsnålhet

Distributionsskyldigheten för biodrivmedel

Regeringen har beslutat att lagen om främjande av användningen av förnybara drivmedel för transport ändras. Distributionsskyldigheten för 2024 sänks till 13,5 procent. Dessutom föreslås det att tilläggsskyldigheten för 2024 sänks till 2 procentenheter och tilläggsskyldigheten för 2025

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

sänks till 3 procentenheter. Enligt den gällande lagen, som stiftades under Marins regering, stiger distributionsskyldigheten nästa år till 28 procent och ytterligare till 34 procent fram till 2030. Den föregående regeringen sänkte distributionsskyldigheten temporärt 2022 och 2023 som reaktion på den kraftiga höjningen av energipriserna till följd av Rysslands anfallskrig. I lagen ingår en skärpning som motsvarar de extra utsläpp som den temporära sänkningen medför från och med 2024.

Distributionsskyldigheten är vid sidan av beskattningen det viktigaste enskilda sättet att uppnå utsläppsminskningar inte bara inom trafiken utan också inom hela ansvarsfördelningssektorn. Också den sänkning av tillägsskyldigheten som ingår i propositionen försämrar enligt sakkunniguttranden investeringsutsikterna för biogas och RNFBO-bränslen.

Propositionens utsläppshöjande effekt beräknas vara 1,6 megaton. Det är en betydande konsekvens av en enskild proposition och i helt fel riktning. Regeringen har inte visat att den ens har för avsikt att försöka ersätta dessa ytterligare utsläpp med andra åtgärder.

Enligt ansvarsfördelningsförordningen är utsläppsminskningssåtagandet för Finlands ansvarsfördelningssektor 50 procent senast 2030 jämfört med 2005 års nivå. Ansvarsfördelningsförordningen är juridiskt bindande för Finland, och tills vidare är det inte känt hur detta mål ska uppnås. Enligt klimatårsberättelsen för 2022 har utsläppen från trafiken slutat minska. Finland har som mål att utsläppen från trafiken 2030 ska vara 6,25 megaton. År 2022 uppgick utsläppen till 9,8 megaton. Denna utsläppsminskning kommer inte att uppnås utan trovärdiga ytterligare åtgärder, i synnerhet som regeringen urvattnar både bränslebeskattningen och distributionsskyldigheten, som är de effektivaste styrmedlen.

Klimatpanelen bedömer att Finland i och med de beslut som regeringen Orpo fattat inte kommer att nå målet på tre megaton för ansvarsfördelningssektorn 2030. Finland fullgör alltså inte sin andel av EU:s klimatåtgärder. Regeringens linje äventyrar också uppnåendet av Finlands eget mål för klimatneutralitet 2035, som skrivits in i klimatlagen, samt målen för minskning av utsläppen från trafiken och ansvarsfördelningssektorn. Systemet med distributionsskyldighet är inte ett problemfritt sätt att minska utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn, men att tumma på de tidigare besluten utan kompenserande åtgärder äventyrar Finlands klimatpolitik som helhet.

Minskningen av distributionsskyldigheten kritiserar i stor utsträckning av olika intressentgrupper och de sakkunniga som hörts under riksdagsbehandlingen. Sänkningen av tillägsskyldigheten minskar incitamenten att utveckla förnybara bränslen som produceras av alternativa råvaror och källor, såsom industrins sidoströmmar. Det försvagar till exempel förutsättningarna för biogas. Detta trots regeringens mål att främja användningen av biogas i Finland.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 54

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition om att stegvis höja distributionsskyldigheten för biodrivmedel så att Finland på ett trovärdigt sätt kan nå målen för minskning av utsläppen inom transportsektorn på nationell nivå och EU-nivå eller att regeringen lägger fram en annan proposition som på ett trovärdigt sätt medger att motsvarande utsläppsminskningar kan nås.

40. Stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (förslagsanslag)

Produktionsincitament för den audiovisuella sektorn

Staten stöder konst och kultur på många sätt. Genom budgeten finansieras bland annat finländska orkestrar, teatrar och museer, tv- och filmproduktioner samt aktörer inom det fria fältet, utlåningsersättningar, konstnärstipendier och konstnärspensioner. Det offentliga stödet är livsviktigt för att upprätthålla ett mångsidigt och levande kulturliv. Samtidigt måste vi hitta nya sätt att förbättra förtjänstmöjligheterna för dem som utför konstnärligt arbete.

Trots de växande behoven föreslår regeringen betydande nedskärningar i anslagen för konst och kultur 2024. Nedskärningarna drabbar relativt sett tämligen hårt till exempel aktörerna inom det fria fältet samt tv- och filmbranschen, även om regeringen i sin kompletterande budgetproposition till vissa delar förbättrade situationen. Vänsterförbundets mål är att på lång sikt avsevärt öka finansieringen av konst och kultur. I vårt alternativ drar vi tillbaka regeringens nedskärningar och ökar finansieringen av konst och kultur bland annat för de ovannämnda ändamålen.

Produktionsincitamentet inom den audiovisuella sektorn är av betydandevikt för Finlands internationella tv- och filmproduktion och för att sysselsättningen ökar inom branschen. Många andra länder har liknande incitamentmodeller. Det uppskattas att de pengar som satsas på produktionsincitamentet återbetalar sig många gånger om.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.20.40 med 8 000 000 euro för produktionsincitamentet inom den audiovisuella sektorn.

41. Energistöd (förslagsanslag)

Energistödet har haft en betydande hävstångseffekt när det gäller att skapa ett rent energisystem. Med hjälp av stödet har staten jämnat ut riskerna och lönsamhetsutmaningarna i anslutning till ibruktagandet av ny teknik samt påskyndat strukturomvandlingen inom energisektorn och kommersialiseringen av ny energiteknik. Exempelvis år 2022 bidrog energistöden enligt statsrådet till investeringar till ett värde av 1,6 miljarder euro med en offentlig finansieringsandel på 391 miljoner euro. Tack vare EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) är anslagen för 2024 fortfarande på en måttlig nivå, men bevillningsfullmakterna för nya projekt rasar. Det är totalt fel riktning. I det försvårade ekonomiska läget med bland annat stigande räntor har det offentliga stö-

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

det en allt viktigare betydelse för nya investeringar i energiteknik. Fullmakten att bevilja energistöd måste utökas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar bevilningsfullmakten under moment 32.20.41 med 80 000 000 euro för finansiering av projekt för förnybar energi.

43. Elektrifieringsstöd till den energiintensiva industrin (förslagsanslag)

Elektrifieringsstödet till den energiintensiva industrin är en gammal kompensation för utsläppshandeln. Det har delvis utgjort ett skadligt företagsstöd, eftersom hälften av stödbeloppet på 150 miljoner euro borde ha använts till åtgärder för att minska utsläppen och förbättra energieffektiviteten. Vi anser att hela stödbeloppet bör användas till åtgärder som stöder energiomställningen. De stödmedel på 75 miljoner euro som inte har haft någon funktion ur miljösynpunkt bör slopas och fördelas på andra moment i budgeten. De återstående 75 miljoner euro bör i sin helhet riktas till utsläppsminskningar och energieffektivitetsåtgärder.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 55

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition om att modernisera stödet för elektrifiering av den energiintensiva industrin så att stöd endast kan fås för investeringar som ger ökad koldioxidnålhet och energieffektivitet och att det totala stödbeloppet halveras.

30. Sysselsättning och företagsamhet

Under den föregående regeringen steg det relativa sysselsättningstalet i Finland till en rekordnivå. När det gäller sysselsättningstalet (räknat i heltidsekvivalenter) gick Finland förbi de övriga nordiska länderna. Sysselsättningen bör stärkas ytterligare och i synnerhet långtidsarbetslösheten måste elimineras för att allas rätt till arbete ska tillgodoses. Vi vill att arbetslivet i Finland ska vara världens bästa.

Till skillnad från vad Orpos högerregering påstår kan vi inte svara på den svaga ekonomiska utvecklingen genom billigare arbetskraft, försvagade arbetstagarrättigheter och ökad osäkerhet i arbetslivet.

De planerade försämringarna av arbetstagarnas ställning ökar inte sysselsättningen ens enligt regeringens egna bedömningar. Däremot skärper de förstämningen på arbetsplatserna och ökar misstron och osäkerheten på arbetsmarknaden. Det blir svårare att komma överens, motsättningarna tillspetsas, den gemensamma andan försvagas och folk mår sämre på jobbet. Avskaffandet

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

av vuxenutbildningsstödet och alterneringsledigheten försämrar arbetshälsan och förutsättningarna för kontinuerligt lärande.

Spelreglerna i arbetslivet måste vara rättvisa och arbetsvillkoren anständiga. Arbetstagarnas måste få bättre möjligheter att påverka på arbetsplatserna. Arbetstiden måste också förkortas och arbetet fördelas jämnare. Lönejämställdheten måste främjas och missbruk i arbetslivet bekämpas mer beslutsamt. Ett gott arbetsliv ökar också sysselsättningen: nöjda och rättvist bemötta arbetstagare orkar bättre, sjukfrånvaron och förtida pensioneringar minskar och arbetsmotivationen ökar.

Stress och utmattning och medarbetare som allmänt mår dåligt på jobbet är växande problem i det finländska arbetslivet. Kostnaderna för psykisk ohälsa på jobbet uppskattas till åtskilliga, kanske tiotals miljarder euro per år för arbetsgivarna och samhället. Ofta ligger överbelastning till grund för problemen.

De lagstiftningsprojekt som kraftigt försämrar arbetstagarnas ställning och arbetslivets kvalitet bör slopas. Däremot bör man sträva efter att genom ett trepartssamarbete bygga upp det bästa arbetslivet i världen före 2030. Det program för utveckling av arbetet och välbefinnandet som den föregående regeringen startade bör fortsätta och finansieringen av det tryggas. IPS-modellen som stöder sysselsättningen av personer med psykiska störningar måste utvidgas och permanent finansiering anvisas för den.

Eftersom arbetstagarnas realinkomster har sjunkit under de senaste åren, bör köpkraften höjas bland annat genom att de socialskyddsavgifter som överfördes i samband med konkurrenskraftsavtalet läggs tillbaka på arbetsgivarna och genom att det på lagnivå föreskrivs om en minimilön på 12 euro.

IPS-modellen som stöder sysselsättningen av personer med psykiska störningar måste utvidgas och permanent finansiering anvisas för den.

För att minska belastningen måste det bli lättare att ordna flexibla arbetstider, samordna arbete och familjeliv och att uppdatera kompetensen.

Vi vill inleda ett nytt och fördomsfritt försök för att utreda vilka konsekvenser kortare arbetstid i Finland under 2020-talet har för ekonomin, välfärden, sysselsättningen och andra samhällsfrågor. Försöket kan bäst genomföras i samarbete med frivilliga företag, den offentliga sektorn och arbetsmarknadsorganisationer. Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 56

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition med förslag till lagstadgad minimilön på 12 euro för att stärka arbetstagarnas försörjning.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 57

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter programmet för utveckling av arbetet och välbefinnandet i arbetet och reserverar 5 000 000 euro för detta.

Reservationens förslag till uttalande 58

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition om ett försök med förkortning av arbetstiden och reserverar en finansiering på 5 000 000 euro för försöket.

Reservationens förslag till uttalande 59

Riksdagen förutsätter att regeringen utvidgar och befäster IPS-modellen, som stöder sysselsättningen av personer med psykiska störningar, och reserverar ett permanent årligt anslag på 5 000 000 euro för den.

Reservationens förslag till uttalande 60

Riksdagen förutsätter att regeringen drar tillbaka planerna på att försvaga arbetstagarnas ställning genom lagändringar som exempelvis hänför sig till begränsning av strejkrätten, första sjukdag utan lön, underlättande av uppsägningar och fler visstidsanställningar.

Reservationens förslag till uttalande 61

Riksdagen förutsätter att regeringen stärker sysselsättningen genom att stödja undanröjandet av faktiska hinder för sysselsättning, till exempel genom att åtgärda kompetensgapet, problemen med arbetsförmågan, diskriminering vid rekryteringar och bristen på lämpliga möjligheter till arbete, i stället för att sträva efter att stärka sysselsättningen endast genom att urholka den sociala tryggheten och öka fattigdomen.

Reservationens förslag till uttalande 62

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och förnyar serviceprocesserna för att arbetskraftsservicen bättre ska motsvara personernas individuella behov och utveckla övergångsarbetsmarknaden för att stärka delaktigheten på arbetsmarknaden.

41. Statsunderstöd för Jobbkanalen Ab:s verksamhet (reservationsanslag 3 år)

Verksamheten vid Jobbkanalen Ab, som sysselsätter partiellt arbetsföra, bör aktivt utvidgas i enlighet med den svenska modellen för att i synnerhet de funktionshindrades rätt till arbete i löneförhållande ska tillgodoses bättre än för närvarande. Bolaget bör göras mer känt och antalet branscher som det verkar inom utökas. Också bolagets kundstyrning måste förbättras. Därför är den föreslagna nedskärningen på hela 50 procent av understödet till Jobbkanalen ohållbar.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

att riksdagen ökar moment 32.30.41 med 5 000 000 euro för Jobbkanalen Ab:s statsunderstöd i syfte att främja sysselsättningen av partiellt arbetsföra.

51. Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år)

Att försämra förutsättningarna för svårssysselsatta hjälper dem inte ut på arbetsmarknaden. Nyckeln till att sysselsätta dem som har svårt att få jobb är att stärka arbetsförmågan och kompetensen, förebygga diskriminering, anpassa arbetsuppgifterna, stödja arbetsplatserna samt utveckla övergångsarbetsmarknaden och sysselsättnings servicen. Långtidsarbetslösheten är Finlands största arbetskraftspolitiska problem. Problemet kan inte lösas genom att sänka utkomstskyddet för arbetslösa eller skärpa villkoren för det, utan genom personlig handledning, stöd, tillräckliga social- och hälsovårdstjänster och vid behov genom utbildning.

Att i överensstämmelse med regeringsprogrammet skära ner sysselsättningsanslagen är tidsmässigt illa valt i ett läge där sysselsättningsutsikterna är osäkra inom många branscher och där långtidsarbetslösheten trots de senaste årens positiva sysselsättningsutveckling fortfarande är alltför hög. I denna situation bör arbets- och näringsbyråerna och kommunförsökskommunerna ges bättre förutsättningar, och inte sämre, i synnerhet för att erbjuda tjänster och lönesubventionsarbete för långtidsarbetslösa.

För alla långtidsarbetslösa bör man sträva efter att garantera jobb senast efter 12 månaders arbetslöshet, ytterst genom lönesubventionerat arbete inom den offentliga eller tredje sektorn.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.30.51 med 40 000 000 euro för att främja sysselsättningen och minska långtidsarbetslösheten.

50. Integration och internationell kompetens

Regeringens hårda invandrapolitik äventyrar den ekonomiska utvecklingen i Finland. Vi måste inse att också många andra åldrande europeiska länder vill ha invandrare, så Finland måste framstå som och i praktiken vara ett attraktivt land för migranter. I Vänsterförbundets alternativ återtas regeringens föreslagna skärpningar av invandringen och utvecklas invandrantjänsterna och integrationen. Den föregående regeringens arbete för att göra arbetstillståndsprocesserna smidigare bör fortsätta.

Invandrarna har varierande utgångspunkter och behov, och integrationstjänsterna måste beakta detta. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid integrationen av och möjligheterna till sysselsättning för kvinnor som kommit till landet som flyktingar eller på grund av familjeband, eftersom sysselsättningen bland dem är klart mindre än för andra grupper. Det krävs också kraftigare åtgärder för att få ut de internationella studerande i det finländska arbetslivet och samhället.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 63

Riksdagen förutsätter att regeringen ökar resurserna för integrationstjänster för invandrare och utvecklar tjänsterna så att människor inte utesluts från integrationstjänster på grund av orsaken till eller tidpunkten för ankomsten och att regeringen i integrationsutvecklingen särskilt beaktar undersysselsatta grupper, såsom kvinnor som kommit till landet på grund av familjeband.

Reservationens förslag till uttalande 64

Riksdagen förutsätter att regeringen anvisar en projektfinansiering på 500 000 euro för att stärka internationella studerandes arbetslivskontakter och sociala integration.

03. Främjande av integration och arbetskraftsinvandring (reservationsanslag 2 år)

Många som flyttat till Finland för att jobba eller studera eller av familjeskäl ställs i praktiken utanför språk- och integrationsutbildningarna. Det försvagar möjligheterna till fortsatt sysselsättning och etablering i samhället. Integrations- och språkutbildning bör därför erbjudas oberoende av orsak till flytten, och tillgången till tjänsterna bör göras betydligt smidigare.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 32.50.03 med 20 000 000 euro för främjande av integration och arbetskraftsinvandring.

Huvudtitel 33

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Budgetpropositionen för 2024 innehåller historiskt stora nedskärningar i den sociala tryggheten, som ifall de genomförs, försätter tiotusentals finländare i fattigdom och ytterligare försvårar livet för låginkomsttagarna. I motsats till sina löften driver regeringen in särskilt många barnfamiljer i en oskälig situation, eftersom de månatliga inkomsterna kan minska med flera hundra euro. Enligt regeringens egen uppskattning förlorar över 100 000 finländare över 10 procent av sina inkomster. Behovet av utkomststöd kommer att öka med 25—30 procent, vilket kan jämföras med att utgifterna för utkomststödet började minska under förra regeringsperioden och antalet barnfamiljer som fick utkomststöd var rekordlåg. Detta kommer bevisligen att öka de generationsöver-skridande sociala problemen samt de psykiska problemen hos barn och unga.

Regeringen motiverar nedskärningarna med sysselsättningen, men när behovet av utkomststöd ökar explosionsartat faller allt fler personer i den allra värsta bidragsfällan, där man knappt alls kan utöka sina inkomster genom att arbeta. I synnerhet nedskärningarna i det allmänna bostadsbidraget försvagar incitamenten att arbeta, när nivån på stödet skärps och förvärvsinkomstavrdraget slopas, vilket innebär att en del av de lågavlönade blir beroende av utkomststödet. Nedskärningarna i det allmänna bostadsbidraget bedöms därför förvärra bristen på arbetskraft särskilt i huvudstadsregionen. Samtidigt slopar regeringen det skyddade beloppet på 300 euro inom ut-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

komstskyddet för arbetslösa, vilket försvagar incitamenten för kortvarigt arbete eller deltidsarbete.

I ett läge där levnadskostnaderna ökar snabbt är det oansvarigt av regeringen att föreslå att nivån på de flesta förmåner som är bundna till folkpensionsindex fryses. Enligt propositionen kommer den propositionen ensam att driva över 40 000 personer in i fattigdom. Av dem är omkring 4 000 barn. Bland annat finns det många sjuka och arbetsoförmögna som inte har möjlighet att höja sin inkomstnivå genom egna åtgärder.

Regeringen föreslår att arbetsgivarnas arbetslöshetsförsäkringspremie sänks med hela 700 miljoner euro nästa år, medan den i stället tar ut en del av motsvarande avgiftspost av arbetstagarna. Eftersom arbetstagarnas realinkomster har sjunkit under de senaste åren bör de extra sociala avgifter som lades över på arbetstagarna genom konkurrenskraftsavtalet föras tillbaka på arbetsgivarnas ansvar. Det skulle förbättra arbetstagarnas köpkraft i ett läge där levnadskostnaderna stiger och lönefattigdomen ökar.

Regeringen försämrar arbetstagarnas ställning också genom att avskaffa vuxenutbildningsstödet och alterneringsledigheten. Det försämrar förutsättningarna för kontinuerligt lärande i en tid då möjligheten till omskolning och byte av bransch till exempel på grund av digitaliseringen och den gröna omställningen är viktigare än någonsin. Samtidigt försämras arbetshälsan, och de vikariat som alterneringsledigheten förutsatt och som visat sig vara en effektiv sysselsättningsåtgärd, slopas.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 65

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart återtar frysningsen av de förmåner som är bundna till folkpensionsindex för 2024—2027 och förelägger riksdagen de propositioner som krävs för detta.

Reservationens förslag till uttalande 66

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sin proposition om indragning av alterneringsledigheten.

02. Tillsyn

07. Omkostnader för regionförvaltningsmyndigheternas ansvarsområden för arbetarskyddet (reservationsanslag 2 år)

Utsugningen och utnyttjandet av utländsk arbetskraft måste utrotas målmedvetet bland annat genom att lönedumping kriminaliseras, fackförbunden ges rätt att väcka talan och genom satsning-

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

ar på arbetarskyddstillsynen. Anslagen för arbetarskyddstillsynen måste höjas och myndighets-samarbetet och utbudet av metoder för tillsynen utvecklas.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.02.07 med 5 000 000 euro för att effektivisera arbetar-skyddstillsynen.

03. Forskning och utveckling

63. Vissa specialprojekt (reservationsanslag 3 år)

Pilotförsök med rådgivningsverksamhet för tonåringar

Stödet för föräldraskap fokuserar för närvarande på småbarnstiden. Ofta minskar också samar-be-tet mellan skolan och hemmet när barnet växer. Även föräldrarna kan behöva stöd när tonåring-arna blir mer självständiga och prövar sina gränser, ibland under häftiga former.

Tanken med den så kallade tonårsrådgivningen är att ge tonåringar och deras familjer stöd, råd och hjälp i så tidigt som möjligt för att undvika svårare problemen. Effektivare förebyggande tjänster är också det bästa sättet att få ned det under de senaste åren ökande antalet omhändertag-na tonåringar. Riksdagen förutsätter att regeringen inleder ett pilotförsök för att ta fram förfaran-den för rådgivningsverksamhet för unga och anvisar finansiering för detta 2024.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.03.63 med 2 000 000 euro för ett pilotförsök för att ta fram förfaranden för rådgivningsverksamhet för unga.

Precisering av finansieringsvillkoren för projektet

Som ett tillägg till budgetpropositionen föreslår finansutskottet i sitt betänkande 40 000 euro för ett projekt ”för att stödja personer som genomgår krisgraviditet, befinner sig i en svår situation under fortsatt graviditet samt flickor och kvinnor som har genomgått abort”. Vi anser att om så-dan finansiering beviljas måste det finnas garantier för att projektet respekterar kvinnors självbe-stämmanderätt och fysiska integritet.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 67

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer att kvinnors fysiska integritet och självbe-stämmanderätt respekteras och tillgodoses före beviljandet av den finansiering på 40 000

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

euro som finansutskottet föreslår för projektet för att stödja kvinnor i svåra situationer med anknytning till graviditet.

10. Utjämning av familje- och boendekostnader, grundläggande utkomststöd samt vissa tjänster

54. Bostadsbidrag (förslagsanslag)

Regeringen genomför en rad ändringar i det allmänna bostadsbidraget som försvårar livet för låginkomsttagare. Genom propositionen skärps effekterna av de inkomster som påverkar bostadsbidraget, sänks stödprocenten från 80 procent till 70 procent, slopas förvärvsinkomstavrdraget och Helsingfors överförs till en lägre stödgrupp. Dessutom ska det allmänna bostadsbidraget för ägarbostäder dras in.

Propositionen bedöms inte ha några konsekvenser för sysselsättningen och inte heller för hyresnivån, trots att regeringspartierna har drivit frågan just på dessa grunder. Däremot beräknas propositionen öka antalet mottagare av utkomststöd med 15 000 hushåll och tyngdpunkten i stödet för boende flyttas till utkomststödet, som kommer i sista hand. Propositionen påverkar 167 000 barn genom att minska barnfamiljernas disponibla inkomster och öka fattigdomen bland barnfamiljer. Försörjningen för lågavlönade arbetstagare, arbetslösa, studerande och arbetsoförmögna försvagas avsevärt i och med nedskärningarna.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 68

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sin proposition om nedskärning av det allmänna bostadsbidraget och utan dröjsmål förelägger riksdagen de författningsändringar som detta förutsätter.

57. Grundläggande utkomststöd (förslagsanslag)

Regeringens beslut ökar behovet av utkomststöd med 25—30 procent, vilket kan jämföras med att utgifterna för utkomststödet började minska under förra regeringsperioden och antalet barnfamiljer som fick utkomststöd var rekordlåg. I synnerhet den omfattande användningen av utkomststöd för barnfamiljer kommer bevisligen att öka de generationsöverskridande sociala problemen och de ungas och barnens psykiska ohälsa.

Regeringen tänker dessutom försämra ställningen för dem som får utkomststöd avsevärt genom att skärpa bestämmelserna om godtagbara boendeutgifter på ett sätt som i många fall kan leda till oskäligen situationer. När den som redan är utsatt tvingas välja mellan att flytta eller få sänkt stöd ökar risken för utslagning, bostadslöshet och andra sociala problem.

Vi föreslår

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 69

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sin proposition om skärpning av bestämmelserna om godtagbara boendeutgifter inom utkomststödet och utan dröjsmål förelägger riksdagen förslag till författningsändringar om detta.

20. Utkomstskydd för arbetslösa

Regeringen håller på att kraftigt försämra särskilt det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa. Det görs i ett läge där arbetslösheten hotar att öka kraftigt till exempel inom byggbranschen på grund av konjunkturen. Ett växande antal människor blir beroende av arbetsmarknadsstöd och utkomststöd, och i synnerhet slopandet av barnförhöjningen äventyrar försörjningen för barnfamiljer som blir arbetslösa. Regeringen kommer inte heller att uppnå de påstådda besparingarna genom nedskärningar i inkomstskyddet, eftersom de till största delen riktas till Sysselsättningsfonden och går till sänkningen av arbetslöshetsförsäkringspremierna. Slopandet av barnförhöjningen ökar avsevärt fattigdomen bland barnfamiljer, och i många familjer sjunker de sammanlagda förmånerna med hundratals euro i månaden.

Slopandet av det skyddade beloppet på 300 euro av den jämkade dagpenningen innebär att det inte lönar sig för arbetslösa att som i dag ta emot kortvarigt arbete eller deltidsarbete. Därmed försvagas incitamenten att arbeta. Enligt en undersökning av Statens ekonomiska forskningscentral VATT har utkomstskyddets och bostadsbidragets skyddade belopp ökat mängden deltidsarbete utan att heltidsarbetet minskat. I linje med det kan det antas att det totala antalet jobb minskar i och med att det skyddade beloppet slopas, trots att regeringen motiverar sin proposition med ökad sysselsättning. Propositionen diskriminerar de partiellt arbetsföra och slopar principen att också en liten mängd arbete är bättre än inte en enda timme. Vänsterförbundet föreslår att utkomstskyddets skyddade belopp höjs till 500 euro för att öka incitamenten för kortvarigt arbete och deltidsarbete och förbättra försörjningen för korttidsanställda.

I stället för regeringens mekaniska nedskärningar bör utkomstskyddet för arbetslösa utvecklas strukturellt, i synnerhet för att stärka företagarnas och de självsysselsattas försörjning. Grundtrygghetsförmånerna bör förenhetligas i riktning mot en basinkomst utan att nivån på förmånerna försämras.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 70

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sin proposition om nedskärning av utkomstskyddet för arbetslösa och utan dröjsmål förelägger riksdagen de författningsändringar som detta förutsätter.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 71

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om att höja det skyddade beloppet inom utkomstskyddet för arbetslösa till 500 euro i månaden.

Reservationens förslag till uttalande 72

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder företagare permanent rätt till arbetsmarknadsstöd i enlighet med den undantagslag som var i kraft under coronatiden.

Reservationens förslag till uttalande 73

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition om en kombinationsförsäkring med en skälig försäkringspremie som vid arbetslöshet tryggar försörjningen för personer med löne- och företagarincomester.

30. Sjukförsäkring

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen (förslagsanslag)

Orpos regering höjer FPA-ersättningarna för privat vård. För att avveckla vårdköerna bör tilläggsfinansiering riktas till välfärdsområdena och inte till privata hälsoföretag och deras kunder, som i huvudsak är höginkomsttagare. Också efter höjningen av FPA-ersättningen är det belopp som patienten måste betala för privata tjänster så stort att låginkomsttagare inte har möjlighet att anlita tjänsterna. Ändringen bidrar också till att förvärpa bristen på arbetskraft inom den offentliga sektorn och stöder inte kontinuiteten i och genomslaget för vården. Regeringen försvårar däremot många människors faktiska möjligheter att få den vård de behöver. Till exempel slopas den lagstadgade förkortningen av den tid inom vilken icke-brådskande vård ska ges. Regeringen höjer också klientavgifterna inom social- och hälsovården samt självriskan för läkemedel.

Regeringen bidrar till att öka kostnaderna för ohälsa genom att höja årssjälvriskan för läkemedelskostnaderna, det vill säga det så kallade läkemedelstaket, från 592 euro till 627 euro. Den föregående regeringen fryste läkemedelstaket för 2023 som en del av det åtgärds paket som motsvarade ökningen av levnadskostnaderna, och denna åtgärd bör fortsätta för att hushållens dagliga utgifter inte ska bli oskäligen.

Regeringen tänker ta 11 miljoner euro från minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och den yrkesinriktade rehabiliteringspenningen, vilket innebär en månatlig nedskärning på över 100 euro i försörjningen för de utsatta målgrupperna. Nedskärningarna är på många sätt absurda, eftersom de också enligt regeringens egen proposition bidrar till att försvaga engagemanget för rehabilitering och öka övergången till invalidpension, vilket försvagar sysselsättningen och ökar utslagningen.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 74

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar sin proposition om nedskärning av rehabiliteringspenningen för unga och rehabiliteringspenningen för yrkesinriktad rehabilitering och utan dröjsmål förelägger riksdagen de författningsändringar som detta förutsätter.

Reservationens förslag till uttalande 75

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsatt fryser läkemedelstaket under år 2024.

Reservationens förslag till uttalande 76

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål förelägger riksdagen en proposition om att återta höjningen av FPA-ersättningarna för privat vård och omfördela de inbesparade medlen till finansieringen av välfärdsområdena.

40. Pensioner

60. Statens andel i de utgifter som föranleds av folkpensionslagen och vissa andra lagar (förslagsanslag)

Regeringen slår, trots löften om motsatsen, också ned på pensionärer med låga inkomster genom att utsträcka indexfrysningarna till bostadsbidraget för pensionstagare. Bostadsbidraget för pensionstagare bör höjas till fullt belopp och dessutom bör bidraget omfattas av ett skyddat belopp som motsvarar det som gäller för det allmänna bostadsbidraget. Det gör det lättare att ta emot arbete för de pensionärer som är villiga att fortsätta sin yrkeskarriär.

Incitamenten att arbeta bör också förbättras genom att införa den under förra valperioden i långa stycken beredda linjära modellen för full och partiell sjuk- eller invalidpension.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 77

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition om att i bostadsbidraget för pensionstagare införa ett skyddat belopp som motsvarar det som gäller för det allmänna bostadsbidraget.

Reservationens förslag till uttalande 78

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition om en linjär modell för sjuk- och invalidpension.

60. Stödjande av social- och hälsovården

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

52. Statlig finansiering av utgifterna för skyddshemsverksamhet (reservationsanslag 2 år)

Våld mot kvinnor och våld i nära relationer är svårlösta inhemska människorättsproblem. Antalet skyddshemsplatser har ökat kontinuerligt, men antalet räcker fortfarande inte till för det ökande behovet. Anslaget för skyddshem måste målmedvetet ökas så att antalet skyddshemsplatser kan utökas och deras tillgänglighet förbättras.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 33.60.52 med 6 000 000 euro för skyddshemmens omkostnader.

63. Statsunderstöd för verksamheten vid kompetenscentrum inom det sociala området (fast anslag)

Kompetenscentren inom det sociala området har en avgörande roll i den forskningsbaserade utvecklingen av den sociala servicen. För att målen för social- och hälsovårdsreformen ska nås och kvaliteten på socialservicen förbättras måste tillräckliga resurser tryggas för kompetenscentren.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 34.60.63 med 1 500 000 euro för att trygga verksamheten vid kompetenscentren inom det sociala området.

80. Avbytarverksamhet för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare

50. Statlig ersättning för förvaltningsutgifterna för avbytarservicen för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare (reservationsanslag 2 år)

Vi anser att pälsdjursuppfödningen bör fasas ut på ett kontrollerat och rättvist sätt så att aktörerna inom branschen stöds i övergången till nya arbeten och näringar. Vi anser inte att det är motiverat att företagare på konstlad väg uppmuntras att fortsätta med pälsproduktionen, som är en krympande bransch.

Vi föreslår

att riksdagen minskar finansieringen av ett projekt som ska hjälpa pälsdjursuppfödarna att orka under moment 34.80.50 med 20 000 euro.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Miljöförvaltningens omkostnader

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

65. Understöd till organisationer och miljövard (reservationsanslag 3 år)

Det arbete som de rikstäckande miljöorganisationerna utför är ytterst viktigt för miljöskyddet, stödet till det civila samhället och miljöfostran. Miljöorganisationerna är viktiga expertorganisationer och deras expertis anlitas i stor omfattning. Arbetet är också internationellt.

Dessutom blir rådgivningen till organisationerna inom boendesektorn allt viktigare när Orpos regering skär ned på den offentligt finansierade boenderådgivningen.

Att utnyttja frivilliga arbetsinsatser är ett utmärkt sätt att öka finländarnas miljömedvetenhet och göra konkreta insatser för miljöskyddet. Arbetet är viktigt oberoende av om bevakningen av allmänintresset i miljöfrågor sköts på tillbörligt sätt som tjänsteuppdrag. Vidare är det ett viktigt samhälleligt mål att säkerställa och utveckla miljöorganisationernas verksamhetsmöjligheter.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.01.65 med 850 000 euro för bidrag till miljöorganisationerna.

10. Miljö- och naturvard

21. Vissa utgifter för naturvard (reservationsanslag 3 år)

Förlusten av den biologiska mångfalden måste stoppas, inte bara med tanke på naturen utan också med tanke på mänsklighetens välfärd. Ekosystemen upprätthåller näringskedjor som också människan är beroende av.

Finland har förbundit sig till att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden senast 2030. Samma åtagande har ingåtts också före 2010 och 2020 på såväl internationell nivå som på EU-nivå. Det är uppenbart att naturförlusten inte kan stoppas utan en massiv ökning av den skyddade mark- och vattenarealen. För att det ska lyckas krävs det både att statsägda områden överförs till att omfattas av skyddet och att privat mark skyddas mot ersättning, till exempel inom ramen för Metso- och Helmi-programmen. Naturpanelen, som representerar de mest tillförlitliga vetenskapliga rönerna, har föreslagit att finansieringen av naturvården ska höjas till 0,5–1 procent av bruttonationalprodukten. Det innebär en betydande ökning jämfört med den nuvarande nivån.

Den främsta orsaken till artförlusten är att livsmiljöer förstörs för industriell verksamhet. Arterna har inte längre utrymme att existera. Helmi-programmet svarar på det här problemet. Det behövs ett ökat anslag för genomförande av livsmiljöprogrammet Helmi samt för inventering, märkning, skötsel och stöd för skötseln av privata naturskyddsområden och andra områden som är värdefulla med tanke på den biologiska mångfalden.

Handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland (Metso) har som mål att förbättra nätverket av skyddade områden och utveckla naturvården i ekonomiskogar. Tillbakagången i skogbevuxna livsmiljöer och skogsarter bör stoppas före utgången av 2025. Det kon-

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

kreta målet för programmet, som baserar sig på frivilligt skydd, är att permanent skydda cirka 96 000 hektar och få tidsbundet skydd och naturvårdsprojekt att omfatta 82 000 hektar.

Metso-programmet har lyckats bra. Handlingsplanen bygger på frivilliga insatser och har förbättrat acceptansen för naturvården samtidigt som aktörerna inom skogs- och miljöområdet har intensifierat sitt samarbete. Metsos metoder är effektiva i förhållande till kostnaderna. Programmet finansiering ligger dock inte på en nivå som motsvarar behoven.

Skogarna är av vital betydelse för naturens mångfald. Det finns i nuläget cirka 2 200 hotade arter i Finland och mer än en tredjedel av dem lever i skogar. Vid det senaste sekelskiftet var antalet hotade arter 1 500. Skyddet av skogar, i synnerhet gamla skogar, är det effektivaste sättet att bromsa upp minskningen av mångfalden. Dessutom måste mångfalden gynnas också i ekonomiskogar exempelvis genom att utöka mängden rötved.

Vi har långt till målet att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden, och särskilt illa ser det ut i södra Finland, där fortfarande endast cirka 2–8 procent av skogarna är skyddade i de olika landskapen.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.21 med 45 000 000 euro för främjande av naturskyddet och den biologiska mångfalden.

23. Främjande av skyddet av Östersjön och vattendragen (reservationsanslag 3 år)

Vi har långt kvar till att uppnå en god vattenstatus och det kommer inte att lyckas med nuvarande åtgärder. Också vattenvården behöver mer finansiering och inte nedskärningar på det sätt som föreslås i den första budgeten för Orpos regering. Programmet Nousu, Skärgårdshavsprogrammet och programmet för effektiviserat vattenskydd behöver sin finansiering.

Vi föreslår

att riksdagen ökar moment 35.10.23 med 10 000 000 euro för skyddet av vattendrag.

31. Understöd för de kommunala klimatplanerna (reservationsanslag 3 år)

Åtgärder för att dämpa klimatuppvärmningen genomförs på internationell nivå, EU-nivå, nationell nivå och lokal nivå. Kommunerna har en central roll i att bromsa klimatförändringen. Kommuner har fortfarande skyldighet att utarbeta klimatplaner i enlighet med klimatlagen, och kommunerna anvisas 2,6 miljoner euro för de uppgifter som detta medför.

Vi föreslår

att moment 35.10.31 återinförs i budgeten och att momentet ökas med 2 600 000 euro för kommunernas klimatplaner.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

63. Utgifter för förvärv av och ersättning för naturskyddsområden (reservationsanslag 3 år)

Genom förvärv till staten av mark för naturskyddsändamål och genom ett ersättningsförfarande tryggas områden som är viktiga för den biologiska mångfalden. Anslagen för förvärv av områden och ersättning i anslutning till naturskydd är dock otillräckliga i förhållande till behoven.

Vi föreslår

att moment 35.10.63 ökas med 45 000 000 euro för vård och förvärv av naturskyddsområden.

20. Samhällen, byggande och boende

Byggbranschen befinner sig i en djup svacka. De höjda räntorna har skapat osäkerhet på bostadsmarknaden och inom byggnadsindustrin och lett till att byggandet kraftigt har avtagit, vilket också ökar arbetslösheten och permitteringarna inom branschen. Till exempel var antalet bygglov som beviljades i juli–september 2023 hälften färre än året innan. Om situationen fortsätter kommer tillväxtorterna snart att lida brist på bostäder, och det eftersatta underhållet ökar ytterligare.

Det krävs konjunkturpolitiska åtgärder från staten för att stödja byggbranschen. Under en recession sjunker priset på byggande, vilket gör statligt subventionerat bostads- och reparationsbyggande kostnadseffektivt. Statligt stöd upprätthåller sysselsättningen inom byggbranschen och förhindrar konkurser.

Den avveckling av bidragen från Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet och social bostadsproduktion (Ara) som Orpos regering beslutat om, förvärrar konjunkturläget inom byggbranschen, ökar arbetslösheten, minskar tillgången till hyresbostäder till skäligt pris och höjer den allmänna hyresnivån.

Enligt regeringens beslut ges inte längre några fler räntestödsfullmakter för byggande av nya bostadsrättsbostäder. Från och med början av 2024 slopas dessutom helt och hållet bland annat understöden för att förbättra boendesammanslutningarnas och byggnadernas energiprestanda, för att övergå till lågtempererad fjärrvärme, för infrastruktur för laddning av elbilar i bostadshus och för laddningspunkter vid arbetsplatser. Nedskärningar görs i flera andra reparationsunderstöd.

I det alternativ som vänstern föreslår avvecklas inte det offentligt finansierade byggandet, utan vi vill istället öka det. Det är förnuftigt att till exempel starta projekt för social bostadsproduktion nu när bostadsbyggandet i övrigt är i en svacka. Detsamma gäller för olika renoveringsprojekt. Exempelvis har energiunderstödet till bostadssammanslutningar och understödet till renovering av uppvärmningen i hushåll varit populära stöd som har påskyndat omställningen till koldioxidneutralitet och hjälpt hushållen att minska sina energikostnader. Dessa stöd behöver få fortsättning.

Dessutom föreslår vi ett omfattande investeringsstöd av engångsnatur för att stödja byggbranschen. Ett konjunkturunderstöd till bostadssammanslutningar påskyndar behövliga nybyggnadsprojekt och reparationsprojekt och stimulerar avsevärt efterfrågan inom branschen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

Det stödpaket som vi föreslår för byggprojekt i kommunerna och välfärdsområdena uppmuntrar till att genomföra behövliga byggprojekt och i vissa fall sådana projekt som skjutits upp under en längre tid. Med hjälp av stödpaketet kan man till exempel renovera mögelskolor och andra fastigheter som där man har problem inomhusluften. Vidare kan man genomföra renoveringar som förbättrar energieffektiviteten och uppvärmningen samt starta andra viktiga reparations- och nybyggnadsprojekt.

Regeringen föreslår att befrielsen från överlåtelseskatt för unga som köper sin första bostad slopas och att de allmänna överlåtelseskattesatserna sänks. Ändringarna har en sammanlagd effekt på cirka 70 miljoner euro som varaktigt försämrar statsfinanserna och inte har motsvarande samhällliga fördelar som det nuvarande systemet. Den ekonomiska nyttan koncentreras till de högsta inkomstklasserna. Det blir svårare för unga att köpa sin första bostad. Vi återtar dessa förändringar.

Konjunkturläget inom byggbranschen är mycket utmanande. Vänsterförbundet vill stödja företag och arbetsplatser inom byggbranschen som befinner sig i en svår situation och som regeringen kör ner precis då branschen befinner sig i en historisk konjunktursvacka. Vi förebygger konkurser, arbetslöshet och långtidsarbetslöshet, vilket har mycket mer långtgående effekter än denna konjunkturedgång.

Vårt paket för byggbranschen uppgår till sammanlagt cirka 450 miljoner euro. Ungefär hälften av detta är rent konjunkturbetingat och temporärt investeringsstöd, som man har mycket goda erfarenheter av till exempel från finanskrisen 2009–2010. Hävstångseffekten av de statliga investeringsstödet som vi föreslår kommer att få igång projekt som har ett sammanlagt värde på minst 2–3 miljarder euro. Exempelvis enligt byggnadsindustrin RT innebär en investering på en miljard euro i bostadsbyggande cirka 14 000 årsverken. Det innebär att den totala effekten av Vänsterförbundets stödpaket på kort sikt även enligt en återhållsam bedömning skulle vara 30 000 årsverken. Dessutom är de positiva effekterna på lång sikt betydande.

I Vänsterförbundets alternativ

- återtas nedskärningen av Statens bostadsfond och Ara:s fullmakter ökas med 175 miljoner euro. Hit hör bland annat energistöd, ARA:s startbidrag, understöd för kommunalteknik, understöd i anslutning till MBT-avtal, investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov samt hiss- och tillgänglighetsunderstöd.
- Det införs ett temporärt konjunkturunderstöd för byggbranschen och 100 miljoner euro reserveras för ändamålet. Bostadssammanslutningar kan använda understödet för nybyggnad och renovering.
- Kommunerna och välfärdsområdena uppmuntras att genomföra behövliga och även länge uppskjutna byggnadsprojekt med ett separat stödpaket där staten betalar en del av kostnaderna. För ändamålet reserveras 100 miljoner euro.
- Stödet för slopande av olje- och gasuppvärmning i bostadshus fortsätter och för det reserveras 45 miljoner euro.
- Reparationsunderstödet för föreningshus höjs med 2 miljoner euro.
- Anslagen för byggande av idrottsanläggningar höjs med 10 miljoner euro.
- Utvecklingen av infrastrukturen för laddning av elbilar i bostadshus stöds med 20 miljoner euro.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

— Finansieringen av boenderådgivningen höjs med 3 miljoner euro för att trygga boendet och förhindra vräkning.

31. Utveckling och utvidgning av boenderådgivningen (reservationsanslag 3 år)

Finland strävar efter att få slut på bostadslösheten före utgången av 2027. Det sker inte utan åtgärder. Genom att skära i finansieringen av boenderådgivningen förvärrar Orpos regering situationen för dem som är bostadslösa eller står på randen till bostadslöshet. Finansieringen av boenderådgivningen bör höjas för att trygga boendet och förhindra vräkning.

Vi föreslår

att moment 35.20.31 ökas med 3 000 000 euro för att utveckla och öka boenderådgivningen.

52. Understöd för främjande av sådan infrastruktur i bostadshus som krävs för eldrivna transporter (reservationsanslag 3 år)

Inrikestrafiken är en av de mest betydande utsläppssektorerna i Finland, och för trafiken har fastställts egna utsläppsminskningsmål i syfte att uppnå de mål som fastställts i Finlands klimatlag och fullgöra EU-förpliktelserna för ansvarsfördelningssektorn. Målet är att utsläppen ska halveras fram till 2030 jämfört med 2005 års nivå och elimineras helt senast 2045.

Enligt kommunikationsministeriets senaste bedömning kan målet om halverade utsläpp från trafiken uppnås endast om de åtgärder i fas 1 i färdplanen för fossilfria transporter som godkändes under förra regeringsperioden genomförs fullt ut. Vidare krävs att de olika möjligheterna att minska utsläppen förverkligas på önskat sätt, utsläppshandeln inom EU genomförs på det sätt som kommissionen föreslår och distributionsskyldigheten höjs till 34 procent.

Tyvär försämrar regeringens budgetproposition ytterligare våra möjligheter att nå utsläppsmålen för trafiksektorn. Till exempel leder sänkningen av bränsleskatten, sänkningen av finansieringen av kollektivtrafiken och sloandet av stödet för laddningsinfrastruktur vid bostadsfastigheter utvecklingen i helt fel riktning. I Vänsterförbundets alternativ ökas finansieringen av dessa.

Vi föreslår

att riksdagen återinför moment 35.20.52 i budgeten och ökar momentet med 20 000 000 euro för främjande av sådan laddningsinfrastruktur i bostadshus som krävs för eldrivna transporter.

56. Understöd för att avstå från olje- och gasuppvärmning av bostadshus (reservationsanslag 3 år)

Understödet för avstående från oljeuppvärmning har enligt klimatårsberättelsen (2023) avsevärt främjat bytet av uppvärmningssystem. Fram till slutet av juni 2023 hade 24 101 sökande fått ett positivt understödsbeslut. Det finns dock fortfarande behov av och efterfrågan på stöd.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

Vi föreslår

att moment 35.20.56 återinförs i budgeten och att momentet ökas med 45 000 000 euro till stöd för slopande av olje- och gasuppvärmning i bostadshus.

60. Överföring till Statens bostadsfond

Statens bostadsfond har varit ett instrument för statens bostadspolitik sedan 1990. Ur fonden betalas stöd och understöd som beviljas av Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet. De omfattar bland annat räntestöd för räntestödslån, reparationsunderstöd, energiunderstöd, startbidrag och investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov. Dessa är alla ett led i genomförandet av statens bostadspolitik och bidrar till det allmännas konstitutionella uppgift att främja vars och ens rätt till bostad och att stödja självständigt boende. År 2022 beviljades understöd och bidrag till ett belopp av 236 miljoner euro.

I framtiden kommer det att behövas mer statligt subventionerad bostadsproduktion när regeringens försämringar av den sociala tryggheten träder i kraft och behovet av hyresbostäder till skäligt pris ökar. Ara-produktionen har också en viktig roll i att förebygga en segregerande utveckling, särskilt i stora städer. Till exempel i Helsingfors kommer minskning av bostäder till skäligt pris i kombination med omfattande nedskärningar i den sociala tryggheten att försvåra inte bara människornas vardag utan också tillgången på arbetskraft. Konsekvenserna sträcker sig alltså inte enbart till individen utan också till näringspolitiken. Dessutom har den statligt subventionerade bostadsproduktionen varit ett viktigt konjunkturpolitiskt verktyg: när byggbranschen går på knä har staten kunnat effektivisera Ara-produktionen, vilket har en stimulerande effekt på ekonomin.

Orpos regering minskar fullmakterna att bevilja stöd med 175 miljoner euro. Nedskärningarna i stöden till Statens bostadsfond kommer att försvåra tillgången till bostäder till skäligt pris, vilket är särskilt problematiskt sett till de stigande levnadskostnaderna och regeringens eget mål att eliminera långtidsbostadslösheten. Vi anser att nedskärningarna i stödfullmakterna bör återtas.

Vi föreslår

att riksdagen ändrar beslutsdelen under moment 35.20.60 så att det år 2024 av Statens bostadsfonds medel får beviljas understöd enligt lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov (1281/2004) till ett sammanlagt belopp av högst 155 000 000 euro och tidsbundna startbidrag till ett sammanlagt belopp av högst 80 000 000 euro och att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 79

Riksdagen förutsätter att regeringen ökar den sociala bostadsproduktionen för att svara på det ökande behovet.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 80

Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar verksamhetsförutsättningarna för Statens bostadsfond och utvecklar inkomstförvärvet för Statens bostadsfond i enlighet med det bostadspolitiska utvecklingsprogram som fastställdes under föregående regeringsperiod.

Reservationens förslag till uttalande 81

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart inleder ett konjunkturrelaterat stimulanspaket för byggbranschen för att förhindra konkurser och arbetslöshet och påskynda nödvändiga investeringar som gäller reparationer, energireoveringar och nybyggnation.

INKOMSTPOSTER

Avdelning 11

SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

Beskattningen ska trygga finansieringen av välfärdssamhället, jämna ut förmögenhets- och inkomstskillnader och styra beteendet i en riktning som leder bort från skadliga och ohållbara förfaringssätt. Den grundläggande utgångspunkten är att skatt ska betalas enligt betalningsförmåga.

Statsfinanserna eller de offentliga finanserna som helhet stärks inte under högerregeringens mandatperiod trots enorma nedskärningar — i motsats till vad regeringspartierna lovade före valet. Tvärtom ökar underskottet från och med 2024 och är i slutet av regeringsperioden större än det var när regeringen tillträdde. Den offentliga skuldkvoten ökar under hela regeringsperioden. En av de viktigaste orsakerna till detta är regeringens skattepolitik, som både ökar ojämlikheten och försummar att utveckla de offentliga inkomsterna.

Enligt finansministeriets uppskattning sjunker den totala skattekvoten — dvs. skatteinkomsterna i förhållande till bruttonationalprodukten — betydligt under hela regeringsperioden redan från och med 2024. Om skattekvoten 2027 skulle ligga på 2022 års nivå, skulle detta innebära att skatteinkomsterna för den offentliga sektorn ökade med 9–10 miljarder euro det året, vilket skulle täcka nästan hela det beräknade underskottet. Med ett skatteuttag på samma nivå som 2023 skulle de offentliga finanserna vara nästan 6 miljarder starkare 2027. Redan nästa år är de offentliga finanserna över 2,5 miljarder svagare än om skatteuttaget hölls på samma nivå som 2023. Om skatteuttaget 2024 låg på 2022 års nivå, skulle de offentliga finanserna vara 6 miljarder starkare.

Det står klart att vi inte kan sänka skatteuttaget så här drastiskt om vi vill ha kvar välfärdsstaten och förbättra balansen i de offentliga finanserna. Att ta hand om den åldrande befolkningen och de stora investeringar som krävs för den ekologisk rekonstruktionen av samhället innebär att beskattningen som helhet inte kan lindras.

I Vänsterförbundets alternativ är skattepolitiken ett centralt verktyg för att stärka de offentliga finanserna, utjämna inkomst- och förmögenhetsskillnaderna och påskynda en hållbar och rättvis strukturuomvandling.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

Vi måste också ingripa mot kringgående av skatt, aggressiv skatteflykt och svart ekonomi. På internationell nivå bedöms utnyttjandet av skatteparadis minska de inlutna företagsskatterna med omkring 10 procent, även om betydande framsteg har gjorts under det senaste årtiondet genom globala åtgärder för att stärka skattebasen. Det automatiska informationsutbytet mellan myndigheterna och även andra reformer har avsevärt minskat förmögna privatpersoners skatteflykt och kringgående av skatt. Men det behövs fler reformer.

Också Finlands skattebas är i dag till många delar starkare än för några år sedan, men det finns fortfarande luckor i den. Regeringens beslut om aktiesparkontot är ett steg i fel riktning, för det gynnar höginkomsttagare och minskar transparensen och skatteinkomsterna.

01. Skatter på grund av inkomst och förmögenhet

01. Skatt på förvärvs- och kapitalinkomster

Det talas mycket om progressiviteten i Finlands skattesystem, men beskattningens utjämnande effekt har försvagats under en lång tid. En stor del av skatterna utgörs av skatter som inte är progressiva inkomst- eller förmögenhetsskatter. Vår inkomstskatt är inte heller progressiv i sin helhet, eftersom de betalda totala skatternas andel av inkomsterna faktiskt minskar för dem som har de allra högsta inkomsterna. På grund av vår lätta beskattning av kapitalinkomster varierar skatteuttaget för höginkomsttagare över huvud taget mycket beroende på inkomstkälla och inkomstens sammansättning.

Vänsterförbundet anser att alla inkomster bör behandlas lika i beskattningen. Som ett första steg mot en kombinerad skatteskala för förvärvs- och kapitalinkomster bör progressionen i kapitalbeskattningen skärpas och den orättvisa och samhällsekonomiskt ineffektiva skattesubventionen till noterade bolag minskas.

I Vänsterförbundets alternativ ändras socialförsäkringsavgifterna för att stärka löntagarnas köpkraft (slopande av de s.k. konkurrenskraftsändringarna). Inkomstskatteskalan skärps som motvikt till ändringarna i socialförsäkringsavgifterna, men ändå så att majoriteten av löntagarna får mer pengar i handen än enligt propositionen. I Vänsterförbundets alternativ stärks köpkraften för löntagare med små och medelstora inkomster.

Lättnaden av den så kallade solidaritetsskatten för höginkomsttagare återtas.

Ökningen av arbetsinkomstavrdraget återtas i övrigt som en del av inkomstskattepaketet, men i fråga om personer över 65 år genomförs den i enlighet med propositionen för att uppmuntra pensionärer att arbeta.

Höjningen av grundavrdraget för låginkomsttagare genomförs i enlighet med propositionen.

Regeringen höjer kostnaderna för arbete genom att höja självriskan för arbetsreseavrdraget. Självriskan för avdraget för arbetsresekostnader bibehålls på 750 euro i månaden.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

Det så kallade företagaravdraget, som är ekonomiskt ineffektivt och gynnar höginkomsttagarna mest, slopas. Skatteutgiften för vinstutdelning till ägare till onoterade företag blir dessutom skälligare i vår modell.

Hushållsavdraget ska ses över så att det motsvarar det system som användes 2020, men i enlighet med propositionen kan avdraget också beviljas för fysioterapi och ergoterapi. Som komplement till hushållsavdraget bör vi bereda ett system som ger motsvarande fördelar till dem vars ekonomiska situation inte gör det möjligt att utnyttja hushållsavdraget. Hushållsavdragets större ändringsbehov ska bedömas utifrån undersökningar i förhållande till den nytta som avdraget ger och de förlorade skatteinkomsterna.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 82

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om ändring av inkomstskatteskalan i enlighet med Vänsterförbundets modell så att de skattelättnader som gynnar höginkomsttagarna återtas och den så kallade solidaritetsskatten bibehålls.

Reservationens förslag till uttalande 83

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att riva upp de ändringar i socialförsäkringarna som följer av konkurrenskraftsavtalet i syfte att stärka löntagarnas köpkraft.

Reservationens förslag till uttalande 84

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart lämnar riksdagen en proposition om att gränsen för skattefria utdelningar enligt 33 b § i inkomstskattelagen (den s.k. normalavkastningsgränsen) sänks från åtta till tre procent och att 40 procent av den inkomst som underskrider den här årliga avkastningsgränsen är skattepliktig kapitalinkomst.

Reservationens förslag till uttalande 85

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder en proposition om en kännbar ökning av progressionen i kapitalbeskattningen, varvid det slutliga målet är att kapitalinkomster ska behandlas på samma sätt som andra inkomster i beskattningen.

Reservationens förslag till uttalande 86

Riksdagen förutsätter att regeringen återtar det så kallade företagaravdraget i beskattningen, eftersom nyttan blir oproportionerligt stor för dem som har de högsta inkomsterna, och att regeringen förelägger riksdagen åtgärder för att förbättra ställningen för näringsidkare med små och medelstora inkomster.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 87

Riksdagen förutsätter att hushållsavdraget ses över så att det motsvarar det system som användes 2020, men i enlighet med propositionen kan avdraget också beviljas för fysioterapi och ergoterapi.

Reservationens förslag till uttalande 88

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder behoven av att se över hushållsavdraget i ett bredare perspektiv och förelägger riksdagen en proposition om ett nytt slags hushållsnära stöd som ger en nytta som motsvarar hushållsavdraget också för dem vars ekonomiska situation inte möjliggör användning av skatteavdrag.

Reservationens förslag till uttalande 89

Riksdagen förutsätter att regeringen för att säkra lönsamheten för arbete lämnar en proposition till riksdagen där självriskan för avdraget för arbetsresekostnader sänks till 750 euro, precis som 2023.

Reservationens förslag till uttalande 90

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en proposition som återtar höjningen av den maximala insättningen på aktiesparkonton till 100 000 euro.

Reservationens förslag till uttalande 91

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen förslag till en skattereform som omöjliggör skatteflykt och senareläggning av skatt med hjälp av försäkringsskal, kapitaliseringsavtal och liknande och som innebär att överlåtelsevinst och avkastning av utdelning från skalarrangemang beskattas på samma sätt som vid direkt innehav.

Reservationens förslag till uttalande 92

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en moderat förmögenhetsskatt enligt vänsterförbundets modell, det vill säga en så kallad miljonärsskatt.

Reservationens förslag till uttalande 93

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en skatt på värdeökning för privatpersoner i syfte att förhindra att de kringgår skatt på egendom som förvärvats i Finland genom att skriva sig i utlandet.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 94

Riksdagen förutsätter att de offentliga skatteuppgifterna utvidgas så att de också inkluderar skattefri vinstutdelning, arv och gåvor samt kapital som omfattas av olika skal- och andra placeringsarrangemang och avkastning på sådant kapital.

02. Samfundsskatt

Skattebasen för internationell företags- och investeringsverksamhet bör stärkas.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 95

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om begränsning av företagens rätt till ränteavdrag och slopande av den så kallade balansbefrielsen.

Reservationens förslag till uttalande 96

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition där sammanslutningar som är befriade från skatt på utdelning påförs en måttlig källskatt. Skatten ska framför allt gälla utländska institutionella investerare.

Reservationens förslag till uttalande 97

Riksdagen förutsätter att regeringen reviderar lagstiftningen om bassamfund så att i synnerhet skatteundandragande med hjälp av internationella så kallade skrivbordsbolagsarrangemang försvåras. Inkomsterna för dotterbolag i skatteparadis ska beskattas i Finland när de inte grundar sig på faktisk verksamhet i det land där bolaget är beläget.

Reservationens förslag till uttalande 98

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder en beredning för att införa skatteplikt för utländska fastighetsfonder och andra fonder som för närvarande är skattefria i Finland.

04. Skatt på arv och gåva

Beskattningen av stora förmögenheter och kapital bör stärkas. De flesta skatteexperter betraktar arvsskatten som en ”bra skatt” som främjar en effektiv ekonomi och social jämlikhet och stärker de offentliga finanserna utan förlust av välfärd. I Finland är nästan två tredjedelar av arven skattefria. Merparten av arv och gåvor är redan koncentrerad till sedan tidigare förmögna personer. På grund av de ökande skillnaderna i förmögenhet och de betydande utmaningarna för de offentliga finanserna är det motiverat att skärpa beskattningen av stora arv och gåvor.

Betänkande FiUB 14/2023 rd Reservation 4/vänst

I Vänsterförbundets alternativ återinförs de villkor för arvsskatten som gällde före de av Juha Sipiläs regering införda lättnader som trädde i kraft vid ingången av 2017 och som gynnar förmögna personer. Samtidigt inleds beredningen av en mer omfattande reform av arvs- och gåvoskatten, där bland annat beskattningen av stora gåvor och arv skärps, en möjlighet införs att förlänga betalningstiden till dess att arvtagaren övertar egendomen, och värderingen av arv och gåvor utvecklas.

Vänstern föreslår dessutom att en måttfull förmögenhetsskatt på stor egendom, den så kallade miljonärsskatten, införs. Skatten ska endast gälla egendom som överstiger en miljon euro. Värdet på den egna bostaden räknas inte med i gränsen på en miljon euro. Miljonärsskatten skulle jämna ut förmögenhets- och inkomstskillnaderna, öka skattesystemets progressivitet, stärka de offentliga finanserna och förbättra vår förståelse av fördelningen av förmögenheten i samhället.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 99

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en reform som skärper beskattningen av stora arv och gåvor och samtidigt inleder beredningen av en mer omfattande reform av arvsbeskattningen.

Reservationens förslag till uttalande 100

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om att slopa skogsgåvoavdraget i beskattningen.

05. Tillfällig skatt på vinster inom elbranschen och sektorn för fossila bränslen

Beskattning av företagens oförtjänta intäktsöverskott är ett förnuftigt sätt att involvera företagen i att på ett rättvist sätt täcka kostnaderna för våra gemensamma angelägenheter. Under de senaste åren har vi sett oförtjänta jättevinster särskilt inom energisektorn, men i och med den snabba höjningen av styrräntorna den senaste tiden har vinsterna vuxit kraftigt exempelvis i företag inom finanssektorn, av orsaker som inte beror på företagen själva.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 101

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition om en så kallad windfallskatt på företagens intäktsöverskott som ska gälla alla sektorer inom näringsverksamheten.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

04. Skatter och avgifter på grund av omsättning

01. Mervärdesskatt

Påtvingat företagande och kamouflering av anställningsförhållanden till företagande bör gallras ut från arbetslivet samtidigt som företagande blir ett mer attraktivt alternativ för dem som verkligen har intresse och förutsättningar för det. I Vänsterförbundets alternativ stärks den sociala tryggheten för företagare och självsysselsatta till exempel genom att en kombinationsförsäkring införs. En höjning av den nedre gränsen för momspliktig verksamhet till 30 000 euro från nuvarande 15 000 euro minskar småföretagarnas administrativa börda och sänker tröskeln för företagande.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 102

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om att höja den nedre gränsen för momspliktig affärsverksamhet till 30 000 euro för att underlätta småföretagarnas situation.

08. Punktskatter

04. Punktskatt på alkoholdrycker

Enligt propositionen skärps beskattningen av starka alkoholdrycker och viner och beskattningen av öl lindras. Vi anser inte att en lindring av ölbeskattningen är motiverad med tanke på folkhälsan eller statsfinanserna.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 103

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition där sänkningen av ölskatten för 2024 återtogs.

07. Energiskatter

För att minska de farliga klimatutsläppen som hettar upp klimatet och få en tillräcklig mängd koldioxid att bindas till växtligheten och marken i god tid för att stoppa den okontrollerade upphettningen av klimatet, måste koldioxidutsläppen begränsas genom effektiva mekanismer.

Beskattningen bör dock också vara socialt rättvis.

Betänkande FiUB 14/2023 rd **Reservation 4/vänst**

EU:s egen klimat- och energipolitik har haft vissa effekter. Inom utsläppshandelssektorn har koldioxidutsläppen minskat och detta beror på en effektiv styrmekanism: kolet kostar.

Eftersom koldioxidutsläppen från fossila bränslen har ett pris, till skillnad från koldioxidkällorna i markanvändningssektorn, ligger konkurrenskraften hos träbränslen på en omotiverat hög nivå i förhållande till fossila bränslen.

Finansministeriet beräknar att den skatteutgift som skattefriheten för träbaserade bränslen utgör uppgår till 480 miljoner euro i förlorade skatteintäkter 2024. Beroende på beräkningssättet kan skatteutgiften också potentiellt vara betydligt större.

Kommissionen har föreslagit en ändring i situationen i sitt förslag till energiskattedirektiv. Det är dock motiverat att vidta åtgärder också nationellt, eftersom direktivet tillåter nationellt handlingsutrymme. Framför allt i Finland finns det skäl att äntligen ta itu med utsläppen från markanvändningssektorn med hjälp av styrmedel som har effekt.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 104

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition om utdelning av koldioxidskatter, där en del av intäkterna från skatterna på fossil energi återbärs rättvist till skattebetalarna.

Reservationens förslag till uttalande 105

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition genom vilken punktskatterna på fossila bränslen kopplas till levnadskostnadsindex och skattenivåerna höjs årligen i enlighet med indexet.

Reservationens förslag till uttalande 106

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition till riksdagen med förslag till återtagande av skattelättnaderna för drivmedel i budgeten för 2024.

Reservationens förslag till uttalande 107

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition om skäligare återbäring av energiskatt till jordbruket för behandling i riksdagen.

Reservationens förslag till uttalande 108

Riksdagen förutsätter att regeringen gradvis slopar skattesubventionen för torvförbränning.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Reservationens förslag till uttalande 109

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar beslutsamma åtgärder för att förebygga energianvändning av grovt gagnvirke och att regeringen bereder och förelägger riksdagen en proposition om en fast skatt på biomassa.

10. Övriga skatter

05. Överlåtelseskatt

I propositionen föreslås det att överlåtelseskattesatsen för överlåtelse av fastigheter sänks från 4,0 till 3,0 samt för överlåtelse av aktier i bostadsaktiebolag och andra fastighetsaktiebolag samt andra värdepapper från 2,0 och 1,6 till 1,5. Befrielsen från överlåtelseskatt för den som köper sin första bostad slopas.

På grund av ändringarna väntas skatteintäkterna minska med 70 miljoner euro, vilket är cirka 10 procent av det uppskattade inflödet av överlåtelseskatten för nästa år. Reformen försvårar köp av första bostad. Detta gäller enligt konsekvensbedömningen 28 000 köpare av första bostäder (åldersklasserna 18—40). Regeringen försvårar också de ungas situation genom andra åtgärder. Till exempel nedläggning av bostadsproduktionen till rimligt pris, nedskärningar i bostadsbidraget och nedskärningar i studiepenningen slår också till mot dem. De ungas förutsättningar att köpa bostäder är sämre jämfört med de äldre åldersklasserna bland annat på grund av osäkerheten i arbetslivet och den ökade belastningen på studielånen. Vi ser det inte som motiverat att de ungas möjligheter att köpa första bostad försvagas jämfört med nuläget.

De ekonomiska fördelarna med reformen är större ju dyrare bostäderna är och ju mer handel det bedrivs med dem. Såsom framgår av konsekvensbedömningen i propositionen koncentreras nyttan till den tiondel av finländarna som har de högsta inkomsterna. Förändringen av andra värdepapper är inte betydande ur fiskal synvinkel, men den är ett steg i samma riktning, till att gynna de förmögna.

Alla skatter har sina nackdelar. Skatter måste dock tas ut för att viktiga samhällstjänster ska kunna ordnas i ett åldrande land. Också överlåtelseskatten vidlåder problem som särskilt gäller dynamiken i bostadshandeln.

Överlåtelseskatten är en egendomsskatt. I Finland beskattas egendom allmänt taget rätt lindrigt i förhållande till många av våra jämförelseländer, och genom denna reform lindras förmögenhetsbeskattningen än mer i en situation där förmögenhetsskillnaderna också annars har ökat i Finland, den offentliga ekonomin uppvisar ett klart underskott och de offentliga utgiftstrycket ökar. Även om det inte i fiskalt hänseende handlar om en särskilt stor omställning, är riktningen fel. Genom att beskatta förmögenheterna kan man också förhindra att skattebördan riktas alltför mycket till inkomstbeskattningen.

Vi ser det inte som motiverat att minska statens skatteinkomster, lindra Finlands redan lätta förmögenhetsbeskattning på ett sätt som gynnar de förmögna och försvaga de ungas möjligheter att köpa första bostad.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 110

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition där en första bostad för personer under 40 år är befriade från överlåtelseskatt och intäkterna från överlåtelseskatten tryggas.

07. Fordonsskatt

Regeringen har för avsikt att sänka fordonsskattens grundskatt med 50 miljoner euro 2024. Skattelättnaden riktas till person- och paketbilar med medelhög och hög utsläppsnivå. Regeringen föreslår inga ändringar i beskattningen av nyare bilar.

Regeringens proposition leder till att förnyelsen av bilbeståndet bromsas upp och utsläppen ökar. Propositionen strider alltså mot målet att dämpa utsläppen från trafiken. Finland har som mål att minska utsläppen från trafiken med hälften från 2005 års nivå fram till 2030. Trafiken har också en central betydelse för uppnåendet av det mål om minskade utsläppet som ställts upp för den så kallade ansvarsfördelningssektorn.

Det allmänna ska genom sin egen politik skapa möjligheter för människorna att genom sina egna sätt att färdas minska klimatavtrycket och delta i de gemensamma klimatåtgärderna som berör trafiken. Det förutsätter stöd för utsläppsfria och utsläppsnåla färdmedel samt prissättning av de olägenheter som trafiken orsakar för klimatet. Beskattningen är ett av de effektivaste sätten att påskynda utsläppsminskningarna från trafiken, och beskattningens inverkan på utsläppsstyrningen får inte försvagas. Det är oerhört oansvarigt att i dagens läge medvetet bedriva en politik som gör det svårare att såväl på nationell nivå som på EU-nivå uppnå de mål och skyldigheter som gäller minskade utsläpp.

Propositionen minskar skatteinkomsterna och försämrar de offentliga finanserna. Som det också konstateras i finansutskottets betänkande är den föreslagna skattesänkningen ”dyr för statsfinanserna i förhållande till att nyttan för hushållen i genomsnitt är liten”. En betydande del av nyttan som fås av skattesänkningen riktas till hushåll med höga inkomster. Det är betydligt vanligare i de lägre inkomstklasserna att man inte har bil.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 111

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition som effektiviserar fordonsskattens styreffekt på utsläppen.

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Reservation 4/vänst

08. Avfallsskatt

För att den cirkulation av material som cirkulär ekonomi kräver ska få genomslag måste allt fler materialflöden ledas bort från sorteringen och behandlingen av avfall. På så sätt skapas ett incitament för återanvändning av material. Exempelvis en utvidgning av avfallsskattebasen är ett bra sätt att göra detta.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 112

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen ett förslag till utvidgning av skattebasen för avfallsskatten, där skatten utvidgas till att gälla industriavfall, jord- och stenmaterial samt farligt avfall i större utsträckning än för närvarande.

09. Gruvmineralskatt

Den ekologiska strukturomvandlingen kräver kritiska råvaror, såsom gruvmineral. Det är viktigt att samordna råvarubehov, miljöaspekter, social acceptans och urfolks rättigheter. Av gruvdriften i Finland måste en större del användas för det gemensamma goda genom att beskattningen av gruvdriften reformeras och en del av skatteintäkterna fonderas på samma sätt som i den norska oljefonden.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 113

Riksdagen förutsätter att regeringen förelägger riksdagen en proposition om en skärpning av gruvmineralskatten för att finländarna ska få bättre ersättning för utvinningen av vår nationella egendom.

Avdelning 12

INKOMSTER AV BLANDAD NATUR

35. Miljöministeriets förvaltningsområde

20. Överföring från Statens bostadsfond

Med stöd ur Statens bostadsfond har man finansierat byggandet av allmännyttiga bostäder till skäligt pris. Boende till ett skäligt pris spelar en avgörande roll för att boendet och de grundläggande rättigheterna i anslutning till det samt det långsiktiga målet att eliminera bostadslösheten

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Vastalause 4/vas

ska kunna förverkligas i Finland. Om boendet och bostadsproduktionen i allt högre grad sker på marknadsvillkor och bygger på investeringar och affärsverksamhet, fördunklas det allmännas skyldighet och det politiska målet att alla människor ska ha boende och att bostadslösheten ska elimineras.

Med medel ur bostadsfonden har finansierat bland annat energistöd, ARA:s startbidrag, understöd för kommunalteknik, understöd i anslutning till MBT-avtal, investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov samt hiss- och tillgänglighetsunderstöd. Orpos regering minskar fullmakterna att bevilja stöd med 175 miljoner euro. Nedsänkningarna i stöden till Statens bostadsfond kommer att påverka tillgången till bostäder till skäligt pris, vilket är särskilt problematiskt sett till de stigande levnadskostnaderna och regeringens eget mål att eliminera långtidsbostadslösheten.

Regeringen intäktför också 500 miljoner euro ur Statens bostadsfond till statsbudgeten för finansiering av det så kallade investeringsprogrammet i regeringsprogrammet. Vi anser att både intäktsföringen och nedsänkningen av stödfullmakterna är felaktigt och kortsiktigt.

Vi föreslår

att riksdagen minskar moment 12.35.20 med 500 000 000 euro för att trygga verksamhetsförutsättningarna för Statens bostadsfond.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till budget för 2024 enligt betänkandet men med de ändringar som föreslås i reservationen,

att riksdagen godkänner de 113 uttalandena ovan och

att riksdagen godkänner misstroendeförklaringen i den allmänna motiveringen.

Helsingfors 12.12.2023

Hanna Sarkkinen vänst
Minja Koskela vänst

Betänkande FiUB 14/2023 rd — RP 41/2023 rd, RP 86/2023 rd

BILAGA: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 1/2023 rd Pekka Aittakumpu cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Savelantie (landsväg 18189) i Ylivieska (600 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 2/2023 rd Pekka Aittakumpu cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra riksväg 20 på sträckan Korvenkylä—Kiiminki (60 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 3/2023 rd Pekka Aittakumpu cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en gång- och cykelled på landsväg 848 på sträckan Koiteli—Huttukyläntie (2 600 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 4/2023 rd Pekka Aittakumpu cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en gång- och cykelled på sträckan Ronkaisenniementie—Toranki på riksväg 5 i Kuusamo (3 400 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 5/2023 rd Li Andersson vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för välfärdsområdenas finansiering (500 000 000 euro) 28.89.31
- Budgetmotion BM 6/2023 rd Li Andersson vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till Lapplands och Södra Savolax välfärdsområden för att driva två enheter för samjour dygnet runt (16 000 000 euro) 28.89.34
- Budgetmotion BM 7/2023 rd Marko Asell sd Budgetmotion om ökat anslag för ökad motion och idrott bland barn och unga (2 000 000 euro) 29.90.50
- Budgetmotion BM 8/2023 rd Marko Asell sd Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av bygdeväg 2624 (Miharintie) i Nokia (750 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 9/2023 rd Marko Asell sd Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av landsväg 301 i Vesilahti (1 300 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 10/2023 rd Marko Asell sd Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en planskild anslutning på riksväg 12 i Kahtalampi (10 000 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 11/2023 rd Marko Asell sd Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en omkörningsfil på riksväg 11 vid Murhasaari i Nokia (10 000 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 12/2023 rd Marko Asell sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra riksväg 3 på sträckan Hanhijärvi—Rokkakoski i Tavastkyro (12 000 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 13/2023 rd Marko Asell sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra riksväg 3 på sträckan Alaskylä—Parkano (15 000 000 euro) 31.10.77

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 14/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för Flygvapnets övningar på flygfältet i Kauhava (320 000 euro) 27.10.01
- Budgetmotion BM 15/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för utveckling av väteinfrastruktur för forsknings- och innovationsplattformen VEBIC vid Vasa universitet (500 000 euro) 29.40.50
- Budgetmotion BM 16/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att öka medvetenheten om det immateriella kulturarvet i Finland (180 000 euro) 29.80.55
- Budgetmotion BM 17/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för planering för ombyggnaden av vägen Roikola—Krekilä (18073) i Södra Österbotten (110 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 18/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för utarbetande av den vägplan som saknas för förbindelseväg 7520 på sträckan Perho—Kinnula i Mellersta Österbotten (220 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 19/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att sanera belysningen på huvudvägarna så att den blir energieffektivare i Österbotten (220 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 20/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja planeringen av korsningen mellan stamväg 66 och regionalväg 697 i Mäyry (250 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 21/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera en gång- och cykelled vid landsväg 7000 (Ilmajoente) i Ilmola (300 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 22/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja underhållet av Vexalavägen och Monäsvägen i Nykarleby (500 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 23/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra anslutningen mellan landsvägarna 7041 och 47738 och genomföra arrangemang för gång-, cykel- och mopedtrafik i Nurmo i Seinäjoki (550 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 24/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 7421 (Lakaniementie—Pyhälähdentie) i Vindala och Alajärvi (600 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 25/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 6650 Myrkyntie i Östermark och Bötom (600 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 26/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra riksväg 8 på sträckan Tjock—Ömossa i Kristinestad (1 000 000 euro) 31.10.20

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 27/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra korsningen mellan stamvägarna 63 och 68 i Evijärvi (1 100 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 28/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för Rengonharju-stiftelsen för utveckling av flygplatsen i Seinäjoki (200 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 29/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla en laddstation för elektrifierad flygtrafik på Karleby-Jakobstads flygplats (500 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 30/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en laddstation för flygtrafiken vid Vasa flygplats (500 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 31/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra trafiksäkerheten för gång-, cykel- och mopedtrafik i Toholampi kommun inom kommuncentralens område (980 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 32/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera elektrifieringen av Vasabanan på sträckan Vasa centrum—Vasklot hamn (100 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 33/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för rakare sträckning av riksväg 18 på sträckan Myllymäki—Multia i Etseri (1 200 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 34/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till andelslaget Viexpo (460 000 euro) 32.20.40
- Budgetmotion BM 35/2023 rd Kim Berg sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att automatisera hamnfunktionerna i Karleby hamn (220 000 euro) 32.30.40
- Budgetmotion BM 36/2023 rd Eva Biaudet sv m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till Brottsofferjouren för genomförande av allmänna stödtjänster för offer (400 000 euro) 25.01.50
- Budgetmotion BM 37/2023 rd Tiina Elo gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till stöd för att avskaffa pälsdjursuppfödning (10 000 000 euro) 30.10.42
- Budgetmotion BM 38/2023 rd Tiina Elo gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag under Livsmedelsverkets moment för omkostnader för djurskyddsombudets byrå (300 000 euro) 30.20.01
- Budgetmotion BM 39/2023 rd Seppo Eskelinen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera en gång- och cykelled i Puntarikoski i Kontiolax (100 000 euro) 31.10.20

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 40/2023 rd Seppo Eskelinen sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 5260 i Lieksa (200 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 41/2023 rd Seppo Eskelinen sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 5641 i Idensalmi (500 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 42/2023 rd Seppo Eskelinen sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 5100 i Lieksa (1 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 43/2023 rd Seppo Eskelinen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en viadukt vid Joensuu järnvägsstation (900 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 44/2023 rd Bella Forsgrén gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för avgiftsfria preventivmedel för personer under 25 år (6 000 000 euro) 28.89.31
- Budgetmotion BM 45/2023 rd Bella Forsgrén gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för terapigaranti inom mentalvårdstjänsterna (35 000 000 euro) 28.89.31
- Budgetmotion BM 46/2023 rd Bella Forsgrén gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förebygga könsstympling av flickor och kvinnor (150 000 euro) 33.03.04
- Budgetmotion BM 47/2023 rd Bella Forsgrén gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förebygga våldsamt radikaliserings och extremism inom social- och hälsovården (250 000 euro) 33.03.04
- Budgetmotion BM 48/2023 rd Bella Forsgrén gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att genomföra Istanbulkonventionen (300 000 euro) 33.03.04
- Budgetmotion BM 49/2023 rd Timo Furuholm vänst Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla Skärgårdens ringväg (2 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 50/2023 rd Timo Furuholm vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ökad gång och cykling (27 000 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 51/2023 rd Tuula Haatainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för yrkeshögskolornas verksamhet (1 100 000 euro) 29.40.55
- Budgetmotion BM 52/2023 rd Tuula Haatainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för konst och kultur (200 000 euro) 29.80.21
- Budgetmotion BM 53/2023 rd Tuula Haatainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för verksamheten vid allmänna bibliotek (860 000 euro) 29.80.30
- Budgetmotion BM 54/2023 rd Tuula Haatainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja konst och kultur (2 942 000 euro) 29.80.50

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 55/2023 rd Tuula Haatainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja motion och idrott (1 278 000 euro) 29.90.50
- Budgetmotion BM 56/2023 rd Tuula Haatainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till idrottsutbildningscenter (1 500 000 euro) 29.90.50
- Budgetmotion BM 57/2023 rd Tuula Haatainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja en fysiskt aktiv livsstil (1 500 000 euro) 29.90.51
- Budgetmotion BM 58/2023 rd Tuula Haatainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja ungdomsarbete (1 000 000 euro) 29.91.51
- Budgetmotion BM 59/2023 rd Atte Harjanne gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja gång och cykling (18 000 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 60/2023 rd Eveliina Heinäluoma sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att stärka verksamheten inom frivilligorganisationer verksamma inom utrikes- och säkerhetspolitiken (800 000 euro) 24.90.50
- Budgetmotion BM 61/2023 rd Pia Hiltunen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra Lentokentäntie (landsväg 815) på vägsträckan mellan Pohjantie (riksväg 4) och Hailuodontie (landsväg 816) i Uleåborg och Kempele (35 000 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 62/2023 rd Hanna Holopainen gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att inrätta en tjänst som ungdomsombudsman (500 000 euro) 25.01.03
- Budgetmotion BM 63/2023 rd Hanna Holopainen gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till stiftelsen Liv utan brott för att främja arbetsförmågan och sysselsättningen bland fångar när nya områden för arbetskraftsservice inrättas (140 000 euro) 25.01.50
- Budgetmotion BM 64/2023 rd Hanna Holopainen gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till stiftelsen för rekreationsområden i Södra Karelen för inrättande av Kangaskoski kraftverksmuseum (193 405 euro) 29.01.50
- Budgetmotion BM 65/2023 rd Hanna Holopainen gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att genomföra planen för ett vildmarks- och naturkulturmuseum i Imatra (500 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 66/2023 rd Hanna Holopainen gröna Budgetmotion om ökat anslag för förbättring av landsväg 14871 genom att bygga en gång- och cykelväg på sträckan Patotie—Vaaittilantie (150 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 67/2023 rd Hanna Holopainen gröna Budgetmotion om ökat anslag för en förberedande plan och en vägplan vid Simpele (riksväg 6) för vägsträckan mellan korsningen till Änkiläntie och Kangas planskilda anslutning (200 000 euro) 31.10.20

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 68/2023 rd Hanna Holopainen gröna Budgetmotion om ökat anslag för att bygga ett viltstängsel i sydöstra Finland längs riksväg 6 mellan den planskilda Sotkulampi planskilda anslutning och Vuoksenniska planskilda anslutning (600 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 69/2023 rd Hanna Holopainen gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra villkoren för gång-, cykel- och mopedtrafik på landsväg 4081 i Södra Karelen på sträckan Sudensalmi-Vehkataipale (1 200 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 70/2023 rd Hanna Holopainen gröna Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 14928 inom området för NTM-centralen i Sydöstra Finland genom att bygga en gång- och cykelväg längs Tehtaantie på sträckan Änkiläntie—Pitkäjärventie (1 650 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 71/2023 rd Hanna Holopainen gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla bredbandsnätet i östra Finland (5 000 000 euro) 31.20.50
- Budgetmotion BM 72/2023 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för finansieringen för att öka antalet nybörjarplatser vid högskolorna (25 000 000 euro) 29.40.50
- Budgetmotion BM 73/2023 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för finansieringen för att öka antalet nybörjarplatser vid yrkeshögskolorna (25 000 000 euro) 29.40.50
- Budgetmotion BM 74/2023 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för verksamheten inom Prometheus-lägreets stöd rf (350 000 euro) 29.91.50
- Budgetmotion BM 75/2023 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för uppsökande ungdomsarbete och verkstadsverksamhet (9 000 000 euro) 29.91.51
- Budgetmotion BM 76/2023 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för finansieringen av våtmarksodling (30 000 000 euro) 30.20.42
- Budgetmotion BM 77/2023 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om minskat anslag för stöden för skogsvård (-10 000 000 euro) 30.40.44
- Budgetmotion BM 78/2023 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för stöden för naturvårdande skötsel av ekonomiskog (10 000 000 euro) 30.40.45
- Budgetmotion BM 79/2023 rd Veronika Honkasalo vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för utgifter för naturvård (250 000 000 euro) 35.10.21
- Budgetmotion BM 80/2023 rd Petri Honkonen cent m.fl. Budgetmotion om minskat anslag för mottagning av flyktingar och asylsökande (-50 000 000 euro) 26.40.21

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 81/2023 rd Petri Honkonen cent Budgetmotion om ökat anslag för ba-
strafikledshållning i Mellersta Finland (6 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 82/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för
fredsförmedlingscentret Artists at Risk (270 000 euro) 24.90.50
- Budgetmotion BM 83/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till
Förbundet för mänskliga rättigheter (120 000 euro) 25.01.50
- Budgetmotion BM 84/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för
fredsarbete (525 000 euro) 25.01.50
- Budgetmotion BM 85/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att
höja flyktingkvoten till 1 500 personer (650 000 euro) 26.40.01
- Budgetmotion BM 86/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att
höja flyktingkvoten till 1 500 personer (1 900 000 euro) 26.40.21
- Budgetmotion BM 87/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för
smärtlindring till barn och unga (1 000 000 euro) 28.89.31
- Budgetmotion BM 88/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för
ersättning av kostnader för småbarnspedagogik för asylsökandes barn och barn som om-
fattas av tillfälligt skydd (20 000 000 euro) 29.10.30
- Budgetmotion BM 89/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till
statens konstverkskommission för anskaffning av inhemska nutidskonstnärers verk
(100 000 euro) 29.80.72
- Budgetmotion BM 90/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till
Aseman lapset ry (150 000 euro) 29.91.51
- Budgetmotion BM 91/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att
anlägga en cykelväg längs Skärgårdens ringväg (800 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 92/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att
anlägga en cykelväg längs Skärgårdens ringväg (5 000 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 93/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att
anlägga en cykelväg längs Skärgårdens ringväg (5 900 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 94/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att
höja flyktingkvoten till 1 500 personer och främja sysselsättningen (1 304 450 euro)
32.30.51

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 95/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för språk- och integrationsutbildning för invandramammor (5 000 000 euro) 32.30.51
- Budgetmotion BM 96/2023 rd Inka Hopsu gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att höja flyktingkvoten till 1 500 personer och främja integrationen (5 500 000 euro) 32.50.30
- Budgetmotion BM 97/2023 rd Hannu Hoskonen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga förrådsutrymmen för museet vid Valamo kloster (300 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 98/2023 rd Hannu Hoskonen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Mulosalontie i Joensuu (400 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 99/2023 rd Hannu Hoskonen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en vägplan för riksväg 6 söder om Joensuu på sträckan Honkavaara-Onkamo (600 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 100/2023 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att ett försök med konstnärslön (1 000 000 euro) 29.01.10
- Budgetmotion BM 101/2023 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om minskat anslag till statsborgen för studielån (-28 000 000 euro) 29.70.52
- Budgetmotion BM 102/2023 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att höja studiepenningen med 50 euro (56 000 000 euro) 29.70.55
- Budgetmotion BM 103/2023 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla det fria yrkesfältet inom scenkonst (1 000 000 euro) 29.80.31
- Budgetmotion BM 104/2023 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för bättre tillgång till grundläggande konstundervisning (2 000 000 euro) 29.80.34
- Budgetmotion BM 105/2023 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utvidga modellen med utställningsarvode (2 000 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 106/2023 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att öka antalet konstnärstipendier (2 500 000 euro) 29.80.51
- Budgetmotion BM 107/2023 rd Saara Hyrkkö gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för kulturverksamheten i glesbygden (500 000 euro) 30.10.63
- Budgetmotion BM 108/2023 rd Juha Hänninen saml Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en gång- och cykelled mellan Koiteli och Huttukylä i Uleåborgs stads område i Kimitinge (2 760 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 109/2023 rd Juha Hänninen saml Budgetmotion om ökat anslag för ett pilotförsök för att skapa en verksamhetsmiljö för företag (1 400 000 euro) 32.30.42

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 110/2023 rd Antti Kaikkonen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för multilateralt utvecklingssamarbete (4 000 000 euro) 24.30.66
- Budgetmotion BM 111/2023 rd Eeva Kalli cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till Pyhäjärvi-institutet för vårdfiske och uppföljning i Pyhäjärvi (100 000 euro) 30.40.51
- Budgetmotion BM 112/2023 rd Vesa Kallio cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att etablera verksamheten vid centret Muisti för krig och fred, planera och genomföra en reform av utställningen samt utveckla vetenskapsfostran (225 000 euro) 29.80.31
- Budgetmotion BM 113/2023 rd Vesa Kallio cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera prästgården i Kenkäveroniemi (450 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 114/2023 rd Vesa Kallio cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att trygga verksamheten vid Juvan tryffelikeskus (100 000 euro) 30.10.50
- Budgetmotion BM 115/2023 rd Vesa Kallio cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla genomförandet av visionen för östra Finland (300 000 euro) 32.30.40
- Budgetmotion BM 116/2023 rd Anne Kalmari cent Budgetmotion om ökat anslag för att planera ombyggnaden av förbindelseväg 6520 Möttönen—Kivijärvi (200 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 117/2023 rd Anne Kalmari cent Budgetmotion om ökat anslag för bastrafikledshållning i Mellersta Finland (5 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 118/2023 rd Anne Kalmari cent Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en gång- och cykelled på landsväg 16728 på sträckan Kantola—Mansikkaniemi i Laukas (3 100 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 119/2023 rd Anne Kalmari cent Budgetmotion om ökat anslag för planering av uträtning av riksväg 18 på sträckan Multia—Myllymäki i Etseri (1 000 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 120/2023 rd Mika Kari sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att ersätta det asbestcementrör som går från vattenreningsverket i Ruoppa i Hollola till Lahtis med en ny stomlinje för vattenledning (500 000 euro) 30.40.31
- Budgetmotion BM 121/2023 rd Mika Kari sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för planering och byggande av den planskilda anslutningen till riksväg 4 vid Tuuliharja och förbindelsevägen riksväg 4—landsväg 140 (6 800 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 122/2023 rd Mika Kari sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för utredning av behovet av extra spår på banavsnittet Kervo—Lahtis—Kouvola (550 000 euro) 31.10.77

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 123/2023 rd Pia Kauma saml Budgetmotion om ökat anslag för byggnad av mer gatubelysning på väg 115 på sträckan Sjundeå—riksväg 51 (62 500 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 124/2023 rd Pia Kauma saml Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra korsningen vid stamväg 51 och Bollstavägen (250 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 125/2023 rd Pia Kauma saml Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra säkerheten vid korsningen till Störsvikvägen och Västra Kungsvägen på stamväg 51 (650 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 126/2023 rd Hilikka Kemppi cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för införande av ett närskoletillägg (3 000 000 euro) 29.10.20
- Budgetmotion BM 127/2023 rd Hilikka Kemppi cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för anskaffning av plattformslösningar som är nödvändiga för forskning kring eltrafik (400 000 euro) 29.40.55
- Budgetmotion BM 128/2023 rd Hilikka Kemppi cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en utvecklingsmiljö för växtbaserade livsmedel vid yrkeshögskolan LAB (800 000 euro) 29.40.55
- Budgetmotion BM 129/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för byggande av en huvudlänkare vid Kisapuisto i Lahtis (1 000 000 euro) 29.90.51
- Budgetmotion BM 130/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra Kalliontie i Hausjärvi (landsväg 13810) (490 000 euro) 30.10.20
- Budgetmotion BM 131/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att utarbeta den vägplan som krävs för förbättring av Ojajarventie (landsväg 13659) i Tamme-la kommun, och för ombyggnad och uträtning av vägen (2 000 000 euro) 30.10.20
- Budgetmotion BM 132/2023 rd Hilikka Kemppi cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till Livsmedelsverket för att täcka avgifterna för registrering av föl (500 000 euro) 30.20.01
- Budgetmotion BM 133/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla Hälvälä skjutbana och övningsområde (200 000 euro) 30.40.50
- Budgetmotion BM 134/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att iståndsätta och utveckla Evo strövområde (1 000 000 euro) 30.64.50
- Budgetmotion BM 135/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att planera en väg för gång-, cykel- och mopedtrafik längs landsvägarna 362 och 3622 vid Itis kyrkby i Itis (50 000 euro) 31.10.20

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 136/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera landsväg 14133 (Salonsaarentie) i Asikkala (300 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 137/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att nivåstrukturera anslutningen mellan Paimelantie (landsväg 14119) och Vesivehmaantie (landsväg 3131) vid riksväg 24 och för planeringen av byggandet av en underfart för gång- och cykeltrafik i Hollola (300 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 138/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Liikolantie (landsväg 15044) i Sysmä (300 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 139/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en väg för gång-, cykel- och mopedtrafik längs Teilimäentie (landsväg 14512) på sträckan Koulukatu—Honkatie i Itis (300 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 140/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Kalkkistentie (landsväg 3142) i Asikkala (400 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 141/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Pätiäläntie (landsväg 14143) i Asikkala (400 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 142/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en under- eller överfartsbro som förbättrar säkerheten vid Järvelä järnvägsstation (600 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 143/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Kaukelantie (landsväg 3254) i Padasjoki (1 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 144/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Vappulantie (landsväg 14112) i Tavastehus (1 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 145/2023 rd Hilikka Kemppi cent Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla Lahtis—Vesivehmaa flygplats i Asikkala (300 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 146/2023 rd Hilikka Kemppi cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för fortsatt verksamhet vid fågelgården Heinolan lintuhoitola (100 000 euro) 35.10.21
- Budgetmotion BM 147/2023 rd Tuomas Kettunen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Naapurivaarantie (landsväg 9010) i Sotkamo (600 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 148/2023 rd Tuomas Kettunen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Puokiontie (landsväg 8832) i Vaala (700 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 149/2023 rd Tuomas Kettunen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera landsväg 879 på sträckan Vuolijoki—Käkilahti i Kajana (1 000 000 euro) 31.10.20

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 150/2023 rd Tuomas Kettunen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera landsväg 8950 på sträckan Ala-Näljänkä—Joukokylä i Puolanka (1 300 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 151/2023 rd Tuomas Kettunen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en gång- och cykelled längs riksväg 22 på sträckan Mieslahti—Paltamo i Kajanaland (1 500 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 152/2023 rd Tuomas Kettunen cent Budgetmotion om ökat anslag för ett projekt för att utveckla flygplatsen i Kuhmo (500 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 153/2023 rd Mai Kivelä vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förlänga tjänsten som djurskyddsombudsman (100 000 euro) 30.20.01
- Budgetmotion BM 154/2023 rd Mai Kivelä vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för finansieringen av våtmarksodling (30 000 000 euro) 30.20.42
- Budgetmotion BM 155/2023 rd Mai Kivelä vänst m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen för att omvärdera Forststyrelsens mål för intäktsföringen 30.64
- Budgetmotion BM 156/2023 rd Mai Kivelä vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att inleda ett investeringsprogram för växtbaserad mat (34 000 000 euro) 32.20.47
- Budgetmotion BM 157/2023 rd Mai Kivelä vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för stöd för att avskaffa uppfödningen av pälsdjur (20 000 000 euro) 32.30
- Budgetmotion BM 158/2023 rd Mai Kivelä vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för bidrag till miljöorganisationer (850 000 euro) 35.01.65
- Budgetmotion BM 159/2023 rd Mai Kivelä vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för utgifter för naturvård (200 000 000 euro) 35.10.21
- Budgetmotion BM 160/2023 rd Minja Koskela vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att stödja kollektivtrafiken i de stora städerna och huvudstadsregionen (40 000 000 euro) 31.20.55
- Budgetmotion BM 161/2023 rd Minja Koskela vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för fler skyddshemsplatser (6 000 000 euro) 33.60.52
- Budgetmotion BM 162/2023 rd Minja Koskela vänst m.fl. Budgetmotion om att ändra motiveringen till moment 35.20.60 i syfte att höja stöden från Statens bostadsfond 35.20.60
- Budgetmotion BM 163/2023 rd Johannes Koskinen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en fortsatt plan för att förbättra korsningen mellan riksväg 10, stamväg 54 och landsväg 283 (100 000 euro) 31.10.20

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 164/2023 rd Johannes Koskinen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra riksväg 2 på sträckan Helsingfors—Forssa—Björneborg (8 270 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 165/2023 rd Johannes Koskinen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för genomförande av en planskild anslutning till Moreeni—Rastikangas och HCT-serviceområdet på riksväg 3 (9 000 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 166/2023 rd Johannes Koskinen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av kulturarvet i Aulanko (340 000 euro) 35.10.52
- Budgetmotion BM 167/2023 rd Hanna Kosonen cent m.fl. Budgetmotion om sänkning av de beräknade skatteintäkterna till följd av att maximibeloppet för motions- och kulturförmaner höjs (-33 000 000 euro) 11.01.02
- Budgetmotion BM 168/2023 rd Hanna Kosonen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att genomföra en gång- och cykelväg (landsväg 15197) i Tanhuvaara i Nyslott (4 000 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 169/2023 rd Hanna Kosonen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla riksväg 14 på sträckan Härkälä—Kolkonlahti i östra Finland (4 400 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 170/2023 rd Hanna Kosonen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att stödja hållbar tillväxt och livskraft i regionerna (22 168 000 euro) 32.30.40
- Budgetmotion BM 171/2023 rd Katri Kulmuni cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag och nytt moment för ersättningar till Lapplands och Södra Savolax välfärdsområde för kostnaderna för samjouren dygnet runt vid centralsjukhusen i östra Savolax och sydvästra Lappland (9 000 000 euro) 28.89.34
- Budgetmotion BM 172/2023 rd Katri Kulmuni cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för punktreparationer på landsväg 967 på sträckan Kelujärvi—Hihnavaaara i Sodankylä och Savukoski (2 700 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 173/2023 rd Katri Kulmuni cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra stamväg 92 i Supru i Enare (4 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 174/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att stödja verksamheten vid Ilmajoki musikfestspel (150 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 175/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att understödja tangomarknaden i Seinäjoki för att upprätthålla den finländska tango- och schlagertraditionen (150 000 euro) 29.80.50

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 176/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera en planskild anslutning mellan riksväg 18 och Kyröentie i Storkyro (300 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 177/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera korsningsområdet mellan riksväg 19 och stamväg 63 i Kauhava (300 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 178/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera planskilda anslutningar på riksväg 19 i Alahärmä (350 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 179/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra bygdeväg 17290 i Ojajärvi (400 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 180/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra bygdeväg 7333 (vägavsnitt 3 i Hirvijoki, sträckan Lappajärventie—Saarihaudantie) i Kauhava (500 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 181/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av Kauhavan Kauppatie (700 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 182/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av landsväg 7233 på sträckan Viemerö—Rannanjärvi (5 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 183/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för broar för gång-, cykel- och mopedtrafik över vattendrag på sträckan Nykälänniemi—Kyrönniemi—Halkosaari (1 000 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 184/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för planering av fas två av förbättringen av riksväg 19 på sträckan Seinäjoki—Lappo (300 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 185/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att inleda förhandsplaneringen av riksväg 19 på sträckan Kauhava—Lappo (500 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 186/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att genomföra en anslutning till Teppo och parallellvägar vid riksväg 19 i södra Österbotten (10 000 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 187/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra korsningen mellan riksväg 3 och riksväg 19 i Jalasjärvi (12 000 000 euro) 31.10.77

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 188/2023 rd Antti Kurvinen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra stamväg 63 på sträckan Evijärvi—Kaustby (13 000 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 189/2023 rd Merja Kyllönen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja fredsarbete (500 000 euro) 25.01.50
- Budgetmotion BM 190/2023 rd Lauri Lyly sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga om den tvåfiliga riksväg 9 mellan Tammerfors och Orivesi till fyrfilig väg på sträckan Alasjärvi—Käpykangas (90 000 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 191/2023 rd Lauri Lyly sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för integration (2 160 000 euro) 32.50.03
- Budgetmotion BM 192/2023 rd Niina Malm sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja projektet för vildmarksmuseet i Imatra (500 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 193/2023 rd Niina Malm sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga om riksväg 15 på sträckan Rantahaka (Kotka)—Kouvola (20 000 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 194/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att grunda Eeva Heilala-stiftelsen (20 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 195/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att inrätta ett konstnårsresidens i byn Siikajoki (200 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 196/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för en lokal idrottsplats i Harakkämäki (40 000 euro) 29.90.50
- Budgetmotion BM 197/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för en lokal idrottsplats i området Seminaari i Brahestad (360 000 euro) 29.90.50
- Budgetmotion BM 198/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att köpa och riva Pöyrys damm (5 000 000 euro) 30.40.51
- Budgetmotion BM 199/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra Jokelantie i Brahestad (200 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 200/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra Pirttikoski landsväg i Pyhäjoki (250 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 201/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för en väg- och byggplan för förbättring av väg 793 på sträckan Haapavesi—Nivala (400 000 euro) 31.10.20

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 202/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att bredda anslutningar till landsvägar som behövs för transporter med anknytning till vindkraft i Brahestad (470 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 203/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att fortsätta byggandet av en gång- och cykelled längs Pohjoinen Satamatie i Himanka (500 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 204/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra Mattilanperäntie i Brahestad (600 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 205/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Torvenkyläntie (landsväg 18051) i Kalajoki (600 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 206/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av landsväg 7890 på sträckan Oulainen—Pyhäkoski (2 500 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 207/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en vågbrytare vid Tauvo i Siikajoki (645 000 euro) 32.30.40
- Budgetmotion BM 208/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en raststuga vid Pitkäjärvi i Kalajoki (392 150 euro) 35.01.65
- Budgetmotion BM 209/2023 rd Hanna-Leena Mattila cent Budgetmotion om ökat anslag till Alpuan kylätalo ry i Brahestad för ändring av uppvärmning (20 000 euro) 35.20.56
- Budgetmotion BM 210/2023 rd Timo Mehtälä cent Budgetmotion om ökat anslag för att förlänga vägen för gång-, cykel- och mopedtrafik längs Sulkakyläntie i Haapavesi (700 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 211/2023 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till polisen för att bekämpa svart ekonomi (2 000 000 euro) 26.10.01
- Budgetmotion BM 212/2023 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för Migrationsverkets och statens förläggningars omkostnader för att höja flyktingkvoten (975 000 euro) 26.40.01
- Budgetmotion BM 213/2023 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att höja flyktingkvoten (2 850 000 euro) 26.40.21
- Budgetmotion BM 214/2023 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till Skatteförvaltningen för att bekämpa svart ekonomi (2 000 000 euro) 28.10.01
- Budgetmotion BM 215/2023 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till Tullen för att bekämpa svart ekonomi (2 000 000 euro) 28.10.02

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 216/2023 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för läroanstalter för fritt bildningsarbete (21 000 000 euro) 29.10.31
- Budgetmotion BM 217/2023 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att rusta upp Riuttala allmogemuseum (50 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 218/2023 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för offentlig arbetskrafts- och företagsservice för att höja flyktingkvoten (2 609 000 euro) 32.30.51
- Budgetmotion BM 219/2023 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för statens ersättningar för att främja integration för att höja flyktingkvoten (11 000 000 euro) 32.50.30
- Budgetmotion BM 220/2023 rd Laura Meriluoto vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för finansiering av social- hälsovårdssektorns organisationer (25 000 000 euro) 33.90.50
- Budgetmotion BM 221/2023 rd Ville Merinen sd Budgetmotion om ökat anslag för förlängning av projektet Kestävä aivoterveys vid Tampereen ammattikorkeakoulu (TAMK) (1 400 000 euro) 33.03.63
- Budgetmotion BM 222/2023 rd Anna-Kristiina Mikkonen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera och bygga en museibrygga i Riihisaari i Nyslott (250 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 223/2023 rd Anna-Kristiina Mikkonen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en försörjningsberedskapsutredning om järnvägen Pieksämäki—Parikkala (100 000 euro) 31.01.01
- Budgetmotion BM 224/2023 rd Krista Mikkonen gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att stödja WWF Finlands miljöfostran (80 000 euro) 35.01.65
- Budgetmotion BM 225/2023 rd Krista Mikkonen gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för reparation av rälshissen i Koli och för förbättrande av naturcentret Ukko (350 000 euro) 35.10.52
- Budgetmotion BM 226/2023 rd Riitta Mäkinen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för uppsökande ungdomsarbete och verkstadsverksamhet (4 500 000 euro) 29.91.51
- Budgetmotion BM 227/2023 rd Riitta Mäkinen sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra riksväg 18 vid anslutningen till Pakolantie i Petäjävesi (1 500 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 228/2023 rd Riitta Mäkinen sd Budgetmotion om ökat anslag för anslutningsarrangemang vid stamväg 58 i Keuru (1 500 000 euro) 31.10.20

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 229/2023 rd Riitta Mäkinen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 638 på sträckan Leppävesi—Tikkakoski (7 400 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 230/2023 rd Riitta Mäkinen sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra gång- och cykellederna på landsväg 16685 vid Ruokkeentie i Jyväskylä (1 700 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 231/2023 rd Riitta Mäkinen sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra gång- och cykellederna vid landsväg 630 och 16707 i Jyväskylä (2 400 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 232/2023 rd Riitta Mäkinen sd Budgetmotion om ökat anslag för en gång- och cykelled längs landsväg 16728 på sträckan Kantola—Mansikkaniemi i Laukas (3 100 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 233/2023 rd Saku Nikkanen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för räddningsutbildning (1 000 000 euro) 26.30.03
- Budgetmotion BM 234/2023 rd Saku Nikkanen sd Budgetmotion om ökat anslag för beläggning av stamväg 52 i S:t Bertels (600 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 235/2023 rd Ilmari Nurminen sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra riksväg 11 på sträckan Murhasaari—Mustikkakangas i Birkaland (14 400 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 236/2023 rd Olga Oinas-Panuma cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för bastrafikledshållning i Norra Österbottens och Kajanalands områden för att minska det eftersatta underhållet (7 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 237/2023 rd Olga Oinas-Panuma cent Budgetmotion om ökat anslag för understöd för enskilda vägar (4 500 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 238/2023 rd Johanna Ojala-Niemelä sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att anpassa cirkulationsplatserna i Sodankylä till specialtransporter på riksväg 4 (300 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 239/2023 rd Johanna Ojala-Niemelä sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för trafikljus vid flygplatsvägen vid riksväg 4 (500 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 240/2023 rd Johanna Ojala-Niemelä sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra riksväg 4 vid Petäjäinen i Lappland (1 100 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 241/2023 rd Jouni Ovaska cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra riksväg 3 på sträckan Mansoniemi—Riitjala i Birkaland (5 000 000 euro) 31.10.20

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 242/2023 rd Jouni Ovaska cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja gång och cykling (500 000 euro) samt för ändring av anslaget ändamål 31.10.31
- Budgetmotion BM 243/2023 rd Jouni Ovaska cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för statsbidrag till enskilda vägar (14 500 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 244/2023 rd Jouni Ovaska cent Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en väg med fyra körfält på riksväg 9 på sträckan Alasjärvi—Orivesi (107 500 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 245/2023 rd Jouni Ovaska cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för statsbidrag till det riksomfattande bredbandsprojektet (5 000 000 euro) 31.20.50
- Budgetmotion BM 246/2023 rd Jouni Ovaska cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla trafikledsnätet på riksväg 3 i nordvästra Birkaland på sträckan Alaskylä—Parkano och i Hämeenkylä på sträckan Rokkakoski—Hanhijärvi (28 000 000 euro) 31.70.77
- Budgetmotion BM 247/2023 rd Karoliina Partanen saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera och främja reparationsprojektet för Minna Canths hemgård Kanttila samt för att bereda grundandet av en Minna Canth-stiftelse (200 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 248/2023 rd Aino-Kaisa Pekonen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för pilotförsök för integration av ukrainska barn och ungdomar (120 000 euro) 29.91.50
- Budgetmotion BM 249/2023 rd Aino-Kaisa Pekonen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en fortsatt plan för att skydda grundvattnet och för vägarrangemang i Vieremä vid riksväg 10 och landsväg 284 (500 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 250/2023 rd Aino-Kaisa Pekonen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för fortsatt planering av en förbindelse för hållbar mobilitet i Torronsuo i Tammerfors och tillhörande kollektivtrafikhållplatser som underfart under riksväg 2 (1 300 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 251/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om lägre avkastningskalkyl för Forststyrelsen (-15 000 000 euro) 13.05.01
- Budgetmotion BM 252/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för våtmarksodling (30 000 000 euro) 30.20.42
- Budgetmotion BM 253/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för Metso-programmet (5 000 000 euro) 30.40.44
- Budgetmotion BM 254/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om minskat anslag för stöd till hållbar virkesproduktion (-17 300 000 euro) 30.40.44

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 255/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för programmen Metso och Helmi (19 773 000 euro) 30.40.45
- Budgetmotion BM 256/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för programmen Metso och Helmi (2 280 000 euro) 30.40.46
- Budgetmotion BM 257/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för besökning av impedimentmark (4 300 000 euro) 30.40.47
- Budgetmotion BM 258/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja cykling inom ramen för programmet för en smart väg till skolan (100 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 259/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja cykling genom cyklingslekskolor och utveckling av trafikparker (100 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 260/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förebygga miljöskador (1 300 000 euro) 35.10.20
- Budgetmotion BM 261/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för extra bidrag till skydd av skogar (4 750 000 euro) 35.10.21
- Budgetmotion BM 262/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för utveckling av återvinningen av näringsämnen och programmet för effektiviserat vattenskydd (1 000 000 euro) 35.10.23
- Budgetmotion BM 263/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för Helmi-programmet och för istandsättning och utveckling av nationalparker och naturskyddsområden (15 650 000 euro) 35.10.52
- Budgetmotion BM 264/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att skydda våtmarker och vattendrag (34 850 000 euro) 35.10.61
- Budgetmotion BM 265/2023 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för skydd av skogar (54 000 000 euro) 35.10.63
- Budgetmotion BM 266/2023 rd Mikko Polvinen saf m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att ordna riktad utbildning för sjukskötare i Kuhmo (50 000 euro) 29.40.55
- Budgetmotion BM 267/2023 rd Mikko Polvinen saf m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för arrangemangen inför jubileumsåret 10 vuotta Kerkkäläisiä (20 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 268/2023 rd Mikko Polvinen saf m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att stödja Pyhäsalmen tanssi ry:s verksamhet (50 000 euro) 29.80.50

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 269/2023 rd Mikko Polvinen saf m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ett projekt som gäller små rovdjur i Kajanaland (150 000 euro) 30.40.50
- Budgetmotion BM 270/2023 rd Mikko Polvinen saf m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att ordna gång- och cykeltrafik längs Vanhatie (landsväg 8890) i Hyrynsalmi (600 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 271/2023 rd Mikko Polvinen saf m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en väg för gång-, cykel- och mopedtrafik på sträckan Pekkiläntie—Naapurivaara (landsväg 899) i Sotkamo (700 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 272/2023 rd Mikko Polvinen saf m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera vägen på sträckan Kuhmo—Lentuankoski (landsväg 912) (1 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 273/2023 rd Mikko Polvinen saf m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att rusta upp konstruktioner i områden som är viktiga för friluftslivet i Olvassuo, Oulanka och Paljakka (240 000 euro) 35.10.52
- Budgetmotion BM 274/2023 rd Piritta Rantanen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för beskogning av impedimentmark (2 000 000 euro) 30.40.47
- Budgetmotion BM 275/2023 rd Piritta Rantanen sd Budgetmotion om ökat anslag för att planera ombyggnaden av sträckan Jämsä—Halli (väg 6031) (1 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 276/2023 rd Piritta Rantanen sd Budgetmotion om ökat anslag för att planera ombyggnaden av Haukilahdentie i Jämsä (väg 14303) (1 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 277/2023 rd Hanna Räsänen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för projektportföljen för riksväg 23 vid Ristinkylä i Libelits (2 000 2 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 278/2023 rd Hanna Räsänen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en vägplan för riksväg 9 mellan Tuusniemi och Outokumpu (900 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 279/2023 rd Hanna Räsänen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utarbeta en järnvägsplan för Karelenbanan mellan Joensuu och Imatra (4 500 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 280/2023 rd Hanna Räsänen cent Budgetmotion om ökat anslag för att flytta förorenad mark från Outolamminkatu i Outokumpu stad till slutförvaring (1 500 000 euro) 35.10.22
- Budgetmotion BM 281/2023 rd Päivi Räsänen kd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att instrumentera Naturresursinstitutets forskningsladugård i Jockis (4 400 000 euro) 30.01.05

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 282/2023 rd Annika Saarikko cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra flygplatsen i Oripää (2 000 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 283/2023 rd Annika Saarikko cent Budgetmotion om ökat anslag för förbättringsarbeten på riksväg 9 mellan Åbo och Tammerfors på sträckan Lundo station— Aura (3 000 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 284/2023 rd Jussi Saramo vänst Budgetmotion om ökat anslag för en gång- och cykelväg längs landsväg 170 på sträckan Box (Sibbo)—Kullo (Borgå) (1 200 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 285/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om sänkt in-
täktsföring för att säkra Statens bostadsfonds finansieringsbas (-500 000 000 euro)
12.35.20
- Budgetmotion BM 286/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat an-
slag för utvecklingssamarbete (200 000 000 euro) 24.30.66
- Budgetmotion BM 287/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat an-
slag för statsandelar till kommunerna (23 983 000 euro) 28.90.30
- Budgetmotion BM 288/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat an-
slag för att stärka det särskilda stödet inom småbarnspedagogiken och den grundläggande
utbildningen (200 000 000 euro) 29.10.30
- Budgetmotion BM 289/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst Budgetmotion om ökat anslag för
att starta farmaceutisk utbildning vid Uleåborgs universitet (4 000 000 euro) 29.40.50
- Budgetmotion BM 290/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat an-
slag för finansiering av konst och kultur (20 000 000 euro) 29.80
- Budgetmotion BM 291/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst Budgetmotion om ökat anslag till
Pyhäsalmen Tanssi ry (150 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 292/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat an-
slag för att reparera föreningshus (2 000 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 293/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om minskat
anslag för elektrifieringsstöd (-75 000 000 euro) 32.20.43
- Budgetmotion BM 294/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat an-
slag Jobbkanalen Ab (5 000 000 euro) 32.30.41
- Budgetmotion BM 295/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat an-
slag för offentlig arbetskrafts- och företagservice (36 900 000 euro) 32.30.51

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 296/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja integration och arbetskraftsinvandring (5 000 000 euro) 32.50.03
- Budgetmotion BM 297/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om minskat anslag för FPA-ersättning för läkares mottagningsarvoden (-65 300 000 euro) 33.30.60
- Budgetmotion BM 298/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för verksamheten vid kompetenscenter inom det sociala området (1 250 000 euro) 33.60.63
- Budgetmotion BM 299/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för kommunernas klimatplaner (2 631 000 euro) 35.10.31
- Budgetmotion BM 300/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (10 000 000 euro) 35.10.52
- Budgetmotion BM 301/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utveckla och utvidga boenderådgivningen (3 000 000 euro) 35.20.31
- Budgetmotion BM 302/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja bostadshusens infrastruktur för eltrafik (20 000 000 euro) 35.20.52
- Budgetmotion BM 303/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för reparationsunderstöd (5 000 000 euro) 35.20.55
- Budgetmotion BM 304/2023 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att fasa ut olje- och gasuppvärmning i bostadshus (30 000 000 euro) 35.20.56
- Budgetmotion BM 305/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till stöd för den frivilliga försvarsverksamheten (200 000 euro) 27.10.50
- Budgetmotion BM 306/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för reparation av konstcentret Pirkanpohjan taidekeskus (100 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 307/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad och beläggning av landsväg 17217 på sträckan Rantatie—Tiemestarintie i Kurikka (200 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 308/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av Itä-Ähtärintie (17281) på sträckan Etseri och Soini/Lehtimäki (200 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 309/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för beläggning av första avsnittet av Niemenkyläntie 17355 i Alavo (250 000 euro) 31.10.20

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 310/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för beläggning av vägsträckan Inha–Ryöttö i Etseri (250 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 311/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av Halkonevantie i Ilmola (350 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 312/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 17469 i Kuortane (400 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 313/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att utarbeta elektrifieringsplaner för bansträckorna Orivesi—Haapamäki—Seinäjäki och Haapamäki—Jyväskylä (500 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 314/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att planera och bygga en cirkulationsplats i Mäyry i Kuortane (550 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 315/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en gång- och cykelled längs förbindelseväg 7013 (900 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 316/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av landsväg 17692, Kaartusentie i Alajärvi (1 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 317/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för en ny bro över Kyro älv på sträckan Reiniläntie (7200)—Alapääntie (17607) i Ylistaro, Seinäjoki (1 500 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 318/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra landsväg 661 på sträckorna gränsen mot Storå — landsväg 663 och landsväg 664 — gränsen mot Kauhajoki (6 900 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 319/2023 rd Mikko Savola cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att stärka turistnäringen genom pilotförsök i Södra Finland, Södra Österbotten och Birkaland (100 000 euro) 32.01.40
- Budgetmotion BM 320/2023 rd Markku Siponen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag till Räddningsinstitutet för att utöka räddningsutbildningen (4 500 000 euro) 26.30.03
- Budgetmotion BM 321/2023 rd Markku Siponen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förnya belysningen vid Kontiolahti skidskyttecentrum så att den uppfyller kraven för stora internationella tävlingar (750 000 euro) 29.90.51
- Budgetmotion BM 322/2023 rd Markku Siponen cent Budgetmotion om ökat anslag till Suomen Hevostietokeskus ry (60 000 euro) 30.10.50

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 323/2023 rd Markku Siponen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att reparera landsväg 5641 på sträckan riksväg 77—Kotikylä i Norra Savolax (340 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 324/2023 rd Markku Siponen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra Kaavinkoskentie vid Itärinne och Murrinpuro (1 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 325/2023 rd Markku Siponen cent m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för finansiering av Teollisuustie i Keitele industriområde (3 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 326/2023 rd Markku Siponen cent Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra vägnätet för råvarutransporter inom jord- och skogsbruket på sträckan Pielavesi—Kiuruvesi på väg 561 (5 000 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 327/2023 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja näringsåtervinning på Skärgårdshavets avrinningsområde (2 000 000 euro) 30.20.49
- Budgetmotion BM 328/2023 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att bygga en gång- och cykelled längs stamväg 43 på sträckan Nystad—Laitila (3 000 000 euro) 30.10.31
- Budgetmotion BM 329/2023 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att inleda byggandet av Entimmetåget mellan Åbo och Helsingfors (3 000 000 euro) 30.10.77
- Budgetmotion BM 330/2023 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för förbättra E18 Åbo ringväg (3 000 000 euro) 30.10.77
- Budgetmotion BM 331/2023 rd Saara-Sofia Sirén saml m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att starta närtågstrafik i Egentliga Finland (1 000 000 euro) 31.20.55
- Budgetmotion BM 332/2023 rd Ville Skinnari sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att starta Sports Engineering Center Finland-verksamheten (400 000 euro) 29.40.50
- Budgetmotion BM 333/2023 rd Ville Skinnari sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att stärka startup-tjänsterna inom matbranschen vid yrkeshögskolan LAB (500 000 euro) 29.40.55
- Budgetmotion BM 334/2023 rd Timo Suhonen sd Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av förbindelseväg 16365 i Norra Savolax (500 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 335/2023 rd Timo Suhonen sd Budgetmotion om ökat anslag för ombyggnad av förbindelseväg 4681 i Norra Savolax (975 000 euro) 31.10.20

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 336/2023 rd Timo Suhonen sd Budgetmotion om ökat anslag för planering av elektrifieringen av bansträckan Pieksämäki—Varkaus—Joensuu (3 000 000 euro) 31.10.77
- Budgetmotion BM 337/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att motverka försämringarna i substanslagarna inom social- och hälsovården och stärka tjänsterna på basnivå (106 000 000 euro) 28.89.31
- Budgetmotion BM 338/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att finansiera fritt bildningsarbete (19 000 000 euro) 29.10.31
- Budgetmotion BM 339/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för universitetens verksamhet (900 000 euro) 29.40.50
- Budgetmotion BM 340/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för universitetens verksamhet (2 000 000 euro) 29.40.50
- Budgetmotion BM 341/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att öka antalet nybörjarplatser vid universiteteten (12 500 000 euro) 29.40.50
- Budgetmotion BM 342/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för yrkeshögskolornas verksamhet (1 100 000 euro) 29.40.55
- Budgetmotion BM 343/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för yrkeshögskolornas verksamhet (3 000 000 euro) 29.40.55
- Budgetmotion BM 344/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för yrkeshögskolornas verksamhet (12 000 000 euro) 29.40.55
- Budgetmotion BM 345/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att öka antalet nybörjarplatser vid yrkeshögskolorna (12 500 000 euro) 29.40.55
- Budgetmotion BM 346/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att främja de vetenskapspolitiska målen (2 220 000 euro) 29.40.56
- Budgetmotion BM 347/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att förlänga tjänsten som djurskyddsombudsman (180 000 euro) 30.20.01
- Budgetmotion BM 348/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för offentlig arbetskrafts- och företagsservice (41 000 000 euro) 32.30.51
- Budgetmotion BM 349/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för genomförande av Istanbulkonventionen, det vill säga avtalet om bekämpning av alla former av våld mot kvinnor (254 000 euro) 33.03.04

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 350/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att återta nedskärningen av bostadsbidraget (219 700 000 euro) 33.10.54
- Budgetmotion BM 351/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att återta nedskärningen av de boendekostnader som ska beaktas i utkomststödet (7 000 000 euro) 33.10.57
- Budgetmotion BM 352/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att återta nedskärningarna av statsandelarna till alterneringsersättning och inkomstrelaterad trygghet i fråga om arbetslöshetsförmåner (143 100 000 euro) 33.20.50
- Budgetmotion BM 353/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att återta nedskärningarna av statsandelarna till grundskyddet för arbetslöshetsförmåner (184 310 000 euro) 33.20.52
- Budgetmotion BM 354/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för statsandel till vuxenutbildningsstöd (700 000 euro) 33.20.55
- Budgetmotion BM 355/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att återta nedskärningen av rehabiliteringspenningen för unga och rehabiliteringspenningen för yrkesinriktad rehabilitering (11 100 000 euro) 33.30.60
- Budgetmotion BM 356/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att återta indexfrysningen av de statsfinansierade sjukförsäkringsdagpenningarna (22 100 000 euro) 33.30.60
- Budgetmotion BM 357/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för indexjustering av bostadsbidrag till pensionstagare (20 000 000 euro) 33.40.60
- Budgetmotion BM 358/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för skyddshemsverksamhet (600 000 euro) 33.60.52
- Budgetmotion BM 359/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för kommunernas klimatplaner (2 000 000 euro) 35.10.31
- Budgetmotion BM 360/2023 rd Tytti Tuppurainen sd m.fl. Budgetmotion om ändring av motiveringen till moment 35.20.60 (överföring till statens bostadsfond) 35.20.60
- Budgetmotion BM 361/2023 rd Paula Werning sd Budgetmotion om ökat anslag för planering och byggande av en väg för gång-, cykel- och mopedtrafik längs Niskalantie (1 500 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 362/2023 rd Paula Werning sd Budgetmotion om ökat anslag för att förbättra riksväg 6 på sträckan Keltti—Tanttari i Kouvola (67 000 000 euro) 31.10.77

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 363/2023 rd Paula Werning sd Budgetmotion om ökat anslag för den snabba strukturförändringen i Kymmenedalen (42 000 000 euro) 32.30.40
- Budgetmotion BM 364/2023 rd Heikki Vestman saml Budgetmotion om ökat anslag för att planera en väg för gång-, cykel- och mopedtrafik mellan Nickby och Söderkulla (140 000 euro) 31.10.31
- Budgetmotion BM 365/2023 rd Pia Viitanen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för totalrenovering av Tampereen Teatteri och för fortsatt planering av totalrenoveringen av Tampereen Työväen Teatteri (8 000 000 euro) 29.80.50
- Budgetmotion BM 366/2023 rd Eerikki Viljanen cent Budgetmotion om ökat anslag för 4H-verksamhet som ökar landsbygdens livskraft (400 000 euro) 30.10.55
- Budgetmotion BM 367/2023 rd Eerikki Viljanen cent Budgetmotion om ökat anslag för att stärka Finlands livsmedelsexport (2 000 000 euro) 30.20.47
- Budgetmotion BM 368/2023 rd Eerikki Viljanen cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Vabbyvägen i Lojo (950 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 369/2023 rd Eerikki Viljanen cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Vanjärventie och Vanha Vihdintie i Högfors och Vichtis (1 250 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 370/2023 rd Eerikki Viljanen cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Vihtijärventie i Vichtis (2 500 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 371/2023 rd Eerikki Viljanen cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Paikkarintie i Lojo (2 550 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 372/2023 rd Eerikki Viljanen cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Haimoonraitti i Vichtis (2 750 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 373/2023 rd Eerikki Viljanen cent Budgetmotion om ökat anslag för att reparera Jokipellontie i Nurmijärvi och Vichtis (4 350 000 euro) 31.10.20
- Budgetmotion BM 374/2023 rd Sofia Virta gröna Budgetmotion om ökat anslag till domstolarna för att göra myndighetsbehandlingen av investeringar smidigare i domstolarna (2 000 000 euro) 25.10.03
- Budgetmotion BM 375/2023 rd Sofia Virta gröna Budgetmotion om ökat anslag för att stärka resurserna för vägledning inom konkurrens för företag (1 000 000 euro) 32.01.06
- Budgetmotion BM 376/2023 rd Sofia Virta gröna Budgetmotion om ökat anslag för behandlingssystemet Pidä kiinni® (3 000 000 euro) 32.03.63

Betänkande FiUB 14/2023 rd
Bilaga: Budgetmotioner BM 1—378/2023 rd

- Budgetmotion BM 377/2023 rd Ville Vähämäki saf Budgetmotion om ändring av motivering till moment 33.03.31 33.03.60
- Budgetmotion BM 378/2023 rd Tuula Väätäinen sd m.fl. Budgetmotion om ökat anslag för att inleda fångvaktarutbildning i samarbete mellan Brottsförhållningsmyndigheten och Ylä-Savon ammattioppilaitos (100 000 euro) 29.20.30